

YAN E YIN

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย

ดุชนินพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาไทยศึกษา

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

THE IMAGE OF CHINA IN THE DOCUMENTARIES OF THAILAND

A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF
THE REQUIREMENTS FOR DOCTOR DEGREE OF PHILOSOPHY

IN THAI STUDIES

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

BURAPHA UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF BURAPHA UNIVERSITY

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณิพนธ์ได้พิจารณาคุณิพนธ์ของ YAN E YIN ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคุณิพนธ์

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพพร มั่งธานี)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิต โตอติเทพย์)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ธีระวิสิษฐ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิต โตอติเทพย์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพพร มั่งธานี)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีรเดช มานะกุล)

..... กรรมการภายนอก

มหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา)

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา อนุมัติให้รับคุณิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิหวัส แจ้งเอี่ยม)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

64810008: สาขาวิชา: ไทยศึกษา; ปร.ด. (ไทยศึกษา)

คำสำคัญ: ประเทศจีน ภาพลักษณ์ สารคดีไทย

YAN E YIN : ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย. (THE IMAGE OF CHINA IN THE DOCUMENTARIES OF THAILAND) คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์: เทพพร มังธานี, ธนิต โต
อติเทพย์ ปี พ.ศ. 2568.

การวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย และ 2) วิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยได้แบ่งการวิเคราะห์ตามชิ้นงานสารคดี 69 ตอน และความคิดเห็นจากผู้ชมสารคดี 6581 ความคิดเห็นในยูทูป (YouTube) เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตบันทึกด้วยทาบจากสารคดี อ่านความคิดเห็น โดยใช้แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดภาพตัวแทน และแนวคิดทฤษฎีวาทกรรม และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยมีความหลากหลายในวิธีการเล่าเรื่องและการนำเสนอในแต่ละประเภท ทั้งในโครงเรื่อง แก่นความคิด ตัวละคร ความขัดแย้ง มุมมองการเล่าเรื่อง ฉาก และเสียง 2) สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่าน วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย และวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัย อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ของประเทศจีนที่นำเสนอในสารคดีไทยได้ออกมาในรูปแบบค่อนข้างเป็นบวก

ข้อเสนอแนะที่สำคัญจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางส่งเสริมการศึกษาภาพลักษณ์ประเทศจีนเชิงลึกในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น ภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมอาหาร ภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยหรือภาพลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

64810008: MAJOR: THAI STUDIES; Ph.D. (THAI STUDIES)

KEYWORDS: China, Image, Thai Documentaries

YAN E YIN : THE IMAGE OF CHINA IN THE DOCUMENTARIES OF THAILAND.

ADVISORY COMMITTEE: THEPPORN MUNGTHANEE, Ph.D. TANIT TOADITHEP, Ph.D.
2025.

This dissertation, titled "The Image of China in Thai Documentaries", has two main objectives: 1) to investigate what common methods were applied to present the image of China in Thai documentaries, and 2) to analyze how the image of China was constructed through discourses in these documentaries. The research adopts a qualitative research methodology. Data were collected by analyzing 69 episodes of Thai documentaries about China and 6,581 comments from YouTube viewers. The analysis was carried out with references from narrative theory, representation theory, and discourse theory, while the conclusions presented through descriptive and analytical methods.

The results of the study indicate that :1) Thai documentaries about China are diverse in narrative methods and content presentation, including plot, themes, characters, conflicts, point of view, settings, and sounds. 2) the image of China in Thai documentaries was constructed through a variety of discourses, such as China is the hometown of Thai Chinese where they trace their roots; China is a multi-ethnicities country; China is a country with rich cultural diversity; and China is a modern country. In short, the presentation of China's image in Thai documentaries generally tends to be positive.

The important suggestion from this research is that relevant institutions can use the results as a guideline to promote in-depth research on China's image in specific areas, such as the image of food culture, the image of ethnic minority culture, or the image of the economy.

กิตติกรรมประกาศ

แม้ดัชนีพนธ์เล่มนี้จะหยุดลงที่กิตติกรรมประกาศ แต่บทใหม่ของชีวิตยังคงดำเนินต่อไป

ข้าพเจ้าเคยจินตนาการนับครั้งไม่ถ้วนถึงช่วงเวลาที่จะเขียนคำขอบคุณในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก และเคยคิดว่าในเวลานั้นน้ำตาจะอาบแก้มหรือจะเต็มไปด้วยความตื่นเต้น แต่วันนี้เมื่อถึงเวลาที่ต้องเขียนกิตติกรรมประกาศ ข้าพเจ้ากลับลังเลและพูดไม่ออก เมื่อเทียบกับช่วงเวลาที่ต้องขบคิดหาคำที่เหมาะสมในระหว่างการเขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เวลานี้ข้าพเจ้ากลับไม่สามารถแสดงความรู้สึกทั้งหมดได้ เพราะมีคนมากมายที่อยากจะขอบคุณ มีช่วงเวลาที่ไม่อาจลืมเลือนอีกมากมาย จนไม่รู้ว่าจะเริ่มต้นจากตรงไหน กลัวจะพลาดหรือเขียนได้ไม่สมบูรณ์ ตลอด 3 ปีครึ่งแห่งการศึกษาระดับปริญญาเอก เริ่มต้นในช่วงคริสมาสต์ของปี 2021 และสิ้นสุดลงในช่วงหมายนของปี 2024 ความรู้สึกทั้งหมดเกินกว่าจะถ่ายทอดได้เป็นคำพูด เพียงแต่จะจารึกไว้ในความทรงจำตลอดไป

ช่วงเป็นความโชคดีอะไรเช่นนี้ บุญคุณของอาจารย์ยากที่จะลืมเลือน ขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผศ.ดร.เทพพร มังธานี สำหรับการสั่งสอนและการชี้แนะอย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยตลอดระยะเวลาที่ข้าพเจ้าเรียนปริญญาเอก อาจารย์ได้มอบสภาพแวดล้อมทางการวิจัยที่ผ่อนคลายและอิสระแก่ข้าพเจ้า คอยเอาใจใส่ความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ และชี้แนะให้ข้าพเจ้าฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ ข้าพเจ้ายังจำได้ดีว่าเมื่อครั้งแรกที่ข้าพเจ้าเดินทางมาที่มหาวิทยาลัย ข้าพเจ้าได้นำเค้าโครงที่ยังไม่เป็นรูปเป็นร่างไปให้อาจารย์ตรวจดู อาจารย์ไม่ได้ตำหนิความไม่รอบคอบในงานของข้าพเจ้าเลย กลับกันอาจารย์ได้กรุณาแก้ไขต้นฉบับของข้าพเจ้าอย่างพิถีพิถัน อีกทั้งยังให้การยอมรับในหัวข้อที่ข้าพเจ้าเลือก ซึ่งสิ่งนี้เป็นแรงบันดาลใจครั้งใหญ่สำหรับข้าพเจ้าในเวลานั้นที่ยังไม่รู้ว่าจะเขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาไทยให้ได้ดีอย่างไร ในช่วงเวลาที่ข้าพเจ้าเขียนและเผยแพร่บทความได้พบกับความยากลำบากมากมาย ข้าพเจ้ารู้ตัวดีว่าตนเองไม่ใช่นักวิจัยที่มีความคิดชัดเจนหรือมีตรรกะสมบูรณ์แบบ แต่คำพูดที่อาจารย์มักจะบอกกับข้าพเจ้าก็คือ “คุณทำได้” และ “เขียนต่อไปแบบนี้ได้” คำพูดเหล่านี้ได้มอบพลังใจให้ข้าพเจ้าอย่างเต็มเปี่ยม ทำให้ข้าพเจ้ามีความมั่นใจที่จะก้าวเดินต่อไป อาจารย์มักจะไม่เคยเหน็ดเหนื่อยในการอธิบายข้อสงสัยและปัญหาต่าง ๆ ให้แก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าเจอปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ด้วยตนเอง เนื่องจากขีดความสามารถด้านความรู้ที่จำกัด อาจารย์ก็ยังคงช่วยแก้ไขเนื้อหาบางส่วนให้ด้วยตัวเอง ข้าพเจ้าได้แก้ไขวิทยานิพนธ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ คั่นคว้าเอกสารอ้างอิงที่เกี่ยวข้อง และปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จนกระทั่งสำเร็จวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก ณ ที่นี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณจากใจจริงอีกครั้งหนึ่ง ขอขอบพระคุณอาจารย์สำหรับคำสอนที่เปี่ยมไปด้วยความเมตตาและการชี้แนะอย่างตั้งใจในทุกครั้ง

การเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า มาจากการมีทั้งครูและเพื่อนที่ดี ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมผศ.

ดร.ธนิต โตติเทพย์ การได้พบกับท่านครั้งแรกเหมือนกับการได้พบเพื่อนเก่าที่กลับมาพบกันอีกครั้ง ในตอนที่ข้าพเจ้าเพิ่งได้รับหนังสือแจ้งการตอบรับเข้าศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัย แต่ยังไม่เคยพบกับอาจารย์ ข้าพเจ้าจำเป็นต้องขอหนังสือเชิญจากทางคณะเพื่อยื่นสมัครทุนการศึกษา ด้วยความกังวลใจ ข้าพเจ้าจึงติดต่ออาจารย์ซึ่งยังไม่เคยพบกันมาก่อน อาจารย์ตอบรับอย่างรวดเร็วโดยไม่ลังเล รีบไปที่คณะเพื่อดำเนินการเรื่องหนังสือเชิญให้กับข้าพเจ้า แต่เนื่องจากปัญหาเรื่องรูปแบบการจัดทำหนังสือเชิญครั้งแรกและครั้งที่สองถูกยกเลิกทั้งหมด ในตอนนั้นข้าพเจ้าเริ่มคิดจะยอมแพ้ แต่อาจารย์ยังคงช่วยเหลืออย่างเต็มที่ จนสามารถจัดการขอหนังสือเชิญฉบับที่ใช้ได้สำเร็จ เมื่อข้าพเจ้าเดินทางมาถึงประเทศไทยและได้พบกัน อาจารย์เป็นคนที่อัธยาศัยดีและเข้าถึงง่ายอย่างยิ่ง อาจารย์พาพวกเราไปเข้าร่วมการประชุมวิชาการอย่างเต็มความรับผิดชอบในฐานะอาจารย์ อีกทั้งยังพาพวกเราไปลิ้มลองอาหารอร่อย ๆ ทิวบางแสน คอยดูแลเรารวกับพี่ชายคนหนึ่ง การใช้ชีวิตในระดับปริญญาเอกที่ดูน่าเบื่อกลับมีความสนุกสนานขึ้นเพราะมีอาจารย์อยู่ด้วย ตั้งแต่การเรียนในรายวิชา การเลือกหัวข้อวิจัย การนำเสนอหัวข้อวิจัย ไปจนถึงการเขียนวิทยานิพนธ์ อาจารย์ได้ให้คำแนะนำและคำชี้แนะที่เป็นประโยชน์แก่ข้าพเจ้าอย่างมาก ภายใต้อำนาจแนะนำของอาจารย์ ข้าพเจ้าจึงสามารถนำเสนอหัวข้อวิจัยและเขียนวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงได้ เมื่อข้าพเจ้ากลับประเทศจีน อาจารย์ยังพาครอบครัวมาเยี่ยมเยียนบ้านเกิดของข้าพเจ้าเพื่อสัมผัสวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของประเทศจีน ข้าพเจ้าขอขอบคุณอาจารย์ที่มีความรักและชื่นชอบในประเทศจีน และหวังว่าในอนาคต เราจะมีโอกาสได้ท่องเที่ยวทั่วประเทศจีนด้วยกันอีกครั้ง

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.อภิศักดิ์ ธีระวิสิษฐที่ได้เข้าร่วมการสอบเสนอเค้าโครงของข้าพเจ้าด้วยคำแนะนำอันทรงคุณค่าของอาจารย์ โครงสร้างของดุษฎีนิพนธ์จึงได้รับการปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แนวคิดการวิจัยก็ได้รับการขัดเกลาและพัฒนาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่ามาเข้าร่วมการประเมินและการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณจากใจจริง ขอให้ท่านอาจารย์ทุกท่านประสบแต่ความสุข ความสงบสุข และความสำเร็จในทุกสิ่งที่ตั้งใจไว้ในอนาคต

มิตรภาพที่ยากจะพบเจอ เราก้าวเดินไปด้วยกัน ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่ข้าพเจ้าได้พบเจอในช่วงชีวิตการเรียนปริญญาเอก การต่อสู้เพียงลำพังย่อมเต็มไปด้วยความยากลำบาก แต่การร่วมมือและช่วยเหลือกันทำให้เราฝ่าฟันอุปสรรคไปได้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณทุกคนในสาขาวิชาไทยศึกษา ทุก ๆ วันที่ได้ใช้เวลาอยู่กับทุกคนล้วนเต็มไปด้วยความอบอุ่นและความสุข ขอขอบคุณเพื่อนรักของข้าพเจ้าทุกคน พวกคุณคือยาที่เยียวยาชีวิตที่เหนื่อยล้าของข้าพเจ้า เป็นที่พึ่งทางใจที่มั่นคงเสมอมา ขอให้มิตรภาพของพวกเราอยู่ยืนยาวตลอดไป และขอให้ทุกคนพบเจอแต่ความสุขและความสำเร็จในเส้นทางชีวิตข้างหน้า

ความรักจากครอบครัว จะจดจำไว้ในใจเสมอ ข้าพเจ้าขอขอบคุณพ่อแม่ พ่อแม่ของคู่ชีวิต ที่

สนับสนุนข้าพเจ้าอย่างไม่มีเงื่อนไขตลอดเวลาที่ข้าพเจ้าเรียน ขอขอบคุณพระคุณที่ได้เลี้ยงดูข้าพเจ้า
อย่างดีที่สุด ท่านคอยปกป้อง ดูแล ห่วงใยข้าพเจ้าเสมอ อีกทั้งช่วยดูแลลูกของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าไร้
กังวล และสามารถเดินทางมาเรียนต่อที่ประเทศไทยเพื่อไล่ตามความฝันของตนเอง ข้าพเจ้าขอขอบคุณ
ครอบครัวทุกคนที่คอยสนับสนุนอยู่เสมอ ด้วยความเสียสละและความรักอันยิ่งใหญ่ของพวกท่าน ทำให้
ข้าพเจ้าสามารถเรียนจบปริญญาเอกได้อย่างราบรื่น พวกท่านคือคนที่ข้าพเจ้ารักที่สุดและจะไม่มีวันลืม
พระคุณนี้

แม้ดุชนิพนธ์จะจบลง แต่คำขอบคุณยังไม่สิ้นสุด สุดท้าย ข้าพเจ้าขอขอบคุณตัวเอง ที่ยืน
หยัด อดทน และไม่เคยยอมแพ้ แม้จะมองย้อนกลับไปแล้วมีเรื่องที่น่าเสียดาย แต่ข้าพเจ้าไม่เคยเสียใจ
เลย ทุกสิ่งที่ผ่านมาเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น ข้าพเจ้าเชื่อเสมอว่าความพยายามและความจริงใจจะทำ
ให้มีความกล้าและความมั่นใจที่จะเริ่มต้นใหม่ได้เสมอ เพื่อตามหาความฝันและสิ่งที่อยู่ข้างหน้า

ลาก่อน มหาวิทยาลัยบูรพา ลาก่อน ช่วงเวลาอันแสนสวยงามในชีวิตนักศึกษา

YAN E YIN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	19
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย	19
1.2 คำถามวิจัย.....	22
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	22
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	23
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	24
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	25
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	26
2.1 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพลักษณ์และสารคดี.....	26
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของจีน	29
2.3 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	30
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	55
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	56
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	56

3.2 หน่วยที่ใช้ในการศึกษา	57
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
3.4 วิธีการเก็บข้อมูล	62
3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	62
3.6 วิธีการนำเสนอข้อมูล	64
บทที่ 4 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย	65
4.1 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทชาติพันธุ์	66
4.2 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทปรัชญาความเชื่อ	89
4.3 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทประวัติศาสตร์	123
4.4 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทการค้าขาย	150
4.5 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทความขัดแย้ง	157
4.6 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทการท่องเที่ยว	164
4.7 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทจีนยุคใหม่	179
บทที่ 5 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย	192
5.1 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน	192
5.2 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มี ชาติพันธุ์หลากหลาย	218
5.3 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มี วัฒนธรรมหลากหลาย	252
5.4 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่ ทันสมัย	280
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	307
6.1 สรุปผลการวิจัย	307
6.1.2 สรุปผลการวิจัยปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย	316

6.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	322
6.3 ข้อเสนอแนะ	325
บรรณานุกรม	327
ประวัติย่อของผู้วิจัย	334

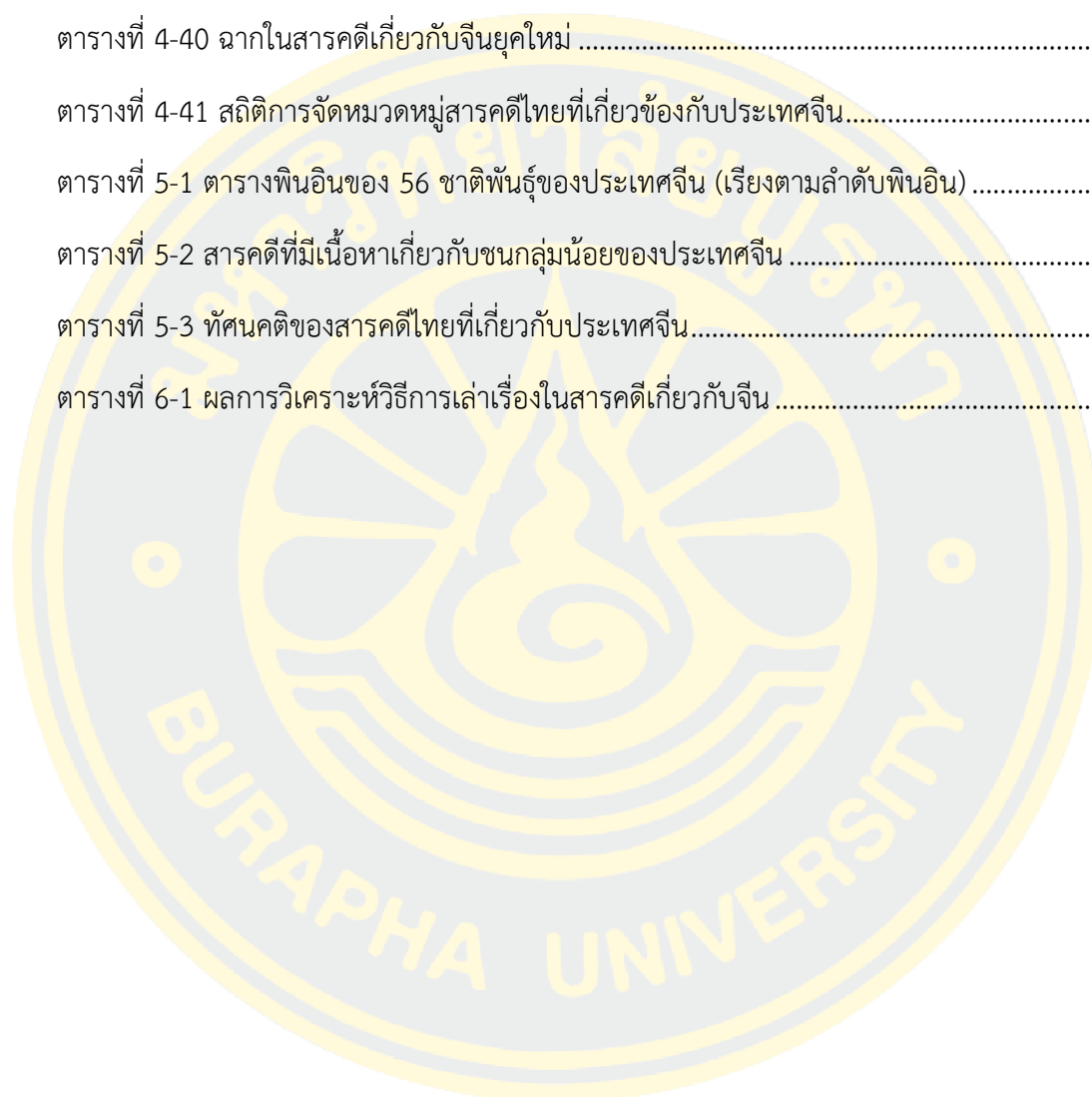

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1 สารคดีช่อง Thai PBS (ชาติพันธุ์ 11 ตอน).....	57
ตารางที่ 3-2 สารคดี ช่อง Thai PBS (ปรัชญาความเชื่อ 16 ตอน)	58
ตารางที่ 3-3 สารคดี ช่อง Thai PBS (ความขัดแย้ง 3 ตอน).....	59
ตารางที่ 3-4 สารคดี ช่อง Thai PBS (ประวัติศาสตร์ 11 ตอน)	59
ตารางที่ 3-5 สารคดี ช่อง Thai PBS (การค้าขาย 3 ตอน).....	59
ตารางที่ 3-6 สารคดี ช่อง Crosscutting Channel (การท่องเที่ยว 20 ตอน).....	60
ตารางที่ 3-7 สารคดี ช่อง World 360 degree (เงินยุคใหม่ 5 ตอน).....	61
ตารางที่ 3-8 กรอบระเบียบวิธีวิจัย	62
ตารางที่ 3-9 แบบวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่องในสารคดีที่เกี่ยวกับจีน	63
ตารางที่ 4-1 สารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา	67
ตารางที่ 4-2 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับฮากกา.....	73
ตารางที่ 4-3 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง	75
ตารางที่ 4-4 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง.....	79
ตารางที่ 4-5 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น	81
ตารางที่ 4-6 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น ๆ	83
ตารางที่ 4-7 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต	84
ตารางที่ 4-8 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต.....	88
ตารางที่ 4-9 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต.....	89
ตารางที่ 4-10 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต	94
ตารางที่ 4-11 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า.....	95
ตารางที่ 4-12 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า	101

ตารางที่ 4-13 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อส้าหลิน	103
ตารางที่ 4-14 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อส้าหลิน	106
ตารางที่ 4-15 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ต้ง.....	107
ตารางที่ 4-16 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ต้ง	112
ตารางที่ 4-17 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ.....	114
ตารางที่ 4-18 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ	117
ตารางที่ 4-19 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา	119
ตารางที่ 4-20 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา.....	122
ตารางที่ 4-21 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน	124
ตารางที่ 4-22 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน.....	128
ตารางที่ 4-23 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ	129
ตารางที่ 4-24 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ	132
ตารางที่ 4-25 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก	134
ตารางที่ 4-26 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก	141
ตารางที่ 4-27 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ	143
ตารางที่ 4-28 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ	148
ตารางที่ 4-29 สารคดีเกี่ยวกับประเภทการค้าขาย.....	150
ตารางที่ 4-30 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการค้าขาย	156
ตารางที่ 4-31 สารคดีเกี่ยวกับประเภทความขัดแย้ง	158
ตารางที่ 4-32 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทความขัดแย้ง	163
ตารางที่ 4-33 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กว่างซี.....	165
ตารางที่ 4-34 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กว่างซี	168
ตารางที่ 4-35 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง.....	170
ตารางที่ 4-36 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง	173

ตารางที่ 4-37 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน	174
ตารางที่ 4-38 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน	178
ตารางที่ 4-39 สารคดีเกี่ยวกับจิ้นยุคใหม่	179
ตารางที่ 4-40 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับจิ้นยุคใหม่	185
ตารางที่ 4-41 สถิติการจัดหมวดหมู่สารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน	187
ตารางที่ 5-1 ตารางพินอินของ 56 ชาติพันธุ์ของประเทศจีน (เรียงตามลำดับพินอิน)	220
ตารางที่ 5-2 สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของประเทศจีน	222
ตารางที่ 5-3 ทศนคติของสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน	305
ตารางที่ 6-1 ผลการวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับจีน	312

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2-1 ค่าความเชื่อมั่นเชิงผลเมืองอาเซียนที่มีต่อประเทศจีน	30
ภาพที่ 2-2 วงจรแห่งวัฒนธรรม.....	31
ภาพที่ 2-3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	55
ภาพที่ 4-1 สารคดีเกี่ยวกับจีน	66
ภาพที่ 4-2 การกระจายตัวของจำนวนสารคดีไทยเกี่ยวกับจีนที่ออกฉายในแต่ละปี.....	186
ภาพที่ 5-1ป้ายโฆษณาภาษาจีนในเยาวราช	197
ภาพที่ 5-2 โรงเรียนจีนเตอะที่สอนภาษาจีน	198
ภาพที่ 5-3 ห้องเรียนจีนเตอะที่สอนภาษาจีน.....	199
ภาพที่ 5-4 ศาลเจ้ากวนอู	199
ภาพที่ 5-5 สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย	200
ภาพที่ 5-6 ชาวบ้านพาตัวละครหลักไปพบกับญาติของเขา.....	204
ภาพที่ 5-7 Tulou ของชาวฮากกา สามารถรองรับคนได้กว่า 200 คน เป็นที่อยู่อาศัยร่วมกันของ ครอบครัวใหญ่.....	205
ภาพที่ 5-8 เจ้าชายแห่ง Tulou	207
ภาพที่ 5-9 เมนูอาหารจีนแคะฟองเต้าหู้ลูกชิ้นหัวไชเท้า	210
ภาพที่ 5-10 เมนูอาหารจีนแคะหมูสามชั้นผัดแห้ง	210
ภาพที่ 5-11 คำที่ปรากฏบ่อยที่สุด 50 คำในความคิดเห็นของผู้ชมสารคดี	212
ภาพที่ 5-12 แผนที่การกระจายตัวของชาติพันธุ์ในประเทศจีน	219
ภาพที่ 5-13 แผนที่ประเทศจีนที่สารคดีไปถ่ายทำ	222
ภาพที่ 5-14 ตัวอักษรจีนบนผนังบ้านของชาวไป่	225
ภาพที่ 5-15 หน้าต่างในบ้านของชาวไป่ที่มีการแกะสลักตัวอักษรจีน	226
ภาพที่ 5-16 สุภาชิตพื้นบ้านภาษาจีนและภาษาตงปาของชาวนาซี	227

ภาพที่ 5-17 The Kalachakra Mandala	228
ภาพที่ 5-18 ป้ายบอกทางที่เขตปกครองตนเองทิเบตจังหวัดตีซิง.....	229
ภาพที่ 5-19 ป้ายร้านค้าในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์.....	230
ภาพที่ 5-20 ป้ายสถานที่ในเขตปกครองตนเองไต้หวัน.....	230
ภาพที่ 5-21 ชุดผู้หญิงของชาติพันธุ์ไป่.....	232
ภาพที่ 5-22 เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์จ้วงในเขตปกครองตนเองจ้วงเหวินชาน มณฑลยูนนาน..	233
ภาพที่ 5-23 เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์จ้วงในเขตปกครองตนเองจ้วง มณฑลกว่างซี.....	234
ภาพที่ 5-24 ชุดชาวทิเบตเขตปกครองตนเองทิเบตกานหนาน มณฑลกานซู.....	234
ภาพที่ 5-25 ชาวทิเบตในหุบเขาจื่อไ้โกว.....	235
ภาพที่ 5-26 “เทศกาลเดือนหก” ของชาวทิเบต.....	236
ภาพที่ 5-27 กิจกรรมพิธีบูชาเทพในเทศกาลเดือนหก ซึ่งรวมถึงการเต้นรำเพื่อขับบูชาเทพ.....	237
ภาพที่ 5-28 การเต้นรำม้ากระดาศของชาวจ้วงในมณฑลยูนนาน	238
ภาพที่ 5-29 คำที่ปรากฏบ่อยที่สุด 50 คำในความคิดเห็นของผู้ชมสารคดี.....	245
ภาพที่ 5-30 ชาวจีนที่ฝึกฝนมวยไทเก็กบนภูเขาชิงเฉิง.....	253
ภาพที่ 5-31 สมาชิกสมาคมไทเก็กแห่งประเทศไทยฝึกฝนไทเก็ก	254
ภาพที่ 5-32 ผู้บำเพ็ญในลัทธิเต๋าของภูเขาบู๊ตีสอนนักเรียนฝึกวิทยายุทธ์	255
ภาพที่ 5-33 เด็ก ๆ เรียนกังฟูที่วัดเส้าหลิน.....	256
ภาพที่ 5-34 การแสดงกังฟูวัดเส้าหลิน	257
ภาพที่ 5-35 การแสดงกังฟูหมู่ของวัดเส้าหลิน.....	258
ภาพที่ 5-36 การวาดแผนจีน	259
ภาพที่ 5-37 การอาบยาสมุนไพร.....	260
ภาพที่ 5-38 โสม	261
ภาพที่ 5-39 ไม้เสียบพริกเผ็ดแบบหมาล่าในถนนคนเดินในเฉิงตู.....	263
ภาพที่ 5-40 สมุนไพรจีนที่เตรียมไว้สำหรับทำอาหารในร้านอาหาร	264

ภาพที่ 5-41 การจัดจานอาหารในร้านอาหารเสฉวน.....	265
ภาพที่ 5-42 ผู้สูงอายุที่ปั่นกาน้ำชาหลังการเกษียณ	266
ภาพที่ 5-43 ป่านจือซา	267
ภาพที่ 5-44 วัฒนธรรมชงชา.....	268
ภาพที่ 5-45 คำที่ปรากฏบ่อยที่สุด 50 คำในความคิดเห็นของผู้ชมสารคดี.....	276
ภาพที่ 5-46 ยานที่ขึ้นไปสำรวจอวกาศ.....	282
ภาพที่ 5-47 โดรน	282
ภาพที่ 5-48 วิศวะกรรมชีวเวช	283
ภาพที่ 5-49 การใช้ AI ช่วยในการตรวจสอบสุขภาพทางการแพทย์.....	284
ภาพที่ 5-50 หุ่นยนต์ AI	285
ภาพที่ 5-51 การผลิตรถยนต์ไฟฟ้า.....	286
ภาพที่ 5-52 ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์บรรยาาศในห้องเรียนจีน	288
ภาพที่ 5-53 รถไฟความเร็วสูงของประเทศจีน.....	289
ภาพที่ 5-54 จัดรัสเทียนอันเหมิน	290
ภาพที่ 5-55 กำแพงเมืองจีน.....	291
ภาพที่ 5-56 จักรยานริมถนนปักกิ่ง	293
ภาพที่ 5-57 กังหันลมเพื่อผลิตไฟฟ้า	293
ภาพที่ 5-58 พระราชวังต้องห้ามที่เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยว	294
ภาพที่ 5-59 คำที่ปรากฏบ่อยที่สุด 50 คำในความคิดเห็นของผู้ชมสารคดี	298

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ภาพลักษณ์ของประเทศเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนซอฟต์แวร์ (Soft Power) ของอำนาจชาติ ซึ่งแสดงถึงความเข้มแข็งและอิทธิพลในเวทีโลก นอกจากนี้ ยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย ในปัจจุบัน ประเทศจีนได้รับความสนใจจากทั่วโลกในฐานะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็ว การสร้างและส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศจีนผ่านสังคมออนไลน์ จึงกลายเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในแวดวงการวิจัยทางวิชาการ

จากข้อมูลในเว็บไซต์พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 “ภาพลักษณ์” หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิด หรือสิ่งที่คิดว่าควรจะเป็นตามจินตภาพ แนวคิดเรื่อง “ภาพลักษณ์” ยังถูกขยายความเพิ่มเติมในมุมมองต่าง ๆ เช่น รูบินสไตน์ เมอร์รี (Rubinstein Murray, 1991) นักประวัติศาสตร์อเมริกาจากมุมมองนิเทศศาสตร์ให้ความหมายกับคำภาพลักษณ์ “image” หมายถึง “ข้อความที่บุคคลหรือกลุ่มหนึ่งสื่อถึงบุคคลหรือกลุ่มอื่น” (Crain Daniel, 2021) ดังนั้น การศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศในสายตาของอีกประเทศหนึ่งจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ภาพลักษณ์ของชาติหมายถึงการผสมผสานระหว่างการรับรู้ของประเทศนั้นเองและการรับรู้ของประเทศอื่น ๆ ในบริบทของระบบระหว่างประเทศ โดยถือเป็น “ทุนข้อมูลที่มีโครงสร้างที่ชัดเจน” ซึ่งแสดงถึงลักษณะเฉพาะและจุดยืนของประเทศในสายตาของนานาชาติ ภาพลักษณ์ของชาติยังถูกมองว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของ “ซอฟต์แวร์” (Soft Power) ซึ่งสะท้อนถึงความแข็งแกร่งและอิทธิพลที่ครอบคลุมของประเทศในเวทีโลก (Boulding Kenneth E, 1959)

ปัจจุบัน ประเทศจีนได้ริเริ่มสร้างเครือข่ายการสื่อสารระหว่างประเทศที่ครอบคลุมทั่วโลก โดยยึดหลักความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับ “ความแตกต่างระหว่างภายในกับภายนอก” และ “ความแตกต่างระหว่างภายนอกกับภายนอก” ด้วยแนวคิดดังกล่าว ประเทศจีนได้นำกลยุทธ์การสื่อสารระหว่างประเทศแบบ “หนึ่งประเทศ หนึ่งนโยบาย” มาใช้ ซึ่งปรับให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ กลยุทธ์นี้มุ่งเน้นการพัฒนาวิธีการสื่อสารต่างประเทศอย่างแม่นยำ และสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของแต่ละประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังเรื่องเล่า (narratives) ระบบวาทกรรม (discourse systems) และการใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อถ่ายทอดภาพลักษณ์ของประเทศจีนให้ชัดเจนและครอบคลุมทุกมิติ เป้าหมายหลักของการสื่อสารเหล่านี้คือการทำให้กลุ่มเป้าหมายในต่างประเทศเข้าใจ และมองเห็น “จีน” ในภาพลักษณ์ที่แท้จริง

ผ่านมุมมองที่ลึกซึ้งและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในเวทีระหว่างประเทศ (Huang Liangqi, 2017)

ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา ภาพลักษณ์ของประเทศจีนได้รับความสนใจอย่างมากจากความคิดเห็นของสาธารณชนทั่วโลก โดยเฉพาะในแวดวงการสื่อสารและสื่อบันเทิง นอกจากนี้ ยังมีการผลิตสารคดีเกี่ยวกับจีนเป็นจำนวนมากจากประเทศที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตสารคดีชั้นสูง เช่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งได้ถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับจีนอย่างต่อเนื่อง การศึกษาภาพลักษณ์ของประเทศจีนผ่านมุมมองในสารคดีเหล่านี้ จึงกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เนื่องจากสารคดีเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนมุมมองของต่างชาติที่มีต่อจีน แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดและสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสายตาประชาคมโลกอีกด้วย

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศจีน โดยค้นหาจากฐานข้อมูล ZhiWang (CNKI) ภายใต้หัวข้อ "ภาพลักษณ์ประเทศ" ในช่วงวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 ถึง 1 มกราคม พ.ศ. 2566 พบว่ามีงานวิจัยภาษาจีนทั้งหมด 12,803 ฉบับ โดยในจำนวนนี้ 812 ฉบับเป็นงานที่ศึกษาภาพลักษณ์ของจีนโดยเฉพาะ และเมื่อใช้คำสำคัญ "สื่อ + ภาพลักษณ์ประเทศ" พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง 6,504 ฉบับ ในขณะที่การค้นหาคำสำคัญ "สารคดี + ภาพลักษณ์ประเทศ" พบเอกสารที่เกี่ยวข้อง 818 ฉบับ (ข้อมูลจาก CNKI) งานวิจัยเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่ประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นแรก 1) วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของ "ภาพลักษณ์ของประเทศจีน" ตัวอย่างเช่น Raymond Dawson ในหนังสือ "The Chinese Chameleon" (1967) ได้วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของจีนในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังและมุมมองของชาวยุโรป (Raymond Dawson, 1967)

2) ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในรายงานและความคิดเห็นของสื่อสิ่งพิมพ์ต่างประเทศ มีการศึกษาเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองจีน เช่น เจียงไคเช็ค ช่งเหมยหลิง หูซี เหมาเจอตง และโจวเอินไหล โดยนิตยสาร Time ของสหรัฐอเมริกาได้สะท้อนจินตนาการของโลกตะวันตกที่มีต่อบุคคลเหล่านี้ รวมถึงสังคมและวัฒนธรรมจีนในบริบทของยุคนั้น

3) ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสื่อภาพยนตร์และโทรทัศน์ตะวันตก การวิเคราะห์สารคดี ภาพยนตร์ โฆษณา และภาพถ่ายเก่าเกี่ยวกับจีนที่จัดทำโดยมิชชันนารีและผู้สื่อข่าวตะวันตก มุ่งเน้นไปที่มุมมองทางประวัติศาสตร์ วิธีการสื่อสาร และการตีความของสื่อเหล่านี้

4) การสำรวจภาพลักษณ์ผ่านวิธีวิจัยแบบหลากหลาย เช่น การสำรวจความคิดเห็น การสังเกตเชิงชาติพันธุ์วรรณา และการสนทนากลุ่มในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก ตัวอย่างเช่น Gallup ในสหรัฐอเมริกาได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.

2515 และ Pew Research Center ได้ทำการสำรวจเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของประเทศจีนในหลายประเทศ

5) การสร้างภาพลักษณ์แห่งชาติของประเทศจีนในบริบทของอำนาจาภวกรรม การสร้างภาพลักษณ์ของจีนขึ้นอยู่กับ "อำนาจาภวกรรม" ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของผู้ชม เนื่องจากไม่ใช่ทุกคนสามารถเดินทางมายังจีนหรือทำการวิจัยเกี่ยวกับจีนโดยตรง ดังนั้น ผู้คนมักพึ่งพาสัญลักษณ์และข้อความที่สร้างขึ้นโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพลในสื่อสารมวลชน แนวทางการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Edward Said ใน "Orientalism" (1979) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างจินตนาการเกี่ยวกับโลกตะวันออก และอำนาจเชิงครอบงำของตะวันตก โดยระบุว่าเป็น "ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ความสัมพันธ์แบบครอบงำ และความสัมพันธ์แบบเจ้าโลก" ที่กำหนดภาพลักษณ์ของโลกตะวันออกตามมุมมองของตะวันตก (Edward Said, 1979)

งานวิจัยเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาพลักษณ์ประเทศในฐานะเครื่องมือสำคัญสำหรับการส่งเสริม "ซอฟต์พาวเวอร์" และการสร้างความสัมพันธ์ในเวทีโลกอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของจีนในวงวิชาการของไทยมีความเข้มข้นเป็นพิเศษในด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการศึกษาภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวจีน งานวิจัยเหล่านี้มักมุ่งเน้นไปที่การสำรวจความคิดเห็นและการรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวจีน ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของ รัชณี ซ้อมมือ (ค.ศ. 2017) ที่ศึกษาเรื่อง "ภาพลักษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนของชาวเชียงใหม่" ซึ่งเป็นการวิเคราะห์มุมมองและประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นเกี่ยวกับพฤติกรรมและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวจีน (รัชณี ซ้อมมือ, 2560)

การวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของชาติในสาขาศรีคดียังคงเป็นหัวข้อที่ค่อนข้างใหม่ในวงวิชาการ โดยปัจจุบันมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอยู่บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เน้นไปที่การศึกษารูปแบบการเล่าเรื่องในสารคดีและการวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของชาติในสื่อกระตาศต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น (พรชัยฉันต์ วิเศษลักษณ์, 2559a) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การนำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนในรายการสารคดีโทรทัศน์ไทย" ซึ่งเน้นศึกษาว่ารายการสารคดีโทรทัศน์ในประเทศไทยสะท้อนวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ของประเทศในกลุ่มอาเซียนอย่างไร นอกจากนี้ ปริศวรร ยันเสน และ เชิดชัย อุดมพันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง "ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสื่อหนังสือพิมพ์รายวันเกาหลีใต้" โดยมุ่งวิเคราะห์การนำเสนอภาพลักษณ์ของประเทศไทยผ่านมุมมองของสื่อเกาหลีใต้ (ปริศวรร ยันเสน & เชิดชัย อุดมพันธ์, 2564)

จากผลการวิจัยข้างต้น แวดวงวิชาการให้ความสำคัญอย่างมากกับการศึกษาภาพลักษณ์ของชาติ โดยอ้างอิงจากตำราทางประวัติศาสตร์ เช่น วรรณกรรมและบันทึกการเดินทาง เพื่อพิจารณาวิวัฒนาการของภาพลักษณ์จีนในบริบทการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม ประเด็นที่ได้รับความสนใจ ได้แก่ การสร้างภาพลักษณ์ของจีนผ่านสื่อจีนและสื่อต่างประเทศ โดยวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่มักเป็นสื่อ

สิ่งพิมพ์กระแสหลัก เช่น “New York Times” “People’s Daily” และ “Washington Post” ซึ่งให้ความสำคัญต่อภาพลักษณ์ของจีนอย่างมาก แต่การวิเคราะห์ด้วยบทจากสื่อโทรทัศน์พบได้น้อย และการวิจัยสื่อออนไลน์ที่มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตประจำวันของผู้คนยังค่อนข้างจำกัด แม้ว่าสื่อออนไลน์จะมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ของจีนมากขึ้น นอกจากนี้ การวิจัยภาพลักษณ์ของจีนในสารคดียังคงมุ่งเน้นไปที่สารคดีที่ถ่ายทำในสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น โดยยังไม่มี การวิจัยสารคดีที่ถ่ายทำในประเทศไทย

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบและวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย โดยคัดเลือกสารคดีที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนซึ่งถ่ายทำในประเทศไทยเป็นหน่วยการวิจัย เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของจีนในประเทศไทย และเพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย ผู้วิจัยพิจารณาจากปัจจัยหลักดังนี้

ประการแรก งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของชาติในสื่อไทยยังมีจำนวนค่อนข้างน้อย การศึกษาในพื้นที่นี้จึงมีความสำคัญทั้งในด้านวิชาการและเป็นความจำเป็นที่เกิดจากความจริง

ประการที่สอง นโยบาย “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ของจีนในศตวรรษที่ 21 มีผลกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้บริบทของความสัมพันธ์จีน-ไทยที่กำลังพัฒนาอย่างแข็งแกร่ง

ประการที่สาม ภาพลักษณ์ของชาติในสังคมสมัยใหม่ถือเป็น “ซอฟต์แวร์” และ “ทุนด้านชื่อเสียง” ของประเทศ ภาพลักษณ์ที่ดีสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศ

ประการที่สี่ จีนได้เริ่มสร้างเครือข่ายการสื่อสารภายนอกที่ครอบคลุมทั่วโลก โดยใช้กลยุทธ์ “หนึ่งประเทศ หนึ่งนโยบาย” ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน

การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีที่ถ่ายทำในประเทศไทย เพื่อเข้าใจทั้งสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของจีนในไทย และการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทยในสังคมสมัยใหม่

1.2 คำถามวิจัย

- 1) วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยเป็นอย่างไร
- 2) ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทยเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย
- 2) เพื่อวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย

1.4. ขอบเขตของการวิจัย

1) ขอบเขตของงานวิจัยและเนื้อหา งานวิจัยนี้จะศึกษาเกี่ยวกับสารคดี 69 ตอน และความคิดเห็นออนไลน์ของผู้ชมสารคดี 6,581 ความคิดเห็น สารคดีที่เกี่ยวกับจีนต้องเป็นสารคดีที่คนไทยผลิตเอง หรือมีคนไทยเป็นส่วนร่วม สารคดีที่นำเข้าจากต่างประเทศจะไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ครั้งนี้ วิดีโอสารคดีเกี่ยวกับจีนที่นำมาศึกษาเก็บจากช่อง YouTube โดยสารคดีทั้งหมด 69 ตอน แบ่งเป็น 44 ตอนจากไทย PBS และ 25 ตอนจากช่องอื่นที่ได้รับความนิยม เนื้อหาของสารคดีจะเน้นวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ และการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนผ่านทฤษฎีการเล่าเรื่อง (narration) ทฤษฎีภาพตัวแทน (representation) และทฤษฎีวาทกรรม (discourse)

2) ขอบเขตเวลา ระยะเวลาในการศึกษาคือสารคดีที่ถ่ายทำตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 ถึง 1 มกราคม พ.ศ. 2566 เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ประเทศจีนกำลังก้าวเข้าสู่กระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ และเริ่มมีความร่วมมือกับไทยอย่างใกล้ชิด ไทยและจีนมีข้อตกลงความร่วมมือด้านวัฒนธรรมไทย-จีนเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และมีข้อตกลงเร่งรัดการลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2547 ตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 21 จีนและไทยได้ร่วมมือกันในหลายด้านอย่างต่อเนื่อง

3) ขอบเขตในพื้นที่ การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสารคดีจะมาจากสถานีโทรทัศน์ของรัฐ สถานีโทรทัศน์สาธารณะ และสถานีโทรทัศน์เชิงธุรกิจ เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสมีรายการสารคดีเกี่ยวกับจีนมากที่สุดในประเทศไทย และเป็นสถานีโทรทัศน์สาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีผู้ติดตามจำนวนมากในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook ที่มีผู้ติดตามกว่า 7 ล้านราย Twitter มีผู้ติดตามกว่า 3 ล้านราย และ YouTube มีผู้ติดตามกว่า 6 ล้านราย ถือว่าได้รับความนิยมในสังคมออนไลน์อย่างมาก ดังนั้นสารคดีที่เลือกมาส่วนใหญ่จึงมาจากช่องไทยพีบีเอส และสามารถรับชมย้อนหลังได้ผ่านช่องไทยพีบีเอสในแอปพลิเคชัน YouTube นอกจากนี้ยังมีสารคดีบางตอนที่เกี่ยวกับจีนซึ่งมาจากช่องทางของสถานีโทรทัศน์ของรัฐและสถานีโทรทัศน์เชิงธุรกิจ

4) ขอบเขตในด้านกลุ่มเป้าหมาย การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นที่ความคิดเห็นจากผู้ชมสารคดี ซึ่งเป็นความคิดเห็นจากบุคคลภายนอก จำนวน 6,581 ความคิดเห็น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ภาพลักษณ์ประเทศจีน หมายถึง ภาพลักษณ์จีนที่เกิดขึ้นจากความรู้สึก ความเชื่อทัศนคติที่มีต่อประเทศจีน ซึ่งเป็นความคิดที่เกิดจากการถ่ายทอดผ่านภาษาหรือภาพในสารคดีไทยเป็นภาพลักษณ์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ภูมิภาค ระบบสังคม พลเมืองฯ

2) สารคดีไทย หมายถึง สารคดี 69 ตอน ที่มาจากสารคดีช่อง Thai PBS ช่อง World 360-degree และช่อง Crosscutting Channel และตามเนื้อหาของสารคดีแบ่งได้ เป็น 7 ประเภท คือ ชาติพันธุ์ ปรัชญาความเชื่อ ความขัดแย้ง ประวัติศาสตร์ การค้าขาย การท่องเที่ยว และเงินยุคใหม่

3) วาทกรรม หมายถึง กระบวนการสื่อสารและการแสดงออกเชิงความหมายผ่านทาง"การบรรยาย" หรือ "ตัวบท" ในสารคดี รวมถึงความคิดเห็น บทวิจารณ์ และองค์ประกอบเชิงโสตทัศน์ต่าง ๆ เช่น เสียง ภาพ และฉากในสารคดี วาทกรรมไม่ได้เป็นเพียงการใช้ภาษา แต่ยังครอบคลุมถึงวิธีการสร้างความหมาย ความรู้ การถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อ และภาพลักษณ์ของประเทศจีนที่ปรากฏในสารคดี การวิเคราะห์วาทกรรมในที่นี้จึงเป็นการสำรวจว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของสารคดีถูกใช้เพื่อสะท้อน สร้าง และปรับเปลี่ยนความเข้าใจของผู้ชมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของจีนอย่างไร

4) วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของประเทศจีนในบริบทของสารคดี โดยอาศัยการวิเคราะห์ผ่านทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narration) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ โครงเรื่อง (Plot) แก่นความคิด (Theme) ตัวละคร (Character) ความขัดแย้ง (Conflict) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) ฉาก (Setting) และเสียง (Sound/effect)

5) ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศ หมายถึง กระบวนการหรือแผนการเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดและสร้างภาพลักษณ์ของประเทศให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยในบริบทของสารคดี กระบวนการนี้อาศัย วาทกรรม เป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งวาทกรรมหมายถึง การสื่อสารและแสดงออกเชิงความหมายผ่านการเล่าเรื่อง (narrative) การใช้ภาพ เสียง ฉาก ตัวบท และความคิดเห็นต่าง ๆ ภายในสารคดี ทั้งนี้เพื่อสะท้อนลักษณะเฉพาะตัวและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีนในมุมมองต่าง ๆ กระบวนการดังกล่าวประกอบไปด้วยการสร้างความสัมพันธ์กับรากเหง้าทางวัฒนธรรม เช่น การนำเสนอจีนในฐานะบ้านเกิดของชาวไทยเชื้อสายจีน การเน้นความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม รวมถึงการแสดงผลภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีความก้าวหน้าและทันสมัย โดยวาทกรรมเหล่านี้ได้รับการออกแบบให้คำนึงถึงภาพลักษณ์เดิม ความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมาย และกลยุทธ์การเล่าเรื่อง เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ชัดเจนและตรงตามเป้าประสงค์มากที่สุด

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

- 1) ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีเกี่ยวกับจีนในไทย
- 2) ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงลักษณะของสารคดีเกี่ยวกับจีนในไทย
- 3) ผลจากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการกำหนดทิศทางและแผนการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีน
- 4) การศึกษาในครั้งนี้ สามารถเป็นแนวทางแก่ บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสายตาคนไทย

บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีของประเทศไทยตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า โดยมีเนื้อหาต่าง ๆ ตามลำดับต่อไปนี้

- 2.1 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพลักษณ์และสารคดี
- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของจีน
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา
 - แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพตัวแทน (representation)
 - แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง (narration)
 - แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม (discourse)
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศตะวันตก
 - งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศจีน
 - งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศไทย
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพลักษณ์และสารคดี

2.1.1 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาพลักษณ์

“ภาพลักษณ์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Image” ซึ่งแต่เดิมใช้คำว่า ภาพพจน์ เป็นคำที่ใช้เพี้ยนไปจากความหมายที่แท้จริง เพราะภาพพจน์มีความหมายว่า ที่ทำให้เกิดภาพ ฉะนั้น จึงหมายถึงคำ ที่ทำให้เกิดภาพในใจ ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Figure of Speech” ปัจจุบัน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้อธิบายคำว่า “ภาพลักษณ์” ในหน้าที่ 820 ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือภาพที่เกิดจากความนึกคิด หรือ คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556)

Kenneth E. Boulding นักเศรษฐศาสตร์ ให้ความหมายภาพลักษณ์ว่า เป็นกระบวนการของความคิดจิตใจที่หล่อหลอม ความรู้สึกของคนเราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันเนื่องมาจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยถือว่าเป็นความรู้ในเชิงอัตวิสัย (Subjective Knowledge) ที่บุคคลนำมาใช้ช่วยในการตีความ และให้ความหมายแก่โลกรอบ ๆ ตัว เป็นการสะสมเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อว่าเป็น

จริง เนื่องจากเราไม่สามารถรับรู้และทำความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ได้อย่างถ่องแท้ (Boulding Kenneth E, 1959)

รัชนี ชีอ้อม นิยามภาพลักษณ์ว่า ภาพที่คนรู้สึกนึกคิดหรือวาดขึ้นในใจเป็นความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อ ความประทับใจต่อคนใดคนหนึ่ง หรือต่อองค์กรใดองค์กรหนึ่งจะเรียกว่าชื่อเสียงก็ได้ การประเมินภาพลักษณ์กระทำได้โดยการวิเคราะห์ภาพการรับรู้ของประชาชนใน 2 ลักษณะ คือ ภาพลักษณ์ปัจจุบันตามความเป็นจริง และภาพลักษณ์ในอนาคตหรือความคาดหวัง (รัชนี ชีอ้อม, 2560)

ทัศนัย โคตรทอง สรุปภาพลักษณ์ว่า เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของความคิดและจิตใจ ซึ่งในเมื่อคนเรามีได้มีเพียงประสบการณ์ตรงกับโลกรอบตัวซึ่งเราสามารถสัมผัส ชิมรส ดมกลิ่น ได้ยินเสียง และได้เห็นด้วย ตนเองเท่านั้น เรายังมีประสบการณ์ทางอ้อมอื่น ๆ ด้วย ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้ต้องอาศัยการตีความหมายของตัวเราเอง ภาพลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่เรารับรู้มา โดยผ่านกระบวนการเลือกสรรและให้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ (ทัศนัย โคตรทอง, 2561)

ดังนั้น ภาพลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ ให้เป็นไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ และด้วยความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและการสื่อสารมวลชนที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วและกว้างขวาง ทำให้คนในสังคมได้รับทราบข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้แทบทันทีและทั่วถึง รวมไปถึงความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจอีกด้วย ดังนั้นหากประเทศหนึ่งมีภาพลักษณ์ที่ดีก็จะได้รับความเชื่อถือไว้วางใจและได้รับความสนับสนุนร่วมมือให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของประเทศ และทั้งนี้ก็จะ ก่อให้เกิดผลตรงกันข้ามในกรณีที่ประเทศใดมีภาพลักษณ์ไม่ดี (ใจทิพย์ ศรีประกายเพชร, 2537)

กล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์คือ ภาพในจิตใจของคน ๆ หนึ่งที่ทำให้เกิดเป็นการรับรู้ความรู้สึกนึกคิด ความชื่นชอบต่อสิ่ง ๆ นั้น ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ ความประทับใจ ข้อเท็จจริงที่คน ๆ นั้นได้ประสบมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ภาพลักษณ์ยังส่งผลให้บุคคลนั้นมีทัศนคติและแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นแตกต่างกันด้วย

2.1.2 องค์ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสารคดี

สารคดีเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่มีผลกระทบต่อผู้ที่รับชมสื่ออย่างมาก เรื่องราวที่น่าเสนอผ่านภาพยนตร์สารคดีเปรียบดังกระจกที่สะท้อนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ให้เห็นส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม โดยภาพยนตร์มีหน้าที่สำคัญคือการชี้นำทางความคิดผ่านการเล่าเรื่อง เพราะภาพยนตร์เป็นสื่อที่น่าเสนอการเล่าเรื่องราวเพื่อส่งต่อไปให้กับผู้ชม

กรรณิกา รุ่งเจริญพงษ์ นิยามสารคดีว่าเป็นรายการที่นำเสนอข้อเท็จจริง (fact) ของสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่น่าสนใจเพื่อให้ความรู้ ข้อเท็จจริง ระบุว่า หัวใจสำคัญของรายการสารคดีคือความพยายามที่จะนำเสนอเอกสาร หลักฐาน หรือบันทึกต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายหรือบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นกลาง ปราศจากการเสริมแต่งเรื่องโดยใช้จินตนาการ ทำให้ข้อมูลเป็นที่เชื่อถือได้ (กรรณิกา รุ่งเจริญพงษ์, 2555)

บุญเหลือ เทพสุวรรณ ให้ความหมายว่า สารคดี เป็นงานเขียนที่ไม่มีตัวละครสมมติ ถึงแม้ว่าสารคดีจะเป็นงานที่ผู้เขียนเจตนาให้ความรู้แก่ผู้อ่าน แต่ก็ให้ความพึงพอใจอันเกิดจากการประกอบรูปประกอบแบบ การเลือกเฟ้นการใช้ถ้อยคำในภาษาทำให้เกิดอารมณ์ตามสมควร งานเขียนในเชิงการให้ความรู้และในเชิงการสอนโดยไม่คำนึงถึงอารมณ์ไม่เป็นสารคดี ถือเป็นหนังสือความรู้หรือวิชาการ (บุญเหลือ เทพสุวรรณ, 2517)

กุหลาบ มลลิกมาส ให้ความหมายว่า สารคดี คือเรื่องที่มีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้และความคิด ในบางเรื่องให้ความบันเทิงด้านภูมิปัญญา สารคดีแยกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

- 1) บทความในหนังสือพิมพ์ เช่น บทบรรณาธิการ หรือบทความที่ให้ความรู้ความคิดตามหลักฐานที่เป็นจริง
- 2) สารคดีวิชาการประเภทตำราต่าง ๆ หรือหนังสืออ่านประกอบความรู้เพิ่มเติม เช่น เรื่อง พม่าเสียเมือง ของหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช
- 3) ท่องเที่ยว กล่าวถึงการไปยังต่างแดน ให้ความรู้เกี่ยวกับข้อคิดของสิ่งนั้น ๆ
- 4) ชีวประวัติ และอัตชีวประวัติของไทย หรือของบุคคลสำคัญที่แปลมาจากภาษาต่างประเทศ
- 5) ความทรงจำ จดหมายเหตุ บันทึก จดหมายเหตุมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับราชการหรือกึ่งวิชาการ ความทรงจำเป็นเรื่องของเอกชน บันทึกเป็นเรื่องปฏิบัติงานสำคัญที่เกี่ยวกับคน
- 6) อนุทิน เป็นการจดบันทึกรายวันแต่ไม่จำเป็นต้องจดบันทึกทุกวัน
- 7) จดหมาย จดหมายโต้ตอบเชิงวิชาการให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ หลายสาขา
- 8) คติธรรม เป็นหนังสือแนวสอนจริยธรรม
- 9) บทวิจารณ์ต่าง ๆ ที่ยึดหลักเกณฑ์วิชาการ
- 10) บทสัมภาษณ์ เป็นข้อความที่เขียนจากการสัมภาษณ์บุคคล เนื้อหาสาระมีประโยชน์
- 11) บทอภิปราย ปาฐกถา ให้ความรู้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ (กุหลาบ มลลิกมาส, 2522)

โดยสรุปแล้ว สารคดีคือการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องจริง เคยเกิดขึ้นจริง มีอยู่จริง โดยมีการเตรียม การหาข้อมูลเรียบเรียง ภาพและเสียงให้ออกมามีความน่าสนใจและสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถทำให้ผู้ชมสารคดี เกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ร่วมและได้แง่คิด ผู้ชมที่ดูจบแล้วสามารถนำไปคิดต่อได้

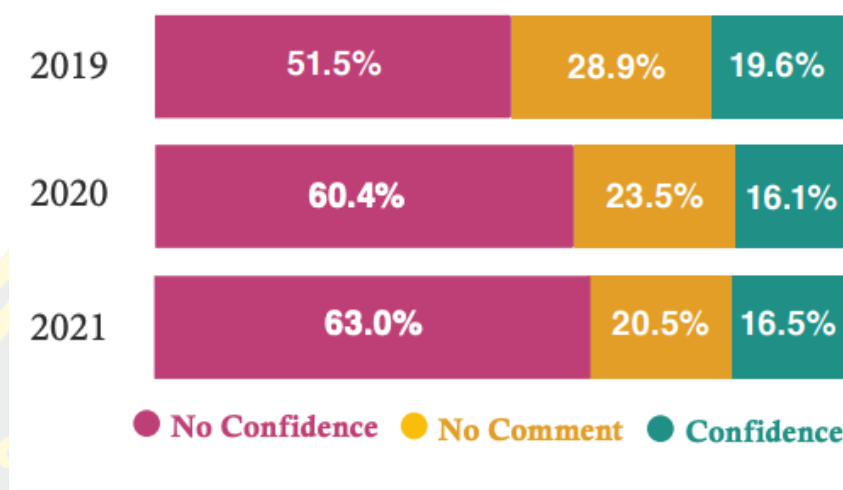
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของจีน

นับตั้งแต่เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ จีนค่อย ๆ เข้าใกล้ศูนย์กลางของเวทีโลกด้วยความสำเร็จด้านการพัฒนาเศรษฐกิจที่โดดเด่น และมหาอำนาจทางเศรษฐกิจก็กลายเป็นหนึ่งในเนื้อหาที่โดดเด่นของภาพลักษณ์ประเทศจีน ขณะเดียวกัน จีนมีส่วนร่วมในองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ และกิจกรรมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง พยายามสร้างและรักษาภาพลักษณ์ของชาติอย่างแข็งขัน ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การทูตจีนมีบทบาทสำคัญในการแสดงภาพลักษณ์ของประเทศมากขึ้น รวมถึงการประชุมฟอรัมหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศ การประชุมสุดยอด G20 หางโจว และการประชุมสุดยอดชิงเต๋าดังการความร่วมมือเซี่ยงไฮ้ ภาพลักษณ์ของจีนไม่ได้จำกัดอยู่แต่เพียงมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอีกต่อไป และภาพลักษณ์ทางการทูตและวัฒนธรรมของจีนก็ได้รับความสนใจและอธิบายจากประชาคมระหว่างประเทศด้วย

ไทยและจีนสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างกันเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518 ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศมีความใกล้ชิด มีการแลกเปลี่ยนการเยือนในทุกระดับอย่างสม่ำเสมอ และมีการขยายความร่วมมือเชิงลึกในทุกมิติ นับตั้งแต่มีการเสนอโครงการ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" มา จีนและอาเซียนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น ในฐานะสมาชิกสำคัญของอาเซียน ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับจีนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะหลังเสนอยุทธศาสตร์ระเบียบเศรษฐกิจภาคตะวันออก จีนและไทยยังคงรักษาความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในหลายด้าน และจีนเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของไทยเป็นเวลามาแปดปีติดต่อกัน

การระบาดอย่างกะทันหันของ COVID-19 ในปี ค.ศ.2020 โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่ไม่มีใครเห็นในรอบศตวรรษ และภาพลักษณ์ระดับสากลของประเทศจีนถูกท้าทายอย่างรุนแรง ภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศจีนในผลสำรวจประจำปีของ ISEAS ที่ชื่อว่า The State of Southeast Asia: 2021 Survey Report ปรากฏว่าพลเมืองอาเซียนมองภาพลักษณ์โดยรวมของจีนแย่ลง โดยรวมแล้ว ผลปรากฏว่าต่อเนื่องความเชื่อถือนในจีนเสื่อมลง เปอร์เซ็นต์ของความไม่ไว้วางใจ “ความมั่นใจน้อย” และ “ไม่มั่นใจ” ได้ขยายใหญ่ขึ้น จาก 51.5% ในปี 2019 เป็น 60.4% ในปี 2020 เป็น 63.0% ในปี ค.ศ. 2021 ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ระดับความไม่ไว้วางใจต่อจีนแซงหน้าระดับความไว้วางใจ ซึ่งระดับความไม่ไว้วางใจต่อจีนในไทยขึ้นมาถึง 67.9% ในปี ค.ศ.2021 (The State of SEA-2021-v2,2021,หน้า44)

ภาพที่ 2-1 ค่าความเชื่อมั่นเชิงผลเมืองอาเซียนที่มีต่อประเทศจีน

หมายเหตุ: จาก “The State of SEA-2021-v2,2021”, โดย Seah, Ha, Martinus and Thao ค.ศ. 2021 (<https://www.iseas.edu.sg/wp-content/uploads/2021/01/The-State-of-SEA-2021-v2.pdf>).

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าภาพลักษณ์ของประเทศจีนในประเทศไทยโดยทั่วไปจะเป็นไปในเชิงบวก แต่แนวโน้มมากขึ้นในเชิงลบก็ค่อนข้างชัดเจนเช่นกัน นอกจากนี้ ในช่วงไม่กี่ปีมานี้ “ทฤษฎีภัยคุกคามของจีน” ที่สื่อตะวันตกสร้างความตื่นตระหนก ขว้างเชิงลบจำนวนมากเกี่ยวกับจีน และบิดเบือนนโยบายเอกภาพแห่งชาติของจีน ฯลฯ ได้ส่งผลกระทบบางอย่างต่อสื่อไทยและผู้ชมทั่วไป

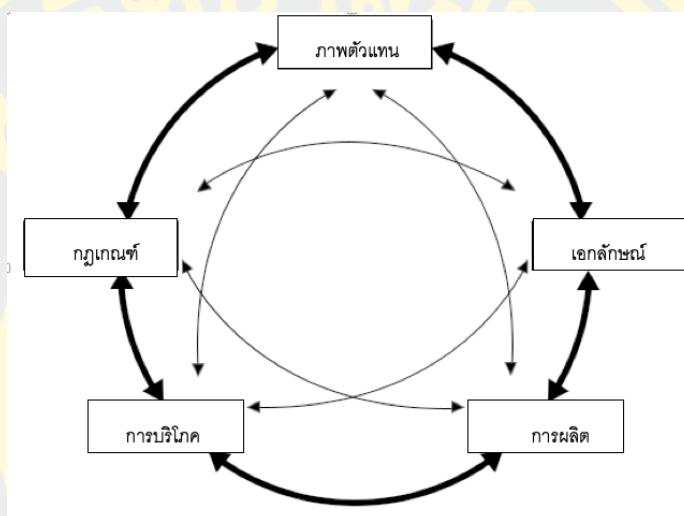
สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเลือกสารคดีที่คนไทยไปถ่ายทำที่ประเทศจีน เพราะสื่อมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของภาพลักษณ์ประเทศ สารคดีที่จะวิจัยมีทั้งหมด 69 ตอน และเดินทางยังหลายมณฑลของประเทศจีน ซึ่งได้นำเสนอภาพลักษณ์ของจีนที่ค่อนข้างครอบคลุม สาธารณรัฐประชาชนจีน การปกครองส่วนกลางแบ่งออกเป็น 23 มณฑล (รวมถึงไต้หวัน) 5 เขตปกครองตนเอง (มองโกเลีย หึงเหิง ชินเจียง กวางสี และทิเบต) 4 มหานครที่ขึ้นต่อส่วนกลาง (ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน และฉงชิ่ง) และ 2 เขตบริหารพิเศษ (ฮ่องกง และมาเก๊า) สารคดีทั้ง 69 ตอนนี้เดินทางไปยัง 12 มณฑล 4 เขตปกครองตนเอง และ 2 มหานคร

2.3 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาพตัวแทน (Representation)

ภาพตัวแทน (Representation) คือ ผลผลิตความหมายของสิ่งที่คิด (concept) ในสมองของเราผ่านภาษา เป็นการเชื่อมโยงระหว่างความคิดและภาษา ซึ่งทำให้เราสามารถอ้างอิงถึงโลกวัตถุจริง ๆ ผู้คน เหตุการณ์ หรือจินตนาการถึงโลกสมมุติ ผู้คน และเหตุการณ์สมมุติได้การสร้างภาพตัวแทนนั้น (Hall Stuart, 1997) ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องเก็บข้อมูลผ่านการสังเกตการณ์ถึงการบันทึกรูปภาพ วิดีโอต่าง ๆ ในสารคดี

ภาพที่ 2-2 วงจรแห่งวัฒนธรรม

หมายเหตุ: จาก “Representation: cultural representations and signifying practices”, โดย Hall Stuart.ค.ศ. 1997. (Vol. 1997): Sage London.

ดูจากวงจรแห่งวัฒนธรรมเห็นได้ว่า ภาพตัวแทน (Representation) เป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการที่ผลิตวัฒนธรรมขึ้น ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการผลิต และการแลกเปลี่ยนความหมาย (Shared meaning) ไม่ว่าจะเป็นการรับไปใช้หรือการถ่ายทอดความหมาย ระหว่างสมาชิกในสังคม โดยมีภาษา (Language) เป็น “สื่อ” ในการทำความเข้าใจ (make sense) ของสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันในสังคม (Hall Stuart, 1997)

นอกจากนี้แล้ว ฮอลล์ ยังกล่าวไว้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่สามารถบอกได้ถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ สามารถจะเป็นตัวกำหนดและจัดการความประพฤติ และการปฏิบัติต่าง ๆ ความหมายของภาษาจะช่วยในการตั้งกฎ บรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ที่สั่งการและควบคุมชีวิตคน ภาพตัวแทนถือเป็นส่วนหนึ่งของปฏิบัติการที่ผลิตวัฒนธรรมขึ้น เพราะวัฒนธรรมเกี่ยวข้องกับการผลิตและแลกเปลี่ยนความหมาย ไม่ว่าจะเป็นการรับไปใช้หรือถ่ายทอดความหมายระหว่างสมาชิกในสังคม (Hall Stuart, 1997)

Stuart Hall ยังอธิบายองค์ประกอบของภาพตัวแทนคือ สิ่งต่าง ๆ (things) แนวคิด (concept) และ สัญญะ (sign)

องค์ประกอบแรก สิ่งต่าง ๆ (things) หมายความว่า คน สัตว์ สิ่งของ เหตุการณ์เรื่องเล่า หรือประสบการณ์ต่าง ๆ

องค์ประกอบที่สองคือ แนวคิด (concept) หมายความว่า ความคิด หรือ แนวคิดที่อยู่ในหัว (mind) ของเราซึ่ง ช่วยแยกแยะจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระบบเพื่อง่ายต่อการรับรู้จดจำและเข้าใจ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

องค์ประกอบที่สาม คือ สัญญะ (sign) ซึ่งหมายความว่า เครื่องหมาย รหัส หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยในการสื่อสารความคิดผ่านการทำงานของภาษา โดยสัญญะนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ (things) โดยตรง

ตามทีนักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษา จอห์น ฟิสเก ระบุว่า การเป็นตัวแทนคือ "กระบวนการสร้างสัญลักษณ์เพื่อแทนความหมาย เป็นกระบวนการที่อุดมการณ์ของภาพถูกรวมเข้าไว้ในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม" Fiske ได้บูรณาการทฤษฎีสัญลักษณ์เข้ากับทฤษฎีภาพตัวแทน โดยโต้แย้งว่าภาพตัวแทนเป็นกระบวนการของการใช้รหัสเพื่อสร้างข้อความ ถ่ายทอดข้อความผ่านสื่อ เป็นกระบวนการที่สร้างและย่อความหมาย (Fiske John & O'Sullivan Tim, 1994)

แนวคิดภาพตัวแทนเกี่ยวข้องและครอบคลุมกับหลายสาขาวิชาอย่างกว้างขวาง เมื่อวิเคราะห์ทฤษฎีภาพตัวแทน คริส บาร์เกอร์คิดว่า "ความหมายทั่วไปของแนวคิดภาพตัวแทนคือชุดของกระบวนการที่ปฏิบัติเพื่อเป็นตัวแทนหรืออธิบายวัตถุหรือการปฏิบัติอื่นในโลก "จริง" ในความหมายโดยอรรถ ภาพตัวแทนสะท้อนให้เห็นถึงการกระทำของสัญลักษณ์ในโลกที่เป็นความจริง (an act of symbolism) ในความหมายโดยนัย ภาพตัวแทนไม่ได้เป็นเพียงภาพสะท้อนของโลกแห่งความเป็นจริง แต่เป็นโครงสร้างทางวัฒนธรรม (Barker Chris, 2004)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าภาพตัวแทนคือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแทนความคิดหรือมุมมอง ผู้เขียนที่มีต่อสิ่งที่ถูกกล่าวถึงโดยสามารถวิเคราะห์ผ่านการนำเสนอ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าวิจัยมุ่งศึกษานำเสนอภาพตัวแทนด้วยวิธีการใช้ภาษาและรูปภาพเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยแนวทางการวิเคราะห์ภาษาจะทำให้เห็นภาพตัวแทนชัดเจนมากขึ้น รวมไปถึงการสร้าง ความหมายของสารคดีที่กำลังเล่าถึงกลุ่มคนหรือเหตุการณ์กับการนำเสนอภาพแทนโดยใช้แนวคิดการเล่าเรื่อง (Narration)

2.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง (Narration)

หลังจากทศวรรษ 1970 และ 1980 นักสังคมวิทยาเริ่มแสดงความสนใจอย่างมากในผลลัพธ์ของ Michel Foucault และการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เรียกว่าการเล่าเรื่องเริ่มปรากฏขึ้น โลกแห่งวัตถุประสงค์ที่การเล่าเรื่องหันไปมองคือความเป็นจริงภายใต้วาทกรรมเฉพาะ มุมมองการเล่าเรื่องและความเป็นจริงภายใต้กรอบทฤษฎีที่เฉพาะเจาะจง ความถูกต้องและความเที่ยงธรรมของการมีอยู่ของมันขึ้นอยู่กับรูปแบบการเล่าเรื่องและโครงสร้างการเล่าเรื่องที่เฉพาะเจาะจง การบรรยายที่มีสไตล์

ต่างกันมีผลเชิงสร้างสรรค์ต่างกัน ดังนั้นการยึดการเล่าเรื่องของคอนสตรัคติวิสต์ (constructivism) ทางสังคมมาทบทวนรูปแบบการเล่าเรื่องและรูปแบบการเล่าเรื่องของสารคดี อันที่จริง ตัวบทสารคดี อาจถูกสร้างขึ้นด้วยเนื่องจากธรรมชาติของปัญหาต่าง ๆ ในโลกสังคมที่แตกต่างกัน กำลังสร้างอย่าง แข็งขัน ดังนั้นจึงไม่ใช่โลกแห่งวัตถุประสงค์ที่กำหนดสารคดี แต่ทฤษฎีเป็นการเล่าเรื่องที่กำหนดความ ถูกต้องและความเที่ยงธรรมของโลกวัตถุในสารคดี

1) ความหมายการเล่าเรื่อง

วอลเตอร์ ฟิชเชอร์ (Walter Fisher) กล่าวถึง การเล่าเรื่องเป็นเรื่องราวมีอำนาจที่จะรวม จุดเริ่มต้น จุดกลาง และจุดสิ้นสุดของการโต้เถียง (Argument) ได้ และเป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์ การเล่าเรื่องไม่มีประเภทใด ๆ ซึ่งไม่ใช่ส่วนหนึ่งในเรื่องราวของชีวิต (Fisher Walter R, 1984)

ขจิตขวัญ กิจวิสาละ ได้อธิบายว่า การเล่าเรื่องเกิดมาพร้อมกับสังคมมนุษย์ซึ่งมนุษย์ทุกคน ล้วนเป็นคนสร้างและต้องการรับเรื่องเล่า เรื่องเล่าจึงปรากฏออกมาในหลายรูปแบบ ทั้งนิทาน ตำนาน จิตรกรรมฝาผนัง เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดีภาพยนตร์หรือแม้กระทั่งความฝัน มีทั้งในลักษณะที่สมมุติ ขึ้นและที่อ้างอิงข้อเท็จจริง เช่น ข่าวสารคดีส่วนศาสตร์ด้านการเล่าเรื่อง เริ่มพัฒนาอย่างจริงจังมา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 กลายเป็นวิชาเฉพาะอย่างเต็มตัวในชื่อ “ศาสตร์เรื่องเล่า” (Narratology) ซึ่ง การพัฒนามาเป็นศาสตร์ของตัวเองอย่างจริงจังทำให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์วัตถุที่จะศึกษาและ วิธีการในการศึกษาที่ชัดเจน (ขจิตขวัญ กิจวิสาละ, 2564)

Mark Currie กล่าวว่า “เรื่องเล่า” (Narrative) หรือศาสตร์แห่งการเล่าเรื่อง Narratology ทุกอย่างคือการเล่าเรื่อง เพราะเมื่อเรื่องถูกบันทึกไว้ไม่ว่าจะด้วยสื่อใด ๆ ก็จะกลายเป็นซอฟต์แวร์ กลายเป็นสื่อและจะกลายเป็นเรื่องเล่าก็ต่อเมื่อมีผู้เล่าเป็นผู้นำสารหรือนำเรื่องราวไปยังผู้ดูหรือผู้รับ (Currie Mark, 2010)

จากการศึกษาเกี่ยวกับความหมายของการเล่าเรื่อง สรุปได้ว่า เรื่องเล่าคือสื่อที่ถูกผู้คนนำ ออกมาถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นนิทาน นวนิยาย ภาพยนตร์ละครเป็นต้น โดยเรื่องเล่าเป็นการถ่ายทอดสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากรูปแบบหนึ่ง สามารถส่งทำให้มนุษย์มีพฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

2) ทฤษฎีการเล่าเรื่อง

ทฤษฎีการเล่าเรื่องมีแนวคิดว่า มนุษย์เป็นนักเล่าเรื่อง การตัดสินใจและการสื่อสารของ มนุษย์ขึ้นอยู่กับเหตุผลที่ดี ซึ่งแตกต่างไปตามสถานการณ์ รูปแบบการสื่อสารและสื่อเหตุผลที่ดีจะถูก ควบคุมโดยภูมิหลังของบุคคล วัฒนธรรม ลักษณะนิสัย และอิทธิพลของภาษา ความมีเหตุผลของ

เรื่องราวที่เล่าขึ้นอยู่กับธรรมชาติของผู้เล่าเรื่องที่จะตระหนักถึงความน่าจะเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เรื่องราวปะติดปะต่อกันการเลือกสรรเรื่องราวเพื่อสร้างความเพลิดเพลิน

วอลเตอร์ ฟิชเชอร์ (Walter Fisher) ผู้ก่อตั้ง "กระบวนทัศน์การเล่าเรื่อง" เชื่อว่าการเล่าเรื่องไม่ใช่รูปแบบ แต่เป็นวิถีแห่งอิทธิพลทางสังคม และชีวิตประกอบด้วยเรื่องราวหรือเรื่องเล่า กระบวนทัศน์การเล่าเรื่องเน้นว่าผู้คนเป็นนักเล่าเรื่อง ในขณะที่เถียงว่าค่านิยม ความรู้สึก และสุนทรียศาสตร์นั้นอยู่ภายใต้ความเชื่อและพฤติกรรมของเรา "การเล่าเรื่อง" สังคมที่ยุ่งเหยิง "จัดรูปแบบ" กระทั่งและกระแสประวัติศาสตร์มากมาย จากนั้นจึงสร้างความหมายที่สามารถอธิบายปัจจุบันและกำหนดอนาคตได้ เราใช้เรื่องเล่าเพื่อวาดภาพชีวิต และใช้เพื่อระบุตัวตนและหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่ง เรามักจะถูกชักจูงโดยเรื่องราวที่ดีมากกว่าโดยทฤษฎีที่ดี ซึ่งคล้ายกับการสื่อสารที่อ่อนแอ (Fisher Walter R, 1984)

Arthur Asa Berger ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องเล่าว่าเป็นสูตรที่ทำให้เราเข้าใจว่าเนื้อหาของเรื่องเล่านั้น ควรจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ได้รู้ว่าการเล่านั้นถูกสร้างขึ้นได้อย่างไร ทำหน้าที่และส่งผลอย่างไรต่อผู้ชม รวมไปถึงทำให้เราคาดหวังได้ว่าเรื่องที่เรากำลังชมนั้นเป็นภาพยนตร์อะไร (Berger Arthur Asa, 1992)

เมื่อดูถึงหน้าที่หลักของภาพยนตร์สารคดีจะพบว่าวิธีการเล่าเรื่องมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และสามารถวิเคราะห์ผ่านการเล่าเรื่องที่ประยุกต์จากเกณฑ์ของ John G. Cawelti ที่ศึกษาทั้งหมด 9 องค์ประกอบ ในหนังสือ The Six-Gun Mystique ได้ระบุว่าผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งหลาย เช่น นวนิยายงานเขียนต่าง ๆ จะประกอบไปด้วยโครงสร้างหรือองค์ประกอบของเนื้อเรื่องทั้ง 9 สิ่งดังที่กล่าวไว้ในข้างต้น ที่ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวของสถานการณ์ต่าง ๆ ในที่เกิดขึ้น ช่วยให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างราบรื่นตั้งแต่ต้นจนจบ (Cawelti John G, 1999) โดย 9 องค์ประกอบนี้คือ

1.1) โครงเรื่อง (Plot)

การลำดับเหตุการณ์ที่ถูกจัดวางขึ้นตามลำดับของเวลาซึ่งมี 5 ขั้นตอน เรียกว่า “ขนบการเล่าเรื่อง” (Narrative Convention) ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2547) ขั้นเริ่มเรื่อง (Explosion) ขั้นพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ขั้นภาวะวิกฤต (Climax) ขั้นภาวะคลี่คลาย (Falling Action) และขั้นยุติของเรื่องราว (Ending)

1.2) แนวคิดของเรื่อง (Theme)

หมายถึง ความคิดรวบยอดที่ดำรงอยู่ในเรื่องราวที่ผู้เขียนสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการเล่าเรื่อง เป็นส่วนที่บรรจุความหมายของเรื่องผู้เขียนต้องการจะสื่อไปยังผู้รับสาร การทำความเข้าใจถึงแก่นเรื่องสามารถสังเกตได้จากองค์ประกอบต่าง ๆ ในการเล่าเรื่อง เช่น ชื่อเรื่อง ลักษณะตัวละคร ค่านิยม คำพูด หรือสัญลักษณ์พิเศษที่ปรากฏในการเล่าเรื่อง ทั้งนี้แก่นเรื่องสามารถ

ใช้ได้ทั้งสองความหมาย คือ ความคิดที่เป็นศูนย์กลางของเรื่องและจุดมุ่งหมายอันเป็นศูนย์กลางของเรื่อง

1.3) ตัวเอก (Character)

ความหมายโดยทั่วไปของตัวเอก คือนับเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่นำมาเล่า ซึ่งมีความครอบคลุมถึงลักษณะบุคลิกภาพของตัวละครนั้นด้วย

1.4) ผู้อื่น (Other) หมายถึงมุมมองบุคคลที่สาม (Third-person Narrator)

1.5) ช่วงเวลา (Time)

1.6) สถานที่ (Location)

1.7) เครื่องแต่งกาย (Costume)

1.8) ยานพาหนะ (Vehicle)

1.9) กลวิธีการเล่าเรื่อง (Storytelling Tactics) (พิชญ์รักษ์ ปิตาทะสังข์, 2548)

วิธีการเล่าเรื่องผ่านสารคดี ในวงวิชาการ ก็มีการแบ่งองค์ประกอบอีกแบบหนึ่ง คือแบ่งได้ดังต่อไปนี้

1.1) โครงเรื่อง (Plot)

1.2) แก่นความคิด (Theme)

1.3) ตัวละคร (Character)

1.4) ความขัดแย้ง (Conflict)

1.5) มุมมองหรือจุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point of View)

1.6) ฉาก (Setting)

1.7) เสียง (Sound)

สรุปได้ว่ารูปแบบของการเล่าเรื่องเป็นสิ่งที่สำคัญ ทำให้เข้าใจถึงความหมาย และแบบแผนในการดำเนินเรื่องของสารคดีได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิดการเล่าเรื่องมาใช้ในการวิเคราะห์สารคดีของประเทศไทย เพื่อศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์จีนในสารคดีไทย

2.3.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม (discourse)

การวิจัยเชิงประจักษ์ทุกประเภทจำเป็นต้องมีกรอบแนวคิดเชิงบรรทัดฐานหรือกระบวนทัศน์ของการวิจัยเชิงประจักษ์ กระบวนทัศน์การวิจัยโดยเฉพาะกำหนดธรรมชาติของโลกสังคมตามที่ผู้วิจัยมอง จากการวิเคราะห์ข้างต้น ปัญหาของสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจีนในเมืองไทย งานวิจัยครั้งนี้ตั้งใจจะสำรวจนั้นเป็นผลมาจากการดำเนินการวาทกรรมที่เฉพาะเจาะจงและการสร้างสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างบัญชีที่ค่อนข้างเรียบง่ายและชัดเจนเกี่ยวกับวาทกรรมและการวิเคราะห์วาทกรรม

Shi Yibin และ Wang Yong สรุปนวัตกรรมของทฤษฎีวาทกรรม มันทะลุผ่านแบบแผนของการแบ่งขั้ว 'ภาษา-คำพูด' ในภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้าง โดยเน้นที่วาทกรรมและอำนาจ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในอย่างลึกซึ้งระหว่างวาทกรรม ความรู้ และอำนาจ" แนวคิดของ " "ความเป็นอื่น (the other)" และจุดยืนของทฤษฎีการก่อสร้างทางสังคมที่จำเป็น (Shi Yibin & Wang Yong, 2010)

ฟาน ไคจ์ค(Van Dijk) ได้เสนอกรอบการวิเคราะห์ขององค์ความรู้ สังคม วาทกรรมอย่างเป็นทางการ โดยผสมผสานการวิเคราะห์วาทกรรมและการสื่อสารเป็นครั้งแรกเพื่อสำรวจโครงสร้างของตัวบทของข่าวที่เกี่ยวข้อง อย่างรากเหง้าทางเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของการผลิตนี้เป็นกลยุทธ์ระดับปฏิบัติการสำหรับการวิเคราะห์การแทรกซึมของอุดมการณ์สารคดีในตัวบท (Van Dijk Teun A, 1997)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา วงการวิชาการได้เริ่มสนับสนุนรูปแบบการวิเคราะห์วาทกรรมใหม่ๆ เช่น การวิเคราะห์วาทกรรมหลายบทและการวิเคราะห์วาทกรรมหลายรูปแบบ การวิเคราะห์วาทกรรมแบบพหุนิยมวิวัฒนาการมาจากการวิเคราะห์วาทกรรมครั้งก่อน โดยมีตำแหน่งพื้นฐานเหมือนกับการวิเคราะห์วาทกรรมดั้งเดิม ซึ่งยังคงเน้นย้ำลักษณะเชิงสร้างสรรค์ของภาษาต่อสังคม แต่ในรูปแบบพหุนิยม และเน้นว่าระบบวาทกรรมที่แตกต่างกันจะมีผลกระทบต่อโลก คำอธิบายที่แตกต่างกันจึงต้องการให้นักวิชาการวิเคราะห์วาทกรรมจากมุมมองและแง่มุมที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์การวิจัยของการวิเคราะห์วาทกรรมต่อเนื่องหลายรูปแบบไม่ได้เป็นเพียงภาษาข้อความเท่านั้น แต่ยังรวมถึงรูปภาพ เสียง วิดีโอ การออกแบบเว็บและรูปแบบสถาปัตยกรรม เป็นต้น ซึ่งเน้นถึงความครอบคลุมของการวิจัยในสาขาสหวิทยาการ ความสำคัญของมันคือสามารถบูรณาการทรัพยากรทั้งหมด ให้ผู้คนตระหนักถึงกระบวนการสร้างโลกภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของระบบสัญลักษณ์และระบบภาษาต่าง ๆ และทำให้ความเข้าใจในความหมายของวาทกรรมครอบคลุมมากขึ้น "มันไม่เพียงแต่สามารถส่งเสริมการวิจัยของเราเกี่ยวกับภาษาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังช่วยให้เราเข้าใจสัญลักษณ์อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้นอีกด้วย" ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์และการวิเคราะห์วาทกรรมได้รับการบูรณาการอย่างดี

กระบวนการทัศน์การวิจัยของการวิเคราะห์วาทกรรมเป็นของค่ายคอนสตรัคติวิสต์ (constructivism) เมื่อระบบวาทกรรมสารคดีที่เป็นตัวแทนของความจริงที่เรียกว่าความจริงในยุโรปและสหรัฐอเมริกาสร้างหมวดหมู่ของสารคดีแนวจิน ก็ได้เสร็จสิ้นภารกิจในการสร้าง "จินตภาพ" จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์วาทกรรมของสารคดีเป็นส่วนที่สำคัญมาก ผู้เขียนหวังที่จะตรวจสอบว่าระบบวาทกรรมของเมืองไทยรองรับการสร้างสารคดีอย่างไร มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้สร้าง และการนำเสนอภาพลักษณ์สารคดีผ่านตัวบทได้อย่างไร

แม้ว่าสารคดีจะเน้นเรื่องความจริง แต่การวางวาทกรรมของสารคดีกลับนำเสนอรูปแบบการดำรงอยู่ที่แฝงผ่านการดำเนินการของผู้ผลิต ซึ่งทำให้ผู้ชมไม่ได้สนใจในระยะยาว ดังนั้น งานวิจัยนี้จึง

จะตรวจสอบการตีความของจีนในสารคดีไทยอย่างละเอียด ไม่ว่าจะเป็นการใช้การรับรู้เกี่ยวกับจีนโดยตรงในการสร้างความประทับใจ หรือ "จีน" เป็นเพียงจินตนาการที่มีอยู่ในจิตใจของผู้สร้างสารคดี สารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับจีนไม่ใช่การจำลองฉาก วัตถุ หรือผู้คนแบบดั้งเดิมของจีน แต่ยืม "จีน" ได้เลนส์กล้องมาเป็นสื่อกลางในการเล่าเรื่อง และมองว่าเป็นวัตถุทางสังคมที่มีความเป็นจริง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะแบ่งตามภูมิภาคเป็น 3 ประเภทคือ งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศตะวันตก งานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศจีน และงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศไทย

2.4.1 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศตะวันตก

งานวิจัยที่เกี่ยวกับจีนในทางวิชาการภาคตะวันตกเริ่มต้นจากการจัดเรียงและการชุดค้นวรรณกรรมของมิชชันนารี และไม่มีวิธีวิจัยที่ชัดเจน

นักบวชสเปนชื่อ ฮวน กอนซาเลซ เด เมนโดซา (Juan Gonsales de Mendoza, ค.ศ.1545-1618) ได้เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์อาณาจักรจีนอันยิ่งใหญ่ (Historia del gran Reino de la China)” (ค.ศ. 1585) ซึ่งเป็นผลงานสำคัญในการพัฒนาภาพลักษณ์ของประเทศจีนในยุโรป โดยให้ความรู้อย่างเป็นระบบและเพียงพอในด้านภูมิศาสตร์จีน มนุษยสัมพันธ์ อุดมการณ์ทางวัฒนธรรม และยุทธโศปกรณ์ทางทหาร ฯลฯ เป็นผลงานชิ้นแรกในโลกตะวันตกที่นำเสนอประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนอย่างละเอียด และได้สร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนให้กับชาวตะวันตก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาและการสร้างคุณค่าของ "จีน" ในยุโรปสำหรับสองศตวรรษที่ถัดไป (Juan González de Mendoza, 1990)

มัตเตโอริซซี (Matteo Ricci ค.ศ.1552-1610) เป็นชาวอิตาลีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในจีนหรือที่รู้จักกันในชื่อจีนว่าลิหม่าโต้ว เข้ามาในช่วงปลายยุคราชวงศ์หมิง (ค.ศ.1368 - 1644) ได้เขียนหนังสือ "ประวัติศาสตร์การเดินทางของคริสเตียนไปยังประเทศจีน" ("หมายเหตุเกี่ยวกับประเทศจีนของลิหม่าโต้ว De Christiana expeditio ne apvd Sinas) (ค.ศ.1615) ได้รับการตีพิมพ์ในประเทศเยอรมนี ในหนังสือเล่มนี้ ริซซีได้บรรยายภาพของจีนอย่างละเอียดด้วยประสบการณ์ส่วนตัวของเขา ผลงานนี้ถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญในกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในยุโรป (Matteo Ricci, Jin Nige, He Gaoji, Wang Zunzhong, & Li Shen, 2001)

แมรี เกอร์ทรูด เมสัน (Mary Gertrude Mason ค.ศ.1900-) นักวิชาการชาวอเมริกัน ได้เขียนหนังสือ "Western concepts of China and the Chinese 1840-1876" (Mason Mary Gertrude, 1939) เจ.เอ.จี.โรเบิร์ตส์ J.A.G.Roberts (ค.ศ.1935-) นักวิชาการอังกฤษที่เชี่ยวชาญจีน

ศึกษาได้เขียนหนังสือ "China Through Western Eyes: The Nineteenth Century A reader in history" (Mackerras Colin, 1993) และ "China Through Western Eyes: The Twentieth Century, a Reader in History" (Roberts John Anthony George, 1992) โดยทั้งสามเล่มนี้เป็นการอภิปรายที่ภาพรวม ส่วนใหญ่ศึกษาแบบเลือกคนจำนวนมากเป็นเนื้อหาหลักในการวิเคราะห์หรือรวบรวมข้อมูลผ่านการบูรณาการและรวบรวมหोजดหมายเหตุของการและบันทึกประจำวัน งานเขียน และต้นฉบับของชาวตะวันตกที่เดินทางมายังประเทศจีนซึ่งเสนอให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่นักวิจัยภายหลังอย่างสะดวก

ในช่วงเริ่มต้น สามารถเห็นได้ว่าจีนมักถูกมองว่าเป็นตลาดกว้างสำหรับสินค้าของสหรัฐฯ และเป็นแหล่งที่นักบวชชาวอเมริกันมองหาเพื่อเผยแพร่ศาสนา ภาพลักษณ์เหล่านี้ได้มีส่วนในการกำหนดการรับรู้เบื้องต้นของประชาชนในสหรัฐฯ ต่อจีน อย่างไรก็ตาม เมื่อสงครามเย็นเริ่มต้นขึ้น การมองเห็นจีนของสหรัฐฯ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมีนัยสำคัญ ในบริบทของนโยบายการแยกตัวทางการเมือง ชาวจีนถูกวาดภาพในลักษณะของกลุ่มคนที่มีลักษณะ "แดง" ลึกลับและไม่สามารถเอาชนะได้ ซึ่งการมีอยู่ของพวกเขาถูกมองว่าเป็นภัยคุกคามต่อความปลอดภัยของทั้งเอเชียและทั่วโลก ภาพลักษณ์ของจีนในช่วงนี้ ไม่มีข้อสงสัยเลยว่าได้รับอิทธิพลจากการเผชิญหน้าทางอุดมการณ์และการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ในช่วงสงครามเย็น (Liss Alexander, 2003)

ตามที่ข้อมูลที่ศึกษามา ผู้วิจัยสามารถแบ่งงานวิจัยที่เกี่ยวกับจีนในภาคตะวันตก ออกเป็นสองประเภท 1)งานวิจัยเกี่ยวกับการเมือง ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม 2)การศึกษาคนจีนและการสร้างภาพลักษณ์จีนในงานวิจัยวรรณกรรม

1)งานวิจัยเกี่ยวกับการเมือง ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

สำหรับภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสายตาชาวตะวันตกเต็มไปด้วยจินตนาการ และนักรัฐศาสตร์นักประวัติศาสตร์มักจะใช้วัฒนธรรมเปรียบเทียบ (comparative culturology) ประวัติศาสตร์ของความคิด (history of ideas) จิตประวัติศาสตร์ (psychohistory) และมุมมองอื่น ๆ เพื่อศึกษาประเด็นของจีนในความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศ

หนึ่งในผลงานสำคัญของนักวิชาการอเมริกันในเรื่อง "คนอเมริกันมองจีน" คือ "Scratches on Our Minds: American Images of China and India" (ค.ศ.1957) ของนักข่าวนักประวัติศาสตร์ มาร์กซิสต์ แฮโรลด์ อาร์. ไอแซคส์ (Harold Isaacs ค.ศ.1910-1986) ผู้เขียนใช้วิธีสัมภาษณ์และแบบสำรวจ แบบสอบถามและวิธีการทางสถิติถูกนำมาใช้เพื่อตรวจสอบการรับรู้ของภาพลักษณ์จีนและอินเดียของชาวอเมริกัน โดยทั่วไปแล้วผลการสำรวจสะท้อนถึงความประทับใจทั่วไปกับภาพลักษณ์จีนและอินเดียในขณะนั้นในบรรดาทุกชนชั้นในสหรัฐอเมริกา ผู้เขียนยังได้แบ่งวิวัฒนาการทัศนคติของ

ชาวอเมริกันที่มีต่อจีนออกเป็นหกขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ (Isaacs Harold Robert, 1980)

เรย์มอน ดอว์สัน (Raymond Dawson ค.ศ.1923-) นักไซโนโลจิสต์ชื่อดังชาวอังกฤษ ได้เขียนหนังสือชื่อเรื่อง "The Chinese Chameleon: An Analysis of European Conceptions of Chinese Civilization" (ค.ศ.1967) ซึ่งวิจัยภาพลักษณ์จีนจากมุมมองของอารยธรรมยุโรป จากการรับรู้ของนักท่องเที่ยวยุโรปตะวันตกในยุคแรก ถึงพระเยซูและนักคิดชาวยุโรปในศตวรรษที่ 18 และ 19 โดยมีเป้าหมายเพื่อเข้าใจลักษณะ "กึ่งก่า" ของจีนนี้และกลไกเบื้องหลังการเปลี่ยนสีของมัน (Raymond Dawson, 1967)

จอห์น คิง แฟร์แบงก์ (John King Fairbank ค.ศ.1907-1991) นักประวัติศาสตร์ชาวอเมริกันผู้นำระดับนานาชาติของไซโนโลจิสต์ มีผลงานวิจัยที่ชื่อว่า "The Missionary Enterprise in China and America" (Fairbank John King, 1974) และ "China Watch" (Fairbank John King, 1987) โดยมุ่งเน้นที่การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐฯ รวมถึงนโยบายต่างประเทศ

Ai Tianpu (René étiemble, 1909-2002) นักไซโนโลจิสต์ชาวฝรั่งเศสเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียง และวรรณกรรมเปรียบเทียบร่วมสมัยตะวันตกที่โดดเด่นที่สุด ด้วยการศึกษาที่ลึกซึ้งและวิสัยทัศน์ด้านวัฒนธรรมในวงกว้าง ได้สร้างผลงานชิ้นเอกสองเล่ม "L'Europe Chinoise" ซึ่งเป็นชุดของความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและยุโรป Ai Tianpu เชื่อว่ามีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมอย่างแท้จริง และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมสามารถทำได้ภายใต้สมมติฐานของความไม่เท่าเทียมกันเท่านั้น การตีความ "ความแตกต่าง" ทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์นี้ทำให้เรามีแรงบันดาลใจที่ดีในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ของต่างประเทศ (Ai Putian, Xu Jun, & Linsen, 1992)

แนวคิดของฟูมิเซลโกต์ (Michel Foucault ค.ศ.1926-1984) "อำนาจ ความรู้" และทฤษฎีลัทธิตะวันออกของซาอิด (Said) มาใช้ในการศึกษาภาพลักษณ์ของจีน เช่น มาร์คัสโคลิน (Colin Mackerras) ผู้เชี่ยวชาญจีนศึกษาของออสเตรเลีย ได้เขียนหนังสือ "Western Images of China" (ค.ศ.1989) ก็ได้ใช้ทฤษฎีและวิธีการของฟูมิเซล โกต์และซาอิด ในการตรวจสอบสื่อต่าง ๆ รวมถึงรายงานวรรณกรรม ศิลปะ และข่าวสาร นอกจากนี้ ระยะเวลาการสอบสวนขยายไปถึงปลายทศวรรษ 1980 ได้ใช้ "ลูกตุ้ม" ที่มีการเคลื่อนไหวไม่เสถียรเป็นอุปมาในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงของภาพลักษณ์จีน นอกจากนี้ เขายังเชื่อว่า นอกจากในศตวรรษที่ 13 และ 14 ภาพลักษณ์จีนที่ชาวตะวันตกเข้าใจในศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา ไม่ได้สะท้อนความเป็นจริงของจีน แต่เป็นการสร้างภาพลักษณ์ผ่านอำนาจ และเป็น "กฎแห่งความจริง" ที่ถูกกำหนดขึ้น โดยมีการตีความ "ความจริง"

ดังกล่าวตามค่านิยม แนวความคิดทางศีลธรรม และความเชื่อของสังคมต่าง ๆ (Mackerras Colin, 1989)

Shi Jingqian (Jonathan D. Spence ค.ศ.1936-2021) นักไซโนโลจิสต์ชาวอเมริกัน ได้เขียนหนังสือเรื่อง "The Chan's Great Continent: China in Western Minds" (ค.ศ.1998) ซึ่งได้คัดแยก 48 บทที่อธิบายและศึกษาประเทศจีนอย่างครอบคลุม โดยนำเสนอประเทศจีนในฐานะที่เป็นวัตถุของการสังเกตจากมุมมองชาวตะวันตก หนังสือเล่มนี้ได้ศึกษาและวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในตะวันตก รวมถึงกลไกในการผลิตข้อความและลักษณะเฉพาะของเนื้อหาที่กล่าวถึงในนั้น (Spence Jonathan D, 1998)

ในปี ค.ศ. 2003 Carola McGiffert ได้ตีพิมพ์บทความ "China in the American Political Imagination" โดยเน้นที่จุดกำเนิดของความประทับใจแบบอเมริกันต่อจีนในประวัติศาสตร์สมัยใหม่ และผลกระทบของความประทับใจเหล่านี้ที่มีต่อนโยบายของสหรัฐฯ การสัมภาษณ์ประกอบด้วยนักยุทธศาสตร์ระดับโลก นักประวัติศาสตร์ นักข่าว ผู้เชี่ยวชาญด้านการทหาร นักธุรกิจ ผู้ให้การสนับสนุนด้านสิทธิมนุษยชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งบรรยายถึงภาพลักษณ์ประเทศจีนของชาวตะวันตกจากมุมมองของตนเอง (McGiffert Carola, 2003)

ตั้งแต่นั้นมา การวิจัยเกี่ยวกับจีนก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นนักข่าวชื่อดังชาวอเมริกา A.T.Steele ได้เขียนเรื่อง "The American People and China" (Steele Archibald Trojan, 1966) และนักรัฐศาสตร์อเมริกา Thomas Bork (ค.ศ.1959-) เขียนเรื่อง "American dream for China: The American "Elite" Concept of China" (Ding Bocheng, 2000) หนังสือเหล่านี้ใช้บทสัมภาษณ์จำนวนมากในการแสดงบุคคลที่มีชีวิตชีวา และใช้ความทรงจำทางสังคมวิทยาและประวัติศาสตร์ด้วยปากเปล่าเพื่อสะท้อนความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงของชาวอเมริกันต่อประเทศจีนในยุคแรก ๆ พบผลสรุปว่าภาพลักษณ์จีนในผู้คนทั่วไปในอเมริกาต่างจากภาพลักษณ์จีนในความจริง ผู้เขียนได้เขียนถึงภาพลักษณ์จีนที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ได้ส่งเสริมและมีอิทธิพลต่อความเข้าใจแก่จีนของชาวอเมริกันมากขึ้น

T. Christopher Jespersene ผู้เชี่ยวชาญด้านการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา รับหน้าที่ได้เขียนย่อเรื่องจากเรื่อง "Scratches on Our Minds: American Images of China and India" ของ Harold R. Isaacss (Isaacs Harold Robert, 1980) และ "America Images of China 1931-1949" (Jespersen T Christopher, 1999) ยังวิเคราะห์ถึงภาพลักษณ์จีนในชาวอเมริกันและสาเหตุของมันในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 20

จะเห็นได้ว่า ในด้านการเมือง ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม นักวิชาการต่างชาติส่วนใหญ่ใช้วิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ พร้อมทั้งอ้างอิงกรณีศึกษาหลายกรณีในการสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับจีนของชาวตะวันตกภายใต้บริบททางการเมือง โดยทั่วไป การวิจัยของนักวิชาการ

เหล่านี้นักมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและใช้วิธีการหลากหลายในการสาธิตผล แต่ส่วนใหญ่จะเน้นการศึกษาความสัมพันธ์ทางการเมืองและประวัติศาสตร์ระหว่างประเทศของตนกับจีน โดยพิจารณาจากผลประโยชน์ทางการเมืองของประเทศตนเป็นหลัก

2) งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาคนจีนและการสร้างภาพลักษณ์จีนในวรรณกรรม

ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสายตาของชาวตะวันตกเต็มไปด้วยจินตนาการ ตั้งแต่การบันทึกการเดินทางที่อิงตามข้อเท็จจริง ไปจนถึงบทความในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร งานวรรณกรรมและวิดีโอจำนวนมากที่นำเสนอภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของจีน วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของฟอสเตอร์ จอห์น ฟุเอ็ต (Foster, John Fuet) เรื่อง "China and the Chinese in American Literature: 1850-1950" (ค.ศ.1952) ถือเป็นงานวิจัยที่สำคัญในด้านนี้ ฟอสเตอร์ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของจีนที่ปรากฏในบทกวี บทละคร และนวนิยายที่เขียนโดยนักเขียนชาวอเมริกันในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา โดยศึกษาผ่านมุมมองทางวัฒนธรรมและการเมือง พร้อมทั้งมองว่าความสัมพันธ์ระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกาตลอดระยะเวลานั้นเป็นความสัมพันธ์ภายใต้กรอบของจักรวรรดินิยม ฟอสเตอร์ใช้แนวทางวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลัทธิจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมในอีก 20-30 ปีต่อมา (Foster John Burt, 1952)

William F.Wu (Wu Jiaqiu ค.ศ.1951-) นักเขียนชาวอเมริกันเชื้อสายจีน วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของเขาเรื่อง "ภัยเหลือเกิน: ชาวจีนในนวนิยายอเมริกัน 1850-1940" (ค.ศ.1979) วิเคราะห์การรับรู้เกี่ยวกับ "ไชน่าทาวน์" ในสังคมอเมริกัน ผ่านการศึกษาภาพลักษณ์จีนที่ตีพิมพ์ในนิตยสาร "Farland Monthly" และ "California" และศึกษาตัวละครเรคเตอร์ของพระเอกสองคน ที่มีชื่อว่า "Fu Manchu" และ "Charlie Chen" เพื่อสรุปภาพรวมกระแสหลักของคนจีนในสังคมอเมริกัน และมองว่าภาพลักษณ์ของคนจีนในสหรัฐอเมริกาช่วงนี้มักจะสะท้อนถึงการรับรู้เกี่ยวกับ "ภัยเหลือเกิน" (Wu William F, 2022)

ด้วยการขยายงานวิจัยเกี่ยวกับจีนของนักวิชาการตะวันตกอย่างต่อเนื่อง วัตถุประสงค์ได้ขยายจากวรรณกรรมดั้งเดิมที่ค่อนข้างเรียบง่ายไปจนถึงภาพถ่าย รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ งานกิจกรรมขนาดใหญ่และสื่ออื่น ๆ มิติมุมมองของข้อมูลที่ครอบคลุมได้กว้างขึ้นและมีความหลากหลายมากขึ้น การวิจัยก็มีความเฉพาะเจาะจงอย่างละเอียดและลึกซึ้งมากขึ้น

ในปี ค.ศ.1955 ทอเรชีย์ โจนส์ (Dorothy B.Jones) นักวิชาการชาวอเมริกัน ได้ทำรายงานการสอบสวนเรื่อง "การแสดงของจีนและอินเดียนอเมริกันระหว่างปี ค.ศ.1896-ค.ศ.1955" ซึ่งเป็นครั้งแรกที่วิเคราะห์ภาพลักษณ์จีนอย่างเป็นระบบในภาพยนตร์ฮอลลีวูดของอเมริกัน ในหนังสือเล่มนี้ ทอเรชีย์ โจนส์ ได้ใช้ทัศนคติที่เป็นกลางมากขึ้นเพื่อแยกแยะวิวัฒนาการของ "ภาพลักษณ์ประเทศจีนของฮอลลีวูด" ในช่วง 60 ปีที่ผ่านมา ได้เก็บข้อมูลในภาพยนตร์และสื่อส่งเสริมการขาย

ฯลฯ ผลงานวิจัยนี้เต็มไปด้วยเนื้อหาและข้อมูลเพียงพอ จึงกลายเป็นผลงานตัวแทนที่มีอำนาจมากที่สุดในการวิจัยประเภทนี้ในเวลานั้น (Jones Dorothy B, 1955)

Yingjin Zhang (ย่งจิน จาง) นักวิชาการชาวอเมริกันเชื้อสายจีน ได้เขียนบทความ "จากอ่อนแอสู่อันตราย: วิวัฒนาการของภาพจีนในภาพยนตร์อเมริกันในรอบ 85 ปี" โดยเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ข้อความเฉพาะ เพื่ออธิบายวิวัฒนาการและการพัฒนาของภาพลักษณ์จีนในภาพยนตร์ฮอลลีวูด เขาเน้นถึงอำนาจของฮอลลีวูดที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งภายใต้กรอบวาทกรรม โดยเชื่อว่าฮอลลีวูดในฐานะเครื่องจักรแห่งความฝันสามารถสร้างเรื่องราวของตัวเองในจุดตัดของเชื้อชาติ เพศ และการเมือง โดยที่ชาวจีนมักถูกมองเป็น "หญิงสาวตะวันออก" ที่ซ่อนอยู่หลังหน้าฉาก ซึ่งกลายเป็นศูนย์รวมของทั้งความปรารถนาและความกลัว เขายังได้วิเคราะห์ภาพยนตร์จีนในแง่มุมต่าง ๆ ในผลงานวิจัยหลายชิ้น อาทิเช่น "วรรณคดีจีนสมัยใหม่และภาพลักษณ์เมืองในภาพยนตร์" (ค.ศ. 1996) "เมืองในวรรณกรรมและภาพยนตร์จีนสมัยใหม่" (ค.ศ. 1996) "สารานุกรมภาพยนตร์จีน" (ค.ศ. 1998), "ฉายจีน" (ค.ศ. 2002) และ "หนึ่งร้อยปีแห่งประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ในจีน ฮองกง และไต้หวัน" (Shi Song, 2013)

เท่าที่แนวโน้มการวิจัยสารคดีระหว่างประเทศโดยรวมแล้ว จะมุ่งเน้นปฏิสัมพันธ์แบบสหสาขาวิชาชีพหลังจากปี ค.ศ 1990 การวิจัยสารคดีตะวันตกได้ให้ความสนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาขาวิชาและทฤษฎีต่าง ๆ เช่น การเมือง สตรีนิยม ความทรงจำ ฯลฯ ในเวลาเดียวกัน การวิจัยเชิงทฤษฎีเชิงวิชาการให้ความสนใจอย่างมากกับการปฏิบัติที่หลากหลายในด้านสารคดี และได้ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ "สารคดี" "ภาพยนตร์สารคดี" เป็นต้น ซึ่งช่วยให้การวิจัยสารคดีมีวิธีการที่หลากหลายมากขึ้นและมีขอบเขตวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้น ยกตัวอย่างหัวข้อการประชุม VE (Visible Evidence) International Documentary Conference ในช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ในบริบทของสภาพแวดล้อมของสื่อที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นักวิชาการชาวตะวันตกให้ความสำคัญกับประเด็นวิดีโอ ความเป็นจริง อัตลักษณ์ ขอบเขต ประวัติศาสตร์ ความทรงจำ วิทยาศาสตร์มากขึ้น เป็นต้น

การประชุม VE (Visible Evidence) ถือเป็นการประชุมวิชาการระดับนานาชาติที่สำคัญที่สุดในด้านการวิจัยสื่อวัฒนธรรมประเภทสารคดีและสารคดีร่วมสมัย ในปี ค.ศ. 2009 ได้มีการจัดอภิปรายพิเศษเกี่ยวกับการพัฒนาสารคดีจีน โดยในหัวข้อ “แนวปฏิบัติทางสังคมของสารคดีอิสระในจีน: การเปิดวาทกรรมสาธารณะที่สำคัญผ่านการผลิต การจัดจำหน่าย และการฉาย” ซึ่งนำเสนอโดยนักวิชาการญี่ปุ่น Seio Nakajima และหัวข้อ “เสียง การดำรงอยู่ และการถ่ายทำในสารคดีจีนยุคใหม่” โดยนักวิชาการอังกฤษ ลุค โรบินสัน (Luke Robinson) นอกจากนี้ยังมีการอภิปรายเรื่อง “วิสัยทัศน์ของสังคม ภาพยนตร์สารคดีและกิจกรรมทางสังคมในประเทศจีน” โดยนักวิชาการ Ying Qian และ “อู่ เวนกวง และแนวทางการแสดงของภาพยนตร์อิสระจีนร่วมสมัย” โดย Wang Qi

บทความทั้ง 4 ชิ้นนี้ได้ทำการประเมินและทบทวนแนวทางการพัฒนาสารคดีอิสระในจีนอย่างละเอียด ในการประชุม VE ปี ค.ศ. 2011 นักวิชาการชาวอเมริกันเชื้อสายจีน จางเจิ้น (Zhang Zhen) ได้นำเสนอบทความเรื่อง “ศิลปะ อิทธิพล และการเคลื่อนไหวในสารคดีจีน” ซึ่งได้ศึกษาและอภิปรายสถานการณ์ปัจจุบันของสารคดีจีนจากมุมมองที่หลากหลาย (Zhang Tongdao, Hu Zhifeng, & Zhao Rong, 2010)

ภายใต้แนวโน้มการวิจัยโดยทั่วไป นักวิชาการต่างประเทศยังให้ความสำคัญกับการแทรกแซงและการตีความทฤษฎีและการศึกษาแบบสหวิทยาการในการวิจัยเกี่ยวกับสารคดีแนวจีน Feng De Lu (Barbara von der Ltihe) นักวิชาการชาวเยอรมันในเรื่อง "การวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีโทรทัศน์ของเยอรมัน" (ค.ศ.2007) ได้วิเคราะห์สารคดีเยอรมัน 3 เรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจีน และวิจัยภาพลักษณ์ "ชนเผ่าที่ไม่คุ้นเคย" กับ "ต่างถิ่น" ที่นำเสนอในสารคดี พบผลสรุปว่าสารคดีเยอรมันส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติเชิงบวกต่อการพัฒนาของจีน งานวิจัยเกี่ยวกับสารคดีจีนที่มีความเคลื่อนไหวมากที่สุดคือนักวิจัยชาวจีนโพ้นทะเล และผลการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเอกสารกระจัดกระจาย หัวข้อวิจัยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่อัตลักษณ์ของผู้สร้างสารคดี การเมือง แพศหึง มุมมองและสไตล์ต่าง ๆ (Feng Delu & Xie Zhenyu, 2007)

ในแง่ของทฤษฎีและวิธีการวิจัย งานวิจัยของนักวิชาการต่างประเทศเกี่ยวกับประเด็นเงินในรายงานข่าวมีค่าอ้างอิงบางประการสำหรับการเขียนงานวิจัยครั้งนี้ นักวิชาการบางคนชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะการรายงานข่าวของสื่อตะวันตกและสาเหตุที่มีการตีความภาพผิด ใช้การวิจัยแบบสหวิทยาการ ทฤษฎีหลากหลายและหลายมิติ ได้ตรวจสอบกลยุทธ์การสร้างและการสื่อสารภาพลักษณ์ประเทศจีนในตะวันตกภายใต้บริบทของการสื่อสารแบบโลกาภิวัตน์ ผลงานที่เป็นตัวแทน ได้แก่ Felix Greene " ม่านแห่งความไม่รู้: ประชาชนชาวอเมริกันได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจีนอย่างไร", (Greene Felix, 1964) McKinnon และ Friesen " การรายงานของจีน: ประวัติศาสตร์ปากเปล่าของวารสารศาสตร์อเมริกันในทศวรรษที่ 1930 และ 1940 " (MacKinnon Stephen R & Friesen Oris, 2022) “จีนในภาวะสงคราม ภูมิภาคของจีน 1937-45” (MacKinnon Stephen R, 2007) Peter Rand “China Hands-on การพจญภัยและการทดลองของนักข่าวอเมริกันในการปฏิวัติจีน” (Li Hui & Peter Rand, 2000) Paul Rand "มองจีนในกระจกเงา - จากสงครามผืนสู่ผู้สื่อข่าวต่างประเทศในประเทศจีนในสมัยเหมาเจ๋อตง" (French Paul, 2009) และอื่น ๆ อีกมากมาย

จุดยืนทางวิชาการที่แตกต่างกันจะนำไปสู่การวิจัยที่หลากหลายและแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม มุมมองทางวิชาการที่หลากหลายจากการใช้วิธีการวิจัยแบบสหสาขาวิชาชีพของนักวิชาการจากต่างประเทศ ช่วยให้การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยระบบการอ้างอิงจากมุมมองที่แตกต่างกัน ซึ่งจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นการอ้างอิงทางทฤษฎีที่มีคุณค่าสำหรับการเขียนงานวิจัยครั้งนี้

2.4.2 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศจีน

ในยุคสื่อสารมวลชน การสื่อสารความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีนมักเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ระหว่างประเทศที่มีพลังวาทกรรมที่ไม่สมดุล ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจในวงวิชาการมาโดยตลอด งานวิจัยของนักวิชาการจีนในประเทศเกี่ยวกับสารคดีสามารถแบ่งออกได้คร่าว ๆ เป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแรกคือการวิจัยทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาสารคดี ด้านที่สองคือการวิจัยด้านการผลิตและทฤษฎีของสารคดี และด้านสุดท้ายคือการวิจัยเกี่ยวกับ "ตัวบท" (Textual) ของสารคดี ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับสารคดีในต่างประเทศสามารถแบ่งออกเป็นสามประเภทหลัก ได้แก่ 1) การวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการสื่อสารระหว่างประเทศของสารคดีจีนและตะวันตก 2) การศึกษาจีนที่นำเสนอในสารคดีต่างประเทศ และ 3) การศึกษาสารคดีด้วยทฤษฎีวาทกรรม โดยงานวรรณกรรมเหล่านี้ได้ให้พื้นฐานการวิจัยที่หลากหลายสำหรับการวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้

1) การวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและการสื่อสารระหว่างประเทศของสารคดีจีนและตะวันตก

ในมุมมองการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของสารคดี นักวิชาการประเทศจีนให้ความสำคัญกับการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของสารคดีที่มีต่อโลกมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะการสร้างภาพลักษณ์ของชาติและจิตสำนึกของชาติในสารคดีภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์

Ke Jinhuan ได้ เขียน เรื่อง "Perspective Differences in Cross-Cultural Documentary Films" (Ke Jinhuan, 2010) และ Zhang Yu ได้ เขียน เรื่อง "On the International Communication of Chinese Cultural Documentary Films" (Zhang Yu, 2013) รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ได้วิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจีนในตะวันตกและในประเทศจีน โดยเน้นถึงอิทธิพลของลักษณะทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันจากมุมมองการถ่ายภาพที่แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์การเผยแพร่สารคดีจีนในระดับสากล พบว่าสาเหตุหลักที่ทำให้คุณค่าทางวัฒนธรรมของสารคดีจีนไม่สามารถนำมาแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ แนวคิดและวิธีการถ่ายทำสารคดีจีนขัดแย้งกับความคาดหวังและความเข้าใจของผู้ชมชาวตะวันตก

Gao Feng และ Zhao Jianguo เริ่มต้นจากแนวคิดของ "ส่วนลดทางวัฒนธรรม" (Cultural Discount) และเชื่อว่าเนื่องจากความแตกต่างระหว่างสารคดีจีนและตะวันตกในประเพณีทางประวัติศาสตร์ ระบบวาทกรรม และแนวสุนทรียศาสตร์ สารคดีจีนต้องเผชิญกับช่องว่างที่มองไม่เห็นและมีความกว้างใหญ่ในโลกภายนอก การแพร่กระจายและผลการแพร่กระจายลดลงอย่างมาก (Gao Feng & Zhao Jianguo, 2009)

การศึกษาเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของนักวิชาการเท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อวิถีและกลยุทธ์ของสารคดีในฐานะการเผยแพร่วัฒนธรรมอีกด้วย บทความ "สถานการณ์ปัจจุบันและกลยุทธ์การพัฒนาของการสื่อสารระหว่างประเทศของสารคดีจีน" (ค.ศ.2009) ร่วมเขียนโดยเหอซูหลิว (He Shuliu) และคนอื่น ๆ ได้ชี้ให้เห็นว่าสารคดีเป็นสื่อกลางที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่วัฒนธรรม ค่านิยม และความคิดของจีนภายใต้บริบทวัฒนธรรมข้ามพรมแดน และให้คำแนะนำกลยุทธ์ในการเผชิญปัญหาเกี่ยวกับสารคดีจีนที่มีการเผยแพร่สภาพไม่ดีในระดับสากล (He Shuliu, Li Zhi, & Bi Suyu, 2011)

"มุมมองระหว่างประเทศและกลยุทธ์การสื่อสารภายนอกของภาพยนตร์สารคดีจีน" ของ Wang Qingfu เน้นย้ำถึงความสำคัญของมุมมองระดับสากลของภาพยนตร์สารคดีจีน และอภิปรายถึงความสำคัญของมุมมองระหว่างประเทศของสารคดีจีนจากสามมุมมองนี้ การเปลี่ยนแปลงมุมมอง การแสดงภาพลักษณ์ของชาติในเชิงบวกและแก่นแท้ของ "ความสามัคคี" (Wang Qingfu, 2010)

ในบทความเรื่อง "Analysis of 'China's National Image' from the Perspective of Rational 'I'" (ค.ศ.2015) Wu Xinhong กล่าวถึงผลกระทบของสารคดีจีนเกี่ยวกับการสื่อสารต่างประเทศระหว่างปี ค.ศ.2000 ถึง ค.ศ. 2013 ด้วยแนวคิดการสื่อสารแบบ "สองทาง" ("two-way" communication concept) และให้ข้อเสนอในความเป็นสากลต่อไป (Wu Xinhong, 2015)

2) การศึกษาจีนที่นำเสนอในสารคดีต่างประเทศ

เมื่อนักวิชาการจีนวิเคราะห์ภาพลักษณ์จีนในสารคดีต่างประเทศ มักจะใช้วิธีการดำเนินการกรณีศึกษาในสารคดีตะวันตกหนึ่งหรือสองเรื่อง โดยการตีความเนื้อหาวิดีโอสารคดีที่เฉพาะเจาะจงหรือทำวิจัยเชิงสังเกตในสื่อวิดีโอหลายรายการ ตัวอย่างเช่น "ภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีญี่ปุ่น" ของ Zhao Xinli วิเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีญี่ปุ่นที่ชื่อ "Rapid China" "Road to the Silk Road", "China Railway Chronicle" และ "แม่น้ำเหลืองใหญ่" จากมุมมองต่าง ๆ ในฐานะเป็นนักเรียนต่างชาติ และนำเสนอว่าค่านิยมของสื่อจีนและญี่ปุ่นมีความแตกต่างกัน และเสนอให้จีนและญี่ปุ่นเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนและการสื่อสาร (Zhao Xinli, 2009)

Zhu Yueying วิเคราะห์สาเหตุของภาพลักษณ์เชิงลบของจีนในสารคดีญี่ปุ่นในบทความ "Negative Images of China in Japanese Documentaries" (Zhu YueYing, 2012) Jiang Lin "การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปภาพของจีนในเอกสารสารคดีจีนและต่างประเทศ - ตัวอย่างของ 'A Look at China' และ 'A Bite of China'" (Jiang Lin, 2012) ได้วิเคราะห์ความแตกต่างในระหว่างสารคดีที่จีนและต่างประเทศในด้านการวางแนวค่า การเลือกธีม การจัดเรียงเนื้อหา และเทคนิคการเล่าเรื่องของทั้งสอง และหวังว่าจะแสวงหาแนวคิดที่ดีขึ้นของจีนในการสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์

เมื่อค้นคว้าสารคดีในบริบทของตะวันตก นักวิชาการชาวจีนไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการวิเคราะห์การเล่าเรื่องแบบดั้งเดิมของการสร้างสรรค์สารคดีที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น แต่ยังใช้แนวคิด "ความเป็นอื่น (the other) " อย่างชาญฉลาดเพื่อแนะนำทฤษฎีและวิธีการแบบสหสาขาวิชาชีพในการวิจัย เริ่มต้นจากทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์สารคดี พิจารณาบทบาทสำคัญของภาพยนตร์สารคดีในกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ของจีนและกำหนดอัตลักษณ์ของชาติ

Zhou Fengjuan ได้ตีพิมพ์บทความเรื่อง "การสร้างภาพลักษณ์ของจีนจากมุมมองของเอกสารสารคดีต่างประเทศ" โดยใช้สารคดีสองเรื่อง ได้แก่ "จีน" และ "จากเหมาเจ๋อตงสู่โมซาร์ท" เป็นกรณีศึกษาหลัก พร้อมทั้งมุ่งเน้นการศึกษาวรรณกรรมการสร้างภาพลักษณ์เป็นจุดพัฒนา บทความนี้ชี้ให้เห็นประเด็นที่ว่า "สิ่งที่ถูกซ่อนไว้ภายใต้สายตาของผู้สร้างหลังกล้องเป็นตัวกำหนดว่าภาพลักษณ์จะออกมาในรูปแบบใด และผู้ชมจะมองเห็นสิ่งนั้นอย่างไร" นอกจากนี้ยังวิพากษ์ว่า "ภาพจีนที่ถูกถ่ายทอดผ่านกล้องของผู้สร้างสารคดีชาวตะวันตก ไม่สามารถเป็นตัวแทนของจีนที่แท้จริงได้" บทความสรุปว่าทั้งสองสารคดีดังกล่าว แม้จะสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงบางประการของประเทศจีน แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถถ่ายทอดความเป็นจริงทั้งหมดของจีนได้อย่างครบถ้วน (Zhou Fengjuan, 2011)

ในปี 2012 Chen Xuguang ได้ตีพิมพ์ "The Image of China in the Documentary " "The Chinese Are Coming" จากมุมมองของ "the Other" ผู้เขียนวิเคราะห์การนำเสนอและการตีความภาพลักษณ์จีนในมุมมองของ "ความเป็นอื่น" และ สำรวจรูนของการแสดงที่แตกต่างกัน เหตุผลคือ สำรวจวิธีการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจีน (Chen Xuguang, 2012)

บทความอื่น ๆ ได้ขยายแนวคิดเรื่อง "ความเป็นอื่น" ซึ่งในเดิมมักหมายถึง ประเทศ ไปสู่การศึกษาในระดับ ภูมิภาค เช่น ในบทความ "The Other Locality and Ritualization" ที่วิเคราะห์สารคดีเรื่อง "A Bite of China" ภายใต้แนวคิด "การตีความทางวัฒนธรรม" โดยใช้วิธีการผลิตและวัฒนธรรมจีนในสารคดีเป็นตัวแทนของ "ความเป็นอื่น" เพื่อนำมาสู่การศึกษาทางวัฒนธรรม (Lu Jianqiang, 2013) ขณะเดียวกัน Li Hui ในบทความ "Analysis of China's Image in Foreign Documentaries" ได้ใช้ทฤษฎี ลัทธิตะวันออกนิยม (Orientalism) ของ Said มาวิเคราะห์สาเหตุของการบิดเบือนภาพลักษณ์ของจีนที่ปรากฏในสารคดีต่างประเทศ (Li Hui, 2010)

3) การศึกษาสารคดีด้วยทฤษฎีวาทกรรม

ทศวรรษ 1970 ทฤษฎีวาทกรรมของฟูโกต์ถูกนำมาใช้ในการศึกษาสารคดี และการศึกษาวาทกรรมเชิงสารคดีและการวิเคราะห์วาทกรรมได้กลายเป็นสาขาใหม่และมุมมองใหม่สำหรับนักวิชาการชาวจีน อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจจากการค้นหาของ CNKI การวิจัยเกี่ยวกับวาทกรรมสารคดีในแวดวงวิชาการจีนนั้นค่อนข้างมีน้อย

ในปี ค.ศ. 2009 บทความสองเรื่องของ Xing Yong "Discourse: A New Perspective of Examining Chinese TV Documentaries" (Xing Yong, 2009a) และ "A Review of Chinese Documentary Discourse Research" (Xing Yong, 2009b) ชี้ให้เห็นว่า "วาทกรรมสารคดีเป็นวิธีการพูด ซึ่งแสดงออกผ่านสารคดี และเบื้องหลังสะท้อนถึงพลังแห่งอุดมการณ์"

"การวิเคราะห์การดำเนินงานวาทกรรมสารคดี" ของ Wang Wei ชี้ให้เห็น "วาทกรรมสารคดีนำเสนอรูปแบบการดำรงอยู่ที่ค่อนข้างซ่อนเร้นผ่านการดำเนินงานของผู้ผลิตซึ่งถูกละเลยโดยผู้ชมมาเป็นเวลานาน" (Wang Wei & Guan Dawo, 2011)

Wang Weiping ได้เขียนบทความ "การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์วิจารณ์สารคดี - การนำเสนอสารคดีเยอรมัน "ความรู้คือพลัง" - บนชั้นสูงใหม่ของจีนเป็นตัวอย่าง" บทความชี้ให้เห็นว่าอุดมการณ์ตะวันตก วาทกรรมเจ้าโลก และแบบแผนทั้งหมดมีอยู่ในคำอธิบายของภาพยนตร์สารคดี (Wang Weiping, 2010)

Qiu Hongfeng "เทคโนโลยีอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่: การวิเคราะห์วาทกรรมของสารคดีโลกาภิวัตน์ของ NHK" (Qiu Hongfeng, 2011) Hong Yaxing "China Looked Up: From Text Construction to Image Building - Based on the Documentary "Super China" "Critical Discourse Analysis" (Hong Yaxing & Dong Xiaoyu, 2015) มักสำรวจการสร้างภาพลักษณ์จีนในสารคดีเป็นอย่างไร และศึกษาอุดมการณ์ทางสังคมที่อยู่เบื้องหลังผ่านกรณีศึกษา

จากการทบทวนข้างต้น จะเห็นได้ว่านักวิชาการชาวจีนต้องการเน้นย้ำถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของชาติและวิกฤตทางการเมืองในกระบวนการวิจัยของสารคดี แต่สำหรับสารคดีข้ามชาติและข้ามภูมิภาค นักวิชาการจีนยังศึกษาค่อนข้างน้อย จากมุมมองของการหมุนเวียนข้ามภูมิภาคและข้ามพรมแดน สารคดียุโรปและอเมริกาในดับทวิจีนร่วมสมัยผสมผสานทรัพยากรทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในวงกว้างในบริบททางภูมิรัฐศาสตร์ที่แตกต่างกัน และสร้างภาพสารคดีที่มีลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมจีน สามารถขยายวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่จำกัดเฉพาะภาพยนตร์ชาติพันธุ์และสารคดีชาติพันธุ์ในอดีตได้

นอกจากการวิจัยเชิงสารคดีแล้ว งานวิจัยของนักวิชาการชาวจีนเกี่ยวกับการสร้างวรรณกรรมตะวันตก รายงานข่าว และการนำเสนอของจีนในภาพยนตร์และโทรทัศน์ยังเป็นข้อมูลอ้างอิงที่ดีสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ตัวอย่างเช่น "จินตภาพวรรณคดีเปรียบเทียบ" เรียบเรียงโดย Meng Hua นำเสนอประวัติการวิจัย กรอบทฤษฎี และวิธีการของจินตภาพอย่างเป็นระบบ ซึ่งให้หลักฐานทางทฤษฎีที่สำคัญสำหรับการพัฒนางานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ในประเทศ และยังให้กรอบแนวคิดในการวิจัยภาพลักษณ์ของจีนอีกด้วย (Meng Hua, 2001)

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา การวิจัยของนักวิชาการชาวจีนเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของ "จีน" มักจะรวมกับทฤษฎีการวิจารณ์ทางวัฒนธรรม เช่น การวิจารณ์หลังอาณานิคม (postcolonial

criticism) ลัทธิประวัติศาสตร์นิยมใหม่ (new historicism) และลัทธิหลังโครงสร้างนิยม (poststructuralism) หนังสือ "Images of China: Western Doctrine and Legends" ซึ่งเรียบเรียงโดย Zhou Ning ได้วิเคราะห์ภาพลักษณ์ต่าง ๆ ของจีนที่สร้างโดยตะวันตกในต้วบทต่าง ๆ ตั้งแต่ Marco Polo (ค.ศ.1254-ค.ศ.1324) เดินทางไปประเทศจีน (Zhou Ning, 2004)

หนังสือ "The Celestial Dynasty is Far Away: A Study of the Image of China in the West" พยายามศึกษาหน้าที่ทางวัฒนธรรมของภาพลักษณ์ของจีนในวาทกรรมของตะวันตกและคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในความลึกของแนวคิดตะวันตกของความทันสมัย (Zhou Ning, 2006)

"Cross-cultural Studies: Using Chinese Image as a Method" (ค.ศ.2011) หนังสือเล่มนี้เน้นการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของภาพลักษณ์จีนและประเด็นเรื่องอำนาจเหนือวัฒนธรรมตะวันตก (Zhou Ning, 2011)

ในงาน "Discovering the East และ "Cultural Export" Wang Yuechuan ได้พิจารณาการสร้างภาพพจน์ของจีนในบริบทของลัทธิตะวันออก และเสนอประเด็น "วิธีค้นพบตะวันออกอีกครั้ง" โดยหวังว่าจะบรรลุการทำให้เป็นบาปอีกครั้ง "การส่งออกวัฒนธรรม" ที่มีประสิทธิภาพโดยทั่วไปแล้ว ผู้เขียนวิจารณ์จุดยืนหลังอาณานิคมของวาทกรรมอำนาจตะวันตก (Wang Yuechuan, 2002)

ในหนังสือ "The Image of China in Contemporary Western Criticism" นักวิชาการ Zhu Yaowei ให้ความสนใจกับปัญหาการสร้างวัฒนธรรมและการเมืองของจีน กล่าวถึงปัญหาของภาพจีนในบริบทหลังอาณานิคม และสรุป จัดระเบียบ และแยกแยะทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวาทกรรมวิจารณ์วัฒนธรรมหลังอาณานิคม (Zhu Yaowei, 2006)

ในงานวิจัยที่เกี่ยวกับรายงานข่าวของตะวันตก Fan Shiming เปิดเผยที่มาของ "ปัญหาทิเบต" ในสายตาของชาวอเมริกันผ่านการวิเคราะห์เชิงปริมาณของรายงาน "New York Times" ที่รายงานเกี่ยวกับทิเบตในทศวรรษ 1990 " (Fan Shiming, 2000)

Pan Zhigao ได้วิเคราะห์ สาเหตุทางการเมือง ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของภาพลักษณ์ประเทศจีนใน "The New York Times" (Pan Zhigao, 2003) Si Guo'an และ Su Jinyuan "China's national image in 2006——Based on the text analysis of "New York Times" China-related reports. "(Si Guoan & Su Jinyuan, 2007) Zhou Ning" American "Analysis of China-related reports of the four major American daily newspapers " ของอเมริกา ฯลฯ (Zhou Ning, 2007)

งานวิจัยดังกล่าวมักเป็นการศึกษาเชิงเนื้อหาทั้งหมดจากต้วบทในหนังสือพิมพ์ จนถึงปัจจุบัน ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องยังคงเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แต่ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนใหญ่ใช้การวิเคราะห์โครงสร้างและทฤษฎีและวิธีการวิเคราะห์วาทกรรม นอกจากนี้ วัตถุประสงค์ของนักวิชาการในประเทศยังได้ขยายไปสู่สื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ภาพยนตร์ ภาพถ่าย รายการโทรทัศน์และกิจกรรมขนาดใหญ่ และการวิจัยเกี่ยวกับงานภาพยนตร์และโทรทัศน์ก็ค่อย ๆ เป็นรูปธรรมและเชิงลึก

Jiang Zhiqin "Fu Manchu and Charlie Chen: The Image of China in American Popular Culture" (Jiang Zhiqin, 2007) ซึ่งมีภาพลักษณ์ที่น่าเกลียด และร้ายกาจในวัฒนธรรมกระแสหลักของอเมริกาทำให้ Fu Manchu และ Charlie Chen สองคนเป็นบุคคล และจบสหรัฐได้สร้างองค์ประกอบของแบบแผนเกี่ยวกับคนจีน

หนังสือของ Li cheng "Imaging the Chinese on early American stage and screen" ได้สำรวจความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Licheng, 2009) บทความดังกล่าวนี้วิเคราะห์การตั้งค่าภาพลักษณ์ของจีนในภาพยนตร์ตะวันตก และเชื่อว่ามีแนวโน้มที่จะ "ทำลายล้าง" จีนในภาพยนตร์ตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพยนตร์อเมริกัน และงานภาพยนตร์และโทรทัศน์ตะวันตกมีแนวคิดลัทธิตะวันออกของ Said อย่างชัดเจน

จากการคัดแยกและการสรุปวรรณกรรมข้างต้น พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ของนักวิชาการชาวจีนมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์กรณีเฉพาะของการนำเสนอภาพ "จีน" ในสารคดีต่างประเทศ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การวิจัยของนักวิชาการได้ข้ามขอบเขตของการวิจัยทฤษฎีวิทยา (ontology theory) และสุนทรียศาสตร์ (aesthetics) นักวิชาการบางคนเริ่มดำเนินการวิจัยเชิงลึกอย่างเป็นระบบและเชิงลึกเกี่ยวกับสารคดีทางตะวันตก การวิเคราะห์วาทกรรม การแทรกแซงของมุมมองการวิจัยใหม่ ๆ เช่น ทฤษฎีการก่อสร้างทางสังคม ยังให้ทิศทางการพัฒนาสำหรับทฤษฎีสารคดีเพื่อเปิดกว้างในด้านแนวคิดเชิงทฤษฎีและจิตสำนึกของวิธีการ

งานวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการวิเคราะห์เชิงทฤษฎีผ่านคำบรรยายจากมุมมองของวาทกรรมและตัวบทในวิดีโอเพื่อวิเคราะห์ลักษณะของ "ภาพลักษณ์จีน" ที่นำเสนอโดยสารคดีไทยที่เกี่ยวกับจีนร่วมสมัย และให้มุมมองใหม่แก่การศึกษาสารคดีและการพัฒนาสารคดีจีนในระดับสากล

2.4.3 เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในประเทศไทย

เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จีนศึกษาในไทยเริ่มต้นค่อนข้างช้า จีนศึกษาในประเทศไทยเริ่มขึ้นในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2505 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในประเทศไทยได้เปิดสอนวิชาเลือกภาษาจีนเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2510 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เปิดสถาบันเอเชียศึกษา จากนั้นจึงค่อย ๆ เริ่มจัดตั้งศูนย์วิจัยในสังกัด อย่างไรก็ตาม ก่อนปี พ.ศ. 2513 จีนศึกษาในประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากการเมือง “การกีดกันชาวจีน” ของ

รัฐบาล และนักวิจัยต้องไปศึกษาที่ศูนย์วิจัยจีนศึกษาในสหรัฐอเมริกา ดังนั้น ก่อนหน้านั้นผลการวิจัยเกี่ยวกับจีนมีค่อนข้างน้อย

วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2518 จีนและไทยสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการ ผลลัพธ์บางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของจีนได้รับการเผยแพร่ที่สาธารณะ สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของชาติจีนนั้น นักวิชาการไทยให้ความสำคัญกับตัวละครอย่างเช่น "ภาพลักษณ์จีน" และ "ภาพลักษณ์ของนักท่องเที่ยวจีน" เป็นหลัก และไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับการวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประจำชาติของจีน

จากการสำรวจผลการศึกษา มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์ วิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของจีนที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวไทย ภายหลังการเปิดสัมพันธ์ทางการทูตไทยจีน พ.ศ.2518 (ตอนที่1) -องค์ประกอบด้านโครงเรื่อง โดยงานวิจัยชิ้นนี้นำเสนอในประเด็นขององค์ประกอบด้านโครงเรื่องของเรื่องเล่า โดยมองผ่านการเล่าเรื่องราวที่ปรากฏในบันทึก แล้ววิเคราะห์ถึงการรับรู้อัตลักษณ์ที่เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ดังที่ได้ปรากฏในบันทึกการเดินทางในแต่ละยุคแต่ละสมัย อันจะนำมาสู่การเข้าใจมุมมองของนักเดินทางชาวไทยที่มีต่ออัตลักษณ์ของ “จีน” ในแต่ละช่วงเวลาได้ดียิ่งขึ้น (วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์, 2561) ผลการวิจัยพบว่า การให้อัตลักษณ์แก่สิ่งรอบตัวขณะเดินทางไปยังที่แปลกใหม่ ที่พบกับความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่ชี้ชัดว่าผู้เล่ามีความตระหนักรู้ต่อตัวเองอย่างไร ตระหนักรู้เกี่ยวกับจีนอย่างไรและนำมาวางเป็นโครงเรื่องในการเล่าเรื่อง รวมถึงมีแนวคิดเบื้องหลังอย่างไรต่อเรื่องที่ได้พบระหว่างการเดินทาง นอกเหนือจากนี้ยังสามารถเห็นพัฒนาการของสรรพสิ่งว่ามีสิ่งใดในโครงเรื่องและแนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางของจีนที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสิ่งใดที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลงไป นับตั้งแต่เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตมาจวบจนถึงปัจจุบัน

จตุรธรรม แซ่ลี และ ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล วิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของชาวจีนและชาวตะวันตกในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยงานชิ้นนี้ศึกษาจากบทพระราชนิพนธ์ที่มีตัวละครชาวจีนและชาวตะวันตกจำนวน 10 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ของตัวละครชาวจีนและชาวตะวันตกที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวแตกต่างกัน โดยภาพลักษณ์ของชาวจีนที่ปรากฏคือ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความฉลาดแกมโกง การเป็นคนต่างภาษา การเป็นตัวตก การไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการเป็นอนารยชน ส่วนภาพลักษณ์ของชาวตะวันตกที่ปรากฏคือ การเป็นมิตร การเป็นอนารยชน การเป็นศัตรูและผู้มีอำนาจทางทหาร ตัวละครชาวจีนและชาวตะวันตกในบทพระราชนิพนธ์สะท้อนให้เห็นบริบททางสังคมเกี่ยวกับชาวต่างชาติในรัชสมัย (จตุรธรรม แซ่ลี & ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุล, 2563)

รัชนี ชีอ่มือ วิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนของชาวเชียงใหม่ โดยงานชิ้นนี้เป็นงานวิจัยแบบเปรียบเทียบ ศึกษาในด้านท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านสิ่งแวดล้อม และได้ผลการวิจัยว่ามีบางปัจจัยที่เป็นภาพลักษณ์เชิงลบ ได้แก่ การทำตามกฎระเบียบ การขับขี่ใช้รถใช้ถนนและการจราจร และการรักษาความสะอาด และผลการศึกษาพบว่าที่เป็นภาพลักษณ์เชิงบวกในด้านธุรกิจ ด้านรายได้ต่อชาวเชียงใหม่ ก็คือภาพลักษณ์ชาวจีนในมุมมองของภาคธุรกิจและภาคประชาชนมีความแตกต่างการ ทั้งสองภาคมีความคิดเห็นตรงกัน (รัชนี ชีอ่มือ, 2560)

ทัศนัย โคตรทอง วิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ผู้สื่อข่าวที่ถูกสะท้อนบทบาทผ่านภาพยนตร์ไทย จะศึกษาภาพลักษณ์ของผู้สื่อข่าวที่ถูกนำมาสะท้อนบทบาทผ่านภาพยนตร์ไทย และศึกษาการเล่าเรื่องภาพยนตร์ไทยที่มีบทบาทของผู้สื่อข่าวอยู่ในเนื้อเรื่องที่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน พบว่าภาพลักษณ์ของผู้สื่อข่าวในช่วงก่อนที่ คสช. จะเข้ามาบริหารประเทศเป็นภาพลักษณ์ที่มีความน่าเชื่อถือ มีบทบาทหน้าที่เสนอข้อมูลตามข้อเท็จจริงในสังคม และเสนอความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่ ไม่เกรงกลัวต่ออำนาจหรืออิทธิพลใด ๆ และช่วงหลังการเข้ามาบริหารประเทศของ คสช. พบว่าภาพลักษณ์ของผู้สื่อข่าวเปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบที่ถูกจำลองหรือสร้างขึ้นมา เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างโดยยังจำเป็นที่ต้องมีความน่าเชื่อถืออยู่บ้าง แต่บทบาทหน้าที่ถูกลดทอนลงเหลือเพียงผู้ให้ความบันเทิงเท่านั้น ต้องทำหน้าที่ไปตามกระแสสังคมและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ที่เน้นความสำคัญกับสังคมโซเชียลมีเดียมากขึ้น และทุกคนสามารถเป็นผู้สื่อข่าวได้ทำให้บุคคลในอาชีพผู้สื่อข่าว และวงการสื่อสารมวลชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (ทัศนัย โคตรทอง, 2561)

ปริศรา ยืนแสน และเชิดชัย อุดมพันธ์ วิจัยเรื่อง “ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสื่อหนังสือพิมพ์รายวันเกาหลีใต้” ได้ศึกษาถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์รายวันเกาหลีใต้ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณและคุณภาพ ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ ผ่านหนังสือพิมพ์เกาหลีใต้ (ปริศรา ยืนแสน & เชิดชัยอุดมพันธ์, 2564)

พรชัย ฉันทวิเศษลักษณ์ วิจัยเรื่อง “การนำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนในรายการสารคดีโทรทัศน์ไทย” ได้ศึกษาพบว่า นโยบายภาครัฐมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของสถานีโทรทัศน์ที่นำเสนอประเด็นหลักเรื่องประชาคมอาเซียนตามลำดับสูงสุด ดังนี้ สถานีโทรทัศน์ของรัฐ สถานีโทรทัศน์สาธารณะ และสถานีโทรทัศน์เชิงธุรกิจ แต่เมื่อศึกษาชั้นการปฏิบัติงานในการผลิตรายการพบว่าสถานีโทรทัศน์สาธารณะกลับดำเนินการตามนโยบายอย่างเข้มงวดกว่าสถานี โทรทัศน์ของรัฐ อีกอย่าง การผลิตรายการสารคดีที่นำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนมีปริมาณน้อย เนื่องจากรายการประเภทนี้ต้องอาศัยผู้ผลิตที่มีองค์ความรู้

และทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งมีจำนวนค่อนข้างจำกัด นอกจากนี้ องค์ความรู้และทุนทางวัฒนธรรมยังเป็นปัจจัยกำหนดประเด็นและเนื้อหาในรายการสารคดีอีกด้วย (พรชัยฉันท์ วิเศษลักษณ์, 2559b)

นิมิต ชื่นสัน และสิรินทรา สังข์ทอง วิจัยเรื่องภาพลักษณ์ประเทศและภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย มุมมองของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตจำนวน 409 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่ายผลการศึกษาพบว่าภาพลักษณ์เพื่อการท่องเที่ยวประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 24 ตัวชี้วัด ซึ่งภาพลักษณ์ประเทศ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ คุณลักษณะของคน และคุณลักษณะประเทศ ส่วนภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ภาพลักษณ์เชิงการรับรู้และภาพลักษณ์เชิงความรู้สึก นอกจากนั้นเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์ประเทศมีอิทธิพลทางตรงต่อภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว (นิมิต ชื่นสัน & สิรินทรา สังข์ทอง, 2563)

พลอยชมพู เชาวนปริชา และ ฉลองรัฐ เณรมาลัยชลมารค วิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศไทยในภาพยนตร์ฮอลลีวูด งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดเรื่องภาพลักษณ์ (Image) แนวคิดเรื่องสัญวิทยา (Semiology) และแนวคิดเรื่องการเล่าเรื่อง (Narration) ในภาพยนตร์ ผลการศึกษา พบว่า ภาพยนตร์ฮอลลีวูดที่เข้ามาฉายในประเทศไทยมีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศไทยในภาพยนตร์ แบ่งได้เป็น 2 ด้าน คือ ภาพลักษณ์ที่ขัดต่อกฎหมายไทย และภาพลักษณ์ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายไทย (พลอย ชมพู เชาวนปริชา & เณรมาลัยชลมารค, 2561)

นัทธนี ประสานนาม วิจัยเรื่อง การศึกษาภาพแทนประเทศไทยในหนังสือ Lonely Planet เชิงวาทกรรม บทความวิจัยนี้มุ่งศึกษาการประกอบสร้างความเป็นไทยในหนังสือ Lonely Planetผ่านมุมมองของวาทกรรมโดยผสมผสานแนวคิดบูรพคดีนิยมของเอ็ดเวิร์ด ซาอิด (Edward Said) ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างการนำเสนอเนื้อหาในหนังสือเน้นให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมไทย ก่อนที่จะนำสู่รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ความเป็นอื่นของความเป็นไทยถูกสร้างผ่านมายาคติเรื่องนักเดินทางคุณภาพ ความน่าพิศวงของความเป็นไทย ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ความไร้เสรีภาพในการแสดงออกปัญหาสังคม และ “จริต” ที่เป็นอื่นของคนไทย ลักษณะทั้งหมดที่พบยืนยันว่า ผู้เขียนในฐานะชาวตะวันตกยังคงมองไทยด้วยอคติแบบจักรวรรดินิยมและสอดคล้องกับบรรณกรรมการเดินทางเรื่องอื่นโดยชาวตะวันตกที่เดินทางมายังประเทศไทย ตั้งแต่สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 19 (นัทธนี ประสานนาม, 2554)

สิทธิพล เครือรัฐติกาล ได้เขียนเรื่อง ภาพลักษณ์ของเจิ้งเหอในประวัติศาสตร์จีน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ผลสรุปพบว่า ภาพลักษณ์ของเจิ้งเหอในประวัติศาสตร์จีนเปลี่ยนแปลงไปตาม

บริบททางสังคมและการเมืองของแต่ละยุคสมัย ภายใต้ระเบียบของลัทธิขงจื๊อในช่วงก่อนสงครามฝิ่น การเดินเรือของเจิ้งเหอจึงถูกมองว่าเป็นเพียงกิจกรรมที่ฟุ่มเฟือยของจักรพรรดิราชวงศ์หมิง (สิทธิพล เครือรัฐติกาล, 2555)

นิภาภัทร อภิภัทรพาณิชย์ได้ทำวิจัยเรื่อง ตะวันออกในตะวันตก: ภาพลักษณ์ความเป็นจีน ในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน ได้เลือกนวนิยาย 6 เล่มที่เขียนด้วยนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน ผลการวิจัยพบว่า งานของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ได้ถ่ายทอด ลักษณะความเป็นจีนแบบดั้งเดิมรวมถึงวัฒนธรรมจีน การดำเนินชีวิตและทัศนคติความเชื่อที่ถ่ายทอด จากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง และนักเขียนกลุ่มนี้ซึ่งอยู่ในฐานะชนกลุ่มน้อยได้นำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นจีน ท่ามกลางความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างจีนกับอเมริกา (นิภาภัทร อภิภัทรพาณิชย์, 2544)

เพ็ญภา หมอนสอาดได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของจีนในเมืองไทยที่ปรากฏใน นวนิยาย ไทย พ.ศ.2512-2533 ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของจีนในเมืองไทยที่ปรากฏใน นวนิยายไทย และศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาพลักษณ์ของชาวจีนและบริบททางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าว จากการวิจัยพบว่า ภาพลักษณ์ของชาวจีน นวนิยายไทยช่วงเวลา พ.ศ. 2480-2500 มีภาพลักษณ์เป็น “คนอื่น” ผู้ร้าย ศัตรู กลุ่มผู้มีอิทธิพล “คอมมิวนิสต์” คนไม่มีคุณธรรม ต่างจากภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ.2512-2533 ที่มีภาพลักษณ์เป็น “จีนสยาม” มีการปรับตัวกลายเป็นไทย มีความรู้สึกภาคภูมิใจในเชื้อชาติจีน และความเป็นจีนของตนเอง คนที่มีคุณธรรม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี นายทุน นักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จทางด้านธุรกิจ และแก้ไข ภาพลักษณ์ “คอมมิวนิสต์” ให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงแบบนี้มีปัจจัยมาจากสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (เพ็ญภา หมอนสอาด, 2550)

เพ็ญประภา เหล่าทะนันทน์ได้ทำวิจัยเรื่อง ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของ ประภัสสร เสวิกุล ศึกษาวิเคราะห์ความเป็นจีนและเพื่อศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอความเป็นจีน ผ่านองค์ประกอบทางวรรณกรรม ในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสร เสวิกุล โดยมีขอบเขตข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์ คือ นวนิยาย จำนวน 10 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายและเรื่องสั้นของ ประภัสสร เสวิกุล นำเสนอความเป็นจีนไว้ 8 ลักษณะในด้านพื้นที่กายภาพ ด้านอุดมการณ์ชาติพันธุ์ ด้านพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และมงคลสัญลักษณ์ ด้านสังคมและความสัมพันธ์ ด้านอาหาร การแต่งกาย ที่อยู่ อาศัยและการแพทย์จีน ด้านอาชีพ ด้านภาษา ด้านศิลปกรรม (เพ็ญประภา เหล่าทะนันทน์, 2564)

Xu Weijie ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพสะท้อนการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนใน สังคมไทยจากนวนิยายไทย ได้วิเคราะห์อิทธิพลของนวนิยายที่สะท้อนภาพการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยที่มีต่อผู้อ่าน ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาพสะท้อนการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในด้านการทำงาน ในด้านครอบครัว ในด้านคำสั่งสอน ในด้านความเชื่อ ในด้าน

อุปสรรคและการฝ่าฟันอุปสรรค และด้านอิทธิพลของวรรณกรรมที่สะท้อนภาพการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อผู้อ่าน (Xu Weijie, 2555)

กมลชนก โตสงวนได้ทำวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” มีเนื้อหาสะท้อนภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่มีความเปลี่ยนไปจากในอดีต ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นที่น่าสนใจจากละครเรื่อง “ซานซือเอ๋อร์อี” จำนวน 43 ตอน จากเว็บไซต์ doboku.co แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ สรุปและอภิปรายผลการวิจัยด้วยการเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) พร้อมข้อคิดเห็น (กมลชนกโตสงวน, 2565)

จากงานวิจัยข้างต้นเห็นได้ว่า สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ประเทศจีนในวรรณกรรมในโทรทัศน์ ในภาพยนตร์ หรือสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของภาพตะวันตก ของประเทศจีน หรือของประเทศไทย มีผลงานวิจัยจำนวนมากพอสมควร รูปแบบทางวิจัยมีทั้งวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ยังมีประเด็นดังต่อไปนี้ที่ยังไม่ได้ศึกษา

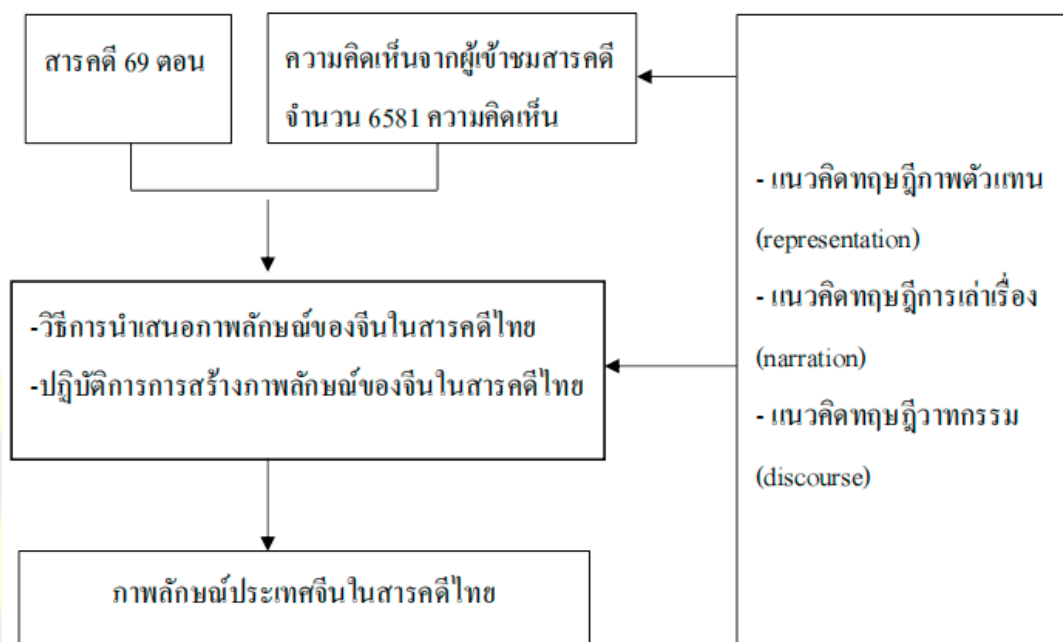
1) สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อมวลชน หรือสารคดียังเป็งานวิจัยที่ศึกษาไม่ลึกซึ้ง โดยเฉพาะศึกษาในด้านปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย

2) ผลงานวิจัยศึกษาภาพลักษณ์ประเทศจีนในเมืองไทยมีจำนวนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย และวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย ยังเป็นงานวิจัยที่ค่อนข้างใหม่

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีภาพตัวแทน ทฤษฎีการเล่าเรื่องและทฤษฎีวาทกรรม มาศึกษาประเด็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย และวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทยให้ชัดเจน เพื่อเข้าใจภาพลักษณ์จีนในสารคดีไทยอย่างเจาะลึกรอบด้าน และละเอียดยิ่งขึ้น

2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2-3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หมายเหตุ. จาก “ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย” โดย YANE YIN , 2567.

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้ทฤษฎีภาพตัวแทน ทฤษฎีการเล่าเรื่อง และทฤษฎีวาทกรรมมาใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยและการสร้างภาพลักษณ์ของจีนในสารคดีไทย โดยขั้นตอนในการศึกษาเป็นการศึกษาจากสารคดี 69 ตอนและความคิดเห็นจากผู้เข้าชมสารคดีจำนวน 6581 ความคิดเห็น

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีของประเทศไทย มีกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 6 ส่วนดังนี้

- 3.1 รูปแบบการวิจัย
- 3.2 หน่วยที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บข้อมูล
- 3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 วิธีการนำเสนอข้อมูล

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การแสวงหาความรู้โดยการพิจารณาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมตามความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคลนอกเหนือไปจากข้อมูลเชิงปริมาณ มักใช้เวลานานในการศึกษาติดตามระยะยาว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นวิธีการหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุรางค์ จันทวานิช, 2556)

ในขณะที่ชาย โพธิ์สิตา สรุปไว้ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยที่ทำในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติ ใช้วิธีการศึกษาและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย แต่เครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล คือ ตัวนักวิจัยเอง (ชาย โพธิ์สิตา, 2550)

นอกจากนี้ Sharan B. Merriam and Elizabeth J. Tisdell ได้ให้ความหมายไว้ในทำนองเดียวกันว่า การวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาสภาพการณ์โดยมุ่งเน้นไปที่กระบวนการการทำความเข้าใจ และการให้ความหมายของปรากฏการณ์นั้น ๆ ซึ่งตัวผู้วิจัยจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การสรุปอุปนัย และการบรรยาย (Sharan B. Merriam and Elizabeth J. Tisdell, 2016)

การวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) จากสารคดีที่มาจากช่อง Thai PBS ช่อง World 360 และช่อง Crosscutting Channel ทั้งหมด 69 ตอน

3.2 หน่วยที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลจากสารคดี 69 ตอนกับความคิดเห็นผู้ชมสารคดี 6581 ความคิดเห็นใน YouTube และข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ งานเขียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาวิเคราะห์ร่วมกัน เพื่อตอบคำถามวิจัยและสอบทานในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.1 ข้อมูลจากสารคดี 69 ตอน ได้แก่ สารคดีช่อง Thai PBS รายการ Spirit of Asia 44 ตอน สารคดี ช่อง World 360 degree 5 ตอน และสารคดีช่อง Crosscutting Channel 20 ตอน และตามเนื้อหาของสารคดีแบ่งได้ เป็น 7 ประเภท

- 1) ชาติพันธุ์ มีจำนวน 11 ตอน
 - 2) ปรัชญาความเชื่อ มีจำนวน 16 ตอน
 - 3) ความขัดแย้ง มีจำนวน 3 ตอน
 - 4) ประวัติศาสตร์ มีจำนวน 11 ตอน
 - 5) การค้าขาย มีจำนวน 3 ตอน
 - 6) การท่องเที่ยว มีจำนวน 20 ตอน
 - 7) จินยุคใหม่ มีจำนวน 5 ตอน
- มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3-1 สารคดีช่อง Thai PBS (ชาติพันธุ์ 11 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2011	Spirit of Asia: Hakka People กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ	24
2	2011	Spirit of Asia: Hakka People บ้านดินกับอาคารคนตุ๋นมาเยือน	25
3	2011	Spirit of Asia: Hakka People สื่อสำเนียงภาษาจีนแคะที่เหมยโจว	25
4	2011	Spirit of Asia: Hakka People คนจีนแคะในสยาม	26
5	2014	Spirit of Asia: ในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์	24
6	2014	Spirit of Asia: จิวโจว โกว สวรรค์บนโลกมนุษย์	24
7	2016	Spirit of Asia: เรือกุ้ง ศิลป์ที่เบต	25
8	2016	Spirit of Asia: หมู่บ้านลับแลของชาวจ้วง	26
9	2016	Spirit of Asia: จ้วงในลวดลายมังกร	26
10	2016	Spirit of Asia: สำเนียงชีวิตชาวจ้วงในเมือง	26

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
11	2017	Spirit of Asia: หมู่บ้านน้ำ	24

ตารางที่ 3-2 สารคดี ช่อง Thai PBS (ปรัชญาความเชื่อ 16 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2014	Spirit of Asia: ถนนคนเดิน (ทาง) เฉิงตู	24
2	2016	Spirit of Asia: สมดุลหยินหยาง	25
3	2016	Spirit of Asia: ชัมบาลา อยู่เหนือใด	25
4	2016	Spirit of Asia: ความเร่ร่อนในคิมหันต์ฤดู	26
5	2016	Spirit of Asia: วิถีเต๋า ฟั่นฟูชีวิต	26
6	2016	Spirit of Asia: ท่องยุทธภพแดนบู๊ตึ้ง	27
7	2017	Spirit of Asia: สุนทรียะในวงน้ำชา	26
8	2018	Spirit of Asia: เส้าหลิน...กระบี่อยู่ที่ใจ	22
9	2018	Spirit of Asia: ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร	26
10	2018	Spirit of Asia: บู๊ตึ้ง ขุนเขาของยอดคน	26
11	2018	Spirit of Asia: รวมพลจอมยุทธ์ บู๊ตึ้ง	24
12	2018	Spirit of Asia: กังฟู ต่อสู้เพื่อสุขภาพ	23
13	2019	Spirit of Asia: การต่อสู้กับธรรมชาติของจีน จากชีอันสู่सानเป่ย์	24
14	2019	Spirit of Asia: มังกรพลิกแผ่นดินในทะเลทรายคู่อู๋ฉี	24
15	2019	Spirit of Asia: คิดอย่างเต๋า อยู่อย่างเต๋า	24
16	2019	Spirit of Asia: อาหารเสฉวน รสเสน่ห์ที่มีมากกว่าความอร่อย	24

ตารางที่ 3-3 สารคดี ช่อง Thai PBS (ความขัดแย้ง 3 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2015	Spirit of Asia: อุยกูร์ได้ร่ำเงิน	26
2	2015	Spirit of Asia: อุยกูร์คือใคร	26
3	2015	Spirit of Asia: รอยตะเข็บที่อ่อนไหวของจีน	26

ตารางที่ 3-4 สารคดี ช่อง Thai PBS (ประวัติศาสตร์ 11 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2014	Spirit of Asia: อารยชนแดนทุ่งหญ้า	24
2	2014	Spirit of Asia: ธรรมชาติ...คือปรัชญาแห่งชีวิต	24
3	2014	Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊ก	27
4	2014	Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊ก ตอนที่ 2	27
5	2014	Spirit of Asia: หวงเหอ...มาตุธารแดนมังกร	23
6	2018	Spirit of Asia: เจิ้งเหอ มหาชนที่แห่งท้องทะเล	26
7	2018	Spirit of Asia: ตามรอยสมุทรยาตราทัพเจิ้งเหอ	24
8	2018	Spirit of Asia: เจงกิสข่าน ตำนานที่ถูกปลุกให้ตื่นขึ้นอีกครั้ง	24
9	2019	Spirit of Asia: เจงกิสข่านกับยุทธศาสตร์และอาชา	23
10	2021	Spirit of Asia: สามก๊กจากหุบเขาสู่บางกอก	24
11	2021	Spirit of Asia: สามก๊ก จากขุนพลสู่เทพเจ้า	24

ตารางที่ 3-5 สารคดี ช่อง Thai PBS (การค้าขาย 3 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมืองสามฝั่งฟ้าแห่งยูนนาน	24
2	2019	Spirit of Asia: สยายปีกข้ามฝั่งน้ำ: วิธีการค้ายูนนาน-เมียนมา	23
3	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมียนมา วิธีการค้าได้ฟ้ารัฐฉาน	23

ตารางที่ 3-6 สารคดี ช่อง Crosscutting Channel (การท่องเที่ยว 20 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2019	เที่ยวจิ้นเอง หูหนาน-กว้างซี EP.1	30
2	2019	เที่ยวจิ้นเอง หูหนาน-กว้างซี EP.2	50
3	2020	เที่ยวจิ้นเอง หูหนาน-กว้างซี EP.3	20
4	2020	เที่ยวจิ้นเอง หูหนาน-กว้างซี EP.4	15
5	2020	เที่ยวจิ้นเอง หูหนาน-กว้างซี EP.5	37
6	2020	เที่ยวจิ้นเอง เมืองโบราณริมน้ำ เฟิงหวง EP.6	17
7	2020	เที่ยวจิ้นเอง นาขั้นบันไดสันหลังมังกร หลงเซิง EP.7	25
8	2020	เที่ยวจิ้นเอง หยางซั่ว กุ้ยหลิน “สวรรค์บนพิภพ EP.8	27
9	2020	เที่ยวจิ้นเอง “เที่ยวชนบทจีน” หยางซั่ว EP.9	21
10	2020	เที่ยวจิ้นเอง ปักกิ่ง EP1: พระราชวังฤดูร้อน	16
11	2020	เที่ยวจิ้นเอง ปักกิ่ง กำแพงเมืองจีน ชื่อหมาไต่ EP.2	19
12	2020	เที่ยวจิ้นเอง พระราชวังต้องห้าม ปักกิ่ง EP.3	13
13	2020	เที่ยวจิ้นเอง ปักกิ่ง ตรอกโบราณกลางกรุงปักกิ่ง EP.4	14
14	2019	เที่ยวจิ้นเอง เมืองโบราณต้าหลี่ ยูนนาน EP.1	27
15	2019	เที่ยวจิ้นเอง เมืองเก่าลี่เจียง ยูนนาน EP.2	12
16	2019	เที่ยวจิ้นเอง ภูเขาหิมะมังกรหยก ยูนนาน EP.3	12
17	2019	เที่ยวจิ้นเอง หุบเขาเสือกระโจน แชงกรีล่า EP.4	13
18	2019	เที่ยวจิ้นเอง อุทยานธรรมชาติแชงกรีล่า EP.5	12
19	2019	เที่ยวจิ้นเอง เมืองเก่าแชงกรีล่า EP.6	8
20	2019	เที่ยวจิ้นเอง เมืองคุนหมิง ยูนนาน EP.7	7

ตารางที่ 3-7 สารคดี ช่อง World 360 degree (จีนยุคใหม่ 5 ตอน)

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว (นาที)
1	2016	EP 1 ตอน ดูจีนยุคใหม่ ต้องแวะไปปักกิ่ง	23
2	2016	EP 2 ตอน ดูจีนยุคใหม่ รับมืออย่างไรกับโลกร้อน	24
3	2017	จีน 2017	20
4	2019	ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ	20
5	2019	ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ	20

3.2.2 ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ งานเขียน เป็นข้อมูลและประเด็นศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาพรวมของจีนศึกษา ภาพลักษณ์ของจีนในภาพยนตร์ ภาพลักษณ์ของจีนในสารคดี และแนวคิดเกี่ยวกับภาพตัวแทน (representation) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่าเรื่อง (narration) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรม (discourse) ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะทำการเก็บรวบรวมจากหนังสือวิชาการ งานวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งประเทศจีนกับประเทศไทย และรวมไปถึงเอกสารที่ค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต หอสมุดของมหาวิทยาลัยและหาซื้อจากร้านหนังสือ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำสารคดีทั้งหมด 69 ตอน และ ความคิดเห็นผู้ชมสารคดี ทั้งหมด 6,581 ความคิดเห็นเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องการวิจัย โดยสารคดีทั้ง 69 ผู้วิจัยสร้างแบบเก็บข้อมูลในแต่ละตอนเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยแบบเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 7 ประเภท ได้แก่ สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ประเทศจีน สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อประเทศจีน สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จีน สารคดีเกี่ยวกับการค้าขายชายแดนจีน สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจีน สารคดีเกี่ยวกับความขัดแย้งจีน และสารคดีเกี่ยวกับจีนยุคใหม่

ในส่วน 6,581 ผู้วิจัยสร้างแบบเก็บข้อมูล โดยแยกตามประเภทของความคิดเห็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถสรุปและวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 หมวดหลัก ได้แก่ ความคิดเห็นที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์เชิงบวกของประเทศจีน ความคิดเห็นที่สะท้อนถึงภาพลักษณ์เชิงลบของประเทศจีน และความคิดเห็นที่สะท้อนถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาและการนำเสนอของสารคดี ซึ่งในแต่ละหมวดจะมีการแยกย่อยเป็นประเด็นย่อย ๆ เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

3.4 วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ จะใช้วิธีแบบสังเกต (Observation) และบันทึกข้อมูลตามแบบเก็บข้อมูลจากสารคดี 69 ตอน และแบบเก็บข้อมูลจาก 6,581 ความคิดเห็น

3.4.1 ตรวจสอบและศึกษาแหล่งข้อมูลที่มา สารคดีทั้งหมด 69 ตอน มาจากช่อง Thai PBS ช่อง Crosscutting Channel และ ช่อง 360 world degree ใน YouTube

3.4.2 เก็บข้อมูลจากตัวบท (Textual) สารคดีมาจากการเขียนตามคำบรรยายของสารคดี

3.4.3 การเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบ การเลือกแบบมีจุดมุ่งหมายโดนมีหลักเกณฑ์ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ต้องการศึกษากลุ่มคนที่ชมสารคดีเหล่านี้ผ่านความคิดเห็น (Comment) ที่อยู่ใน YouTube ซึ่งจะทำให้ความเข้าใจความคิดเห็นออนไลน์ของผู้ชมสารคดีแสดงทัศนคติต่อภาพลักษณ์เงินอย่างไร

ตารางที่ 3-8 กรอบระเบียบวิธีวิจัย

วัตถุประสงค์	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีเก็บข้อมูล
1.วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ของเงินในสารคดีไทยเป็นอย่างไร	-สารคดี 69 ตอน	-รับชมสารคดี -การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
2.ปฏิบัติ การ การ สร้าง ภาพลักษณ์ของเงินในสารคดีไทยเป็นอย่างไร	-สารคดี 69 ตอน -คอมเมนต์ 6581 คอมเมนต์	-การวิเคราะห์ตัวบทและจกหมวดหมู่ -การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narration) มาวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) องค์ประกอบที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ โครงเรื่อง (Plot) แก่นความคิด (Theme) ตัวละคร (Character) ความขัดแย้ง (Conflict) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) ฉาก (Setting) และ เสียง (Sound/effect) ผู้ศึกษาจะใช้ทฤษฎีภาพตัวแทน (Representation) และทฤษฎีวาทกรรม (Discourse) มาวิจัยวิธีการสร้างภาพลักษณ์ประเทศเงินในสารคดีไทย ซึ่งองค์ประกอบที่ใช้คือ ภาษา การแต่งกายวัฒนธรรม ตัวบท ความคิดเห็นผู้ชม ศึกษาวิธีการเล่าเรื่อง องค์ประกอบในภาพตัวแทน วาทกรรมในตัวบท และวาทกรรมในความคิดเห็นผู้ชม เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับเงินของไทย และภาพลักษณ์ของเงินที่ถูกสร้างขึ้นในสารคดีเกี่ยวกับเงินของไทย

ตารางที่ 3-9 แบบวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับจีน

1. โครงเรื่อง (Plot)	1) การเปิดเรื่อง (Exposition)
	2) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)
	3) การสร้างจุดวิกฤติของรายการ (Crisis)
	4) การสร้างจุดสูงสุดของเรื่อง (Climax)
	5) การสร้างจุดจบของเรื่อง (Falling Action)
2. แก่นความคิด (Theme)	ความคิดหลักในการดำเนินเรื่อง แก่นเรื่อง
3. ตัวละคร / ตัวเดินเรื่อง (Character)	1) ตัวละครที่ปรากฏตัวในสารคดี
	2) ผู้ดำเนินรายการสารคดีที่ไม่ปรากฏตัว
	3) ผู้ดำเนินรายการสารคดีที่ปรากฏตัว
4. ความขัดแย้ง (Conflict)	1) ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน
	2) ความขัดแย้งภายในจิตใจ
	3) ความขัดแย้งกับพลังภายนอก
5. มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of view)	1) การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator)
	2) การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่สาม (The Third-Person Narrator)
	3) การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator)
	4) การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator)
6. ฉาก (Setting)	1) การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม
	2) การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์
	3) การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ
	4) การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี
	5) การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์
7. เสียง (Sound/effect)	1) การใช้เสียงบรรยายภาพสถานที่จริง
	2) การใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

3.5.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

นอกจากนี้แล้ว ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนการวิเคราะห์ของ Braun and Clarke (2006) 6 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ถอดความ (Transcribe) ข้อมูลจากสารคดี
 - 2) จำแนกและจัดหมวดหมู่เนื้อหา
 - 3) จัดวางประเด็นหลักโดยการเชื่อมโยงหมวดหมู่ของเนื้อหาตามแก่นสาระและกรอบการวิจัย
 - 4) ทบทวนและตรวจสอบตัวบทที่ได้เพื่อให้เกิดความชัดเจน มีความหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย
 - 5) วิเคราะห์จำแนกและระบุแก่นสาระหลักเพื่อหาประเด็นย่อยต่าง ๆ ในแต่ละแก่นสาระ
 - 6) นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยลดข้อมูลที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กระชับ สอดคล้อง และเป็นเหตุผลในรูปแบบของรายงานการวิจัย
- ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่องมานำเสนอวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยเป็นอย่างไร ใช้ทฤษฎีภาพตัวแทน และทฤษฎีวาทกรรมมาเสนอปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยมีพลักษณ์ด้านไหนบ้าง

3.6 วิธีการนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analytics)

บทที่ 4 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย

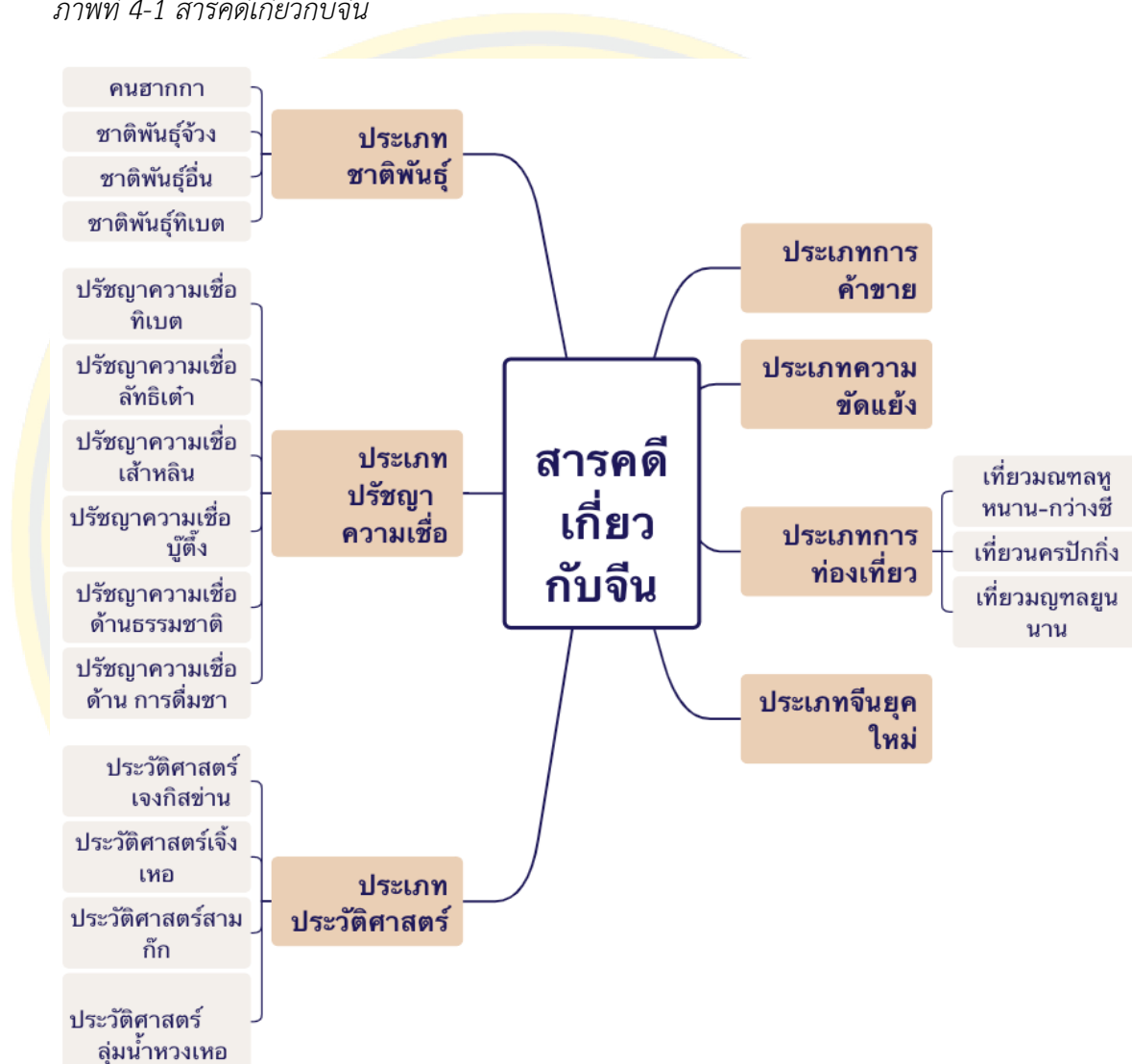
บทนี้จะนำเสนอวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยตามวัตถุประสงค์ข้อแรกของการวิจัย โดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่อง (Narration) ในการวิเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยโครงเรื่อง (Plot) แก่นความคิด (Theme) ตัวละคร (Character) ความขัดแย้ง (Conflict) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) ฉาก (Setting) และเสียง (Sound/effect) ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยการแบ่งการวิเคราะห์ตามชิ้นงานสารคดี 69 ตอน ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ ชาติพันธุ์ ปรัชญาความเชื่อ ประวัติศาสตร์ การค้าขาย ความขัดแย้ง การท่องเที่ยว และจีนยุคใหม่โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 4.1 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทชาติพันธุ์
- 4.2 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีปรัชญาความเชื่อ
- 4.3 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประวัติศาสตร์
- 4.4 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการค้าขาย
- 4.5 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีความขัดแย้ง
- 4.6 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยว
- 4.7 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีจีนยุคใหม่

การเล่าเรื่อง (narrative) ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในงานวรรณกรรม เช่น นวนิยาย เรียงความ และบทกวี การเกิดขึ้นของเรื่องเล่าคือการสำรวจความหมายเฉพาะในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทั่วไป การเล่าเรื่องหมายถึงการเล่าเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องสองเหตุการณ์ขึ้นไปในลำดับตรรกะบางอย่างภายในเวลาและสถานที่บางแห่ง พร้อมกับบริบทที่สอดคล้องกัน ในบริบทของผลงานภาพยนตร์และโทรทัศน์ การเล่าเรื่องมักแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ การเล่าเรื่องและเนื้อเรื่อง หรือ "จะบอกอะไร" และ "จะบอกอย่างไร" การศึกษาเรื่องเล่าเชื่อว่าสาระสำคัญของการเล่าเรื่องคือโครงสร้างภายใน คำว่าห่วงโซ่การเล่าเรื่องมักใช้ร่วมกับการเล่าเรื่อง ในผลงานที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรื่องราว ในภาพยนตร์ "ห่วงโซ่การเล่าเรื่อง" หมายถึงบริบทของการพัฒนาพล็อต ซึ่งมีความสำคัญมากต่อโครงสร้างของเรื่อง กลยุทธ์การเล่าเรื่องใช้ได้ผลอย่างไรในการสร้างสารคดี ขึ้นอยู่กับความคิดเชิงเล่าเรื่องของผู้สร้างในการแทรกห่วงโซ่การเล่าเรื่องอย่างชาญฉลาดในกระบวนการก่อนการผลิตและหลังการผลิตทั้งหมดของสารคดี

ข้อค้นที่สำคัญเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านสารคดี 7 ประเภทตามภาพที่ 4-1 คือ ชาตินิยม ปรชญาความเชื่อ ประวัติศาสตร์ การค้าขาย การท่องเที่ยว เงินยุคใหม่ ความขัดแย้ง โดยใช้ทฤษฎีการเล่าเรื่อง

ภาพที่ 4-1 สารคดีเกี่ยวกับจีน

4.1 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทชาตินิยม

เนื้อหาในส่วนนี้จะศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทชาตินิยม มีทั้งหมด 11 ตอน และเกี่ยวข้องกับ คนฮากกา ชาตินิยมจ้าว ชาตินิยมอื่น ๆ และทิเบต เนื้อหาในส่วนนี้จะจำแนกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

4.1.1 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา

4.1.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาตินิยมจ้าว

4.1.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น

4.1.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต

4.1.1. กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา

ตารางที่ 4-1 สารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2011	Spirit of Asia: Hakka People กลับถิ่นเกิด ต้นตระกูลคนจีนแคะ	24 นาที	Thai PBS	146,075 views	1k	เมืองเพิงส่น (ทองคัง) ประเทศจีน
2	2011	Spirit of Asia: Hakka People บ้านคนกับ อาคันตุกะผู้มาเยือน	25 นาที	Thai PBS	166,000	965	เมืองหย่งต้ง บ้านดิน (ภูโหล) ประเทศจีน
3	2011	Spirit of Asia: Hakka People สื่อสำเนียง ภาษาจีนแคะที่เหมย โจว	25 นาที	Thai PBS	79,000	577	ม.ซูซี หย่งต้ง และ เหมยโจว ประเทศจีน
4	2011	Spirit of Asia: Hakka People คนจีนแคะใน สยาม	26 นาที	Thai PBS	88,000	677	กรุงเทพฯ ประเทศไทย

สารคดีสี่ตอนเดิมออกอากาศทางโทรทัศน์ ความยาวรวมแล้วมี 100 นาที ถ่ายทำจากประเทศจีนกลับมาถึงประเทศไทย และนำมาฉายในประเทศไทยโดยสถานีโทรทัศน์ PBS TV Thai และบริษัทแพลเลนท์แมสมีเดีย ซึ่งจัดทำรายการนี้ ภายในปี 2011 อินเทอร์เน็ตได้รับความนิยมและสารคดีดังกล่าวได้ถูกนำไปเผยแพร่บนช่อง YouTube ซึ่งจากตารางที่ 4-1 พบว่าตอนแรกและตอนที่สองมียอดดูมากกว่า 100,000 ครั้ง ผู้วิจัยจะวิเคราะห์สารคดีผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องดังต่อไปนี้ โครงเรื่อง (Plot) แก่นความคิด (Theme) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view) ตัวละคร (Character) ความขัดแย้ง (Conflict) ฉาก (Setting) และเสียง (Sound/effect)

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่หนึ่ง “กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” เรื่องราวเกี่ยวกับการเดินทางกลับถิ่นเกิดของลูกหลานคนจีนโพ้นทะเลที่มีเชื้อสายจีนแคะ เพื่อตามหาญาติพี่น้องและสำรวจวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษในเมือง หม่ยโจว (Meizhou) มณฑลกว่างตุง ประเทศจีน

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ สารคดีนี้เริ่มต้นด้วยการอธิบายถึงคนจีนแคะที่เคยอพยพออกจากประเทศจีนไปใช้ชีวิตในต่างแดน ซึ่งมักจะมีความผูกพันกับแผ่นดินเกิดของบรรพบุรุษ บางคนมีความตั้งใจที่จะกลับไปยังบ้านเกิดเมื่อมีชีวิตที่ดีขึ้น

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) ตัวเอกของเรื่องคือคุณธนากร ศรีมงคล ลูกหลานของคนจีนแคะที่เดินทางกลับไปยังบ้านเกิดของบรรพบุรุษที่เมืองหม่ยโจวในมณฑลกว่างตุง ประเทศจีน การเดินทางครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขากลับไปด้วยตัวเองหลังจากที่เคยไปครั้งหนึ่งกับครอบครัวเมื่อ 2 ปีก่อน ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะหาญาติได้หรือไม่

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) สารคดียังบรรยายถึงการเดินทางสำรวจชุมชนจีนแคะในเมืองเฟิงซุน ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีการผสมผสานของวัฒนธรรมแต้จิ๋วและจีนแคะ การเยี่ยมชมตลาดกลางคืนที่มีบรรยากาศดั้งเดิม รวมถึงการสำรวจสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม เช่น ศาลเจ้าก๊องบงภูเขา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมของคนจีนแคะและจีนโพ้นทะเล การผสมผสานของวัฒนธรรมและการพัฒนาเศรษฐกิจทำให้รูปลักษณ์ของเมืองเปลี่ยนไป และหมู่บ้านในความทรงจำของตัวเอกก็เปลี่ยนไปเช่นกัน

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คุณธนากรได้เดินทางไปตามหาญาติพี่น้องของบรรพบุรุษในหมู่บ้านตามแผนที่ที่ได้รับจากพ่อ เขาได้พบกับญาติๆ ที่ยังคงอาศัยอยู่ในหมู่บ้านและมีการเล่าเรื่องราวในอดีตที่ทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับบ้านเกิดมากขึ้น

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง เน้นไปที่การเดินทางกลับไปยังถิ่นกำเนิดของบรรพบุรุษของคนจีนแคะ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการค้นหาญาติพี่น้องและบ้านเกิดเท่านั้น แต่ยังเป็นการสำรวจและเรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิต และความสัมพันธ์ของคนจีนแคะในอดีตและปัจจุบัน

ตอนที่ 2 “บ้านคนกับอาคันตุกะผู้มาเยือน” ตอนนี้นี้เน้นการเล่าถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และความเป็นมาของชาวจีนแคะ (Hakka) โดยมีการอธิบายลักษณะของที่อยู่อาศัยแบบดั้งเดิมของพวกเขาคือ "บ้านดิน" (Tulou) ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและมีลักษณะคล้ายป้อมปราการ และเป็นที่อยู่อาศัยที่สืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ โดยสารคดีตอนนี้เริ่มต้นจากการบรรยายถึงประวัติศาสตร์และการอพยพของชาวจีนแคะ จากมณฑลชานซีไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ ในมณฑลกว่างตุง และผู้เจี้ยน รวมถึงการกระจายตัวของพวกเขาไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) มีการบรรยายลักษณะสถาปัตยกรรมของบ้านดินที่มีลักษณะคล้ายป้อมปราการ มีความสำคัญในด้านวัฒนธรรมและการป้องกันตนเองของชาวจีนแคะ โดยบ้านดินเหล่านี้บางส่วนได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก แต่คนที่อาศัยอยู่ข้างในน้อยลง

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) สารคดีกล่าวถึงการที่บ้านดินบางหลังถูกดัดแปลงเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพิพิธภัณฑ์ แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ รวมถึงการอนุรักษ์ประเพณีการบูชาบรรพบุรุษและการศึกษา จุดวิกฤติของสารคดีอยู่ที่การปรับตัวและการอนุรักษ์วัฒนธรรมสำหรับคนแคะ

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คือความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตปัจจุบัน เล่าถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในหมู่บ้านบ้านดิน ที่ลูกหลานของชาวจีนแคะส่วนใหญ่ออกไปอยู่ในเมือง เหลือแต่ผู้สูงอายุและเด็กเล็กที่ยังคงอาศัยอยู่ในบ้านดิน ซึ่งบางหลังได้ถูกดัดแปลงเป็นร้านค้าและที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาในวิถีชีวิตของชาวจีนแคะ ซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้ชาวจีนแคะประสบความสำเร็จในการปรับตัวและรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองในสังคมปัจจุบัน

ตอนที่ 3 “สื่อสำเนียงภาษาจีนแคะที่เหมยโจว”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ เริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวจีนแคะในหมู่บ้านดั้งเดิมที่อยู่ในภูโหลว ซึ่งเป็นบ้านดินทรงกลมที่สร้างขึ้นเพื่ออยู่อาศัยร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ มีการอธิบายถึงการใช้ชีวิตที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและการทำงานร่วมกันในพื้นที่ส่วนกลางของบ้าน

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) คือการเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่ กล่าวถึงการปรับตัวของชาวจีนแคะเมื่อต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยมีการย้ายถิ่นฐานจากหมู่บ้านดั้งเดิมเข้าสู่เมืองที่มีความเจริญมากขึ้น แต่ยังคงรักษาวัฒนธรรมและภาษาของตนไว้

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) คือการพัฒนาชุมชน พุดถึงการพัฒนาของเมืองเหมยโจว ซึ่งเป็นศูนย์กลางของชาวจีนแคะ โดยมีการสร้างบ้านในสไตล์ใหม่ที่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับความเป็นสมัยใหม่

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คือตัวอย่างของบุคคลสำคัญ สารคดีนี้ยังกล่าวถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ของชาวจีนแคะ เช่น ผงซูร์เซียน (Peng Shuixian) และเยเจี้ยนหยิง (Ye Jianying) ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างชื่อเสียงและพัฒนาชุมชน

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง สุดท้ายแล้วเน้นการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาวจีนแคะ แม้จะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในยุคใหม่ โดย

ชาวจีนแคะยังคงสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมของตนในขณะที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและความเจริญที่เข้ามาในชุมชน

ตอนที่ 4 “คนจีนแคะในสยาม”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ เริ่มต้นด้วยการอธิบายถึงการอพยพของชาวจีนแคะมายังประเทศไทย โดยเฉพาะในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 และการตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เช่นเยาวราช (ไชน่าทาวน์ในกรุงเทพฯ)

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) คือการผสมผสานทางวัฒนธรรม กล่าวถึงการที่ชาวจีนแคะได้ผสมผสานเข้ากับสังคมไทย โดยมีประกอบอาชีพช่างเย็บผ้าและช่างทำรองเท้า อีกทั้งยังพูดถึงการผสมผสานทางวัฒนธรรมแคะเข้ากับวัฒนธรรมไทย ในขณะที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของแคะเอาไว้อย่างเหนียวแน่น

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) ชุมชนและมรดก อธิบายถึงความพยายามในการอนุรักษ์วัฒนธรรมแคะในประเทศไทย เช่น การก่อตั้งสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยและบทบาทในการส่งเสริมวัฒนธรรมแคะ รวมถึงสถาบันการศึกษาอย่างโรงเรียนจินเตอ ที่สอนภาษาและวัฒนธรรมจีนให้กับเยาวชน

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คือพิธีกรรมและความเชื่อ กล่าวถึงความสำคัญของพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนาในชุมชนแคะ เช่น การบูชาบรรพบุรุษและการบูชาเทพเจ้ากวนอู

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง สารคดีตอนนี้สรุปด้วยการสะท้อนถึงความสำคัญของการเข้าใจมรดกทางวัฒนธรรมของตนเอง และความสำคัญของวัฒนธรรมแคะที่ยังคงมีความหมายในสังคมไทยในปัจจุบัน

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดของสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา 4 ตอนคือ “การอนุรักษ์และการผสมผสานวัฒนธรรม” โดยเน้นที่การเดินทางกลับไปสำรวจรากเหง้าและวัฒนธรรมของคนจีนแคะที่แพร่หลายไปทั่วโลก การรักษาประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน แม้จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญของโลกสมัยใหม่ รวมถึงการผสมผสานวัฒนธรรมแคะเข้ากับวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่พวกเขาตั้งถิ่นฐานอยู่ สิ่งนี้เห็นได้ชัดจากการที่ตัวละครหลักในสารคดีพยายามค้นหารากเหง้าของตนเองในจีน การปรับตัวของวัฒนธรรมแคะในสังคมสมัยใหม่ รวมถึงการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลังในประเทศไทย

3) ตัวละคร (Character)

สารคดี 4 ตอนนี้นำเสนอถึงความหลากหลายและรากฐานทางประวัติศาสตร์อันลึกซึ้งของวัฒนธรรมคนฮากกาผ่านตัวละครต่าง ๆ ดังนี้

ธนากร ศรีมิ่งมงคลกุล ในฐานะทายาทตระกูลนี้ในประเทศไทย เขาไม่เพียงสืบทอดความเชื่อในภาษาฮากกาจากบรรพบุรุษเท่านั้น แต่ยังได้เดินทางไปยังบ้านเกิดของปู่ที่เมืองเหมยโจว สารคดีถ่ายทอดความผูกพันลึกซึ้งที่ลูกหลานชาวฮากกามีต่อแผ่นดินบรรพบุรุษ และธนากรยังเป็นบุคคลสำคัญที่เชื่อมโยงอดีตกับปัจจุบัน

นภตล ขวาลกร ประธานศูนย์ฮากกาศึกษาแห่งประเทศไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ของศาลเจ้าหลักสี่เปี้ยวและสมาคมฮากกาในไทย เขามอบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาวไทยเชื้อสายฮากกาแก่ผู้ชม

หว่อง ชุน ผิง (Huang Jun Ping) ผู้ดูแลศาลเจ้ากวนอูที่ล่องลับไปแล้ว บทบาทของเขาในฐานะผู้พิทักษ์ศาลเจ้าเป็นสัญลักษณ์ของการสืบทอดประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์จิตวิญญาณของสมาคมฮากกาในไทย

วรศักดิ์ มหัทธโนบล ผู้เขียนหนังสือ "คือ...ฮากกา คือ...จีนแคะ" และอาจารย์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขาใช้การวิจัยทางวิชาการเพื่อนำเสนอประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวฮากกาในไทยอย่างละเอียด ทำให้ผู้ชมเข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น

จิรพงษ์ นามมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนจันทอะ ซึ่งเปิดสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงประถมศึกษา นอกจากนี้เขายังมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมภาษาจีนกลางเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมฮากกาในประเทศไทย

กัว เจีย เจีย (Guo Jia Jia) ครูสอนภาษาจีนแห่งโรงเรียนจันทอะ การสอนของเธอช่วยกระตุ้นการเผยแพร่วัฒนธรรมฮากกาและทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

กชพร อารายะธำกูร ซึ่งบรรพบุรุษของเขามาจากเมืองเหมยโจวเช่นกัน แสดงให้เห็นถึงสายสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างคนไทยเชื้อสายจีนฮากกากับประเทศจีน

เสวีย เว่ย เฉียน (Xue Wei Qian) เป็นไกด์ชาวจีนที่มีบทบาทสำคัญในสารคดี เขารับผิดชอบในการอธิบายวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนแปลเอกสารที่ปรากฏในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ การบรรยายและการแปลของเขาช่วยให้ผู้ชมข้ามผ่านอุปสรรคทางภาษา และเข้าใจวัฒนธรรมจีนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สารคดียังได้นำเสนอถึงบทบาทของ ดร.ยงค์กิต์ จงเลิศเจษฎาวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาหารไทยและนานาชาติ รวมถึง กลวัชร กองเรืองเก็จ เจ้าของร้านทรงราชเทวี โดยทั้งสองคนมีบทบาทในการสืบสานวัฒนธรรมฮากกาในด้านอาหารและธุรกิจ

ผู้ดำเนินรายการในสารคดีนี้ได้ถ่ายทอดข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ผ่านบทบรรยาย เพื่อช่วยให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาและบริบทของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมรายการ เช่น พ่อค้าแม่ค้าริม

ทาง เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น และชาวบ้านทั่วไป ที่ร่วมแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวฮากกา อย่างเต็มอิม

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้ง (Conflict) ของสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา สรุปได้ว่าเป็น ความขัดแย้งระหว่างการรักษาและอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมกับการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการดำรงอยู่ของชุมชนจีนแคะในต่างแดนและในบ้านเกิดที่จีนเอง

ตัวอย่างของความขัดแย้งนี้ประกอบไปด้วย

4.1) การเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงของชุมชนและวัฒนธรรมดั้งเดิม ชาวจีนแคะที่ต้องปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ในขณะที่ยังคงพยายามรักษาวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมของตนไว้ เช่น การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตที่ทำให้คนหนุ่มสาวย้ายไปยังเมืองใหญ่ ทิ้งให้คนชราหรือเด็กเล็กอยู่ในหมู่บ้านดั้งเดิม

4.2) การผสมผสานทางวัฒนธรรม การพยายามผสมผสานวัฒนธรรมแคะเข้ากับวัฒนธรรมไทย หรือวัฒนธรรมของพื้นที่อื่น ๆ ที่พวกเขาอาศัยอยู่ โดยต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมแคะในขณะที่ต้องปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่

4.3) การคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมผ่านสถาบันและสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยและโรงเรียน จีนต่อ แต่ก็ยังมีความท้าทายในการสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมเหล่านี้ในยุคที่คนรุ่นใหม่อาจไม่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมเท่าที่ควร

ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความพยายามในการรักษาและปรับตัวของวัฒนธรรมจีนแคะในยุคสมัยใหม่ เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละคร กับพลังภายนอก

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

มุมมองการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับฮากกาจะเห็นได้ว่าเป็นมุมมองการเล่าเรื่อง 2 รูปแบบ คือ

5.1) การเล่าเรื่องผ่านผู้ดำเนินรายการ เป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองแบบเป็นกลาง (The Objective Narrator) เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัว โดยผ่านการนำเสนอเนื้อหาด้วยการนำภาพถ่ายเหตุการณ์จริง หรือภาพบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นส่วนประกอบเสริมให้สารคดีเกิดความสมจริง ซึ่งผู้นำเสนอเนื้อหาหลักในสารคดีก็คือผู้ดำเนินรายการ

5.2) การเล่าเรื่องโดยให้ผู้ที่อยู่ในรายการเป็นผู้เล่า เป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง (The First - Person Narrator) ผ่านการเล่าเรื่องจากมุมมองของตัวละครโดยตรงเพื่อบอกเล่า

เรื่องราวต่าง ๆ ในมุมมองของตัวเองเพื่อให้ผู้รับชมได้รู้ข้อเท็จจริงและรู้ถึงความรู้สึกของตัวละคร รวมถึงความใกล้ชิดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะตัวละครเป็นผู้เล่าเอง ในสารคดีฮากกา ตัวละครที่นอกจากผู้ดำเนินรายการแล้ว ที่ปรากฏตัวในรายการเล่าเรื่องเกี่ยวกับฮากกา ผู้ชมมักจะได้ยินคำว่า “ผม” หรือ “ฉัน” ปรากฏอยู่ตลอด ทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปได้อย่างสมบูรณ์

6) ฉาก (Setting)

การศึกษาสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกา ส่วนใหญ่จะเป็นฉากดำเนินรายการตามตัวละคร ภายในเหมยโจวประเทศจีน และเขาวราชประเทศไทย โดยมีภาพสถานที่จริงและวิถีธรรมชาติที่สวยงามมากมาย

ตารางที่ 4-2 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับฮากกา

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	บ้านของคุณ พ่อตัวละครเคยพักที่อยู่เหมยโจว	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	บ้านดิน" (Tulou)	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	บ้านดิน" (Tulou) (แผนที่บ้านดินที่วาดด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่พร้อมคำอธิบายประกอบภาษาไทยทำให้ผู้ชมเข้าใจโครงสร้างของบ้านดิน)	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ป่าที่อยู่นอกบ้านดิน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	ไชน่าทาวน์ที่กรุงเทพฯ (เป็นพื้นที่ที่บุกเบิกของคนไทยเชื้อสายจีนและ)	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเป็นส่วนสำคัญของการเล่าเรื่องและบรรยากาศโดยรวมของเรื่อง ไม่เพียงแต่มีบทสนทนาและการบรรยายของตัวละครเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น เสียงสิ่งแวดล้อม เพลงประกอบ และเอฟเฟกต์เสียง องค์ประกอบเสียงเหล่านี้ได้ตอบเพื่อนำเสนอโลกแห่งเรื่องราวที่สดใส สมจริง และมีผลกระทบต่อผู้ชม เสียงในสารคดีเกี่ยวกับคนฮากกามี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดี 4 ตอนนี้ได้บอกเล่าเรื่องราวชีวิตและขนบธรรมเนียมของชาวฮากกาผ่านตัวละครและมุมมองหลากหลาย ถ่ายทอดการผสมผสานระหว่างชีวิตแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ รวมถึงการหลอมรวมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนชาวฮากกาในประเทศไทย นำเสนอถึงมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาวฮากกาและความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม พร้อมสะท้อนผลกระทบของความทันสมัยต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและความพยายามในการพัฒนาของชุมชน

4.1.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง

ตารางที่ 4-3 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2016	Spirit of Asia : หมู่บ้านลับแลของ ชาวจ้วง	26 นาที	Thai PBS	224k views	1.3k	อำเภอป่าเหม้ย มณฑลยูนนาน ประเทศจีน
2	2016	Spirit of Asia : จ้วง ในลวดลายมังกร	25 นาที	Thai PBS	49k views	441	อำเภอหม่ากวน มณฑล ยูนนาน ประเทศจีน
3	2016	Spirit of Asia : สำเนียงชีวิตชาวจ้วง ในเมือง	26 นาที	Thai PBS	262k	2.3k	อำเภอจิงซีเมืองกุ้ย หลิน เขตปกครอง ตนเองกว่างซีจ้วง ประเทศจีน
4	2017	Spirit of Asia : หมู่บ้านน้ำ	24 นาที	Thai PBS	-	-	เมืองหนานหนิง เขต ปกครองตนเองกว่าง ซีจ้วง ประเทศจีน

สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วงถ่ายทำที่มณฑลยูนนานและกว่างซีเป็นส่วนมาก เนื่องจากมณฑลยูนนานและมณฑลกว่างซีเป็นจังหวัดที่มีคนจ้วงค่อนข้างมาก สารคดีที่เกี่ยวข้องกับคนจ้วงมี 3 ตอนได้รับการชมและชื่นชอบบน YouTube ค่อนข้างดี แต่ตอนที่ 4 ไม่ได้โพสต์บนแพลตฟอร์ม YouTube จึงไม่ทราบจำนวนการดูและยอดไลค์

1) โครงเรื่อง

ตอนที่ 1 “หมู่บ้านลับแลของชาวจ้วง” และตอนที่ 2 “จ้วงในลวดลายมังกร”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ เริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงความหลากหลายของชาติพันธุ์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยแนะนำถึงกลุ่มย่อยภายในกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงต่อนั้นก็ได้แนะนำลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมของประเทศไทยเพื่อเปรียบเทียบ แต่จะเน้นไปที่หมู่บ้านจ้วงในภาคใต้ของมณฑลยูนนาน—หมู่บ้านป่าเหม้ยและหม่ากวน

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) คือผลกระทบจากการท่องเที่ยว เมื่อความรู้เกี่ยวกับหมู่บ้านชาวจ้วงเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวเริ่มหลั่งไหลเข้ามา ส่งผลให้หมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ โดยชาวบ้านเริ่มสร้างบ้านใหม่และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว การชนกันระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมและการท่องเที่ยวสมัยใหม่เริ่มเห็นได้ชัด บ้านเก่าและอาคารใหม่มีอยู่ร่วมกัน ชาวบ้านต้องพยายามรักษาประเพณีดั้งเดิมและตอบสนองต่อความต้องการสมัยใหม่ของนักท่องเที่ยว

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) คือความขัดแย้งระหว่างการปกป้องวัฒนธรรมและการพัฒนา การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้หมู่บ้านป่าเหม้ยเผชิญกับความเสี่ยงที่วัฒนธรรมจะถูกกลืนหายไป ประเพณีดั้งเดิม พิธีกรรม และสถาปัตยกรรมต้องเผชิญกับคลื่นการเปลี่ยนแปลงของสมัยใหม่ ปัญหาการสืบทอด หมอผีมีอายุมากและสุขภาพไม่ดี อีกทั้งรุ่นใหม่ไม่สนใจที่จะเรียนรู้พิธีกรรมดั้งเดิม ทำให้เกิดวิกฤติการสืบทอดวัฒนธรรม

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คือการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ แม้จะเผชิญกับความท้าทาย ชาวบ้านยังคงพยายามหาสมดุลระหว่างการพัฒนาและวัฒนธรรมดั้งเดิม พวกเขาพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มรายได้ และพยายามรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมของตน การเชื่อมโยงกับภายนอก การเปิดถนนและความสะดวกในการเดินทางทำให้หมู่บ้านป่าเหม้ยเชื่อมโยงกับภายนอกมากขึ้น ซึ่งไม่เพียงนำมาซึ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ยังทำให้คนภายนอกรู้จักและให้ความสนใจวัฒนธรรมของชาวจ้วงมากขึ้น

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง บรรยายถึงการปรับตัวและการสืบทอดวัฒนธรรม แม้การพัฒนาในยุคสมัยใหม่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง แต่วัฒนธรรมของชาวจ้วงยังคงได้รับการอนุรักษ์และสืบทอด เช่น รูปแบบของลวดลายบนเป็๋อว์เด็กที่กลายเป็นตัวแทนของศิลปะของชาวจ้วง และยังคงมีบทบาทในชีวิตประจำวัน ยังอธิบายถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง หมู่บ้านป่าเหม้ยกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ชาวบ้านสามารถเพิ่มระดับชีวิตของตนผ่านการให้บริการที่พัก อาหาร และความบันเทิง รวมถึงการสร้างฐานะทางวัตถุที่ช่วยในการสืบทอดวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 “สำเนียงชีวิตชาวจ้วงในเมือง” และตอนที่ 4 “หมู่บ้านน้ำ”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการบรรยายภูมิหลังและสภาพแวดล้อม กลุ่มชนเผ่าหลักของชาวจ้วงอยู่ในมณฑลกว๋างสี ซึ่งเป็นพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศจีน และเมืองหลวงคือหนานหนิง ประชากรส่วนใหญ่ในกว๋างสีเป็นชาวจ้วง รวมถึงการแบ่งภาษาท้องถิ่นออกเป็นภาคเหนือและภาคใต้ รวมถึงวิถีชีวิตของพวกเขา ย่อประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจ้วง เช่น การเลือกคู่ครองด้วยการโยนลูกบอลปกลาย การที่หลู่จวงกลายเป็นสัญลักษณ์ของชาวจ้วง และการส่งเสริมวัฒนธรรมของชาวจ้วงโดยรัฐบาลผ่านการสร้างหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) คือการผสมผสานระหว่างชาวจ้วงกับสังคมสมัยใหม่และความท้าทายที่เกิดขึ้น กล่าวถึงว่าหมู่บ้านของชาวจ้วงค่อย ๆ ปรับตัวเข้ากับกระบวนการพัฒนาเมืองสมัยใหม่ เช่น ครอบครัวชาวจ้วงในเมืองไปเชื่อที่มีวิถีชีวิต การศึกษา และการทำงานที่เปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงทางภาษาชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์ที่ทักษะการใช้ภาษาจ้วงลดลง โดยคนรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ภาษาจีนกลางมากขึ้น และโอกาสในการใช้ภาษาจ้วงลดลง แม้ว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมจะถูกทำลายจากกระบวนการสมัยใหม่ แต่ชาวจ้วงก็พยายามรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมของตน เช่น การอนุรักษ์หมู่บ้านวัฒนธรรมของชาวจ้วง การเฉลิมฉลองเทศกาลและพิธีกรรมของชาวจ้วง เป็นต้น

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) คือความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและการพัฒนาในยุคสมัยใหม่ เนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่คุ้นเคยกับภาษาจ้วงและวัฒนธรรมดั้งเดิม การสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจ้วงจึงเผชิญกับวิกฤติ ในกระบวนการพัฒนาเมือง ชาวจ้วงต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ ๆ และวิถีชีวิตเกษตรกรรมดั้งเดิมค่อย ๆ ถูกแทนที่ด้วยอาชีพสมัยใหม่

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) คือความพยายามในการปกป้องและสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจ้วง รัฐบาลพยายามปกป้องและสืบทอดวัฒนธรรมของชาวจ้วงผ่านการสร้างหมู่บ้านวัฒนธรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นต้น ครู นักวิชาการ และเยาวชนชาวจ้วงที่มีความสนใจในวัฒนธรรมของชาวจ้วง เป็นแรงผลักดันสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรม แม้ว่าจะเผชิญกับความท้าทาย แต่ชาวจ้วงยังคงภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนและพยายามสืบทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมของตนผ่านวิธีการต่าง ๆ

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนาฏกรรม แม้ว่าจะมีความท้าทาย แต่ชาวจ้วงก็พบหนทางในการสืบทอดและปรับตัวกับวัฒนธรรมดั้งเดิมไปพร้อมกับการพัฒนาในยุคสมัยใหม่ และจะยังคงมุ่งหวังที่จะหาความสมดุลและพัฒนาต่อไปในอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดของสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง 4 ตอนคือ “สำรวจวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง” การบรรยายสภาพชีวิต วัฒนธรรม และการปรับตัวในยุคปัจจุบันของชาวจ้วง ได้แสดงให้เห็นถึงเสน่ห์เฉพาะตัวของวัฒนธรรมชาวจ้วง รวมถึงความท้าทายที่ต้องเผชิญ และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีได้นำเสนอชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจ้วงในมณฑลยูนนานและเขตปกครองตนเองจ้วงกวางสีผ่านตัวละครต่าง ๆ ดังนี้

เหวินกัง (Wen Gang) ในสารคดีถูกสร้างเป็นมัคคุเทศก์มีอาชีพที่ชำนาญวัฒนธรรมจีน เขาได้แสดงให้เห็นถึงงานสารคดีเห็นถึงประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาวจ้วงด้วยความกระตือรือร้น เสียงบรรยายของเขาทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนอยู่ในบรรยากาศของวัฒนธรรมจ้วง

จางจ้าวผิง (Zhang Chao Ping) เจ้าของเกสต์เฮาส์ในหมู่บ้านป่าเหม่ย ถูกนำเสนอเป็นผู้หญิงจ้วงที่ยืนชนแข็งและอ่อนโยน สารคดีแสดงให้เห็นถึงเกสต์เฮาส์ของเธอและปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันกับสามี ซึ่งสะท้อนถึงความเรียบง่ายและความกลมเกลียวในหมู่บ้าน

หลู่ฮวาซาน (Lu Hua Chan) ในฐานะศิลปินวาดภาพ ถูกสร้างเป็นจิตวิญญาณที่เต็มไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ ผลงานของเขาที่วาดบนผนังบ้านในหมู่บ้านป่าเหม่ยมีชีวิตชีวา สารคดีได้แสดงกระบวนการสร้างสรรค์ของเขา ทำให้ผู้ชมเห็นถึงความงดงามของหมู่บ้านจ้วงและความเคารพต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม

หลู่เส้าเซียน (Lu Shao Qian) ชาวบ้านจากหมู่บ้านจ้วงในเขตหม่ากวน ชีวิตของเขาในสารคดีถูกนำเสนออย่างแท้จริง โดยมีภาพบ้านเก่าที่ทรุดโทรม ซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกเห็นใจ แม้ว่าเขาจะมีชีวิตที่ลำบาก แต่หลู่เส้าเซียนก็ยังคงมีทัศนคติที่ดี

ครบครันวหลี่ ในสารคดีถูกนำเสนอเป็นตัวแทนของชาวจ้วงสมัยใหม่ พวกเขาอาศัยอยู่ในกลางเมืองที่มีตึกสูงมากมาย แต่คุณหลี่ยังคงรักษาภาษาและประเพณีของชาวจ้วงไว้ โดยการเปรียบเทียบภาษาของเธอกับสามีและบุตรชาย สารคดีแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมจ้วงในสังคมสมัยใหม่

เฉินฉิวเหมย (Chen Qiu Mei) นักศึกษาชาวจ้วงที่มหาวิทยาลัยไปเซ่อ ในสารคดีเธอแสดงความสับสนและความไม่สามารถเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม แม้พ่อแม่ของเธอจะพูดภาษาจ้วงได้ แต่เธอกลับไม่สามารถพูดได้เพราะสิ่งแวดล้อม

จินตงหยาง (Jin Tong Yang) นักศึกษาชาวจ้วงที่เรียนภาษาไทยในมหาวิทยาลัยไปเซ่อ แบ่งปันมุมมองที่ไม่เหมือนใครเกี่ยวกับภาษา เขาเชื่อว่าการพูดภาษาจ้วงจะทำให้การเรียนรู้ภาษาไทยง่ายขึ้น สารคดีแสดงความคล้ายคลึงกันระหว่างภาษาจ้วงและภาษาไทย

ดำรงพล อินจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จากคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างชาวจ้วงและชาวไทย ความรู้เฉพาะด้านของเขาช่วยให้ผู้ชมเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรมจ้วง

ผู้ดำเนินรายการ ผู้ดำเนินรายการและเสียงบรรยายมีบทบาทสำคัญในสารคดี โดยพวกเขาใช้การบรรยายที่ชัดเจนและสั้นไหลเพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชาวจ้วง ประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร เสียงของพวกเขานำทางผู้ชมให้เข้าใจเนื้อหาและหัวข้อของสารคดีได้ดียิ่งขึ้น ทำให้สารคดีน่าสนใจและเข้าใจง่าย

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

เป็นความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับพลังภายนอก ความขัดแย้งหลัก (Conflict) เกิดขึ้นระหว่างการรักษาวรรณธรรมดั้งเดิมของชาวจ้วงกับการปรับตัวเข้ากับความก้าวหน้าสมัยใหม่ โดยเห็นได้ชัดจากความท้าทายที่หมู่บ้านป่าเหมี้ยงเผชิญจากการท่องเที่ยวและการพัฒนา ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเพณีและสถาปัตยกรรมของหมู่บ้าน นอกจากนี้ การที่คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้พิธีกรรมดั้งเดิมยังทำให้เกิดวิกฤติในการสืบทอดวัฒนธรรม ทำให้เกิดการต่อสู้ระหว่างการรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมกับการยอมรับโอกาสทางเศรษฐกิจสมัยใหม่

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

เป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองแบบเป็นกลาง(The Objective Narrator) เป็นการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัว โดยผ่านการนำเสนอเนื้อหาด้วยผู้ดำเนินรายการ และเป็นเป็นการเล่าเรื่องจากมุมมองของบุคคลที่หนึ่ง (The First - Person Narrator) การเล่าเรื่องโดยให้ผู้ที่อยู่ในรายการเป็นผู้เล่า เช่น ชาวจ้วงจีนที่อยู่ในรายการวาระคดีเป็นคนเล่าการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาวจ้วง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-4 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จ้วง

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ชาวบ้านจัดการแสดงระบำม้าให้ทีมงานถ่ายสารคดีชม ซึ่งในอดีตการแสดงระบำม้าเป็นประเพณีสำหรับชาวจ้วงที่ใช้เป็นกลวิธีสร้างเสียงเพื่อหลอกศัตรู	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	บ้านครอบครัวหลี่ที่เป็นชาวจ้วงสมัยใหม่ที่อาศัยอยู่ภายใต้ตึกคอนกรีตสูงกว่าสิบชั้นท่ามกลางเมืองใหญ่	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของเขตปกครองตนเองจ้วงในมณฑลยูนนาน	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	วิวธรรมชาติในนอกหมู่บ้านชาวจ้วงในมณฑลกว่างซี	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับชาวจ้วงมี 3 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง การใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง และการใช้เสียงประกอบดนตรี

อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถเห็นได้ว่าสารคดีได้แสดงให้เห็นถึงสถานะชีวิตของชาวจ้วง การสืบทอดวัฒนธรรมและการปรับตัวในสมัยใหม่ ผ่านการนำเสนอเรื่องราวของตัวละครและฉากที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สารคดีได้เผยให้เห็นเส้นทางวัฒนธรรมอันโดดเด่น รวมถึงความท้าทายที่พวกเขาเผชิญ และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

4.1.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น

ตารางที่ 4-5 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	20 14	Spirit of Asia: ในความ ต่างและเหมือนของ ชาติพันธุ์	24 นาที	Thai PBS	62k views	357	เมืองด้าลี่และเมืองนู่ เจียงในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยมุมมองแบบมหภาค โดยกล่าวถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมกระแสหลักที่มีต่อวัฒนธรรมสมัยนิยม จากนั้นจึงนำไปสู่การสำรวจ วัฒนธรรมที่หลากหลายของยูนนาน มีการกล่าวถึงความหลากหลายและการอยู่ร่วมกันของชนพื้นเมืองในยูนนาน รวมถึงชาวลีซู่ ชาวนู่ และชาวไป่ ตลอดจนการดูแลของรัฐบาลต่อชนเผ่าเหล่านี้

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) เมื่อการเดินทางลึกซึ้งขึ้น ผู้นำเสนอได้นำผู้ชมเข้าสู่เมืองด้าลี่และนู่เจียงในมณฑลยูนนาน ซึ่งได้เห็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตการผลิตในท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์และสภาพแวดล้อมของเส้นทางชาม้า สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหูลี่ (หรือหมู่บ้านหมอก) วิธีการคมนาคม และชีวิตของผู้อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงวิถีชีวิตและความเชื่อของหลี่มู่หยิง รวมถึงวิถีที่ชาวบ้านใช้ฆ่าและล่าในการขนส่งสิ่งของ ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นและวิถีชีวิต

1.3) การสร้างจุดวิกฤตของสารคดี (Crisis) ในสารคดีตอนนี้ ส่วนของ “วิกฤติ” แบบดั้งเดิม ไม่ได้เด่นชัดนัก เนื่องจากการสำรวจวัฒนธรรมมากกว่าความขัดแย้งของเนื้อเรื่อง แต่ถ้าพิจารณาจากประสบการณ์ที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมหรือความตึงเครียดทางวัฒนธรรม อาจถือได้ว่าการที่ผู้เขียนและทีมงานเจาะลึกเข้าไปในพื้นที่ของชนเผ่าต่าง ๆ เผชิญกับอุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างของวิถีชีวิต ถือเป็น “วิกฤติทางวัฒนธรรม” หรือ “ความท้าทายในการปรับตัว” อย่างไรก็ตาม ความท้าทายเหล่านี้เป็นเพียงประสบการณ์ระหว่างการสำรวจมากกว่าจะเป็นวิกฤติที่แท้จริง

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) ส่วนไคลแมกซ์ของตอนนี้ปรากฏอยู่ในช่วงเวลาของการสำรวจวัฒนธรรมของชนเผ่าต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ชมสามารถสัมผัสได้ถึงเสน่ห์และความลึกซึ้งของวัฒนธรรมผ่านคำบรรยายของผู้เล่าเรื่อง เช่น การบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับบ้านเรือนแบบดั้งเดิมของชาวไป่ การแต่งกาย และประเพณีการแต่งงาน รวมถึงประสบการณ์การรับประทานอาหารที่ไม่เหมือนใครในร้านอาหารของชาวลีซู่

1.5) การคลี่คลายปมและสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) ตอนนี้อยู่แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง จบลงด้วยการสะท้อนและการคาดการณ์ โดยสำรวจถึงความสำคัญของความ

หลากหลายทางวัฒนธรรมและความหมายของการเดินทาง แม้จะไม่มี การแก้ไขความขัดแย้งหรือ บทสรุปของเรื่องราวอย่างชัดเจน แต่ผู้เล่าเรื่องได้ตั้งคำถามและเสนอการคาดการณ์เพื่อนำทางผู้ชมให้ ไตร่ตรองถึงคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความหมายของการเดินทางในอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

สำรวจชาติพันธุ์ในยูนนานในดินแดนที่ห่างไกล เรียนรู้วัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันได้ อย่างเคารพในความแตกต่าง ตีมูลค่าความงามทางวัฒนธรรมของ 3 ชาติพันธุ์แห่งยูนนาน ชนชาติไป๋ นู๋ และลีซู เยี่ยมชมหมู่บ้านในหุบเขา พบการสวดประสาธอย่างลงตัวของศาสนาคริสต์และพุทธศาสนา แบบบิเบตของชนชาตินู๋ในจังหวัดนุ่เจียง เปิบมือบนโต๊ะหมั้นในมื้ออาหารพื้นเมืองในภัตตาคาร ครอบครัวลีซู และสัมผัสความงดงามในสถาปัตยกรรมและวัฒนธรรมการแต่ง

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีได้นำเสนอวัฒนธรรมหลายชาติพันธุ์ในยูนนานอย่างลึกซึ้ง เผยให้เห็นถึงความ หลากหลายและเสน่ห์ของวัฒนธรรมผ่านตัวละครต่าง ๆ ดังนี้

เหวินกัง (Wen Gang) คนนำทาง ในสารคดีถูกสร้างเป็นมัลคุเทศก์มีอาชีพที่ชำนาญ วัฒนธรรมจีน เขาได้แสดงให้เห็นถึงงานสารคดีเห็นถึงประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ ในยูนนาน

ผู้ดำเนินรายการในสารคดีนี้ได้ถ่ายทอดข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ผ่านบทบรรยาย เพื่อช่วยให้ ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาและบริบทของเรื่องได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีผู้ร่วมรายการ เช่น พ่อค้าแม่ค้าริม ทาง ชาวบ้านท้องถิ่นที่ถูกสัมภาษณ์ในสารคดี ร่วมแสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ หลากหลายในยูนนานอย่างเต็มอิม

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

วิกฤติที่สมมุติขึ้นคืออุปสรรคทางการสื่อสารกับวัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่าง ความท้อ หายในการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตและวิถีการคมนาคมในท้องถิ่น

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการ การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดี คนนำทาง และผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-6 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่น ๆ

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	การแสดงชาสามถ้วยของชาวไป๋ เป็นวัฒนธรรมสืบทอดจากโบราณถึงปัจจุบัน	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ภายในบ้านของชาติพันธุ์นู่	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	โบสถ์กันแสงให้เห็นขานู่และลีซอนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ภูเขาหิมะ	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์อื่นมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง การใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีนำเสนอภาพของยูนนานที่มีวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่หลากหลายและมีประวัติศาสตร์ยาวนานอย่างมีชีวิตชีวาผ่านมุมมองที่หลากหลาย ฉากที่หลากหลาย และการเล่าเรื่องที่ละเอียดอ่อน

4.1.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต

ตารางที่ 4-7 สารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2014	Spirit of Asia: ถนนคนเดิน (ทาง) เฉิงตู	24 นาที	Thai PBS	238k views	1k	เมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ประเทศจีน
2	2014	Spirit of Asia: จั้วใจโกว สวรรค์บนโลกมนุษย์	24 นาที	Thai PBS	399k views	2.1k	จั้วใจโกวมณฑลเสฉวน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia : ถนนคนเดิน (ทาง) เฉิงตู”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ เริ่มต้นด้วยการแนะนำประวัติศาสตร์ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ และพื้นที่หลังทางวัฒนธรรมของเฉิงตู มีการกล่าวถึงเฉิงตูในฐานะเมืองหลวงที่เจริญรุ่งเรืองมายาวนานกว่า 2,000 ปีผ่านหลายราชวงศ์ และความสำคัญของเฉิงตูในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของเฉิงตู เช่น ระบบชลประทานตูเจียงเยี่ยน และดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการนำเสนอต่อไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการบรรยายถนนคนเดิน

1.2) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) ด้วยอธิบายรายละเอียดของถนนคนเดินในเฉิงตู โดยเฉพาะถนนคนเดินจินหลี่ ที่นี้ไม่เพียงแต่รักษาเสน่ห์เก่าๆ ของเฉิงตูไว้ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตในเฉิงตูยุคใหม่ โดยเฉพาะการเติบโตของการค้าและการท่องเที่ยว นอกจากนี้

การบรรยายยังครอบคลุมถึงองค์ประกอบทางวัฒนธรรมต่างๆ บนถนนคนเดิน เช่น อาหารเสฉวน งานฝีมือดั้งเดิม และเกมพื้นบ้าน ซึ่งเพิ่มความหลากหลายทางวัฒนธรรมของเฉิงตู

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) ไม่มีส่วนของวิกฤติที่ชัดเจน สารคดีมุ่งเน้นไปที่การแนะนำและการบรรยาย มากกว่าการสร้างเรื่องราวที่มีความขัดแย้งและจุดพลิกผันที่ชัดเจน

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) แม้ว่าในสารคดีจะไม่มีจุดไคลแมกซ์ในความหมายแบบดั้งเดิม แต่สามารถถือว่าการบรรยายถึงวัฒนธรรมและอาหารที่โดดเด่นของถนนคนเดินในเฉิงตูเป็นจุดไคลแมกซ์ได้ ในส่วนนี้ผู้ชมจะได้สัมผัสถึงความเจริญรุ่งเรืองและเอกลักษณ์ของถนนคนเดินในเฉิงตู โดยเฉพาะกลิ่นอันเผ็ดร้อนของอาหารเสฉวน ความประณีตของงานฝีมือดั้งเดิม และความสนุกสนานของเกมพื้นบ้าน

1.5) การคลี่คลายปมและสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนานุกรรม ในตอนท้ายของเอกสารได้กล่าวถึงการออกจากถนนคนเดินเฉิงตู และการเดินทางต่อไปยังจี้วโจว ซึ่งสามารถมองว่าเป็น "จุดจบ" ที่แสดงถึงการสิ้นสุดการแนะนำถนนคนเดินในเฉิงตู และการเริ่มต้นการเดินทางใหม่ ในขณะเดียวกันก็มีการย้อนมองสิ่งที่พบเห็นในถนนคนเดินเฉิงตูอีกครั้ง และเน้นย้ำถึงเสน่ห์ทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนใครและความดึงดูดใจที่มีต่อผู้มาเยือน

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia : จี้วโจว สวรรค์บนโลกมนุษย์”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของจี้วโจว เช่น การไหลของน้ำจากที่สูงลงสู่ที่ราบที่นำพาความอุดมสมบูรณ์ และชื่อเสียงของจี้วโจวที่ถูกขนานนามว่าเป็นสวรรค์บนดิน จากนั้นผู้สารคดีได้อธิบายถึงตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ลักษณะภูมิประเทศ และความงดงามในฤดูใบไม้ร่วงของจี้วโจว เพื่อสร้างพื้นหลังของเรื่องราวให้กับผู้ชม

1.2) การพัฒนาการของสารคดี (Rising Action) ผู้เล่าเรื่องได้ลงลึกถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจี้วโจว รวมถึงการกล่าวถึงโบราณสถานที่เมืองเก่าหวงหลงซี การวางผังเมือง และวัฒนธรรมของชาวทิเบตและชนเผ่าอาซา นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงกระบวนการที่จี้วโจวกลายเป็นอุทยานแห่งชาติ และผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชีวิตของชาวทิเบตในพื้นที่

1.3) การสร้างจุดวิกฤติของสารคดี (Crisis) ไม่มีส่วนของวิกฤติที่ชัดเจน แต่สามารถตีความถึงวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้จากผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมท้องถิ่น นั่นคือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่รวดเร็วอาจเป็นภัยคุกคามต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของจี้วโจว

1.4) การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของสารคดี (Climax) ของสารคดีสามารถพิจารณาได้จากกระบวนการที่ผู้เล่าเรื่องได้ลงลึกเข้าสู่ภายในจี้วโจว และสัมผัสประสบการณ์การพักในบ้านพักแบบทิเบตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ผู้เล่าเรื่องได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับทัศนียภาพทางธรรมชาติของจี้ว

ไจ้โกว เช่น ทะเลสาบฉาง น้ำตก Nuo Rilang และน้ำตกไข่มุก รวมถึงวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวทิเบต

1.5) การคลี่คลายปมและสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ผู้เล่าเรื่องได้สรุปความประทับใจที่มีต่อความงามของจิวไจ้โกวและวิถีชีวิตของชาวทิเบต รวมถึงแสดงความชื่นชมและเรียกร้องให้มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรม แม้ว่าตอนจบไม่ได้กล่าวถึงการกระทำหรือการตัดสินใจที่ชัดเจน แต่ความรู้สึกและท่าทีในตอนจบแสดงถึงความห่วงใยและความคาดหวังต่ออนาคตของจิวไจ้โกว

2) แก่นความคิด (Theme)

ในมหานครเฉิงตูที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเต็มไปด้วยชีวิตชีวา มีมุมเล็กๆ มากมายที่ซ่อนตัวอยู่ เสมือนเสียงกระซิบของกาลเวลา บอกเล่าเรื่องราวที่เชื่อมโยงอดีตและปัจจุบัน มาร่วมเดินเล่นบนถนนคนเดินที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของเฉิงตูกันเถอะ ที่นี่ไม่เพียงแต่เป็นภาพสะท้อนของชีวิตในเมืองสมัยใหม่เท่านั้น แต่ยังเป็นตัวอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและแฟชั่นสมัยใหม่ แม้ว่าเวลาจะเปลี่ยนไป ชาวทิเบตในจิวไจ้โกวยังคงรักษาวิถีชีวิตและความเชื่อที่เป็นเอกลักษณ์ของพวกเขาไว้ได้ ในชีวิตประจำวัน คุณจะเห็นพวกเขาเดินเวียนรอบภูเขาและแม่น้ำด้วยความศรัทธา ใช้พลังแห่งศรัทธาในการหล่อเลี้ยงผืนดินและจิตวิญญาณของพวกเขา พร้อมทั้งผสมผสานความรู้ที่สืบทอดมาเพื่อปกป้องและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ ทำให้ความงามของจิวไจ้โกวยังคงอยู่และถ่ายทอดสืบต่อไป

ถนนคนเดินแห่งนี้ในเฉิงตูกับเก้าหมู่บ้านในจิวไจ้โกว เปรียบเสมือนภาพสะท้อนของสองยุคสมัยที่แตกต่าง แต่ในบางมุมก็ต่างสะท้อนกันและกัน เล่าเรื่องราวและตำนานบนผืนแผ่นดิน เสนวนี้นี้ร่วมกัน ที่นี่ คุณจะสัมผัสได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของเวลาและการสะสมทางวัฒนธรรม และยังได้ชื่นชมความงามของธรรมชาติที่ผสมผสานอย่างลงตัวกับเสน่ห์ทางวัฒนธรรมอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีนี้นำเสนอความรุ่งเรืองของเมืองใหญ่สมัยใหม่อย่างเฉิงตูและความงดงามของหมู่บ้านดั้งเดิมในจิวไจ้โกวผ่านตัวละครดังต่อไปนี้

หวัง หย่งเฉียง(Wang Yong Qiang) มัคคุเทศก์ผู้มีความรู้ลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของเฉิงตู และธรรมชาติอันงดงามของจิวไจ้โกว ด้วยความรู้ที่กว้างขวางและการอธิบายที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้น นำผู้ชมท่องเที่ยวในความคึกคักของเมืองเฉิงตูและความงดงามของภูเขา น้ำตก และทะเลสาบในจิวไจ้โกว สารคดีบันทึกการเดินทางของเขาผ่านตรอกซอกซอยในเฉิงตู ขณะเล่าถึงสถาปัตยกรรมโบราณ ชิมอาหารท้องถิ่น รวมถึงนำผู้ชมชมทิวทัศน์ธรรมชาติที่

งดงามของจิวใจโกว แสดงให้เห็นถึงความเป็นมืออาชีพของเขาในฐานะนักคุเทศก์ และความรักลึกซึ้งที่เขามีต่อดินแดนแห่งนี้

ผู้ดำเนินรายการ ด้วยเสียงอันอบอุ่นและทรงเสน่ห์ ผู้ดำเนินรายการเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดของสารคดีให้กลมกลืน นำพาผู้ชมให้เข้าใจธีมหลักของสารคดีอย่างลึกซึ้ง เสียงของผู้ดำเนินรายการเป็นเหมือนสะพานเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่การให้ข้อมูลพื้นฐาน ไปจนถึงการตีความ และการกระตุ้นให้ผู้ชมครุ่นคิด แม้ว่าผู้ชมจะไม่เห็นตัวเขา แต่เสียงของเขากลับเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้สารคดีมีความต่อเนื่องและลึกซึ้ง

ผู้เข้าร่วมในสารคดี สารคดียังเชิญพ่อค้าแม่ค้าและชาวบ้านในพื้นที่มาเป็นผู้เล่าเรื่อง ซึ่งแต่ละคนมีเรื่องราวที่ผูกพันกับเมืองนี้หรือดินแดนนี้อย่างลึกซึ้ง การใช้ชีวิตที่แท้จริงและคำพูดที่เรียบง่ายของพวกเขาได้เพิ่มความเป็นมนุษย์และสีสันให้กับสารคดี ผ่านการสัมภาษณ์และการติดตามชีวิตประจำวัน สารคดีบันทึกวิถีชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าและชาวบ้าน เช่น การขายของริมถนน การทำอาหารในบ้าน หรือการทำงานในทุ่งนา รอยยิ้ม คำพูด และการกระทำของพวกเขาเป็นส่วนที่มีชีวิตชีวาที่สุดในสารคดี ทำให้ผู้ชมได้สัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นอย่างใกล้ชิด

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

จากตัวบทการเล่าเรื่องของสารคดีได้ตีความถึงความขัดแย้ง (Conflict) ในสารคดีคือความขัดแย้งภายนอก ซึ่งคือการท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและทางเลือกอาชีพของชาวทิเบต และภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นต่อวัฒนธรรมดั้งเดิมและสิ่งแวดล้อมของจิวใจโกว

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการ การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดี คนนำทาง และผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-8 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบต

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	การแสดงศิลปะการเปลี่ยนหน้ากากที่มีชื่อเสียงในศิลปะจิวเสฉวนของประเทศจีน ศิลปะนี้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงจิวที่มีมานานหลายร้อยปีและเป็นที่ยอมรับในวงการแสดงทั่วไป โดยเฉพาะในมณฑลเสฉวน	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เยี่ยมชมชาวบ้านชาวทิเบตในจังหวัดไคโวกเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการผลิตและวิถีชีวิตของชาวทิเบต	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ทะเลสาบฉางไห้ในจังหวัดไคโวก	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของมณฑลเสฉวน	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ทิเบตมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีถ่ายทอดผ่านตัวละครผู้เล่าเรื่อง มุมมองการเล่าเรื่อง และฉากต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงถนนคนเดินในเจียงตูและหมู่บ้านทั้งเก้าแห่งในจิวโจวโกว ซึ่งเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของสองยุคสมัยที่แตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนกันและกันในบางแง่มุม ร่วมกันเล่าเรื่องราวและตำนานของดินแดนเสฉวนแห่งนี้

4.2 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทปรัชญาความเชื่อ

ในบรรดาสารคดีเกี่ยวกับจีนของไทย สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับปรัชญาความเชื่อมากที่สุดมีทั้งหมด 16 ตอน สารคดีเหล่านี้ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับความเชื่อของลัทธิเต๋าและพุทธศาสนาของจีนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความเชื่อของชนกลุ่มน้อยและความคิดทางปรัชญาด้วย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วิธีการนำเสนอสารคดีประเภทปรัชญาความเชื่อดังต่อไปนี้

- 4.2.1 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต
- 4.2.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า
- 4.2.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อส้าหลิน
- 4.2.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ตึ้ง
- 4.2.5 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ
- 4.2.6 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา

4.2.1 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต

ตารางที่ 4-9 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2016	Spirit of Asia: ชัม บาลา อยู่เหนือ	25 นาที	Thai PBS	826k	5.9k	เขตปกครองตนเองทิเบต กานหนาน มณฑลกานซู ประเทศจีน
2	2016	Spirit of Asia: ความ	26	Thai	191k	1.2k	เขตปกครองตนเองทิเบต

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กต โลค์	สถานที่ถ่ายทำ
		เร่ร่อนในคิมหันต์ฤดู	นาที	PBS			กานหนาน มณฑลกานซู ประเทศจีน
3	2016	Spirit of Asia: เรือ กึ่ง ศิลป์ทิเบต	25 นาที	Thai PBS	66k	399	เขตปกครองตนเองทิเบต กานหนาน มณฑลกานซู ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia: ชัมบาลา อยู่ไหนใด”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยอธิบายสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตในพื้นที่ทิเบต พื้นที่ทิเบตส่วนใหญ่ตั้งอยู่บนที่ราบสูง ซึ่งมีเนินเขาที่สูงถึง 4000 เมตร สภาพอากาศบางเบา แสงแดดเจิดจ้า และแห้งแล้ง ผู้คนทิเบตอาศัยอยู่ในบ้านดิน โดยใช้วัสดุท้องถิ่นในการก่อสร้าง เช่น ไม้และหิน ด้วยการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อาคารแบบดั้งเดิมเหล่านี้จึงเริ่มผสมผสานกับองค์ประกอบที่ทันสมัย เนื่องจากภูมิประเทศเหมาะสำหรับการเกษตร พื้นที่ทิเบตจึงปลูกพืชที่ทนต่อความเย็น เช่น มันฝรั่ง ถั่ว และข้าวสาลี ซึ่งพืชเหล่านี้ไม่ต้องการน้ำมาก และอุดมไปด้วยแร่ธาตุ นอกจากนี้ยังมีการแนะนำวัฒนธรรมและความเชื่อของชาวทิเบต เช่น ความสำคัญของวัดและความเชื่อในศาสนาพุทธนิกายมหายานแบบทิเบต

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) เป็นการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ทิเบตในกระบวนการเข้าสู่ความทันสมัย รวมถึงคนรุ่นใหม่ที่เดินทางเข้าสู่เมือง การผสมผสานระหว่างอาคารแบบดั้งเดิมกับองค์ประกอบที่ทันสมัย เช่น การใช้กระเบื้องในการทำให้บ้านดินอบอุ่น และการแพร่หลายของห้องครัวแบบสมัยใหม่ รวมถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชาวทิเบตกับชนชาติอื่น ๆ

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) เป็นความตึงเครียดระหว่างการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทิเบตในกระบวนการเข้าสู่ความทันสมัย เป็นวิกฤตที่แฝงอยู่ในเรื่อง วิกฤตนี้ไม่ใช่การปะทุอย่างฉับพลัน แต่เป็นความขัดแย้งภายในที่สืบเนื่องอยู่ในกระบวนการพัฒนา

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) คือการถ่ายทำและการบรรยายเกี่ยวกับเทศกาลและการเฉลิมฉลองของชาวทิเบต ในสารคดีตอนนี้กล่าวถึงเทศกาลการเลี้ยงสัตว์ประจำปีที่ชาวทิเบตมารวมตัวกันเพื่อจัดพิธีบูชาเทพเจ้า ดั้นรำ และแข่งขันกีฬาต่าง ๆ เพื่อเฉลิมฉลองความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและความมั่งคั่งของชีวิต

1.5) การสร้างจุดจบรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดเอง การคาดการณ์อนาคตของพื้นที่ทิเบต ซึ่งในขณะที่กระบวนการเข้าสู่ความทันสมัยดำเนินต่อไป วัฒนธรรมทิเบตจะหาจุดสมดุลใหม่และทิศทางการพัฒนาในอนาคต

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia: ความรุ่งโรจน์ในคิมหันต์ฤดู”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี และชีวิตประจำวันของชาวทิเบต ซึ่งรวมถึงการบรรยายถึงภูเขา แม่น้ำ พืชพันธุ์ บ้านดิน กิจกรรมการเกษตร ความเชื่อในศาสนาพุทธนิกายมหายานแบบทิเบต และจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติของชาวทิเบต

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) ในสารคดีมีการนำเสนอความรักที่ชาวทิเบตมีต่อม้า โดยเปรียบเทียบระหว่างการเดินทางแบบดั้งเดิมและการเดินทางในสมัยใหม่ แม้ว่าในปัจจุบันจะมีพาหนะที่ทันสมัยมากขึ้น แต่สำหรับชาวทิเบต ม้าไม่ใช่แค่ยานพาหนะเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่เชื่อมโยงกับความทรงจำและความผูกพันในชีวิตของพวกเขา

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในที่สารคดีตอนนี้ไม่ได้ชัดเจน เนื่องจากมันเป็นการบรรยายถึงสภาพหรือแนวโน้มมากกว่าจะเป็นเหตุการณ์ขัดแย้งที่เฉพาะเจาะจง อย่างไรก็ตาม หากมองในมุมกว้าง สามารถตีความได้ว่าความตึงเครียดระหว่างการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทิเบตในกระบวนการเข้าสู่ความทันสมัย เป็นวิกฤตที่แฝงอยู่ในเรื่อง ซึ่งวิกฤตนี้ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่เป็นความขัดแย้งภายในที่สืบเนื่องอยู่ในกระบวนการพัฒนา และกระตุ้นให้ชาวทิเบตต้องคิดหาวิธีการรักษาประเพณีควบคู่ไปกับการปรับตัวให้เข้ากับสังคมสมัยใหม่

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) คือการสัมภาษณ์ สารคดีตอนนี้ยังมีการแทรกเรื่องราวของตัวละครและบทสัมภาษณ์ เช่น เรื่องราวของครูจากต้าเหลียนที่ซื้อไหเต๋อ ซึ่งมาสอนหนังสือที่ทิเบต และประวัติศาสตร์และสภาพปัจจุบันของวัดลาปูล่าง เรื่องราวเหล่านี้ไม่เพียงเพิ่มเนื้อหาให้กับสารคดีเท่านั้น แต่ยังเพิ่มความน่าสนใจและความประทับใจให้กับผู้ชมอีกด้วย

1.5) การสร้างจุดจบรายการ (Falling Action) แบบสุขนานุกรม สารคดีจบลงด้วยการนำเสนอวัฒนธรรมพุทธนิกายมหายานแบบทิเบตอันลึกซึ้ง และเสน่ห์ที่เป็นเอกลักษณ์ โดยมีเขตเซี่ยเหอและวัดลาปูล่างเป็นฉากหลัง การบรรยายถึงสถาปัตยกรรมที่ยิ่งใหญ่ของวัดและกิจกรรมสวดมนต์ของพระสงฆ์ ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงบรรยากาศที่เหนือโลก และการแสวงหาความบริสุทธิ์ทางจิตวิญญาณ

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia: เร่อกุ้ง ศิลป์ทิเบต”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยแนะนำปรากฏการณ์ความแห้งแล้งผิดปกติของทะเลสาบเพอร์เมียน และผลกระทบที่มีต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าทิเบต นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการอพยพของชนเผ่าทิเบตและความเชื่อในธรรมชาติ ยังกล่าวถึง

ทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และลักษณะภูมิประเทศ รวมถึงการบรรยายเส้นทางจากทะเลสาบออร์ดอสไปยังทางเหนือที่เข้าสู่ชิงไห่

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) มีการอธิบายถึงความพิเศษของเมืองโบราณแปดเหลี่ยม (ปาจิเฉิง) รวมถึงการที่เมืองนี้ถูกสร้างขึ้นบนภูเขา รูปทรงแปดเหลี่ยมของกำแพงเมือง และการออกแบบประตูเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ จากนั้น ขยายความเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นของทิเบตผ่านการบรรยายถึงความเชื่อทางศาสนาของชาวทิเบต

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ไม่ค่อยชัดเจน แต่สามารถสัมผัสถึงความตึงเครียดหรือช่วงเวลาสำคัญได้จากการบรรยายถึงการเปิดงานเทศกาลลิวหยงฮุย สำหรับชาวบ้านในพื้นที่ เทศกาลนี้มีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการได้รับพรจากเทพเจ้าและความเป็นอยู่ที่ดีของพวกเขา นอกจากนี้ กระบวนการเตรียมงานและพิธีกรรมในเทศกาลยังสะท้อนถึงความเคารพและการขอพรจากลัทธิธรรมชาติ

1.4) การสร้างจุดจุดไคลแมกซ์ (Climax) ของสารคดีตอนนี้คือพิธีเดินไปยังวิหารเทพเจ้า และการบวงสรวง การขับร้องบทสวดและการนำเสนอเครื่องบูชา รวมถึงการบรรยายถึงเครื่องแต่งกายทิเบตและพิธีกรรมต่าง ๆ ขั้นตอนนี้เต็มไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์และความยิ่งใหญ่ ถือเป็นช่วงเวลาที่มีพิธีการและสัญลักษณ์มากที่สุดในเทศกาล

1.5) การสร้างจุดจบรายการ (Falling Action) เปลี่ยนจากการเฉลิมฉลองในเทศกาลไปสู่การแนะนำศิลปะทิเบต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ถังก้า" ซึ่งเป็นภาพวาดแบบดั้งเดิมของทิเบต อธิบายถึงคุณค่าและการสืบทอดศิลปะถังก้า รวมถึงขั้นตอนการสร้าง ความพยายามของศิลปิน และสถานะของถังก้าในวัฒนธรรมทิเบต นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงพิพิธภัณฑสถานศิลปวัฒนธรรมทิเบตและการสืบทอดศิลปะถังก้าในยุคปัจจุบัน

2) แก่นความคิด (Theme)

ทั้งสามตอนนี้มีแก่นความคิดที่มุ่งเน้นไปที่วัฒนธรรมและความเชื่อของชาวทิเบต รวมถึงการสืบทอดและการเปลี่ยนแปลงในสังคมยุคใหม่ โดยมีวัฒนธรรมทิเบตเป็นแกนหลักในการสำรวจสภาพแวดล้อมการดำรงชีวิต ความเชื่อทางศาสนา และประเพณีทางวัฒนธรรมของชาวทิเบต รวมถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวขององค์ประกอบเหล่านี้ในกระบวนการเข้าสู่ความทันสมัย

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีเรื่องนี้ถ่ายทอดเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อ และการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการพัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ในพื้นที่ของชาวทิเบต ผ่านตัวละครดังต่อไปนี้

หลู่ เจี้ยนอัน (Lu Jian An) ผู้บอกเล่าเรื่องราวหลัก ไกด์นำเที่ยวผู้เชี่ยวชาญจากเขตปกครองตนเองชาวทิเบตกานหนาน มณฑลกานซุประเทศจีน ด้วยความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับภูมิภาคนี้ และความเข้าใจที่ถ่องแท้ต่อวัฒนธรรมพื้นเมือง เขากลายเป็นตัวละครหลักที่เชื่อมโยงทั้งเรื่องราวไว้ด้วยกัน สารคดีได้ติดตามการเดินทางของหลู่ เจี้ยนอัน ซึ่งนำผู้ชมผ่านทิวทัศน์ธรรมชาติที่งดงามและมรดกทางวัฒนธรรมอันหลากหลาย เขาไม่เพียงแต่เป็นไกด์นำเที่ยว แต่ยังเป็นผู้ถ่ายทอดประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของดินแดนแห่งนี้มีชีวิตชีวา

ผู้ดำเนินรายการในสารคดี ด้วยน้ำเสียงที่เรียบง่ายและทรงพลัง ผู้ดำเนินรายการกลายเป็นเสียงแห่งจิตวิญญาณของสารคดีเรื่องนี้ เขาเชื่อมโยงทุกบทตอนของเรื่องราว นำผู้ชมไปสู่การเข้าใจในหัวข้อสำคัญต่าง ๆ ของสารคดี ไม่เพียงแค่ออกเล่า แต่ยังตั้งคำถามในช่วงเวลาที่สำคัญเพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมติดตาม ทำให้สารคดีเป็นมากกว่าการส่งต่อข้อมูล แต่เป็นการสนทนาที่ลึกซึ้งทางจิตใจ

ผู้เข้าร่วมในสารคดี ชาวท้องถิ่นชาวทิเบต ตัวละครเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่เรียบง่ายแต่ทรงพลังที่สุดในสารคดี ทีมงานได้สัมภาษณ์และติดตามชีวิตประจำวันของชาวทิเบตในพื้นที่ สารคดีบันทึกภาพช่วงเวลาที่ยอบอุ่นในงานเฉลิมฉลอง การทำงานในไร่ นา การรวมตัวกันในครอบครัว และการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงจากยุคสมัยใหม่ เรื่องราวของพวกเขาในมุมมองบุคคลที่หนึ่ง แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกานหนาน ทำให้สารคดีเต็มไปด้วยความเอาใจใส่ทางมนุษยธรรมและมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ไม่ว่าจะเป็นการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแบบดั้งเดิมกับองค์ประกอบสมัยใหม่ หรือการรักษาและสืบทอดความเชื่อในศาสนาพุทธนิกายมหายานแบบทิเบตในสังคมยุคใหม่ ทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามของชาวทิเบตในการปรับตัวให้เข้ากับชีวิตสมัยใหม่ ในขณะเดียวกันก็ยังคงยึดมั่นและเคารพในวัฒนธรรมดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม การรักษาความเชื่อและวัฒนธรรมดั้งเดิมในขณะที่เข้าร่วมกระบวนการทันสมัย เป็นวิกฤตที่ศาสนาพุทธนิกายมหายานแบบทิเบตต้องเผชิญในยุคใหม่

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดีคนนำทางและผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-10 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบต

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	เทศกาลลือเยวฮู่ย(เทศกาลเดือนมิถุนายน) ทำพิธีไหว้เทพ ไหว้ฟ้า และแสดงเครื่องแต่งกายของชาวทิเบต	 เวลาผู้หญิงแต่งงานเขาจะใส่ชุดอย่างนี้ In a wedding ceremony, a bride will dress like this.
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	บ้านดินเก่าแก่ตามทางของชาวทิเบต	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	โหลวไซฮวา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักของชาวทิเบตสามารถนำไปใช้สกัดน้ำมันได้และยังสามารถใช้เป็นดอกไม้ประดับเพื่อดีงดูดนกทองเที่ยวได้อีกด้วย	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของเขตปกครองตนเองทิเบตกานหนาน มณฑลกานซูประเทศจีน	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	เจดีย์สวดมนต์แบบทิเบตพบได้ในหมู่บ้านทิเบตทุกแห่งและเป็นลักษณะเด่นของความศรัทธาของชาวทิเบตอย่างชัดเจน	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อทิเบตมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้ถ่ายทอดเรื่องราวของกานหนานผ่านการเล่าเรื่องจากหลายมุมมองตัวละครหลากหลาย และฉากที่ถ่ายทอดอย่างมีชีวิตชีวา ไม่เพียงแค่นำเสนอเรื่องราวของกานหนาน แต่ยังเจาะลึกถึงประเด็นสำคัญอย่างการสืบทอดวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และการค้นหาอัตลักษณ์ในกระบวนการพัฒนาเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ ผู้ชมจะได้เพลิดเพลินกับภาพทั้งงดงามและในขณะเดียวกันก็ได้สะท้อนคิดและซาบซึ้งในสาระสำคัญของเรื่องราว

4.2.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า

ตารางที่ 4-11 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2016	Spirit of Asia : สมดุลหยินหยาง	25 นาที	Thai PBS	42 k views	438	เมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ประเทศจีน
2	2016	Spirit of Asia : วิถีเต๋าพื้นฟูชีวิต	26 นาที	Thai PBS	39k views	472	เมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ประเทศจีน
3	2019	Spirit of Asia : คิดอย่างเต๋า อยู่อย่างเต๋า	24 นาที	Thai PBS	-	-	เมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ประเทศจีน

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
4	2019	Spirit of Asia :อาหาร เสฉวน รสเสน่ห์ที่มี มากกว่าความอร่อย	24 นาที	Thai PBS	127k view s	1.1k	เมืองเฉิงตูมณฑลเสฉ วน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia : สมดุลหยินหยาง”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยคำพังเพยที่ว่า "โรคมาจากการกิน" ซึ่งนำไปสู่การพูดถึงผลกระทบของอาหารต่อสุขภาพร่างกาย จากนั้นได้มีการเชื่อมโยงไปสู่แนวคิดของการดูแลสุขภาพแบบแพทย์แผนจีน นอกจากนี้ยังมีการแนะนำถึงภูมิปัญญาและการสืบทอดของแพทย์แผนจีน โดยเฉพาะบทบาทของครูหวังเต๋อซิ่น ผู้ที่เป็นผู้สืบทอดแพทย์แผนจีนและช่วยผู้คนในการปรับปรุงสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ ส่วนนี้ไม่เพียงแค่นำถึงพื้นหลังของเรื่องราวและตัวละครหลัก แต่ยังสร้างพื้นฐานความเชื่อมโยงระหว่างแพทย์แผนจีนกับชีวิตของคนสมัยใหม่ด้วย

1.2) การพัฒนา (Rising Action) เริ่มพัฒนาไปพร้อมกับการนำเสนอสองจุดเหตุการณ์หลัก คือ การรื้อถอนวัดลาหลงและผลกระทบที่มีต่อชีวิตของพระสงฆ์ และกรณีที่ครูหวังใช้แพทย์แผนจีนในการช่วยเหลือผู้ป่วยในหลากหลายรูปแบบ การรื้อถอนวัดลาหลงสะท้อนถึงการพัฒนาในยุคใหม่ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแบบดั้งเดิม ขณะที่กรณีการรักษาผู้ป่วยของครูหวังได้แสดงให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้แพทย์แผนจีนในปัจจุบัน โดยเฉพาะการรักษาไม่เพียงแต่โรคทางกาย แต่ยังให้ความสำคัญกับการฝึกจิตใจของผู้ป่วยอีกด้วย สะท้อนแนวคิดการรักษาที่รวมร่างกายและจิตใจเป็นหนึ่งเดียวตามแนวทางของแพทย์แผนจีน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) คือการรื้อถอนวัดลาหลงทำให้สภาพแวดล้อมของพระสงฆ์เปลี่ยนแปลงไป พวกเขาต้องเผชิญกับความท้าทายจากสิ่งรบกวนและสิ่งรบกวนจากภายนอก ขณะเดียวกัน ผู้ป่วยของครูหวังก็เผชิญกับความยากลำบากในเรื่องโรคภัยต่าง ๆ บางคนที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์สมัยใหม่แต่ไม่เห็นผล จึงหันมาใช้แพทย์แผนจีน วิกฤตเหล่านี้ไม่เพียงทดสอบความมั่นคงทางจิตใจของพระสงฆ์ แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแพทย์แผนจีนในสถานการณ์ที่แพทย์สมัยใหม่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

1.4) การสร้างจุดจุดสูงสุด (Climax) คือการที่ครูหวังใช้ความรู้ทางแพทย์แผนจีนและสมุนไพรในการรักษาผู้ป่วยและช่วยให้พวกเขาฟื้นฟูสุขภาพ โดยเฉพาะการที่ครูหวังให้คำแนะนำอย่างอดทนและการรักษาที่ละเอียดอ่อน ไม่เพียงแต่ช่วยปรับปรุงสุขภาพร่างกายของผู้ป่วย แต่ยังให้กำลังใจ

ทางจิตใจอีกด้วย ขณะเดียวกัน การเยี่ยมชมตลาดสมุนไพรธรรมชาติของครูหวังและการแนะนำได้แสดงถึงความคิดซึ่งของวัฒนธรรมแพทย์แผนจีนและการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ เหตุการณ์เหล่านี้ได้ผลักดันเรื่องราวไปสู่จุดสูงสุด ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงเสน่ห์และคุณค่าของแพทย์แผนจีนอย่างลึกซึ้ง

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี(Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง จบลงด้วยคำแนะนำของครูหวังเกี่ยวกับการรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพและการใช้ชีวิต ครูหวังได้เน้นถึงความสำคัญของการรับประทานอาหารอย่างสมดุลและการออกกำลังกายในปริมาณที่เหมาะสม โดยเตือนผู้คนให้ปกป้องธรรมชาติและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสอดคล้อง ส่วนนี้ไม่เพียงแค่สรุปถึงหัวข้อของเรื่องราว ซึ่งก็คือวิธีการดูแลสุขภาพตามแพทย์แผนจีนและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ แต่ยังทิ้งความคิดลึกซึ้งและการสะท้อนให้กับผู้อ่านทั้งเรื่องของวิถีชีวิตและทัศนคติต่อธรรมชาติ เรื่องราวทั้งหมดได้ปิดฉากลงในบรรยากาศที่อบอุ่นและเต็มไปด้วยปรัชญา ทำให้ผู้อ่านไม่เพียงแต่ได้รับรู้ถึงภูมิปัญญาแห่งแพทย์แผนจีน แต่ยังได้สะท้อนกลับมามองตนเองถึงวิถีชีวิตและทัศนคติที่มีต่อธรรมชาติ

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia : วิถีเต๋า พั่นฟูชีวิต”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เปิดเรื่องด้วยการแนะนำหลักการของลัทธิเต๋า ซึ่งเป็นวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพลังหยินและหยาง จากนั้นได้นำเสนอการเปรียบเทียบระหว่างความวุ่นวายในเมืองใหญ่ (เฉิงตู) และความเงียบสงบของชนบท ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพลังหยินและหยาง และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการดำรงชีวิตแบบทางสายกลาง

1.2) การพัฒนา (Rising Action) บรรยายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมาถึงของสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผลกระทบต่อพลเมืองจีน และปัญหาความเหงาที่คู่สามีภรรยาสูงอายุต้องเผชิญเมื่อบุตรธิดาออกจากบ้าน พวกเขาตัดสินใจย้ายเข้ามาใช้ชีวิตในเมือง แต่ต้องเผชิญกับความท้าทายของการเสื่อมถอยทางร่างกาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาการปวดข้อของนางหลิว ภรรยา เรื่องราวได้เชื่อมโยงแนวคิดของลัทธิเต๋าเข้ากับปัญหาในชีวิตจริง แสดงให้เห็นถึงความทุกข์จากความไม่สมดุลของหยินและหยาง เพื่อเป็นการปูทางสู่การนำเสนอวิธีการรักษาแบบลัทธิเต๋าในส่วนตัวต่อไป

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าในสารคดีจะไม่มีการระบุชัดเจนถึง “วิกฤต” แต่สามารถเข้าใจได้ว่าอาการปวดข้อของนางหลิวและการเสื่อมถอยของร่างกายโดยรวม ถือเป็น “วิกฤต” ในชีวิตของเธอ นางหลิวได้ลองวิธีการรักษาแบบดั้งเดิมเช่นการฝังเข็ม แต่ไม่ได้ผล เธอจึงต้องการหาวิธีแก้ปัญหามืออย่างเร่งด่วน

1.4) การสร้างจุดสูงสุด (Climax) คือ การปรากฏตัวของครูหวังต่อชิงและวิธีการรักษาแบบลัทธิเต๋าของเขาเป็นจุดสูงสุดของสารคดี ครูหวังได้ช่วยเหลือนางหลิวและคนอื่น ๆ ให้ฟื้นฟูสุขภาพ

และคืนความสมดุลของหยินและหยางผ่านการสอนแนวคิดการปรับสมดุลหยินและหยาง รวมถึงวิธีการรักษาเฉพาะ เช่น การนวดและการฝึกชี่กง

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ในตอนท้ายของสารคดี ครูหวังเต๋อชิงได้นำนักเรียนไปเยี่ยมชมวัดชิงหยาง เพื่ออธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับปรัชญาลัทธิเต๋า และช่วยให้นักเรียนเข้าใจและฝึกฝนการสมดุลหยินและหยางผ่านการฝึกชี่กงและการทำสมาธิ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงวิธีการรักษาสมดุลหยินและหยางในชีวิตประจำวันด้วยการตั้งสมาธิและการใช้ชีวิตที่มีสติ

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia : คิดอย่างเต๋า อยู่อย่างเต๋า”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการอธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มักจะเดินทางตามเส้นทางที่กำหนดไว้ล่วงหน้า และนำเสนอการสำรวจแนวคิดเรื่อง "เต๋า" โดยชี้ให้เห็นว่าทั้งในชีวิตประจำวันและการแสวงหาทางจิตวิญญาณ มนุษย์มักจะปฏิบัติตามเส้นทางหรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า บทความเริ่มสำรวจแนวคิดปรัชญาเรื่อง "เต๋า" และผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ พร้อมทั้งเปรียบเทียบระหว่างเส้นทางที่กำหนดไว้กับเส้นทางแห่งการสำรวจอิสระ เพื่อปูทางไปสู่การอธิบายความหมายที่ลึกซึ้งของ "เต๋า" ในตอนต่อไป

1.2) การพัฒนา (Rising Action) เมื่อสารคดีดำเนินไป ผู้เล่าเรื่องเริ่มอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาของ "เต๋า" รวมถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและชีวิตมนุษย์ และการที่ลัทธิเต๋าเป็นปรัชญาคุณธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ผ่านการแนะนำความงดงามของธรรมชาติที่เขาชิงเฉิง และวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ของลัทธิเต๋า พร้อมทั้งการสำรวจทฤษฎีอย่างลึกซึ้ง เช่น การที่ "เต๋า" ไม่สามารถกำหนดได้ ความสมดุลของหยินและหยาง ทำให้แนวคิดปรัชญาเรื่อง "เต๋า" ชัดเจนขึ้น

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีตอนนี้จะไม่ได้แสดงให้เห็นภาพวิกฤตที่ชัดเจน แต่สามารถสัมผัสได้ถึงความขัดแย้งหรือความท้าทายภายในจากการสำรวจปรัชญาเรื่อง "เต๋า" นั่นคือวิธีการรักษาความกลมกลืนกับธรรมชาติและจิตใจในสังคมยุคใหม่ และวิธีการหาหนทางของตัวเองในโลกที่ซับซ้อน

1.4) การสร้างจุดสูงสุด (Climax) สารคดีตอนนี้อาจมองได้ว่าเป็นการอธิบายความเข้าใจและประสบการณ์เชิงลึกของ "เต๋า" โดยเฉพาะผ่านการสัมผัสกับความงดงามของธรรมชาติที่เขาชิงเฉิง และวัฒนธรรมลัทธิเต๋า ผู้เขียนสัมผัสได้ถึงการเมืองและพลังของ "เต๋า" พร้อมทั้งแสดงให้เห็นการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันของอาจารย์จ้าน ซือเฉิง และครูที่ศูนย์แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมไทเก็กแห่งเฉิงตู

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบสุชนาฏากรรม จบลงด้วยการสรุปแนวคิด "เต๋า" ของผู้เล่าและการมองไปสู่เส้นทางในอนาคต โดยเน้นว่า "เต๋า" ไม่ใช่ศาสนาหรือคตินิ

ความเชื่อ แต่เป็นวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้ชมกล้าที่จะเดินออกจากเส้นทางของตนเองและค้นหาจุดสมดุลของตน

ตอนที่ 4 “Spirit of Asia :อาหารเสฉวน รสเสน่ห์ที่มีมากกว่าความอร่อย”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการใช้วลีที่ว่า "ชาวจีนกล่าวว่า มือหนึ่งพันคู่ มีรสชาติหนึ่งพันอย่าง" นำเสนอความลึกซึ้งและความหลากหลายของสูตรอาหารจีน พร้อมทั้งบ่งบอกถึงรากฐานทางวัฒนธรรมของอาหารจีน อธิบายสั้น ๆ ถึงความแพร่หลายและอิทธิพลของวัฒนธรรมอาหารจีน โดยนำเสนอแนวคิดที่ว่า "ที่ได้มีความเชื่อศรัทธา ที่น่าย่อมมีพรจากสวรรค์และมนุษย์" เพื่อเชื่อมโยงอาหารเข้ากับศีลธรรมและความเชื่อ

1.2) การพัฒนา (Rising Action) เริ่มต้นจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างอาหารกับวิถีชีวิต โดยการนำเสนอสุภาษิตจีน "ประชาชนถือว่าอาหารคือสิ่งสำคัญสูงสุด" เพื่อสำรวจบทบาทของอาหารในวัฒนธรรมจีน แนะนำจุดเด่นของอาหารเสฉวนซึ่งเป็นหนึ่งในอาหารท้องถิ่นยอดนิยมของจีน โดยเฉพาะรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ความเผ็ดร้อน และปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เช่น สภาพอากาศชื้นที่ส่งผลต่ออาหาร ทัศนศึกษาผ่านเรื่องราวของครอบครัวหู เชี่ยวฮั่ว แสดงให้เห็นถึงการเลืกวัตถุดิบ เทคนิคการทำอาหาร และประเพณีครอบครัวในวัฒนธรรมอาหารเสฉวน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) เป็นความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ แม้สารคดีจะไม่มีวิกฤตหรือความขัดแย้งที่ชัดเจน แต่มีการแสดงความกังวลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของวัฒนธรรมอาหารแบบดั้งเดิมผ่านการอธิบายถึงการลดลงของวัตถุดิบ เช่น สมุนไพร และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้สารกำจัดวัชพืช กล่าวถึงวัตถุดิบและวัฒนธรรมต่างชาติที่มีผลต่ออาหารเสฉวน ยังสื่อถึงความท้าทายและโอกาสในการผสมผสานวัฒนธรรมการกินของตะวันออกและตะวันตก

1.4) การสร้างจุดสูงสุด (Climax) ผ่านตัวอย่างของร้านอาหารเพื่อสุขภาพของเจิ้ง หมิง แสดงให้เห็นว่าอาหารเสฉวนสามารถรักษาแก่นแท้ของประเพณีได้อย่างไร ในขณะเดียวกันก็รับเอาองค์ประกอบจากวัฒนธรรมต่างชาติเพื่อสร้างประสบการณ์การกินใหม่ นี่เป็นจุดสูงสุดของเรื่องราว แสดงให้เห็นถึงนวัตกรรมและความสามารถในการปรับตัวของวัฒนธรรมอาหารจีน อาหารมังสวิรัตซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมการกินแบบอื่น เริ่มมีบทบาทสำคัญในอาหารเสฉวนและอาหารจีนโดยรวม เป็นอีกหนึ่งเนื้อหาสำคัญในส่วนจุดสูงสุดของเรื่องราว

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี (Falling Action) แบบสุขนาฏกรรม ตอนสุดท้ายสรุปถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานของวัฒนธรรมอาหารจีนและจิตวิญญาณแห่งนวัตกรรมที่ไม่หยุดยั้ง พร้อมทั้งทั้งการนำแนวคิดจากอาหารตะวันตก เช่น ความสมดุลทางโภชนาการและความสวยงาม มาใช้ในการพัฒนาอาหารจีนในยุคใหม่ การพัฒนานี้ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างประเพณีและองค์ประกอบสมัยใหม่ แสดงถึงความยั่งยืนและชีวิตชีวาของวัฒนธรรมอาหารจีน ผ่านความคิดเห็นเชิงบวกจาก

ลูกค้าของร้านอาหารมังสวิรัต สืบถึงความพึงพอใจและความสุขที่อาหารมอบให้ และความมุ่งมั่นของผู้คนในการแสวงหาสุขภาพและชีวิตที่ดีขึ้น ความรู้สึกนี้เป็นการปิดท้ายเรื่องราวอย่างสมบูรณ์

2) แก่นความคิด (Theme)

นำแนวคิดของลัทธิเต๋ามาผสมผสานกับการแพทย์แผนจีนและสุขภาพอาหาร โดยบอกเล่าวิธีการบรรลุสุขภาพที่ดีผ่านการรับประทานอาหารและการรักษาสสมดุลของร่างกาย ซึ่งเกี่ยวข้องกับทฤษฎีพื้นฐานของลัทธิเต๋า เช่น สมดุลของหยินหยาง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และเน้นย้ำบทบาทของการแพทย์แผนจีนในการรักษาและดูแลสุขภาพ

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีเรื่องนี้ถ่ายทอดภาพที่หลากหลายของการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนกับชีวิตสมัยใหม่ผ่านตัวละครต่าง ๆ

ผู้เล่าเรื่องหลัก หลู่ เจี้ยนอัน (Lu Jian An) ไกด์จากเมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ผู้ทำหน้าที่เป็น “นักถักทอเรื่องราว” ที่ใช้มุมมองเฉพาะตัวและการเล่าเรื่องที่เปี่ยมด้วยอารมณ์เพื่อพาผู้ชมสำรวจวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของดินแดนนี้ ภายใต้เลนส์กล้อง เขาไม่ได้เป็นเพียงผู้ถ่ายทอดข้อมูลเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมโยงความรู้สึกระหว่างผู้ชมและเรื่องราวของสารคดีอย่างใกล้ชิด

ผู้สืบทอดปัญหาการแพทย์แผนจีน ในสารคดีนี้ ตัวละครที่ชื่อ “แสงแห่งปัญหาการแพทย์แผนจีน” ที่ปรากฏคือหวัง เต่อชิง(Wang De Qing) ผู้สืบทอดแพทย์แผนจีนแห่งมณฑลเสฉวน หวังได้ผสมผสานแนวคิดลัทธิเต๋าเข้ากับทฤษฎีและการปฏิบัติแพทย์แผนจีนอย่างลงตัว อีกทั้งยังเปิดร้านยาจีนในเฉิงตู โดยนำเสนอการรักษาด้วยการปรุงอาหารและการบำรุงสุขภาพ สารคดีบันทึกฉากการสนทนากับผู้ป่วยและการปรุงยาของเขา ถ่ายทอดถึงความลึกซึ้งของวัฒนธรรมแพทย์แผนจีน

ผู้นำการสำรวจอาหาร ลู่ ฉีหมิน (Lu Qi Min) ผู้แปลและผู้นำการสำรวจวัฒนธรรม ได้นำผู้กำกับสารคดี ทีม เข้าสู่ชนบทอันเขียวสลับของเฉิงตู เพื่อเริ่มต้นการค้นหาคาความอร่อยแบบดั้งเดิม สารคดีบันทึกกระบวนการทำอาหารชนบท และความรักที่ชาวบ้านมีต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมอาหารผ่านอาหารแต่ละจาน ให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความอบอุ่นของวัฒนธรรมผ่านรสชาติ

ผู้เห็นชีวิตชนบท ชาวบ้านสามคนจากหมู่บ้านเฉียนฉว่ย ได้แก่ หู เซี่ยฮวา(Hu Xia Hua) จาง จวิน(Zhang Jun) และหลี่ หลินกั๋ว (Li Lin Guo) ได้แสดงถึงความเขียวสลับและความกลมกลืนในชนบทที่ห่างไกลจากความวุ่นวายของเมืองเฉิงตู พวกเขาอยู่ห่างจากเมืองประมาณ 80 กิโลเมตร สารคดีบันทึกช่วงชีวิตประจำวันของพวกเขา ถ่ายทอดเรื่องราวการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และส่งต่อความผูกพันลึกซึ้งต่อแผ่นดินบ้านเกิด

ผู้สร้างสรรค์อาหารเพื่อสุขภาพ ในสารคดีนี้ เจิง หมิง (Zeng Ming) ปรากฏตัวในฐานะหัวหน้าเชฟของร้านอาหารเพื่อสุขภาพ เขาได้นำแนวคิดแพทย์แผนจีนมาผสมผสานกับการทำอาหาร

สมัยใหม่ สร้างสรรค์อาหารที่ทั้งอร่อยและดีต่อสุขภาพ สารคดีถ่ายทอดการเลืกวัดวัตถุดิบและขั้นตอนการทำอาหารอย่างละเอียด ทำให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรมการดูแลสุขภาพผ่านภาพถ่ายอาหารที่งดงาม

ผู้นำการเล่าเรื่อง สุดท้าย สารคดีนี้มี “เสียงบรรยาย” จากพิธีกรที่ทำหน้าที่เป็นผู้บรรยายเรื่องราว ด้วยน้ำเสียงที่มั่นคงและทรงพลัง พิธีกรนำพาผู้ชมผ่านแต่ละบทของสารคดี ด้วยคำบรรยายที่เชื่อมโยงเรื่องราวอย่างกลมกลืน นำเสนอแนวคิดที่ชัดเจน และกระตุ้นให้ผู้ชมคิดตามอย่างลึกซึ้ง ทำให้สารคดีนี้สมบูรณ์ทั้งในด้านข้อมูลและอารมณ์

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

มีความขัดแย้งภายในจิตใจคือวิธีการรักษาความกลมกลืนกับธรรมชาติและจิตใจในสังคมยุคใหม่ และวิธีการหาหนทางของตัวเองในโลกที่ซับซ้อน มีความขัดแย้งกับพลังภายนอกคือการปะทะกันของวัฒนธรรม

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดีคนนำทางและผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-12 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋า

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ไทเก็กในลัทธิเต๋าเป็นสิ่งที่รวมเอาปรัชญาการดูแลสุขภาพ ศิลปะการต่อสู้ และการสืบทอดลัทธิเต๋าเข้าไว้ด้วยกันอย่างสำคัญ ไม่เพียงแค่ว่าสะท้อนถึงแก่นแท้ของแนวคิดลัทธิเต๋าและศิลปะการต่อสู้ที่ยอดเยี่ยมเท่านั้น แต่ยังมีเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งและหน้าที่ทางสังคมอีกด้วย	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เขาชิงเฉิงมรดกโลกทางวัฒนธรรม หนึ่งในสี่ภูเขาศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเต๋าในประเทศจีน ตั้งอยู่เมืองฉางเฉิงตู มณฑลเสฉวน	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ป่าและภูเขา	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของเขตเมืองเฉิงตูมณฑลเสฉวน ประเทศจีน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	ไท่จี๊ (Tai Chi diagram) เป็นภาพแสดงแนวคิดของลัทธิเต๋า ซึ่งในภาพประกอบด้วยสัญลักษณ์ของหยินและหยาง	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อลัทธิเต๋ามี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีนี้นำเสนอผ่านตัวละคร การเล่าเรื่อง และฉากที่หลากหลาย แสดงให้เห็นว่าปรัชญาลัทธิเต๋าได้ถูกรวมเข้ากับการแพทย์แผนจีนและการปรุงอาหารอย่างไร และแสดงให้เห็นว่าการใช้แนวคิดของลัทธิเต๋าช่วยเสริมสร้างสมดุลของร่างกายและจิตใจ รวมถึงการมีสุขภาพที่ดี

4.2.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อเล่าหลิน

ตารางที่ 4-13 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อเล่าหลิน

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2018	Spirit of Asia : เล่า หลิน..กระป๋องอยู่ที่ใจ	22 นาที	Thai PBS	32k view s	366	เมืองเจิ้งโจวมณฑลเหอ หนาน ประเทศจีน
2	2018	Spirit of Asia : ทายาทวิชายุทธ์แดน มังกร	26 นาที	Thai PBS	24k view s	250	เมืองเจิ้งโจวมณฑลเหอ หนาน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการนำเสนอประโยคที่ว่า “หนึ่งหมัดปราบศัตรู หนึ่งฝ่ามือพิชิตเทือกเขาเทียนซาน บุคคลผู้ยิ่งใหญ่และวิชายุทธที่ยิ่งใหญ่ที่สุดได้ถือกำเนิดขึ้น” ซึ่งช่วยดึงดูดผู้ชมเข้าสู่บรรยากาศของศิลปะการต่อสู้ของจีนที่ยิ่งใหญ่ และตามด้วยการอธิบายถึงความคล่องแคล่วและความดุเดือดของกังฟู รวมถึงสถานะความพร้อมของเหล่าศิษย์เล่าหลิน ที่เป็นการปูพื้นฐานให้กับเรื่องราวที่จะเล่าต่อไป

1.2) การพัฒนาของสารคดี (Rising Action) ถึงประวัติของวัดเล่าหลิน ซึ่งมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 1,500 ปีตั้งแต่สมัยราชวงศ์เว่ยเหนือ มีการบรรยายถึงการสร้างวัดเล่าหลิน การมาของพระสงฆ์ชาวอินเดีย และการเผยแพร่ของนิกายเซนในวัดเล่าหลิน โดยเฉพาะการกล่าวถึงอิทธิพลที่ลึกซึ้งของปรมาจารย์ตั๊กม้อ (ตั๊กม้อซูซือ) ที่มีต่อวิชากังฟูเล่าหลินและนิกายเซน เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ไม่เพียงแต่เพิ่มความลึกให้กับวิชากังฟูเล่าหลิน แต่ยังแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งของวัดนี้ด้วย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการขึ้นและลงของวัดเล่าหลินหลายครั้งในประวัติศาสตร์ และบทบาทที่เปลี่ยนไปของวัดเล่าหลินในฐานะแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ถึงแม้ในสารคดีจะไม่มี การแสดงฉากวิกฤตอย่างชัดเจน แต่เราสามารถมองการถูกทำลายหลายครั้งในประวัติศาสตร์ของวัดเส้าหลินว่าเป็นสัญลักษณ์ของ "วิกฤต" ซึ่งวิกฤตเหล่านี้ทดสอบการสืบทอดและความมีชีวิตชีวาของวิชากังฟูเส้าหลิน แต่สุดท้ายก็ก้าวข้ามและสามารถฟื้นฟูล้มขึ้นมาได้ใหม่ทุกครั้ง

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) คือการฟื้นฟูและการแพร่หลายของวิชากังฟูเส้าหลินในสังคมสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชากังฟูเส้าหลินไม่เพียงแต่เป็นทักษะการต่อสู้ที่ถูกสืบทอด แต่ยังกลายเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมและจุดสนใจด้านการท่องเที่ยวด้วย สารคดีกล่าวถึงวัดเส้าหลินในเหอหนานที่ดึงดูดเยาวชนจำนวนมากมาเรียนรู้ พวกเขาไม่เพียงแคฝึกฝนร่างกาย แต่ยังเรียนรู้ทักษะชีวิต เช่น วินัย ความรับผิดชอบในตัวเอง และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น วิธีการศึกษาแบบองค์รวมนี้ทำให้วิชากังฟูเส้าหลินไม่ใช่เพียงกีฬาแต่ยังเป็นการถ่ายทอดวิถีชีวิตด้วย

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง จบลงด้วยการบรรยายถึงสถานะของการสืบทอดวิชากังฟูเส้าหลินในประเทศจีน โดยกล่าวถึงนักเรียนประถมที่ฝึกพื้นฐานกังฟู การเกิดขึ้นของโรงเรียนศิลปะการต่อสู้ และความรักและการสืบทอดวิชากังฟูของชาวบ้าน เนื้อหาเหล่านี้ทำให้ผู้ชมเห็นภาพอนาคตที่เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและความหวัง

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีทั้งสองตอนนี้ได้ถ่ายทอดภาพของศิลปะการต่อสู้ของประเทศจีนอย่างมีชีวิตชีวา โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและลึกซึ้งของกังฟูเส้าหลิน รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมและการสืบทอดในสังคมสมัยใหม่ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของวัดเส้าหลินไปจนถึงช่วงเวลาของการขึ้นและลงในประวัติศาสตร์ต่าง ๆ และจนถึงการแพร่หลายและความนิยมของกังฟูเส้าหลินในระดับโลก สารคดีได้แสดงให้เห็นว่าศิลปะการต่อสู้ไม่เพียงแต่เป็นทักษะทางกาย แต่ยังเป็นการสืบทอดทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีเรื่องนี้นำเสนอกรอบการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการผสมผสานระหว่างกังฟูจีนแบบดั้งเดิม และชีวิตสมัยใหม่ผ่านตัวละครต่าง ๆ ดังนี้

ลูเจียนอัน (Lu Jian An) ผู้เล่าเรื่องหลัก สารคดีนำผู้ชมเข้าสู่เรื่องราวผ่านการบรรยายของ มัคคุเทศก์ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เขาไม่เพียงแต่เป็นผู้นำทางภูมิศาสตร์ แต่ยังเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความรู้สึกและประวัติศาสตร์ ด้วยมุมมองเฉพาะตัวและความรู้ที่ลึกซึ้ง เขากลายเป็นแกนหลักของเรื่องราวในสารคดีนี้

กัวเจียเว่ย (Guo Jia Wei) ตัวอย่างที่ชัดเจนของการสืบทอดศิลปะกังฟู นักเรียนที่ผ่านการฝึกฝนในโรงเรียนกังฟูเป็นเวลา 8 ปี จากคนธรรมดากลายเป็นนักแสดงที่แสดงเสน่ห์ของกังฟูให้กับนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงของเขาถูกถ่ายทอดในสารคดีผ่านฉากการฝึกฝนที่เข้มข้น เหงื่อ และความมุ่งมั่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหลงใหลและความทุ่มเทในศิลปะกังฟู

หลี่เซียง (Li Xiang) นักตามล่าความฝันด้านกังฟู เด็กหนุ่มที่มีความฝันเกี่ยวกับกังฟูเส้าหลิน สารคดีแสดงให้เห็นการเดินทางของเขาในการเยี่ยมชมวัดเส้าหลินครั้งแรก และต่อมาฝึกฝนอย่างหนักเป็นเวลา 5 ปีในวัดเส้าหลิน ด้วยการสัมภาษณ์และการฝึกฝนในชีวิตประจำวัน สารคดีสื่อถึงความรักที่บริสุทธิ์และการตามล่าฝันที่ไม่ย่อท้อของเขา

ลู่อิงหยาง (Lu Ling Yang) ผู้ถ่ายทอดปัญญากังฟู ครูสอนกังฟูที่มีประสบการณ์ สารคดีแสดงการสอนศิลปะกังฟูของเขา ซึ่งไม่เพียงแต่แสดงความงามของท่าทาง แต่ยังถ่ายทอดปรัชญาและจิตวิญญาณเบื้องหลังกังฟูอีกด้วย

สื่อฉงหลง (Shi Cong Long) ผู้ปฏิบัติกังฟูเพื่อสุขภาพ ชาวบ้านอายุ 68 ปี ที่ฝึกกังฟูด้วยไม้หนัก 2.5 กิโลกรัมทุกเช้า การฝึกฝนนี้ไม่เพียงแสดงถึงพลังของกังฟูอย่างชัดเจน แต่ยังเป็นภาพลักษณ์ของการเสริมสร้างสุขภาพจิตใจและร่างกายที่ดีอีกด้วย

ไม้อิวหรง (Mai Qiu Rong) ปรมาจารย์กังฟูคนสุดท้าย ชาวบ้านวัย 72 ปี ผู้ที่สามารถถ่ายทอดศิลปะเก่าแก่ให้คนรุ่นหลังได้ สารคดีถ่ายทอดประวัติของเขาผ่านการเล่าเรื่องและการแสดงสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้เห็นถึงรากฐานลึกซึ้งของวัฒนธรรมกังฟูในชุมชนท้องถิ่น

ผู้ดำเนินรายการ ผู้นำการเล่าเรื่องที่ไม่ปรากฏตัว วิธีการที่ไม่ได้เปิดเผยตัวในสารคดีใช้เสียงที่หนักแน่นและทรงพลัง เพื่อเชื่อมโยงเรื่องราวในแต่ละบท ทำให้ผู้ชมมองลึกเข้าไปในความหมายของวัฒนธรรมกังฟู

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

สารคดีจะไม่มีฉากแสดงฉากวิกฤตอย่างชัดเจน

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดีคนนำทางและผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-14 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อเล่าหลิน

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	การแสดงกังฟูเล่าหลินกังฟูกลายเป็นการแสดงทางวัฒนธรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เด็ก ๆ ฝึกเล่าหลินกังฟู	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	วัดในภูเขาป่า	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของวัดเล่าหลินในเมืองเจิ้งโจวมณฑลเหอหนาน ประเทศจีน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	ตัวอักษรจีนสามตัวสำหรับ "วัดเล่าหลิน" เป็นสัญลักษณ์ของกังฟูของจีน	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อเล่าหลินมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีใช้ตัวละครหลากหลาย มุมมองการเล่าเรื่องที่แตกต่าง และฉากการเล่าเรื่องที่หลากหลาย เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวของศิลปะการต่อสู้จีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกังฟูเล่าหลินอย่างชัดเจนและมีชีวิตชีวา ตั้งแต่ต้นกำเนิดของวัดเล่าหลิน จนถึงความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอยในแต่ละยุคสมัย และการแพร่หลายของกังฟูเล่าหลินในปัจจุบันไปทั่วโลก สารคดีนี้แสดงให้เห็นว่าศิลปะการต่อสู้ไม่ได้เป็นเพียงทักษะทางกายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการถ่ายทอดทางจิตวิญญาณและวัฒนธรรมอีกด้วย

4.2.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ตึ้ง

ตารางที่ 4-15 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ตึ้ง

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2016	Spirit of Asia : ท่องยุทธภพแดนบู๊ตึ้ง	27 นาที	Thai PBS	85k views	588	เมืองสีอู๋หยาน มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน
2	2018	Spirit of Asia : บู๊ตึ้งขุนเขาของยอดคน	26 นาที	Thai PBS	64k views	705	เมืองสีอู๋หยาน มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน
3	2018	Spirit of Asia : รวมพลจอมยุทธบู๊ตึ้ง	25 นาที	Thai PBS	32k views	278	เมืองสีอู๋หยาน มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน
4	2018	Spirit of Asia : กังฟูต่อสู้เพื่อสุขภาพ	25 นาที	Thai PBS	11k views	103	เมืองสีอู๋หยาน มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีนและกทม.ประเทศไทย

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia : ท่องยุทธภพแดนบู๊ตึ้ง”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วย "การแสดงวัฒนธรรมจีนโบราณได้เปิดมานานเวที" แนะนำถึงความพยายามของคนรุ่นใหม่ในการปกป้องและสืบสานวัฒนธรรมโบราณของจีน รวมถึงการสนับสนุนจากรัฐบาล นอกจากนี้ยังกล่าวถึงด้านต่าง ๆ ของ

วัฒนธรรมจีนโบราณ เช่น กู๋ฉิน (เครื่องดนตรีจีนโบราณ) การเขียนพู่กัน และไท่จี๋ ที่ปูทางไปสู่การขยายความในภายหลัง

1.2) การพัฒนาสารคดี (Rising Action) อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับวัฒนธรรมกู๋ฉิน ประวัติศาสตร์และการฝึกฝนไท่จี๋ รวมถึงลักษณะทางสถาปัตยกรรมและความหมายทางวัฒนธรรมของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในลัทธิเต๋า เช่น เขาบู๊ตึ้ง และวัดจื่อเซียว พร้อมทั้งกล่าวถึงลักษณะเฉพาะของวัดพุทธเช่น วัดหลงยี่ และวัดกุ่ต๋อ

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) เนื่องจากสารคดีตอนนี้เป็นสารคดีแนวอธิบาย ไม่ใช่เรื่องราวเชิงบรรยายแบบดั้งเดิม จึงไม่มีส่วนที่เป็นวิกฤตชัดเจน แต่เราสามารถมองว่า "การทำให้คนรุ่นใหม่เข้าใจและสืบทอดวัฒนธรรมโบราณได้ดียิ่งขึ้น" เป็นความท้าทายหรือวิกฤตที่ซ่อนอยู่

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) แม้ว่าสารคดีทั้งตอนจะไม่มีส่วนที่เป็น "จุดไคลแมกซ์" อย่างชัดเจน แต่เราสามารถนับเอาส่วนที่มีการบรรยายสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในลัทธิเต๋า เช่น เขาบู๊ตึ้ง และวัดจื่อเซียว รวมถึงวัฒนธรรมไท่จี๋และกู๋ฉิน เป็นจุดไคลแมกซ์ทางอารมณ์หรือข้อมูล ส่วนเหล่านี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงเสน่ห์และคุณค่าของวัฒนธรรมจีนโบราณ

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง สารคดีจบลงด้วยคำกล่าวว่า "เรื่องราวของวัฒนธรรมหลงยี่ยังคงมีมนต์เสน่ห์ดึงดูดผู้ชื่นชอบประวัติศาสตร์ ตะวันออกในทุกยุคสมัย" เน้นถึงความสำคัญและความยั่งยืนของการสืบทอดวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังแสดงความคาดหวังว่าคนรุ่นใหม่ของจีนจะสามารถสืบสานและพัฒนาความรู้ทางปรัชญาและศิลปะของนักปรัชญาตะวันออกต่อไป ผ่านการมองอนาคตและความหวัง ทั้งให้ผู้ชมได้คิดและไตร่ตรอง

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia : บู๊ตึ้ง ขุนเขาของยอดคน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับสวรรค์ทางจิตวิญญาณที่รักษาความสงบและการถือพรต ผู้คนเดินทางเพื่อตามหาสถานที่ที่เงียบสงบ หลังจากนั้น เนื้อหาเปลี่ยนไปสู่การบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับทิวทัศน์ธรรมชาติของภูเขาบู๊ตึ้ง และการเปรียบเทียบกับวัดเส้าหลิน รวมถึงความงามของภูเขาบู๊ตึ้งและการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล

1.2) การพัฒนา (Rising Action) ของสารคดียังคงดำเนินต่อไปโดยอธิบายเส้นทางไปยังภูเขาบู๊ตึ้ง ประวัติศาสตร์และพื้นที่ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะตำนานเกี่ยวกับเจ้าชายเงินอู่ (หรือจักรพรรดิเงินอู่) และความเชื่อของจักรพรรดิหย่งเล่อในเทพเจ้าเงินอู่ นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงสถาปัตยกรรมโบราณบนภูเขาบู๊ตึ้ง เช่น วัดจื่อเซียวและวัดหนานเหยียน รวมถึงสไตล์สถาปัตยกรรมและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพวกมัน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในสารคดีไม่มีส่วนของวิกฤตที่ชัดเจน แต่ถ้าตีความได้ เราสามารถมองว่าการที่ผู้บรรยายถูกศิษย์ขัดขวางไม่ให้เข้าไปในถ้ำของนักพรตเพื่อทำสมาธิ อาจถูกนับเป็นอุปสรรคเล็กน้อยหรือความขัดแย้ง ถึงแม้ว่าเหตุการณ์นี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อการเล่าเรื่องหลัก

หรือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญในตัวละครหรือโครงเรื่อง แต่ก็เพิ่มความตึงเครียดเล็กน้อยให้กับเนื้อหา และแสดงถึงความเคร่งครัดและความศักดิ์สิทธิ์ของภูเขาบู๊ตึงในฐานะสถานที่ปฏิบัติธรรม

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) เนื่องจากสารคดีส่วนใหญ่เน้นไปที่การบรรยาย จึงไม่มีจุดไคลแมกซ์แบบดั้งเดิมตามแนวคิดเรื่องเล่า แต่ถ้าพิจารณาจากปริมาณข้อมูล การบรรยายเกี่ยวกับวัดทองและเทพเจ้าเงินอู่อาจนับเป็น "จุดไคลแมกซ์" เพราะมันกล่าวถึงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของภูเขาบู๊ตึง การเน้นย้ำถึงความสำคัญของวัดทองและเทพเจ้าเงินอู่ช่วยยกระดับบรรยายภาคโดยรวมของเนื้อหา ทำให้ผู้ชมมีความประทับใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของภูเขาบู๊ตึง

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง สารคดีจบลงด้วยการเล่าเรื่องของจางซานเฟิงและการสืบทอดวิชามวยของตระกูลเฉินหยางในสงครามมังกรจีน ซึ่งเป็นการบ่งบอกถึงความสำคัญของภูเขาบู๊ตึงในวัฒนธรรมเต๋าและศิลปะการต่อสู้ อย่างไรก็ตาม ตอนจบนี้ไม่ได้ให้ข้อสรุปที่ชัดเจนหรือแก้ไขข้อขัดแย้งใด ๆ ก่อนหน้านั้น แต่ทำให้ข้อมูลเพิ่มเติมและพื้นที่สำหรับผู้ชมในการคิดและสำรวจต่อไป และจบลงด้วยลักษณะการเล่าที่เปิดกว้าง ชักชวนให้ผู้ชมไปต่อการสำรวจและจินตนาการ

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia : รวมพลจอมยุทธ์บู๊ตึง” และตอนที่ 4 “Spirit of Asia : กังฟูต่อสู้เพื่อสุขภาพ”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบตามลำดับเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการแนะนำแนวคิดพื้นฐานของศิลปะการต่อสู้ "ปาเซียงฉาง" ซึ่งรวมถึงลักษณะเฉพาะ ต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์ และสถานะในศิลปะการต่อสู้ของจีน ต่อมา มีการอธิบายถึงต้นกำเนิดของ "มวยไทเก็กตระกูลเฉิน" ซึ่งขยายความเกี่ยวกับการสืบทอดและพัฒนาศิลปะการต่อสู้ในครอบครัวเฉิน โดยเชื่อมโยงมวยไทเก็กกับหยินหยางและแปดทิศทาง รวมถึงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เพื่อให้ข้อมูลพื้นฐานที่หลากหลายแก่ผู้ชม

1.2) การพัฒนา (Rising Action) สารคดีได้แนะนำการแพร่หลายและการเปลี่ยนแปลงของมวยไทเก็กภายในและภายนอกครอบครัวเฉิน โดยเฉพาะการกระทำของเฉินฉางจิง ผู้นำรุ่นที่หก ที่ได้เปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียมดั้งเดิมด้วยการถ่ายทอดศิลปะประจำตระกูลให้แก่คนนอก คือ หยางลูฉาง เหตุการณ์นี้เป็นการทำลายขอบเขตการสืบทอดแบบเดิม และวางรากฐานให้กับการแพร่หลายของมวยไทเก็กอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ ยังได้แสดงให้เห็นว่าหยางลูฉางมีความสามารถและความพยายาม ได้ทำให้มวยไทเก็กเจริญรุ่งเรืองขึ้น และสร้างสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเองที่เรียกว่า "หมัดฝ่าย"

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ถึงแม้จะไม่มีเหตุการณ์วิกฤตที่ชัดเจน แต่สามารถสังเกตเห็นความท้าทายและความยากลำบากที่มวยไทเก็กเผชิญในกระบวนการเผยแพร่ เช่น ความ

ยากลำบากในการรับคนนอกเป็นศิษย์ประจำตระกูล การเปลี่ยนแปลงของศิลปะการต่อสู้ในช่วงสงคราม ทั้งหมดนี้ถือเป็นวิกฤตที่ซ่อนอยู่ในการสืบทอดและพัฒนามวยไทเก็ก นอกจากนี้ สงครามแฉ่ง ในปี ค.ศ.1889 ยังสะท้อนให้เห็นถึงความขัดแย้งและความท้าทายที่ชาวจีนอพยพในประเทศไทยต้องเผชิญ ซึ่งสามารถมองว่าเป็นวิกฤตภายนอกที่มวยไทเก็กต้องเผชิญในกระบวนการแพร่หลายในประเทศไทย

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) จุดไคลแมกซ์ของสารคดีปรากฏอยู่ในส่วนที่กล่าวถึงการแพร่หลายของมวยไทเก็กในระดับโลก และบทบาทเชิงบวกของมันในการส่งเสริมสุขภาพและสมดุลระหว่างกายและใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกล่าวถึงวิธีที่อาจารย์หวังเต๋อชิงและอาจารย์ศิลปะการต่อสู้ท่านอื่น ๆ ได้รวมมวยไทเก็กกับการแพทย์แผนจีนและแนวคิดเต๋าเพื่อช่วยผู้คนหายจากโรครวมถึงการเผยแพร่มวยไทเก็กในประเทศต่าง ๆ เช่นประเทศไทย แสดงให้เห็นว่ามวยไทเก็กได้เปลี่ยนจากการเป็นศิลปะการต่อสู้ไปสู่การเป็นวิถีการดูแลสุขภาพ การเปลี่ยนแปลงนี้ไม่เพียงยกระดับคุณค่าทางสังคมของมวยไทเก็ก แต่ยังถือเป็นการที่มวยไทเก็กได้บรรลุถึงระดับใหม่ของอิทธิพล

1.5) การสร้างจุดจบสารคดี (Falling Action) แบบสุขนานุกรม สารคดีสรุปด้วยการกล่าวถึงการแพร่หลายและอิทธิพลของมวยไทเก็กในระดับโลก โดยเน้นว่ากังฟูไม่ใช่แค่ศิลปะการต่อสู้เท่านั้น แต่ยังเป็นเทคนิคที่ช่วยเหลือผู้อ่อนแอ ส่งเสริมศีลธรรม รวมถึงเป็นยาชั้นเลิศที่ช่วยให้คนมีอายุยืนยาวและมีสุขภาพดี นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงศีลธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ซ่อนอยู่ในกังฟู รวมถึงการที่ศิลปะการต่อสู้ภายในอย่างวัดเส้าหลินที่มีชื่อเสียงระดับโลก เป็นมรดกทางปัญญาของชนชาติจีน คำบรรยายเหล่านี้ทำให้เรื่องราวจบลงอย่างสมบูรณ์ แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลที่ยาวนานและการสืบทอดที่กว้างขวางของวัฒนธรรมกังฟู

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีทั้งสี่ตอนนี้ได้ถ่ายทอดภาพทั้งดงามซึ่งผสมผสานวัฒนธรรมจีนโบราณ ปรัชญาลัทธิเต๋า จิตวิญญาณแห่งศิลปะการต่อสู้ และความงามตามธรรมชาติไว้อย่างลงตัว ไม่เพียงแค่สรรเสริญภูมิทัศน์ของเขาบู๊ต้งและพื้นที่โดยรอบเท่านั้น แต่ยังเป็นบทเพลงสดุดีให้การสืบทอดและการยึดมั่นในวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีถ่ายทอดความงดงามทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของเขาบู๊ต้ง รวมถึงการถ่ายทอดไทเก็กผ่านตัวละครดังต่อไปนี้

ลู่ เจียนอัน (Lu Jian An) ในฐานะผู้เล่าเรื่องหลักของสารคดีสี่ตอนเกี่ยวกับเขาบู๊ต้ง ไกด์นำเที่ยวที่มีประสบการณ์จากประเทศจีน ได้นำพาผู้ชมสำรวจความลึกซึ้งและความลึกซึ้งของเขาบู๊ต้ง

ผ่านความรู้ที่ลึกซึ้งและการบรรยายที่มีชีวิตชีวาของเขา สารคดีนำเสนอเรื่องราวที่น่าติดตามด้วยการผสมผสานระหว่างการเยี่ยมชมสถานที่จริง การย้อนอดีตทางประวัติศาสตร์ และการสะท้อนความรู้สึกส่วนตัว

เถา อวี (Tao Yu) นักดนตรีกู่ฉิน ในสารคดีนี้เขาอธิบายถึงโครงสร้างอันเป็นเอกลักษณ์และความหมายเชิงสัญลักษณ์ของกู่ฉิน ด้วยความใส่ใจในรายละเอียดของนักวิชาการและความหลงใหลในศิลปะ สารคดีจัดฉากการแสดงดนตรีสด โดยเน้นไปที่เสียงโน้ตจากปลายนิ้วของเถา อวี พร้อมกับท่วงทำนองที่ไพเราะของกู่ฉิน เชิญชวนให้ผู้ชมดื่มด่ำกับศิลปะอันเก่าแก่และสง่างามนี้

ปวิรรต จันทร ผู้เชี่ยวชาญประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์จีนอย่างลึกซึ้ง ได้เสริมมุมมองการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติให้กับสารคดีนี้ คำอธิบายของเธอเปิดเผยแง่มุมต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์จีน ทำให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมตะวันออกและตะวันตก

หยวน เซินฮุย (Yuan Shen Hui) ครูฝึกศิลปะการต่อสู้จากมณฑลหูเป่ย์ ได้แสดงให้เห็นถึงการเดินทางในชีวิตที่ไม่ธรรมดาและความมุ่งมั่นในการฝึกศิลปะการต่อสู้ สารคดีถ่ายทอดเรื่องราวของเขา ตั้งแต่ความหลงใหลในภาพยนตร์กังฟูในวัยเด็กไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของตนเอง และการฝึกฝนศิลปะการต่อสู้จนบรรลุถึงการประสานกันระหว่างจิตใจและร่างกาย

ฉงเสวียน (Chong Xuan) นักพรตจากเขาบู๊ต้ง ด้วยทัศนคติที่เรียบง่ายและความรู้ทางลัทธิเต๋าที่ลึกซึ้ง ฉงเสวียนกลายเป็นจุดสนใจที่ไม่เหมือนใครในสารคดี สารคดีติดตามชีวิตประจำวันของเขา ไม่ว่าจะเป็นการฝึกตอนเช้า สวดมนต์ นั่งสมาธิ ถ่ายทอดแก่นแท้ของวัฒนธรรมเต๋าและความลึกซึ้งของศิลปะการต่อสู้บู๊ต้ง

เถาส ลิกโกศล นักเขียนและนักวิจารณ์วรรณกรรม ได้วิเคราะห์วัฒนธรรมบู๊ต้งและผลงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องด้วยมุมมองทางวรรณกรรมที่เฉียบคม สารคดีเสริมความเข้าใจในด้านวัฒนธรรมและส่งเสริมการสนทนาระหว่างวรรณกรรมและศิลปะการแสดง

เจริญ ดันมหาพราน นักปรัชญาชาวไทย ได้อธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์อย่างกวนอูในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออก ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงสัญลักษณ์แห่งความซื่อสัตย์และความกล้าหาญในมุมมองใหม่

จันนัน องลาคานาพัส รองประธานสมาคมไทเก็กแห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงแก่นแท้และเสน่ห์ของไทเก็ก สารคดีผ่านการสาธิตและการสอนของเขา ไม่เพียงแต่นำเสนอเทคนิคพื้นฐานของไทเก็ก แต่ยังส่งผ่านปรัชญาและแนวคิดในการดูแลสุขภาพที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังไทเก็กอีกด้วย

ผู้ดำเนินรายการ แม้ว่าเขาจะไม่ปรากฏตัวในสารคดี แต่ผู้บรรยายที่อยู่เบื้องหลังด้วยน้ำเสียงที่อบอุ่นและน่าหลงใหล ได้เชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดเข้าด้วยกัน สร้างบรรยากาศการเล่าเรื่องที่เป็นมิตรและน่าสนใจ ทำให้สารคดีสมบูรณ์และน่าประทับใจมากยิ่งขึ้น

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ในสารคดีทั้ง 4 ตอนนี้ ไม่มีความขัดแย้งที่ชัดเจนมากนัก แต่เมื่อรับชมสารคดีแล้ว ผู้ชมสามารถสัมผัสได้ถึงความกังวลที่สารคดีต้องการสื่อ นั่นคือ ด้วยการพัฒนาของยุคสมัย ภูเขาบู๊ตึงได้กลายเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว ในสารคดีได้กล่าวถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวในยุคใหม่ เช่น ที่จอดรถส่วนตัวและรถปรับอากาศ ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้มาเยือนได้รู้จักและสัมผัสกับเสน่ห์ทางวัฒนธรรมของภูเขาบู๊ตึงได้ง่ายขึ้น แต่การมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ อาจทำลายความศักดิ์สิทธิ์และความเคร่งขรึมของภูเขาบู๊ตึงในฐานะสถานที่สำหรับการปฏิบัติธรรม

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) โดยผ่านผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) โดยผ่านตัวเอกสารคดีคนนำทางและผู้ร่วมสารคดีเป็นผู้เล่าเรื่อง

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-16 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ตึง

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	สมาชิกสมาคมไทเก๊กแห่งประเทศไทยฝึกฝนไทเก๊ก ทำให้ไทเก๊กได้รับการสืบทอดและพัฒนาในวงกว้างวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ผู้บำเพ็ญในลัทธิเต๋าของภูเขาบู๊ตึงสอนนักเรียนฝึกวิทยายุทธ์	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ในวัดเต๋าไท่จื่อโป ณ ภูเขาอันสวยงามและสูงชันของภูเขาบู๊ตึง	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงที่ตั้งของทิวเขาบู๊ตึง ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงความชันของภูเขาบู๊ตึง ได้อย่างเป็นธรรมชาติผ่านแผนที่	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	青龙 (ชิงหลง) 白虎 (ไป๋หู) 朱雀 (จูเซวี่) 玄武 (เสวียนอู่) หรือที่เรียกว่าสี่สัตว์เทพ (四象) เป็นเทพแห่งทิศทั้งสี่ในตำนานจีน ซึ่งเป็นตัวแทนของทิศตะวันออก ตะวันตก ใต้ และเหนือตามลำดับ มาจากความเชื่อเกี่ยวกับดวงดาวในยุคโบราณของจีน และลัทธิเต๋าได้รับเอาสี่สัตว์เทพทั้งสี่นี้เข้ามาเป็นเทพเจ้าในช่วงสมัยราชวงศ์ฮั่น	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อบู๊ตึงมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีถ่ายทอดเสน่ห์ของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ผ่านบทบาทของตัวละครต่าง ๆ มุมมองการเล่าเรื่องที่หลากหลาย และฉากต่าง ๆ ที่บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับวัฒนธรรม

โบราณของจีน ศาสนาเต๋า พุทธศาสนา และแนวคิดขงจื้ออย่างลึกซึ้ง สารคดีนี้แสดงให้เห็นถึงความงดงามของวัฒนธรรมจีนโบราณ และความมุ่งมั่นของคนรุ่นใหม่ในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมเหล่านี้

4.2.5 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ

ตารางที่ 4-17 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2019	Spirit of Asia: การต่อสู้กับธรรมชาติของจีนจากซีอานสู่सानเป่ย์	24 นาที	Thai PBS	94k views	814	เมืองซีอาน เมืองเหยียนอันเมืองยูลินมณฑลซานซีประเทศจีน
2	2019	Spirit of Asia: มังกรพลิกแผ่นดินในทะเลทรายคูบูดี	24 นาที	Thai PBS	817k views	8k	เมืองออร์ดอส เขตปกครองตนเองมองโกเลียในประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้น ได้กล่าวถึงความเป็นนิรันดร์ของการต่อสู้ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกับธรรมชาติ สารคดีอธิบายถึงความพยายามของชาวจีนในการยึดคืนผืนดิน ค้นหาทรัพยากร และสร้างชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งแนะนำแนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยผ่านการพรรณนาถึงความพยายามของชาวจีนในสมัยโบราณ เช่น สุสานจักรพรรดิจินซีและทหารดินเผา ที่แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาของจักรพรรดิในยุคโบราณที่จะมีชีวิตยืนยาวและเอาชนะธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าพวกเขาจะยิ่งใหญ่เพียงใด สุดท้ายก็ไม่สามารถฝ่าฝืนกฎของธรรมชาติได้ ส่วนนี้ของสารคดีได้กำหนดฉากหลังให้กับเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งก็คือวิวัฒนาการของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติในประวัติศาสตร์

1.2) การพัฒนา (Rising Action) ได้กล่าวถึงตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจงในประวัติศาสตร์จีนที่เกี่ยวกับการต่อสู้กับธรรมชาติ เช่น การเดินทางที่ยากลำบากของกองทัพแดงในसानเป่ย์ และความสำคัญของเหยียนอันในฐานะฐานที่มั่นของการปฏิวัติ ในส่วนนี้ยังได้อธิบายถึงการผสมผสานระหว่างปรัชญาโบราณของจีนและนโยบายสมัยใหม่ เช่น ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” พร้อมกับการพรรณนาถึงโบราณสถาน เช่น ถ้ำหย่าโถ้ว เพื่อแสดงให้เห็นถึงความฉลาดของชาวจีนในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีนี้จะไม่ได้ระบุเหตุการณ์วิกฤตที่เฉพาะเจาะจง แต่ในเนื้อเรื่องทั้งหมดนั้นได้แสดงถึงความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น การแปรสภาพเป็นทะเลทราย การก่อตั้งกลุ่มอาสาสมัครหญิง เพื่อแก้ไขปัญหาทะเลทรายและความท้าทายที่พวกเธอเผชิญ รวมถึงการเสื่อมสภาพของทุ่งหญ้าเออร์โดซ ทั้งหมดนี้สามารถนับเป็นส่วนหนึ่งของวิกฤต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และความจำเป็นในการดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ของสารคดีอยู่ในขณะที่อธิบายถึงความสำเร็จของกลุ่มอาสาสมัครหญิงในการแก้ไขปัญหาทะเลทรายและการทำงานฟื้นฟูทะเลทรายคูบูฉี ความพยายามเหล่านี้ไม่เพียงแต่ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น แต่ยังกลายเป็นตัวอย่างที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยเฉพาะการฟื้นฟูพื้นที่ทะเลทรายคูบูฉีที่แสดงให้เห็นถึงวิธีที่ชาวจีนยุคใหม่ใช้เทคโนโลยี นโยบาย และความร่วมมือในชุมชน เพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้และความหวังในการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

1.5) การสร้างจุดจบ (Falling Action) ของสารคดีแบบสุขนาฏกรรม ตอนสุดท้ายได้สรุปเรื่องราวทั้งหมด โดยเน้นว่าการแก้ไขปัญหาทะเลทรายได้กลายเป็นวาระแห่งชาติของจีน และได้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบนี้ได้ถูกนำไปใช้ในพื้นที่ทะเลทรายอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังกล่าวถึงนโยบายของรัฐและความพยายามส่วนบุคคลที่ร่วมกันส่งเสริมการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา และวิธีการที่การปรับปรุงนี้ส่งผลดีต่อคนในวงกว้าง โดยสารคดีได้แสดงถึงความก้าวหน้าของชาวจีนในการค้นหาวิถีทางที่จะอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ พร้อมทั้งเน้นถึงความสำคัญของความเฉลียวฉลาด ความพยายาม นวัตกรรม และความร่วมมือที่เป็นบทเรียนและแนวทางสำคัญสำหรับอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีทั้ง 2 ตอนนี้ได้แสดงถึงความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ผ่านการบรรยายถึงประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชาวจีนกับธรรมชาติ การผสมผสานนโยบายสมัยใหม่กับปรัชญาโบราณ รวมถึงการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่เฉพาะเจาะจง เช่น การทำงานของกลุ่มอาสาสมัครหญิงในการแก้ไขปัญหาทะเลทรายและการฟื้นฟูทะเลทรายคูบูฉี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามของมนุษย์ในการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีได้ถ่ายทอดประวัติศาสตร์การต่อสู้ของชาวจีนกับธรรมชาติ นโยบายสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับปรัชญาโบราณ รวมถึงการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านตัวละครเหล่านี้

ลูเจียนอัน (Lu Jian An) ผู้บรรยายหลักของสารคดี เป็นไกด์ที่มีประสบการณ์สูง ด้วยความรู้ที่ลึกซึ้งและการเล่าเรื่องที่น่าประทับใจ เขาได้นำผู้ชมเข้าสู่เรื่องราวที่ลึกซึ้งของแผ่นดินจีน

คุณสือ ผู้สร้างถ้ำเหยาทาง สารคดีแสดงให้เห็นถึงสิ่งมหัศจรรย์ของการก่อสร้างถ้ำเหยาทาง และเล่าเรื่องราวเบื้องหลังของคุณสือ ผู้ที่ร่วมกับชาวบ้านในการสร้างถ้ำนี้ด้วยความมุ่งมั่นและความอดทน

ไกด์พิพิธภัณฑสถานของกองทัพอาสาสมัครหญิงรักษาทราย มณฑลส่านซี เมืองหยู่หลินไกด์ ท่านนี้ได้พาผู้ชมชมพิพิธภัณฑสถานซึ่งบอกเล่าเรื่องราวและความสำเร็จของกองทัพหญิงที่ต่อสู้กับการกัดเซาะของทะเลทราย เพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

จิงเต๋อจี (Jing De Ji) ชาวมองโกลบนทุ่งหญ้าอัลทาส สารคดีนำเสนอผ่านมุมมองของเขา ในการอนุรักษ์ทุ่งหญ้าและการจำกัดการเลี้ยงสัตว์เพื่อรักษาระบบนิเวศที่เปราะบาง

คุณจาง ไกด์พิพิธภัณฑสถานบริษัทอุตสาหกรรมอิฐในเขตมองโกเลียใน คุณจางได้นำชมพิพิธภัณฑสถานและพาไปเยี่ยมชมสวนทะเลทรายคูบูฉี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของอิฐในการฟื้นฟูทะเลทรายและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คุณหลิว ชาวนาในหมู่บ้านผานเจิ้ง สารคดีติดตามชีวิตของเขาคือทำอะไรแต่งโมไกล์ทะเลทรายคูบูฉี และบอกเล่าถึงความหวังและความมุ่งมั่นในการฟื้นฟูการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการแปรสภาพเป็นทะเลทราย

ผู้ดำเนินรายการ/ผู้บรรยายสารคดี ด้วยเสียงที่นุ่มนวลและน่าฟัง ผู้ดำเนินรายการได้เชื่อมโยงเรื่องราวของตัวละครต่าง ๆ และประสบการณ์ของพวกเขา เขาใช้เสียงบรรยายและบทสัมภาษณ์เพื่อเชิญชวนผู้ชมให้ไตร่ตรองถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ และความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งกับพลังภายนอก เป็นความขัดแย้งระหว่างตัวละครกับสิ่งที่เป็นธรรมชาติ สารคดีได้กล่าวถึงการต่อสู้ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ยุคจักรพรรดิที่พยายามพิชิตธรรมชาติ เช่น จินซีฮ่งเต้ที่ค้นหาอายุวัฒนะและการสร้างสุสาน จนถึงยุคปัจจุบันที่จีนมุ่งมั่นที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน เช่น กลุ่มอาสาสมัครหญิงที่ฟื้นฟูทะเลทรายและโครงการปลูกป่าฟื้นฟูทะเลทรายคูบูฉี สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของแนวคิดจากการพิชิตธรรมชาติไปสู่การอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน และความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นอีกหนึ่งประเด็นสำคัญในสารคดี ตัวอย่างเช่น จังหวัดอาร์กัวส์ที่มีการพัฒนาอุตสาหกรรมขนแพะ ส่งผลให้ทุ่งหญ้าเสื่อมโทรมและเกิดการขยายตัวของทะเลทราย ซึ่งสะท้อนถึงผลกระทบด้านลบของการพัฒนาเศรษฐกิจต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติแนวคิดดั้งเดิมและนโยบาย

สมัยใหม่ เช่นที่กล่าวถึงในสารคดี แนวคิด “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ไม่เพียงแต่รวมถึงแนวคิด “การอยู่ร่วมกับธรรมชาติ” ในปรัชญาโบราณ แต่ยังรวมเอามิติทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่เข้ามาผสมผสาน ซึ่งกลายเป็นรากฐานของนโยบายสมัยใหม่

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) การเล่าเรื่องด้วยการอ้างถึงประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่น ความยากลำบากในวัยเด็กของคุณจาง หรือประสบการณ์การปลูกแตงหวานของคุณหลิว ช่วยเพิ่มความสมจริงให้กับเรื่องราว ทำให้เรื่องราวมีชีวิตชีวาและมีรายละเอียดมากขึ้น

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ผู้บรรยายในฐานะผู้รอบรู้ที่สามารถเคลื่อนที่ไปมาได้อย่างอิสระระหว่างอดีตและปัจจุบัน บุคคลและสังคม ให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและการวิเคราะห์อย่างลึกซึ้ง มุมมองนี้ช่วยให้ผู้บรรยายสามารถแสดงความคิดเห็น อธิบายปรากฏการณ์ และชี้แนะให้ผู้ชมได้คิดอย่างอิสระ

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-18 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติ

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	การก่อสร้างและการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในทะเลทรายคูบูฉี เป็นการสะท้อนแนวคิด "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" ที่ทำให้เกิดความสมดุลและความร่วมมือระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	คนเลี้ยงแกะในทุ่งหญ้าออร์ดอส	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ทะเลทรายคูบูยี	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงเส้นทางการเดินทางของทีมงานสารคดีจากมณฑลส่านซีถึงเขตปกครองตนเองมองโกเลียใน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	สุสานจิ้นซีฮ่องเต้และกองทัพดินเผา ไม่เพียงแต่เป็นโบราณสถานที่มีชื่อเสียง แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของเมืองโบราณซีอานอีกด้วย	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านธรรมชาติมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอผ่านตัวละครหลากหลาย มุมมองที่แตกต่าง และฉากที่น่าประทับใจ ถ่ายทอดเรื่องราวการต่อสู้ของชาวจีนกับธรรมชาติ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในพื้นที่จากซีอานไปจนถึงชานเป่ย์ แสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความพยายาม และนวัตกรรมของพวกเขา ในการค้นหาวิธีการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสมดุล

4.2.6 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา

ตารางที่ 4-19 สารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2017	Spirit of Asia: สุนทรียะในวงน้ำชา	26 นาที	Thai PBS	26k views	175	เมืองอู่ชิง มณฑลเจียงซู อำเภอซาเซี่ยน มณฑลฝู เจี้ยน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง(Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำประวัติศาสตร์และ ความสำคัญของวัฒนธรรมชาในประเทศจีน รวมถึงความสัมพันธ์กับอายุยืน สุนทรียศาสตร์ของชา และสังคม จากนั้นได้นำเสนอพื้นหลังของสังคมผู้สูงอายุในจีน เพื่อสร้างพื้นฐานสำหรับการเชื่อมโยงกับปรากฏการณ์ทางสังคมและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมชาในเนื้อหาต่อไป

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) อธิบายสถานการณ์ของสังคมผู้สูงอายุในประเทศจีนอย่างละเอียด รวมถึงการคาดการณ์การเพิ่มขึ้นของประชากร นโยบายลูกคนเดียว และความท้าทายที่รัฐบาลต้องเผชิญในการดูแลผู้สูงอายุ ต่อจากนั้น นำเสนอเงื่อนไขธรรมชาติและ ความมั่งคั่งของภูมิภาคเจียงหนาน โดยเฉพาะตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่พิเศษของเมืองอู่ชิง และธาตุชาที่สำคัญ ผ่านการบรรยายรายละเอียดของสังคมผู้สูงอายุและเงื่อนไขธรรมชาติในภูมิภาคเฉพาะ เป็นการพัฒนาธีมและเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับการปรากฏตัวของบุคคลและเหตุการณ์ในเนื้อหาต่อไป

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าในสารคดีจะไม่มีจุดวิกฤตที่ชัดเจน แต่สามารถมองเห็นปัญหาความท้าทายของสังคมผู้สูงอายุ เช่น การไม่มีคนดูแลผู้สูงอายุ และความกังวลของรัฐบาลเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ เป็นวิกฤตในระดับสังคม ในขณะเดียวกัน การสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมชาที่ต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น ความพิเศษของแหล่งแร่ดินปั้นและการสืบทอดทักษะการทำชา การนำเสนอปัญหาและความท้าทายนี้ ทำให้ผู้ชมคิดถึงอนาคตของสังคมผู้สูงอายุและวัฒนธรรมชา

1.4) การสร้างจุดสุดยอด (Climax) แม้ว่าในสารคดีจะไม่มีจุดสุดยอดที่ชัดเจน แต่ถ้าจะต้องหาจุดหนึ่ง อาจมองได้ว่าเป็นส่วนของเรื่องราวของตระกูลจางและช่างชาจางซูหลิน โดยเฉพาะเรื่องราวที่พวกเขาสืบทอดศิลปะการปั้นชา และการถ่ายทอดวัฒนธรรมผ่านการเชื่อมโยงกับสุนทรียศาสตร์ของชา เป็นการแสดงถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมชาในสังคมปัจจุบัน

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบสุขนานุกรม สารคดีตอนสุดท้ายหันไปสู่การบรรยายกิจกรรมของผู้สูงอายุในสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีที่วัดอีเซียงในมณฑลฝูเจี้ยนให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีครอบครัว และการที่ผู้สูงอายุใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อลดความเครียดและหาที่พึ่งทางจิตใจ แม้จะไม่ใช้บทสรุปในความหมายแบบดั้งเดิม แต่สารคดีได้นำเสนอการรับมือเชิงบวกต่อสังคมผู้สูงอายุ และการใส่ใจในมนุษยธรรม โดยสื่อสารข้อความที่ให้อำนาจใจ และแสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของวัฒนธรรมชาในกระบวนการนี้

2) แก่นความคิด (Theme)

วัฒนธรรมชาในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน มีบทบาทที่ไม่สามารถทดแทนได้ในสังคมผู้สูงอายุ วัฒนธรรมชาไม่เพียงแต่เป็นหลักประกันด้านสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังเป็นสถานที่ที่ให้การพักผ่อนทางจิตวิญญาณและส่งเสริมความสามัคคีและเสถียรภาพในชุมชน ในอนาคต ด้วยการพัฒนาของสังคมและปัญหาสังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น เราควรให้ความสำคัญกับการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมชา เพื่อให้วัฒนธรรมชาได้มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่กว่าเดิมในสังคมผู้สูงอายุ

3) ตัวละคร (Character)

ในสารคดีนี้ ถ่ายทอดศิลปะการแกะสลักชาจีนและความลึกซึ้งทางวัฒนธรรมในหลายมิติ โดยผ่านการบรรยายตัวละครสำคัญหลายท่านดังต่อไปนี้

จาง อี้ (Zhang Yi) ผู้เชี่ยวชาญที่สืบทอดศิลปะการแกะสลักชาจากครอบครัวอย่างเหนียวแน่น เขามีความรักและภารกิจในการสืบสานเทคนิคโบราณนี้อยู่ในสายเลือด สารคดีได้นำเสนอผ่านการสัมภาษณ์ จาง อี้ฉางในบ้านเก่าของครอบครัว เขาเล่าถึงประวัติศาสตร์การแกะสลักชาและแสดงผลงานที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ถ่ายทอดบรรยากาศของการสืบสานวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง

จาง ฉา ดี๋ (Zhang Tea Dee) ผู้บริหารร้านชา "ฉา ดี๋" เขามีวิสัยทัศน์ที่โดดเด่นและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในวัฒนธรรมชา ซึ่งทำให้เขาเป็นที่เคารพในวงการชาของไทย เขาพูดถึง Pancha ที่มี ความสำคัญในใจคนไทย สารคดีเผยให้เห็นประวัติศาสตร์ที่น้อยคนนักจะรู้เกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับการแกะสลักชา เช่น เรื่องการนำเข้ากาน้ำชาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จาง ซูหลิน (Zhang Zu Lin) ช่างชาที่เกษียณอายุแต่ยังคงมีใจรักในการแกะสลักขาไม้เสื่อมคลาย สารคดีติดตามชีวิตประจำวันของจาง ซูหลินในห้องสะสมส่วนตัวหรือเวิร์กช็อปของเขา แสดงให้เห็นว่าเขาดูแลรักษาผลงานแกะสลักขาแต่ละชิ้นอย่างพิถีพิถัน พร้อมฉายภาพการทำงานของเขาในวัยหนุ่ม รวมถึงความทรงจำที่ได้ทำงานร่วมกับปรมาจารย์ เช่น กู๋ จิ่งโจว และภาพหายากจากช่วงก่อตั้งโรงงาน "ฉือซา" สารคดีเผยให้เห็นการอุทิศตนตลอดชีวิตของเขาต่อศิลปะขา

ผู้ดำเนินรายการ แม้ว่าผู้ดำเนินรายการจะไม่ได้ปรากฏตัวในสารคดี แต่ในฐานะผู้บรรยายเรื่องราวทั้งหมด ใช้เสียงในการเชื่อมโยงแต่ละบทของเรื่อง เสียงและภาพทำงานประสานกันอย่างลงตัว คงไว้ซึ่งความต่อเนื่องในการเล่าเรื่อง พร้อมทั้งสร้างประสบการณ์การรับชมที่ดื่มด่ำให้แก่ผู้ชม เนื้อหาของการบรรยายกระชับแต่เต็มไปด้วยอารมณ์ และช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับศิลปะการแกะสลักขาและเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลังอย่างเหมาะสม

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งระหว่างความท้าทายของสังคมผู้สูงอายุและวิสัยทัศน์ที่งดงามของวัฒนธรรมชา ในสารคดีมีการกล่าวถึงความงามและความกลมกลืนของวัฒนธรรมชา โดยเน้นถึงคุณค่าในฐานะวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และวิถีชีวิต แต่จากนั้นก็กล่าวถึงความท้าทายที่เงินกำลังเผชิญจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะปัญหาการดูแลผู้สูงอายุที่เกิดจากนโยบายลูกคนเดียว ซึ่งการเปรียบเทียบดังกล่าวสร้างความขัดแย้งระหว่างวิสัยทัศน์ที่งดงามของวัฒนธรรมชาและความเป็นจริงทางสังคมที่เผชิญกับความท้าทายอย่างหนัก

ความขัดแย้งระหว่างการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตสมัยใหม่ สารคดีกล่าวถึงเรื่องราวของตระกูลชาในตระกูลจาง โดยแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดวิชาจากรุ่นสู่รุ่นและความสำคัญของชาในชีวิตสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังกล่าวถึงประเทศเช่นประเทศไทยที่การดื่มชาไม่ได้รับความนิยม รวมถึงวิถีชีวิตที่เร่งรีบของคนสมัยใหม่ที่อาจทำให้มองข้ามวัฒนธรรมดั้งเดิมนี้ ซึ่งสะท้อนถึงความขัดแย้งระหว่างการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตที่รวดเร็วในปัจจุบัน

ความขัดแย้งระหว่างการแสวงหาความสุขส่วนตัวและความรับผิดชอบต่อสังคม ในเรื่องราวของจางซูหลินและศิลปินชาอื่น ๆ พวกเขามุ่งหวังที่จะค้นหาความสงบภายในและความรักในศิลปะชา อย่างไรก็ตาม ด้วยการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นในจีน พวกเขา还必须เผชิญกับแรงกดดันจากความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การดูแลตนเองและครอบครัว รวมถึงการมีส่วนร่วมในสังคม ความขัดแย้งระหว่างการแสวงหาความสุขส่วนตัวและความรับผิดชอบต่อสังคมนี้สะท้อนให้เห็นในเนื้อหาเช่นกัน

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) สารคดีใช้มุมมองนี้ในการเล่าเรื่อง ไม่เพียงแต่บรรยายถึงความงดงามและความกลมกลืนของวัฒนธรรมชาเท่านั้น แต่ยังเจาะลึกถึงความท้าทายของสังคมผู้สูงอายุในจีน เรื่องราวการสืบทอดตระกูลชา รวมถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างบุคคลและสังคม มุมมองนี้ทำให้เรื่องราวมีมิติมากขึ้น และทำให้ผู้อ่านเข้าใจความขัดแย้งและความซับซ้อนในเรื่องได้อย่างรอบด้าน

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-20 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	วัฒนธรรมการชงชา	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ทีมผู้ผลิตสารคดีเยี่ยมชมครอบครัวศิลปินและรับประทานอาหารร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมชาจีนและความเชื่อเรื่องชา	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ไร่ชา	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การจำลองฉาก โดยใช้ เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงเส้นทางการเดินทาง ของทีมงานสารคดีจาก	
การใช้ สัญลักษณ์แทน เหตุการณ์	ป้านจือซา (紫砂壶) เป็นป้านชาที่ ผลิตจากดินจือซา ซึ่งมีแหล่งผลิต หลักอยู่ที่เมืองอีซิง มณฑลเจียงซู และถือเป็นป้านชาดินเผาที่คนนิยม นำมาใช้ชงชามากที่สุด ด้วยเชื่อกันว่า ดินจือซาเมื่อนำมาผลิตเป็นป้านชา แล้วจะสามารถซักกลิ่นและรสชาติ ของชาได้ดีที่สุด	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับปรัชญาความเชื่อด้านการดื่มชา มี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้ใช้ตัวละครหลากหลาย มุมมอง และฉากที่แตกต่างกันในการเล่าเรื่อง ทำให้สามารถเจาะลึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมชาและสังคมจีน โดยเฉพาะในบริบทของสังคมผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมชาเป็นสะพานที่เชื่อมโยงผู้คนเข้าด้วยกัน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพกายและใจ

4.3 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทประวัติศาสตร์

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน สารคดีเกี่ยวกับจีนที่คนไทยถ่ายทำจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ได้ สารคดีเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับจีนของไชน่า นั้น มักเน้นไปที่บุคคลสำคัญ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ โดยในส่วนของบุคคลสำคัญนั้นมีการกล่าวถึงเจงกิสข่านและเจิ้งเหอ ส่วนเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่ถูก

นำเสนอคือเรื่องราวของสามก๊ก และกลางถึงวัฒนธรรมหวงเหอฯ ทั้งหมดมี 11 ตอน แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 4.3.1 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน
- 4.3.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ
- 4.3.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก
- 4.3.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์หวงเหอ

4.3.1 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน

ตารางที่ 4-21 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2018	Spirit of Asia: เจงกิส ข่าน ตำนานที่ถูกปลูก ให้ตื่นขึ้นอีกครั้ง	24 นาที	Thai PBS	93k views	956	ประเทศมองโกลนอก
2	2019	Spirit of Asia: เจงกิส ข่านกับยุทธศาสตร์ และอาชา	23 นาที	Thai PBS	89k views	848	มองโกลใน(จีน) ปักกิ่ง ประเทศจีน

1.โครงเรื่อง(Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบย้อนกลับ สารคดีเริ่มต้นด้วยการนำเสนอทุ่งหญ้าอันกว้างใหญ่ ความโหดร้ายของฤดูหนาว และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวมองโกลเลีย โดยบรรยายถึงความกว้างขวางและความเยียบสงบของทุ่งหญ้า รวมถึงความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างชาวมองโกลเลียกับธรรมชาติ มีการกล่าวถึงตำนานของเจงกิสข่าน เพื่อตั้งโทนประวัติศาสตร์สำหรับการเล่าเรื่องต่อไป พร้อมทั้งแนะนำภูมิหลังของเจงกิสข่านในวัยเยาว์ บ่งบอกถึงชะตากรรมอันยิ่งใหญ่ที่รอเขาอยู่ในอนาคต

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) เล่าเรื่องการเติบโตและอุปสรรคที่เจงกิสข่านต้องเผชิญ อธิบายความลำบากในช่วงแรกของชีวิต เช่น การที่ครอบครัวแตกสลาย การเป็นทาส และวิธีที่เขาสามารถเอาชีวิตรอดในสถานการณ์เลวร้ายเหล่านี้ เน้นถึงความยากลำบากในทุ่งหญ้า เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ การแย่งชิงทรัพยากร และความขัดแย้งระหว่างเผ่า ซึ่งเป็นอุปสรรคที่เขาต้องเผชิญในเส้นทางสู่การเป็นผู้นำ นำเสนอการขึ้นสู่อำนาจของเจงกิสข่าน โดยบรรยายถึงวิธีที่

เขาค่อยๆ ควบคุมอำนาจและกลายเป็นผู้นำของชนเผ่าต่าง ๆ ก่อนที่จะได้รับการยกย่องให้เป็นเจงกิสข่าน นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงการปฏิรูประบบทหาร การรวมชนเผ่ามองโกเลียให้เป็นหนึ่งเดียว และวิธีที่เขาใช้กลยุทธ์และการทูตเพื่อขยายดินแดน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) การเผชิญกับภัยคุกคามภายนอกและความท้าทายภายใน เจงกิสข่านต้องเผชิญกับการต่อต้านจากภายนอก เช่น สงครามกับประเทศและชนเผ่าอื่น ๆ รวมถึงความเป็นไปได้ของการแบ่งแยกและการกบฏภายใน การเน้นถึงสายตาทางยุทธศาสตร์และความสามารถในการตัดสินใจในวิกฤต เช่น การใช้การทูตเพื่อหาพันธมิตรและปรับปรุงยุทธวิธีเพื่อรับมือกับศัตรูที่แตกต่างกัน

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ยุคที่รุ่งเรืองที่สุดของจักรวรรดิมองโกล บรรยายถึงยุคที่จักรวรรดิมองโกลภายใต้การนำของเจงกิสข่านไปถึงจุดสูงสุด ครอบครองดินแดนกว้างใหญ่ และกลายเป็นจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในยุคนั้น เน้นถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในการขยายจักรวรรดิผ่านทางทหาร การทูต และนโยบายทางศาสนา

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง การแบ่งแยกของจักรวรรดิและอิทธิพลต่อคนรุ่นหลัง กล่าวถึงจักรวรรดิมองโกลหลังจากการเสียชีวิตของเจงกิสข่านที่ค่อยๆ แยกออกเป็นอาณาจักรย่อยในพื้นที่ต่าง ๆ การถกถึงอิทธิพลที่เจงกิสข่านมีต่อคนรุ่นหลัง ทั้งด้านความคิดทางการเมือง กลยุทธ์ทางการเมือง และนโยบายทางศาสนาที่มีผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมมองโกเลียและประวัติศาสตร์โลก มุมมองสมัยใหม่ต่อเจงกิสข่าน กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของชาวมองโกเลียที่มีต่อเจงกิสข่านในศตวรรษที่ 20 และบทบาทของเขาในวัฒนธรรมมองโกเลียยุคใหม่ ผ่านการสำรวจของทีม " Spirit of Asia " เพื่อเปิดเผยความลับที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของเจงกิสข่านและจักรวรรดิของเขา รวมถึงข้อคิดที่คนยุคใหม่สามารถนำมาใช้ได้

2) แก่นความคิด (Theme)

นี่คือสารคดีเกี่ยวกับบุคคลทางประวัติศาสตร์ที่น่าเสนอด้วยการบรรยายอย่างมีชีวิตชีวาและการวิเคราะห์อย่างละเอียด โดยแสดงให้เห็นถึงทัศนียภาพอันงดงามของทุ่งหญ้ามองโกเลีย เรื่องราวในตำนานของเจงกิสข่าน และวิธีที่จักรวรรดิมองโกลใช้กลยุทธ์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ในการพิชิตดินแดนเกือบครึ่งโลก สารคดีนี้ทำให้เราเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงเสน่ห์อันโดดเด่นของวัฒนธรรมมองโกเลียและความเข้มแข็งที่ชาวมองโกเลียแสดงออกมาในสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก

3) ตัวละคร (Character)

ในสารคดีนี้ ได้นำเสนอโลกที่เต็มไปด้วยสีสันและเสน่ห์ของชาวมองโกเลียผ่านตัวละครต่อไปนี้

ลูเจียนอัน (Lu Jian An) ไกด์นำเที่ยวที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง ด้วยสไตล์การบรรยายที่น่าหลงใหล เขาเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ชมและเรื่องราวในตำนานของเจงกิสข่าน ในสารคดีตอนที่สอง เขาเป็นตัวละครหลักในการเล่าเรื่องผ่านการอธิบายสถานที่จริงและการโต้ตอบกับผู้ชม ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนย้อนเวลาไปสู่ยุคของเจงกิสข่าน

คัลทิริน เซเวลมา (Khaltiriin Tsevelmaa) ชาวบ้านในหมู่บ้านคาลคาประเทศมองโกเลีย ผู้สืบเชื้อสายจากตระกูลโบร์จิกิน เธอมีความกล้าหาญและปัญญาเช่นเดียวกับเจงกิสข่าน ในสารคดีผู้ชมจะได้ติดตามเธอไปยังพิพิธภัณฑสถานที่ทำหน้าที่อธิบายเรื่องราวเบื้องหลังของสิ่งจัดแสดง พร้อมกับภาพชีวิตประจำวันของเธอในฟาร์มครอบครัวและงานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสืบทอดจิตวิญญาณของเจงกิสข่านในชาวมองโกเลียยุคปัจจุบัน

ยุนเดนบาติน บอรัลด์บาตอล (Yundenbatiin Boldbaatar) นักประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในวงการวิชาการ ความเข้าใจเชิงลึกและผลงานวิจัยของเขาเป็นพื้นฐานทางทฤษฎีของสารคดีทั้งเรื่อง เขาใช้การศึกษาทางประวัติศาสตร์อย่างละเอียดเพื่อเปิดเผยความจริงและมุมมองที่หลากหลายของเจงกิสข่านและยุคสมัยของเขาให้กับผู้ชม

ผู้ดำเนินรายการ การเล่าเรื่องในรูปแบบเสียงบรรยายเชื่อมโยงแต่ละตอนเข้าด้วยกัน นำผู้ชมดำดิ่งสู่ประวัติศาสตร์ของเจงกิสข่าน ด้วยเสียงที่อบอุ่นและเต็มไปด้วยเสน่ห์ เรื่องราวที่ถักทอระหว่างประวัติศาสตร์และปัจจุบันจึงเปี่ยมไปด้วยความลึกซึ้งและความน่าหลงใหล ทำให้การเดินทางสำรวจประวัติศาสตร์นี้มีชีวิตชีวาและตราตรึงใจ

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

สารคดีมีการแสดงออกถึงความขัดแย้งหลักในหลายแง่มุม ดังนี้

ความขัดแย้งระหว่างธรรมชาติกับการดำรงชีวิต เริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงสภาพแวดล้อมอันโหดร้ายของทุ่งหญ้า เช่น ความหนาวเย็นในฤดูหนาวและความแห้งแล้งยาวนาน ซึ่งเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงต่อการดำรงชีวิตของชาวมองโกล ในสารคดีกล่าวว่า “สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อขายตายไปเพราะความแห้งแล้งยาวนานในฤดูร้อน ฤดูหนาวที่หนาวเย็นกว่าปกติ และในอดีตนั้นก็ยิ่งโหดร้ายมากขึ้น” ความโหดร้ายของธรรมชาตินี้กลายเป็นความขัดแย้งหลักที่ชาวมองโกลต้องเผชิญเพื่อความอยู่รอด

ความขัดแย้งภายในสังคม เมื่อทรัพยากรเริ่มหายาก ชาวมองโกลก็เริ่มมีความขัดแย้งกันเพื่อแย่งชิงทรัพยากรสำหรับการดำรงชีวิต ในสารคดีกล่าวว่า “การต่อสู้กันระหว่างกลุ่มเพื่อแย่งชิงทรัพยากรบนทุ่งหญ้า ขโมยสัตว์ของผู้อื่น ผู้ที่ทำผิดอาจถูกจับเป็นทาส หรือฆ่าผู้ที่อ่อนแอ ครอบครัวที่ถูกทารุณกรรมถูกทำลายและถูกลักพาตัวไป” ความขัดแย้งภายในสังคมนี้ทำให้การดำรงชีวิตของชาวมองโกลยิ่งลำบากมากขึ้น

ความขัดแย้งระหว่างประวัติศาสตร์กับความเป็นจริง สารคดีนี้นำเสนอเรื่องราวตำนานของ เจงกิสข่าน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของจักรวรรดิมองโกลในอดีต เทียบกับความเป็นจริงใน สังคมมองโกลปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความลำบาก เจงกิสข่านได้รวมชนเผ่ามองโกลเป็นหนึ่งเดียวและ สร้างจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่ แต่เมื่อเวลาผ่านไป จักรวรรดิมองโกลกลับล่มสลาย และชีวิตของชาวมองโกล ตกอยู่ในความลำบาก ความขัดแย้งระหว่างประวัติศาสตร์กับความเป็นจริงนี้ทำให้ผู้อ่านรู้สึกถึงการ เปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนในสังคมมองโกล

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและการยอมรับตัวตน ในศตวรรษที่ 20 การพูดถึงเจงกิสข่านใน ฐานะวีรบุรุษผู้รวมแผ่นดินเป็นสิ่งต้องห้าม เนื่องจากขัดแย้งกับแนวคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ ความ ขัดแย้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและความสับสนในการยอมรับตัวตนของชาว มองโกลในแต่ละยุคสมัย

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

สารคดีนี้ใช้มุมมองการเล่าเรื่องหลักๆ ดังนี้

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) สารคดีนำเสนอ มุมมองที่รอบรู้ทั้งหมด ให้ข้อมูลพื้นหลังทางประวัติศาสตร์ การบรรยายสภาพแวดล้อม และการแสดง ความคิดของตัวละคร เช่น การเล่าเรื่องราวชีวิตของเจงกิสข่าน การบรรยายวิถีชีวิตของชาวมองโกล และการอธิบายธรรมชาติของทุ่งหญ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความครอบคลุมและความลึกซึ้งของมุมมอง รอบรู้

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่สาม (The Third-Person Narrator) เมื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ ตัวละครหรือเหตุการณ์เฉพาะ สารคดีใช้มุมมองบุคคลที่สาม เช่น การเล่าเรื่องชีวิตในวัยเด็กของเตมู จิน (เจงกิสข่าน) ประสบการณ์โศกเศร้าของครอบครัวที่ถูกลักพาตัวและสังหาร ซึ่งทำให้ผู้อ่านเข้าใจ บุคลิกและความคิดของตัวละครได้มากขึ้น มุมมองนี้ช่วยให้ผู้อ่านค่อยๆ เรียนรู้เรื่องราวตามการเล่า เรื่อง

มุมมองทางประวัติศาสตร์ (Historical Point of View) สารคดีเล่าเรื่องราวของจักรวรรดิ มองโกลและเจงกิสข่านในมุมมองทางประวัติศาสตร์ โดยการทบทวนเหตุการณ์ในอดีต ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ความเป็นมาของการก่อตั้งและการล่มสลายของจักรวรรดิมองโกล รวมถึงชีวิตที่เป็นตำนานของเจง กิสข่าน มุมมองนี้ทำให้ผู้ชมเข้าใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของมองโกลได้อย่าง ครอบคลุมมากขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-22 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	วัดต้าจาว วัดที่เก่าแก่ที่สุดของเมืองฮูเหอเห่าเท่มองโกเลียในประเทศจีน เป็นศาสนาพุทธของชาวทิเบตที่อยู่ภายใต้การปกครองของมองโกล	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เยียมชมพิพิธภัณฑ์เจงกิสข่าน	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ป่าไม้ฤดูหนาวและแม่น้ำในประเทศมองโกเลีย	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงเส้นทางการขยายของกองทัพเจงกิสข่าน	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	รูปปั้นเจงกิสข่านไม่เพียงเป็นสัญลักษณ์ของพลัง ความกล้าหาญ ภาวะผู้นำ และความรุ่งโรจน์ของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมองโกลเลีย แต่ยังเตือนให้ผู้คนไม่ลืมถึงอิทธิพลอันยิ่งใหญ่ที่เขามีต่อกระแสประวัติศาสตร์ของโลกอีกด้วย	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจงกิสข่าน 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม นี่คือสารคดีเกี่ยวกับบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านตัวละครและฉากต่าง ๆ อย่างมีชีวิตชีวาและวิเคราะห์อย่างละเอียด แสดงให้เห็นถึงทัศนียภาพอันงดงามของทุ่งหญ้ามองโกลเลีย ตำนานของเจงกิสข่าน และวิธีที่จักรวรรดิมองโกลสามารถพิชิตพื้นที่ส่วนใหญ่ของโลกได้ด้วยกลยุทธ์และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ สารคดีนี้ทำให้เราเข้าใจเสน่ห์เฉพาะตัวของวัฒนธรรมมองโกลเลีย และจิตวิญญาณแห่งความอดทนของชาวมองโกลที่แสดงออกมาในสภาพแวดล้อมที่ยากลำบาก

4.3.2 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ

ตารางที่ 4-23 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2018	Spirit of Asia: เจิ้งเหอ มหาชนที่แห่งท้องทะเล	26 นาที	Thai PBS	60k views	662	อำเภอคุนหยาง เมืองคุนหมิง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน
2	2018	Spirit of Asia:ตามสมุทรยาตราทัพเจิ้งเหอ	24 นาที	Thai PBS	34k views	378	นครหนานจิง ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง(Plot)

1.1) การเริ่มต้น (Exposition) แบบย้อนกลับ สารคดีเริ่มต้นด้วยแนะนำภูมิหลังของราชวงศ์ หมิงในช่วงต้นและบทบาทของเจิ้งเหอ ในสารคดีก็กล่าวว่า ย้อนไปเมื่อหลายปีก่อน ในช่วงต้นราชวงศ์หมิง สามารถกล่าวได้ว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของโลกถูกมังกรจีนควบคุม ผ่านการเดินทางเรือของกองเรือเจิ้งเหอ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และอิทธิพลของราชวงศ์หมิง นอกจากนี้ยังกล่าวถึงชาติกำเนิดของเจิ้งเหอและการที่เขาถูกจับเป็นชนกที่โดยกองทัพหมิง รวมถึงชีวิตในราชสำนัก ซึ่งเป็นการปูพื้นสำหรับกิจกรรมการเดินทางต่อไป

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) ส่วนการพัฒนาได้บรรยายอย่างละเอียดถึงวิธีที่เจิ้งเหอได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการกองทัพเรือ และเริ่มต้นการเดินทางเรือของเขา ในสารคดีได้อธิบายถึงขนาดและอุปกรณ์ของกองเรือเจิ้งเหอ และวิธีที่พวกเขาข้ามทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดียเพื่อทำการค้าและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความท้าทายและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เจิ้งเหอพบระหว่างการเดินทางเรือ เช่น สภาพอากาศและภัยพิบัติทางทะเล แต่ความท้าทายเหล่านี้ยังไม่ได้ก่อให้เกิดวิกฤติที่แท้จริง

1.3) การสร้างจุดวิกฤติ (Crisis) แม้ว่าในสารคดีจะไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์วิกฤติที่ชัดเจน แต่เราสามารถมองว่าสภาพอากาศที่รุนแรงหรือภัยพิบัติทางทะเลที่เจิ้งเหอพบระหว่างการเดินทางเรืออาจเป็นวิกฤติที่ซ่อนอยู่ อย่างไรก็ตาม สารคดีเน้นถึงความกล้าหาญและสติปัญญาของเจิ้งเหอ และวิธีที่พวกเขาฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ หากมองในแง่กว้าง วิกฤติอาจเป็นความไม่แน่นอนที่เกิดจากการสำรวจดินแดนและประเทศที่ไม่รู้จักก่อนออกเรือทุกครั้ง และวิธีที่เจิ้งเหอเผชิญกับความไม่แน่นอนเหล่านี้

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) จุดไคลแมกซ์สามารถมองว่าเป็นช่วงเวลาสำคัญของการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ ซึ่งเขาได้เดินทางไปถึงอินเดียและแอฟริกา และสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าและวัฒนธรรมกับประเทศต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และอิทธิพลของราชวงศ์หมิง โดยเฉพาะการนำสัตว์หายากเช่นกิเลน (อาจเป็นยีราฟ) กลับมา แสดงถึงความสำเร็จของการเดินทางเรือและเกียรติยศของราชวงศ์หมิง

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ส่วนตอนจบได้กล่าวถึงการสิ้นสุดของการเดินทางเรือของเจิ้งเหอและปริศนาของสาเหตุการตายของเขา สารคดีระบุว่าเจิ้งเหอป่วยระหว่างการเดินทางเรือครั้งสุดท้ายและเสียชีวิตกลางทะเล โดยที่ร่างของเขาหายไป ทำให้เกิดเรื่องเล่าและตำนานต่าง ๆ นอกจากนี้ยังทบทวนถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และผลกระทบของการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ และบทบาทที่เขามีต่อราชวงศ์หมิงและโลก

2) แก่นความคิด (Theme)

นี่คือสารคดีเชิงประวัติศาสตร์ ที่เน้นเรื่องราวเกี่ยวกับวีรกรรมทางประวัติศาสตร์และผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ของกองเรือสมบัตินำโดยขันทีเจิ้งเหอในช่วงต้นราชวงศ์หมิง แก่นความคิดหลักครอบคลุมประเด็นดังต่อไปนี้

วีรกรรมการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ บอกเล่าเรื่องราวของเจิ้งเหอในฐานะผู้บัญชาการกองทัพเรือของราชวงศ์หมิง นำกองเรือขนาดใหญ่เดินทางเจ็ดครั้งไปยังดินแดนตะวันตก เปิดเส้นทางสายไหมทางทะเล และแสดงให้เห็นถึงอำนาจทางทะเลของราชวงศ์หมิง

การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและอิทธิพล การเดินทางเรือของเจิ้งเหอไม่เพียงแต่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศเท่านั้น แต่ยังผลักดันการเผยแพร่วัฒนธรรมและการหลอมรวม แสดงให้เห็นถึงความเปิดกว้างและการยอมรับในอารยธรรมจีนโบราณ

เกียรติภูมิแห่งชาติและความภาคภูมิใจของชนชาติ ผ่านความสำเร็จในการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ เน้นย้ำถึงความรุ่งโรจน์และเกียรติยศของประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์จีน และพิสูจน์ว่าชาวจีนไม่ได้ด้อยไปกว่านักสำรวจจากตะวันตก

ครอบครัวและการสืบทอด ยังรวมถึงเรื่องราวภูมิหลังส่วนตัวของเจิ้งเหอ เรื่องราวครอบครัวและการสืบทอดของทายาทของเขา เพิ่มสีสันความเป็นมนุษย์ให้กับบุคคลในประวัติศาสตร์

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีสร้างพื้นที่เล่าเรื่องทางประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตชีวา สมจริง และน่าสนใจผ่านตัวละครต่อไปนี้

หลูเจี้ยนอัน (Lu Jian An) ไกด์นำเที่ยวชาวจีน ในสารคดีเขาไม่เพียงเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ชมกับความยิ่งใหญ่ของการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ แต่ยังนำพาผู้ชมเข้าสู่ยุคสมัยแห่งความรุ่งเรืองทางประวัติศาสตร์ด้วยการเล่าเรื่องที่ชัดเจนและมีสีสัน ในสารคดี หลูเจี้ยนอันพาผู้ชมเยี่ยมชมสถานที่สำคัญ เช่น สวนเจิ้งเหอ และบ้านเกิดของเจิ้งเหอ พร้อมกับการบรรยายในสถานที่จริงและการสร้างฉากขึ้นใหม่ ถ่ายทอดเรื่องราวการเดินทางเรือของเจิ้งเหอ การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และอิทธิพลของเขาต่อจีนและโลกใบนี้ นอกจากนี้ มุมมองของหลูเจี้ยนอันยังทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงการสืบทอดและอิทธิพลของจิตวิญญาณของเจิ้งเหอในยุคปัจจุบันอีกด้วย

ผู้ดำเนินรายการ แม้ว่าผู้ดำเนินรายการในสารคดีนี้จะไม่ได้ปรากฏตัวต่อหน้าจอ แต่เขาเป็นผู้บรรยายหลักที่เชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดเข้าด้วยกัน เสียงของผู้ดำเนินรายการดำเนินเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ เป็นสะพานที่เชื่อมโยงบทต่าง ๆ อธิบายฉากหลังทางประวัติศาสตร์ และถ่ายทอดแนวคิดหลักอย่างชัดเจน ด้วยการออกแบบบทบรรยาย การสนทนา และการอธิบายอย่างพิถีพิถัน ผู้ดำเนินรายการได้ถ่ายทอดเรื่องราวการเดินทางเรือของเจิ้งเหออย่างน่าสนใจ และใช้เทคนิคเปรียบเทียบและ

เชื่อมโยงเรื่องราวของเจิ้งเหอกับสังคมปัจจุบันและประวัติศาสตร์โลก เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมคิดและรู้สึกประทับใจไปพร้อมกัน

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งภายในจิตใจ เส้นทางการต่อสู้ส่วนบุคคลของเจิ้งเหอ จากการเป็นชนที่ถูกรังแกจนกลายมาเป็นแม่ทัพชั้นสูง แสดงถึงการต่อสู้ภายในจิตใจและการเติบโตของเขา อย่างไรก็ตามสารคดีไม่ได้บรรยายถึงความขัดแย้งภายในใจนี้โดยตรง แต่สะท้อนออกมาผ่านความสำเร็จของเขา

ความขัดแย้งภายนอก แม้ว่าสารคดีจะไม่ได้บรรยายถึงความขัดแย้งโดยตรงระหว่างกองเรือของเจิ้งเหอกับประเทศอื่น ๆ แต่การเดินทางของเจิ้งเหอเองก็เป็นการขยายอำนาจและสร้างอิทธิพลทางทะเล ซึ่งอาจถือว่าเป็นความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ นอกจากนี้ ภัยธรรมชาติที่กองเรือของเจิ้งเหอพบเจอในต่างแดน (เช่น พายุ) ก็สามารถถือเป็นความขัดแย้งภายนอกได้เช่นกัน

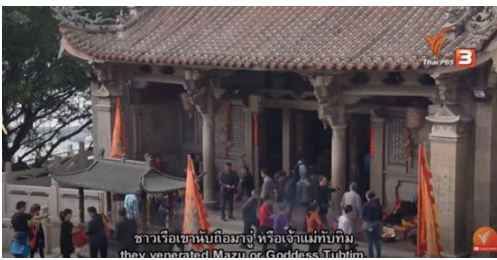
5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ผู้บรรยายดูเหมือนจะรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับชีวิตของเจิ้งเหอ ภูมิหลังครอบครัว และประสบการณ์การเดินทาง สามารถนำเสนอเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างครอบคลุมและเป็นกลาง มุมมองนี้ทำให้การบรรยายมีความครอบคลุมและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น

มุมมองบุคคลที่สาม (The Third-Person Narrator) ในบางส่วน เช่น ประสบการณ์ส่วนตัวของเจิ้งเหอหรือเรื่องราวครอบครัว ผู้บรรยายอาจเล่าผ่านมุมมองของเจิ้งเหอเองหรือคนใกล้ชิด ทำให้เรื่องราวมีความสมจริงและซาบซึ้งมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การใช้มุมมองแบบจำกัดนี้ในเนื้อหาหลักมีค่อนข้างน้อย

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-24 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ชาวประมงและลูกเรือต่างมีความศรัทธาในองค์เจ้าแม่ทับทิม (มาจู) ก่อนออกทะเลพวกเขาจะกราบไหว้ขอพรจากเจ้าแม่ทับทิมเพื่อขอให้เดินทางปลอดภัย	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ทีมงานสารคดีถ่ายทำการสร้างเรือในยุคของเจิ้งเหอโดยฝีมือของคนในยุคปัจจุบัน	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ทะเลที่อยู่หน้าศาลเจ้า เจ้าแม่ทับทิม	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงเส้นทาง การเดินเรือของคณะเจิ้งเหอ	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	รูปปั้นเจิ้งเหอมักจะถูกสร้างไว้ในสวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์อนุสรณ์ หรือห้องแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อแสดงว่าสถานที่นั้นมีความเกี่ยวข้องกับเจิ้งเหอ	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เจิ้งเหอ 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอความยิ่งใหญ่ในการเดินเรือของเจิ้งเหอ ประสบการณ์ชีวิต คุณลักษณะส่วนตัว รวมถึงความหมายและอิทธิพลทางประวัติศาสตร์ ผ่านตัวละครและฉากต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ไม่เพียงทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้ถึงเบื้องหลัง ประวัติศาสตร์ กระบวนการ และความสำเร็จของ

การเดินทางของเจิ้งเหอเท่านั้น แต่ยังเจาะลึกถึงโคกนาฏกรรมส่วนตัวและความหมายทางประวัติศาสตร์ของเขาด้วย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสืบทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติจีน

4.3.3 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก

ตารางที่ 4-25 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2014	Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊ก	27 นาที	Thai PBS	293k views	2.3k	นครหวู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน
2	2014	Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊กตอนที่ 2	27 นาที	Thai PBS	188k views	1.5k	เมืองจิงโจว มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีน
3	2021	Spirit of Asia :สามก๊ก จากหูเป่ย์สู่บางกอก	24 นาที	Thai PBS	25k views	367	เมืองเซียนหนิง มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และกทม
4	2021	Spirit of Asia :สามก๊ก จากขุนพลสู่เทพเจ้า	24 นาที	Thai PBS	86k views	1.1k	นครหวู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ประเทศจีนและ กทม.

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊ก”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยบรรยายลักษณะภูมิศาสตร์ของแม่น้ำแยงซี การไหลผ่านพื้นที่ต่าง ๆ และความสำคัญของมันต่อเมืองริมฝั่ง เช่น เมืองอู๋ฮั่น เพื่อปูพื้นฐานให้กับฉากหลังทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่กว้างขวาง นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการที่ชาวจีนให้ความสำคัญทั้งกับการพัฒนาและการอนุรักษ์วัฒนธรรมโบราณ เพื่อเตรียมความพร้อมในการผจญภัยประกอบทางวัฒนธรรม

1.2) การพัฒนาสารคดี (Rising Action) ด้วยการแนะนำสถานที่สำคัญในยุคปัจจุบันของอู๋ฮั่น เช่น สะพานข้ามแม่น้ำแยงซีและทะเลสาบตงหู พร้อมกับสถานที่ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

เช่น หอหวงเหอ คีตสมัยสามก๊ก ทำให้เห็นถึงความซับซ้อนและความหลากหลายของการพัฒนาเมือง สารคดียังบรรยายถึงขนมท้องถิ่นอย่างภาพวาดน้ำตาลและศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และกลยุทธ์การรบในสมัยสามก๊ก ทำให้เนื้อเรื่องมีความเข้มข้นและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในส่วนนี้ไม่มีจุดวิกฤตหรือความขัดแย้งที่ชัดเจน แต่หากมองในมุมกว้าง อาจมองว่าการหาสมดุลระหว่าง การพัฒนาเมืองสมัยใหม่และการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นวิกฤตหรือความท้าทายที่ซ่อนอยู่ นั่นคือวิธีการที่เมืองจะพัฒนาอย่างรวดเร็วพร้อมกับการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) แม้ว่าเนื้อหาไม่ใช่เรื่องเล่าในรูปแบบทั่วไป จึงไม่มีจุดไคลแม็กซ์ที่ชัดเจน แต่หากต้องเลือก อาจเป็นการบรรยายถึงยุทธการสำคัญในยุคสามก๊ก เช่น ยุทธการที่เซ็กเป็ก และการยกย่องสติปัญญาของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์อย่างขงเบ้ง ซึ่งเป็นจุดที่นำไปสู่ความเข้มข้นทางอารมณ์หรือข้อมูล

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) ในส่วนตอนจบ แม้ว่าจะไม่มีเหตุการณ์จบที่ชัดเจน แต่การย้อนรำลึกถึงประวัติศาสตร์สมัยสามก๊กและการคาดการณ์อนาคตของเมืองอยู่ฮั่น และเมืองอื่น ๆ ช่วยสรุปการบรรยายให้สมบูรณ์ นอกจากนี้ยังทิ้งไว้ให้ผู้ชมได้ขบคิดถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และอนาคต

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia: เดินบนแผ่นดินสามก๊ก ตอนที่ 2”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยแนะนำสถานะของจ้าวปักกิ่งเรื่อง "สามก๊ก" ในฐานะมรดกโลก และวิธีที่มันถูกใช้เพื่อสืบทอดประวัติศาสตร์ของยุคสามก๊ก นอกจากนี้ยังกล่าวถึงการที่ชาวจีนได้เรียนรู้เรื่องราวของยุคสามก๊กผ่านช่องทางต่าง ๆ เพื่อปูทางให้กับ การแนะนำวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ในภายหลัง โดยมีประโยคอย่างเช่น "แม้ว่าในยุคนั้นจะเป็นช่วงสงครามและความวุ่นวาย แต่คนรุ่นใหม่มักกลับรู้เรื่องราวของยุคสามก๊กมากกว่าทุกยุค" ซึ่งแสดงถึงรากฐานที่ลึกซึ้งของวัฒนธรรมสามก๊กในใจของชาวจีน

1.2) การพัฒนาสารคดี (Rising Action) มีการบรรยายอย่างละเอียดเกี่ยวกับสถานที่สำคัญในยุคสามก๊ก เช่น เมืองโบราณจิงโจว และความสำคัญของสถานที่เหล่านี้ในประวัติศาสตร์สามก๊ก ผ่านรายละเอียดของผังเมืองและสิ่งก่อสร้างทางทหาร แสดงถึงสภาพแวดล้อมทางสงครามและลักษณะของเมืองในยุคนั้น นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงวีรบุรุษแห่งสามก๊กอย่างกวนอูและจูกัดเหลียง รวมถึงปรากฏการณ์ที่มีผู้เคารวะและศรัทธาในวีรบุรุษเหล่านี้ โดยเฉพาะกวนอูที่มีฐานะเป็น "เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์" ในวัฒนธรรมจีน และมีการพูดถึงโบราณสถานและตำนานที่เกี่ยวข้องกับกวนอู

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในสารคดีตอนนี้ไม่มีจุดวิกฤตหรือความขัดแย้งที่ชัดเจน แต่หากมองในมุมที่กว้างขึ้น สามารถมองว่าสงครามและการเปลี่ยนแปลงอำนาจในยุคสามก๊กเป็นวิกฤต

หรือความท้าทายที่ต่อเนื่อง ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ได้หล่อหลอมวีรบุรุษและขับเคลื่อนประวัติศาสตร์ไปข้างหน้า อย่างไรก็ตาม จุดวิกฤตนี้ไม่ใช่จุดเน้นที่ถูกบรรยายโดยตรงในเรื่อง

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) สารคดีตอนนี้ไม่มีจุดไคลแม็กซ์ที่ชัดเจน แต่หากต้องเลือก อาจมองว่าการบรรยายถึงวีรบุรุษอย่างกวนอูและจูถ์เหลียง พร้อมการยกย่องความกล้าหาญและสติปัญญาของพวกเขา รวมถึงการเน้นถึงอิทธิพลของพวกเขาต่อวัฒนธรรมรุ่นหลัง ถือเป็นจุดไคลแม็กซ์ทางอารมณ์หรือข้อมูล

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ในส่วนสุดท้าย มีการย้อนรำลึกถึงประวัติศาสตร์ของยุคสามก๊กและการสรุปถึงอิทธิพลทางวัฒนธรรม เป็นการสรุปเนื้อหาอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ยังทิ้งความคิดให้ผู้ชมได้พิจารณาถึงบุคคลในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม โดยมีประโยคอย่างเช่น "ทุกวีรบุรุษล้วนเป็นบุคคลในประวัติศาสตร์ พวกเราเป็นคนรุ่นหลัง อย่าตัดสินว่าใครถูกหรือผิด" และการกล่าวว่า "ตัวละครในนิยายสามก๊กซ่อนปรัชญาของขงจื้อที่ฝังรากลึกในสังคมจีน" ซึ่งย้ำถึงอิทธิพลและคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมสามก๊กในสังคมจีน

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia :สามก๊กจากหุบเขาสู่บางกอก”

1.1) การเริ่มต้น (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำสถานะของ "สามก๊ก" ในฐานะนวนิยายประวัติศาสตร์ และองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ที่มันกล่าวถึง เช่น การเคลื่อนย้ายของขุนศึกและสามสิบหกกลยุทธ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและหลักศีลธรรมที่ฝังอยู่ในนวนิยาย เช่น การยกย่องคำสอนของขงจื้อ และความหมายของมันในสังคมปัจจุบัน โดยได้แนะนำตัวละครหลักในเรื่อง เช่น ซุนวู โจโฉ เล่าปี่ กวนอู และเตียวหุย พร้อมกับลักษณะนิสัยและความสัมพันธ์ของพวกเขา รวมถึงองค์ประกอบเช่นนายพลผู้ชาญฉลาดและอาวุธทรงพลัง เพื่อวางพื้นฐานให้กับการพัฒนาเนื้อเรื่องในภายหลัง

1.2) การพัฒนาของสารคดี (Rising Action) ในส่วนนี้ได้มีการแนะนำแบปเปลของ "สามก๊ก" ความเชื่อในตัวละคร และการแพร่กระจายของวัฒนธรรมสามก๊กในประเทศไทยและที่อื่น ๆ แสดงให้เห็นถึงความกว้างขวางและผลกระทบอันลึกซึ้งของเรื่องราวสามก๊กในแง่ของเวลาและสถานที่ จากนั้นได้เริ่มบรรยายถึงเหตุการณ์สำคัญและชะตากรรมของตัวละครในยุคสามก๊ก เช่น การปกครองที่โหดเหี้ยมของตั๋งโต๊ะ กลอุบายของเตียวเสี้ยน และการสาบานเป็นพี่น้องระหว่างเล่าปี่ กวนอู และเตียวหุย เหตุการณ์และชะตากรรมที่พันกันเหล่านี้เป็นวัตถุดิบที่สำคัญและขับเคลื่อนเนื้อเรื่องต่อไป

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าในสารคดีตอนนี้จะไม่มีการระบุถึงจุดวิกฤตที่ชัดเจน แต่ยุคสามก๊กเองก็เต็มไปด้วยความขัดแย้งและวิกฤตต่าง ๆ การปกครองอันโหดร้ายของตั๋งโต๊ะ การต่อสู้ระหว่างขุนศึกต่าง ๆ และการตั้งตนเป็นใหญ่ของโจโฉ เล่าปี่ และซุนกวน ล้วนแล้วแต่เป็นวิกฤตหรือความท้าทายที่ต่อเนื่อง การบรรยายถึงความซื่อสัตย์ การทรยศ การแก้แค้น และความรักในเรื่อง

สามก๊ก เป็นการเปิดเผยถึงความซับซ้อนของมนุษย์ในสถานะที่รุนแรง ความขัดแย้งทางอารมณ์เหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของวิกฤต

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) จุดสำคัญของเรื่องคือการแสดงถึงยุทธการและกลยุทธ์อันชาญฉลาด เช่น การบรรยายถึงยุทธการที่เซ็กเพ็กผ่านกลยุทธ์ของจิวยี่ และความผิดพลาดของโจโฉ แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายของสงครามและความสำคัญของปัญญา นอกจากนี้ยังมีฉาก เช่น กลอุบายล่อคนด้วยความงามของเตียวเลี้ยว ความซื่อสัตย์และความกล้าหาญของกวนอู ซึ่งถือเป็นจุดเล็ก ๆ ของเรื่อง นอกจากนี้การกล่าวถึงการแพร่กระจายของวัฒนธรรมสามก๊กในประเทศไทย และสถานะของ "สามก๊ก" ในวรรณคดีและการศึกษาไทย ก็เป็นอีกจุดหนึ่งที่ต้องเป็นไคลแม็กซ์ทางอารมณ์หรือข้อมูล

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ในส่วนสุดท้ายได้มีการทบทวนเหตุการณ์สำคัญและชะตากรรมของตัวละครในยุคสามก๊ก รวมถึงผลกระทบและบทเรียนที่เรื่องราวเหล่านี้มีต่อสังคมปัจจุบัน การทบทวนนี้ทำให้การเล่าเรื่องมีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับมนุษย์ อำนาจ และความซื่อสัตย์

ตอนที่ 4 “Spirit of Asia :สามก๊กจากขุนพลสู่เทพเจ้า”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบตามลำดับเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยแนะนำพื้นหลังทางประวัติศาสตร์ของยุคสามก๊กอย่างย่อ รวมถึงตัวละครสำคัญจากสามอาณาจักร วุยก๊ก จ๊กก๊ก และง่อก๊ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กวนอู ที่ถูกยกย่องเป็นสัญลักษณ์แห่งความซื่อสัตย์และความภักดี นอกจากนี้ยังกล่าวถึงอิทธิพลที่กว้างขวางของประวัติศาสตร์สามก๊กในระดับโลก รวมถึงการแพร่กระจายของวัฒนธรรมและศาสนา

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) จากนั้นในสารคดีได้กล่าวถึงสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม เช่น หอเหลียงเฮ่อวี และศาลเจ้ากวนอู ที่แสดงให้เห็นถึงการสืบทอดและอิทธิพลของวัฒนธรรมสามก๊กในยุคหลัง แม้ส่วนนี้จะไม่ช่วยให้เนื้อเรื่องเดินหน้าไปอย่างชัดเจน แต่การบรรยายถึงประวัติศาสตร์และตำนานของสถานที่สำคัญเหล่านี้ ช่วยเพิ่มมิติให้กับพื้นหลังทางวัฒนธรรมและเป็นการปูทางให้กับการเล่าถึงประวัติศาสตร์ต่อไป เมื่อกล่าวถึงเงงจิ๋วและการปกป้องของกวนอู เนื้อหาเริ่มเจาะลึกลงในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เช่น การที่กวนอูกลายเป็นผู้พิทักษ์เงงจิ๋ว และความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของเมือง ส่วนนี้สามารถมองว่าเป็นจุดเล็ก ๆ ที่เน้นไปที่การพัฒนาของเหตุการณ์ที่เจาะลึกไปในบริบททางประวัติศาสตร์

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) เนื่องจากเนื้อหานี้เป็นสารคดีเชิงประวัติศาสตร์มากกว่าจะเป็นเรื่องเล่าแบบดั้งเดิม จึงไม่มีการกล่าวถึงวิกฤตอย่างชัดเจน แต่หากต้องระบุวิกฤต อาจกล่าวได้ว่าภัยคุกคามจากภายนอกที่กวนอูเผชิญอยู่ เช่น การรุกรานของซุนกวน ถือเป็นวิกฤตที่ซ่อนเร้นอยู่ แต่เนื้อหาไม่ได้ขยายความถึงวิกฤตนี้อย่างละเอียด

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) เนื่องจากโครงสร้างของสารคดีค่อนข้างยืดหยุ่น ไม่มีจุดไคลแม็กซ์ที่ชัดเจน แต่สามารถสัมผัสถึงจุดไคลแม็กซ์ได้จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือเรื่องเล่าที่สำคัญ เช่น ความกล้าหาญของกวนอูในยุทธการที่เซ็กเพ็ก หรือเรื่องเล่าที่กวนอูถูกยกย่องให้เป็นเทพในความเชื่อของประชาชน เหตุการณ์เหล่านี้สามารถนับเป็นจุดไคลแม็กซ์เล็ก ๆ ในสารคดี

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อไปเอง ส่วนสุดท้ายของเนื้อหาเน้นไปที่การสืบทอดและอิทธิพลของวัฒนธรรมสามก๊กในยุคหลัง เช่น ศาเล้ากวนอูในกรุงเทพฯ และความเคารพของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อกวนอู ส่วนนี้สามารถนับเป็นบทสรุป ซึ่งสรุปอิทธิพลลึกซึ้งของวัฒนธรรมสามก๊กต่อสังคมในยุคหลัง พร้อมเน้นถึงคุณค่าของความดีและความซื่อสัตย์

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีสี่ตอนนี้มีแก่นความคิดเดียวกัน ซึ่งก็คือการสืบทอดและอิทธิพลของวัฒนธรรมสามก๊ก ฉะนั้นถูกสอดแทรกอยู่ในสี่ตอน ผ่านการบรรยายจากภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ความเจริญของเมือง ไปจนถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และบุคคลต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลลึกซึ้งของวัฒนธรรมสามก๊กทั้งในประเทศจีนและทั่วโลก

2.1) การหลอมรวมของแม่น้ำแยงซีและวัฒนธรรมสามก๊ก

ตอนแรกบรรยายถึงภูมิทัศน์ทางธรรมชาติของแม่น้ำแยงซี วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ และการพัฒนาเมืองริมฝั่ง เช่น เมืองอู๋ยั่น ที่แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมสามก๊กอยู่ร่วมกันอย่างไรในเมืองสมัยใหม่และโบราณสถาน หัวข้อนี้ไม่ได้แค่เน้นที่ความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำแยงซีหรือความทันสมัยของเมืองเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงวิธีการรักษาและสืบทอดแก่นแท้ของวัฒนธรรมสามก๊กในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้

2.2) จี๊วเรื่อง "สามก๊ก" และการเผยแพร่วัฒนธรรมสามก๊ก

ตอนที่สองใช้การแสดงจี๊วเรื่อง "สามก๊ก" เป็นจุดเริ่มต้นในการสำรวจการเผยแพร่วัฒนธรรมสามก๊กผ่านรูปแบบศิลปะ และการที่มันได้รับการยอมรับในระดับโลก ส่วนนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของจี๊วในฐานะมรดกโลก และรากฐานลึกซึ้งของเรื่องราวสามก๊กในใจของคนจีน หัวข้อหลักคือการที่ศิลปะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรม และการที่วัฒนธรรมสามก๊กสามารถก้าวข้ามขอบเขตของกาลเวลาและอิทธิพลต่อผู้คนได้อย่างไร

2.3) คุณค่าทางวัฒนธรรมและคำสอนทางศีลธรรมใน "สามก๊ก"

ตอนที่สามวิเคราะห์ถึงสถานะและคุณค่าทางวัฒนธรรมของนิยายประวัติศาสตร์ "สามก๊ก" ซึ่งไม่ได้ได้เพียงเล่าเรื่องราวเหตุการณ์และโชคชะตาของตัวละครในยุคสามก๊กเท่านั้น แต่ยังแฝงไปด้วยคำสอนทางศีลธรรมและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง หัวข้อนี้มุ่งเน้นว่าผลงานวรรณกรรมสามารถ

สร้างความทรงจำทางประวัติศาสตร์อย่างไร และความทรงจำเหล่านี้มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของผู้คนอย่างไร

2.4) มุมมองระดับโลกและอิทธิพลต่อยุคหลังของวัฒนธรรมสามก๊ก

ตอนที่สี่พิจารณาวัฒนธรรมสามก๊กในมุมมองระดับโลกและการแพร่กระจายอิทธิพลไปทั่วโลก ไม่เพียงแต่แนะนำบุคคลสำคัญและเหตุการณ์ในยุคสามก๊กเท่านั้น แต่ยังนำเสนอผ่านสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม เช่น หอเหลียงเย่อวี๋ และศาลเจ้ากวนอู และตำนานประวัติศาสตร์ เช่น ความรักและความกล้าหาญของกวนอู ที่แสดงถึงการสืบทอดวัฒนธรรมสามก๊กในยุคหลัง หัวข้อหลักคือการที่วัฒนธรรมสามก๊กก้าวข้ามพรมแดนประเทศและศาสนา กลายเป็นมรดกร่วมของมนุษยชาติ

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีได้นำเสนอภูมิทัศน์ทางธรรมชาติของแม่น้ำแยงซี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และทัศนียภาพของเมืองต่างๆ รวมถึงประวัติศาสตร์สมัยสามก๊กผ่านตัวละครต่าง ๆ ดังนี้

ลู่ เจี้ยนอัน (Lu Jian An) โกดี้ที่มีความรู้สึกซึ่งในประวัติศาสตร์ ด้วยการบรรยายที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวาและการถ่ายทอดข้อมูลอันทรงคุณค่า เขานำพาผู้ชมย้อนเวลาสู่เหตุการณ์สำคัญของศึกผาแดง และสัมผัสกับความสง่างามของศาลเจ้าวุโหวในเฉิงตู สารคดีใช้เทคนิคการถ่ายทำตามรอยและเทคโนโลยีการจำลองสามมิติ นำเสนอภาพสนามรบผาแดงอันยิ่งใหญ่และความลึกซึ้งของวัฒนธรรมในศาลเจ้าวุโหว พร้อมกับการบรรยายสดจากลู่ เจี้ยนอัน ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้อยู่ท่ามกลางช่วงเวลาสำคัญทางประวัติศาสตร์นั่นเอง

ปวิรรต จันทร นักเขียนและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน ด้วยความเห็นและงานวิจัยอันลึกซึ้งของเขา ได้อธิบายถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรมสามก๊ก และเผยให้เห็นถึงการเผยแพร่และอิทธิพลของสามก๊กในประเทศไทย สารคดีนี้ได้เชิญเขาไปร่วมถ่ายทำในประเทศจีน ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงความลึกซึ้งและความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมสามก๊กในไทย

พระมหาวโรดม ธรรมวโร สารคดีใช้เทคนิคการถ่ายทำแบบภาพระยะใกล้เพื่อจับภาพใบหน้าที่เมตตาและสง่างามของพระสงฆ์ท่านนี้ พร้อมกับเสียงบรรยายที่อบอุ่นและทรงพลัง สอดแทรกด้วยภาพหนังสือสามก๊กฉบับภาษาไทยและนิทรรศการวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง สร้างบรรยากาศของการสนทนาทางวัฒนธรรมข้ามเวลา ให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงพลังแห่งการเผยแพร่และอิทธิพลของเรื่องราวสามก๊กในระดับสากล

ผู้ดำเนินรายการ ด้วยเสียงที่ไพเราะ น้ำเสียงที่นุ่มนวลและมีอารมณ์ ผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่เชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ในสารคดีให้เป็นไปอย่างราบรื่น บรรยายเนื้อหาด้วยความไหลลื่นและมีพลังดึงดูดใจ นำผู้ชมไปสำรวจเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญในสมัยสามก๊ก สารคดีนำเสนอผ่านมุมมองแบบ omniscient โดยมีเสียงบรรยายสอดแทรกระหว่างฉากต่าง ๆ ไม่เพียงแต่

แนะนำประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร แต่ยังทำการวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ พร้อมกับการสลับเปลี่ยนภาพและเสียงเพื่อสร้างบรรยากาศที่เข้าใจหรืออบอุ่น ซาบซึ้ง ทำให้ผู้ชมเข้าใจวัฒนธรรมสามก๊กได้อย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

4.1) ความขัดแย้งในแง่ประวัติศาสตร์

ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงตามประวัติศาสตร์ตามริมฝั่งแม่น้ำแยงซี หรือสงครามและการเปลี่ยนแปลงอำนาจการปกครองในยุคสามก๊ก ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งและการต่อสู้ที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในกระบวนการของประวัติศาสตร์ ความขัดแย้งเหล่านี้รวมถึงการแย่งชิงอำนาจทางการเมือง การต่อสู้ทางการทหาร และการเผชิญหน้าระหว่างแ่งมุ่มที่ดีและมีมนของมนุษย์ ใน "สามก๊ก" การต่อสู้ระหว่างเหล่าขุนศึกและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ถูกบรรยายออกมาอย่างชัดเจน เป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเรื่องราว นอกจากนี้ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ยังเป็นตัวสร้างบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ความซื่อสัตย์และความกล้าหาญของกวนอู รวมถึงปัญญาและวิสัยทัศน์ของจูกัดเหลียง ซึ่งเรื่องราวของพวกเขากลายเป็นส่วนสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมในยุคหลัง

4.2) ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม

ความก้าวหน้าสมัยใหม่ตามริมฝั่งแม่น้ำแยงซีและการปกป้องวัฒนธรรมดั้งเดิม แสดงให้เห็นถึงปัญหาความสมดุระหว่างการพัฒนาอย่างรวดเร็วกับการรักษารากเหง้าทางวัฒนธรรม การถ่ายทอดของจ๊ว "สามก๊ก" ในฐานะศิลปะดั้งเดิม ตลอดจนความตึงเครียดระหว่างการบริโภคทางวัฒนธรรมสมัยใหม่ สะท้อนให้เห็นถึงความอยู่รอดและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมดั้งเดิมในสังคมสมัยใหม่ ขณะเดียวกัน การตีความและการยอมรับ "สามก๊ก" ในบริบทวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้ ในกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมสามก๊ก ยังคงเผชิญกับปัญหาการยอมรับและการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งยิ่งทำให้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมซับซ้อนมากขึ้น

4.3) ความขัดแย้งทางสังคม

นอกจากความขัดแย้งในแง่ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมแล้ว สารคดีทั้งสี่ยังมีนัยของความขัดแย้งทางสังคมซ่อนอยู่เช่นกัน ในกระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็วตามริมฝั่งแม่น้ำแยงซี การปะทะและการหลอมรวมระหว่างวิถีชีวิตดั้งเดิมกับค่านิยมสมัยใหม่ ได้กระตุ้นให้เกิดการใคร่ครวญถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างลึกซึ้ง ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมสามก๊ก กลุ่มสังคมต่าง ๆ ก็มีการรับรู้และทัศนคติที่ต่างกันเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ความขัดแย้งนี้จึงทำให้เกิดความแตกแยกทางสังคมมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การมีอยู่ของความขัดแย้งและความแตกต่างเหล่านี้ กลับช่วยกระตุ้นให้

เราได้คิดทบทวนอย่างลึกซึ้งถึงวิธีการที่จะถ่ายทอดและส่งเสริมวัฒนธรรมดั้งเดิมในสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ผู้บรรยายสามารถรู้และอธิบายโลกภายในของตัวละครทั้งหมด รวมถึงสภาพแวดล้อมภายนอกได้ มุมมองนี้ทำให้ผู้บรรยายสามารถเคลื่อนย้ายระหว่างประวัติศาสตร์และความเป็นจริง ธรรมชาติและมนุษยศาสตร์ได้อย่างอิสระ ซึ่งทำให้สามารถนำเสนอความกว้างและความลึกของวัฒนธรรมสามก๊กได้อย่างครบถ้วน

มุมมองบุคคลที่สาม (The Third-Person Narrator) ในบางส่วน เช่น ประวัติศาสตร์ ยุทธการที่เซ็กเพ็ก ผู้บรรยายอาจเล่าผ่านตัวละครในสารคดีที่ปรากฏตัว เช่น ไกด์ท้องถิ่น ทำให้เรื่องราวมีความสมจริงและซาบซึ้งมากขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-26 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊ก

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	จั่วปักกิ่ง เป็นหนึ่งในวัฒนธรรมจีนโบราณที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	หอกระเรียนเหลืองเป็นสัญลักษณ์อันทรงคุณค่าของเมืองอู่ฮั่น สมัยสามก๊ก เป็นป้อมปราการทางการทหารของซุนกวน	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็น ธรรมชาติ	แม่น้ำแยงซีเกียง ไหลผ่านหลาย มณฑลสำคัญในประเทศจีน ระยะ ทั้งสิ้นกว่า 3600 กิโลเมตร ครอง อันดับหนึ่งแม่น้ำยาวที่สุดในเอเชีย	
การจำลองฉาก โดยใช้ เทคโนโลยี	ใช้แผนที่แสดงเส้นทาง การไหลผ่าน	
การใช้ สัญลักษณ์แทน เหตุการณ์	ในวัฒนธรรมจีน กวนอูเป็นสัญลักษณ์ ของ ความสัตย์ซื่อ ความถือคุณธรรม ความกตัญญูรู้คุณ ความกล้าหาญ	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์สามก๊กมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีนี้ได้นำเสนอการสืบทอดและอิทธิพลของวัฒนธรรมสามก๊กผ่านตัวละครและฉากต่าง ๆ ตั้งแต่ภูมิทัศน์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ทศนิยมภาพของเมือง ไปจนถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญ ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลอันลึกซึ้งของวัฒนธรรมสามก๊กทั้งในประเทศจีนและทั่วโลกในระดับต่าง ๆ

4.3.4 กลวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ

ตารางที่ 4-27 สารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2014	Spirit of Asia: หวง เหอ มาตุธารแดน	23 นาที	Thai PBS	178k views	1.1k	เขตปกครองตนเองหนิงเซี่ย หุยประเทศจีน
2	2014	Spirit of Asia: อารย ชนแดนทุ่งหญ้า	24 นาที	Thai PBS	45k views	278	เมืองหยินชว่น เขต ปกครองตนเองหนิงเซี่ยหุย ประเทศจีน
3	2014	Spirit of Asia: ธรรมชาติ คือปรัชญา แห่งชีวิต	24 นาที	Thai PBS	542k views	4.2k	เมืองกุ่หยวน เขตปกครอง ตนเองหนิงเซี่ยหุยประเทศ จีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia: หวงเหอ มาตุธารแดน”

1.1) การเปิดเรื่อง(Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นแนะนำแม่น้ำ ฮวงโหในฐานะ "แม่น้ำแม่" ของชนชาติจีน โดยมีการอธิบายถึงต้นกำเนิดทางภูมิศาสตร์ ที่ราบสูงชิงไห่-ทิเบต และเส้นทางที่ไหลผ่านมณฑลต่าง ๆ เช่น ชิงไห่ เสฉวน เป็นต้น ความยาวทั้งหมด 5,464 กิโลเมตร และตำแหน่งของแม่น้ำในฐานะแม่น้ำสายสำคัญในทวีปเอเชีย นอกจากนี้ ยังเน้นถึงผลกระทบอันลึกซึ้งของแม่น้ำฮวงโหที่มีต่ออารยธรรมจีน การบรรยายลักษณะทางภูมิศาสตร์และความสำคัญทางวัฒนธรรมประวัติศาสตร์นี้ได้ตั้งเวทีและสร้างบรรยากาศให้แก่การเล่าเรื่องต่อไป นำผู้ชมเข้าสู่แก่นความคิดของสารคดีเกี่ยวกับแม่น้ำฮวงโห

1.2) การพัฒนาเรื่องราว (Rising Action) ส่วนนี้บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับอารยธรรมโบราณที่เติบโตตามแนวแม่น้ำฮวงโห โดยเฉพาะประวัติการรวมชนเผ่าของจักรพรรดิหวงตี้ และการก่อตั้งราชวงศ์เซี่ย นอกจากนี้ยังเน้นถึงความสำคัญของสุสานจักรพรรดิหวงตี้ในฐานะสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของจีน มีการแนะนำถึงสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติตามแนวแม่น้ำ เช่น น้ำตกหู่โจว ลักษณะภูมิประเทศของที่ราบสูงดินเหลือง และภาพทิวทัศน์แปลกตาของอุทยานทะเลทรายซาโพลัว สถานที่เหล่านี้ไม่เพียงแสดงถึงความยิ่งใหญ่ของแม่น้ำ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอีกด้วย

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีไม่ได้บรรยายถึงเหตุการณ์วิกฤตใด ๆ โดยตรง แต่คำว่า “แม่น้ำแห่งความทุกข์ยาก” ซึ่งใช้กับแม่น้ำฮวงโหเนื่องจากภัยธรรมชาติในอดีต รวมถึงตำนานการควบคุมน้ำของพระเจ้าต้าหยู สามารถถือเป็นการเปรียบเทียบถึงวิกฤตได้ วิกฤตในที่นี้คือ ภัยธรรมชาติที่เกิดจากแม่น้ำฮวงโห และความพยายามของพระเจ้าต้าหยูในการควบคุมน้ำเป็น สัญลักษณ์ของการก้าวข้ามวิกฤตนี้

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) ความสำเร็จของพระเจ้าต้าหยูในการควบคุมน้ำ พระเจ้าต้าหยูสามารถแก้ปัญหาน้ำท่วมของแม่น้ำฮวงโหได้สำเร็จ ด้วยความอดทนและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ การกระทำของเขาไม่เพียงแต่ช่วยชีวิตผู้คนจำนวนมากเท่านั้น แต่ยังเป็นเหตุให้พระเจ้าต้าหยูมีสถานะที่สำคัญในประวัติศาสตร์จีน ช่วงนี้ของสารคดีถือเป็นจุดไคลแม็กซ์ที่แสดงถึงการต่อสู้ระหว่างสติปัญญาของมนุษย์และพลังธรรมชาติ และชัยชนะของมนุษย์

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) สารคดีปิดท้ายด้วยการบรรยายถึง ทิวทัศน์สมัยใหม่ตามแนวแม่น้ำฮวงโห เช่น ทะเลสาบซาหู่ วัดเซียงหลู่ซือ และวิถีชีวิตของคน เช่น การล่องเรือแพหนังแพะและการท่องเที่ยวทะเลทราย ซึ่งแสดงถึงการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรม แม่น้ำฮวงโหในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีการเกริ่นนำไปสู่ตอนต่อไปซึ่งจะกล่าวถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าซีเซี่ยและชาวมุสลิมในเขตปกครองตนเองหนิงเซี่ย การจบแบบนี้เป็นทั้งการสรุปเรื่องราวที่เล่ามาแล้วและเป็นการปูพื้นเรื่องราวที่จะตามมาในตอนต่อไป

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia: อารยชนแดนทุ่งหญ้า”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) ลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นอย่างน่าสนใจด้วยการแนะนำความเป็นเอกลักษณ์ของทุ่งหญ้าทางตะวันตกเฉียงเหนือของจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตปกครองตนเองหนิงเซี่ยหุย ซึ่งมีประวัติศาสตร์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม การกล่าวถึงอารยธรรมโบราณ การอพยพและการตั้งถิ่นฐานของชนเผ่า รวมถึงการบันทึกประวัติศาสตร์ผ่านศิลปะ ภาพวาด ช่วยสร้างฉากที่เต็มไปด้วยความลึกซึ้งและความดึงดูดใจ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเมืองหยินชว่นในกระบวนการสมัยใหม่ รวมถึงการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนของชนกลุ่มน้อยหุยและชาวฮั่น การเปรียบเทียบระหว่างอดีตและปัจจุบันนี้แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของอารยธรรมและวางรากฐานสำหรับการดำเนินเรื่องต่อไป

1.2) การพัฒนาเรื่องราว (Rising Action) เมื่อเรื่องราวดำเนินไป ผู้ชมจะได้เข้าสู่เขตศาสนาของเมืองหยินชว่น และสัมผัสกับชีวิตประจำวันและความเชื่อทางศาสนาของชาวหุย ต่อมาเรื่องราวเปลี่ยนไปสำรวจซากโบราณสถานฉ่งท่งเก้อหลุมฝังศพของก่าแพงเมืองจิน เผยให้เห็นทัศนียภาพทางธรรมชาติที่งดงามและประวัติศาสตร์อันยาวนานของพื้นที่นี้ การบรรยายถึงชุมชนยุคหินเก่า ป้อมปราการป้องกันของก่าแพงเมืองจินในสมัยราชวงศ์หมิง และการค้นพบกองบัญชาการใต้ดิน แสดงให้เห็นถึงสติปัญญาและความกล้าหาญของชาวทุ่งหญ้าในประวัติศาสตร์

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีจะไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นความท้าทายที่อารยธรรมทุ่งหญ้าต้องเผชิญในกระบวนการสมัยใหม่ เมื่ออาคารสูงของเมืองหิโนชนเริ่มปกคลุมทุ่งหญ้า โบราณสถานและวัฒนธรรมดั้งเดิมกำลังเผชิญกับความเสี่ยงที่จะถูกลืมหรือหายไป วิกฤตที่แฝงอยู่นี้ได้ถูกนำเสนอผ่านเรื่องราวทั้งหมด ทำให้ผู้ชมต้องคิดถึงวิธีการหาจุดสมดุลระหว่างความทันสมัยและการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม การบรรยายถึงผลกระทบของกระบวนการสมัยใหม่ต่อทุ่งหญ้าและการเปรียบเทียบระหว่างอดีตกับปัจจุบันช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้ชมต่อการสืบทอดและปกป้องวัฒนธรรม ซึ่งทำให้วิกฤตนี้มีความสมจริงและเร้าอารมณ์มากขึ้น

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ช่วงไคลแมกซ์ของเรื่องราวเป็นการนำเสนอถึงความสำเร็จทางวัฒนธรรมของอาณาจักรซีเซีย ผ่านการบรรยายถึงสุสานหลวงของราชวงศ์ซีเซีย ถ้ำม้าเกา และโบราณวัตถุล้ำค่าที่ถูกขุดพบจากสุสานของกษัตริย์ซีเซีย รวมถึงซากโบราณสถานทางพุทธศาสนาของหมู่บ้านหมายเลข 108 แห่งหังทงเสีย เรื่องราวได้นำผู้ชมเข้าสู่ช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ที่เต็มไปด้วยความลึกลับและความศักดิ์สิทธิ์ มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงความรุ่งเรืองและความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมซีเซีย แต่ยังสะท้อนถึงความศรัทธาอันมั่นคงของชาวทุ่งหญ้าต่อพระพุทธศาสนาอีกด้วย

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อไปเอง สารคดีสรุปเรื่องราวโดยการทบทวนและสรุปถึงการต่อสู้และความสำเร็จของชาวทุ่งหญ้าตลอดประวัติศาสตร์ ในขณะเดียวกันก็ได้มองไปยังความเป็นไปได้ในอนาคต แม้ว่ากระบวนการสมัยใหม่จะไม่อาจหวนคืนได้ แต่วิถุณและวัฒนธรรมของอารยธรรมทุ่งหญ้าจะยังคงถูกสืบทอดต่อไป เรื่องราวจบลงด้วยการแนะนำเนื้อหาในตอนต่อไป สร้างความต่อเนื่องและความคาดหวังให้กับผู้ชมในซีรีส์นี้

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia: ธรรมชาติ คือปรัชญาแห่งชีวิต”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการเล่าเรื่องผ่านการสังเกตและประสบการณ์ของนักเดินทางใน “ดินแดนแห่งมังกร” ที่ทำให้เกิดความสนใจในเส้นทางของนักปรัชญาจีน จากนั้นได้นำเสนอแนวคิดทางปรัชญาของจีนที่เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ เนื้อหาส่วนนี้ทำหน้าที่เป็นการแนะนำพื้นหลังเพื่อสร้างมุมมองทางวัฒนธรรมที่กว้างขวาง และนำเข้าสู่หัวข้อหลักของเรื่อง นั่นคือ ความสัมพันธ์ทางปรัชญาระหว่างธรรมชาติและชีวิตมนุษย์

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) เมื่อเรื่องดำเนินไป นักเดินทางได้เดินทางมาถึงภูเขาทองหลัว และสัมผัสกับความบริสุทธิ์และความงดงามของธรรมชาติ พร้อมทั้งได้รับรู้คำสอนของสำนักคงถง หลังจากนั้น เรื่องได้เปลี่ยนไปยังภูเขาซูมี ที่เมืองกุหยวน เขตปกครองตนเองหนิงเซี่ยหุย เพื่อสำรวจประวัติของวัดพระพุทธรูปที่แกะสลักในถ้ำ รวมถึงความยิ่งใหญ่ของพระพุทธรูปเหล่านั้น

การพัฒนาของเรื่องราวถูกแสดงผ่านการเปลี่ยนแปลงฉากและการอธิบายรายละเอียด ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับทัศนียภาพธรรมชาติและประวัติศาสตร์มนุษย์ของจีนมากยิ่งขึ้น โดยการนำเสนอคำสอนทางธรรมะและถ้าพระพุทธรูปยังช่วยต่อยอดแนวคิดเรื่องความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีจะไม่มีเหตุการณ์วิกฤตที่ชัดเจน แต่สามารถเข้าใจในเชิงลึกกว่า "วิกฤต" หมายถึงความท้าทายต่อความสัมพันธ์ที่กลมกลืนระหว่างอารยธรรมสมัยใหม่กับธรรมชาติ ในสารคดี นักเดินทางสัมผัสได้ถึงความยิ่งใหญ่ของความเชื่อโบราณและธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็รับรู้ถึงการรุกรานและทำลายสิ่งแวดล้อมของอารยธรรมสมัยใหม่ วิกฤตที่แฝงอยู่ในเรื่องนี้ทำให้ผู้ชมต้องคิดถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการสืบสานวัฒนธรรม

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) จุดไคลแมกซ์ของสารคดีอยู่ที่การนำเสนอเรื่องราวของวัฒนธรรมแพทย์แผนจีนและแนวคิดการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน ผ่านการกล่าวถึงตำราแพทย์ของซุนซือเหมียวและหลักการรักษาของเขา เรื่องได้แสดงให้เห็นว่าแพทย์แผนจีนใช้วิธีการรักษาธรรมชาติเพื่อบำบัดโรคทางกายและใจอย่างไร นอกจากนี้ยังมีการแนะนำคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ เช่น โกจิเบอร์รี่จากหนิงเซีย ซึ่งช่วยเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่างธรรมชาติกับสุขภาพมนุษย์ จุดไคลแมกซ์นี้ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และเพิ่มความสนใจในเรื่องสุขภาพและการรักษาสิ่งแวดล้อม

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) สารคดีสรุปเรื่องราวด้วยความรู้สึกที่ลึกซึ้งของนักเดินทางต่อปรัชญาธรรมชาติ โดยการสรุปปรัชญาเรียบง่ายที่ธรรมชาติมอบให้และความสำคัญของการที่มนุษย์กับธรรมชาติรวมเป็นหนึ่งเดียว เรื่องราวเน้นถึงความเป็นหนึ่งเดียวของชีวิตและการพัฒนาอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งกระตุ้นให้ผู้ชมเข้าใจปรัชญาที่ลึกซึ้งของธรรมชาติและเสนอสายทางการดำเนินชีวิตที่เป็นประโยชน์

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีทั้งสามตอนนี้มีแก่นความคิดหลักที่เน้นไปที่ "แม่น้ำฮวงโหกับอารยธรรมจีน" และ "ความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติกับวัฒนธรรม" เนื้อหาของสารคดีได้ถ่ายทอดภาพทิวทัศน์อันงดงามของแม่น้ำฮวงโห การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ และบทบาทสำคัญของแม่น้ำในอารยธรรมจีน แสดงให้เห็นถึงความเคารพ ความสอดคล้อง และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติของชาวจีน รวมถึงวัฒนธรรมและมรดกทางจิตวิญญาณอันทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์นี้ นอกจากนี้ สารคดียังเน้นย้ำถึงทัศนียภาพทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตสมัยใหม่ในเขตหนิงเซีย ซึ่งเป็นการเน้นความสำคัญของความกลมกลืนระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ และผลกระทบเชิงบวกต่อโลกแห่งจิตวิญญาณและสุขภาพของมนุษย์

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีเรื่องนี้ได้นำเสนอความงามทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และการวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับแม่น้ำฮวงโหผ่านการเล่าเรื่องของตัวละครหลักทั้งสามคน ซึ่งร่วมกันสร้างภาพลักษณ์อันยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมฮวงโหให้แก่ผู้ชม

หลู่เจียนอัน(Lu Jian An) มัคคุเทศก์ เขาเป็นเสมือนผู้นำทางที่พาผู้ชมย้อนเวลาไปยังอดีต ด้วยความรู้และการอธิบายอย่างมีชีวิตชีวา เขาได้นำพาผู้ชมเข้าสู่ประวัติศาสตร์อันลึกซึ้งและวัฒนธรรมอันรุ่งโรจน์ของแม่น้ำฮวงโห จากคำบอกเล่าของเขา ทำให้ผู้ชมได้เห็นว่า แม่น้ำฮวงโหไม่เพียงเป็นแค่แม่น้ำทางภูมิศาสตร์เท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณและเส้นเลือดของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย สารคดีได้ใช้มุมมองของหลู่เจียนอันเชื่อมโยงทัศนียภาพทางธรรมชาติและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ทำให้ผู้ชมได้รับทั้งความเพลิดเพลินทางภาพและเสียง รวมถึงเข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมฮวงโหมากยิ่งขึ้น

ปวิรรต จันทร ในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน เขาปรากฏตัวในสารคดีในฐานะนักวิชาการ ทำการวิเคราะห์และอธิบายถึงอิทธิพลที่ยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมฮวงโหอย่างลึกซึ้ง การปรากฏตัวของเขาเพิ่มความเป็นวิชาการและความน่าเชื่อถือให้กับสารคดี ทำให้ผู้ชมได้ซึมซับความลึกซึ้งทางวัฒนธรรมและความน่าสนใจของการวิจัยเกี่ยวกับแม่น้ำฮวงโหไปพร้อมกับการชมทัศนียภาพอันสวยงาม

ผู้ดำเนินรายการ คำบรรยายของเขามีความเป็นกลางและรอบด้าน โดยได้เล่าถึงทั้งทัศนียภาพทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของแม่น้ำฮวงโห รวมถึงสำรวจถึงผลกระทบของวัฒนธรรมฮวงโหต่อสังคมสมัยใหม่และการพัฒนาในอนาคต สไตล์การเล่าของเขาสงบและมั่นคง ทำให้ผู้ชมได้มีโอกาสขบคิดถึงเรื่องราวต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ในสารคดีทั้งสามตอน ความขัดแย้งโดยตรงไม่ได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน แต่จะถูกนำเสนอผ่านการบรรยายและการเล่าเรื่องที่แสดงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนและการส่งเสริมซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ประวัติศาสตร์กับความทันสมัย และระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมกับนวัตกรรม หากจะมีความขัดแย้งที่แฝงอยู่ ก็อาจเป็นความท้าทายของอารยธรรมสมัยใหม่ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม สารคดีไม่ได้ขยายความในด้านนี้โดยตรง แต่เน้นไปที่วิธีการที่มนุษย์เคารพและปรับตัวเข้ากับธรรมชาติเพื่อให้เกิดความกลมกลืนในการอยู่ร่วมกันมากกว่า

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ช่วยให้ผู้เขียนสามารถบรรยายเกี่ยวกับภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของแม่น้ำฮวงโห และทัศนียภาพทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตสมัยใหม่ในเขตหนึ่งเซียได้อย่างอิสระ ผู้เขียนสามารถเข้าไปสำรวจโลกภายในของตัวละคร แสดงถึงความรู้สึก และความปรารถนาของพวกเขาได้ ขณะเดียวกันก็สามารถบรรยายถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติและความเป็นอยู่ของประวัติศาสตร์ได้อย่างเป็นกลาง มุมมองนี้ทำให้เนื้อหาของบทความมีความหลากหลาย ข้อมูลแน่น และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจหัวข้อและแนวคิดที่บทความต้องการสื่อได้อย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง

การเล่าเรื่องแบบมุมมองบุคคลที่สาม (The Third-Person Narrator) ในบางส่วน ผู้บรรยายอาจเล่าผ่านตัวละครในสารคดีที่ปรากฏตัว เช่น ไกด์ท้องถิ่น ทำให้เรื่องราวมีความสมจริงและซาบซึ้งมากขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-28 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	สำนักคงกังนั้บถือเทพสูงสุด 3 องค์ คือหยวนสื่อเทียนจุน หิงเปาเทียนจุนและไท่สร้างเล่าจุน	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เยี่ยมชมมัสยิดของชาวฮุยในเขตหนึ่งเซีย	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	น้ำตกหู่โข่ว ซึ่งเป็นน้ำตกที่ใหญ่ที่สุดบนแม่น้ำฮวงโห และเป็นน้ำตกที่ใหญ่เป็นอันดับสองของจีน มีความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงพื้นที่ที่แม่น้ำฮวงโหไหลผ่าน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	เหล่าจื้อในลัทธิเต๋าเป็นตัวแทนของต้นกำเนิดและพื้นฐานของทฤษฎีเต๋า ซึ่งครอบคลุมทั้งความเชื่อเรื่องเซียนและสถานะของ ผู้ก่อตั้งลัทธิเต๋า	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอความงดงามของแม่น้ำฮวงโห การเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ และความสำคัญของแม่น้ำในอารยธรรมจีนผ่านการวางแผนอย่างพิถีพิถันในด้านภาพและการเล่าเรื่อง ทำให้เห็นถึงความเคารพ ความสอดคล้อง และการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติของชาวจีน พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมอันล้ำค่าและมรดกทางจิตวิญญาณที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์นี้ ผู้ชมไม่เพียงได้รับความเพลิดเพลินจากทัศนียภาพที่งดงาม แต่ยังได้สัมผัสถึงความลึกซึ้งและเสน่ห์ที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมฮวงโห

4.4 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทการค้าขาย

สารคดีประเภทการค้าขายมีทั้งหมด 3 ตอน เนื้อหามุ่งเน้นไปที่การค้าขายแดนข้ามพรมแดนในมณฑลยูนนานเป็นหลัก

ตารางที่ 4-29 สารคดีเกี่ยวกับประเภทการค้าขาย

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมืองสามฝั่งฟ้าแห่งยูนนาน	24 นาที	Thai PBS	170k views	1.2k	เขตปกครองตนเองสิบสองปันนาไท่ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน
2	2019	Spirit of Asia: สยายปีกข้ามฝั่งน้ำ วิถีการค้า ยูนนาน-เมียนมา	23 นาที	Thai PBS	179k views	1.4k	เขตปกครองตนเองชนชาติไตและจิงโพ่ ได้กงมณฑลยูนนาน ประเทศจีน
3	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมียนมา วิถีการค้าใต้ฟ้ารัฐฉาน	23 นาที	Thai PBS	107k views	897	เมืองรุ่ยลี่ มณฑลยูนนาน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมืองสามฝั่งฟ้าแห่งยูนนาน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการแนะนำถึงความลึกกลับของเขตสิบสองปันนา ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของจีน โดยประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยที่ไม่ใช่ชาวจีน อีกทั้งยังมีสภาพภูมิอากาศ ทิวทัศน์ และพืชพรรณที่เป็นเอกลักษณ์ จากนั้นสารคดีได้ย้อนกลับไปเล่าถึงความวุ่นวายในช่วงปฏิวัติวัฒนธรรมของจีน และการขึ้นลงของวัฒนธรรมไทลื้อ เพื่อปูพื้นให้กับเนื้อหาในส่วนถัดไปซึ่งเป็นบริบททางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

1.2) การพัฒนา (Rising Action) เมื่อสารคดีดำเนินต่อไป จะเริ่มพูดถึงการที่สิบสองปันนากลายเป็นหน้าต่างสำคัญของจีนในการค้ากับต่างประเทศ โดยเฉพาะการค้ากับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงการที่เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การชำระเงินผ่านมือถือ และการค้าขายออนไลน์ ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและรูปแบบการค้าของคนท้องถิ่น รวมถึงผลกระทบของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางคมนาคม เช่น รถไฟความเร็วสูงและเขื่อน ที่มีต่อสิบสองปันนาและพื้นที่ใกล้เคียง ผ่านการนำเสนอการพัฒนาที่รวดเร็วทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และการ

คมนาคม ทำให้เรื่องราวเผยให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างความดั้งเดิมและความทันสมัย วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมจากภายนอก

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีจะไม่ได้มีเหตุการณ์วิกฤตเพียงเรื่องเดียวที่ชัดเจน แต่สามารถเข้าใจได้ว่าวิกฤตนี้คือการที่วัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตของสิบสองปันนาเผชิญกับความท้าทายจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วและโลกาภิวัตน์ เช่น ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตในหมู่บ้านดั้งเดิม และข้อพิพาทเกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินเพื่อนำมาสร้างโครงสร้างพื้นฐาน วิกฤตที่แฝงอยู่ในสารคดีทำให้เรื่องราวมีความตึงเครียดและลึกซึ้งมากขึ้น กระตุ้นให้ผู้ชมตั้งคำถามเกี่ยวกับการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมท่ามกลางกระแสการพัฒนา

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) แม้ว่าสารคดีจะเน้นไปที่การบรรยายและวิเคราะห์มากกว่าการเล่าเรื่องแบบดั้งเดิม แต่สามารถมองว่าจุดไคลแมกซ์คือเมื่อสารคดีพูดถึงการที่สิบสองปันนากลายเป็นสะพานเชื่อมระหว่างจีนและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นจุดไคลแมกซ์ทางอารมณ์หรือข้อมูล แสดงให้เห็นถึงความสำคัญและศักยภาพของสิบสองปันนาในบริบทโลกาภิวัตน์และความพยายามของรัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ ในการปกป้องและสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิม

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนาฏกรรม สารคดีจบลงด้วยการคาดการณ์ถึงอนาคตและการสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ทำให้เรื่องราวจบลงในบรรยากาศที่เปิดกว้างและเต็มไปด้วยความหวัง สารคดีได้ตั้งคำถามและแสดงความคาดหวังเกี่ยวกับอนาคตของสิบสองปันนา พร้อมทั้งย้ำถึงบทบาทของสิบสองปันนาในฐานะแหล่งอัศจรรย์ที่คนจีนสามารถสัมผัสได้โดยไม่ต้องเดินทางไกล

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia: สยายปีกข้ามผืนน้ำวิถีการค้ายาวนาน-เมียนมา”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการบรรยายถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของพื้นที่ชายแดนจีน-เมียนมาร์ เพื่อสร้างบรรยากาศให้กับเรื่องราวทั้งหมด สารคดีแนะนำถึงภูเขาที่ซับซ้อน แม่น้ำใหญ่ และการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล ซึ่งส่งผลต่อชีวิตของผู้เดินทางและชาวบ้านในท้องถิ่น พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับหัวข้อการค้าระหว่างประเทศที่จีนใช้เชื่อมต่อกับโลก โดยเฉพาะการค้าระหว่างจีนกับเมียนมาร์ โดยทีม “Spirit of Asia” เป็นตัวละครหลัก พาผู้ชมไปสำรวจเส้นทางการค้าและแสดงให้เห็นถึงพลังเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของพื้นที่ชายแดนนี้

1.2) การพัฒนาเรื่อง (Rising Action) สารคดีเริ่มต้นจากสิบสองปันนา ผ่านเมืองต่าง ๆ เช่น ฉางหยวน และหมู่บ้านอ๋องต้ง นำเสนอถึงชีวิตความเป็นอยู่และการค้าของชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชนเผ่าว่า โดยสารคดีเน้นการเปรียบเทียบระหว่างชนเผ่าฮั่นและชนเผ่าว่าในด้านการค้า ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายและโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจของชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า

หมู่บ้านในยูนนานได้เปลี่ยนไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร และความพยายามของทางการจีนในการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้สารคดีจะไม่มีเหตุการณ์วิกฤตที่ชัดเจน แต่จากการบรรยายถึงสภาพชีวิตของชนกลุ่มน้อย ก็ทำให้รู้สึกถึงปัญหาและความท้าทายในกระบวนการพัฒนาและโลกาภิวัตน์ เช่น การแข่งขันทางการค้า การกลืนกลายทางวัฒนธรรม และความซับซ้อนในการค้าระหว่างประเทศ สารคดีพูดถึงนโยบายการยกเว้นภาษี ชนิดของสินค้า และการพึ่งพาแรงงาน ซึ่งสะท้อนถึงความไม่แน่นอนและความซับซ้อนของการค้า

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) เมื่อเดินทางมาถึงเมืองรุ่ยลี่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนจีน-เมียนมาร์ สารคดีได้นำเสนอความเจริญรุ่งเรืองและความหนาแน่นของกิจกรรมทางการค้าในเขตเศรษฐกิจพิเศษของรุ่ยลี่ โดยเฉพาะตลาดหยก ที่มีการซื้อขายอย่างคึกคัก สะท้อนถึงจุดสูงสุดของกิจกรรมทางการค้า พร้อมทั้งเผยให้เห็นถึงความเสี่ยงและโอกาสที่เกิดขึ้นจากการค้าในพื้นที่นี้

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนานุกรม ในตอนท้าย สารคดีได้พูดถึงความพยายามของทางการจีนในการขยายความสัมพันธ์ทางการค้ากับเมียนมาร์ โดยการตั้งด่านตรวจใหม่และเส้นทางการค้ากลยุทธ์ ซึ่งเป็นการคาดการณ์ถึงอนาคตของการค้าระหว่างจีนและเมียนมาร์ โดยผ่านการใช้คำว่า “ปีกแห่งการค้ากำลังแผ่ขยาย แต่พญามังกรจีนนี้จะไม่สามารถกลืนกินทุกสิ่งได้” เพื่อสื่อถึงการค้านำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ แต่ก็ยังคงรักษาความอบอุ่นทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของผู้คนทั้งสองฝั่ง

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia : สายใยปึกสู่เมียนมา วิธีการค้าได้ฟ้ารัฐฉาน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการแนะนำยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่จีนเสนอขึ้น โดยเน้นถึงเป้าหมายในการขยายอำนาจทางเศรษฐกิจและเร่งความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเป้าหมาย โดยกล่าวถึงเส้นทางการค้าระหว่างจีนกับเมียนมาร์และพื้นที่รัฐฉาน เพื่อวางพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมสำหรับการเล่าเรื่องต่อไป มีการอธิบายถึงประวัติศาสตร์ของรัฐฉาน ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร และความสำคัญของรัฐฉานในเส้นทางการค้าระหว่างจีนและเมียนมาร์ รวมถึงการกล่าวถึงเส้นทางสายไหมทางใต้ตั้งแต่ยุคอดีตจนถึงการขยายตัวในยุคปัจจุบัน

1.2) การพัฒนา (Rising Action) สารคดีอธิบายถึงบทบาทของตลาดเมืองล่าเสี้ยว ซึ่งเป็นศูนย์กระจายสินค้าระหว่างจีนและเมียนมาร์ แสดงให้เห็นถึงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยใหญ่และชนกลุ่มน้อยในพื้นที่กับพ่อค้าชาวจีน รวมถึงการค้าขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เช่น ใบชา การบรรยายถึงวัดกวนอิมที่ล่าเสี้ยวได้เผยให้เห็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดน และเป็นที่พึ่งทางจิตวิญญาณของชาวจีนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความสำคัญของภาษาจีนและภาษาอังกฤษ

ในท้องถิ่น มีการเล่าถึงประวัติของทางรถไฟที่อังกฤษวางแผนไว้แต่ไม่สำเร็จ และโครงการที่จีนเสนอให้เริ่มต้นใหม่ แต่อนาคตของโครงการนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของรัฐบาลเมียนมาร์ การอธิบายถึงสภาพถนนหมายเลข 14 ที่มีความยากลำบาก ความจำเป็นในการขยายถนน และภาพที่วุ่นวายของด่านศุลกากรหมู่บ้านมาซู ซึ่งแสดงถึงการพัฒนาคอนกรีตสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการค้าขาย

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในขณะที่กำลังถึงแผนการเชื่อมต่อทางรถไฟที่อาจเริ่มต้นใหม่ สารคดีชี้ให้เห็นว่าอนาคตของโครงการนี้ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของรัฐบาลเมียนมาร์ ซึ่งแสดงถึงความไม่แน่นอนทางการเมืองหรือเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ การขยายตัวของการค้าอาจนำมาซึ่งปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การขยายถนนและการตรวจสอบของด่านศุลกากร ซึ่งอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเพิ่มเติมในอนาคต

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) การเปิดตัวโครงการ "มิงกะลามูเซ" หรือ "โครงการสตาร์ไลท์" ได้แสดงถึงความทะเยอทะยานของนักธุรกิจจากทั้งจีนและเมียนมาร์ในการลงทุนร่วมกัน รวมถึงผลกระทบในเชิงบวกต่อการค้าและการพัฒนาในอนาคต ส่วนนี้ถือเป็นจุดสำคัญของเรื่องเนื่องจากไม่ได้แสดงเพียงแค่ความเจริญในปัจจุบัน แต่ยังคาดการณ์ถึงศักยภาพของการพัฒนาในอนาคต งานแสดงสินค้าจีน-เมียนมาร์ที่กำลังจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมโครงการและดึงดูดผู้เข้าร่วมจำนวนมาก ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของโครงการ และถือเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในระยะถัดไป

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง หลังจากงานแสดงสินค้า สารคดีได้หันไปบรรยายถึงสภาพของการก่อสร้างเมืองใหม่ และเปิดเผยว่าทีมงานของโครงการกำลังรอผลกำไรจากงานแสดงสินค้าและการจองที่พักอาศัย เพื่อกำหนดแผนการก่อสร้างในขั้นต่อไป แม้ว่าจะไม่มีการให้ข้อสรุปที่ชัดเจน แต่การเล่าถึงแผนการในอนาคตนี้ได้เปิดโอกาสให้ผู้ชมคิดและคาดหวังเกี่ยวกับทิศทางของโครงการในอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีเกี่ยวกับการค้าเน้นที่การพัฒนาการค้าชายแดนระหว่างจีนและเมียนมาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของพื้นที่สิบสองปันนาและรัฐฉาน บรรยายถึงเส้นทางการค้าโครงสร้างพื้นฐาน และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมภายใต้โครงการ "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองและโอกาสจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็เน้นย้ำถึงความท้าทายที่วัฒนธรรมดั้งเดิมและวิถีชีวิตต้องเผชิญในกระบวนการพัฒนา สื่อถึงความซับซ้อนและความหลากหลายของความร่วมมือทางเศรษฐกิจในบริบทโลกาภิวัตน์ รวมถึงการหาสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์วัฒนธรรม

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีนี้ได้แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์การค้าชายแดนในยูนนานผ่านตัวละครเหล่านี้

อ้ายจิง ไกด์ท้องถิ่นที่มีผิวเข้มและรอยยิ้มที่น่ารัก ภรรยาของเขาเป็นคนไทยลื้อ ในสารคดี เขาเหมือนเป็นแผนที่ที่มีชีวิตที่พาไปยังมุมต่าง ๆ ของตลาดใหญ่ในเมืองเชียงรุ่ง ด้วยภาษาไทยที่คล่องแคล่วและความรู้ที่หลากหลาย เขานำผู้ชมสัมผัสความรู้สึกและหลากหลายของตลาด ความกระตือรือร้นและความเป็นมืออาชีพของเขาทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนเข้าร่วมการสำรวจการค้าชายแดนด้วยตนเอง

อ้ายคั่น เกษตรกรชาวไทยลื้อที่เรียบง่าย อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่สวยงามชื่อ "บ้านจ๊อก" ชีวิตของเขาเคยขึ้นอยู่กับการเกษตร แต่เมื่อโครงการรถไฟเริ่มต้นขึ้น ที่ดินของเขาถูกเวนคืน รัฐบาลจึงจ่ายค่าชดเชยที่ดินประมาณ 450,000 บาทต่อไร่ เงินนี้ส่งผลกระทบต่อชีวิตของเขาอย่างลึกซึ้ง สารคดีได้แสดงเรื่องราวของอ้ายคั่นเพื่อสะท้อนความขัดแย้งและการประสานระหว่างการพัฒนาชายแดนและผลประโยชน์ของเกษตรกร รวมถึงผลกระทบจากการชดเชยที่ดินต่อชีวิตของเกษตรกร

อ้ายปิน ชาวบ้านจากหมู่บ้านห้วยนา หมู่บ้านของเขาในปัจจุบันกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในสิบสองปันนา เมื่อเผชิญกับนักท่องเที่ยวที่ล้นหลามเข้ามา อ้ายปินรู้สึกภูมิใจแต่ก็วิตกกังวลเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวที่อาจทำลายความสงบและประเพณีของหมู่บ้าน สารคดีใช้มุมมองของอ้ายปินเพื่อสะท้อนถึงข้อดีและข้อเสียของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และความกังวลในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม

สวี่อี่น่า (Xu Yi Na): เจ้าของร้านสินค้าจีนไทยที่อยู่ในทำเลที่ดีในตลาดใหญ่ของเชียงรุ่ง สินค้าในร้านมีความหลากหลาย ทั้งสินค้าพิเศษจากประเทศไทย และสินค้านำเข้าจากมาเลเซีย ฮองกง ลาว และเมียนมา ด้วยความเชี่ยวชาญทางธุรกิจและช่องทางการจัดหาที่หลากหลาย ทำให้ร้านเล็ก ๆ นี้ดำเนินกิจการได้อย่างมีชีวิตชีวา สารคดีนำเสนอร้านและสินค้าของเธอเพื่อสะท้อนความรู้สึกและหลากหลายของการค้าชายแดน พร้อมกับบ่งบอกถึงโอกาสและความท้าทายที่พ่อค้าเผชิญในยุคโลกาภิวัตน์

ชานไตค้ออง (Shan Tai Ang) อาสาสมัครสอนภาษาจีนที่วัดกวนอิมซาน ในเมืองล่าชิว ซึ่งเขาใช้ภาษาจีนกลางที่ถูกต้องและการสอนที่อดทน เพื่อเปิดประตูสู่วัฒนธรรมจีนสำหรับเด็ก ๆ ในวัด สารคดีได้แสดงกิจกรรมการสอนของชานไตค้ออง เพื่อเน้นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดน และผลกระทบเชิงบวกของการศึกษาภาษาจีนต่อการพัฒนาอาชีพของพระสงฆ์ในอนาคต

สายโพน (Sai Phone): เจ้าของบริษัทขนส่งในเมืองมูเซย์(Mujie) ซึ่งเป็นพื้นที่การค้าชายแดนที่สำคัญ มีประวัติการค้ามายาวนานนับร้อยปี สายโพนใช้ปัญญาและความกล้าหาญสร้างความสำเร็จในตลาดที่เต็มไปด้วยโอกาสและความท้าทาย สารคดีนำเสนอเรื่องราวของสายโพน เพื่อ

สะท้อนถึงความยากลำบากและความรุ่งเรืองของการค้าชายแดน และการเติบโตของผู้ประกอบการในสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่ซับซ้อน

นางคำใหม่ (Kang Mai) ไกด์ชาวพันธุ์ทางในเมืองมูเซย์ เขามีความรู้ลึกซึ้งเกี่ยวกับทุกมุมของเมือง สารคดีผ่านการนำทางของคำใหม่ เพื่อแสดงเสน่ห์เฉพาะตัวของเมืองมูเซย์ และภาพรวมของการค้าชายแดน รวมทั้งสะท้อนบทบาทสำคัญของไกด์ในการท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

สารคดีทั้งสามตอนมีความความขัดแย้งหลักคือ สะท้อนให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างความดั้งเดิมกับความทันสมัย และ โลกาภิวัตน์กับวัฒนธรรมท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ชนกลุ่มน้อยในสิบสองปันนาเผชิญกับวิกฤตการกลืนกลายทางวัฒนธรรมภายใต้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกัน การขยายตัวของการค้าและโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างทางรถไฟและถนน แม้ว่าจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ก็นำมาซึ่งความไม่แน่นอนในด้านสังคมและวัฒนธรรม นอกจากนี้ ความไม่แน่นอนในการพัฒนาโครงการและการตัดสินใจของรัฐบาลเมียนมาร์ยังแฝงความขัดแย้งทางการเมืองและเศรษฐกิจในความร่วมมือนี้

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ซึ่งช่วยให้ผู้เล่าเรื่องสามารถบรรยายถึงสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดนจีน-เมียนมาร์ได้อย่างอิสระ ตั้งแต่ทัศนียภาพและวัฒนธรรมของสิบสองปันนา ไปจนถึงกิจกรรมการค้าและความร่วมมือระหว่างจีนกับเมียนมาร์ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ชมได้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นและพ่อค้าชาวจีน มุมมองนี้ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงความซับซ้อนของการค้าและความท้าทายทางวัฒนธรรมในกระบวนการโลกาภิวัตน์

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) การเล่าเรื่องด้วยการอ้างถึงประสบการณ์ส่วนบุคคล เช่นเจ้าของร้านสินค้าจีนไทย ชาวบ้านในหมู่บ้านไทยลื้อ

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-30 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการค้าขาย

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	การทอผ้าไทลื้อ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านดั้งเดิมในเขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน และยังเป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับชาติ	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	การแสดงสินค้าจีน - เมียนมาร์ที่ด่านมูเซ	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	แม่น้ำโขงในเมืองเซียงรุ่งที่เขตปกครองตนเองชนชาติไทลื้อสิบสองปันนา	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงเส้นทาง R3A (เป็นทางหลวงนานาชาติที่เชื่อมโยงระหว่างไทย-ลาว-จีน)	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	เจดีย์ทองคำเป็นสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาของท้องถิ่น หมายถึงการที่ชาวบ้านในพื้นที่นั้นบวช พระพุทธรูปศาสนาเถรวาทเป็นหลัก	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับการค้าขายมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอการเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ และการพัฒนาเศรษฐกิจของสิบสองปันนา ผ่านการเล่าเรื่องอย่างชัดเจน พร้อมกับแสดงให้เห็นถึงความท้าทายและโอกาสที่เกิดขึ้นในกระบวนการนี้ นอกจากนี้ยังได้บรรยายภาพความเจริญรุ่งเรืองของเส้นทางการค้าจีน-เมียนมาและการเริ่มต้นโครงการการลงทุนร่วมกัน สารคดีนี้ได้ถ่ายทอดความรู้สึกเชิงบวกต่อความร่วมมือระหว่างจีนและเมียนมาภายใต้ข้อริเริ่ม "หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง" (Belt and Road Initiative) ขณะเดียวกันก็ได้สอดแทรกถึงความท้าทายและโอกาสที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

4.5 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทความขัดแย้ง

จีนเจียงเป็นพื้นที่ที่มีหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ร่วมกันตั้งแต่สมัยโบราณ ชนเผ่าต่าง ๆ ในจีนเจียงเป็นสมาชิกในครอบครัวของประชาชาติจีนที่มีสายเลือดเชื่อมโยงกัน จีนเจียงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติประทับใจเป็นอย่างมาก ด้วยการพัฒนาของจีน โครงสร้างพื้นฐานในจีนเจียงก็ได้รับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เมืองใหญ่ๆ เช่น อู๋หมี่ กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในกระบวนการทำให้เป็นเมือง ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา กลุ่มต่อต้านจีนจากตะวันตกมักใช้ประเด็นการเมืองและสิทธิมนุษยชนในจีนเจียงมาโจมตีจีน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับชาวอุยกูร์ ซึ่งได้รับความสนใจจากทั่วโลก สื่อมวลชนต่างประเทศหลายแห่งรายงานเกี่ยวกับนโยบายและสถานการณ์ในจีนเจียงในเชิงลบ ทำให้โลกตะวันตกมีความประทับใจเชิงลบเกี่ยวกับจีนเจียง สื่อมวลชนไทยเองก็ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับจีนเจียง แม้ว่าในดับทสารคดีนั้นจะใช้คำในเชิงลบในการอธิบายชนกลุ่มน้อยในจีนเจียง แต่โดยรวมแล้ว สารคดีของไทยนำเสนอให้เห็นว่าจีนเจียงเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมีความกลมเกลียวในชาติพันธุ์

ตารางที่ 4-31 สารคดีเกี่ยวกับประเภทความขัดแย้ง

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอด ชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2015	Spirit of Asia: อุยกูร์ได้ร่มเงาเงิน	26 นาทีก	Thai PBS	629k views	4.8k	เมืองอูร์มชี เขตปกครอง ตนเองซินเจียงอุยกูร์
2	2015	Spirit of Asia: อุยกูร์คือใคร	26 นาทีก	Thai PBS	611k views	4.4k	เมืองคาซการ์ เขตปกครอง ตนเองซินเจียงอุยกูร์
3	2015	Spirit of Asia: รอยตะเข็บที่ อ่อนไหวของจีน	26 นาทีก	Thai PBS	476k views	3.2k	เมืองคาซการ์ เมืองพัชเคอ คาราโบลัมไฮเวย์ เขต ปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “Spirit of Asia: อุยกูร์ได้ร่มเงาเงิน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำภาพรวมของเมืองอูร์มชี เมืองหลวงของเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ ซึ่งอธิบายถึงสภาพเมืองที่ชาวฮั่นเป็นกลุ่มชนหลัก และชาวอุยกูร์อาศัยอยู่ภายใต้เงาของเมืองที่ทันสมัย นอกจากนี้ยังอธิบายถึงวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ และความสำคัญของเมืองอูร์มชีในฐานะศูนย์กลางของเขตปกครองตนเอง ซินเจียงอุยกูร์ การบรรยายนี้เป็นการวางพื้นฐานทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมสำหรับการเล่าเรื่องในส่วนถัดไป

1.2) การพัฒนา (Rising Action) เมื่อสารคดีดำเนินต่อไป ได้อธิบายถึงวิถีการที่ชาวอุยกูร์ประกอบอาชีพในเมือง เช่น การเปิดร้านอาหาร ร้านตัดผม และร้านขายยา รวมถึงการที่พวกเขายังคงรักษาความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับชุมชนของตนเองเพื่อดำรงชีวิต นอกจากนี้ สารคดียังอธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับการทำงานในร้านขายยาจีนของชาวอุยกูร์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญทางด้านยาสมุนไพรแบบดั้งเดิม รวมถึงการรักษาสมดุลระหว่างความเป็นดั้งเดิมและความทันสมัย

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ส่วนของวิกฤตมีความซ่อนเร้นอยู่ในความขัดแย้งทางวัฒนธรรมและสังคม สารคดีสื่อให้เห็นถึงวิกฤตที่ชาวอุยกูร์เผชิญในแง่ของการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต โดยเฉพาะในบริบทของโลกาภิวัตน์และความทันสมัย วิถีชีวิตดั้งเดิมของพวกเขาถูกท้าทาย ตัวอย่างเช่น การจัดการเรื่องที่ดินและบ้านเรือนของรัฐบาลทำให้ชาวอุยกูร์ต้องย้ายออกจากหมู่บ้านดั้งเดิมของพวกเขา ซึ่งส่งผลให้วัฒนธรรมของพวกเขาเสี่ยงต่อการสูญหาย

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) จุดไคลแม็กซ์ของสารคดีสามารถมองได้ว่าเป็นการบรรยายถึงวัฒนธรรมและศาสนาของชาวอุยกูร์ในเขตคัชการ์ การบรรยายถึงสุสานอาบาโคโฮจาและมัสยิดต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมทางศาสนา แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและศาสนาของชาวอุยกูร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ชาวอุยกูร์ยังคงรักษาอัตลักษณ์ของพวกเขาผ่านกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรม แม้ว่าจะอยู่ภายใต้แรงกดดันจากวัฒนธรรมของชาวยุโรป

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) สารคดีสรุปด้วยการกล่าวถึงความท้าทายในชีวิตประจำวันของชาวอุยกูร์ เช่น ความไม่สอดคล้องกันของเวลาเนื่องจากความแตกต่างระหว่างเวลาปักกิ่งและเวลาท้องถิ่นในซินเจียง แม้ว่าเวลาทางสังคมของซินเจียงจะแตกต่างจากกรุงปักกิ่ง แต่ชาวอุยกูร์ยังคงยึดมั่นในวัฒนธรรมและความเชื่อของพวกเขา แสดงให้เห็นถึงการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมภายใต้แรงกดดันจากความทันสมัย

ตอนที่ 2 “Spirit of Asia: อุยกูร์คือใคร”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการบรรยายภูมิประเทศธรรมชาติของซินเจียง ทั้งทะเลทรายที่แห้งแล้ง ภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ ทะเลสาบ และภูเขาหิมะ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงความหลากหลายของชีวิตส่วนบุคคล ซึ่งช่วยสร้างบริบทที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและภูมิประเทศของซินเจียงให้กับผู้ชม

1.2) การพัฒนา (Rising Action) ต่อมา สารคดีเจาะลึกไปถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างชาวอุยกูร์กับชาวยุโรป โดยเฉพาะในด้านภาษาและการศึกษา ชาวอุยกูร์ถือว่าภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่สอง ในขณะที่ชาวยุโรปส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษาอุยกูร์ได้ ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนของการปะทะและการหลอมรวมทางวัฒนธรรม

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) จุดวิกฤตเกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวถึงการปะทะกันระหว่างวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวอุยกูร์กับแรงกดดันจากความทันสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิถีที่ชาวอุยกูร์พยายามรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองในยุคโลกาภิวัตน์และสังคมสมัยใหม่ มีการกล่าวถึงงานหัตถกรรมดั้งเดิมและวิถีการดำรงชีวิตที่ต้องปรับตัวท่ามกลางความท้าทายทางวัฒนธรรมและตลาดสมัยใหม่

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) ส่วนไคลแม็กซ์ของสารคดีอยู่ที่การยืนยันหยักรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของชาวอุยกูร์ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงานหัตถกรรมหรือวิถีการดำเนินธุรกิจครอบครัว ชาวอุยกูร์พยายามอย่างเต็มที่เพื่อแสดงความแตกต่างจากโลกภายนอกผ่านการแสดงออกทางวัฒนธรรมของตนเอง และแสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองด้วยการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างอบอุ่น

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบโศกนาฏกรรม สุดท้าย สารคดีได้กลับมาที่การบรรยายถึงชีวิตประจำวันของชาวอุยกูร์ รวมถึงวิถีที่พวกเขาค่อยๆ ปรับปรุงชีวิต

ท่ามกลางสภาพเศรษฐกิจที่ยากลำบาก แสดงให้เห็นถึงความอดทนและความพยายามของกลุ่มคนนี้ในการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมในกระบวนการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมสมัยใหม่ ขณะเดียวกันยังบ่งบอกถึงความเปราะบางของวัฒนธรรมดั้งเดิมเหล่านี้ในสังคมปัจจุบัน

ตอนที่ 3 “Spirit of Asia: รอยตะเข็บที่อ่อนไหวของจีน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำเส้นทางเส้นไหมที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 1000 ปี โดยเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความสำคัญของมัน ต่อมาจะอธิบายจุดเริ่มต้นของการเดินทาง โดยออกจากสนามบินสุวรรณภูมิในประเทศไทย ผ่านเมืองกวางโจวในมณฑลกวางตุ้ง อู๋หมี่ในจีนเจียง คาซการ์ และที่ราบสูงคาราโครัม ซึ่งเป็นจุดสำคัญบนเส้นทางสายไหม

1.2) การพัฒนา (Rising Action) อธิบายรายละเอียดการเดินทางจากกวางโจวไปยังคาซการ์ และต่อไปยังที่ราบสูงคาราโครัม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของทิวทัศน์ ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม และลักษณะทางภูมิศาสตร์ เช่น ทะเลทราย ภูเขาหิมะ และประสบการณ์ของทีมที่ทะเลสาบคารากู ผ่านการใช้ชีวิตประจำวันของจามรีในทุ่งหญ้า และการมีปฏิสัมพันธ์กับชาวพื้นเมือง เช่น ชาวคีร์กีซที่ขายแดนจินและคีร์กีซสถาน ซึ่งเพิ่มความมีชีวิตชีวาและความซับซ้อนให้กับการเล่าเรื่อง

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) อธิบายสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่หนาวเย็นและความสูงที่ราบสูงคาราโครัม รวมถึงผลกระทบของสภาพแวดล้อมนี้ต่อการเดินทางและการอยู่อาศัย ผ่านการอธิบายแผนที่เมืองของทาจิกิสถาน ขนบธรรมเนียมดั้งเดิม เช่น วิธีการทักทายของทาจิก และวิถีชีวิต แสดงให้เห็นถึงความแปลกใหม่และความท้าทายที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ผ่านการอธิบายความงดงามของภูเขาหิมะที่ขมขื่นและความหมายสัญลักษณ์ของที่ราบสูงปาเมียร์ในฐานะ "หลังคาโลก" และแหล่งกำเนิดชีวิต เพื่อแสดงความเคารพของนักเดินทางต่อธรรมชาติ ในระหว่างการเดินทางในทักเคอร์ การอธิบายถึงวัฒนธรรมของชนเผ่าทาจิกผ่านการเดินป่าของนกอินทรี ดำเนินการ เคารพร่างกาย และวิถีชีวิตประจำวัน

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แม้ว่าสารคดีจะไม่มีคำสรุปที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเดินทาง แต่ผ่านการอธิบายการค้นพบที่ราบสูงปาเมียร์และสุสานศาสนาโซโรอัสเตอร์ เป็นต้น สามารถสัมผัสได้ถึงประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งของนักเดินทาง ผ่านการอธิบายการหลอมรวมของชนชาติและวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงการค้นพบโบราณสถาน ซึ่งให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของเส้นทางสายไหมในฐานะสายสัมพันธ์ของการแลกเปลี่ยนและการถ่ายทอดวัฒนธรรม ส่วนนี้สรุปถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของที่ราบสูงปาเมียร์ และระบุความท้าทายของวัฒนธรรมทาจิกกับการบริหารของจีน

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดของสารคดี 3 ตอนนี้นี้เน้นการดำรงอยู่ร่วมกันของหลายชนชาติในภูมิภาค ชี นเจียงและการถ่ายทอดวัฒนธรรมและความขัดแย้งในกระบวนการทันสมัย ผ่านการบรรยาย สถานการณ์การใช้ชีวิตของชาวอุยกูร์ในอุรุมชีและคาซการ์ แสดงให้เห็นถึงวิถีที่ชาวอุยกูร์สามารถ รักษาประเพณีวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ทางศาสนาของพวกเขาในขณะที่เผชิญกับความท้าทายและแรง กดดันจากการทันสมัย สะท้อนถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและการระบุตัวตนในบริบทของ โลกาภิวัตน์และการทันสมัย รวมถึงปัญหาที่เผชิญ

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีได้นำเสนอภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมและชีวิตประจำวันอันหลากหลายของภูมิภาคนี้ ผ่านตัวละครหลักสามคนที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ตุ่ด้าจิม (TUDAJIM) โกด้ชาวอุยกูร์จากเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจ เป็นผู้บรรยายหลักในสารคดีนี้ ด้วยทักษะภาษาอังกฤษที่คล่องแคล่วไม่เพียงแต่ช่วยข้ามพ้นอุปสรรค ทางภาษา แต่ยังเป็นสะพานเชื่อมวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทยอีกด้วย ในหน้ากล้อง ตุ่ด้าจิมใช้ความ กระตือรือร้นและความรู้ที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับวัฒนธรรม นำพาผู้ชมย้อนรอยไปในประวัติศาสตร์อันยาวนาน และทิวทัศน์สมัยใหม่ของซินเจียง การบรรยายของเขาเต็มไปด้วยความสนุกสนานและรายละเอียด ทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ผสมผสานกับความผูกพันส่วนตัวที่มีต่อดินแดนนี้ ทำให้ผู้ชมรู้สึกเสมือน มีส่วนร่วมในการสำรวจวัฒนธรรมและธรรมชาติในทุกการเดินทาง ผ่านมุมมองของตุ่ด้าจิม วัฒนธรรม ที่หลากหลายและทัศนียภาพที่งดงามของซินเจียงถูกถ่ายทอดออกมาอย่างมีชีวิตชีวา ทำให้เขา กลายเป็นตัวเชื่อมระหว่างโลกภายในและภายนอกของสารคดีนี้

คอร์บาน คาสิม (KORBAN KASIM) ชาวบ้านที่ขยันขันแข็งและมีความคิดสร้างสรรค์ ชีวิต ของเขาผูกพันกับสวนองุ่นอันเก่าแก่ที่ไม่เพียงแต่เลี้ยงดูครอบครัวของเขาหลายชั่วอายุคน แต่ยังเป็นรากฐานของธุรกิจการท่องเที่ยวของเขาอีกด้วย ในสารคดีนี้ คอร์บาน คาสิม ถูกถ่ายทอดในฐานะ เจ้าของบ้านที่ขยันขันแข็งและยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว เขาไม่เพียงแต่ดูแลไร่องุ่นอย่างพิถีพิถัน แต่ยังเปิด โอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับวิถีชีวิตในชนบทที่แท้จริงผ่านการให้บริการที่พัก การกระทำของ คอร์บานไม่เพียงสร้างรายได้ให้กับครอบครัวของเขาเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเขาได้แสดงให้เห็นถึงความงดงามของธรรมชาติและวิถีชีวิตอันเรียบง่ายของเมืองเทอบิน ในสารคดี รอยยิ้มของคอร์ บานและทัศนียภาพของไร่องุ่นที่เขียวชอุ่มสะท้อนถึงเรื่องราวของการสืบสานและการพัฒนาอย่างลง ตัว

ผู้ดำเนินรายการ ในฐานะผู้บรรยายหลักของสารคดีนี้ พยายามใช้เสียงที่มั่นคงและเต็มไปด้วย อารมณ์เชื่อมโยงเนื้อหาทั้งหมดของภาพยนตร์เรื่องนี้ พาผู้ชมไปสำรวจและเข้าใจทุกแง่มุมของซินเจียง

ไม่เพียงแต่เป็นตัวเชื่อมโยงแต่ละบทของสารคดี แต่ยังให้ข้อมูลพื้นฐานและการเตรียมอารมณ์สำหรับผู้ชมผ่านการบรรยายอีกด้วย ด้วยการบรรยายของพิธีกร ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ เรื่องราวทางวัฒนธรรม และการพัฒนาสังคมของซินเจียงได้รับการถ่ายทอดอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้ชมได้รับความเพลิดเพลินทางสายตาและการตระหนักถึงเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของดินแดนนี้พร้อมโอกาสที่ไร้ขีดจำกัด

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งในภาพยนตร์สารคดีสะท้อนให้เห็นในสองด้านหลัก

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวอุยกูร์กับสังคมสมัยใหม่ ความขัดแย้งนี้ปรากฏให้เห็นในด้านเหตุการณ์พื้นบ้าน การดำเนินกิจการครอบครัว และขนบธรรมเนียมทางศาสนา ซึ่งในกระบวนการโลกาภิวัตน์นั้น วัฒนธรรมและตลาดภายนอกได้เข้ามามีอิทธิพล ชาวอุยกูร์จะรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนในขณะเดียวกันก็ปรับตัวเข้ากับการพัฒนาสังคมสมัยใหม่ได้อย่างไร ถือเป็นจุดความขัดแย้งหลัก

ความท้าทายในการดำรงชีวิต เมื่อความทันสมัยก้าวหน้า ชาวอุยกูร์ก็เผชิญกับความท้าทายอันใหญ่หลวงในด้านที่อยู่อาศัยและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นโยบายการบริหารจัดการของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยและที่ดิน ทำให้หมู่บ้านดั้งเดิมของชาวอุยกูร์บางแห่งถูกเปลี่ยนแปลงหรือสูญหาย ส่งผลให้แรงกดดันในการดำรงชีวิตของพวกเขาเพิ่มขึ้น

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ผู้บรรยายได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน กิจกรรมทางการค้า และวัฒนธรรมทางศาสนาของชาวอุยกูร์อย่างละเอียด เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจลึกซึ้งถึงลักษณะทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนนี้และความท้าทายที่พวกเขาเผชิญ ในขณะเดียวกัน ผู้บรรยายยังได้สอดแทรกการบรรยายเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ ซึ่งช่วยเพิ่มความหลากหลายและความลึกให้การเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่สาม (The Third-Person Narrator) ในบางส่วน ผู้บรรยายอาจเล่าผ่านตัวละครในสารคดีที่ปรากฏตัว เช่น โกด์ท็องถิน ทำให้เรื่องราวมีความสมจริงและซาบซึ้งมากขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-32 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทความขัดแย้ง

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ปั้นหม้อ เป็นอาชีพที่ต้องอนุรักษ์เอาไว้เพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาถ่ายรูปในหมู่บ้านคชาการ์	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ทีมงานได้สัมผัสอาหารการกินอุยกูร์ในบ้านช่างทอเสื้อที่เมืองยาดแคนท์	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ภูเขาคาราโกล์ม	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงอัตราส่วนของประชากรอื่นต่อประชากรอุยกูร์ในอุรุมชีและคัชการ์ อุรุมชีชาวอุยกูร์ 12% ชาวอื่น 73% คัชการ์ชาวอุยกูร์ 82% ชาวอื่น 17%	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	บazaar ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ช้อปปิ้งเท่านั้น แต่ยังผสมผสานวัฒนธรรมอิสลาม สถาปัตยกรรม การค้าขายของชนเผ่า ความบันเทิง และอาหารเข้าไว้ด้วยกัน กลายเป็นหน้าตาที่สำคัญในการแสดงวัฒนธรรมจีนเจียง	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับความขัดแย้ง 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีเกี่ยวกับจีนเจียงนี้ได้นำเสนอกรอบการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ถ่ายทอดให้เห็นถึงการสืบสานและความขัดแย้งทางวัฒนธรรมของชาวอุยกูร์ในกระบวนการสมัยใหม่ของภูมิภาคจีนเจียง อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผ่านมุมมองของผู้สังเกตการณ์หรือผู้บรรยายภายนอก ทำให้ผู้ชมไม่เพียงแต่ได้ชื่นชมทัศนียภาพที่งดงาม แต่ยังเข้าใจลึกซึ้งถึงจีนเจียงในฐานะภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันของหลายกลุ่มชาติพันธุ์

4.6 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทการท่องเที่ยว

ในสารคดีเกี่ยวกับประเทศจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย ผู้เขียนได้คัดเลือกสารคดีท่องเที่ยวที่ถ่ายทำโดยสื่อออนไลน์จำนวน 20 ตอน ซึ่งเป็นสารคดีท่องเที่ยวล้วน ๆ และเป็นการเดินทางท่องเที่ยวแบบอิสระโดยส่วนบุคคล บล็อกเกอร์ได้เดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น มณฑลหูหนาน เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง กรุงปักกิ่ง มณฑลยูนนาน และสถานที่อื่น ๆ เพื่อถ่ายทำรายละเอียดดังนี้

4.6.1 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กว่างซี

4.6.2 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง

4.6.3 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน

4.6.1 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กวางซี

ตารางที่ 4-33 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กวางซี

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2019	เที่ยวจีนเอง หู หนานกวางซี EP 1	30 นาที	Cross Cutting Channel	42k views	517	เมืองฉางซา มณฑลหู หนาน
2	2019	เที่ยวจีนเอง หู หนานกวางซี EP 2	50 นาที	Cross Cutting Channel	125k views	1.1 k	อุ๋หลิงหยวนจางเจีย เจี้ยนมณฑลหูหนาน
3	2020	เที่ยวจีนเอง หู หนานกวางซี EP 3	20 นาที	Cross Cutting Channel	24k views	358	อุ๋หลิงหยวนจางเจีย เจี้ยนมณฑลหูหนาน
4	2020	เที่ยวจีนเอง หู หนานกวางซี EP 4	15 นาที	Cross Cutting Channel	9.6k views	164	อุ๋หลิงหยวนจางเจีย เจี้ยนมณฑลหูหนาน
5	2020	เที่ยวจีนเอง หู หนานกวางซี EP 5	37 นาที	Cross Cutting Channel	58k views	760	เมืองโบราณเฟิงหวง มณฑลหูหนาน
6	2020	เที่ยวจีนเอง เมือง โบราณริมน้ำ เฟิง หวง EP 6	17 นาที	Cross Cutting Channel	22k views	435	เมืองโบราณเฟิงหวง มณฑลหูหนาน
7	2020	เที่ยวจีนเอง เมือง โบราณริมน้ำ เฟิง หวง EP 7	25 นาที	Cross Cutting Channe	22k views	391	หลงเซิงเขตปกครอง ตนเองกวางซีจ้วง
8	2020	เที่ยวจีนเอง เมือง โบราณริมน้ำ เฟิง หวง EP 8	27 นาที	Cross Cutting Channe	41k views	640	หยางซั่ว กุ้ยหลินเขต ปกครองตนเองกวาง ซีจ้วง

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
9	2020	เที่ยวจีนเอง เมือง โบราณริมน้ำ เฟิง หวง EP 9	21 นาที	Cross Cutting Channe	160k views	2.5 k	“ชนบทจีน” หยาง ซั่ว เขต ป ก ครอง ตนเองกว้างซีจ้วง

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยนำเสนอเกี่ยวกับพื้นหลังของเรื่องราวและจุดเริ่มต้นของกิจกรรมหลักของตัวละครเอก ในสารคดีได้อธิบายว่าตัวเอกและเพื่อนร่วมทางได้รับเชิญให้ไปท่องเที่ยวที่ฉางซา พวกเขาเผชิญกับความท้าทายทางด้านภาษาแต่ตัดสินใจใช้เครื่องมืออย่าง Google Translate เพื่อเอาชนะปัญหานี้ จากนั้นพวกเขาเลือกนั่งรถบัสรับส่งจากสนามบินฉางซาไปยังที่พักในตัวเมือง โดยมีการอธิบายถึงขั้นตอนการเดินทางและการจัดเตรียมเบื้องต้นหลังจากมาถึงอย่างละเอียด

1.2) การพัฒนาของเรื่อง (Rising Action) ส่วนนี้จะอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสำรวจและประสบการณ์ของตัวเอกในฉางซา เมื่อพวกเขามาถึงโรงแรม แม้จะสื่อสารกันไม่เข้าใจ แต่พนักงานก็ให้ความช่วยเหลืออย่างดี หลังจากนั้นผู้บรรยายก็เริ่มสำรวจในตัวเมืองฉางซา เช่น ถนนคนเดิน ตลาด และสถานที่ต่าง ๆ เพื่อสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น ในช่วงนี้ผู้บรรยายยังได้ลองชิมอาหารท้องถิ่นหลากหลาย เช่น เต้าหู้เหม็น ผัดเส้น เป็นต้น และเริ่มเข้าใจวัฒนธรรมการกินของชาวหูหนาน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ส่วนจุดวิกฤตนี้ไม่ได้มีความขัดแย้งหรืออันตรายที่ชัดเจน แต่มีการกล่าวถึงความไม่แน่นอนและความสับสนเล็กน้อย เช่น ในระหว่างการเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติจางเจียเจีย พวกเขาขึ้นรถบัสผิดคันเนื่องจากไม่รู้เส้นทาง ทำให้ต้องกลับไปขึ้นรถส่วนตัวเพื่อซื้อตั๋วกระเช้าใหม่ นอกจากนี้ ที่เมืองโบราณเฟิงหวง พวกเขายังเจอปัญหาเล็ก ๆ ในการซื้อตั๋วและหารถแท็กซี่ หรือการสื่อสารกับคนท้องถิ่นที่อาจมีความเข้าใจผิดเพราะไม่มีไคด์ท้องถิ่น แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะไม่ใช่อุปสรรคใหญ่ แต่ก็ทำให้ผู้บรรยายรู้สึกกังวลและไม่สบายใจ ซึ่งส่งผลให้เรื่องราวดำเนินต่อไป

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ (Climax) จุดสูงสุดของสารคดีอาจถือว่าเป็นประสบการณ์การเดินทางไปยังอุทยานปาหิงจางเจียเจีย ที่นี้ผู้บรรยายไม่เพียงแต่ได้ชมทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงามตระการตาเท่านั้น แต่ยังได้สัมผัสกับกิจกรรมท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น การนั่งกระเช้า การเดินป่า โดยเฉพาะเมื่อผู้บรรยายได้ยืนอยู่บนยอดเขา มองลงมาเห็นทิวทัศน์ของปาหิงซีให้ทั้งดงาม ความรู้สึกตื่นตาตื่นใจและประทับใจนั้นได้ถึงจุดสูงสุด

1.5) การสร้างจุดจบของสารคดี (Falling Action) แบบสุขนานุกรม ส่วนจุดจบของสารคดีได้อธิบายถึงการเดินทางของตัวเอกหลังจากเที่ยวชมจางเจียเจียแล้ว พวกเขาเดินทางต่อไปยังนา

ชั้นบันไดหลงเชิงและเมืองกุ้ยหลินหยางชัว โดยที่นาชั้นบันไดหลงเชิงพวกเขาได้ชมทัศนียภาพยามเช้าที่สวยงามและทัศนียภาพของนาชั้นบันได ส่วนที่หยางชัวพวกเขาได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชนบทท้องถิ่น ในที่สุดก็สรุปเรื่องราวด้วยการสร้างบรรยากาศที่สงบสุข พึงพอใจ และเปี่ยมด้วยความหวัง ผ่านการสะท้อนความคิดต่อการเดินทาง การขอบคุณ และการสื่อสารกับผู้ชม เพื่อกระตุ้นความรู้สึกประทับใจและความต้องการในการเดินทางในอนาคตของผู้ชม

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดของสารคดีทั้ง 9 ตอนนี้สามารถสรุปได้ว่า “การสำรวจวัฒนธรรมระหว่างการเดินทางและการเติบโตส่วนบุคคล” ซึ่งมุ่งเน้นไปที่ประสบการณ์การเดินทางและความสนุกสนานของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามพรมแดน ผ่านการบรรยายประสบการณ์การเดินทางในฉางชา จางเจียเจี๋ย เมืองโบราณเฟิงหวง และกุ้ยหลิน ผู้เล่าเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมในแต่ละภูมิภาค ทัศนียภาพทางธรรมชาติ รวมถึงเหตุการณ์สนุกสนานและความท้าทายต่าง ๆ ระหว่างการเดินทาง นอกจากนี้บทความยังสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบเชิงบวกของการเดินทางต่อการเติบโตส่วนบุคคล การสัมผัสสิ่งใหม่ ๆ และการสร้างมิตรภาพข้ามวัฒนธรรมอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

ตัวเอกของสารคดีทั้ง 9 ตอนนี้ก็คือบล็อกเกอร์เอง สำหรับการเดินทางครั้งนี้มีบล็อกเกอร์ Anne และ Ekk ของช่วง CrossCutting รวมถึงเพื่อนอีกคน ซึ่งเป็นบล็อกเกอร์สื่อออนไลน์จากประเทศไทย ได้ออกเดินทางสู่มณฑลหูหนานและกวางซีในประเทศจีนด้วยความอยากรู้อยากเห็นและความต้องการสำรวจสิ่งใหม่ ๆ ในการเดินทางครั้งนี้ พวกเขาไม่เพียงแต่เป็นผู้สัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวด้วย ผ่านทางกล้องถ่ายภาพ พวกเขาบันทึกทุกความประหลาดใจ การปะทะทางวัฒนธรรม และการรับรู้ส่วนตัว แล้วเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ให้เป็นเรื่องราวที่มีชีวิตชีวา เพื่อถ่ายทอดให้ผู้ชมได้เห็นถึงภาพของประเทศจีนที่เต็มไปด้วยสีสัน ความสมจริง และเสน่ห์ที่แปลกตาด้วยมุมมองและเสียงของพวกเขาเอง พวกเขาได้สร้างสรรค์เรื่องราวการเดินทางข้ามวัฒนธรรมที่น่าติดตาม โดยแบ่งปันประสบการณ์และความรู้สึกส่วนตัวที่ไม่เหมือนใคร ในสารคดีนี้ Anne Ekk และเพื่อนของพวกเขาเล่าเรื่องการเดินทางผ่านมุมมองบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ชมรู้สึกราวกับว่ากำลังติดตามพวกเขาไปสำรวจวัฒนธรรมและลิ้มรสอาหารในแต่ละครั้ง การแสดงออกที่แท้จริงของพวกเขาผ่านทางกล้องช่วยเพิ่มความสมจริงและความรู้สึกมีส่วนร่วมให้กับผู้ชม ทำให้สารคดีนี้เต็มไปด้วยชีวิตชีวาและความจริงใจมากยิ่งขึ้น

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งในสารคดีปรากฏในหลายประเด็นดังนี้

อุปสรรคทางภาษาและความแตกต่างทางวัฒนธรรม ผู้เล่าเรื่องได้พบกับปัญหาการสื่อสารระหว่างการเดินทาง ซึ่งเป็นอุปสรรคทั่วไปในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามพรมแดน ความขัดแย้งนี้ทำให้ผู้เล่าเรื่องต้องพยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมมากขึ้น เรียนรู้ภาษาท้องถิ่นและวัฒนธรรมประเพณี

การหลงทางและความท้าทายในการเดินทาง ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น อุทยานแห่งชาติจางเจียเจียและเมืองโบราณเฟิงหวง ผู้เล่าเรื่องและเพื่อนร่วมทางเคยหลงทางและต้องขอความช่วยเหลือหรือวางแผนการเดินทางใหม่ ความท้าทายเหล่านี้ทำให้การเดินทางยากขึ้น แต่ก็เพิ่มความสุขสนุกสนานและความทรงจำระหว่างการเดินทาง

ความกังวลและความคาดหวังต่อสิ่งที่ไม่รู้จัก ในการเดินทางไปยังจุดหมายใหม่ ๆ ผู้เล่าเรื่องและเพื่อนร่วมทางรู้สึกทั้งกังวลและคาดหวังต่อสิ่งที่ไม่รู้จัก ความขัดแย้งทางจิตใจนี้กระตุ้นให้พวกเขาเดินทางต่อไปและสำรวจโลกที่ไม่คุ้นเคย

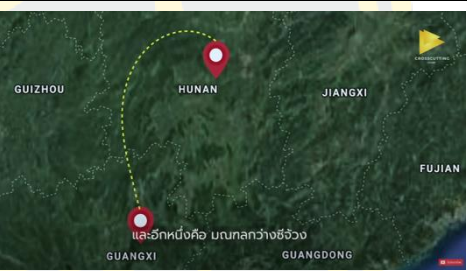
5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) ตัวเอกของเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่อง คือ ผู้เล่าเรื่องบรรยายประสบการณ์การเดินทางจากมุมมองของ “ฉัน” หรือ “พวกเรา” มุมมองการเล่าเรื่องแบบนี้ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสกับความรู้สึกที่เปลี่ยนแปลงของผู้เล่าเรื่องและรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการเดินทางได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น ผ่านการเล่าเรื่องในบุรุษที่หนึ่ง ผู้เล่าเรื่องสามารถถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด และผลการสังเกตของตนเองได้โดยตรง ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงรายละเอียดและประสบการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-34 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กวางซี

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ชาวจ้วงในกวางซีมีประเพณีการร้องเพลงพื้นบ้านตามภูเขามาแต่โบราณ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีเอกลักษณ์และมีความสำคัญในวัฒนธรรมพื้นบ้านอันหลากหลายของพวกเขา	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ตัวเอกนั่งอยู่ริมแม่น้ำในชนบทของหยางชว่ ฟังเพลงพื้นบ้าน และสัมผัสกับวิถีชีวิตที่เรียบง่ายและผ่อนคลายของชนบทในท้องถิ่น	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ทัศนียภาพภู่อิงหลิงหยวนในจางเจียเจีย	
การจำลองฉากโดยใช้เทคโนโลยี	ใช้แผนที่อิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงสองมณฑลของการเดินทางครั้งนี้ไป	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	ประติมากรรมศิลปะสมัยเยาว์ของเหมาเจ๋อตงที่จุดชมวิวจื่อโจวโถวในเมืองฉางซา เป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของผู้นำที่ช่วยเพิ่มสีสันให้กับเมือง และเป็นสัญลักษณ์ของเมืองฉางซา	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลหูหนาน-กวางซีมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอความงดงามและเสน่ห์ของประเทศจีนให้กับผู้ชมผ่านประสบการณ์ที่เข้าถึงได้อย่างเต็มที่ด้วยมุมมองบุคคลที่หนึ่ง พวกเขาทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมต่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยถ่ายทอดเรื่องราวส่วนตัวที่สอดคล้องกับอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงการ

นำเสนอมุมมองที่หลากหลาย ในสารคดีเรื่องนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการเดินทางอันน่าตื่นตาตื่นใจทางสายตาท่านั้น แต่ยังเป็นการเดินทางทางจิตวิญญาณและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง

4.6.2 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง

ตารางที่ 4-35 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2020	เที่ยวจีนเอง ปักกิ่ง EP 1: พระราชวังฤดูร้อน	16 นาที	Cross Cutting Channel	46k views	804	ปักกิ่ง ประเทศจีน
2	2020	เที่ยวจีนเอง ปักกิ่ง กำแพงเมืองจีน ชื่อหมาไต่ EP 2	19 นาที	Cross Cutting Channel	84k views	1.1k	ปักกิ่ง ประเทศจีน
3	2020	เที่ยวจีนเอง ปักกิ่ง ตรอกโบราณกลางกรุงปักกิ่ง EP3	13 นาที	Cross Cutting Channel	72k views	1.1k	ปักกิ่ง ประเทศจีน
4	2020	เที่ยวจีนเอง ปักกิ่ง ตรอกโบราณกลางกรุงปักกิ่ง EP4	14 นาที	Cross Cutting Channel	24k views	386	ปักกิ่ง ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยแนะนำพื้นที่หลังและช่วงเริ่มต้นของการเดินทาง นักเดินทางออกจากปักกิ่งไปยังที่พักที่ตั้งอยู่ในเขตตะวันออกของปักกิ่ง และเริ่มการสำรวจเมืองประวัติศาสตร์แห่งนี้ โดยได้ระบุจุดเริ่มต้นของการเดินทาง จุดหมายปลายทาง และแผนการเบื้องต้น เช่น การเยี่ยมชมพระราชวังต้องห้าม พระราชวังฤดูร้อน และสวนหยวนหมิง เพื่อวางรากฐานสำหรับการพัฒนาการของเรื่องในลำดับถัดไป

1.2) การพัฒนาการของเรื่อง (Rising Action) ส่วนนี้ได้บรรยายอย่างละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปักกิ่งของนักเดินทาง พวกเขาเดินทางด้วยรถไฟใต้ดินไปยังสถานีอยู่เต้าคั่ว ชิมอาหารท้องถิ่น และเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยชิงหวา จากนั้นจึงไปยังสวนหยวนหมิง เพื่อเรียนรู้ประวัติความเป็นมาและกระบวนการทำลายล้างของสวนแห่งนี้ รู้สึกถึงความงดงามและความเสียหายที่ครั้งหนึ่งเคยเป็น "สวนแห่งสวนทั้งปวง" จากนั้นจึงไปเยี่ยมชมพระราชวังฤดูร้อน ชื่นชมความประณีตและความ

ยิ่งใหญ่ของสวนหลวง โดยเฉพาะภาพวาดบนระเบียงยาวที่สวยงาม ในส่วนนี้ยังได้กล่าวถึงการเดินทางไปยังด่านซือหม่าไถของกำแพงเมืองจีน รวมถึงรายละเอียดการนั่งรถม้าและการจ้างคนขับหญิง ช่วงนี้ด้วยรายละเอียดและภาพฉากที่หลากหลาย แสดงให้เห็นถึงมรดกทางวัฒนธรรมอันลึกซึ้งและเสน่ห์เฉพาะตัวของปักกิ่งในฐานะเมืองหลวงเก่าแก่

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีจะไม่ได้อธิบายถึงเหตุการณ์วิกฤตที่เฉพาะเจาะจง แต่เราสามารถสัมผัสถึงความท้าทายและอุปสรรคบางอย่างจากประสบการณ์และความรู้สึกของนักเดินทาง เช่น บนกำแพงเมืองจีน นักเดินทางต้องเผชิญกับความท้าทายทางด้านร่างกาย หรือในระหว่างการท่องเที่ยว อาจพบกับปัญหาด้านการสื่อสารและการเดินทางที่ไม่สะดวก เนื่องจากตารางการเดินทางที่แน่น นักเดินทางอาจต้องจัดสรรเวลาให้เหมาะสมเพื่อใช้เวลาทุกนาทีอย่างคุ้มค่า อย่างไรก็ตาม ความท้าทายเหล่านี้ไม่ได้ถูกอธิบายว่าเป็นวิกฤตที่ชัดเจน แต่ถูกกล่าวถึงในฐานะส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเดินทาง

1.4) การสร้างจุดไคลแม็กซ์ของเรื่อง (Climax) แม้ว่าสารคดีนี้อาจไม่มีจุดไคลแม็กซ์ที่ชัดเจนและรุนแรงเหมือนการเล่าเรื่องแบบดั้งเดิม แต่สามารถรับรู้ได้จากความเข้าใจและความรู้สึกของนักเดินทางต่อแหล่งประวัติศาสตร์อันลึกซึ้ง ในการเยี่ยมชมพระราชวังต้องห้ามและกำแพงเมืองจีน นักเดินทางมีความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อความยิ่งใหญ่ของสิ่งก่อสร้างเหล่านี้และประวัติศาสตร์อันยาวนานในพระราชวังต้องห้าม นักเดินทางรู้สึกถึงกับสถาปัตยกรรมอันยิ่งใหญ่และวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ที่ร่ำรวยบนกำแพงเมืองจีน นอกจากนี้ได้ชมทัศนียภาพอันตระการตาแล้ว นักเดินทางยังได้ใคร่ครวญถึงความยากลำบากของประชาชนในช่วงที่สร้างกำแพงเมืองจีนและความเปลี่ยนแปลงของประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นจุดไคลแม็กซ์ในการเล่าเรื่องของสารคดีนี้ได้

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนานุกรม ส่วนจุดจบของเรื่องได้บรรยายถึงการเดินทางกลับที่พักของนักเดินทางหลังจากสิ้นสุดการท่องเที่ยวในแต่ละวัน โดยกล่าวถึงการรับประทานอาหารเย็นที่ถนนหวังฟู่จิงและการเลือกทานหม้อไฟที่ร้านไห่ตี้เหลา ที่มีชื่อเสียง ส่วนนี้ได้ปิดท้ายเรื่องราวการเดินทางด้วยความสมบูรณ์แบบ พร้อมกับความคาดหวังในการสำรวจในอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

สารคดีทั้ง 4 ตอนนี้มีแก่นความคิดที่เกี่ยวกับ “มรดกทางวัฒนธรรมของปักกิ่งและประสบการณ์การท่องเที่ยว” โดยบรรยายรายละเอียดถึงความลึกซึ้งทางวัฒนธรรมและเสน่ห์การท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของปักกิ่งในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ของจีน รวมถึงข้อมูลประวัติศาสตร์เบื้องหลัง ลักษณะสถาปัตยกรรม และความสำคัญทางวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังอย่างพระราชวังต้องห้าม พระราชวังฤดูร้อน และกำแพงเมืองจีน นอกจากนี้ สารคดียังบันทึกประสบการณ์

การท่องเที่ยวของผู้เล่าเรื่องในปักกิ่ง โดยเน้นการสำรวจวัฒนธรรมและประสบการณ์ระหว่างการเดินทางอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

ในสารคดีเกี่ยวกับเที่ยวจีนเองในปักกิ่ง บล็อกเกอร์ชาวไทย Anne และ Ekk ได้ร่วมกันถ่ายทำ ทั้งสองไม่เพียงแต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการเดินทาง แต่ยังเป็นผู้บรรยายเรื่องราวและนักสำรวจวัฒนธรรมไปพร้อมกัน Anne และ Ekk ในฐานะตัวเอกและผู้บรรยายหลักของสารคดี ไม่เพียงแค่นักท่องเที่ยวในปักกิ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้สำรวจเชิงลึกทางวัฒนธรรมของเมืองนี้และถ่ายทอดเรื่องราวที่น่าสนใจอย่างมีชีวิตชีวา ในสารคดี Anne และ Ekk ใช้มุมมองบุคคลที่หนึ่งในการบอกเล่าประสบการณ์การเดินทางของพวกเขาในปักกิ่ง การเล่าเรื่องในลักษณะนี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้ร่วมเดินทางไปกับพวกเขา สัมผัสเสน่ห์ของปักกิ่งไปพร้อมกัน การเล่าของพวกเขาเต็มไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกส่วนตัวและความรู้สึกที่แท้จริง ทำให้สารคดีนี้ดูมีชีวิตชีวา สมจริง และน่าติดตามอย่างมาก

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ในทฤษฎีการเล่าเรื่อง "ความขัดแย้ง" เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาของเรื่อง อย่างไรก็ตาม ในสารคดีนี้ที่เน้นประสบการณ์การท่องเที่ยว ความขัดแย้งโดยตรงอาจไม่ปรากฏชัดเจน แต่หากมองในมุมกว้างขึ้น เราสามารถเห็นได้ว่า “ความขัดแย้ง” ในสารคดีนี้มีลักษณะดังนี้

ความขัดแย้งระหว่างประวัติศาสตร์กับสมัยใหม่ ผ่านการแนะนำสถาปัตยกรรมโบราณอย่างพระราชวังต้องห้ามและพระราชวังฤดูร้อน สะท้อนถึงความรุ่งโรจน์ในอดีตของปักกิ่งในฐานะเมืองประวัติศาสตร์ และยังกล่าวถึงการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ของสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ในสังคมสมัยใหม่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการปะทะและการผสมผสานระหว่างประวัติศาสตร์กับความทันสมัย

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม แม้ว่าสารคดีจะเล่าผ่านมุมมองของนักท่องเที่ยว แต่ก็สะท้อนถึงความประทับใจและความสนใจในวัฒนธรรมจีน สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ วัฒนธรรมจีนอาจเป็นประสบการณ์ใหม่ทั้งหมด ความแตกต่างทางวัฒนธรรมนี้จึงเป็น “ความขัดแย้ง” ที่ทำให้นักท่องเที่ยวต้องพยายามทำความเข้าใจและสัมผัสวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ความขัดแย้งระหว่างความคาดหวังส่วนตัวกับประสบการณ์จริง ในระหว่างการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมักจะมีบางความคาดหวังบางอย่างเกี่ยวกับจุดหมายปลายทาง โดยผ่านการบรรยายประสบการณ์การท่องเที่ยวของผู้เล่าเรื่องในปักกิ่ง แสดงให้เห็นถึงการปะทะกันระหว่างความคาดหวังส่วนตัวกับประสบการณ์จริง ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงความรู้สึกที่แท้จริงในกระบวนการท่องเที่ยว

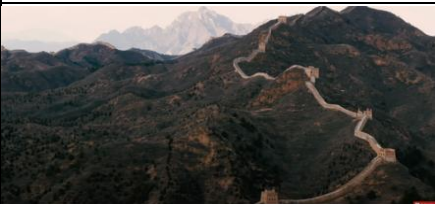
5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) ผู้เล่าเรื่องในฐานะนักท่องเที่ยว ผ่านประสบการณ์และความรู้สึกของตนเองในการเยี่ยมชมมรดกทางวัฒนธรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวในปักกิ่ง มุมมองนี้ทำให้สารคดีมีความสมจริงและมีชีวิตชีวา ช่วยให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวจริง ร่วมสัมผัสเสน่ห์ทางวัฒนธรรมของปักกิ่งไปพร้อมกับผู้เล่าเรื่อง

นอกจากนี้ สารคดียังสอดแทรกการบรรยายในการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) เช่น การแนะนำประวัติศาสตร์และความสำคัญทางวัฒนธรรมของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างพระราชวังต้องห้ามและพระราชวังฤดูร้อน การบรรยายเหล่านี้ช่วยเสริมให้สารคดีมีข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านี้ได้ดียิ่งขึ้น

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-36 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับประเภทการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	ศิลปะการเขียนพู่กันด้วยน้ำลงบนพื้นซึ่งปรากฏในต้นทศวรรษ 90 ที่สวนสาธารณะในปักกิ่ง และต่อมาก็แพร่หลายไปยังเมืองใหญ่ต่างๆ ของจีน	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	ทีมตัวเอกของสารคดีปีนกำแพงเมืองจีนที่ด่านซือหม่าไถ	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ภูเขาที่กำแพงเมืองจีน	

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	หอประตูเทียนอันเหมิน สถาปัตยกรรมสัญลักษณ์ของปักกิ่ง	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในนครปักกิ่ง 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม สารคดีได้นำเสนอบทบาทของตัวละครในฐานะนักเล่าเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมข้ามพรมแดนและผู้สำรวจวัฒนธรรมเมือง ผ่านการเล่าเรื่องในมุมมองบุคคลที่หนึ่ง ซึ่งสร้างความรู้สึกร่วมให้กับผู้ชม มุมมองการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ การสำรวจวัฒนธรรมเมืองอย่างลึกซึ้ง รวมถึงการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกและการเติบโตของตนเอง ตัวละครหลักได้ถ่ายทอดความงดงามและเสน่ห์ของปักกิ่งให้แก่ผู้ชมชาวไทยได้อย่างสำเร็จ สารคดีนี้ไม่เพียงเป็นงานเลี้ยงสายตา แต่ยังเป็นการเดินทางทางจิตใจและการค้นพบวัฒนธรรมอีกด้วย

4.6.3 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน

ตารางที่ 4-37 สารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2019	เที่ยวจีนเอง เมืองโบราณต้าลี่ ยูนนาน EP 1	27 นาที	Cross Cutting Channe	484k views	7.2k	ยูนนาน ประเทศจีน
2	2019	เที่ยวจีนเอง เมืองเก่าลี่เจียง ยูนนาน EP 2	12 นาที	Cross Cutting Channe	138k views	1.5k	ยูนนาน ประเทศจีน
3	2019	เที่ยวจีนเอง ภูเขาหิมะมังกรหยก ยูนนาน EP 3	12 นาที	Cross Cutting Channe	95k views	1k	ยูนนาน ประเทศจีน
4	2019	เที่ยวจีนเอง ภูเขาเสือกระโจน แสงกรีล่า EP 4	13 นาที	Cross Cutting	63k views	618	ยูนนาน ประเทศจีน

เลข ที่	ปี	ชื่อ	ความ ยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กด ไลค์	สถานที่ถ่าย ทำ
				Channe			
5	2019	เที่ยวเงินเอง อุทยาน ธรรมชาติแห่งกริลล่า EP 5	12 นาที	Cross Cutting Channe	49k views	456	ยูนนาน ประเทศจีน
6	2019	เที่ยวเงินเอง เมืองเก่า แห่งกริลล่า EP 6	8นาที	Cross Cutting Channe	58k views	600	ยูนนาน ประเทศจีน
7	2019	เที่ยวเงินเอง เมืองคุณ หมิง ยูนนาน EP 7	7นาที	Cross Cutting Channe	41k views	439	ยูนนาน ประเทศจีน

1) โครงเรื่อง (Plot)

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) ลำดับตามเหตุการณ์ ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายถึงจุดเริ่มต้นของการเดินทางและการเตรียมตัวเบื้องต้น พวกเขาออกเดินทางจากสนามบินตอนเมืองในกรุงเทพฯ ประเทศไทย โดยสายการบินแอร์เอเชียไปยังเมืองคุนหมิงประเทศจีน ผู้เล่าเรื่องได้อธิบายว่าเที่ยวบินออกเดินทางในเวลา 9:00 น. และใช้เวลาบินประมาณสองชั่วโมงครึ่ง เมื่อเดินทางมาถึงคุนหมิง พวกเขาผ่านด่านตรวจหนังสือเดินทางอย่างรวดเร็ว และขึ้นรถไฟไปยังเมืองโบราณต้าหลี่ ซึ่งเป็นจุดหมายแรกของการเดินทาง ส่วนนี้สร้างบรรยากาศของความคาดหวังและตื่นเต้น ทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงความตื่นเต้นของผู้เล่าเรื่องที่กำลังจะเริ่มต้นการเดินทางครั้งใหม่

1.2) การพัฒนา (Rising Action) ในส่วนของการพัฒนาเรื่องราว ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายถึงกระบวนการซื้อตั๋วและเปลี่ยนตัวที่สถานีรถไฟคุนหมิง รวมถึงการเตรียมตัวสำหรับการรับมือกับอาการแพ้ที่ราบสูง ต่อจากนั้น พวกเขาได้นั่งรถไฟความเร็วสูงจากคุนหมิงไปยังต้าหลี่ และบรรยายถึงทิวทัศน์ระหว่างทางและความประทับใจแรกเมื่อมาถึงต้าหลี่ ผู้เล่าเรื่องยังได้เล่าถึงประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณต้าหลี่ สถาปัตยกรรม และการสำรวจประสบการณ์ครั้งแรกภายในเมืองโบราณแห่งนี้

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ในส่วนของจุดวิกฤต ผู้เล่าเรื่องไม่ได้บรรยายถึงเหตุการณ์ "วิกฤต" ในความหมายแบบดั้งเดิม แต่พวกเขาประสบปัญหาในการสื่อสารและความไม่แน่นอนเมื่อวางแผนไปเยือนภูเขาหิมะมังกรหยก พวกเขาตั้งใจจะจองทัวร์ไปยังภูเขาหิมะมังกรหยกผ่านบริษัททัวร์ แต่เนื่องจากไม่มีหมายเลขโทรศัพท์จีนและแอปพลิเคชัน WeChat จึงทำให้เกิดความยุ่งยาก สุดท้ายพวกเขาจำเป็นต้องเลือกทัวร์ส่วนตัวที่มีราคาแพงกว่า ซึ่งเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้พวกเขา ส่วนนี้

มีความรู้สึกของความตึงเครียดและความกังวล ผู้ชมจะรู้สึกถึงความกดดันและความไม่แน่นอนที่ผู้เล่าเรื่องต้องเผชิญเมื่อแผนการเปลี่ยนแปลง

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ในส่วนของจุดไคลแมกซ์ ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายถึงประสบการณ์การไปเยือนภูเขาหิมะมังกรหยกและหุบเขาพระจันทร์สีน้ำเงินอย่างละเอียด แม้ว่าสภาพอากาศไม่ดีทำให้กระเช้าลอยฟ้าไม่สามารถขึ้นไปถึงยอดเขาได้ แต่พวกเขายังคงเพลิดเพลินกับความงดงามของหุบเขาพระจันทร์สีน้ำเงิน และเก็บความทรงจำที่ดีไว้ที่นั่น หลังจากนั้น พวกเขาได้เดินทางไปยังเมืองโบราณลี่เจียงและสำรวจเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลึกซึ้ง จุดไคลแมกซ์นี้เต็มไปด้วยความชื่นชมในความงดงามของทัศนียภาพและความเคารพในวัฒนธรรม ผู้ชมจะรู้สึกถึงความหลงใหลและความพอใจของผู้เล่าเรื่องต่อการเดินทางครั้งนี้

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุขนานุกรมในส่วนของรายการจบเรื่องราว ผู้เล่าเรื่องได้บรรยายถึงการเดินทางจากลี่เจียงไปยังเซี่ยงไฮ้ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่พวกเขาได้รับในเซี่ยงไฮ้ พวกเขาได้เที่ยวชมทะเลสาบนาปา ภูเขาหิมะสี่ขา และอุทยานแห่งชาติผู้ต้าซัว ได้สัมผัสกับทัศนียภาพธรรมชาติของที่ราบสูงและวัฒนธรรมทิเบต สุดท้าย พวกเขาได้อำลาเซี่ยงไฮ้ เดินทางกลับคุนหมิง และเตรียมตัวกลับกรุงเทพฯ ส่วนจบของเรื่องราวมี่ความรู้สึกของความคิดถึงและความอาลัย ผู้ชมสามารถรับรู้ถึงความหลงใหลของผู้เขียนต่อการเดินทางครั้งนี้ และความคาดหวังต่ออนาคตในขณะเดียวกัน ยังสื่อถึงทัศนคติที่ดีต่อชีวิตและการแสวงหาสิ่งดี ๆ ในชีวิตอีกด้วย

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดของสารคดี 7 ตอนนี้คือการถ่ายทอดประสบการณ์การเดินทางในมณฑลยูนนานอย่างซาบซึ้งและลึกซึ้ง โดยเน้นไปที่ความงดงามเฉพาะตัวของสามสถานที่ ได้แก่ ด้าหลี่ ลี่เจียง และเซี่ยงไฮ้ รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่น และความรู้สึกภายในของนักเดินทาง สารคดีได้นำเสนอความงามทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง และมนต์เสน่ห์ทางวัฒนธรรมของยูนนาน ผ่านมุมมองของนักเดินทาง และเน้นย้ำว่าการเดินทางไม่ได้เป็นเพียงการสำรวจภายนอก แต่ยังเป็นการเติมเต็มและเติบโตในโลกภายในอีกด้วย

3) ตัวละคร (Character)

Anne และ Ekk ในฐานะตัวเอกและผู้เล่าเรื่องของสารคดี ได้เดินทางสำรวจความหลากหลายทางวัฒนธรรมและธรรมชาติในมณฑลยูนนานของจีน ในการเดินทางครั้งนี้ ทั้งสองไม่เพียงเป็นเพื่อนร่วมทาง แต่ยังเป็นคู่หูที่เชื่อมโยงอารมณ์ความรู้สึกและแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันโดยได้เล่าเรื่องการเดินทางให้กับผู้ชมอย่างมีชีวิตชีวาผ่านความรู้สึกและเหตุการณ์ต่างๆ พวกเขานำความอยากรู้อยากเห็นและความเคารพในวัฒนธรรมมาด้วย บันทึกทุกความประทับใจและความตื่นตาตื่นใจ

ผ่านเลนส์กล้อง และใช้จิตวิญญาณในการสัมผัสสิ่งที่มันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละสถานที่ในสารคดีนี้ Anne และ Ekk ใช้มุมมองบุคคลที่หนึ่งในการบรรยายเรื่องราวการเดินทางของพวกเขาในยูนนาน ทำให้ผู้ชมรู้สึกเหมือนได้ร่วมเดินทางไปกับพวกเขา สัมผัสกับการสำรวจวัฒนธรรมและชิมอาหารท้องถิ่น ได้อย่างสมจริงและน่าติดตาม ทำให้สารคดีนี้มีความสมจริงและชวนให้หลงใหลมากยิ่งขึ้น

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ในสารคดี 9 ตอนนี้ ความขัดแย้งภายนอกที่ชัดเจนไม่ได้มีมากนัก เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่เน้นไปที่ประสบการณ์และความรู้สึกภายในของนักเดินทาง อย่างไรก็ตาม สามารถระบุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในใจหรือจากสถานการณ์ได้ดังนี้

ความขัดแย้งระหว่างความคาดหวังกับความเป็นจริง นักเดินทางอาจมีความคาดหวังเกี่ยวกับสถานที่หรือสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งในยูนนาน แต่ประสบการณ์จริงอาจแตกต่างออกไป เช่น การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เช่น ความหนาวเย็นในลี่เจียง หรือการปิดให้บริการของกระเช้าลอยฟ้าที่ภูเขาหิมะมังกรหยก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อแผนการเดินทางและทำให้นักเดินทางต้องปรับตัวและยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ระหว่างการเดินทาง นักเดินทางต้องเผชิญกับวิถีชีวิตที่แตกต่างออกไป เช่น การใช้ชีวิต การกินอยู่ การสื่อสารภาษา และความแตกต่างทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนหรือความท้าทายในช่วงสั้น ๆ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของประสบการณ์การเดินทาง

ความขัดแย้งในการจัดการเวลา สารคดีได้กล่าวถึงการพิจารณาการจัดการเวลาในการเดินทาง เช่น การเลือกวิธีการเดินทางระหว่างเมืองโบราณต้าหลี่กับทะเลสาบเอ๋อร์ไห่ ไม่ว่าจะเป็นการเดินทางเท้า ขึ้นรถรางไฟฟ้า หรือเช่ารถมอเตอร์ไซด์ รวมถึงการตัดสินใจว่าควรใช้เวลาเท่าใดในการเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องจากจุดยืนบุรุษที่หนึ่ง (The First-Person Narrator) ซึ่งเป็นมุมมองของนักเดินทางเอง โดยผ่านสายตาและหัวใจของนักเดินทาง ผู้ชมจะได้ถูกนำเข้าสู่ความงดงามและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของมณฑลยูนนาน มุมมองการเล่าเรื่องในบุคคลที่หนึ่งทำให้สารคดีมีความมีชีวิตชีวาและสมจริงยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงสิ่งที่นักเดินทางได้เห็น ได้ยิน และรู้สึกได้อย่างลึกซึ้ง มุมมองการเล่าเรื่องแบบนี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มอารมณ์ความรู้สึกในสารคดี แต่ยังทำให้ผู้ชมรู้สึกคล้อยตามและเข้าถึงประสบการณ์ของนักเดินทางได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-38 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนาน

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม	อักษรตงปาเป็นอักษรรูปภาพที่มีต้นกำเนิดจากคัมภีร์ศาสนาของชาวนาซี ซึ่งถูกถ่ายทอดและใช้งานโดยนักบวชในศาสนาดั้งเดิมของชาวนาซีที่เรียกว่า “ตงปา”	
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	เดินเที่ยวในตลาดสดเมืองโบราณต้าลี่ สัมผัสชีวิตท้องถิ่นที่แท้จริง	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	หุบเขาพระจันทร์สีน้ำเงิน ฝังอยู่ที่เชิงเขาภูเขาหิมะมังกรหยก	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	กังหันน้ำขนาดใหญ่และกำแพงเมืองที่เขียนว่า “มรดกโลกทางวัฒนธรรม” เป็นสัญลักษณ์ของเมืองโบราณลี่เจียง ซึ่งเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวทุกคนที่มาเยือนลี่เจียงต้องแวะชมและถ่ายรูปเป็นที่ระลึก	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในมณฑลยูนนานมี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

อย่างไรก็ตาม ในฐานะนักเล่าเรื่องการเดินทางข้ามวัฒนธรรมและผู้แบ่งปันประสบการณ์ส่วนตัว Anne และ Ekk ได้นำเสนอช่วงเวลาที่น่าตื่นเต้นและข้อคิดอันลึกซึ้งจากการเดินทางในยูน

นานให้กับผู้ชม ผ่านการเล่าเรื่องจากมุมมองบุคคลที่หนึ่ง การชุดค้นประสบการณ์ข้ามวัฒนธรรม การแบ่งปันประสบการณ์เฉพาะตัวและความรู้สึกเชื่อมโยง รวมถึงการทำงานเป็นทีมและการมีปฏิสัมพันธ์ต่างก็ทำให้สารคดีนี้ประสบความสำเร็จในการถ่ายทอดความงดงามและความหมายของการเดินทางในยูนนาน สารคดีนี้ไม่เพียงเป็นงานเลี้ยงทางสายตา แต่ยังเป็นการสัมผัสจิตใจและการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าอีกด้วย

4.7 วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีประเภทจีนยุคใหม่

ตารางที่ 4-39 สารคดีเกี่ยวกับจีนยุคใหม่

เลขที่	ปี	ชื่อ	ความยาว	ผู้ผลิต	ยอดชม	กดไลค์	สถานที่ถ่ายทำ
1	2016	โลก 360 องศา EP1 ตอน ดูจีนยุคใหม่..ต้องแวะไปปักกิ่ง	23 นาที	World 360 degree	118 k views	910	นครปักกิ่ง ประเทศจีน
2	2016	โลก 360 องศา EP2 ตอน จีนยุคใหม่..รับมืออย่างไรกับโลกร้อน	24 นาที	World 360 degree	23 k views	190	นครปักกิ่ง ประเทศจีน
3	2017	โลก 360 องศา ตอน จีน 2017	20 นาที	World 360 degree	49 k views	404	ประเทศจีน
4	2019	ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ	20 นาที	World 360 degree	120 k views	1.8 k	นครเซี่ยงไฮ้ ประเทศจีน
5	2019	ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ	20 นาที	World 360 degree	44 k views	741	

1) โครงเรื่อง (Plot)

ตอนที่ 1 “โลก 360 องศา EP1 ตอน ดูจีนยุคใหม่..ต้องแวะไปปักกิ่ง” และตอนที่ 2 “โลก 360 องศา EP2 ตอน จีนยุคใหม่ รับมืออย่างไรกับโลกร้อน”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ เริ่มต้นด้วยการแนะนำสถานะทางเศรษฐกิจของจีนและบทบาทในเศรษฐกิจโลก โดยเน้นถึงการเติบโตอย่างรวดเร็วและความเป็นผู้นำในหลายด้าน ผู้เขียนกล่าวถึงกำแพงเมืองจีน จัตุรัสเทียนอันเหมิน และพระราชวังต้องห้าม เพื่อสร้างพื้นหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจีน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับเนื้อหาในส่วนต่อไป

1.2) การพัฒนา (Rising Action) สารคดีรายละเอียดการพัฒนาปฏิกิ่งสู่ความทันสมัย รวมถึงเขตธุรกิจกลาง การรวมตัวของบริษัทขนาดใหญ่และข้ามชาติ ความเจริญของการค้าขาย ผ่านการเปรียบเทียบระหว่างอดีตกับปัจจุบัน แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป พฤติกรรมการช้อปปิ้งที่เปลี่ยนจากร้านค้าจริงเป็นออนไลน์ พุดถึงต้นทุนชีวิตที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของค่าแรง และความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้น โดยมีตัวอย่างและข้อมูลเจาะลึก เพื่อให้ให้เห็นถึงปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา เช่น ต้นทุนชีวิตที่สูงขึ้นและปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) ชี้ให้เห็นปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่จีนต้องเผชิญ โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศและผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพของประชาชน แม้ว่าภาพยนตร์สารคดีไม่ได้เรียกมันว่า "วิกฤต" แต่ความรุนแรงของปัญหาและมาตรการที่รัฐบาลนำมาใช้ เช่น การส่งเสริมพลังงานสะอาด การเพิ่มพื้นที่สีเขียว สามารถถือเป็นการเผชิญหน้ากับวิกฤตนี้ได้ โดยเน้นย้ำว่ามลพิษเป็นความท้าทายใหญ่ในกระบวนการพัฒนา และมาตรการที่รัฐบาลดำเนินการเป็นการตอบสนองต่อวิกฤตนี้

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการของรัฐบาลในการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เช่น การเลิกใช้ยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมลพิษสูง การส่งเสริมพลังงานสะอาด การเพิ่มพื้นที่สีเขียว แม้สารคดีจะไม่ได้บรรยายถึงปฏิกิริยาของสังคมโดยตรง แต่สามารถจินตนาการได้ว่ามาตรการเหล่านี้ก่อให้เกิดการสนทนากันอย่างกว้างขวางในสังคม แม้สารคดีจะไม่มีจุดไคลแมกซ์ที่ชัดเจน แต่การดำเนินมาตรการเพื่อปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลถือเป็นจุดไคลแมกซ์ แสดงถึงความมุ่งมั่นและความสามารถในการดำเนินการของรัฐบาล พร้อมทั้งทำนายอนาคตที่สะอาดและน่าอยู่มากขึ้นสำหรับจีน

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบสุนาฏกรรม สารคดีจบลงด้วยการคาดการณ์ถึงอนาคตของจีน โดยกล่าวถึงบทบาทในเวทีโลก การจัดงานขนาดใหญ่ และการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม พร้อมตั้งคำถามว่า “เรารู้จักจีนดีพอหรือยัง?” เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมคิดและอภิปราย ในส่วนสุดท้ายของสารคดี ผู้บรรยายได้ทบทวนประวัติการพัฒนาของจีนและปัญหาที่เผชิญ พร้อมทั้งคาดการณ์อนาคต พร้อมตั้งคำถามเชิงเปิดเพื่อให้ผู้ชมคิดอย่างลึกซึ้ง ทำให้สารคดีนี้ยังคงมีพลังและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ชมหลังจากจบเรื่องแล้ว

ตอนที่ 3 “โลก 360 องศา ตอน จีน 2017”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ สารคดีเริ่มต้นด้วยการแนะนำที่มาของการก้าวขึ้นของจีนในยุคปัจจุบัน โดยเน้นว่าการเติบโตนี้ไม่ได้เกิดจากจำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมาจากผู้นำที่มองการณ์ไกล คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถ และการผลักดันของรัฐบาล นอกจากนี้ ยังกล่าวถึงการที่จีนถือว่า “นวัตกรรม” เป็นพลังขับเคลื่อนหลักในการพัฒนาประเทศ เป็นการสร้างพื้นฐานและฉากหลังให้ผู้ชมเข้าใจถึงพลังและยุทธศาสตร์สำคัญของการก้าวขึ้นของจีน

1.2) การพัฒนา (Rising Action) สารคดีกล่าวถึงการที่จีนดึงดูดบุคลากรจากต่างประเทศกลับมาพัฒนาในประเทศ ส่งเสริมการคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น รถไฟความเร็วสูง ตลาดออนไลน์ ธนาคารบนมือถือ และระบบเช่ารถโดยสารสาธารณะ นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าอดีตที่มีต่อ “สินค้าจีน” เริ่มคลายลง และจีนกำลังสร้างชื่อเสียงด้วยสินค้าที่มีคุณภาพสูงและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้วยตัวอย่างและความสำเร็จต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงความท้าทายและวิธีที่จีนสามารถก้าวข้ามผ่านได้

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้ว่าสารคดีไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์วิกฤตที่ชัดเจน แต่สามารถตีความได้ว่าในกระบวนการพัฒนานั้น จีนต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน เช่น อุปสรรคทางเทคโนโลยี การแข่งขันระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชน โดยเฉพาะความจำเป็นในการลบภาพลักษณ์ “สินค้าจีนเท่ากับราคาถูก คุณภาพต่ำ” รวมถึงการผลักดันสังคมไร้เงินสด และระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ แม้ว่าจะไม่มีจุดวิกฤตชัดเจน แต่ความท้าทายเหล่านี้สร้างความตึงเครียดและเพิ่มความลึกให้กับเนื้อหา

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) สารคดีได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอันน่าทึ่งของสิ่งประดิษฐ์และโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ของจีน เช่น โรงไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์ลอยน้ำที่ใหญ่ที่สุดในโลก และโครงการผลิตไฟฟ้าจากขยะที่ใหญ่ที่สุดในโลก รวมถึงการที่ตลาดออนไลน์ของจีน เช่น อาลีบาบาและเถาเป่า ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อตลาดโลก นำเสนอถึงจุดสูงสุดของความก้าวหน้าและเทคโนโลยีของจีน ทำให้ผู้ชมรู้สึกประทับใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเติบโตของจีน

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง สารคดีจบลงด้วยการนำเสนอภาพลักษณ์ของสังคมไร้เงินสด ระบบโลจิสติกส์อัจฉริยะ และการแพร่หลายของระบบเช่าจักรยานสาธารณะ เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการพัฒนาของจีนในอนาคต รวมถึงการตอกย้ำภาพลักษณ์ของจีนว่าเป็นประเทศที่มุ่งมั่นสู่การพัฒนาและนวัตกรรม เป็นการทิ้งท้ายให้ผู้ชมได้คิดและคาดหวังถึงความก้าวหน้าของจีนต่อไปในอนาคต

ตอนที่ 4 “ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” และ ตอนที่ 5 “ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ”

1.1) การเปิดเรื่อง (Exposition) แบบลำดับตามเหตุการณ์ ในส่วนเริ่มต้นได้กล่าวถึงลักษณะของศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเพิ่มขึ้นของข้อมูลและความสามารถในการประมวลผล รวมถึง

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของปัญญาประดิษฐ์ กล่าวถึงการที่จีนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจโลก เช่น ความสำเร็จในด้านรถไฟความเร็วสูง ยานอวกาศ และวิศวกรรมชีวการแพทย์ มีการย้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของจีนจากประเทศผู้ผลิตที่มีต้นทุนต่ำในอดีต มาสู่การเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีระดับโลกในปัจจุบัน

1.2) การพัฒนา (Rising Action) กล่าวถึงการที่จีนส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี โดยเฉพาะในด้านปัญญาประดิษฐ์ ผ่านการปฏิรูปและการวางแผนกลยุทธ์ของรัฐบาล มีการกล่าวถึงเป้าหมายของรัฐบาลจีนในการเป็นผู้นำด้านปัญญาประดิษฐ์ภายในปี 2030 และการลงทุนในการสร้างสวนอุตสาหกรรมทางเทคโนโลยี เน้นความสำคัญของการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร โดยแนะนำการปฏิรูปและการพัฒนาระบบการศึกษาของจีน

1.3) การสร้างจุดวิกฤต (Crisis) แม้จะไม่มีมีการกล่าวถึงวิกฤตโดยตรง แต่สามารถตีความได้ว่าจีนต้องเผชิญกับความท้าทายในด้านการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาเทคโนโลยี เช่น การยกระดับคุณภาพการศึกษา การเพิ่มการใช้จ่ายด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง และการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะผลกระทบของการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่มีต่อระบบการศึกษา และการปรับตัวเพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงนี้

1.4) การสร้างจุดไคลแมกซ์ (Climax) ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของรัฐบาลและสังคมจีนต่อการพัฒนาเทคโนโลยีและการศึกษา มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาบุคลากรในอนาคต โดยเฉพาะในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์มีบทบาทอย่างมาก มีการกล่าวถึงความสำเร็จและความก้าวหน้าสำคัญของจีนในด้านการศึกษา การวิจัย และนวัตกรรม

1.5) การสร้างจุดจบของรายการ (Falling Action) แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ไม่มีบทสรุปที่ชัดเจน แต่สามารถตีความได้ว่าเป็นการมองไปยังอนาคตและความคาดหวังในความก้าวหน้า เน้นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของจีนในด้านการศึกษาและเทคโนโลยี และผลกระทบที่ลึกซึ้งต่อการแข่งขันระดับโลกและการพัฒนาของประเทศในอนาคต พร้อมทั้งสื่อถึงความต่อเนื่องและความยาวนานของการพัฒนา รวมถึงการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นในอนาคต

2) แก่นความคิด (Theme)

แก่นความคิดหลักของสารคดีนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาที่รวดเร็วของจีนในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม โดยการบรรยายถึงกลยุทธ์นวัตกรรม การปฏิรูปการศึกษา และความสำเร็จในเทคโนโลยี เพื่อแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของจีนในฐานะมหาอำนาจใหม่ของโลก อีกธีมหนึ่งคือความสำคัญของนวัตกรรมในการพัฒนาจีน ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการผลักดันการเติบโตทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการเปลี่ยนภาพลักษณ์ในเวทีนานาชาติ

3) ตัวละคร (Character)

สารคดีนี้ได้เสนอเรื่องราวผ่านตัวละครดังต่อไปนี้ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาของจีนสมัยใหม่ การศึกษา และนวัตกรรมทางเทคโนโลยี

ปวีณา สิงห์บุรณา ในฐานะพิธีกรของสารคดี เธอไม่เพียงเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้ชมกับเนื้อหา แต่ยังเป็นผู้สำรวจและเผยแพร่ วัฒนธรรมของจีนสมัยใหม่อีกด้วย ด้วยภาพลักษณ์ที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นและความรู้ที่ลึกซึ้ง เธอได้นำผู้ชมเดินทางเข้าสู่ทุกมุมของกรุงปักกิ่ง ตั้งแต่พระราชวังต้องห้ามที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ไปจนถึงเส้นขอบฟ้าของเมืองที่ทันสมัย ตั้งแต่วัฒนธรรม hutong แบบดั้งเดิม ไปจนถึงนวัตกรรมทางเทคโนโลยีแนวหน้าและแนวทางการศึกษา ใช้มุมมองที่เป็นเอกลักษณ์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพื่อเปิดเผยจีนที่ทั้งโบราณและทันสมัย ทั้งแบบดั้งเดิมและนวัตกรรม เธอมีสไตล์การเล่าเรื่องที่อบอุ่นและเป็นธรรมชาติ ไม่เพียงแต่สามารถขุดค้นเรื่องราวเบื้องหลังได้อย่างลึกซึ้ง แต่ยังสามารถชี้แนะให้ผู้ชมคิดทำให้ผู้ชมได้สัมผัสกับการสัมผัสทางจิตใจและการเติบโตทางความรู้ในขณะที่เพลิดเพลินกับเทศกาลแห่งการมองเห็น

ทง หมินเจีย (Tong Min Jie) ในฐานะคุณครูของโรงเรียนอนุบาลในเซี่ยงไฮ้ ในสารคดี เธอในฐานะนักการศึกษาได้เล่าถึงวิธีการที่อนุบาลใช้กิจกรรมการเรียนการสอนในชีวิตประจำวันเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีแนวทางการศึกษาที่ทันสมัย เธอเน้นการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเข้าไปในเกมและกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ในขณะที่สนุกสนานและเติบโตจากประสบการณ์ สารคดีนี้นำเสนอผ่านการบันทึกการสอนของทงหมินเจีย ฉากเด็ก ๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการสัมภาษณ์ระหว่างพิธีกรกับเธอ แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการศึกษาในเซี่ยงไฮ้ในฐานะมหานครระดับโลกในด้านการศึกษา

โจว ฮุย (Zhou Hui) เป็นครูที่โรงเรียนอนุบาลในเซี่ยงไฮ้ ในสารคดีนี้เธอได้มุมมองจากการปฏิรูปการศึกษา โดยเล่าถึงการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของการศึกษาปฐมวัยในจีน เธอเน้นการใช้วิธีการสอนที่ยืด “ความสนใจของเด็ก” เป็นพื้นฐาน เธอเชื่อว่าเด็กแต่ละคนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ควรให้ความเคารพในบุคลิกภาพและความต้องการของพวกเขา และให้โอกาสในการเติบโตอย่างมีความสุขในสภาพแวดล้อมที่เสรีและผ่อนคลาย สารคดีนี้เสนอการสัมภาษณ์ Zhou Hui แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเชิงบวกจากการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ผู้ชมรู้สึกหวังและมั่นใจในอนาคตของการศึกษาปฐมวัยในจีน

เฉิน นินิ (Chen Nini) ในฐานะรองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นภาษาต่างประเทศในเซี่ยงไฮ้ เธอไม่เพียงเป็นผู้บริหารของโรงเรียน แต่ยังเป็นผู้คิดและปฏิบัติในวงการการศึกษาจีน ในสารคดี เธอในฐานะนักการศึกษาได้เล่าถึงความพยายามและผลสัมฤทธิ์ของ

โรงเรียนในการปลูกฝังนักเรียนที่มี “อุดมการณ์รักชาติและมูมมองอย่างโลกาภิวัตน์” เธอเชื่อว่าการศึกษาคควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกแนวทางที่หลากหลายในการพัฒนาตนเอง ให้พวกเขาสามารถสะสมประสบการณ์ในสังคมและหลักสูตรที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ระดับนานาชาติและมีจิตใจแห่งชาติในยุคใหม่ สารคดีนี้นำเสนอผ่านการสัมภาษณ์ฉะฉานนี้ กิจกรรมการเรียนการสอนประจำวันของโรงเรียน กิจกรรมปฏิบัติของนักเรียน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักการศึกษาอื่น ๆ แสดงให้เห็นถึงการสำรวจและผลสัมฤทธิ์ที่โดดเด่นของการศึกษาในจีนในการผลิตคน สร้างชาติ และสร้างชื่อ เธอเล่าเรื่องอย่างลึกซึ้งและทรงพลัง เธอได้ถ่ายทอดพลังและคุณค่าของการศึกษา ผ่านแนวคิดการศึกษาของโรงเรียนและเรื่องราวการเติบโตของนักเรียน ทำให้ผู้ชมมีความหวังและความฝันในอนาคตของการศึกษาจีน

4) ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งภายใน

ความขัดแย้งระหว่างดั้งเดิมและสมัยใหม่ แม้สารคดีจะไม่ได้กล่าวถึงความขัดแย้งระหว่างดั้งเดิมและสมัยใหม่โดยตรง แต่การบรรยายถึงการปฏิรูปการศึกษาและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายที่จีนเผชิญในการเปลี่ยนผ่านจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่

การแข่งขันทางการศึกษา สารคดีได้กล่าวถึงการแข่งขันทางการศึกษาที่เข้มข้นในสังคมจีน เช่น ความกดดันในการเข้าเรียนในโรงเรียนชั้นนำ และความไม่เท่าเทียมในการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้งภายใน

ความขัดแย้งภายนอก

การแข่งขันระหว่างประเทศ สารคดีไม่ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศโดยตรง แต่มีการกล่าวถึงสถานะการแข่งขันของจีนในเวทีโลก เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี และส่วนแบ่งทางการตลาด ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายที่จีนต้องเผชิญในการแข่งขันระหว่างประเทศ

ความท้าทายในการเปลี่ยนภาพลักษณ์ จีนต้องเผชิญกับความท้าทายในการทำลายภาพลักษณ์ "ผลิตในจีน = ราคาถูกและคุณภาพต่ำ" โดยการนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงและเทคโนโลยีที่ล้ำหน้า ซึ่งสะท้อนถึงความขัดแย้งภายนอกในรูปแบบหนึ่ง

5) มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

การเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง (The Omniscient Narrator) ใช้มุมมองการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง ซึ่งผู้บรรยายมีความสามารถในการรับรู้และบรรยายกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกของตัวละครทั้งหมด ทำให้สารคดีสามารถนำเสนอภาพรวมของการพัฒนาของจีน ความท้าทายที่เผชิญ และการคาดการณ์ในอนาคตได้อย่างครบถ้วน

การเล่าเรื่องจากจุดยืนที่เป็นกลาง (The Objective Narrator) สารคดีนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริง และตัวอย่างที่เฉพาะเจาะจงเพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นโดยไม่ได้ใช้ความคิดเห็นส่วนตัวหรืออารมณ์มากเกินไป ซึ่งวิธีการบรรยายนี้ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและพลังในการโน้มน้าวใจของสารคดี

6) ฉาก (Setting)

ตารางที่ 4-40 ฉากในสารคดีเกี่ยวกับจีนยุคใหม่

ประเภทฉาก	ฉาก	รูปภาพ
การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	สารคดีนี้ถ่ายทำที่โรงเรียนประถมในเซี่ยงไฮ้ โดยผู้ดำเนินรายการได้มีการพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนประถมในห้องเรียน	
การใช้ฉากที่เป็นธรรมชาติ	ภูเขาที่แกวกำแพงเมืองจีน	
การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	กลุ่มอาคารหอไข่มุกตะวันออกบริเวณเดอะบันด์ในเซี่ยงไฮ้เป็นสัญลักษณ์สำคัญของเมืองเซี่ยงไฮ้และเป็นตัวแทนของความทันสมัย	

7) เสียง (Sound/effect)

เสียงในสารคดีเกี่ยวกับจีนยุคใหม่มี 2 แบบ คือ การใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง และ การใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง

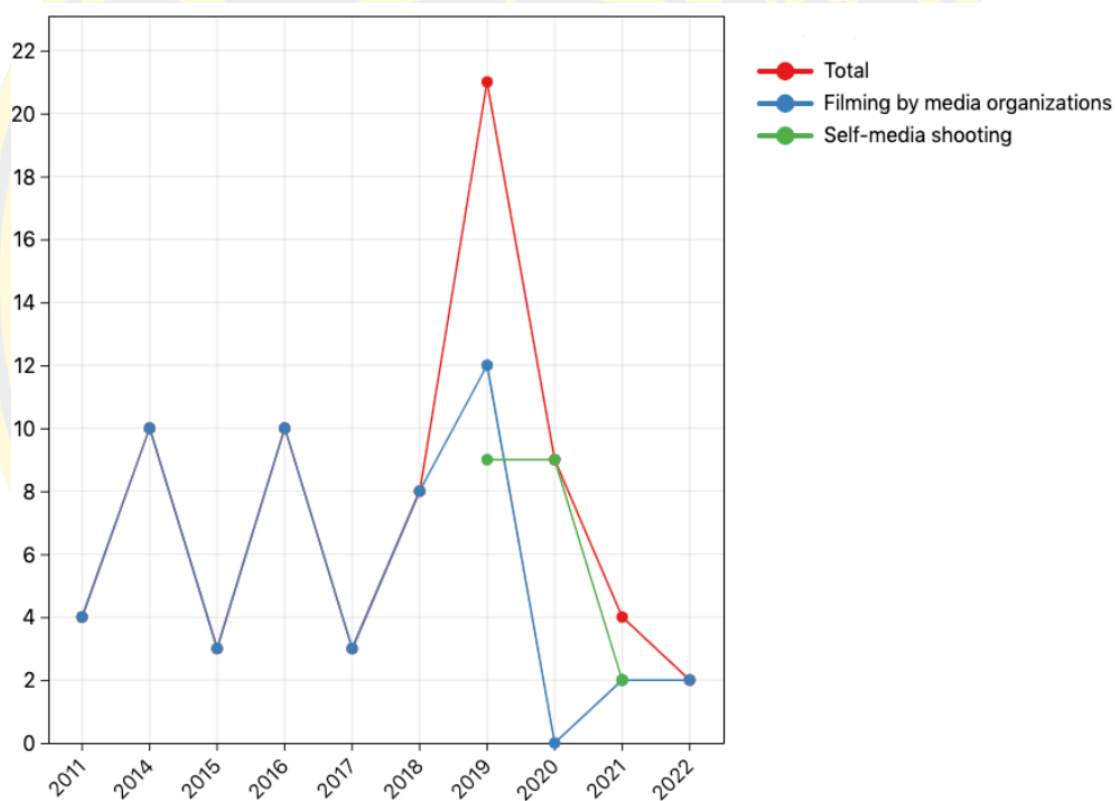
อย่างไรก็ตาม สารคดีผ่านการเล่าเรื่องจากตัวละครที่แตกต่างและฉากที่หลากหลาย ทำให้ผู้ชมสามารถข้ามพรมแดนและวัฒนธรรมร่วมสำรวจและเข้าใจการพัฒนาสมัยใหม่ของจีน การปฏิรูปการศึกษา ความพยายามด้านสิ่งแวดล้อม และการสืบทอดวัฒนธรรม

จากการสังเกตและการวิเคราะห์ข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า ลักษณะของสารคดีที่เกี่ยวข้องกับเงินในประเทศไทยมีรายละเอียดดังนี้

1) มีสารคดีจำนวนมาก ลักษณะเฉพาะของแต่ละขั้นตอนชัดเจน

นับตั้งแต่ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา จำนวนสารคดีเกี่ยวกับเงินที่ผลิตโดยสื่อไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปี 2010 และมีแนวโน้มเติบโตอย่างรวดเร็ว จากภาพที่ 4-2 จะเห็นได้ว่าการรวบรวมสารคดีทั้งหมด 69 ตอน โดย 49 ตอนผลิตและเผยแพร่โดยสื่อสถาบัน และ 20 ตอนผลิตโดยสื่อบุคคล โดยในปี 2019 มีสารคดีมากที่สุด มีจำนวน 21 ตอน

ภาพที่ 4-2 การกระจายตัวของจำนวนสารคดีไทยเกี่ยวกับเงินที่ออกฉายในแต่ละปี

หมายเหตุจาก. “ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย” โดย YANE YIN, 2568

มีสารคดีเกี่ยวกับประเทศจีนจำนวนมากที่ประเทศไทยผลิตขึ้น สารคดีเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะที่ชัดเจน ซึ่งมักได้รับอิทธิพลจากความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทยในช่วงเวลานั้น ๆ รวมถึงผลกระทบจากการเมือง เศรษฐกิจ เหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญ และนโยบายต่าง ๆ จากภาพที่ 4-2 จะเห็นได้ว่าจำนวนสารคดีเกี่ยวกับประเทศจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2011 ถึง 2017 และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตั้งแต่ปี 2018 จนถึงจุดสูงสุดในปี 2019 จากนั้นในปี 2020 มีการชะลอตัวเนื่องจากการระบาดของโรค จากการวิเคราะห์สารคดีที่รวบรวมไว้ พบว่าวิดีโอที่

เผยแพรในปี 2021 และ 2022 นั้นผลิตขึ้นจากฟุตเทจที่ถ่ายทำในประเทศจีนก่อนเกิดการระบาดของโรคเช่นกัน

ภาพ 4-2 แสดงให้เห็นว่าสื่อไทยเริ่มถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับประเทศจีนในประเทศจีนหลังปี 2010 ซึ่งเป็นช่วงที่คนไทยเริ่มเดินทางไปจีนเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2000 จำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่ไปจีนอยู่ที่ประมาณ 300,000 คน ในปี 2005 ประมาณ 480,000 คน ในปี 2010 ประมาณ 1 ล้านคน และในปี 2019 ประมาณ 3 ล้านคน นอกจากนี้ การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่ไปจีนยังส่งผลให้มีการพัฒนาสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนเพิ่มขึ้นอีกด้วย

2) สารคดีครอบคลุมหลากหลายประเภท

สารคดีมีเนื้อหาหลัก ๆ คือ รายงานเหตุการณ์ปัจจุบันที่สร้างข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์เหล่านั้น สารคดีประวัติศาสตร์ที่อิงจากชีวิตจริง สารคดีชีวประวัติที่สะท้อนถึงการกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง สารคดีละครเวทีที่บันทึกการแสดงบนเวที และสารคดีเฉพาะเรื่องที่เน้นประเด็นใดประเด็นหนึ่ง หากพิจารณาจากประเภท สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเด็น เช่น ธรรมชาติ ยุคใหม่ สังคม การแพทย์ ตัวละคร และอาหาร จากรายการด้านบนจะเห็นว่าสารคดีไทยครอบคลุมประเด็นเหล่านี้ทั้งหมด การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมสารคดีจำนวน 69 ตอนและนำมาจัดเป็นตาราง 4-41 เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าสารคดีไทยเกี่ยวกับจีนนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในหลากหลายมิติ โดยพิจารณาจากประเด็นหลักที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชาตินิยม รัชญาความเชื่อ ประวัติศาสตร์ การค้าขาย การท่องเที่ยว จีนยุคใหม่ ความขัดแย้ง

ตารางที่ 4-41 สถิติการจัดหมวดหมู่สารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน

ประเภท	จำนวน	สัดส่วน
การท่องเที่ยว	20	28.98%
รัชญาความเชื่อ	16	23.19%
ชาตินิยม	11	15.94%
ประวัติศาสตร์	11	15.94%
การค้าขาย	3	4.36%
จีนยุคใหม่	5	7.23%
ความขัดแย้ง	3	4.36%
รวม	69	100.00%

จากตารางที่ 4-41 จะเห็นว่าสารคดีที่มีจำนวนมากที่สุดคือสารคดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำนวน 20 ตอน คิดเป็นร้อยละ 28.98 รองลงมาคือสารคดีเกี่ยวกับรัชญาความเชื่อ จำนวน 16

ตอน คิดเป็นร้อยละ 23.19 ผู้เขียนจะวิเคราะห์สารคดีทั้ง 69 ตอนนี้ตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและประเภทหลัก ๆ

(1) การท่องเที่ยว ตามสไตล์การถ่ายทำของทีมงานในประเทศจีน สารคดีทั้งหมดที่รวบรวมได้ถ่ายทำในประเทศจีนในรูปแบบเป็นสารคดีเชิงการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม หลังจากการติดต่อและการเขียนบทของทีมงานผลิต แต่ละตอนของสารคดีได้รับความหมายที่แตกต่างกัน สารคดีที่บันทึกการท่องเที่ยวโดยเฉพาะยังคงเป็นสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนที่พบเห็นได้บ่อยที่สุด นับตั้งแต่จีนและไทยลงนามใน "ข้อตกลงความร่วมมือการท่องเที่ยวจีน-ไทย" ในปี ค.ศ.1993 การค้าบริการด้านการท่องเที่ยวก็ค่อยๆ กลายเป็นพื้นที่สำคัญของความร่วมมือระหว่างทั้งสองประเทศ คนไทยจำนวนมากเดินทางมาที่จีนเพื่อการท่องเที่ยว และสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนก็ปรากฏขึ้นในสารคดีที่รวบรวมในครั้ง นี้ ผู้เขียนได้เลือกสารคดีจำนวน 20 ตอนในประเทศจีนที่ถ่ายทำโดยสื่อบุคคลไทย เป็นสารคดีการเดินทางที่สมบูรณ์และเป็นการเดินทางส่วนตัว ตัวอย่างเช่น “เที่ยวจีนเอง หูหนาน-กว้างซี” “เที่ยวจีนเอง เมืองโบราณริมน้ำ เฟิงหวง” สารคดีเหล่านี้บันทึกสถานการณ์ปัจจุบันของบล็อกเกอร์ที่เดินทางไปประเทศจีนผ่านเลนส์วิดีโอ รวมถึงการจองตั๋วเครื่องบินไปจีน การเข้าพักในโรงแรมในประเทศจีน การซื้อตั๋วสำหรับสถานที่ท่องเที่ยว การซื้อของขบเคี้ยวริมถนน การบันทึกทิวทัศน์ที่สวยงาม ฯลฯ ไม่เพียงแต่สอนผู้ชมเกี่ยวกับการเดินทางด้วยตัวเองในประเทศจีนเท่านั้น แต่ยังนำเสนอวิถีชีวิตท้องถิ่น ประเพณี และวัฒนธรรมพื้นบ้านของจีนอีกด้วย วิธีการถ่ายทำและบันทึกที่เป็นกันเองนี้ ประกอบกับการเขียนบทโฆษณาอันประณีตของโปรดิวเซอร์ ทำให้วิดีโอของพวกเขาียอดเข้าชมสูงมากบน YouTube ในส่วนความคิดเห็น ผู้ชมที่เคยไปจีนจะเห็นด้วยกับปัญหาที่กล่าวถึงในวิดีโอ และผู้ชมบางคนจะแสดงความปรารถนาที่จะเดินทางตามรอยเท้าของบล็อกเกอร์และเดินทางไปจีนด้วยตัวเอง

(2) ปรัชญาความเชื่อ ปรัชญาความเชื่อยังคิดเป็นส่วนที่ใหญ่ของสารคดีไทยเกี่ยวกับประเทศจีน โดยมีทั้งหมด 16 ตอน ซึ่งสารคดีประเภทนี้สามารถกล่าวได้ว่าเป็นจุดเด่นของสารคดีไทยเกี่ยวกับจีน เมื่อพิจารณาจากฟุตเทจวิดีโอเพียงอย่างเดียว สารคดีประเภทนี้ไม่ได้แตกต่างจากสารคดีท่องเที่ยวมากนัก แต่หากดูรายละเอียดของบทพูดอย่างใกล้ชิด จะพบว่าสารคดีประเภทนี้เน้นการแนะนำความเชื่อ ปรัชญา และแนวคิดลัทธิเต๋าที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศจีน เช่น “Spirit of Asia: ธรรมชาติคือปรัชญาแห่งชีวิต” กล่าวถึง ในอดีตชาวจีนจะนับถือธรรมชาติโดยพวกเขาสังเกตเห็นสังขาร 3 ประการแห่งธรรมชาติคือการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบการเกิดดับของสรรพสิ่ง และลักษณะที่ปรากฏเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกันนั้นความจริงคือเอกภาพซึ่งก็คือแนวคิดเรื่องหยินและหยาง สิ่งเหล่านี้ทำให้ชาวจีนเข้าใจกฎของธรรมชาติและดำเนินชีวิตเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติทำให้เกิดความสงบภายในจิตใจและก่อให้เกิดปัญญา “Spirit of Asia: สมดุลหยินหยาง” จากชื่อของสารคดีนี้ เราสามารถบอกได้ว่าเนื้อหาหลักของตอนนี้อยู่เกี่ยวข้องกับลัทธิหยินหยางของลัทธิเต๋า ที่น่าสนใจคือ บทวิจารณ์สารคดีนี้ได้นำทฤษฎีหยินหยางมาใช้ในการแพทย์แผนจีนและอาหาร และนำเสนอในรูปแบบ

ที่เข้าใจง่ายและเกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับชีวิตของคนธรรมดา การรับชมสารคดีเหล่านี้ทำให้ผู้ชมไม่เพียงแต่ได้เห็นอาหารอันแสนอร่อยและทิวทัศน์ที่สวยงามของจีนเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้น ผู้ชมยังเข้าใจถึงความหมายทางวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่เบื้องหลังอาหารและทิวทัศน์เหล่านั้น และเข้าใจถึงความเชื่อและความคิดเชิงปรัชญาของจีนที่ฝังรากลึก

(3) ประวัติศาสตร์ การแลกเปลี่ยนทางประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและไทยสามารถสืบย้อนไปได้ถึงสมัยโบราณ เมื่อข้าราชการและพ่อค้าชาวจีนที่ราชสำนักจีนส่งเข้ามาทางอ่าวไทยตามแนวชายฝั่งคาบสมุทรอินโดจีนและข้ามคอคอตกกระเพื่อไปถึงจุดหมายปลายทาง ก่อนราชวงศ์หมิงและชิง จีนและไทยก็มีการแลกเปลี่ยนมิตรภาพกันทั้งแบบส่วนตัวและทางการอยู่แล้ว ตั้งแต่ราชวงศ์ หมิงและชิง จนถึงสาธารณรัฐจีน ผู้คนจำนวนมากจากกวางตุ้งและฝูเจี้ยนในจีนข้ามทะเลจีนใต้มายังประเทศไทย เพื่อหาเลี้ยงชีพ ขณะเดียวกันก็มีชาวจีนโพ้นทะเลเชื้อสายญวนนานของไทยที่เข้ามาทางบกจากญวนนาน และนำวัฒนธรรมจีนมาสู่ประเทศไทย ที่มาทางประวัติศาสตร์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าจีนและไทยมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดในด้านวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการแลกเปลี่ยนบุคลากรในสารคดีประวัติศาสตร์ นอกจากจะเล่าถึงประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและไทยแล้ว ทีมผลิตสารคดีจีนของไทยยังได้เลือก 3 ส่วนที่เป็นตัวแทนของบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและไทย สารคดีตัวแทนของบุคคลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ “Spirit of Asia : เจิ้งเหอ มหาชนที่แห่งท้องทะเล” “Spirit of Asia : ตามรอยสมุทรยาตราทัพเจิ้ง” ทีมงานถ่ายทำสารคดีได้เยี่ยมชมอนุสรณ์สถานของเจิ้งเหอในหนานจิง คุณหมิง ญวนนาน และสถานที่อื่น ๆ และเล่าเรื่องราวการเดินทางเจ็ดครั้งของเจิ้งเหอไปยังตะวันตก ซึ่งเปิดประวัติศาสตร์การค้าของเส้นทางสายไหมทางทะเล นอกจากนี้ เจิ้งเหอยังได้เยือนสยามเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ด้วย ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์จีนบางคนรู้จักนักเดินเรือผู้ยิ่งใหญ่คนนี้ สารคดีตัวแทนของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ “Spirit of Asia : สามก๊กจากหุบเขาสู่บางกอก” “Spirit of Asia : สามก๊ก จากขุนพลสู่เทพเจ้า” สามก๊กเป็นวรรณกรรมคลาสสิกของจีนที่มีอิทธิพลอย่างมากในประเทศไทย หลังจากมีการแปลมาแล้วหลายฉบับ ก็ได้เผยแพร่ไปอย่างกว้างขวางในวงการวรรณกรรมของไทย สารคดีเรื่องนี้ไม่เพียงแนะนำประวัติศาสตร์การแปลสามก๊กในประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังนำเสนอประวัติศาสตร์ของสามก๊กให้ผู้ชมได้รับทราบผ่านการถ่ายทำในสถานที่จริงที่ “สนามรบโบราณจิปีสามก๊ก” ในเมืองจิปี มณฑลหูเป่ย์ รวมถึงการอ้างอิงหนังสือไทยที่มีอยู่และอาคารวัดที่บันทึกเรื่องราวสามก๊ก สารคดีตัวแทนวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและไทย ได้แก่ “Spirit of Asia: ศรีทธาโพ้นทะเล” ในตอนนี้จะเล่าถึงเรื่องราวที่ชาวจีนได้นำวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และธรรมเนียมต่าง ๆ เข้ามาสู่ประเทศไทยหลังจากที่พวกเขามาถึงสยาม และใช้ความเชื่อทางวัฒนธรรมเหล่านี้เพื่อก่อตั้งมูลนิธิและบริษัทต่าง ๆ ในประเทศไทย และยังคงส่งเสริมความเชื่อเหล่านี้ในชุมชนชาวจีนต่อไป

(4) ชาตินัพันธุ์ ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีหลายชาตินัพันธุ์และมีประวัติศาสตร์ยาวนาน บรรพบุรุษของชาวจีนเติบโตและพัฒนาจากการผนวกรวมของชนเผ่าที่มีสายเลือดเดียวกันจำนวนนับไม่ถ้วน ตั้งแต่สมัยราชวงศ์เซี่ย ซาง และโจว และค่อยๆ ก่อตัวเป็นประเทศที่มีความสามัคคีของหลายเชื้อชาติ ในหมู่พวกเขา ชาวจีนมีประชากรมากที่สุด คิดเป็นมากกว่า 90% ของประชากรทั้งหมดของประเทศ ส่วนกลุ่มชาตินัพันธุ์อื่น ๆ อีก 55 กลุ่มมีประชากรน้อยกว่าและเรียกว่าชนกลุ่มน้อย ประชากรของชนกลุ่มน้อยแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป โดยชาวจีนมีประชากรมากที่สุด มีมากกว่า 16 ล้านคน รองลงมาคือชาวแมนจู ฮุย อูยกูร์ เมียว อี ทูเจีย มองโกเลีย ทิเบต บูยิ ต่ง เย้า เกาหลี ไป ฮานี คาซัค ลี ไค และชนกลุ่มน้อยอื่นๆ ประชากรของชนกลุ่มน้อย 18 กลุ่มนี้มีมากกว่า 1 ล้านคน ส่วนกลุ่มชาตินัพันธุ์ที่มีจำนวนน้อยที่สุดมีเพียงไม่กี่พันคน แม้ว่าจำนวนคนในแต่ละกลุ่มชาตินัพันธุ์จะแตกต่างกัน แต่พวกเขาก็เป็นพี่น้องที่สนิทกันในครอบครัวชาวจีน สื่อมวลชนไทยไม่เพียงถ่ายทอดข่าวสารคดีเกี่ยวกับกลุ่มชาตินัพันธุ์ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับชนกลุ่มน้อยจำนวน 11 ตอนเท่านั้น แต่ยังได้เดินทางไปยังมณฑลยูนนาน กวางสี กานซู ชินเจียง และมณฑลอื่น ๆ ที่มีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากในประเทศจีน เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นพื้นที่อันกว้างใหญ่และความหลากหลายทางชาตินัพันธุ์ของจีน เช่น “Spirit of Asia : หมู่บ้านลับแลของชาวจีน” “Spirit of Asia : จั้วงในลวดลายมังกร” สารคดีพวกนี้บอกเล่าถึงประวัติศาสตร์และประเพณีของชาวจีนในยูนนาน รวมถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในยุคใหม่เมื่อชาวจีนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมสมัยใหม่ โดยผู้ชมจะเข้าใจถึงเหตุผลที่ชาวจีนและชาวไทยมีความคล้ายคลึงกันทั้งในด้านภาษาและประเพณีผ่านสารคดีพวกนี้

(5) การค้าขาย มณฑลยูนนานซึ่งตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน ไม่เพียงแต่มีชนกลุ่มน้อยจำนวนมากและทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามเท่านั้น แต่ยังเป็นประตูสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของจีนอีกด้วย ยูนนานมีพรมแดนติดกับเมียนมาร์ ลาว และเวียดนาม เมื่อถ่ายทำในยูนนาน ผู้ผลิตสารคดีชาวไทยยังได้เดินทางไปยังพื้นที่ชายแดนเพื่อถ่ายทำกิจกรรมการค้าและการแลกเปลี่ยนในพื้นที่ชายแดนระหว่างจีนกับเมียนมาร์ จีนกับลาว และจีนกับเวียดนาม เช่น “Spirit of Asia : สายใยปักข้ามฝั่งน้ำ : วิธีการค้ายูนนาน-เมียนมา” สารคดีเหล่านี้เจาะลึกการค้าขายแดนระหว่างยูนนานกับประเทศต่าง ๆ เช่น เมียนมาร์ และลาว โดยแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่การค้านำมาสู่ชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมถึงการบูรณาการทางวัฒนธรรมในพื้นที่ชายแดน

(6) จีนยุคใหม่ หากจำแนกตามเนื้อหาแล้ว สารคดีประเภทนี้สามารถจัดอยู่ในประเภทการเมืองและเศรษฐกิจได้ สารคดีเกี่ยวกับจีนที่ถ่ายทำโดยทีมงานไทยส่วนใหญ่มักเป็นสารคดีเกี่ยวกับทิวทัศน์ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม แต่ก็มีบางตอนที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศด้วย สารคดีประเภทนี้มีทั้งหมด 5 ตอน เนื่องจากประเด็นทางการเมืองมีความละเอียดอ่อนกว่า จำนวนสารคดีประเภทนี้โดยรวมจึงค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม สารคดีที่ถ่ายทำในประเทศไทยยังคงนำเสนอภาพลักษณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศในหลายๆ แง่มุม สาร

คดีออกอากาศในช่องโลก 360 องศา ปี ค.ศ.2019 เรื่อง “ จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ ” เนื้อหาหลักจะบรรยายถึงวิธีที่ประเทศจีนประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศอย่างสันติโดยการพัฒนาการศึกษา การปลูกฝังบุคลากร การสร้างสรรค์นวัตกรรมทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการเป็นผู้นำโลก

(7) ความขัดแย้ง โดยทั่วไปแล้ว สารคดีเกี่ยวกับจีนที่สร้างโดยไทยไม่ได้มุ่งเน้นไปที่ความขัดแย้งเป็นหลัก และไม่มีเนื้อหาเชิงลบมากนัก อย่างไรก็ตาม เมื่อถ่ายทำในจีนเจียง สือตะวันตกบางแห่งอาจใช้การสร้างและเผยแพร่ข่าวลือเพื่อทำลายความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงของจีนเจียง รวมถึงขัดขวางการพัฒนาของจีน โดยอาจได้รับอิทธิพลจากสื่อตะวันตกและกองกำลังต่อต้านจีน สารคดีเกี่ยวกับจีนของไทยถ่ายทำจีนเจียงอย่างเป็นกลางมาก เนื้อหาที่เกี่ยวกับความขัดแย้งมักทำให้ผู้คนนึกถึงบางสิ่งบางอย่างจากชื่อของสารคดีเท่านั้น เช่น “Spirit of Asia : อุยกูร์ได้ร่ำเงานจีน” หากคุณไม่ได้ชมสารคดีเรื่องนี้ แต่เห็นแค่ชื่อเรื่อง และเข้าใจการเมืองระหว่างประเทศในระดับหนึ่งแล้ว คุณอาจจะคิดว่าสารคดีเรื่องนี้พูดถึงความยากลำบากของชาวอุยกูร์ภายใต้การปกครองของประเทศจีน ซึ่งสะท้อนมุมมองของสื่อตะวันตกที่มีต่อจีนเจียง แต่ในความเป็นจริง สารคดี เรื่องนี้นำเสนอเพียงการผลิตและชีวิตความเป็นอยู่ปกติของชาวอุยกูร์ที่ทำธุรกิจในตลาดท้องถิ่นอย่างเป็นกลางเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สารคดีนี้ได้รับคำวิจารณ์ว่าชาวอุยกูร์กำลังถูกกลืนกลายโดยชาวจีนและกำลังสูญเสียลักษณะเฉพาะของตนเองไป แม้ว่าสารคดีเรื่องนี้จะไม่สามารถจัดคำวิจารณ์และมุมมองเชิงลบออกไปได้หมด แต่ก็ยังมีการยกย่องและยืนยันถึงความสวยงามของจีน เจียงไม่น้อย ในสารคดีเรื่อง "Spirit of Asia : อุยกูร์คือใคร" การเปิดเรื่องยังยกย่องจีนเจียงที่สวยงามอีกด้วย

ประเทศจีนและประเทศไทยมีประวัติศาสตร์การแลกเปลี่ยนมิตรภาพมายาวนานนับพันปี และมีความเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมอย่างแยกไม่ออก จากการวิเคราะห์เนื้อหาและประเด็นต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าสารคดีเกี่ยวกับจีนของไทยได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจีนอย่างต่อเนื่องและเจาะลึก โดยเฉพาะทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามของประเทศจีน ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ยาวนาน สภาพและประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจีนในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศในสารคดีไทยในบทต่อไป

บทที่ 5 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย

การวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย โดยใช้แนวคิดทฤษฎีภาพตัวแทน (representation) และแนวคิดทฤษฎีวาทกรรม (discourse) สารคดีประกอบด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น ภาพ เสียง และตัวบท เป็นระบบภาพตัวแทนที่ใช้ภาษา และระบบการมองเห็นที่สามารถสัมผัสได้จริง สารคดีเป็นรูปแบบวรรณกรรมที่มีความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เป็นสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ภาพลักษณ์ มั่นสร้างระบบความรู้และภาพตัวแทนที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์ในลักษณะที่เป็นชุด และเป็นกระบวนการปฏิบัติในการใช้พลังของวาทกรรม สารคดีถ่ายทอดโลกที่เป็นจริงผ่านแก่นความคิด ภาพ คำบรรยาย และเสียงอื่น ๆ แต่ในขณะที่ทำภาพตัวแทนโลกภายนอก สิ่งที่สะท้อนอยู่เบื้องหลังคือมุมมองและความคิดเห็นของผู้สร้างสารคดีเกี่ยวกับโลกใบนี้ จากการศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีน 7 ประเภทในสารคดีไทย ผู้วิจัยพบว่า มีปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรม 4 ประเด็น ได้แก่

5.1 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

5.2 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย

5.3 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย

5.4 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัย

5.1 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

เนื่องจากปัจจัยหลายด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงหาดันตระกูล ประเทศจีนมีความหมายพิเศษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน โดยถูกมองว่าเป็นสถานที่สำคัญในการหาดันตระกูลทางบรรพบุรุษ ในแง่ประวัติศาสตร์ ประเทศจีนและประเทศไทยมีความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง บรรพบุรุษของคนไทยจำนวนมากมาจากประเทศจีน โดยเฉพาะจากมณฑลฝูเจี้ยน กวางตุ้ง และพื้นที่ชายฝั่งทะเลอื่น ๆ บรรพบุรุษเหล่านี้อพยพมาอยู่ที่ประเทศไทยในช่วงเวลาต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์และตั้งรกรากที่นี่ ดังนั้น สำหรับคนไทยจำนวนมาก ประเทศจีนคือแหล่งกำเนิดของครอบครัวพวกเขา ในแง่วัฒนธรรม จีนและไทยมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรมร่วมกันในระดับหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมอาหาร สถาปัตยกรรม และความเชื่อทางศาสนาของไทย ล้วนมีอิทธิพลจากประเทศจีน ความคล้ายคลึงกันทางวัฒนธรรมนี้ ยังเสริมสร้างความผูกพันทางอารมณ์ระหว่างไทยและจีนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อทีมสารคดีของประเทศไทยไปถ่ายทำในประเทศจีนในช่วงแรก ๆ แก่นหลักที่เลือกถ่ายทำจึงเกี่ยวข้องกับตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน โดยสถานที่ที่ไปถ่ายทำคือมณฑลกว๋างตุ้งและมณฑลฝูเจี้ยน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคนจีนโพ้นทะเลมากที่สุด ส่งผลให้สารคดีชุดนี้ได้รับ เรตติ้งและเสียงตอบรับที่ดี สารคดีเกี่ยวกับจีนของไทยได้ทำให้ประเทศจีนกลายเป็นสถานที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน โดยผ่านการเล่าเรื่องราวในด้านประวัติศาสตร์ของชาวไทยเชื้อสายจีน วัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน และการสร้างสรรค์ตัวบทต่าง ๆ ในสารคดี

5.1.1 ประวัติและภูมิหลังทางวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน

ตามที่นักวิชาการชาวไทยเชื้อสายจีน จางไปเฉา (Phat Kasemkosolsri) ได้กล่าวไว้ใน "พจนานุกรมชาวจีนทั่วโลก" คำว่า "คนไทยเชื้อสายจีน" ในประเทศไทยมีความหมายที่เข้าใจง่ายคือ คนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รักษาสถานะความเป็นคนจีนและได้รับสิทธิถาวรในการอยู่อาศัย ขณะที่คำว่า "คนไทยเชื้อสายจีน" ควรรวมถึงกลุ่มที่กล่าวถึงข้างต้นคือผู้มีสัญชาติจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมถึงลูกหลานที่เกิดในประเทศไทยจากชาวจีนและผู้ที่ได้เปลี่ยนสัญชาติเป็นไทย เพราะทั้งสองกลุ่มนั้นในทะเบียนบ้านหรือเอกสารประจำตัวประชาชนของพวกเขา จะมีสัญชาติเป็นไทย แต่ในส่วนของเชื้อชาติยังคงถูกระบุว่าเป็น "คนจีน" ซึ่งกลุ่มนี้มักเรียกว่า "คนไทยเชื้อสายจีน" (Kasemkosolsri, 1988)

คนที่เรียกว่า "คนไทยเชื้อสายจีน" มักหมายถึงลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนที่เกิดในประเทศไทย รวมถึงลูกหลานที่เกิดจากพวกเขาในประเทศไทย การแต่งงานระหว่างชาวจีนและชาวไทยมีมาเป็นเวลาหลายร้อยปี และเลือดจีนในตัวลูกหลานนั้นมีความเข้มข้นแตกต่างกันไป ถึงแม้ตามกฎหมายสัญชาติไทย พวกเขาจะถือว่าเป็นคนไทยและมีเชื้อชาติไทย แต่หากมีเลือดจีนแม้เพียงเล็กน้อย เราสามารถเรียกพวกเขาว่า "คนไทยเชื้อสายจีน" ได้ ปัจจุบันคนจีนส่วนใหญ่ได้กลมกลืนกลายเป็นวัฒนธรรมหลักของไทยแล้ว และยากที่จะมองเห็นลักษณะจีนจากภาษา ตัวอักษร หรือประเพณี แต่จะมีลักษณะจีนให้เห็นในกิจกรรมทางวัฒนธรรมท้องถิ่นบางอย่างเท่านั้น

1) ประวัติการอพยพของคนไทยเชื้อสายจีน

ประวัติการอพยพของชาวจีนสู่สยามมีมานานและมีจำนวนมาก ตามสถิติในทศวรรษที่ 1830 ประชากรในเขตเมืองหลวงกรุงเทพฯ จำนวน 400,000 คน มีประมาณครึ่งหนึ่งเป็นคนไทยเชื้อ

สายจีนและคนจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย หลังจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง จำนวนชาวจีนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นล้าน ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง มีชาวจีนจำนวนมากเข้าไทยอีกครั้ง ในปี 1983 รัฐบาลไทยได้ประกาศว่าจำนวนชาวจีนในประเทศไทยทั้งหมดมี 630,000 คน คิดเป็น 13% ของประชากรทั้งหมด ปัจจุบัน ประเมินการว่ามีชาวจีนในไทยประมาณ 7 ล้านคน คิดเป็นประมาณ 12% ของประชากรทั้งประเทศ (Shuming, 2018)

1.1) ประวัติการอพยพก่อนสมัยราชวงศ์หมิง

บันทึกการอพยพของชาวจีนในประเทศไทยเริ่มต้นตั้งแต่ก่อนสมัยราชวงศ์หมิง ประเทศไทยเริ่มมีชาวจีนอพยพมาอยู่ในสยาม (Siam) ตั้งแต่ช่วงกลางศตวรรษที่ 13 เมื่อมีการก่อตั้งอาณาจักรสุโขทัย ซึ่งอยู่ในช่วงประวัติศาสตร์ของจีนได้ราชวงศ์ซ่งและหยวน สาเหตุหลักที่ชาวจีนอพยพมายังประเทศไทยมีอยู่ประมาณสามประการ ได้แก่ ประการแรก การเปลี่ยนแปลงอำนาจในราชวงศ์จีนโบราณทำให้เกิดความไม่สงบ ส่งผลให้ชาวจีนบางส่วนต้องหนีภัยมายังสยาม ประการที่สอง การค้าขายระหว่างไทยและจีนในประวัติศาสตร์ ทำให้ชาวจีนเดินทางไประหว่างสองประเทศเพื่อค้าขาย และบางส่วนอพยพมาอยู่ที่สยาม ประการที่สาม สยามมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้วัฒนธรรมจีนและเปิดรับบุคคลมีความสามารถ ชาวจีนบางคนจึงอพยพมาในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค

ในช่วงเริ่มต้นของอาณาจักรสุโขทัย สถานการณ์ของราชวงศ์ซ่งใต้ของจีนกำลังเข้าสู่ช่วงสุดท้าย การเปลี่ยนแปลงอำนาจทำให้ชาวจีนบางส่วนอพยพไปยังสยามที่มีความสงบ หลังจากอาณาจักรสุโขทัยเกิดขึ้น มีการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสองประเทศ ระหว่างปี ค.ศ. 1292-1322 สุโขทัยได้ส่งผู้แทนไปยังราชวงศ์หยวนของจีนทั้งหมด 9 ครั้ง ในขณะที่ราชวงศ์หยวนส่งผู้แทนมายังสุโขทัยระหว่างปี ค.ศ. 1293-1295 จำนวน 3 ครั้ง ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศจีนกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตได้เปิดเส้นทางใหม่ในการค้าขายระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ชาวจีนก็ได้มีการค้าขายสินค้าทั้งในระดับทางการและประชาชน เมื่อมูลค่าการค้าขายและการสะสมทรัพย์สินถึงระดับหนึ่ง ชาวจีนบางคนจึงซื้อสิ่งหาปริมาณในสยาม ในช่วงนั้น อาณาจักรสุโขทัยมีชื่อเสียงในด้านศิลปะ เช่น เซรามิกชั่งจ้าวหลอ ซึ่งลักษณะของโรงงาน การช่างเทคนิค และรูปแบบของเซรามิกที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์กับเซรามิกของจีน นี่เป็นการยืนยันอีกครั้งถึงการอพยพทางเทคนิคในประวัติศาสตร์ โดยในขณะนั้นมีช่างเซรามิกชาวจีนหลายร้อยคนได้เดินทางมาเรียนรู้และถ่ายทอดเทคนิคการทำเซรามิกในสยาม ผ่านช่องทางทั้งทางการและส่วนตัว.

1.2) ประวัติการอพยพในช่วงราชวงศ์หมิงและชิง

หลังจากราชวงศ์สุโขทัยในสยาม ราชวงศ์ถัดไปได้แก่ ราชวงศ์ อู่ยฺยา ราชวงศ์ธนบุรี และราชวงศ์กรุงเก่า ในช่วงราชวงศ์อู่ยฺยา ตามบันทึกประวัติศาสตร์สยาม มีพื้นที่ชุมชนชาวจีนหนาแน่นในเมืองหลวง ราชวงศ์ที่ก่อตั้งโดยตากสินจากจังหวัดกวางตุ้งและผู้สนับสนุนชาวจีนของเขาเป็นตัวแทนของแนวโน้มทั่วไปของชาวจีนที่ตั้งถิ่นฐานและเข้าร่วมสังคมท้องถิ่น ในช่วงราชวงศ์กรุงเก่า

ก่อนพระรามาธิบดีที่ 6 พระมหากษัตริย์หลายพระองค์มีท่าทีต้อนรับชาวจีนในการพัฒนาการค้าและเศรษฐกิจของประเทศ โดยรวมแล้ว ก่อนที่สยามจะประกาศใช้รัฐธรรมนูญในปี 1932 การอพยพของชาวจีนมายังสยามยังคงมีต่อเนื่อง และจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี.

1.3) ประวัติการอพยพตั้งแต่สาธารณรัฐจีนถึงปัจจุบัน

ในปี 1899 นายซุน ยัตเซนได้ก่อตั้งสมาคมชินจงในฮ่องกงและจัดตั้งหนังสือพิมพ์ “หนังสือพิมพ์จีนรายวัน”(China Daily) ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่แนวคิดทางการเมือง หนังสือพิมพ์นี้ได้รับการอ่านอย่างกว้างขวางในหมู่ชาวจีนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมา ชาวจีนในสยามร่วมกับสมาชิกของสมาคมชินจงได้ก่อตั้งหนังสือพิมพ์ภาษาจีนสองฉบับในกรุงเทพฯ คือ “เซาท์ไชน่าเดลี”(South China Daily) และ “หัวสยามเดลี”(Hua Siam Daily) ในปี 1906 และ 1907 หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับนี้มีอิทธิพลอย่างมากในสยาม เพราะนอกจากการเผยแพร่แนวคิดทางการเมืองแล้ว ยังมุ่งเน้นในการปรับปรุงสภาพชีวิตของชาวจีนในสังคมสยาม หลังจากนั้น พระรามาธิบดีที่ 6 เห็นว่าชาวจีนในสยามมีอิทธิพลซึ่งอาจเป็นภัยต่อระบบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จึงได้ประกาศนโยบายการกีดกันหลายประการที่อาจถือได้ว่าเป็นการต่อต้านชาวจีน โดยมีเป้าหมายหลักคือชาวจีนฮั่ว โดยการกระทำเหล่านี้ได้จุดชนวนการกีดกันชาวจีนในภายหลัง และเร่งให้ชาวจีนในพื้นที่เข้าร่วมสังคมสยามได้อย่างรวดเร็ว ในวันที่ 24 มิถุนายน 1939 สยามได้เปลี่ยนชื่ออย่างเป็นทางการเป็น “ราชอาณาจักรไทย” ในเดือนกันยายนปีเดียวกัน รัฐบาลไทยได้แก้ไข “ระเบียบการเข้าเมือง” เพื่อเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเข้าเมืองไทย และต่อมาได้เพิ่มเงื่อนไขในการทำงานในประเทศไทย เพื่อควบคุมจำนวนผู้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยในแต่ละปี นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา จำนวนผู้อพยพจากชาวฟูเจี้ยนและชาวเฉาโจว ไปยังประเทศไทยลดลงอย่างรวดเร็ว (Yan-E & Junyu, 2021)

ในหมู่ชาวจีนอพยพที่ย้ายมาอยู่ในประเทศไทย ชาวจีนจากเมืองเมย์โจวเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด โดยในสารคดีเกี่ยวกับชาวจีนในประเทศไทยเรื่อง “Spirit of Asia: Hakka People” ได้กล่าวถึงเมืองเมย์โจวในมณฑลกวางตุ้ง ซึ่งมีประชากรประมาณ 500,000 คนที่มาจากเมืองเมย์โจว ประชากรจากอำเภอ ฟงซุนประมาณ 280,000 คน จากอำเภอดาบูประมาณ 79,000 คน จากอำเภอเมย์ซีประมาณ 78,000 คน และจากอำเภอชิงหนิงประมาณ 49,100 คน (Rui, 2012) หลังจากมาถึงประเทศไทย พวกเขาได้ตั้งถิ่นฐานในย่านเยาวราชในกรุงเทพฯ และสร้างชุมชนชาวจีนที่เป็นเอกลักษณ์ขึ้นมา ผู้คนเหล่านี้ได้นำภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของตนมา และค่อย ๆ รวมเข้ากับสังคมไทย ซึ่งส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อประเทศไทย

5.1.2 วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีนภายใต้ทฤษฎีภาพตัวแทน

คนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะชาวฮากกา รักษาประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนไว้มากมาย เช่น การเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนและเทศกาลกลางฤดูใบไม้ร่วง รวมถึงการรักษานิสัยการ

รับประทานอาหารบางอย่าง เช่น การดื่มชาและการปรุงอาหารแบบจีน นอกจากนี้ พวกเขายังดูดซับองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของไทยและสร้างวัฒนธรรมไทยเชื้อสายจีนที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งแสดงออกในด้านความเชื่อทางศาสนา ภาษา และศิลปะ พวกเขายังคงรักษาลักษณะเฉพาะของจีนในด้านอาหาร ภาษา ความเชื่อทางศาสนา และเทศกาลดั้งเดิมไว้เป็นอย่างดี

สาระสำคัญของภาพตัวแทนคือการผลิตและการสื่อสารความหมาย และความหมายถูกผลิตและสื่อสารผ่านภาษา ทุกภาษาล้วนเป็น “ระบบภาพตัวแทน” โดยระบบภาพตัวแทนนี้มีแผนผังความคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจิตใจของเรา ซึ่งไม่เพียงแต่เชื่อมโยงกับโลกแห่งความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับโลกแห่งจินตนาการในจิตใจของเรา และมอบความหมายให้กับโลกนี้อีกด้วย บนพื้นฐานนี้ เราจำเป็นต้องมีระบบภาพตัวแทนที่สอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงระหว่างแผนผังความคิดในจิตใจของเรากับสัญลักษณ์ “คำศัพท์ทั่วไปที่เราใช้เพื่อแสดงความหมายผ่านภาษา เสียง หรือภาพ” โดยสร้างความคล้ายคลึงระหว่างสองสิ่งนี้เพื่อให้ความหมายสามารถถ่ายทอดได้ ความหมายนี้แตกต่างจากความหมายที่เรามอบให้กับโลก แต่เป็นความหมายที่เรามอบให้กับตัวเองและกลุ่มของเรา ทำให้การสื่อสารระหว่างผู้คนมีความหมายมากยิ่งขึ้น ความหมายของภาษาตามทฤษฎีภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมมีความกว้างขวางมากขึ้น ครอบคลุมทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาเพลง และภาษากายทั้งหมด (Hall Stuart, 1997) ตัวอย่างเช่น ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทย มีการใช้เพลงจีนจำนวนมากเป็นเพลงประกอบฉาก หรือใช้ดนตรีเบา ๆ ที่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีจีนแบบดั้งเดิม ผ่านภาษาดนตรีเพื่อแสดงถึงลักษณะพิเศษของจีนที่มีอยู่ในสารคดีนั้น

ในสารคดีตอน “Spirit of Asia: Hakka people คนจีนแคะในสยาม” เมื่อรับชมภาพผ่านกล้องของสารคดี จะเห็นร่องรอยของคนจีนในกรุงเทพฯ ในปัจจุบัน เขาวราชเป็นหนึ่งในเขตเก่าของกรุงเทพฯ ซึ่งมีประวัติศาสตร์ยาวนานเกือบ 200 ปี ตั้งแต่อดีตมีชาวจีนจำนวนมากย้ายถิ่นฐานมาประเทศไทย โดยเฉพาะชาวแต้จิ๋วจากชายฝั่งตะวันออกเฉียงใต้ของจีน พวกเขาได้นำขนบธรรมเนียมและประเพณีของจีนมาสู่ประเทศไทย และไม่นานที่นี้ก็ได้พัฒนาเป็นเขาวราชที่มีชื่อเสียง

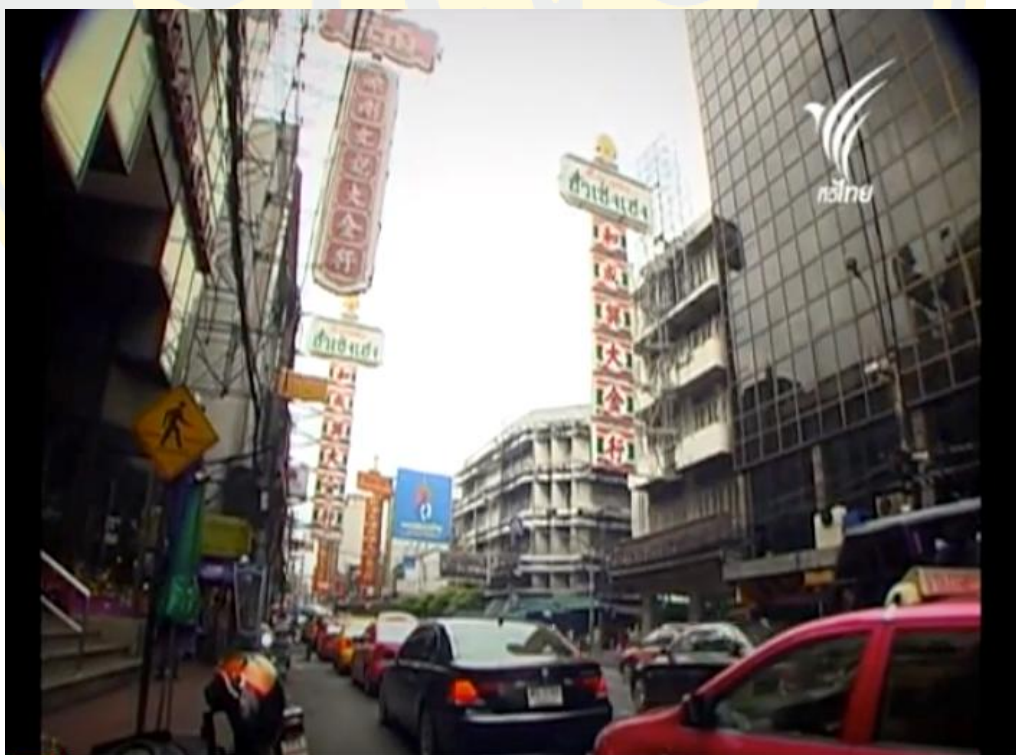
1) ภาพตัวแทนความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในด้านภาษา

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ทรงพลัง มันไม่เพียงแต่สามารถส่งข้อมูล แต่ยังสะท้อนถึง อัตลักษณ์ อารมณ์ และภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา ภาษาไทยกลางเป็นภาษาราชการในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในชีวิตทางการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของประเทศ อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทย ชุมชนชาวจีนที่อาศัยอยู่ เนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม พวกเขาอาจจะเชี่ยวชาญในหลายภาษา เช่น ภาษาแต้จิ๋ว ภาษาฮากกา และภาษาจีน นอกจากนี้ ในประวัติศาสตร์ไทย นโยบายต่อต้านชาวจีนได้ส่งผลกระทบอย่างลึกซึ้งต่อชุมชนชาวจีน เพื่อที่จะผสมผสานเข้าสู่สังคมท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติและการกีดกัน ชาวจีนจำนวนมากเริ่มเข้า

รับการศึกษาภาษาไทยอย่างเป็นระบบ และพยายามพัฒนาทักษะภาษาไทยของตนเอง ผ่านการเรียนรู้และฝึกฝนเป็นระยะเวลานาน สำเนียงภาษาไทยของพวกเขาค่อย ๆ กลายเป็นเหมือนคนท้องถิ่น ทำให้ยากที่จะบอกแยกแยะอัตลักษณ์ชาวจีนของพวกเขาจากสำเนียงเพียงอย่างเดียว

แต่ด้วยการเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจจีน ทำให้ชาวจีนจำนวนมากขึ้นมาลงทุนและท่องเที่ยวในประเทศไทย ชาวไทยเชื้อสายจีนจะทำสัญลักษณ์ภาษาจีนหรือรูปภาพที่สื่อถึงวัฒนธรรมจีนในร้านค้า เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของจีน เพื่อดึงดูดชาวจีนให้มาใช้บริการ ในกรณีนี้ ภาษาจีนถูกนำมาใช้เป็นกลยุทธ์การตลาดเพื่อดึงดูดลูกค้าชาวจีน หากลูกค้ามาจากพื้นที่ผู้เจี้ยนหรือ กวางโจวและพูดภาษาแต้จิ๋วหรือภาษาฮกเกี้ยนได้ และพ่อค้าเองก็สามารถใช้ภาษาจีนท้องถิ่นได้ พ่อค้าและลูกค้าก็สามารถถูกมองว่ามีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ร่วมกันได้ แม้ทั้งสองฝ่ายจะมีสัญชาติที่ต่างกัน แต่ก็มีกรยอมรับอัตลักษณ์ร่วมกันผ่านภาษา นี่จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมในประเทศไทยถึงมีโรงเรียนสอนภาษาจีนและร้านค้าที่มีป้ายภาษาจีนจำนวนมาก ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยนั้น ลูกหลานคนฮากกาซึ่งเดินทางกลับไปกวางโจวเพื่อตามหาบรรพบุรุษ สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นได้อย่างคล่องแคล่วในการสื่อสารกับคนในท้องถิ่น

ภาพที่ 5-1 ป้ายโฆษณาภาษาจีนในเยาวราช

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

จากภาพที่ 5-1 เห็นได้ว่า ในย่านเยาวราชของกรุงเทพฯ มีป้ายภาษาจีนจำนวนมากหลายพันป้ายที่กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เจ้าของร้านแทบทั้งหมดเป็นคนไทยเชื้อสายจีนหรือชาวจีนโพ้นทะเล ป้ายภาษาจีนและความรุ่งเรืองทางการค้าของเยาวราชเป็นสิ่งที่ส่งเสริมกันและกัน กลายเป็นทัศนียภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของเยาวราช จนทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาเที่ยวประเทศไทยต้องมาเยาวราชเพื่อถ่ายรูป

ในอดีต การเรียนภาษาจีนทำได้เฉพาะในชุมชนชาวจีนหรือที่บ้านเท่านั้น แต่ตอนนี้มีโรงเรียนสอนภาษาจีนมากมายในอาคารสำนักงาน นอกจากนี้ ในมหาวิทยาลัยหลายแห่งยังมีสถาบันขงจื่อ ซึ่งให้ความสะดวกสบายอย่างมากแก่ชาวไทยเชื้อสายจีนที่ต้องการเรียนภาษาจีน แน่นอนว่าชาวไทยเชื้อสายจีนที่เลือกเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่ อาจจะไม่ใช่เพราะต้องการพิสูจน์ว่าตนเองมีสายเลือดจีน หรือแสดงอัตลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน แต่ส่วนมากเลือกเรียนเพราะในสถานการณ์ระหว่างประเทศปัจจุบันที่เศรษฐกิจจีนกำลังเติบโต และความสัมพันธ์ไทย-จีนที่พัฒนาไปในทิศทางที่ดี การเรียนภาษาจีนสามารถสร้างโอกาสทางการงานได้มากขึ้น

ภาพที่ 5-2 โรงเรียนจินตอ๋อที่สอนภาษาจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

ภาพที่ 5-3 ห้องเรียนจีนเดอะที่สอนภาษาจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

ในย่านเยาวราช มีวัดหลายแห่งที่มีลักษณะของชาวจีนอย่างชัดเจน และชื่อวัดยังมีภาษาจีน เช่น ศาลเจ้ากวนอู เป็นต้น เพียงแค่ดูจากชื่อก็สามารถทราบได้ว่าวัดเหล่านี้มีลักษณะวัฒนธรรมจีนอยู่ ทุกครั้งที่ถึงเทศกาลจีน วัดจะประดับประดาด้วยโคมไฟสีส้ม และจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว และป้ายโฆษณาเป็นภาษาจีน เพื่อเชิญชวนประชาชนมาร่วมทำบุญ

ภาพที่ 5-4 ศาลเจ้ากวนอู

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

อย่างไรก็ตาม ชาวจีนโพ้นทะเลรักษาลักษณะของตนในฐานะชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศไทย โดยการใช้ภาษาของตน ศึกษาภาษาจีนของชาวจีน และค้นหาตัวตนของตนในชุมชนชาวจีนในประเทศไทย

2) ภาพตัวแทนความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในด้านความเชื่อวัฒนธรรม

ชาวไทยเชื้อสายจีนมีการเฉลิมฉลองเทศกาลต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกับแถบผู้เจี้ยนและกวางตุ้งในจีน อีกทั้งยังรักษาไว้ได้อย่างสมบูรณ์ ถือเป็นพื้นที่หนึ่งที่ชาวไทยเชื้อสายจีนได้พบกับอัตลักษณ์ของตนเอง กิจกรรมการสวดมนต์ขอพรและงานเฉลิมฉลองในวัดต่าง ๆ เปิดโอกาสให้กลุ่มชนนี้มีพื้นที่ในการแสดงอัตลักษณ์ของตนเอง โดยสมาชิกในกลุ่มสามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตนผ่านกิจกรรมทำบุญและสวดมนต์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังเป็นผลมาจากความเปิดกว้างของวัฒนธรรมไทย ที่ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนสามารถผสมผสานเข้ากับสังคมไทยได้ ในขณะเดียวกันก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย เป็นพื้นที่สาธารณะของชาว ฮากกาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในสังคมไทย ไม่เพียงแต่มอบแพลตฟอร์มให้แก่ชาวจีนโพ้นทะเลในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสืบทอดวัฒนธรรม แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและความก้าวหน้าของสังคม เพิ่มพูนมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างประชาชนชาวจีนและชาวไทย

ภาพที่ 5-5 สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

การบูชาบรรพบุรุษเป็นความเชื่อดั้งเดิมของชาวจีน องค์กรชาวจีนที่มีนามสกุลใหญ่ต่าง ๆ ในประเทศไทยจะจัดพิธีบูชาบรรพบุรุษในศาลเจ้าประจำตระกูลทุกปี โดยปกติแล้วบรรพบุรุษที่ได้รับ การบูชาจะเป็นบุคคลสำคัญในตระกูลนั้น เช่น สมาคมแซ่เจ็งในประเทศไทยจะบูชา บรรพบุรุษผู้ ก่อตั้งตระกูลเจ็งฮ่วนกง เจ็งจื่อฉ่าน เจ็งเฉิงกง และพระเจ้าเจ็งสินแห่งประเทศไทย พิธีบูชานี้สืบทอด ตามประเพณีของจีน มีขั้นตอนที่เป็นพิธีการและมีระเบียบแบบแผนชัดเจน จำนวนผู้เข้าร่วมพิธีมักจะ มีหลายพันคน ซึ่งช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการติดต่อระหว่างชาวจีนที่มีนามสกุลเดียวกันในแต่ ละพื้นที่ของประเทศไทย และเสริมสร้างความรู้สึกรักภูมิใจใน บรรพบุรุษและประวัติศาสตร์ตระกูลของ ชาวไทยเชื้อสายจีน นอกจากนี้พิธีบูชาที่จัดขึ้นในศาลเจ้าประจำตระกูลในประเทศไทยแล้ว องค์กรชาว จีนในไทยยังจัดกิจกรรมพาสมาชิกกลับไปเยี่ยมบ้านเกิดในประเทศจีนเพื่อบูชาบรรพบุรุษ กิจกรรมการ กลับบ้านเกิดเพื่อบูชาบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีนนี้เป็นการแสดงความคิดถึงและความผูกพัน ของชาวจีนโพ้นทะเลที่มีต่อบ้านเกิดในประเทศจีนและครอบครัว และยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและ การติดต่อระหว่างประชาชนชาวจีนและชาวไทย

นอกจากกิจกรรมบูชาบรรพบุรุษที่ยิ่งใหญ่แล้ว เอกลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีนยังสะท้อน ผ่านการบูชาบรรพบุรุษและความเชื่อในเทพเจ้าในเทศกาลต่าง ๆ ของชีวิตประจำวัน เช่น เทศกาล ตรุษจีนซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญของชาวไทยเชื้อสายจีน พวกเขาจะเตรียมอาหารอย่างอุดมสมบูรณ์เพื่อ บูชาบรรพบุรุษ เพื่อแสดงความเคารพต่อเทพเจ้าและบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังใช้สีแดงซึ่งเป็นสีมงคล ของจีนในการตกแต่งบ้านและการแต่งกาย รัฐบาลไทยยังใช้โอกาสนี้ร่วมมือกับภาคเอกชนและชาว ไทยเชื้อสายจีนในการจัดพื้นที่เฉพาะในเมืองเพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีน โดยผสมผสานวัฒนธรรม จีนเข้ากับองค์ประกอบการท่องเที่ยวในท้องถิ่น เพื่อดึงดูดคนไทยจากพื้นที่อื่น ๆ ให้เข้าร่วมงานนี้ และ ยังสะท้อนถึงความสำคัญที่รัฐบาลท้องถิ่นให้แก่ชาวไทยเชื้อสายจีนและการยอมรับวัฒนธรรมจีน

นอกจากเทศกาลตรุษจีนแล้ว เทศกาลเซ็งเม้งก็เป็นอีกหนึ่งเทศกาลสำคัญที่ชาวไทยเชื้อสาย จีนใช้ในการแสดงเอกลักษณ์ของตน พวกเขาพยายามสร้างวัฒนธรรมเฉพาะของตนเองด้วยการนิยาม ตนว่าเป็น “คนไทยเชื้อสายจีน” ที่มีสายเลือดจีน โดยใช้กิจกรรมบูชาในเทศกาลเพื่อเชื่อมโยง สายเลือดของตนกับบรรพบุรุษชาวจีน จากจุดนี้จะเห็นได้ว่า ภายใต้ความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนและ ไทย การระบุว่าเป็น “ชาวไทยเชื้อสายจีน” และการยอมรับเอกลักษณ์ของตนว่าเป็นคนเชื้อสายจีน บางครั้งอาจสร้างประโยชน์ให้ตนเองได้ กิจกรรมที่เคยจัดขึ้นเฉพาะในศาลเจ้าประจำตระกูล สมาคม หรือภายในครอบครัว สามารถกลายเป็นงานยิ่งใหญ่ที่รัฐบาลท้องถิ่นอนุญาตให้จัดบนถนนสายหลัก

หรือในพื้นที่สาธารณะหลักได้ แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์และการยอมรับของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายจีนในท้องถิ่น

5.1.3 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนผ่านตัวบทในสารคดีไทย

บทนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสารคดี โดยหลักแล้วข้อมูลนี้มาจากบทบรรยายของสารคดีและความคิดเห็นของผู้ชม มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาวาสื่อมีการสื่อสารกับผู้ชมอย่างไรในด้านการแสดงออก และผู้ชมมีความรู้สึกอย่างไรหลังจากได้รับชมสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีน จากเนื้อหาในข้อความและส่วนความคิดเห็น เราสามารถเข้าใจภาพลักษณ์ของประเทศที่ปรากฏในสารคดีเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนได้

1) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในตัวบทของสารคดีคนไทยเชื้อสายจีน

วาทกรรมในตัวบทของสารคดีมีบทบาทที่สำคัญหลายประการ ไม่เพียงแต่การบรรยายภาพเท่านั้น แต่ยังเป็นการเสริมสร้างธิม นำพาอารมณ์ของผู้ชม และเพิ่มประสิทธิภาพทางศิลปะของภาพยนตร์อีกด้วย จากการวิเคราะห์วาทกรรมในบทบรรยายของสารคดี จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของประเทศในสารคดีเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนผ่านตัวบทวาทกรรมมีดังต่อไปนี้

1.1) ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีคนจีนโพ้นทะเลจำนวนมาก

สารคดีเกี่ยวกับจีนที่ถ่ายทอดโดยองค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย" (Thai Public Broadcasting Service: Thai PBS) เริ่มต้นด้วยชาวฮากกาในประเทศไทยเดินทางกลับไปยังเมือง เหมยโจวเพื่อแสวงหารากเหง้าและบรรพบุรุษของพวกเขา ได้แก่ รายการสารคดี Spirit of Asia เรื่อง “กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” “บ้านดินกับอาคารคนผู้มาเยือน” “สื่อสำเนียงภาษาจีนแคะที่เหมยโจว” และ “คนจีนแคะในสยาม” ทั้ง 4 เรื่องนี้ในสารคดีนำเสนอว่า

ประเทศจีนมีแผ่นดินที่กว้างใหญ่ และมีประชากรจำนวนมาก คนจีนจึงมีความเป็นค่านิยมค่อนข้างสูงและมีภาษามีวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมฝังรากลึก เป็นมรดกจากบรรพบุรุษที่มาจากคนจีนในแผ่นดินเกิดและนับรวมถึงคนจีนที่อยู่นอกแผ่นดินแม่ นั่นคือคนจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นกลุ่มคนจีนพูดภาษาจีนถิ่นต่าง ๆ ที่เคลื่อนย้ายจากแผ่นดินจีนกระจายอยู่ทั่วโลก

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

ในเมื่อเหมยโจว นั้นเจริญผิวดินที่มากลงทุนส่วนใหญ่เป็นชาวจีน
โพ้นทะเลส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีนและไม่น่าแปลกที่เราจะพบเห็นธุรกิจของคนจีนที่มาจาก
ได้วันสองงกอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 3/4 ลือสำเนียงภาษาจีนแคะที่
เหมยโจว” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=mRKs6sNZhtc&t=0s>).

จากการนำเสนอตัวบทเห็นได้ว่า ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาวจีนโพ้นทะเลและชาวจีน
อพยพจำนวนมาก กลุ่มชาวจีนเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลก ก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่และมี
เอกลักษณ์เฉพาะตัว นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ชาวจีนจำนวนมากได้เดินทางไปต่างประเทศด้วยเหตุผล
หลากหลาย เช่น เพื่อการศึกษา การค้า การทำงาน และการอพยพ พวกเขาได้ต่อสู้และพยายามอย่าง
หนักในดินแดนต่างประเทศ ไม่เพียงแต่สร้างคุณูปการสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและ
ความก้าวหน้าของสังคมในท้องถิ่น แต่ยังสืบสานและส่งเสริมวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ กลายเป็นสะพาน
เชื่อมโยงระหว่างจีนกับโลก

1.2) ชาวจีนโพ้นทะเลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความคิดเรื่องสายตระกูลมีความสำคัญอย่าง
ยิ่ง

ในสารคดี ตัวละครหลัก ธณกร ศรีมิ่งมงคลกุลซึ่งเป็นคนจีนโพ้นทะเลที่มีเชื้อสายจีนแคะ
ได้เดินทางมาจากประเทศไทยเพื่อตามหาญาติ ด้วยเพียงความทรงจำในวัยเด็กที่เคยมากับคุณปู่ และ
ด้วยความช่วยเหลือจากคนในหมู่บ้าน ก็สามารถหาญาติของตนได้ ในสารคดีนำเสนอว่า

การเดินทางในครั้งนี้ เราได้เชิญลูกหลานคนจีนโพ้นทะเลที่มีเชื้อสายจีนแคะจากผู้
เป็นพ่อ ปัจจุบันมีกิจการค้าขายของตัวเอง และเป็นหนึ่งในผู้บริหารของ เขาเคย
เดินทางไปบ้านเกิดของปู่พ่อเมืองเหมยโจวมณฑลกว่างตั้น และครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขาจะ
กลับไปอีกครั้งด้วยตัวเอง อาจไปถึงช้าหน่อยละครับ เพราะไม่รู้ว่าคุณธนากรจะจำบ้าน
เกิด ของบรรพบุรุษได้แม่นยำแค่ไหน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคน
จีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

จากการนำเสนอเห็นได้ว่า ตัวละครที่แรกก็ไม่น่าจะตามหารากเหง้าของตัวเองได้หรือไม่
แต่เมื่อเขามาถึงหมู่บ้าน ชาวบ้านในหมู่บ้านได้ให้ความช่วยเหลือเขาเป็นอย่างมาก สุดท้ายเขาก็พบ
ญาติของตนเองและได้เห็นห้องที่พ่อของเขาเคยอาศัยอยู่

ภาพที่ 5-6 ชาวบ้านพาตัวละครหลักไปพบกับญาติของเขา

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

เรื่องคนจีนโพ้นทะเลที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในสารคดียังนำเสนอว่า

หมู่บ้าน ๆ ได้พาไปดูห้องที่พ่อ ของคุณธนากรเคยนอน ซึ่งตอนนี้ ก็ยังคงเก็บรักษาไว้อย่างดี คุณตระกูลก็ยังอยู่กันในบ้านชนบท ลูกหลานบางส่วนก็อพยพไปอยู่ในประเทศไทยเมื่อทั้งสองฝ่ายตามมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พวกเขาต่างถามไถ่สารทุกข์สุขช่วยเหลือกันอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งซึ่งพ่อของเขากลับมาลงขันสร้างสะพานข้ามคลอง เพื่อให้การสัญจรเข้าหมู่บ้านเป็นไปได้อย่างสะดวกขึ้น คนจีนแคะรวมกันเป็นกลุ่มครอบครัวขนาดใหญ่บังสกุลมีทายาทสืบทอดกันมาถึง 200 กว่าคนในบ้านหลังเดียวกัน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยถือเป็นองค์กรที่ใหญ่ที่สุดของจีนในปัจจุบันภายในห้องโถงใหญ่ของสมาคมคุณจะได้พบกับภาพเหมือนของบุคคลเชื้อสายฮากกา และอีกไม่

นานอาคารในฝั่งตรงข้าม ซึ่งเป็นกิจกรรมก็จะกลายสภาพเป็นหอศิลปะและวัฒนธรรมจัดนิทรรศการ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชาวฮากกา ถึงเวลานั้นภายในสมาคมแห่งนี้ก็จะสามารถพัฒนาสู่การเป็นแหล่งข้อมูลให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคคลทั่วไป ที่สนใจอีกด้วยนั่นหมายความว่าเรื่องราวของฮากกาก็จะกลับมามีชีวิตและส่งเข้าไปให้ลูกหลานได้คงแขนรักษาไว้

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

ภาพที่ 5-7 Tulou ของชาวฮากกา สามารถรองรับคนได้กว่า 200 คน เป็นที่อยู่อาศัยร่วมกันของครอบครัวใหญ่

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคันตุ กะผู้มาเยือน” โดย Thai PBS, 29 กันยายน พ.ศ. 2554 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJI>).

จากการนำเสนอเห็นได้ว่าจิตวิญญาณแห่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและความคิดเรื่องญาติของชาวจีนโพ้นทะเลเป็นส่วนสำคัญและโดดเด่นในวัฒนธรรมของชุมชน ไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก เมื่อเผชิญกับความยากลำบากและความท้าทาย พวกเขาสามารถรวมตัวกันได้อย่างรวดเร็ว สนับสนุนและช่วยเหลือกันในการแก้ปัญหาาร่วมกัน การช่วยเหลือนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนผ่านการสนับสนุนทางวัตถุเท่านั้น แต่ยังให้ความอบอุ่นทางจิตใจและกำลังใจแก่กันอีกด้วย เมื่อใดที่ชาวจีนโพ้น

ทะเลคนใดประสบปัญหาต่างแดน ไม่ว่าจะเป็นความไม่สะดวกในชีวิตประจำวันหรือการเผชิญอุปสรรคในการทำงาน เพื่อนร่วมชาติมักยื่นมือเข้าช่วยเหลือโดยไม่ลังเล และแสดงออกถึงคุณธรรมอันดีงามแบบ "แบ่งปันทุกข์ แบ่งปันสุข"

นอกจากนี้ ชาวจีนโพ้นทะเลยังได้จัดตั้งสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมเพื่อนร่วมถิ่นและสมาคมเครือญาติ สมาคมฮากกา เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกัน ร่วมกันปกป้องผลประโยชน์ของชุมชน และสืบสานวัฒนธรรมประจำชาติ องค์กรเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นแพลตฟอร์มสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลและแบ่งปันทรัพยากรให้กับสมาชิกเท่านั้น แต่ยังเป็นดังท่าเรือแห่งการปลอบโยนทางใจ ทำให้ชาวจีนโพ้นทะเลทุกคนได้สัมผัสถึงความอบอุ่นและพลังจากเพื่อนร่วมถิ่น กล่าวโดยสรุป จิตวิญญาณแห่งการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและแนวคิดเกี่ยวกับเครือญาติที่เข้มแข็งเป็นทรัพย์สินอันล้ำค่าในวัฒนธรรมชุมชนของพวกเขา และเป็นสิ่งที่จำเป็นให้พวกเขาสามารถมีชีวิตที่ยั่งยืนและเจริญรุ่งเรืองในดินแดนต่างประเทศ

1.3) ชาวจีนให้ความสำคัญกับการศึกษามาก

ในสารคดีได้กล่าวถึงหลายครั้งว่าชาวจีนให้ความสำคัญกับการศึกษา หวังให้ลูกหลานมีความรู้

“พวกเขาเลือกการเรียนเป็นทางออกของชีวิต ไม่ว่าพวกเขาจะมีอาชีพใดก็ตามในยามว่างก็มักจะหาความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ใส่ตัวเสมอ ครอบครัวที่มีฐานะมักนิยมส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือ ลูกหลานที่เป็นหญิงก็จะมีโอกาสได้เรียนหากพวกเขาต้องการ”

“เจ้าชายแห่งTulou บ้านนี้เป็นของคนตระกูลหลิน ที่อยู่อาศัย มาถึงรุ่นที่19แล้วหากย้อนความไปในสมัยที่ ครอบครัวนี้มีฐานะยากจนการที่คนจีนไม่เคยหยุดนิ่งในการแสวงหาความรู้ ใส่ตัวลูกชาย 3 คนได้ ไป เรียนรู้การเป็นช่างตีเหล็กเพื่อทำมีดตัดใบยาสูบทำให้พวกเขามองเห็นช่องทางค้าขายจากต้นหญ้านำโซคนี้นำพวกเขานำความรู้มาสร้างโรงงานตัดใบยาสูบแห่งแรกขึ้นที่นี้จนประสบความสำเร็จ กลายเป็น เศรษฐีที่รวยที่สุดหมู่บ้านนี้”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคารคันทะลุมาเยือน” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJl&t=0s>).

ภาพที่ 5-8 เจ้าชายแห่ง Tulou

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคันตุกะผู้มาเยือน” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJl&t=0s>).

จากคำแนะนำและภาพเห็นได้ว่า ชาวฮากกาให้ความสำคัญกับการศึกษาของลูกหลาน ตั้งแต่ยังเล็ก ชาวฮากกาในประเทศไทย แม้ไม่ได้อยู่ในจีน ส่วนใหญ่ก็ยังเรียนภาษาจีนตั้งแต่เด็ก ส่วนชาวฮากกาในจีนมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และใช้ความรู้เปลี่ยนแปลงชะตาของครอบครัว ด้วยความพยายามในการศึกษาเล่าเรียนของชาวฮากกาทุกรุ่น ทำให้ชาวฮากกาสามารถตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทยได้ และเมื่อประสบความสำเร็จแล้ว ก็กลับไปช่วยเหลือญาติพี่น้องในถิ่นกำเนิดให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

1.4) ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีการพัฒนาเมืองอย่างรวดเร็ว

เมื่อเยี่ยมชมบ้านดิน Tulou แห่งเมืองฝูเจี้ยน สารคดีใช้ตัวบทนำเสนอต่อไปนี้

“จริง ๆ แล้วสังคมสมัยใหม่ ลูกหลานก็มักจะไปเรียนไปกินอยู่ในเมืองกันหมดแล้ว เหลือไว้เพียงคนชรา กับเด็กเล็กที่จมนอนในบ้านดินไม่เกินบ้านละ 20 คนจากเดิม ที่เคยอยู่กันทั้งตระกูลเกือบ 200 คน บ้านแบบป้อมปราการนั้นจะมีระเบียบอยู่ด้านใน ส่วนตรงกลางของวงกลมจะแบ่งเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมสำหรับเป็นที่บูชาบรรพบุรุษ พื้นที่โล่งเพื่อจะ

เป็นที่นั่งเล่นของครอบครัว ชั้นล่างจะเป็นห้องครัวซึ่งตอนนี้ก็ดัดแปลงเป็นร้านขายของ หรือไม่กี่ร้านอาหารกันไปหมดแล้ว ในเวลาที่คุณถ่ายรูปกันเพลิน ๆ รอบตัว เบลล์โฟกัส อยู่กลางบ้านสักพักก็จะมีชาวบ้านมาเชิญชวนคุณขึ้นไปข้างบนบ้าน ก็เพียงแค่จ่ายทิปเล็ก ๆ น้อย ๆ สัก 5 หยวนหรือประมาณ 25 บาทเท่านั้น คุณก็สามารถเดินผ่านขึ้นไปชั้นบน ได้ชั้นที่ 2 นั้นส่วนใหญ่เป็นที่เก็บอุปกรณ์ทำมาหากิน ชั้น 3 และ 4 ก็เป็นส่วนของที่พักอาศัยไม่มีชาวบ้านอยู่แล้วครับ”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคารยุคผู้มาเยือน” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJ> I&t=0s).

จากการนำเสนอเห็นได้ว่าบ้านดิน Tulou ตั้งอยู่ในชนบทของเมืองจางโจว มณฑลฝูเจี้ยน การเดินทางจากฉู่โหลวไปยังตัวเมืองใช้เวลาประมาณสองถึงสามชั่วโมง คนหนุ่มสาวในชนบทจำนวนมากได้ย้ายไปอยู่ในเมือง เพื่อทำงาน การศึกษา และตั้งถิ่นฐาน ทำให้อาคารที่เคยมีผู้อยู่อาศัยสองถึงสามร้อยคนเหลือเพียงประมาณ 20 คนเท่านั้น แน่นอนว่ากระบวนการขยายตัวของเมืองที่รวดเร็วได้ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวในเมืองจำนวนมากขึ้นได้เดินทางมาท่องเที่ยวชมฉู่โหลว ทำให้สิ่งก่อสร้างแบบดั้งเดิมนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

ทั้งสารคดีเล่าเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวฮากกา พร้อมกับสะท้อนถึงผลกระทบของความทันสมัยที่มีต่อวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นบ้านดินฉู่โหลว หรือในหมู่บ้านโบราณของเมืองเหมย์โจว ผู้คนที่อาศัยอยู่ในสิ่งก่อสร้างเก่าแก่นี้มีจำนวนลดน้อยลง แต่ผู้คนที่เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมและสิ่งก่อสร้างแบบดั้งเดิมในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อยกระดับเศรษฐกิจในท้องถิ่น

1.5) ชาวฮากกายังคงรักษารากฐานทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนเอง

ชาวฮากกา ในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลึกซึ้ง ยังคงรักษาประเพณีของตนไว้เป็นอย่างมาก ประเพณีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ปรากฏในภาษา การแต่งกาย อาหาร และสถาปัตยกรรมของพวกเขาเท่านั้น แต่ยังหยั่งรากลึกในวิถีชีวิต โครงสร้างสังคม และค่านิยมของพวกเขาด้วย ในสารคดีได้นำเสนอว่า

“นี่จะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร พวกเขายังคงสืบสำเนียงภาษาเดียวกันอยู่อย่างรักษารากเหง้าของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของครอบครัวอย่างไม่เสื่อมคลาย วัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของคนจีนและยังคงถูกสืบทอดสู่คนรุ่นหลังที่ไม่ว่าจะอยู่ห่างไกลกันเพียงใดก็ยังคงยึดถือจารีตที่ถูกล้างสอมาจากประชาชนภาพในอดีตยังคงอยู่ในความทรงจำของคนรุ่นเก่า พวกเขาอดทนที่จะออกไปหลบเคลื่อนย้ายถิ่น เพื่อหาพื้นที่อันสงบสุข เพราะเขาปกป้องตัวเองจากสังคมภายนอกที่มุ่งแต่รบราฆ่าฟันกันแต่ด้วยความอดทน ไม่

เคยหยุดนิ่งในการไฟ้เรียนรู้ คนจีนแคะยั่นย่นสร้างชื่อเสียงให้วงศ์ตระกูลในแวดวงหน้าที่
การงานต่าง ๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้เองทำให้หม่ยโจวอันเป็นศูนย์กลางของสังคมคนจีน
แคะ ไม่ได้ตัวเดียวเหมือนบ้านดินที่ปิดกั้นตัวเองเหมือนเก่าอีกต่อไป พวกเรายินดีต้อนรับ
อาคันตุกะผู้มาเยือนเสมอ เหมือนกับคำที่เขาได้ฉายาติดตัวมาตั้งแต่เกิดว่า คนฮากกาผู้
ที่มาเยือนต่างถิ่น ที่บัดนี้ได้้นำความเจริญมาสู่เมืองอันเป็นที่รักของพวกเขา”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 3/4 สื่อสำเนียงภาษาจีนแคะที่
หม่ยโจว” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=mRKs6sNZhtc&t=0s>).

จากการนำเสนอเห็นได้ว่า ภาษาฮากกาในฐานะที่เป็นภาษาแม่ของชาวฮากกา ถือเป็น
เครื่องมือสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการสืบทอด แม้ว่าในสังคมสมัยใหม่
ภาษาจีนกลางและภาษาถิ่นอื่น ๆ จะได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ภาษาฮากกายังคงถูกใช้อย่าง
แพร่หลายในกลุ่มชาวฮากกา เป็นสะพานที่สำคัญในการสื่อสารความคิดและความรู้สึกของพวกเขา

แม้แต่ชาวจีนที่อยู่ไกลถึงเยาวราชในประเทศไทย ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้อย่าง
ดี ในสารคดีนำเสนอว่า

“ชาวไทยเชื้อสายจีนไม่ว่าจะเป็นจีนแสดในร้านขายยา ลูกอยู่ที่ตั้ง ๆ ขายอาหาร ใน
ย่าน เยาวราชนี้ล้วนแล้วแต่ดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมจีนที่ยังคงปรากฏให้เห็นเด่นชัด
และเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว”

“คันทาร์่องรอยของความเป็นฮากกาในไทยอยู่พักใหญ่ เราจึงตัดสินใจพักขา
แน่นอนว่าเมื่อไหร่ทำที่มาก็พบว่าทั้งหมดเป็นของครอบครัวที่มีเชื้อสายฮากกา มา
จากจีนทำขั้นตอนการทำและส่วนผสมครบถ้วน องค์ประกอบแบบต้นฉบับดั้งเดิม ไม่ว่า
จะเป็นเมนูฟองเต้าหู้ลูกชิ้นหัวไชเท้า หมูสามชั้นผัดแห้งที่เป็นผลมาจากการนำผักโขม
คลุกเกลือแล้ว ไปตากแห้งพร้อมกับซดน้ำซุปความร้อนในซามของเต้าหู้ น้ำแดงเข้ามา
ซึ่งก็คือภาพที่คนไทยรู้จักกันดี แต่ที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ก็ตรงที่รสชาติและกลิ่นที่ไม่
หวานมาก และกลิ่นหอมด้วยคุณภาพของเมล็ดข้าวที่แตกต่างกันลุ่มออกมาได้ รสชาติไม่
เหมือนใครเลยนะคะ”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย
Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

ภาพที่ 5-9 เมนูอาหารจีนแคะฟองเต้าหู้ลูกชิ้นหัวไชเท้า

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

ภาพที่ 5-10 เมนูอาหารจีนแคะหมูสามชั้นผัดแห้ง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

จากคำบรรยายและภาพ 5-9 และภาพ 5-10 ข้างต้น สามารถเห็นได้ว่า อาหารฮากกาเป็นที่รู้จักในด้านรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์และวิธีการปรุงที่โดดเด่น ชาวฮากกามีความชำนาญในการใช้วัตถุดิบท้องถิ่น ผสมผสานกับกระบวนการทำอาหารแบบดั้งเดิมของฮากกา โดยใช้เทคนิคการปรุงอาหารที่เฉพาะตัวในการสร้างสรรค์เมนูที่อร่อยและมีคุณค่าทางโภชนาการ อาหารเหล่านี้ไม่เพียงตอบสนองความต้องการทางรสชาติของชาวฮากกาเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความเคารพและการให้ความสำคัญต่อวัตถุดิบของพวกเขา

เนื่องจากชาวจีนให้ความสำคัญกับการสืบสานวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้ชาวจีนในต่างแดนสามารถสร้างชุมชนของตนเอง ค้นหาความเป็นตัวตนทางวัฒนธรรม และรู้สึกภูมิใจในความเป็นชาวจีนโพ้นทะเล ดังนั้น ชาวไทยเชื้อสายจีนจึงมีความกระตือรือร้นที่จะเดินทางกลับประเทศจีนเพื่อตามหาบรรพบุรุษและสืบหาต้นตระกูลของตน ในสารคดีได้นำเสนอว่า

“คนจีนโพ้นทะเลซึ่งเป็นกลุ่มคนจีนพูดภาษาจีนพิมพ์ต่าง ๆ ที่เคลื่อนย้ายจากแผ่นดินจีนกระจายอยู่ทั่วโลกคนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้มีความรักในแผ่นดินเกิดของตนในสมัยที่ประเทศจีนอยู่ในช่วงของการปฏิวัติ กรณีการส่งเงินคนละเล็กละน้อยไปช่วยเหลือแผ่นดินของบรรพบุรุษบางคนก็หวังว่าสักวันหนึ่งเมื่อมีชีวิตที่ดีขึ้นมีเงินทองก็จะกลับบ้านเกิดที่ประเทศจีนอีกครั้งแต่ส่วนใหญ่แล้วก็ไม่ได้กลับไปแถมยังมีลูกหลานที่เกิดในประเทศต่าง ๆ อยู่เกือบทั่วโลกพวกเขาผ่านพ้นความยากลำบากมาได้ก็ยังคงจดจำเรื่องราวที่คนรุ่นพ่อแม่หรือปู่ย่าตายายเคยเล่าให้ฟัง ครั้งหนึ่งในชีวิตของพวกเขาอยากจะกลับไปบ้านเกิดของบรรพบุรุษแต่อยากไปพบหน้าญาติพี่น้อง เราจะพาผู้ชมเดินทางไปด้วยกัน ไปตามหาญาติที่ผูกพันอันแน่นแฟ้นเลือดที่มาจากตระกูลเดียวกัน”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

จากการนำเสนอตัวบทเห็นได้ว่าชาวจีนโพ้นทะเลยอมรับวัฒนธรรมจีน และบรรพบุรุษชาวจีนโพ้นทะเลที่เดินทางข้ามมหาสมุทรไปยังต่างแดนด้วยความคิดถึงบ้านเกิดเมืองนอนอันห่างไกล ได้อาศัยความทุ่มเททำงานอย่างหนักเพื่อตั้งหลักให้ชีวิตในต่างบ้านต่างเมือง โดยยึดมั่นในแนวคิดดั้งเดิมของจีนเพื่อเป็นการรำลึกถึง บรรพบุรุษของพวกเขา ซึ่งให้ความสำคัญมากในความเชื่อ วัฒนธรรม และค่านิยมของบ้านเกิด โดยนำสิ่งเหล่านี้ไปใช้ในท้องถิ่น ทำให้ลูกหลานชาวจีนฮากกาที่ต่างมุ่งมั่นก่อร่างสร้างตัวจากความรู้และทักษะที่มีจนกลายเป็นที่ยอมรับในยุคปัจจุบัน ดังนั้นในสารคดีตอน “คนจีนแคะในสยาม” พูดถึงชาวฮากกาในสยามที่ปรับตัวเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิตในประเทศไทย และได้ก่อตั้ง

จากช่องความคิดเห็นจะเห็นได้ว่า มีผู้ชมหลายคนที่แสดงความคิดเห็นว่าตนเองก็มีเชื้อสายจีน บางคนเป็นชาวฮากกา บางคนเป็นชาวแต้จิ๋ว บางคนก็เคยกลับไปจีนเพื่อหาญาติ เช่น ความคิดเห็นเหล่านี้

●ไปมาแล้วเมื่อหลายปีก่อน ขึ้นไปถึงบ้านบนเขาเป็นตระกูลเลย มีศาลเจ้าประจำตระกูล สวยงามมาก

●ผมก็แซ่ฉี แต่ไม่รู้เรื่องตระกูลที่เมืองจีนเลย กงไถ่อพยพมานานมากแล้ว กงไถ่พ่อไ้เจี่ยผ่อ อามัก อาปี้ก ผมเป็นคนจีนแคะกันหมดเลย

●ผมเป็นคนแต้จิ๋ว (เจ้าจิวหัง) มีความผูกพันกับฮากกา ตั้งแต่สมัยวัยรุ่น เป็นสมาชิกของสมาคม ฮากกา (จีนแคะ) เพราะเคยร่วมเดินสิงห์โตฮากกา เมื่ออายุ 16 ปี ฝึกอยู่หลายปี รวมทั้งฝึกกังฟูด้วย ออกแสดงโชว์ไปทั่ว ในนามสมาคมจีนแคะ ที่ ร.ร. จินเต็ด ปัจจุบันอายุ 78 ปี สุขภาพแข็งแรง อยากจะซื้อ CD เกี่ยวกับอาหารฮากกาที่ คุณธนกรทำขึ้นมาในนามสมาคมฮากกา บุรีรัมย์ ไม่ทราบว่าส่งซื้อได้ที่ไหนครับ

●เราเป็นลูกครึ่งจีนแคะต้น อาแม่เราเป็นจีนแคะต้น อายาย อากง อาควั เดินเท้าข้ามภูเขาหลายลูกและ นั่งเรือลำเภามาจากซัวเถาเป็นเดือน ๆ อพยพเข้ามาไทย อายาย อากุง อาควั ท่านอยากกลับไปบ้านที่นั่น อีกครั้งแต่ท่านก็มาป่วยและเสียไปก่อน เลยทำให้ไม่มีโอกาสได้กลับไป เราอยากไปที่นั่นมาก ลักวันเราจะไปให้ได้

●เป็นลูกครึ่งไทย-จีนแคะเหมือนกันเลย

●พ่อแม่เป็นคนแคะ รวมถึงคนทั้งหมดบ้านที่อาศัยอยู่ ล้วนเป็นจีนแคะทั้งนั้น ที่มาจากเหม่ยโจว ทุกวันนี้หมู่บ้านได้ชื่อว่า เป็นหมู่บ้าน ฮากกา

●ผมอยากไปหาบ้านเกิดปู่ย่าที่เมืองจีน พ่อเคยไปมาแล้ว แต่แกเสียมีแต่รูปถ่าย

●สงสัยจะเป็นญาติกับคนเขียนป้ายแนเลย ตระกูลลี้ม ครับ

●ทวดทวดของฉัน (ฉันไม่เคยเจอทวดมาก่อน ทวดเสียตอนแม่ฉันยังไม่เกิดด้วยซ้ำ) แต่ทวดชื่อ มักซึก แซ่ฟ่ง (มีคนจดชื่อไว้) ฉันอยากรู้ข้อมูลของคนแซ่ฟ่งคะ เป็นมายังไง ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ไหน

●เราแซ่ฉิน พ่อเล่าว่าก่งมาจากเมืองจีน แต่เราไม่รู้ว่าเป็นเมืองไหนจำไม่ได้ อยากไปเยี่ยมญาติมาก

●ดูแล้วตัวผมเองก็อยากกลับเหมือนกัน

●อยากไปเยี่ยมสักครั้ง ค่ะ อากง ท่านเสียไปนานแล้ว

●นับว่ายังดีที่มีรูปมีข้อมูล แต่ของผมไม่มีอะไรเลยครับ แม้แต่คนที่จะเล่าประวัติ รู้แค่ว่าเป็นแคะลี้ก แต่ผมไม่รู้เลยว่าแคะลี้กอยู่บริเวณเมืองไหนกันบ้าง

●เราก็คือเป็นจีนแคะ ตอนนี้ อาม่า กง เสียแล้ว เหลือโผยังอยู่ เราตัวเตี้ยนะ เราสงสัยว่าทำไมการพูด เรียงญาติพี่น้องต่างกัน เลยหาข้อมูลมาตลอด อยากรู้มาก ตอนนี้รู้สึกอยากค้นหามาก พูดไม่ได้ แม่ไม่ได้สอน แม่ไม่คิดว่าจะได้ใช้ ตอนนี้แม่เองก็พูดไม่ได้แล้ว เพราะทำงานมีแต่คนไทย เลยไม่ได้ใช้ภาษา แม่บอกเสียตายมาก ตอนนี้ยังอยากค้นหาญาติ ๆ อยู่ อยากรู้ยังมีญาติของกง อยู่ไหม ดูแล้วก็อยากร้องไห้คิดถึงกง กงขยันมาก เขาเป็นคนสะอาด ตื่นเช้าทำงานทุกวัน อยู่นิ่งไม่ได้ พูดแล้วก็คิดถึง เราจากกันได้ 8 ปีแล้ว สืบไปเรื่อย ๆ เพื่อมีญาติ กงยังอยู่ เต็ด แซ่จ้ง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

จากความคิดเห็นข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในประเทศไทยมีชาวจีนและชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมาก พวกเขาเริ่มรู้จักประเทศจีนจากผู้ใหญ่ในครอบครัวของตน เมื่อต้องการเดินทางไปประเทศจีนหลายคนมักจะไปที่มณฑลกว๋างตุ้งและมณฑลฝูเจี้ยน เนื่องจากสองมณฑลนี้เป็นแหล่งที่มีผู้อพยพไปประเทศไทยมากที่สุด หลายคนหวังว่าจะได้ไปประเทศจีนเพื่อตามหาญาติและบรรพบุรุษของตน

2.2) ยอมรับวัฒนธรรมจีน และภูมิใจที่ได้เป็นคนไทยเชื้อสายจีน

นอกจากการแสดงความคิดเห็นว่าตนเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีน และอยากกลับไปตามหาญาติแล้ว ยังมีบางคนแสดงความภาคภูมิใจที่มีเชื้อสายจีน

●ผมภูมิใจมากครับ กับ สายเลือดนี้ ยกให้เป็นสายเลือดแห่งความพยายาม ทนความลำบาก ลู้คน ลู้ชีวิต ชี้เหนียว ชั่งก แต่จริงใจ (ส่วนตัว) คนรอบกายผม จะนิสัยแบบนี้ทุกคน ไม่ใช่ก็ใกล้เคียง แต่ที่เป็นแบบนี้เลยรวย เพราะที่งก ๆ แต่เหตุผลจริง ๆ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

●I'm proud to be hakka. " ngai hakka gyin "(I'm hakka) My grandpa & grandma both sides came from china to Thailand. My surname is Wong (yellow). I can't speak hakka. But I can cook some hakka food. My favorite menu is pork belly with preserved vegetable (ham choy gon yuk) Toh chia (thank you)

(แปล: ฉันภูมิใจที่เป็นชาวฮากกา "งาย ฮากกา กิ่น" (ฉันเป็นชาวฮากกา) ปู่และย่าของฉันทั้งสองฝ่ายมาจากประเทศจีนมายังประเทศไทย นามสกุลของฉันคือ หว่อง (แปลว่า สีเหลือง) ฉันพูด

ภาษาฮากกาไม่ได้ แต่ฉันทำอาหารฮากกาได้บ้าง เมนูโปรดของฉันคือหมูสามชั้นตุ๋นผักกาดดอง (ฮ่าม
ฉ่อยก้อนหยุก) โด๊ะเจียะ (ขอบคุณ)

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคันตุกะผู้มา
เยือน” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJl&t=0s>).

● We are very proud to be Hakka people. ไหง่ เฮ้ ฮากกา หงิ่น. หงี้ เขาเต็ด ก้อง
ฮักกา ผ่า ม่อ? เราภูมิใจที่เป็นคนฮากกา(จีนแคะ).ฉันคือคนจีนแคะ.คุณพูดภาษาจีนแคะได้ไหม (ชิม
ฮัก)

● ผมสุกิจ เจริญกิจการ(แซ่เหลียน) ลูกจีนฮกเกี้ยน เมืองหลงหยวน พูเจี้ยน เคยไปบ้านดิน
ที่ เมืองหยงต้ง แห่งนี้มาแล้วครั้งปี 49 ประทับใจและชื่นชมมากที่ชาวจีนแคะ เขาได้สร้างบ้านดินได้
อย่างมหัศจรรย์ และที่นี่เป็นมรดกโลกบ้านดินของจีน ถ้ามีโอกาสจะไปเที่ยวอีกครั้ง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 3/4 สืบเสาะภาษาจีนแคะที่
เหม่ยโจว” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=mRKs6sNZhtc&t=0s>).

● ผมก็เป็นลูกหลานคนจีนแคะ ดูแล้วรู้สึกภูมิใจมาก

● ภูมิใจที่มีเชื้อสายจีนฮากกา

● เราก็เป็นคนจีนแคะ แต่พูดจีนไม่ได้แล้ว แต่ภูมิใจในเชื้อชาติมาก อาจมาจากจีน แต่อา
พ่อเกิดเมืองไทย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 4/4 คนจีนแคะในสยาม” โดย
Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=dNgAgcxVs84&t=0s>).

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยเคยประสบกับกระแสต่อต้านชาวจีนหลายครั้งใน
ประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 และกลางศตวรรษที่ 20 แม้ว่าชาวจีนใน
ยุคแรกจะมีบทบาททางเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทย แต่ความสำเร็จและเอกลักษณ์ทาง
วัฒนธรรมของพวกเขาทำให้ชาวไทยบางส่วนเกิดความกังวล และไม่พอใจ อย่างไรก็ตาม ในช่วง
ปลายศตวรรษที่ 20 รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของชาวจีนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และ
สังคมของประเทศไทย จึงเริ่มน่านโยบายที่เปิดกว้างและครอบคลุมมากขึ้นมาใช้ ชาวจีนในประเทศไทย
ไทยค่อย ๆ หลอมรวมเข้ากับสังคมไทย วัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยผสมผสานกัน และชาวจีน
จำนวนมากยอมรับอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของไทย กลายเป็น “คนไทยเชื้อสายจีน” ปัจจุบัน ชาวจีน
ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่ขาดไม่ได้ในสังคมไทย และกระแสต่อต้านชาวจีนได้ลดลงเรื่อย ๆ ดังนั้นเราจึง

สามารถเห็นได้ในช่องความคิดเห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบันสามารถยอมรับอย่างภาคภูมิใจว่าตนมีสายเลือดจีน

2.3) ขึ้นชมว่ารายการทำออกมาได้ดีมาก ทำให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวฮากกา

ผู้ชมหลายคนคิดว่ารายการนี้ยอดเยี่ยมมาก ไม่เพียงแต่ช่วยให้ตัวเองของสารคดีได้พบกับบรรพบุรุษของตน แต่ยังทำให้ทุกคนได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของชาวจีนโพ้นทะเล รวมถึงได้รู้จักประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวฮากกา

- รายการนี้ดีมาก ๆ
- สุดยอดเยี่ยม!!!
- ชอบจังเลยคะ
- ชอบครับมีสาระดี
- ชอบเพลงประกอบสารคดีมาก หาให้หน่อยครับขอบคุณ
- ชอบครับมีสาระดี

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

- Great presentations of HAKKA!!!! THANKS.
- (แปล: การนำเสนอเกี่ยวกับชาวฮากกายอดเยี่ยมมาก !!!! ขอขอบคุณ)
- ชอบทุกเรื่องที่น่ามาเสนอ ได้ความรู้กับชมสถานที่เดิมอิมมาก
- ชอบจังเลย ชอบดูบ้านโบราณของคนเอเซีย
- Wow, amazing. Thanks for uploading
- (แปล:ว้าว น่าทึ่งมาก ขอขอบคุณที่อัปโหลด)

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 2/4 บ้านดินกับอาคารคนตุ่ผู้มาเยือน” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZLqcGpauMJl&t=0s>).

●ขอแสดงความชื่นชมกับ Thai PBS และคณะจัดทำที่ผลิตรายการดี ๆ อย่างนี้ขึ้นมาครับ ผมเป็นลูกหลานคนจีนแคะในไทยคนหนึ่ง ได้รับประโยชน์และความรู้เกี่ยวกับรากเหง้าของบรรพบุรุษผมอย่างมาก ขอขอบคุณอีกครั้งครับ

- ขอบคุณนะคะ จากลูกหลานฮากกาคะ

- ขอบคุณที่มาย้ำเตือนภาษาจีนแคะที่กำลังจะลืมหายไป ช่วยกรุณาทำต่อไปนะ ลู้ ๆ ๆ
- ฉันก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนแคะ ขอขอบคุณรายการนี้ที่ทำให้รู้จักบรรพบุรุษอาหง
- ขอบคุณที่มีรายการดี ๆ ให้ลูกหลานคนฮากกา ได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของบรรพชน

ภูมิใจที่เกิดมาเป็นลูกหลานชาวฮากกาคณจีนแคะในไทย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 3/4 สื่อสำเนียงภาษาจีนแคะที่เหม่ยโจว” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (<https://www.youtube.com/watch?v=mRKs6sNZhtc&t=0s>).

จากความคิดเห็นข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้ชมไม่ว่าจะมองว่าประเทศจีนเป็นแหล่งค้นหารากเหง้าของคนไทยเชื้อสายจีน หรือชื่นชมวัฒนธรรมบ้านเรือนของชาวฮากกาที่หลงเหลืออยู่ในจีนส่วนใหญ่แล้วผู้ชมจะให้ความคิดเห็นในเชิงบวกเป็นอย่างมาก แต่ก็มีบางส่วนที่แสดงความคิดเห็นในเชิงลบ เช่น

- กลับไปพักอาศัยอยู่ได้เลยนะเพราะที่นี่ประเทศไทย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง Hakka People ตอนที่ 1/4 กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” โดย Thai PBS, 30 สิงหาคม พ.ศ. 2552 (https://www.Youtube.com/watch?v=p5ot4K-D_Gw).

โดยรวมแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทำสารคดีหรือความคิดเห็นของผู้ชม ล้วนเป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในเชิงบวก และได้ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมตัวบทและความคิดเห็นของผู้ชม ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีคนไทยจำนวนมากขึ้นที่เลือกเดินทางไปประเทศจีนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงหาดันตระกูล พวกเขาค้นหารากเหง้าของครอบครัวผ่านการเยี่ยมชมถิ่นกำเนิดบรรพบุรุษและการบูชาบรรพบุรุษ การกระทำเช่นนี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงความเคารพต่อบรรพบุรุษเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดความรู้สึกผูกพันและการยอมรับทางอารมณ์ที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นต่อประเทศจีน

ดังนั้น สารคดีเกี่ยวกับจีนของประเทศไทยจึงได้ถ่ายทอดการเดินทางหาดันตระกูลของชาวจีนแคะ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีน การยอมรับในอัตลักษณ์ของชาวไทยเชื้อสายจีน ความเหมือนทางวัฒนธรรมและความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ระหว่างจีนและไทย ทำให้ชาวไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทยหลายคนหววนึกถึงอดีต และกระตุ้นให้พวกเขาอยากเดินทางไปจีนเพื่อตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษ ด้วยเหตุนี้ สารคดีของไทยจึงได้สร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมาก กลุ่มชาวจีนเหล่านี้กระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลก ก่อให้เกิดชุมชนขนาดใหญ่และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ชาวจีนจำนวนมากได้เดินทางไปต่างประเทศด้วยเหตุผลหลากหลาย เช่น เพื่อการศึกษา การค้า

การทำงาน และการอพยพ พวกเขาได้ต่อสู้และพยายามอย่างหนักในดินแดนต่างประเทศ ไม่เพียงแต่สร้างคุณูปการสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความก้าวหน้าของสังคมในท้องถิ่น แต่ยังสืบสานและส่งเสริมวัฒนธรรมจีนให้คงอยู่ กลายเป็นสะพานเชื่อมโยงระหว่างจีนกับโลก ชาวจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ไม่ว่าพวกเขาจะอยู่ที่ใด ต่างก็มีความผูกพันลึกซึ้งกับประเทศจีนและให้ความสนใจในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของประเทศ พวกเขามีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาประเทศจีนในหลายรูปแบบ บางคนลงทุนทำธุรกิจ บางคนบริจาคเงินเพื่อการศึกษา บางคนเผยแพร่วัฒนธรรมจีน และบางคนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างจีนกับต่างประเทศ ซึ่งล้วนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างประชาชนจีนกับประชาชนทั่วโลก

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลจีนยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานเกี่ยวกับชาวจีนโพ้นทะเล โดยได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของชาวจีนโพ้นทะเล รวมถึงให้บริการและสนับสนุนพวกเขาในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองในต่างแดน ในยุคโลกาภิวัตน์ที่กำลังก้าวหน้า ชาวจีนโพ้นทะเลจะยังคงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมสันติภาพและการพัฒนาของโลก

5.2 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่ประเทศไทยถ่ายทำ ทีมถ่ายทำได้เดินทางไปยัง 12 มณฑล 4 เขตปกครองตนเอง และ 2 มหานครในจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยจำนวนมาก สารคดีเหล่านี้ได้ถ่ายทอดภาพลักษณ์ของประเทศจีนที่เป็นรัฐพหุชาติพันธุ์ผ่านการถ่ายทำภูมิประเทศ วัฒนธรรม และประเพณีของสถานที่ต่าง ๆ เหล่านี้

5.2.1 ข้อมูลสังเขปของชาติพันธุ์ประเทศจีน

ประเทศจีนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่สมัยโบราณบรรพบุรุษของประชาชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของจีนได้ทำงาน ใช้ชีวิต และสืบเชื้อสายบนแผ่นดินจีน โดยร่วมกันใช้สติปัญญาสร้างสรรค์อารยธรรมจีนและสร้างประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่เป็นเอกภาพ ตามการสำรวจและสถิติที่ได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลจีน สาธารณรัฐประชาชนจีนมีชาติพันธุ์ที่ได้รับการยอมรับทั้งหมด 56 ชาติพันธุ์ ส่วนที่เหลือเป็นชาติพันธุ์ที่ยังไม่ได้รับการจำแนก

ตามข้อมูลหลักจากการสำรวจสำมะโนประชากรทั่วประเทศครั้งที่หก ประชากรชาวฮั่นมีมากกว่า 1,200 ล้านคน สัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นประมาณ 91.51% ของประชากรทั้งหมดในประเทศ

จากภาพ 5-12 จะเห็นได้ว่า ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนกระจายตัวตั้งถิ่นฐานอยู่ทั่วประเทศ บริเวณที่มีจุดแสดง คือ ที่ตั้งของชุมชนกลุ่มน้อย ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ใน เขตปกครองตนเองมองโกเลียใน เขตปกครองตนเองชาติพันธุ์อุยกูร์ซินเจียง เขตปกครองตนเองชาติพันธุ์หุยหนิงเซีย เขตปกครองตนเองชาติพันธุ์จ้วงกว่างซี เขตปกครองตนเองทิเบต มณฑลยูนนาน มณฑลกุ้ยโจว มณฑลชิงไห่ มณฑลเสฉวน มณฑลกานซู มณฑลเหอหลงเจียง มณฑลเหลียวหนิง มณฑลจี๋หลิน มณฑลหูหนาน มณฑลหูเป่ย์ มณฑลไห่หนาน และมณฑลไต้หวัน มณฑลที่มีจำนวนกลุ่มชาติพันธุ์มากที่สุดคือมณฑลยูนนาน ซึ่งมี 25 กลุ่มชาติพันธุ์ แสดงให้เห็นว่า ประเทศจีนมีความหลากหลายของชนเผ่าที่ดำรงอยู่ร่วมกัน โดยมีชนเผ่าต่าง ๆ กระจายอยู่ทั่วประเทศทั้งหมด 56 ชนเผ่า

ตารางที่ 5-1 ตารางพินอินของ 56 ชาติพันธุ์ของประเทศไทยจีน (เรียงตามลำดับพินอิน)

เลขที่	ชาติพันธุ์	พินอิน	เลขที่	ชาติพันธุ์	พินอิน
1	อาซาง (阿昌族)	ā chāng zú	29	ลีซู่ (傈僳族)	lì sù zú
2	ปาย (白族)	bái zú	30	ลัวปา (珞巴族)	luò bā zú
3	เป่าอัน (保安族)	bǎo ān zú	31	แมนจู (满族)	mǎn zú
4	ปู้หลง (布朗族)	bù lǎng zú	32	เหมานัน (毛南族)	máo nán zú
5	ปู้อี้ (布依族)	bù yī zú	33	เหมินปา (门巴族)	mén bā zú
6	เกาหลี (朝鲜族)	cháo xiǎn zú	34	มองโกล (蒙古族)	měng gǔ zú
7	ต้าโ่วร์ (达斡尔族)	dá wò ěr zú	35	ม้ง (苗族)	miáo zú
8	ไต (傣族)	dǎi zú	36	มู่เหล่า (仫佬族)	mù lǎo zú
9	เต๋ออัน (德昂族)	dé áng zú	37	น่าซี (纳西族)	nà xī zú
10	ตงเซียง (东乡族)	dōng xiāng zú	38	นู่ (怒族)	nù zú
11	ต้ง (侗族)	dòng zú	39	ผู่หมี่ (普米族)	pǔ mǐ zú
12	ตู๋หลง (独龙族)	dú long zú	40	เซียง (羌族)	qiāng zú
13	รัสเซีย (俄罗斯族)	é luó sī zú	41	ซาลา (撒拉族)	sā lā zú
14	เอ้อหลุนซุน (鄂伦春族)	è lún chūn zú	42	เซอ (畲族)	shē zú
15	เอ้อเวินเค่อ (鄂温克族)	è wēn kè zú	43	ส่วย (水族)	shuǐ zú
16	เกาซาน (高山族)	gāo shān zú	44	ทาจิก (塔吉克族)	tǎ jí kè zú
17	เกอเหล่า (仡佬族)	gē lǎo zú	45	ทาทาร์ (塔塔尔族)	tǎ tǎ ěr zú
18	ฮาหนี (哈尼族)	hā ní zú	46	ตูเจีย (土家族)	tǔ jiā zú
19	คาร์ซัค (哈萨克族)	hā sà kè zú	47	ตู (土族)	tǔ zú
20	ฮั่น (汉族)	hàn zú	48	ว้า (佤族)	wǎ zú
21	เฮ้อเจ้อ (赫哲族)	hè zhé zú	49	อุยกูร์ (维吾尔族)	wéi wú ěr zú

เลขที่	ชาติพันธุ์	พินอิน	เลขที่	ชาติพันธุ์	พินอิน
22	อุซเบก (乌兹别克族)	wū zī bié kè zú	50	หุย (回)	huí zú
23	จื๋น (基诺族)	jī nuò zú	51	สือป้อ (锡伯族)	xī bó zú
24	จิง (京族)	jīng zú	52	เย้า (瑶族)	yáo zú
25	จิ้งโถ (景颇族)	jīng pō zú	53	อี (彝族)	yí zú
26	เคอร์กิข (柯尔克孜族)	kē ěr kè zī zú	54	วี๋กุ๋ (裕固族)	yù gù zú
27	ลาฮู่ (拉祜族)	lā hù zú	55	ทิเบต (藏族)	zàng zú
28	หลี่ (黎族)	lí zú	56	จ้วง (壮族)	zhuàng zú

หมายเหตุ. จาก “ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย” โดย YANE YIN , 2567.

ตาราง 5-40 แสดงชื่อของ ชาติพันธุ์ทั้ง 56 ชาติพันธุ์ในประเทศจีน พวกเขาเป็นครอบครัวเดียวกันของชนชาติจีน ทั้ง 56 ชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งรวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ของชนชาติจีน

5.2.2 การสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายในสารคดีไทย ภายใต้ทฤษฎีภาพตัวแทน

ทีมงานสารคดีของประเทศไทยได้เดินทางมาถ่ายทำในประเทศจีน โดยเน้นการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ถือเป็นกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมที่มีความหมายอย่างยิ่ง พวกเขาได้เดินทางไปยัง 12 มณฑล 4 เขตปกครองตนเองและ 2 มหานคร ดังภาพ 5-13 ได้สำรวจมณฑลยูนนาน เขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่จำนวนมาก ผ่านเลนส์กล้องจึงสามารถถ่ายทอดภาพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างสมจริงในสารคดีเกี่ยวกับจีน

ภาพที่ 5-13 แผนที่ประเทศจีนที่สารคดีไปถ่ายทำ

หมายเหตุ. ปรับปรุงจากแผนที่ประเทศจีน, โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติจีน โดย YANE YIN, ออกแบบเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2566

จากแผนที่ข้างต้นจะเห็นว่า ดาวห้าแฉกเป็นเมืองที่ผู้ผลิตสารคดีไทยเคยไปเยี่ยมชม ผู้ผลิตได้ถ่ายทำเนื้อหาหลายชนเผ่า แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมแต่ละชนกลุ่มน้อยในสารคดี โดยนำเสนอจากสารคดี ดังตาราง 5-2

ตารางที่ 5-2 สารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของประเทศจีน

เลขที่	ปี ค.ศ.	ชื่อ	ชนกลุ่มน้อย
1	2014	Spirit of Asia: ในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์	ลีซู ไป
2	2014	Spirit of Asia: อิสซิก คูล ไช่เม็กแห่งเทียนชาน	อูยгур หุย คาซัค
3	2014	Spirit of Asia: หวงเหอ...มาตุธารแดนมังกร	หุย
4	2014	Spirit of Asia: อารยชนแดนทุ่งหญ้า	หุย ทิเบต
5	2014	Spirit of Asia: จิวไจ้โกว สวรรค์บนโลกมนุษย์	ทิเบต
6	2015	Spirit of Asia: อูยгурได้ร่มเงาเงิน	อูยгур
7	2015	Spirit of Asia: อูยгурคือใคร	อูยгур คีร์กีซ ทาจิก

เลขที่	ปี ค.ศ.	ชื่อ	ชนกลุ่มน้อย
8	2015	Spirit of Asia: รอยตะเข็บที่อ่อนไหวของจีน	อุยกูร์ คีร์กีซ ทาจิก
9	2016	Spirit of Asia: ชัมบาลา อยู่เหนือ	หุย ทิเบต
10	2016	Spirit of Asia: ความเร่าร้อนในคิมหันต์ฤดู	ทิเบต
11	2016	Spirit of Asia: เรือกุ้ง ศิลป์ทิเบต	ทิเบต
12	2016	Spirit of Asia: หมู่บ้านลับแลของชาวจ้วง	จ้วง
13	2016	Spirit of Asia: จ้วงในลวดลายมังกร	จ้วง
14	2016	Spirit of Asia: สำเนียงชีวิตชาวจ้วงในเมือง	จ้วง
15	2017	Spirit of Asia: หมู่บ้านน้ำ	จ้วง เย้า
16	2018	Spirit of Asia: เจงกิสข่าน ตำนานที่ถูกปลุกให้ตื่นขึ้นอีกครั้ง	มองโกเลีย
17	2019	Spirit of Asia: เจงกิสข่านกับยุทธศาสตร์และอาชา	มองโกเลีย
18	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมืองสามฝั่งฟ้าแห่งยูนนาน	ไทลื้อ
19	2019	Spirit of Asia: สยายปีกข้ามฝั่งน้ำ: วิธีการค้าขายยูนนาน-เมียนมา	ไทใหญ่
20	2019	Spirit of Asia: สยายปีกสู่เมียนมา วิธีการค้าได้ฟ้ารัฐฉาน	ไทใหญ่

หมายเหตุ. จาก “ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยเชิงสังเขป” โดย YANE YIN , 2566.

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่า สารคดี Spirit of Asia มี 20 เรื่องที่พูดถึงชนกลุ่มน้อยของประเทศจีน ผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนที่ปรากฏในสารคดีเกี่ยวกับจีนของประเทศไทย และศึกษาจากการชมสารคดี โดยใช้ทฤษฎีการสร้างภาพแทน พบว่าในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย ได้มีการนำเสนอเกี่ยวกับเทศกาล ชุดแต่งกาย และวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ ซึ่งได้สร้างภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านภาพตัวแทนด้านภาษา ด้านการแต่งกาย ด้านประเพณีและขนบธรรมเนียมดังต่อไปนี้

1) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายในด้านภาษา

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ หลายภาษา และหลายตัวอักษร มีชาติพันธุ์ทั้งหมด 56 ชาติพันธุ์ มีภาษามากกว่า 80 ภาษา และมีตัวอักษร 30 แบบ ชนชาติอื่นมีภาษาของตนเอง ภาษาจีนเป็นภาษาของชาติพันธุ์อื่น อยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต เป็นภาษาที่ใช้กันทั่วไปในประเทศจีนปัจจุบัน และเป็นหนึ่งในภาษาสากลของโลก

รัฐบาลจีนยึดมั่นในนโยบายความเสมอภาคด้านภาษา โดยยึดหลัก “ทุกชาติพันธุ์ในสาธารณรัฐประชาชนจีนเสมอภาคกัน” มุ่งมั่นในการรักษาความหลากหลายทางภาษาด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีความสามัคคี กฎหมายหลายฉบับ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายการปกครองตนเองของชนชาติส่วนน้อยแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

กฎหมายภาษาประจำชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายการศึกษาภาคบังคับแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และกฎหมายอื่น ๆ กำหนดให้ภาษาของทุกชาติพันธุ์อยู่ร่วมกันอย่างเสมอภาค ห้ามการเลือกปฏิบัติทางภาษาในทุกรูปแบบ ทุกชาติพันธุ์สามารถใช้และพัฒนาภาษาและอักษรของตนเองได้โดยเสรี รัฐส่งเสริมให้ชาติพันธุ์เรียนรู้ภาษา และอักษรซึ่งกันและกัน และยืนยันที่จะส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางและอักษรมาตรฐานของจีน

นโยบายภาษาสำคัญเหล่านี้ที่รัฐบาลดำเนินการ ช่วยให้ภาษาของทุกชาติพันธุ์มีการพัฒนาอย่างกลมกลืน มีส่วนสำคัญในการรักษาความเป็นเอกภาพของชาติ ความสามัคคีระหว่างชนชาติ และส่งเสริมการพัฒนาในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ดังนั้นในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย ถึงแม้ภาษาที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาจีนกลาง แต่ในพื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ ก็ยังคงมีภาษาของชนกลุ่มน้อยปรากฏอยู่เช่นกัน

สารคดีได้ถ่ายทำในมณฑลยูนนาน เขตปกครองซินเจียงอุยกูร์ และเขตปกครองกว่างซีจ้วง ซึ่งเป็นมณฑลที่มีชนกลุ่มน้อยมากที่สุดในจีน ทำให้ภาษาพูดและภาษาเขียนมีความหลากหลายมาก ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มมีทั้งภาษาพูดและตัวอักษรของตนเอง เช่น ชาวทิเบต ชาวอุยกูร์ ชาวมองโกล ชาวอี และชาวนาซี ฯ ขณะที่ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มมีเพียงภาษาพูด แต่ตัวอักษรได้สูญหายไป จึงใช้ตัวอักษรจีนแทน เช่น ชาวไป๋

ภาพ 5-14 ข้างล่างเป็นผนังของบ้านชาวไป๋ โดยมีตัวอักษรจีนสี่ตัว “ลม ดอกไม้ หิมะ และดวงจันทร์” เขียนอยู่บนผนัง ซึ่งในเมืองต้าหลี่นั้น “ลม ดอกไม้ หิมะ และดวงจันทร์” มีความหมายพิเศษ เป็นสัญลักษณ์ของภูมิทัศน์ที่โดดเด่นสี่ประการของเมือง และเป็นหนึ่งในจุดเด่นการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดของเมืองต้าหลี่ “ลม” หมายถึง “ลมเซียงกวน” เซียงกวนตั้งอยู่ที่ทางออกของหุบเขา ระหว่างภูเขาซางซานและทะเลสาบเอ๋อไห่ ตำแหน่งทางภูมิศาสตร์พิเศษทำให้ลมที่นี่มีกำลังแรงเป็นพิเศษ ลมนี้ไม่เพียงแต่นำอากาศเย็นสบายมาสู่ต้าหลี่เท่านั้น แต่ยังเป็นหนึ่งในทิวทัศน์ทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ของต้าหลี่อีกด้วย “ดอกไม้” หมายถึง “ดอกไม้เซียงกวน” เซียงกวนตั้งอยู่ทางฝั่งเหนือของทะเลสาบเอ๋อไห่ เป็นทุ่งหญ้าที่เปิดกว้าง ปกคลุมไปด้วยดอกไม้นานาชนิด มีสีสดใสตระการตา ทิวทัศน์ดอกไม้เซียงกวนไม่เพียงแต่งดงามดึงดูดใจเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงวัฒนธรรมการปลูกและรักดอกไม้ของชาวต้าหลี่อย่างแท้จริง “หิมะ” หมายถึง “หิมะซางซาน” ภูเขาซางซานเป็นหนึ่งในภูเขาสำคัญของต้าหลี่ ยอดเขาปกคลุมด้วยหิมะตลอดทั้งปี ทำให้เกิดทิวทัศน์ภูเขาหิมะอันยิ่งใหญ่ โดยเฉพาะในฤดูหนาว ยอดเขาซางซานเต็มไปด้วยหิมะขาวโพลน สวยงามตระการตา หิมะซางซานไม่เพียงแต่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของต้าหลี่ แต่ยังเป็นสวรรค์ของช่างภาพอีกด้วย “ดวงจันทร์” หมายถึง “พระจันทร์เอ๋อไห่” ทะเลสาบเอ๋อไห่เป็นดั่งไข่มุกของต้าหลี่ ผืนน้ำเป็นสีเขียวเข้ม มีความใสสูง เมื่อถึงค่ำคืนที่พระจันทร์เต็มดวง ทิวทัศน์ของพระจันทร์สะท้อนบนผิวน้ำเอ๋อไห่ยิ่งทำให้ผู้คนเคลิบเคลิ้ม เมื่อเดินใกล้ชายฝั่งและมองท้องฟ้า จะเห็นดวงจันทร์สว่างไสว เมื่อมองผิวน้ำ จะเห็นคลื่น

เงินระยิบระยับเอี่ยมถึงขอบฟ้า ดวงจันทร์เอ่อให้ไม่เพียงแต่สวยงามดึงดูดใจ แต่ยังมีอารมณ์โรแมนติก และความรู้สึกทางกวี

ภาพที่ 5-14 ตัวอักษรจีนบนผนังบ้านของชาวไป๋

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดย Thai PBS, 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=eoUKYErC5m0>).

ชาวไป๋มีภาษาของตนเองเรียกว่า "ภาษาชาวไป๋" แต่ตัวอักษรของชาวไป๋ได้สูญหายไปแล้ว ดังนั้นการเขียนตัวอักษรจีนบนบ้านของชาวไป๋จึงเป็นลักษณะวัฒนธรรมที่พบเห็นได้ทั่วไป การเขียนตัวอักษรจีนโดยตรงบนผนังเช่นในภาพที่ 5-14 ไม่เพียงแต่เป็นการตกแต่งบ้าน แต่ยังสะท้อนถึงปรัชญาชีวิตของชาวไป๋ด้วย นอกจากบนผนังแล้ว เสา ประตู และหน้าต่างในบ้านของชาวไป๋ก็มักจะมีการแกะสลักตัวอักษรจีนด้วย เช่นในภาพ 5-15 เนื้อหาที่แกะสลักมักเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ การดำเนินชีวิต และปรัชญา ลวดลายตัวอักษรจีนเหล่านี้ผสมผสานกับการออกแบบสถาปัตยกรรมของบ้านชาวไป๋ ก่อให้เกิดสไตล์การตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์

ภาพที่ 5-15 หน้าต่างในบ้านของชาวไป่ที่มีการแกะสลักตัวอักษรจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดย Thai PBS, 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=eoUKYErC5m0>).

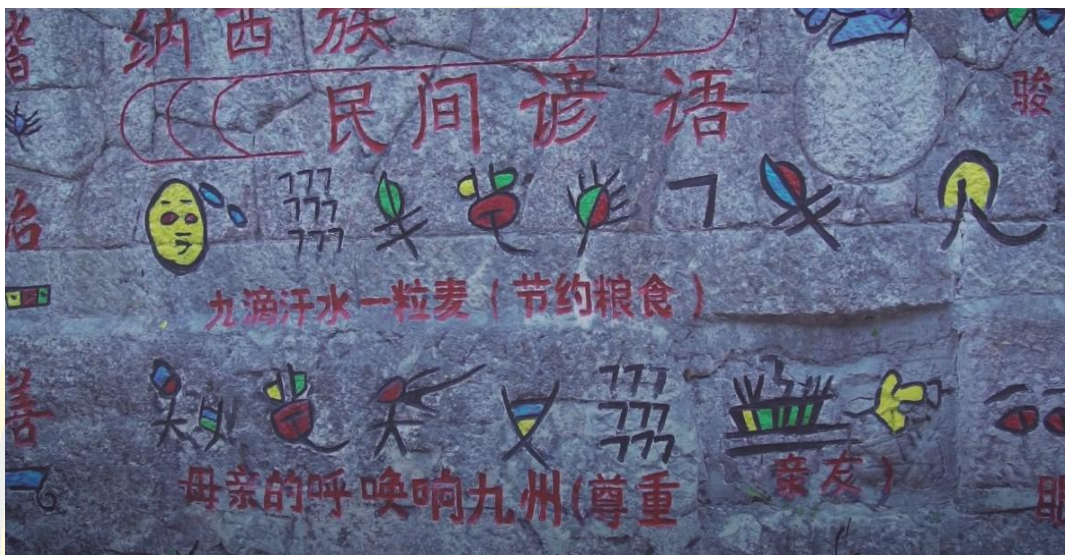
ภาพที่ 5-15 เป็นภาพของชาวไป่ที่แกะสลักอักษรจีนบนหน้าต่าง โดยใช้คำว่า "喜(ซี)" สองตัว ซึ่งสื่อถึงความสุข ความมั่งคั่ง อายุยืนยาว และความเป็นมงคล อักษรเหล่านี้มักปรากฏบนหน้าต่าง หน้าประตู และผนังในรูปแบบการแกะสลักและการลงสี การใช้อักษรจีนอย่างแพร่หลายในบ้านเรือนของชาวไป่ไม่เพียงเป็นการตกแต่ง แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดวัฒนธรรม แสดงถึงการยอมรับในวัฒนธรรมอักษรจีนและความปรารถนาของชาวไป่ที่ต้องการชีวิตที่ดี

ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่มมีทั้งภาษาพูดและอักษรของตนเอง นอกจากนี้ รัฐบาลยังอนุญาตให้ใช้ตัวอักษรของตนได้ พวกเขาเชื่อว่าวัฒนธรรมของชนกลุ่มหนึ่งเป็นสัญลักษณ์และจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ และอักษรเป็นเครื่องมือสำคัญในการบันทึกและเผยแพร่วัฒนธรรม การใช้ตัวอักษรของตนเองจึงไม่เพียงเป็นการเคารพและสืบทอดวัฒนธรรมของตน แต่ยังสะท้อนถึงความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ทุกวันนี้ ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชนกลุ่มน้อยหลายแห่ง นิยมใช้อักษรของตนเองเพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์และความภาคภูมิใจของชาติพันธุ์ เช่น ชาวนาซี ชาวทิเบต และชาวอุยกูร์

สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยได้ถ่ายทำที่มณฑลยูนนาน โดยเน้นถ่ายทำตัวอักษรของชาวนาซีในลีเจียงซึ่งเรียกว่า "ตงปา" ตงปาเป็นอักษรภาพเชิงสัญลักษณ์ที่มีทั้งความหมายและเสียงในตัว ได้รับการยกย่องว่าเป็นอักษรภาพที่ยังคงมีชีวิตอยู่เพียงหนึ่งเดียวในโลก และเป็น "ฟอสซิลที่มีชีวิต" ของตัวอักษร ตัวอักษรตงปามีลักษณะดั้งเดิม อยู่ในช่วงแรกของการเกิดตัวอักษร แต่สามารถใช้บันทึกและเก็บข้อมูลได้อย่างสมบูรณ์ รูปแบบของตัวอักษรมีลักษณะคล้ายภาพวาดที่ชัดเจน แต่ละภาพมีความหมายเฉพาะ เส้น รูปแบบการเขียน และการออกเสียงที่กำหนดไว้ตายตัว มีสัญลักษณ์

มากกว่า 2,000 ตัว ซึ่งมีคำศัพท์ที่หลากหลาย สามารถสื่ออารมณ์ละเอียดอ่อน บันทึกเหตุการณ์ ชับซ้อน และเขียนบทกวีได้ ใช้โดยเฉพาะในการบันทึกคัมภีร์ของศาสนาตงปา

ภาพที่ 5-16 สุภาชิตพื้นบ้านภาษาจีนและภาษาตงปาของชาวนาซี

หมายเหตุ. จาก “สารคดี เทียวจีนเอง ยูนนานเมืองเก่าลี่เจียง EP 2” โดย Crosscutting Journey, 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=TIMvUeNei4Q&t=392s>).

ภาพ 5-16 ข้างบน เป็นสุภาชิตพื้นบ้านเขียนด้วยภาษาจีนและภาษาตงปาของชาวนาซีบน กำแพงที่เมืองโบราณลี่เจียง ประโยคแรกคือ “เหงื่อเก้าหยดต่อข้าวสาลีหนึ่งเมล็ด” จะเห็นได้จากภาพ ว่ามีคนหนึ่งกำลังมีเหงื่อไหล และมีตัวเลข 9 พร้อมใบไม้ที่แทนข้าวสาลี สื่อถึงการที่ต้องใช้ความ พยายามอย่างมากจึงจะได้ข้าวสาลีหนึ่งเมล็ด เรียกร้องให้ทุกคนประหยัดอาหาร ประโยคที่สองคือ “เสียงเรียกของแม่อังก๊องทั่วแผ่นดิน” ในภาพจะมีผู้คน ลม และ 9 ทวีป หมายถึงความรักของแม่ที่มี ต่อลูก เรียกร้องให้ทุกคนเคารพและให้เกียรติญาติสนิทมิตรสหาย

อักษรตงปาเป็นหนึ่งในเนื้อหาสำคัญของวัฒนธรรมโบราณชาวนาซี ซึ่งเป็นผลลัพธ์จากการ สร้างสรรค์และสั่งสมองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคมศาสตร์ของชาวนาซี โดยสะท้อน ให้เห็นถึงมุมมองจักรวาล ทศนคติต่อธรรมชาติ และมุมมองต่อชีวิตของชาวนาซี ที่ส่งผลอย่างลึกซึ้งต่อ ประเพณีและวิถีชีวิตของภูมิภาคตะวันตกเฉียงใต้ แม้ว่าอักษรตงปาจะมีคุณค่าทางวัฒนธรรมสูง แต่ การสืบทอดกลับเผชิญกับวิกฤตที่อาจสูญหาย ด้วยการเร่งรัดของกระบวนการสมัยใหม่และการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ ทำให้มีคนสนใจเรียนรู้และสืบทอดอักษรตงปาน้อยลง ปัจจุบัน อักษรตงปาได้กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมโลก เมืองโบราณลี่เจียงซึ่งเป็นเมืองวัฒนธรรมโลกดึงดูด นักท่องเที่ยววันนับหมื่นคนทุกปี ที่เมืองโบราณแห่งนี้มองเห็นอักษรตงปาได้ทั่วไป ทำให้มีคนให้ความสนใจ มากขึ้น รัฐบาลจึงได้เพิ่มความพยายามในการปกป้องและสืบทอดเพื่อให้มรดกทางวัฒนธรรมอัน ล้ำค่านี้คงอยู่และเจริญรุ่งเรืองต่อไป

อักษรตงปาของชาวนาซีในลี่เจียงได้กลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลกแล้ว แต่เนื่องจากการใช้งานจริงในชีวิตประจำวันไม่มากนัก ชาวนาซีอาจจะพูดภาษานาซีในการสื่อสาร แต่ในโรงเรียนและที่ทำงานส่วนใหญ่จะใช้ภาษาจีนกลางและอักษรจีน อย่างไรก็ตาม ชนกลุ่มน้อยบางกลุ่ม เช่น ชาวทิเบต ยังคงใช้ทั้งภาษาและตัวอักษรของตนเองในชีวิตประจำวันอย่างแพร่หลาย

ภาพที่ 5-17 The Kalachakra Mandala

หมายเหตุ. จาก “สารคดี เทียวจีนเอง ยูนนาน หุบเขาเสือกระโจน แสงกริลา EP 4” โดย Crosscutting Journey, 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=TIMvUeNei4Q&t=392s>).

ภาพ 5-17 ช้างบน เป็นสถานที่พุทธศาสนานิกายแบบทิเบต “ซัมบาลา” (The Kalachakra Mandala 香巴拉时轮坛城) ตั้งอยู่เขตปกครองตนเองทิเบต เมืองแสงกริลาจังหวัดต๋ิงชิ่งมณฑลยูนนาน ชื่อของอาคารเขียนด้วยภาษาทิเบตโดยตรง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความยิ่งใหญ่ ผสมผสานสถาปัตยกรรมสมัยใหม่และสถาปัตยกรรมแบบทิเบตไว้อย่างลงตัว โดยที่นี่ได้แสดงออกถึงวัฒนธรรมทิเบตและพุทธศาสนานิกายแบบทิเบตอย่างลึกซึ้ง ในพื้นที่ท่องเที่ยวมีการจัดแสดงพื้นที่สมบัติล้ำของทิเบต รูปปั้นพระพุทธรูปเจ้ากาลจักร อาวุธแบบทิเบต ห้องจัดแสดงศาสตราวุธทิเบต และห้องจัดแสดงซัมบาลาหลายสีสัน เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้เยี่ยมชมสามารถชมของสะสมที่สวยงามในขณะเดียวกันก็เข้าใจถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความเชื่อทางศาสนาของชาวทิเบต นอกจากนี้ยังมีการจัดแสดงภาพธันคา (Thangka) การแสดงแบบสามมิติของสถานที่พุทธศาสนานิกายแบบทิเบต และโครงการพิเศษอื่น ๆ ซึ่งแสดงถึงผลสัมฤทธิ์ทางปัญญาของชาติพันธุ์ทิเบตในหลากหลายด้าน และมอบประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายให้กับผู้เยี่ยมชม พร้อมทั้งมีการจัดกิจกรรม

สื่อสารและทัวร์ประสบการณ์ทางวัฒนธรรมเพื่อให้ผู้คนได้สัมผัสและเข้าใจเสน่ห์ที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมทิเบตมากขึ้น

แน่นอนว่าสิ่งที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นสถานที่ของพุทธศาสนานิกายแบบทิเบต ซึ่งการใช้ภาษาทิเบตในสถานที่เหล่านี้ถือเป็นเรื่องธรรมดาอย่างยิ่ง แต่ในพื้นที่ปกครองตนเองของชาวทิเบต นอกจากสถานที่ทางศาสนาแล้ว หลายสถานที่ยังใช้ภาษาทิเบตด้วย เช่น ป้ายบอกทางที่นอกจากจะเขียนเป็นภาษาจีนแล้ว ยังเพิ่มภาษาทิเบตเข้าไปด้วย เนื่องจากแฉงกรีล่าเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติ และเป็นที่ยึดใจในโลกตะวันตกจาก นวนิยายของเจมส์ ฮิลตัน เรื่อง "The Lost Horizon" ซึ่งมีนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกจำนวนมากเดินทางมาเยี่ยมชมทุกปี ดังนั้นป้ายบอกทางหลายป้ายจึงมีทั้งภาษาจีน ภาษาทิเบต และภาษาอังกฤษ ดังภาพ 5-18

ภาพที่ 5-18 ป้ายบอกทางที่เขตปกครองตนเองทิเบตจังหวัดดีชิง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี เทียวจีนเอง ยูนนาน หุบเขาเสือกระโจน แฉงกรีล่า EP 4” โดย Crosscutting Journey, 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=TIMvUeNei4Q&t=392s>).

จากภาพด้านบนจะเห็นได้ว่า ในเขตปกครองตนเองชนทิเบตดีชิง ป้ายบอกทางใช้ทั้งภาษาจีน ทิเบต และอังกฤษ ในประเทศจีน แม้ว่ารัฐบาลจะส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษากลางของชาติอย่างกว้างขวาง แต่ในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย รัฐบาลก็เคารพวัฒนธรรมท้องถิ่นและสนับสนุนการพัฒนาและความรุ่งเรืองของภาษาและอักษรท้องถิ่น ดังนั้นในพื้นที่ชนกลุ่มน้อย ป้ายบอกทาง ป้ายโฆษณา และอื่น ๆ จึงยังสามารถใช้ภาษาและอักษรของชนกลุ่มน้อยได้

ภาพที่ 5-19 ป้ายร้านค้าในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อุยกูร์ได้ร่มเงาจีน” โดย Thai PBS, 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 (<https://www.youtube.com/watch?v=gi50rccLzAk>).

ตามภาพ 5-19 แสดงให้เห็นว่า ในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ ชาวบ้านท้องถิ่นยังคงชอบใช้ภาษาอุยกูร์ในการเขียนป้ายโฆษณาสำหรับร้านค้าของตน อย่างไรก็ตาม ด้วยการส่งเสริมและความแพร่หลายของภาษาจีน รวมถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในซินเจียง ทำให้ชื่อร้านค้าหลายแห่งได้เพิ่มอักษรจีนเข้าไปในชื่อเดิม ดังนั้น ในซินเจียง จึงสามารถพบป้ายโฆษณาร้านค้าที่เขียนด้วยภาษาของชาวอุยกูร์และอักษรจีนอยู่ทั่วไป

ภาพที่ 5-20 ป้ายสถานที่ในเขตปกครองตนเองไตและจิงโกใต้คง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สยายปีกข้ามฝั่งน้ำ วิธีการค้ายุennาน-เมียนมา โดย Thai PBS, 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 (https://www.youtube.com/watch?v=0pHIAIOR3_Q).

ชาติพันธุ์ไทที่มีเชื้อสายเดียวกันกับประเทศไทยก็มีตัวอักษรของตนเองเช่นกัน ดังนั้นในเขตปกครองตนเองไตและจิงโกใต้คง รวมถึงเขตปกครองตนเองไตสิบสองปันนาในมณฑลยูนนาน สามารถใช้ภาษาและอักษรของชนกลุ่มน้อยในพื้นที่สาธารณะได้เช่นกัน ภาพ 5-20 เป็นป้ายสถานที่ของหน่วยอนุรักษ์โบราณสถานในใต้คง ซึ่งเขียนด้วยภาษาจีนและอักษรไต

โดยสรุป สารคดีเกี่ยวกับจีนของประเทศไทยที่แสดงให้เห็นถึงการใช้ภาษาที่หลากหลายในจีน เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ สิ่งนี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของจีน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกของการยอมรับในแต่ละชาติพันธุ์ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ อีกทั้งยังเห็นได้ว่าจีนจะยังคงยึดมั่นในแนวคิดนี้ต่อไป เพื่อส่งเสริมการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ในอนาคต

2) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายในด้านการแต่งกาย

นอกจากสารคดีเกี่ยวกับจีนของประเทศไทยจะแสดงให้เห็นว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ผ่านการใชภาษาที่หลากหลายแล้ว ยังใช้ภาพตัวแทนเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์เป็นอีกวิธีหนึ่ง ในการแสดงให้เห็นว่า ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ ประเทศจีนเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ที่มี ชาติพันธุ์ทั้งหมด 56 ชนชาติ แต่ละชาติพันธุ์มีวัฒนธรรมดั้งเดิมและรูปแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ เครื่องแต่งกายเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแนวคิดความงามของแต่ละชาติพันธุ์เท่านั้น แต่ยังแสดงถึงความหลากหลายและการยอมรับของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย การแสดงเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์ต่าง ๆ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของชาติพันธุ์ในประเทศจีนได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่ชุดของชาติพันธุ์ไปในเมืองต้าหลี่ ชุดของชนชาติน่าซีในลี่เจียง ชุดทิเบตของชาวทิเบต ชุดของชาวอุยกูร์ เครื่องเงินของชาวเหมียว ไปจนถึงผ้าทอของชาวจ้วง เครื่องแต่งกายแต่ละชุดล้วนบรรจุความทรงจำทางประวัติศาสตร์และมรดกทางวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ ทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสเสน่ห์ของวัฒนธรรมที่หลากหลายของจีนได้อย่างลึกซึ้ง

ภาพที่ 5-21 ชุดผู้หญิงของชาติพันธุ์ไป๋

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดย Thai PBS, 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=eoUKYErC5m0>).

ภาพ 5-21 เป็นภาพที่ชุดชาติพันธุ์ไป๋ ชาติพันธุ์ไป๋ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตปกครองตนเอง ชาติพันธุ์ไป๋เมืองต้าหลี่ มณฑลยูนนาน ซึ่งนิยมสีขาว และเครื่องแต่งกายมีสีขาวเป็นสีหลัก ความพิเศษที่สุดของชุดชาติพันธุ์ไป๋ในต้าหลี่คือเครื่องประดับศีรษะของผู้หญิง ซึ่งสะท้อนถึง "สายลม ดอกไม้ หิมะ และพระจันทร์" ของต้าหลี่ พูบเครื่องประดับศีรษะแทน "สายลมแห่งเซียงกวาน" สื่อถึงสายลมที่พัดผ่านเซียงกวานตลอดทั้งปี ดอกไม้บนเครื่องประดับแทน "ดอกไม้แห่งเซียงกวาน" สื่อถึงความงดงามของ ดอกไม้ที่เบ่งบานในเซียงกวาน สีขาวบริสุทธิ์บนยอดหมวกแทน "หิมะแห่งเซียงกวาน" สื่อถึงหิมะขาวที่ปกคลุมยอดเซียงกวาน และรูปทรงโค้งของเครื่องประดับแทน "พระจันทร์แห่งทะเลสาบเอ๋อไห่" สื่อถึงพระจันทร์เต็มดวงที่ลอยขึ้นเหนือทะเลสาบเอ๋อไห่ เครื่องแต่งกายแบบนี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไป๋ แต่ยังสะท้อนถึงความรักที่พวกเขามีต่อสิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและความปรารถนาในชีวิตที่ดีงาม

ภาพที่ 5-22 เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์จ้วงในเขตปกครองตนเองจ้วงเหวินชาน มณฑลยูนนาน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องจ้วงในลวดลายมังกร” โดย Thai PBS, 27 มีนาคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=hrhWro80otU>).

ชาติพันธุ์จ้วงเป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในจีน และมีแขนงย่อยจำนวนมาก ซึ่งเครื่องแต่งกายแต่ละพื้นที่ก็แตกต่างกันไปตามท้องถิ่น เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป เครื่องแต่งกายหลายแบบก็มีการเปลี่ยนแปลง แต่ยังสามารถแยกแยะชาติพันธุ์จ้วงในแต่ละพื้นที่ได้จากเครื่องประดับศีรษะ เช่น ในภาพที่ 5-22 เป็นชุดเครื่องแต่งกายของชนชาติจ้วงในอำเภอมาเกวียน เขตปกครองตนเองจ้วงเหวินชาน มณฑลยูนนาน ลักษณะที่เด่นชัดที่สุดคือเครื่องประดับศีรษะที่เลียนแบบเขาควาง

ในภาพที่ 5-23 เป็นชุดเครื่องแต่งกายของชนชาติจ้วงในเขตปกครองตนเองจ้วงมณฑลกว่างซี จากเครื่องแต่งกายจะเห็นได้ว่าผู้ชายแต่งกายค่อนข้างเรียบง่าย ในขณะที่ผู้หญิงแต่งกายหลากหลาย และมีสีสันเป็นพิเศษ โดยชื่นชอบการใช้ผ้าสีปักลวดลายลงบนรองเท้า หมวก และผ้าก้นอก ลวดลายที่ปักมีทั้งรูปคน สัตว์ปัก สัตว์ต่าง ๆ และดอกไม้หลากหลายรูปแบบ สีสันสดใสสะดุดตา นอกจากนี้ยังนิยมสวมเสื้อแขนสั้นและกระโปรงสั้นตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศมรสุมเขตร้อนชื้นและกึ่งร้อนชื้นของประเทศจีนตอนกลางและตอนใต้ มีสภาพอากาศอบอุ่นและพลังงานความร้อนอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากลักษณะภูมิอากาศ เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์จ้วงในกว่างซีจึงนิยมเป็นชุดกระโปรงหรือชุดสั้นแบบเสื้อและกางเกง

ภาพที่ 5-23 เครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์จ้วงในเขตปกครองตนเองจ้วง มณฑลกว่างซี

หมายเหตุ. จาก “สารคดี เที้ยวจีนเอง เที้ยวชนบทจีน หยางซั่ว EP 9” โดย Crosscutting Journey, 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2564 (<https://www.youtube.com/watch?v=r6OEoDoYk1E>).

ดังนั้น ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันมักมีสภาพภูมิอากาศ ลักษณะภูมิประเทศ และทรัพยากรธรรมชาติที่แตกต่างกัน ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการเลือกเครื่องแต่งกายของผู้คน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศที่เฉพาะเจาะจง แสดงให้เห็นว่าเครื่องแต่งกายไม่ได้มีไว้เพื่อความสวยงามเท่านั้น แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือเพื่อการใช้งานที่เหมาะสม ในพื้นที่ที่มีอากาศร้อน เหมาะสมกับเสื้อผ้าที่บางเบาและระบายอากาศได้ดี แต่ในพื้นที่ที่มีอากาศหนาวเย็น ผู้คนอาจต้องสวมใส่เสื้อผ้าที่หนาและให้ความอบอุ่น เช่น ชาวทิเบตที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีระดับความสูงมากเป็นเวลานาน เครื่องแต่งกายของพวกเขาจึงค่อนข้างหนาและอบอุ่น

ภาพที่ 5-24 ชุดชาวทิเบตเขตปกครองตนเองทิเบตกานหนาน มณฑลกานซู

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง เร่อกึง ศิลป์ทิเบต” โดย Thai PBS, 11 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=c6MQEZ8qrf8>).

เขตปกครองตนเองทิเบตกานหนาน ตั้งอยู่ที่ขอบด้านตะวันออกเฉียงเหนือของที่ราบสูงทิเบต มีลักษณะของภูมิอากาศแบบทวีป มีแสงแดดมากแต่มีการใช้ประโยชน์ต่ำ อุณหภูมิไม่เพียงพและความแตกต่างในระดับความสูงค่อนข้างมาก โดยมีความสูงที่สุดที่ 4,920 เมตร และความสูงต่ำที่สุดที่ 1,172 เมตร ผู้คนมักสวมเสื้อผ้าที่หนา สะดวกในการทำงาน และช่วยให้ความอบอุ่น ในวันเทศกาลหรือในเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เสื้อผ้ามักจะเปลี่ยนไปมาก เทศกาลเสื้อผ้ามักจะหรูหราว่าเสื้อผ้าที่ใส่ในชีวิตประจำวัน ในภาพ 5-24 ก็เป็นชุดชาวทิเบตในเขตปกครองตนเองทิเบตกานหนาน มณฑลกานซู ที่ใส่ในเทศกาลเดือนมิถุนายน ในภาพคือกำลังทำพิธีไหว้เทพ ไหว้ฟ้าและแสดงเครื่องแต่งกายของชาวทิเบต

ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนมีความหลากหลายอย่างมากในเรื่องเสื้อผ้าและการแต่งกาย ในหลายเทศกาลพวกเขาจะสวมใส่ชุดพิเศษที่หรูหราและมีเอกลักษณ์ แต่ในชีวิตประจำวันยังคงเน้นความจริงจังและความสะดวกสบาย เช่นเดียวกับเสื้อผ้าของชาวทิเบตที่อาศัยอยู่ในหุบเขาจิวโจ้วโกวตามภาพ 5-25 ซึ่งจะดูเรียบง่ายและใช้งานได้จริง แต่ผู้ที่เข้าใจในเสื้อผ้าของชนกลุ่มน้อยสามารถบอกได้จากการแต่งกายประจำวันว่าเป็นชาติพันธุ์ไหน

ภาพที่ 5-25 ชาวทิเบตในหุบเขาจิวโจ้วโกว

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง จิวโจ้วโกว สวรรค์บนโลกมนุษย์” โดย Thai PBS, 21 ธันวาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=77xCJcWwh-g>).

ปัจจุบัน ครอบครัวชาวทิเบตได้เพิ่มเสื้อผ้าแบบสมัยใหม่ เช่น ชุดสูทและแจ็กเก็ตในตู้เสื้อผ้า ซึ่งสะท้อนถึงรสนิยมการแต่งกายใหม่ของชาวทิเบต แต่ชาวทิเบตส่วนใหญ่ยังคงสวมใส่ชุดประจำชาติในช่วงเทศกาล

ประเทศไทยใช้การสวมใส่เสื้อผ้าของชนกลุ่มน้อยหลายชนิดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ ซึ่งไม่เพียงช่วยแสดงออกถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการยอมรับของจีน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ส่งเสริมวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย และพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศจีน ในประเทศจีน การแสดงเสื้อผ้าของชนกลุ่มน้อยยังสามารถเป็นจุดเด่นในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้ โดยการจัดงานแสดงเสื้อผ้าของชนกลุ่มน้อย การแสดงศิลปะพื้นเมือง และกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมและสัมผัสประสบการณ์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่ และกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต

3) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายในด้านประเพณีและขนบธรรมเนียม

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่ประเทศไทยถ่ายทอด ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และมีความเป็นหนึ่งเดียวกัน ลักษณะนี้ถูกสะท้อนออกมาอย่างมีชีวิตชีวาผ่านเทศกาลและประเพณีของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ

เทศกาลของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนมีความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตัวอย่างเช่น “เทศกาลเดือนหก” ของชาวทิเบต ซึ่งเป็นเทศกาลสำคัญของชาวทิเบตในมณฑลทกานซู เทียบได้กับเทศกาลตรุษจีน และประกอบไปด้วยกิจกรรมดั้งเดิม เทศกาลเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อย แต่ยังสะท้อนถึงความหลากหลายและความอุดมสมบูรณ์ของวัฒนธรรมหลายชาติพันธุ์ในประเทศจีนอีกด้วย

ภาพที่ 5-26 “เทศกาลเดือนหก” ของชาวทิเบต

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง เร่อกึง ศิลป์ทิเบต” โดย Thai PBS, 11 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=c6MQEZ8qrf8>).

ในภาพ 5-26 เป็นกิจกรรมเทศกาล "เดือนหก" ที่บูซาฟา เป็นเทศกาลที่มีการสืบทอดในเมณฑลกานซู ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำหลงอู่ ที่มีหมู่บ้านชาวทิเบตและชาวอุยู๋ ซึ่งมีวัฒนธรรมลึกซึ้งและวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เทศกาลเดือนหกเป็นกิจกรรมการแสดงพิธีกรรมทางศาสนาขนาดใหญ่ที่ได้รับความนิยมในหมู่ชาวทิเบตและชาวอุยู๋ ที่นี้จะมีการจัดกิจกรรมเทศกาลพื้นบ้านที่ยิ่งใหญ่ทุกปีในช่วงวันที่ 17 ถึง 25 ของเดือนหกตามปฏิทินจันทรคติ ซึ่งในภาษาทิเบตเรียกว่า “โจเปรโหระ” หมายถึง “การร้องเพลงและการเต้นรำในเดือนหก” หรืออีกชื่อว่า “เทศกาลเดือนหก” ซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 1,400 ปี ในทุก ๆ ปีในเดือนหกตามปฏิทินจันทรคติ หมู่บ้านชาวทิเบตและชาวอุยู๋ในพื้นที่เรือกจะจัดกิจกรรมพิธีกรรมพื้นบ้านท้องถิ่น นี่เป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่มีบรรยากาศของศาสนาโบราณที่เข้มข้น และมีรูปแบบและเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนและหลากหลาย กิจกรรมนี้ประกอบด้วยพิธีบูชาพระเจ้า การเชิญเทพ การต้อนรับเทพ การเต้นรำบูชาเทพ การไหว้เทพ การอธิษฐาน ส่งเทพ การแสดงการเต้นรำของทหาร การแสดงการเต้นรำเทพ และการแสดงการเต้นรำมังกร เป็นต้น ซึ่งเป็นเทศกาลทางศาสนาขนาดใหญ่ที่ชาวทิเบตและชาวอุยู๋ในพื้นที่เรือกร่วมกันจัดขึ้น

ภาพที่ 5-27 กิจกรรมพิธีบูชาเทพในเทศกาลเดือนหก ซึ่งรวมถึงการเต้นรำเพื่อขับบูชาเทพ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง เร่อกึง ศิลป์ทิเบต” โดย Thai PBS, 11 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=c6MQEZ8qrf8>).

แม้ว่าเทศกาลเดือนหกจะเป็นเทศกาลของชาวทิเบต แต่ชาวอุยู๋ที่อยู่ใกล้เคียงก็จะร่วมเฉลิมฉลองด้วย นอกจากนี้ยังมีนักท่องเที่ยวชาวฮั่นและชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มาเยือนในช่วงเทศกาล ในช่วงเวลานี้ พื้นที่จากชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันจะมารวมตัวกันเฉลิมฉลอง และแบ่งปันร่วมกันสร้างบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความสามัคคีของชนชาติ การสร้างบรรยากาศนี้ไม่เพียงช่วยส่งเสริมการ

แลกเปลี่ยน และการผสมผสานระหว่างชนชาติเท่านั้น แต่ยังเสริมสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีของประเทศ กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและมิตรภาพระหว่างชนชาติต่าง ๆ แต่ยังสะท้อนถึงความสมานฉันท์และการยอมรับซึ่งกันและกันในประเทศจีนที่มีหลายชาติพันธุ์

นอกจากเทศกาลขนาดใหญ่ดังกล่าวแล้ว สารคดีเกี่ยวกับจีนของประเทศไทยยังได้ถ่ายทอดการแสดงการเต้นรำพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อย ในขณะที่ถ่ายทำในมณฑลยูนนาน สารคดียังได้บันทึกการแสดงการเต้นรำม้ากระดาศของชาวจ้วง ตามที่แสดงในภาพที่ 5-28

ภาพที่ 5-28 การเต้นรำม้ากระดาศของชาวจ้วงในมณฑลยูนนาน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง จ้วงในลวดลายมังกร” โดย Thai PBS, 27 มีนาคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=hrhWro80otU>).

การเต้นรำม้ากระดาศของชาวจ้วงมีประวัติยาวนาน เดิมเป็นการเต้นรำพิธีกรรมในงานศพ ซึ่งจะมีการแสดงใบหน้าผี สิงโต มิดใหญ่ มิดเล็ก ผ้าขนหนู และการเช็ดฝุ่น โดยนักเต้นมักจะมีประมาณ 8 คน ปัจจุบัน การเต้นรำม้ากระดาศได้พัฒนาเป็นการเต้นรำเพื่อความบันเทิงที่มีผู้เต้นจำนวนมาก โดยมีผู้เต้นน้อยที่สุด 20-30 คน หรือมากที่สุดถึงหลายร้อยคน ซึ่งสามารถแสดงได้ในงานแต่งงาน งานศพ งานเทศกาล หรือการต้อนรับแขกต่าง ๆ ในปี 2007 การเต้นรำม้ากระดาศของชาวจ้วงในจังหวัดเหวินชานมณฑลยูนนาน ได้รับการประเมินจากกระทรวงวัฒนธรรมของมณฑลและได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติในกลุ่มที่สอง นี่แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลให้การสนับสนุนและปกป้องการสืบทอดและพัฒนาของเทศกาลชนกลุ่มน้อยอย่างเต็มที่ รัฐบาลได้ดำเนินการผ่านการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง การสนับสนุนทางการเงิน การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม และวิธีการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการสืบทอดและนวัตกรรมในเทศกาลชนกลุ่มน้อย

มาตรการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการปกป้องและส่งเสริมวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย แต่ยังช่วยส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาร่วมกันของวัฒนธรรมหลายชาติพันธุ์ในประเทศจีน

สรุปได้ว่า จากเทศกาลและประเพณีของชนกลุ่มน้อยต่าง ๆ เราสามารถเห็นลักษณะเด่นของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ เทศกาลเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความหลากหลายและการยอมรับซึ่งกันและกันของประเทศด้วย ในขณะเดียวกัน การเฉลิมฉลองในเทศกาลต่าง ๆ ยังสะท้อนถึงการยอมรับในความเป็นชาติเดียวกัน ความสามัคคีของชนชาติ และการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งช่วยเสริมสร้างลักษณะของจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ได้อย่างแข็งแกร่งยิ่งขึ้น

5.2.3 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายผ่านตัวบทในสารคดีไทย

ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากสารคดี โดยหลักแล้วข้อมูลนี้มาจากบทบรรยายของสารคดีและความคิดเห็นของผู้ชม มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาว่าสื่อมีการสื่อสารกับผู้ชมอย่างไรในด้านการแสดงออก และผู้ชมมีความรู้สึกอย่างไรหลังจากได้รับชมสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีน จากเนื้อหาในข้อความและส่วนความคิดเห็น เราสามารถเข้าใจว่า ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลายผ่านตัวบทในสารคดีไทยเป็นอย่างไร

1) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในตัวบทของสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีน

ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทย ผ่านการนำเสนอภาษา เสื้อผ้า และเทศกาลวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย ได้สร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์อย่างสำเร็จ แน่นอนว่าสารคดีนอกจากภาพและวิดีโอแล้ว ยังมีอีกส่วนสำคัญคือคำบรรยายของสารคดี ในคำบรรยายเหล่านี้ ผู้เขียนได้แบ่งคำบรรยายออกเป็นสองประเภท คือ คำบรรยายเชิงบวกและคำบรรยายเชิงลบ รายละเอียดดังนี้

1.1) วาทกรรมเชิงบวกในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีน

ในสารคดีไทยได้สะท้อนให้เห็นถึงนโยบายของรัฐบาลจีนที่ปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยเรื่อง “ในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดยนำเสนอว่า

“ยูนนานประกอบด้วยชาติพันธุ์น้อยใหญ่อันหลากหลายกว่า 25 กลุ่ม เดิมทีชาติพันธุ์มีอำนาจ มีอาณาเขตพื้นที่และวัฒนธรรมเป็นของตนเอง เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ต้องการรวมชาติให้เป็นปึกแผ่นจึงได้รวบรวมชาติพันธุ์น้อยใหญ่เข้าอยู่ภายใต้การปกครอง ภายใต้ข้อตกลงหรือทำสัญญาต่อกันว่ารัฐบาลจีนจะต้องดูแลชน

พื้นเมืองอย่างทั่วถึง รูปแบบการปกครองท้องถิ่นของจีนนั้นแต่ละมณฑลมีอำนาจเก็บภาษีและบริหารจัดการตนเองโดยได้รับงบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมจากรัฐบาลกลาง และมีข้อกำหนดหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ข้าราชการแต่ละจังหวัดต้องเป็นชนพื้นเมืองไม่น้อยกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ตัวอย่างของสิทธิพิเศษอื่น ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ในจีนได้รับ เช่น ในขณะที่ชาวฮั่นหรือพลเมืองจีนโดยทั่วไปมีบุตรได้เพียงแค่คนเดียวแต่กลุ่มชาติพันธุ์อนุญาตให้มีได้ 2 คน และรัฐบาลกลางก็ควบคุมราคาสິงอุปโภคบริโภคบางประการในจังหวัดที่ห่างไกลและมีชนกลุ่มน้อยเป็นจำนวนมากให้มีราคาถูกกว่าในเมืองใหญ่ เช่น ราคาค่าไฟต่อหน่วยหรือราคาน้ำมันเบนซินครับ”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดย Thai PBS, 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=eoUKYErC5m0>).

จากการนำเสนอตัวบททำให้เข้าใจว่าประเทศจีนมีนโยบายต่อชนกลุ่มน้อยอย่างเป็นรูปธรรม ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากสำนักงานสารสนเทศสภาแห่งรัฐสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยนโยบายที่รัฐบาลจีนปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยในประเทศ ได้แก่

- 1) รวมความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์จีนให้เป็นหนึ่งเดียว
- 2) ยึดมั่นความเท่าเทียมของทุกกลุ่มชาติพันธุ์
- 3) สนับสนุนและพัฒนาความสามัคคีของกลุ่มชาติพันธุ์ในชาติ
- 4) สนับสนุนให้มีระบบการปกครองตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์
- 5) เร่งพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนกลุ่มน้อยทุกพื้นที่
- 6) อนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย
- 7) เน้นการสร้างให้ชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมทางการเมือง (The Central People's

Government of the People's Republic of China, 2005)

จากการนำเสนอสะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตสารคดีมีความรู้มากพอสมควรสำหรับชนกลุ่มน้อยของจีน และพูดในมุมมองเชิงบวก ทำให้ผู้ชมได้เข้าใจถึงการดำเนินนโยบายที่รัฐบาลจีนมีต่อชนกลุ่มน้อย ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จในระดับดี ประเทศที่มีความแตกต่างหลากหลายชนเผ่าสามารถ อยู่ร่วมกันอย่างสามัคคีและร่วมกันพัฒนาประเทศได้อย่างสันติสุข ชาติพันธุ์ทั้ง 56 กลุ่มของประเทศ มีความเสมอภาค สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นแรงผลักดันอันยิ่งใหญ่ ที่จะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีความพัฒนาที่ยั่งยืน ถือเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาพลักษณ์เชิงบวก

แน่นอนว่าในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยก็มีบางคำบรรยายที่กล่าวถึงการที่ชนกลุ่มน้อยถูกกลืนกลืนกับชาวฮั่น และเข้ามารวมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชนชาติฮั่น ในสารคดีเรื่อง “จ้วงในลวดลายมังกร” ได้นำเสนอว่า

หมู่บ้านหนองที่อยู่ใกล้เคียง เพียงข้ามแม่น้ำนั้น เมื่อ 10 ปีก่อน ถูกโยกย้ายทั้งหมู่บ้าน เนื่องจากการสร้างเขื่อน แต่รัฐบาลยังคงดูแล มอบเงินพิเศษและสร้างบ้านใหม่ให้ในพื้นที่บนความสูงที่เพิ่มขึ้น หมู่บ้านเก่าจึงกลายเป็นเมืองใต้บาดาลไปในที่สุด ในเมืองที่ความศิวิไลซ์ครอบคลุม ตึกกรมใหญ่โต ผุดขึ้นอยู่ใจกลางจังหวัดปกครองตนเอง ชนชาติจ้วง และแม้วเหวินซาน ชนกลุ่มน้อยกลมกลืนอยู่กับคนอื่นได้เป็นอย่างดี เราแทบแยกไม่ได้เมื่อพวกเขาไม่ได้สวมชุดของเผ่าพันธุ์ตนเอง นอกเสียจากต้องเอ่ยปากทักถามความเป็นมา

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง จ้วงในลวดลายมังกร” โดย Thai PBS, 27 มีนาคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=hrhWro80otU>).

จากคำบรรยายในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยข้างต้น สามารถเห็นได้ว่า มีการกล่าวถึงสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ที่ชนกลุ่มน้อยในจีนได้รับ พร้อมทั้งการดูแลจากรัฐบาลที่ได้รับการประเมินในแง่บวก แต่ในขณะเดียวกัน ก็มีการกล่าวถึงการที่รัฐบาลช่วยพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับชนกลุ่มน้อย แต่ชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นได้หลอมรวมเข้ากับชนชาติอื่น และสูญเสียลักษณะทางชาติพันธุ์ของตัวเองไป อย่างไรก็ตามโดยรวมแล้วก็ยังคงเป็นการประเมินในแง่บวก

ในกระบวนการที่ชนกลุ่มน้อยหลอมรวมเข้ากับชนชาติอื่น รัฐบาลก็ได้ตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย ดังนั้นเพื่อคุ้มครองและสืบสานวัฒนธรรมเหล่านี้ รัฐบาลจึงได้ออกนโยบายบางประการเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย “สำเนียงชาวจ้วงในเมือง” ได้นำเสนอว่า

ที่กว้างสี่สถานที่ท่องเที่ยวที่โดดดังไปทั่วโลกคือ กุ้ยหลิน แต่ที่กว้างสี่ยังมีกุ้ยหลินถึงสองแห่งด้วยกัน กุ้ยหลินดั้งเดิมที่มีทิวทัศน์ภูเขาอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และกุ้ยหลินน้อยในเมืองจิงซีคืออีกที่หนึ่งที่มีทัศนียภาพแทบไม่ต่างกัน หมู่บ้านจื่อโจวเป็นเมืองจิงซีเป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมที่ทางรัฐบาลส่งเสริมและผลักดัน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาติจ้วง ทั้งยังมีอีกหลาย ๆ หมู่บ้านที่ทางการสนับสนุนให้เป็นเมืองท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมอีกด้วย และจากภูมิทัศน์ที่มีความงามเป็นสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้แวะมาเยี่ยมชม

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สำเนียงชาวจ้วงในเมือง” โดย Thai PBS, 10 เมษายน พ.ศ. 2559 (https://www.youtube.com/watch?v=e_joyQc5LM&t=639s).

จากการนำเสนอสามารถเห็นได้ว่า การสนับสนุนของรัฐบาลจีนต่อการท่องเที่ยวในชนบท ยุทธศาสตร์การฟื้นฟูชนบทถูกเสนออย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2017 ในการประชุมสมัชชาใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 19 รายงานของการประชุมครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่าปัญหาเกี่ยวกับการเกษตร ชนบท และเกษตรกร เป็นปัญหาพื้นฐานที่ส่งผลกระทบต่อประเทศ และความเป็นอยู่ของประชาชน จึงต้องให้ความสำคัญสูงสุดต่อการแก้ปัญหาเหล่านี้ พร้อมทั้งเสนอให้ดำเนินยุทธศาสตร์

การฟื้นฟูชนบท สำหรับหมู่บ้านที่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย รัฐบาลใช้ประโยชน์จากเอกลักษณ์และเสน่ห์ของวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อย โดยทำการศึกษาและค้นคว้าเชิงลึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต ศิลปะ ดนตรี และการเดินรำของชนกลุ่มน้อย จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เทศกาลทางวัฒนธรรม การแสดงเพลงและการเดินรำของชนเผ่า และการจัดแสดงงานหัตถกรรม เพื่อแสดงให้เห็นเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยแก่ผู้มาเยือน พื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ในหลายแห่งของจีนได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชนบทโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งไม่เพียงช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างหลากหลาย แต่ยังช่วยอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนกลุ่มน้อยอีกด้วย

1.2) วาทกรรมเชิงลบในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีน

ตัวบทในสารคดีของไทยโดยรวมมีลักษณะเป็นกลางไปทางเชิงบวก แต่ก็มีคำบรรยายที่เอนเอียงไปทางเชิงลบบางประการ โดยเฉพาะในประเด็นที่ชนกลุ่มน้อยสูญเสียเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน คำบรรยายในสารคดีอาจแฝงข้อถกเถียงบางอย่าง เช่น เมื่อกล่าวถึงชาวอุยกูร์ในซินเจียงในสารคดี เรื่อง “อุยกูร์ได้ร่มเงาเงิน” ได้นำเสนอว่า

แม้อุยกูร์ได้ร่มเงาเงินของจีนหากว่าจะเทียบเวลาตามหลักสากลนั้น เวลาของปักกิ่งและซินเจียงจะต่างกันอยู่ 2 ชั่วโมง แต่ด้วยความมาดหมายให้ปักกิ่งเป็นศูนย์กลางของจีนและเพื่อให้ชาวอุยกูร์ระลึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่เสมอ จึงต้องใช้การเทียบเวลาตามเมืองปักกิ่งเป็นหลัก นาฬิกาทุกเรือนในโรงแรมร้านอาหารค่อนข้างสร้าง ความสับสนว่าแสงอาทิตย์ยังคงส่องแสงสว่าง แต่ในนาฬิกาบอกเวลา 20:00 นาฬิกา และสำหรับการนัดแนะกับคนที่ท้องถิ่น เราจึงต้องตกลงกันอย่างดีเพื่อเวลาที่ไม่คาดเคลื่อน กระทั่งเวลาบนหน้าปัดยังไม่สามารถตั้งค่าเองได้ภาระหน้าที่การงานในชนชั้นปกครองจึงยาก สำหรับพลเมืองกำลังจะทำให้ถูกลืมการรักษาวรรณมรดกอย่างสุดความสามารถ อาจจะผ่อนลงเรื่อย ๆ ตามแรงกำลังที่ถูกกดบังไม่ให้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ ชาติพันธุ์ไร้แผ่นดินอย่างชนชาติอุยกูร์ เสนอเห็นถึงความไร้แผ่นดินถิ่นฐานอย่างอิสรภาพ แม้จะมีดินให้เหยียบมีบ้านให้นอน แต่เก็บในการครอบครองกลับถูกแย่งชิง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อุยกูร์ได้ร่มเงาเงิน” โดย Thai PBS, 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 (<https://www.youtube.com/watch?v=gi50rccLzAk>).

คำบรรยายนี้มีความเข้าใจผิด อคติ และข้อมูลที่ไม่ตรงกับความจริงในหลายส่วน คำบรรยายกล่าวว่า “ด้วยความมาดหมายให้ปักกิ่งเป็นศูนย์กลางของจีนและเพื่อให้ชาวอุยกูร์ระลึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐประชาชนจีนอยู่เสมอ จึงต้องใช้การเทียบเวลาตามเมืองปักกิ่งเป็นหลัก” วาทกรรมแบบนี้เป็นการเชื่อมโยงการใช้เวลามาตรฐานกับสถานะทางการเมือง และอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์อย่างไม่มีมูลเหตุ เป็นการคาดเดาและมีอคติ ในความเป็นจริง ประเทศจีนใช้เวลามาตรฐาน

เดียวกันทั่วประเทศ (UTC+8) ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และเศรษฐกิจ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการยืนยันให้กรุงปักกิ่งเป็นศูนย์กลาง หรือ การกดขี่ชนชาติอื่นแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังมีหลายประเทศทั่วโลกที่ใช้เวลามาตรฐานเดียวกัน เช่น ระบบเวลาของสหรัฐอเมริกาที่แบ่งเป็นเวลาตะวันออก เวลาตะวันตก เป็นต้น ซึ่งไม่ได้สะท้อนถึงการกดขี่หรือปิดกั้นลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น

คำบรรยายที่กล่าวว่า "นาฬิกาทุกเรือนในโรงแรมร้านอาหาร ค่อนข้างสร้างความสับสนว่า แสงอาทิตย์ยังคงส่องแสงสว่าง แต่ในนาฬิกาบอกเวลา 20:00 นาฬิกา" เป็นการสะท้อนถึงความแตกต่างของเวลาระหว่างเขตซินเจียง และเวลามาตรฐานกรุงปักกิ่งอย่างถูกต้อง แต่ไม่ได้กล่าวถึงความจริงที่ว่าซินเจียงมีการปรับเวลาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น เช่น การใช้เวลามาตรฐานอุรุมชี (UTC+6) ในฤดูร้อน

คำบรรยายที่กล่าวว่า การสืบทอดวัฒนธรรมดูเหมือนจะลดน้อยลง ด้วยพลังที่ถูกกดทับทำให้ไม่สามารถแสดงศักยภาพได้เต็มที่ วาทกรรมแบบนี้ขาดหลักฐานที่ชัดเจน และเป็นการบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับการสืบทอดวัฒนธรรม และการพัฒนาของชาติพันธุ์ในเขตซินเจียง ในความเป็นจริงซินเจียงมีมรดกทางวัฒนธรรมและลักษณะเฉพาะของชนชาติที่หลากหลาย ซึ่งรัฐบาลและสังคมให้การสนับสนุนในการอนุรักษ์และส่งเสริม ในขณะเดียวกัน การพัฒนาในด้านการศึกษา การแพทย์ และเศรษฐกิจในเขตซินเจียงก็กำลังเดินหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ประชาชนสามารถแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่

คำบรรยายที่กล่าวว่า "ชาติพันธุ์ไร้แผ่นดินอย่างชนชาติอุยกูร์ เสนอเห็นถึงความไร้แผ่นดินถิ่นฐานอย่างอิสราเอล แม้จะมีดินให้เหยียบมีบ้านให้นอน แต่เก็บในการครอบครองกลับถูกแย่งชิง" วาทกรรมนี้ไม่ตรงกับความจริงอย่างสิ้นเชิง ในประเทศจีน ชนชาติอุยกูร์รวมถึงชนชาติอื่น ๆ ต่างมีสิทธิที่เท่าเทียมกันในเรื่องที่ดินและที่อยู่อาศัย การจัดสรร ใช้ และการบริหารที่ดินในเขตซินเจียงเป็นไปตามกฎหมายระเบียบ และนโยบายด้านชนชาติของประเทศ ทุกชนชาติต่างมีสิทธิที่จะถือครองที่ดินและที่อยู่อาศัยตามกฎหมาย

ในสารคดีเรื่อง “อุยกูร์คือใคร” ยังเสนอว่า

การแต่งงานของชาวอุยกูร์เป็นเรื่องเคร่งครัด ที่จะต้องแต่งงานกับอุยกูร์ด้วยกันเท่านั้น เพราะศาสนาวัฒนธรรมและเรื่องบาดหมางกันของชาวจีนและอุยกูร์ การแต่งงานข้ามชาติพันธุ์จึงไม่ปรากฏให้เห็น แม้มีเพียงอัตราไม่ถึง 1% นั่นก็ไม่ใช่เป้าหมายจดจำของชาวอุยกูร์เท่าไรนัก บนดินแดนแห่งความวุ่นวายการข่มเหงทำร้ายกันพลเมืองชั้น 1 กลายเป็นพลเมืองชั้น 2 ก่อนจะถูกตราหน้าว่า ให้เป็นส่วนเกินของจักรวาลตนเอง เบื้องหลังของความเกรี้ยวกราดไม่ไว้เนื้อเชื่อใจ ที่มุมปากยังมีรอยยิ้ม มือยังยื่นมาให้จับ

น้ำยังคงส่งมาให้ดื่ม ฝ่ามือยังภาพที่หน้าอกโค้งขอบคุณนอบน้อมอย่างปกติ ชาวอุยกูร์ใน
ท้องถิ่นดั้งเดิมของบรรพบุรุษก่อนการลุกฝ่าพื้นที่ส่วนตัวคืบคลานและครอบงำเพื่อกลืนให้
เป็นอันหนึ่งอันเดียวหรือทำให้สูญหายย่อยหรือไป

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อุยกูร์คือใคร” โดย Thai PBS, 25 ตุลาคม พ.ศ. 2558
(https://www.youtube.com/watch?v=PDhL66p_-Wo).

คำบรรยายข้างต้นไม่ตรงกับความเป็นจริงและอาจทำให้ผู้ชมเข้าใจผิดได้ ประการแรก ต้อง
ชี้แจงว่า การแต่งงานของชาวอุยกูร์ไม่ได้มีกฎที่เคร่งครัดว่าต้องแต่งงานเฉพาะภายในชาวอุยกูร์เท่านั้น
ในความเป็นจริง การแต่งงานข้ามชาติพันธุ์เกิดขึ้นได้ แม้ว่าจะมีปัจจัยด้านวัฒนธรรม ศาสนา และ
สังคมเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง แต่ไม่ได้เป็นสิ่งที่ห้ามโดยสิ้นเชิง สำหรับคำกล่าวที่ว่า ความขัดแย้ง
ระหว่างชาวอุยกูร์และชาวจีนฮั่น วาทกรรมแบบนี้ไม่ถูกต้อง ในประเทศจีน ประชาชนทุกกลุ่มมีความ
เคารพซึ่งกันและกัน และปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค แม้ว่าจะมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและ
ความเข้าใจผิดบางประการระหว่างชนชาติต่าง ๆ แต่รัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมก็พยายาม
ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความเข้าใจระหว่างชนชาติ เพื่อสร้างความไว้วางใจและความกลมเกลียว

นอกจากนี้ การกล่าวว่าชาวอุยกูร์กลายเป็น "พลเมืองชั้นหนึ่งที่ดีกว่าเป็นพลเมืองชั้นสอง"
และถูกตราหน้าว่าเป็น "ส่วนเกินของจักรวาล" เป็นการกล่าวที่ขาดความรับผิดชอบและมีอคติอย่างยิ่ง
ในประเทศจีน ประชาชนทุกกลุ่มมีความเสมอภาคกัน มีสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติ
หรืออคติในทุกรูปแบบเป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ เกี่ยวกับชาวอุยกูร์ในถิ่นฐานดั้งเดิมของบรรพ
บุรุษ ต้องชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลจีนได้ให้ความสำคัญกับการปกป้องและพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมของชน
ชาติต่าง ๆ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและความกลมเกลียวระหว่างชนชาติ นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้
ดำเนินมาตรการหลายอย่าง เพื่อคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายของชาวอุยกูร์ เช่น การเสริมสร้าง
การศึกษาด้านความสามัคคีระหว่างชนชาติ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการยกระดับคุณภาพชีวิต
ของประชาชน

2) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในความคิดเห็นผู้ชมของสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์
จีน

ในบรรดาสารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย สารคดีที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าและกลุ่ม
ชาติพันธุ์มักมียอดผู้ชมและจำนวนความคิดเห็นมากที่สุด อาจเป็นเพราะประเทศจีนมีกลุ่มชาติพันธุ์ถึง
56 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา และรูปแบบศิลปะที่เป็น
เอกลักษณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจจากชาวต่างชาติอย่างมาก

●ชอบครับรายการนี้ ติดตามตลอด ได้ทั้งสาระได้ทั้งความรู้ ขอให้รายการนี้อยู่นาน ๆ นะครับ

●ขอบคุณที่มีรายการดี ๆ ให้ชมชอบครับ

●ชอบรายการนี้มาก ๆ ครับ

●ชอบมากค่ะ

●รายการนี้มีสาระความรู้ล้วน ๆ

●ชอบคนบรรยาย

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” โดย Thai PBS, 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=eoUKYErC5m0>).

●ชอบมาก ชอบคุณที่นำเสนอครับ

●ชอบเสียงดนตรีเริ่มเข้าเรื่อง ฮึกเหิม+เนื้อเรื่องน่าติดตามทุกตอน เปิดโลกใบใหม่จากหน้าจอมือถือ

●ชอบดูประวัติจีนมาก

●ชอบดูแบบนี้มาก

●ชอบน้ำเสียง/ถ้อยคำการบรรยาย (ฟังเพื่อย่อยอย่างถูกต้อง)

●ชอบสาระคดีแบบนี้

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง หวงเหอ...มาตุธารแดน” โดย Thai PBS, 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=w68YJR28E8k>).

●สวยงามราวสวรรค์ ฝีมือถ่ายทำและการบรรยายสุดยอด เคยไปมาแล้วแสนคิดถึง
ขอบคุณไทย PBS

●ชอบรายการนี้มาก. การบรรยายเสียงนุ่มๆทำให้น่าติดตาม ชอบคุณนะค่ะ คุณ WANG.

●เสียงบรรยาย ชวณประกอบ ชั่งดีอะไรอย่างนี้ ชอบมากรายการนี้

●นี่คือสารคดีที่ดีที่สุดที่ทำให้ภาพเอเชียชัดเจนในความเป็น อัตลักษณ์ครับ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง จิวโจโกว สวรรค์บนโลกมนุษย์” โดย Thai PBS, 21 ธันวาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=77xCJcWwh-g>).

●เพิ่งจะได้ดู มั่วแต่ไปดูของเมืองนอก ... คนไทยสามารถทำสารคดีได้ดีไม่แพ้ใคร

●ขอบคุณสำหรับสาระดีๆที่มีให้ชมไม่ขาด...สุดยอดยอดเยี่ยม

●เป็นรายการที่ดีมาก

●ชอบดนตรี ไตเติลดีมาก

●ชอบมาก ขอ ให้ Spirit of Asia อยู่คู่เราตลอดไป

●อยากไปสักเลย อยากไปพิธีนี้จัง

●**สุดยอด ชอบใจครับ** (แปล สุดยอด ชอบใจครับ)

●ผมชอบดูมานานแล้ว หลายปี และชอบเสียงพากษ์เสียงนี้มาก ๆ มันเข้ากัน และน่าดูมาก
หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ความเร่ร่อนในคิมหันต์ฤดู” โดย Thai PBS, 4 กันยายน
พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=Y-8d06bjXxc>).

●ชอบช่อง Thai PBS มาก ๆ ครับ รายการเขาดีจริง ๆ มีสาระทุกรายการ เช่น สปริตออฟ
เอเชีย คนค้นคน ยินดีที่ได้รู้จัก หนังสือไป ภัตตาคารบ้านทุ่ง ชีวิตจริงยิ่งกว่าละคร แล้วอีกหลาย
รายการเลยครับ

●ชอบมากครับ สารคดีแนวนี้ ที่ศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ Tai-Kadai

●ทีมงานสุดยอดมาก ไปเสาะแสวงหามาให้ชม

●รายการสารคดีที่ยอดเยี่ยมมาก ๆ ครับ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง หมู่บ้านลับแลของชาวจ้าง” โดย Thai PBS, 3
เมษายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=T68HGJWJWcA>).

จากความคิดเห็นผู้ชมข้างบนเห็นได้ว่า ผู้แสดงความคิดเห็นได้ระบุอย่างชัดเจนว่า “สารคดี
ทำได้ดีมาก” ซึ่งแสดงให้เห็นโดยตรงว่า ผู้ชมให้การประเมินในระดับสูงต่อเนื้อหา ระดับการผลิต และ
รูปแบบการนำเสนอของสารคดี การยอมรับในลักษณะนี้มักหมายความว่า สารคดีนั้นมีมาตรฐานสูงใน
ด้านการเล่าเรื่อง ภาพ เสียง การตัดต่อ และสามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ชมได้เป็นอย่างดี
ผู้ชมเหล่านี้ได้รับความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนผ่านการชมสารคดีเกี่ยวกับจีน ซึ่งกระตุ้นความสนใจของ
พวกเขาต่อประเทศจีน ทำให้จุดประสงค์ของการถ่ายทำสารคดีสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

2.1.2) รู้สึกว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่น่าไปท่องเที่ยว

●นำไปเที่ยวจัง

●สวยมากมีกระต๊อบลัทธิหลังเรือ1ลำและเบ็ดตกปลา อยากไปตายอยู่ที่นั่นเลย...

●เป็นความใฝ่ฝันอยากไป... แต่ตอนนี้ภัยพิบัติกำลังคืบคานเข้ามาแล้ว

●ชอบปิ่น จีนอยากไปเที่ยว แต่กลัวอย่างเดียวห้องน้ำสกปรก อันนี้รับไม่ได้ค่ะ

●อยากไปเที่ยวค่ะไม่หนำมีโรคโควิดเลยอดได้ไปเมื่อไหร่หมดไปซะทีโรคนี้

●อยากไปเที่ยว กับ โจ อรชุน หนี่ห่าว หนี่ จัง "เฮ้ย ตายแล้วเกิดใหม่แล้วกัน อี อี

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง จิวโจโกว สวรรค์บนโลกมนุษย์” โดย Thai PBS, 21 ธันวาคม พ.ศ. 2557 (<https://www.youtube.com/watch?v=77xCJcWwh-g>).

● ว้าว...วิวพันล้าน น่าจะมีที่สักแปลงเนา ลอดกำแพงถ้ามามีเจดดินแดนกว้างใหญ่ อัน
อัศจรรย์

● บรรยากาศดี น่าไปจิ้งค์

● อยากได้ข้อมูลการเดินทางจิ้งค์เลยคะ อยากไปเที่ยวที่นี้จัง ไปพักผ่อนชกอาทิตย์

● ชอบรายการนี้มากคะ ได้ดูได้เห็นประเทศต่างๆโดยที่เราไม่ได้ไป ชอบทุกคลิปทุกประเทศ
ที่ทางรายการนำมาให้ชมคะ ยิ่งคลิปนี้ชอบมากคะ ชอบประเทศจีนและประเทศตามเส้นทางสายไหม
คะ

● สถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยว ต่างๆ สวยงามมากครับ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง หมู่บ้านลับแลของชาวจ้วง” โดย Thai PBS, 3
เมษายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=T68HGJWJwCA>).

จากความคิดเห็นผู้ชมข้างบนเห็นได้ว่า การชมสารคดีที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยในประเทศ
จีน มีจุดเด่นสำคัญคือการนำเสนอวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้
พื้นที่ที่ชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ส่วนใหญ่มักเป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์สวยงาม เช่น ในตลาดการท่องเที่ยว
ของไทย เส้นทางท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ ด้าหลี่ ลี่เจียง และแซงกริลา โดยด้าหลี่เป็นพื้นที่อยู่
อาศัยของชาวไป๋ ลี่เจียงเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวน่าซี และแซงกริลาเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวทิเบต
สถานที่เหล่านี้ไม่เพียงแต่มีทรัพยากรวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยที่หลากหลาย แต่ยังมีทรัพยากรทาง
ธรรมชาติที่สมบูรณ์ เช่น สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพุทธศาสนาวัดฉ่งเซ่งที่เมืองด้าหลี่ ภูเขาหิมะมังกรหยก
เมืองเกาลีเจียง และวัดซ่งจ้านหลินในแซงกริลา ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนซึ่งถ่ายทำในประเทศจีน
สถานที่ท่องเที่ยวชื่อดังเหล่านี้มักถูกนำเสนอ ทำให้ในช่องแสดงความคิดเห็นมักจะมีผู้ชมระบุว่า
ต้องการเดินทางไปเที่ยวประเทศจีน

2.1.3) มองว่านโยบายเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของประเทศจีนดี

● ชอบ ตรงที่ความเป็นอิสระของชาติพันธุ์ต้นกำเนิดของเราครับ

● ขนาดอยู่ทางเหนือปลายสุด ในเมืองถือว่าเจริญพอสมควรคึกคักมาก จีนก็เร่งพัฒนาไป
ทุกหัวระแหงจริง ๆ

● ชาวอุยกูร์อยู่กันอย่างมีความสุขดี ไม่เห็นเหมือนที่ไคกันยูเหย

●ชาวอุยกูร์โชคดีมากที่ได้อยู่ในดินแดนของจีน สามารถอยู่กันอย่างสงบสุข เปรียบเทียบกับชาวมุสลิมใน อิรัก อัฟกานิสถาน เยเมน และ ซีเรีย ที่ถูกตะวันตกยุ้งให้แตกแยก ก่อสงครามฆ่าฟันกันเอง จนบ้านเมืองพังพินาศ ต้องกลายเป็นคนอพยพหนีภัยสงครามไปอยู่ต่างแดน ไม่ตายด้วยระเบิด คมกระสุน ก็จมน้ำตายกลางทะเล

●รัฐบาลจีน ออกกฎหมายให้มีลูกได้ ครอบครัว 2 คน ในเมือง ในชนบท 3 คน เราว่าดีมาก เด็กน้อยได้รับความรัก ความเมตตาจากพ่อแม่ และบางแห่งมีเมียได้หลายคน และมีลูกเป็นโหล ๆ เด็กน้อยขาดอาหาร ขาดการเล่าเรียนการศึกษา ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ เด็ก ๆ นำสงสารเช่นโลหิตยา เราไม่ค่อยเข้าใจกฎเกณฑ์ของคนที่อาศัยอยู่ด้วยกันบนโลกใบนี้สักเท่าไรเลย งง ๆ ที่อัฟกัน เป็นแพทย์พื้นบ้านมีหลายคน และมีลูก 36 คน เห็นแล้วจะเป็นลม แล้วคนเป็นพ่อจะรู้จักชื่อของลูกกว่าคนไหนชื่ออะไร ลุงป็นลาติน เป็นลูกคนที่ 17 ในจำนวน 57 คน ของพ่อคนเดียว คิดกันเอาเองเถอะ

●นับว่าเป็นโชคดีของชาวอุยกูร์จริง ๆ ที่จีนสามารถแผ่ขยายอำนาจเข้ามาให้การอารักขาเอาไว้ได้ เพราะถ้าเป็นพวกชั่วโฉดโหดสัตว์แบบมนุษยอเมริกาเข้าไป พบเห็นก่อนตอนนี้ชาวอุยกูร์ที่หลงเหลือหลุดรอดจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ ก็คงจะถูกกวาดต้อนบังคับให้เข้าไปอยู่ในเขตสงวนพันธุ์เอาไว้อวดนักท่องเที่ยวเช่นเดียวกับชาวอินเดียนาที่ถูกกระทำจากพวกปีศาจนักล่าผิวขาวผู้รุกราน

●ประเทศจีนทั่วประเทศใช้เวลาเดียวกันหมดสิ ๆ ๆ จีนให้สิทธิเสรีภาพมาก ๆ ครับ ท่านไปสัก 2-3 รอบก็เห็นเอง อย่าให้สื่อจูงจมูกนะ ผมไปมาและยืนยัน ชาวอุยกูร์ถือว่าโชคดีในสายตาผม ไม่ด้อยกว่าที่ตุรกีนะพี่น้อง

●ไม่ใช่ช่วยเงินเกินจริง ถ้าไม่ใช่จีน อุยกูร์และทิเบตไม่มีวันจะเห็นความเจริญยุคใหม่ได้เลย และไม่เป็นเช่นนั้นในเรื่องการคมนาคมไปมาหาสู่กันได้สะดวกสบายเช่นนี้อีกนานแสนนาน หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อุยกูร์ได้ร่มเงาเงิน” โดย Thai PBS, 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 (<https://www.youtube.com/watch?v=gi50rccLzAk>).

จากความคิดเห็นผู้ชมข้างบนเห็นได้ว่า ผู้ที่เคยมาเยือนประเทศจีนมักมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนอยู่บ้าง จึงไม่ยากที่จะถูกสื่อชักนำไปในทางที่ผิด การชมสารคดีเกี่ยวกับชาวจ้วง ชาวทิเบต และชาวไป๋เป็นต้น ทำให้ผู้ชมสัมผัสได้ถึงความปรองดองและความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศจีน ความปรองดองนี้ไม่เพียงแสดงออกในชีวิตประจำวัน แต่ยังสะท้อนให้เห็นในระดับนโยบายของรัฐ ทั้งในด้านการกำหนดและการดำเนินการ นอกจากนี้ ในการชม สารคดีที่มีประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับชาวอุยกูร์ ผู้ชมที่เคยมาเยือนประเทศจีนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองไว้ และแนะนำให้คนอื่น ๆ ลองไปเยือนประเทศจีนด้วยตัวเอง เพื่อสัมผัส

และเรียนรู้ความจริงเกี่ยวกับประเทศจีน ส่วนผู้ชมบางรายที่ไม่แน่ชัดว่าเคยมาเยือนหรือไม่ ก็ได้แสดงความเห็นที่มีความเป็นกลางและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง

2.2) วาทกรรมในความคิดเห็นเชิงลบของผู้ชมสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีน

ความคิดเห็นเชิงลบเกี่ยวกับคดีที่เกี่ยวกับชาติพันธุ์ และคำบรรยาย ก็เน้นไปที่สารคดีที่ถ่ายทำในเขตปกครองตนเองอุยกูร์ซินเจียงเช่นกัน ความคิดเห็นเชิงลบส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการถกเถียงเรื่องชาวอุยกูร์

● ก็แผ่นดินนั้นไม่ใช่ของชาวจีน ชาวจีนไปยึดเขามา และ บังคับพวกเขา หนัก ๆ เข้าก็พิวส์ชาด

● จีนนี่มันกลืนกิน หมดจนชาติพันธุ์จริง ๆ ๆ ๆ น่าสงสารจริง ๆ ๆ

● ทุกวันนี้จีนพยายามทำลายบ้านดั้งเดิมของชาวอุยกูร์ ทำให้ชาวอุยกูร์ไม่พอใจแล้วใส่ร้ายเค้าว่าเป็นก่อการร้าย

● Good video and content, except scrip writer poor homework and partisan, favor the West and anti-China. As a filmmaker, it is better to stay without partisan. Scrip writer fails this issue. Poor research and bad scriptwriting.

(แปล สารคดีและเนื้อหาดี ยกเว้นผู้เขียนบทที่ทำการบ้านน้อยและมีอคติ โดยมีแนวโน้มสนับสนุนตะวันตกและต่อต้านจีน ในฐานะผู้สร้างภาพยนตร์ ควรมีความเป็นกลางและไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด แต่ผู้เขียนบทล้มเหลวในประเด็นนี้ มีการวิจัยที่ไม่เพียงพอและการเขียนบทที่แย่)

● ทางจีนถือว่าทุกคนทุกศาสนาต้องอยู่ใต้กฎหมายจีนและวัฒนธรรมจีนจะไม่ยอมให้อาจารย์วัฒนธรรมอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาสุดโต่งมาเหนือกฎหมายจีนทุกคนทุกศาสนาต้องอยู่ในสังคมวัฒนธรรมจีนเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายจีน

● ในรายการนี้การนำเสนอควรเป็นกลางและมองปัญหาให้ชัดเจน กลุ่มมุสลิมเป็นกลุ่มชนที่ยึดอยู่กับกลุ่มพวกตัวเองไปอยู่ที่ใดก็พยายามแสดงความเป็นมุสลิมโดยไม่ยอมยึดหลักกฎหมายหรือหลักวัฒนธรรมของประเทศอื่น ในไทยเองก็เจอปัญหาที่กลุ่มมุสลิมกำลังกลืนไทยและศาสนาพุทธ รายการนี้น่าเสนออะไรควรพิจารณาให้ดี ว่าประเทศที่เจอกลุ่มมุสลิมพวกนี้จะเป็นอย่างไร ประเทศที่เป็นมุสลิมเขาให้อิสระกับคนศาสนาอื่นจริงหรือและยังคนกลุ่มน้อยที่เป็นเชื้อชาติอื่นศาสนาอื่นเขาให้การโอบอุ้มเผยแผ่ศาสนาแบบไทยหรือเปล่า ไทยเราปัจจุบันถ้าไม่ทำแบบจีน เราจะต้องเจอปัญหาการขยายตัวของคนมุสลิมและศาสนาอิสลามที่จะขยายตัวไปทุกภาคของไทย ปัจจุบันมัลลียหรือ

สู่हरामीอยู่ทุกจังหวัดในไทย ทำไมประเทศเราจึงยอมอย่างนี้ ลองไปดูมาเลเซีย และประเทศ ตะวันออกกลางพวกนี้ยอมให้ศาสนาอื่นมาตั้งโบสถ์และวิหารในประเทศตนใหม่

● ลือไม่ได้รู้ในเชิงลึกเอาแค่เปลือกตีแผ่ความจริงทางลึกไม่เอาพูดในจีนคนมีหลายก๊กหลาย ภาษาทางการจีนต้องให้คนหลายก๊กต่างภาษาต่างวัฒนธรรมต้องอยู่ใต้กฎหมายเดียวกันไม่ใช่ให้กลุ่ม ก๊กโดยกเอาศาสนาประเพณีมาอ้างเพื่ออยู่เหนือกฎหมายทางการจีนถึงต้องคุมเข้มมุสลิมจัดการมุสลิม หัวรุนแรงอย่างเฉียบขาดเพื่อความสงบต่อส่วนรวม

● ปกติชอบรายการนี้มาก ๆ นะ ติดตามมาหลายปี มีหลายเทปชอบถึงขนาดนั่งดูซ้ำไปมา แต่เทปนี้คุณใช้คำพูดซ้ำเกินไปไหม มันเป็นเรื่องอ่อนไหวในระดับระหว่างประเทศ รายการจะเสนอ แง่มุมวิถีชีวิตคน มิตรไมตรีก็เสนอไป แต่การเลือกใช้คำว่า ดินแดนแห่งความวุ่นวาย การข่มเหง หรือ ใช้คำว่าถูกตราหน้าให้เป็นส่วนเกินของจักรวาลตัวเอง ฯลฯ มันซ้ำเกินไปไหม เพิ่งรู้ว่ารายการนี้เป็นซ้ำซ้ำสื่อตะวันตก โลกตอนนี้มันแตกแยกมากพอแล้ว รายการอย่าเพิ่มรอยร้าวเข้าไปอีกเลย ทำรายการ อย่างมีสำนึกหน่อย ผิดหวังจริง ๆ ใช้คำบรรยายแต่ละคำทุเรศมาก แนะนำให้ดูรายการหนังพาไปเป็น ตัวอย่างนะ ว่าคุณบอลคุณยอดเค้านำเสนออย่างไร

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อูยกูร์ได้ร่มเงาเงิน” โดย Thai PBS, 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 (<https://www.youtube.com/watch?v=gi50rccLzAk>).

จากความคิดเห็นข้างต้นสามารถสังเกตได้ว่า ประเด็นขัดแย้งในความคิดเห็นเชิงลบส่วนใหญ่ มาจากคำบรรยายในสารคดี ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน เมื่อกล่าวถึงชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ มักไม่มีการ ใช้คำเชิงลบในการบรรยาย และยังให้ความรู้สึกถึงความสามัคคีในชาติพันธุ์ รวมถึงการที่ชนกลุ่มน้อย ได้รับนโยบายพิเศษ และการสนับสนุนจากรัฐบาล แต่เมื่อกล่าวถึงซินเจียง กลับมีการใช้คำที่เป็นเชิง ลบ เช่น "ความวุ่นวาย" หรือ "พลเมืองชั้นสอง" ซึ่งทำให้ในสารคดีเกี่ยวกับซินเจียงมีความคิดเห็นเชิง ลบ เช่น การกล่าวหาว่าจีนละเมิดผลประโยชน์ของชาวอูยกูร์ อย่างไรก็ตาม ยังมีความคิดเห็นบางส่วน ที่วิจารณ์ทีมผู้สร้างสารคดี โดยมองว่าคำบรรยายเกี่ยวกับซินเจียงในสารคดีนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง

โดยสรุป ในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย สารคดีได้นำเสนอวัฒนธรรมของ ชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ภาษา เครื่องแต่งกาย และเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีน ในฐานะประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยในจีนมัก ถูกนำเสนออย่างหลากหลาย อุดมสมบูรณ์ และมีชีวิตชีวา พวกเขาไม่เพียงแต่มีวัฒนธรรมดั้งเดิมและ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ที่เป็นเอกลักษณ์เท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมใน กระบวนการพัฒนาประเทศจีนสู่ความทันสมัยอีกด้วย การชมสารคดีเหล่านี้ทำให้ผู้ชมชาวไทยสามารถ

เข้าใจถึงความหลากหลายและลักษณะเฉพาะของชนกลุ่มน้อยในประเทศจีนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและมิตรภาพระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

5.3 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย ได้สร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย โดยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ลึกลับและหลากหลาย ยาวนานและยิ่งใหญ่ ตั้งแต่ที่ราบสูงหิมาในภาคเหนือ ไปจนถึงป่าฝนเขตร้อนในภาคใต้ ตั้งแต่มหาสมุทรกว้างใหญ่ในภาคตะวันออก ไปจนถึงทะเลทรายอันกว้างขวางในภาคตะวันตก ทุกตารางนิ้วของแผ่นดินจีนล้วนเต็มไปด้วยวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และขนบธรรมเนียมประเพณี นอกจากนี้วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้แล้ว ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในไทยยังให้ความสำคัญกับการแนะนำวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศจีน เช่น วัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมด้านอาหาร วัฒนธรรมชา และวัฒนธรรมแพทย์แผนจีน ซึ่งล้วนเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของประเทศจีน

5.3.1 การสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายหลากหลายในสารคดีไทยภายใต้ทฤษฎีภาพตัวแทน

สารคดีเกี่ยวกับจีนที่ผลิตในประเทศไทยได้นำเสนอวัฒนธรรมหลายรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ วัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร และวัฒนธรรมชา โดยการแสดงให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างความแข็งแกร่งและความอ่อนโยนในกังฟู พร้อมทั้งปรัชญาลึกลับซึ่งแฝงอยู่ในนั้น การแพทย์แผนจีนที่มีความลึกลับและวิธีการรักษาที่เป็นเอกลักษณ์ ความหลากหลายของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารและศิลปะการปรุงอาหารที่ยอดเยี่ยม รวมถึงเสน่ห์และรสชาติที่ประณีตในวัฒนธรรมชาและการชงชา ซึ่งสารคดีเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงออกถึงเสน่ห์เฉพาะของวัฒนธรรมจีน แต่ยังช่วยสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างจีนและไทย

1) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายด้านวัฒนธรรมกังฟู

วัฒนธรรมศิลปะการต่อสู้ของจีนเป็นปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งถูกสร้างสรรค์และพัฒนาขึ้นโดยชนชาติจีน วัฒนธรรมนี้ผสมผสานปรัชญาสังคัม แพทย์แผนจีน จริยศาสตร์ ยุทธศาสตร์ ทักษะศิลป์ และแนวคิดด้านพลังลมปราณ (ชี่กง) ของชนชาติจีนเข้าไว้ด้วยกัน

ก่อเกิดเป็นระบบวัฒนธรรมศิลปะการต่อสู้ที่มีลักษณะเฉพาะของชาติพันธุ์จีน ศิลปะการต่อสู้ของจีน แบ่งออกเป็นหลายสำนัก แต่ละสำนักก็มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว หากแบ่งตามพื้นที่ที่แพร่หลาย สามารถแยกออกเป็น มวยใต้ (หนานฉวน) และมวยไทเก็ก หากแบ่งตามภูเขาหรือวัด สามารถแบ่งเป็น มวยเส้าหลิน มวยบู๊ตึ้ง (อู๋ตึ้ง) และมวยเอ้อเหมย(จ้อไบ๊) นอกจากนี้ยังมีสำนักอื่น ๆ เช่น สำนักคุนหลุน สำนักคงกง ยงชุน และเจี่ยฉวนเต้า (จีทคุนโด) ใน. สารคดีเกี่ยวกับจีนที่เผยแพร่ในประเทศไทย วัฒนธรรมศิลปะการต่อสู้มักปรากฏในสารคดีในฐานะสัญลักษณ์ของภาพลักษณ์ประเทศจีน และส่วนใหญ่เน้นถ่ายทอดเกี่ยวกับมวยไทเก็กและมวยภูเขาบู๊ตึ้ง และมวยเส้าหลินของวัดเส้าหลิน

1.1) วัฒนธรรมมวยกังฟูไทเก็กและมวยภูเขาบู๊ตึ้ง

สำหรับชาวต่างชาติ ไทเก็กถือเป็นศิลปะการต่อสู้และวิธีออกกำลังกายที่นิยมไปด้วยเสน่ห์ และคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ การมีอยู่ของไทเก็กมีความหมายและส่งผลในหลายด้าน

ประการแรก ไทเก็กดึงดูดความสนใจของชาวต่างชาติด้วยลักษณะการเคลื่อนไหวที่ช้าและลื่นไหล การหายใจลึก และการผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ ศิลปะการต่อสู้รูปแบบนี้ไม่เพียงให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นและความแข็งแรงของร่างกายเท่านั้น แต่ยังเน้นถึงความสงบภายในและความมุ่งมั่นในจิตใจ ชาวต่างชาติจำนวนมากมองว่าไทเก็กเป็นวิธีที่ช่วยให้พวกเขาค้นพบความสงบและความสมดุลในชีวิตประจำวัน มีส่วนช่วยในการลดความเครียดและเพิ่มสมาธิ

ประการที่สอง ไทเก็กแฝงไปด้วยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน เช่น ทฤษฎียินหยาง และทฤษฎีเส้นลมปราณในแพทย์แผนจีน ซึ่งสำหรับชาวต่างชาติแล้ว สิ่งเหล่านี้มีความลึกลับและน่าสนใจ กระตุ้นความกระตือรือร้นในการสำรวจและเรียนรู้ไทเก็กของพวกเขา ผ่านการฝึกฝนไทเก็ก ชาวต่างชาติสามารถเข้าใจวัฒนธรรมและปรัชญาจีนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความเคารพต่อวัฒนธรรมจีน

ภาพที่ 5-30 ชาวจีนที่ฝึกฝนมวยไทเก็กบนภูเขาชิงเฉิง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง คิดอย่างเต๋า อยู่อย่างเต๋า” โดย Thai PBS, 11 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.thaipbs.or.th/program/SpiritofAsia/episodes/62638>).

ทีมงานสารคดีของไทยได้ถ่ายทำที่ภูเขาชิงเฉิง ซึ่งเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเต๋าในประเทศจีน โดยเน้นการถ่ายทำผู้ที่ฝึกมวยไทเก็กที่นั่น (ภาพ 5-30) แนวคิดหลักของมวยไทเก็กคือ “ความสมดุลของ หยินหยาง” ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหยินหยางในปรัชญาเต๋า มวยไทเก็กเน้นความกลมกลืนและความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ซึ่งตรงกับแนวคิด “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างฟ้าดินและมนุษย์” ของปรัชญาเต๋า นอกจากนี้ แนวคิด “ทางสายกลาง” ของปรัชญาขงจื้อยังสะท้อนอยู่ในมวยไทเก็กเช่นกัน มวยไทเก็กเน้นการเคลื่อนไหวที่สง่างาม อ่อนโยนและแข็งแกร่งผสมผสานกัน หลีกเลี่ยงความแข็งเกินไปหรืออ่อนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด “ทางสายกลาง” ของขงจื้อที่เน้นการรักษาสมดุลและการจัดการสิ่งต่าง ๆ อย่างพอเหมาะพอดี ไม่เอนเอียงไปด้านใดด้านหนึ่ง

กระบวนการทำให้ไทเก็กเป็นสากลได้ผ่านช่วงเวลาการพัฒนามานาน ตั้งแต่ปลายราชวงศ์ชิงจนถึงต้นศตวรรษที่ 20 ไทเก็กเริ่มแพร่กระจายไปยังต่างประเทศผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การทูตและการค้า และเริ่มเติบโตในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งยุโรปและอเมริกา ปัจจุบัน ไทเก็กได้แพร่หลายไปทั่วประเทศส่วนใหญ่ของโลก กลายเป็นรูปแบบการออกกำลังกายที่มีอิทธิพลลึกซึ้งและเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมสากล ในประเทศไทยก็มีสมาคมไทเก็ก ซึ่งได้พัฒนาเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการฝึกฝนไทเก็กในประเทศไทย สมาคมนี้อำนาจบริหารจัดการองค์กรการฝึกไทเก็กที่สำคัญในประเทศไทย และดึงดูดผู้ที่ชื่นชอบไทเก็กจำนวนมากเข้าร่วม

ภาพที่ 5-31 สมาชิกสมาคมไทเก็กแห่งประเทศไทยฝึกฝนไทเก็ก

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง กังฟูต่อสู้เพื่อสุขภาพ” โดย Thai PBS, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=Ckxayn6tjyg>).

จากภาพ 5-31 เห็นได้ว่า สมาชิกสมาคมไทเก๊กแห่งประเทศไทยฝึกฝนไทเก๊ก ทำให้ไทเก๊กได้รับการสืบทอดและพัฒนาในวงการวัฒนธรรมจีนในประเทศไทย และเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย และเพิ่มพูนมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

นอกจากภูเขาชิงเฉิงแล้ว ทีมงานสารคดียังได้เดินทางไปยังภูเขาบู๊ตึง ซึ่งเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของลัทธิเต๋าอีกแห่งหนึ่ง วัฒนธรรมกังฟูของภูเขาบู๊ตึง ถือเป็นสมบัติอันล้ำค่าของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน วัฒนธรรมนี้ยังรากลึกในปรัชญาเต๋า โดยผสมผสานศิลปะการต่อสู้ การดูแลสุขภาพ และปรัชญาเข้าด้วยกัน ก่อเกิดเป็นสำนักศิลปะการต่อสู้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นั่นคือ “ศิลปะการต่อสู้บู๊ตึง” จางซันเฟิง ผู้ก่อตั้งสำนักบู๊ตึง มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาศิลปะการต่อสู้บู๊ตึง เขาไม่เพียงแต่ก่อตั้งสำนักบู๊ตึงขึ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถบรรจุไทเก๊กให้เป็นแกนหลักของสำนัก ซึ่งถือเป็นการวางรากฐานอันมั่นคงสำหรับการพัฒนาศิลปะการต่อสู้บู๊ตึงในเวลาต่อมา

ภาพที่ 5-32 ผู้บำเพ็ญในลัทธิเต๋าของภูเขาบู๊ตึงสอนนักเรียนฝึกวิทยายุทธ์

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง บู๊ตึง ขุนเขาของยอดคน” โดย Thai PBS, 23 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=xrLTOqoDwq8>).

ตามที่ภาพ 5-31 เห็นได้ว่า เด็ก ๆ มากขึ้นเรื่อย ๆ มาที่ภูเขาบู๊ตึง เพื่อเรียนศิลปะการต่อสู้ ปัจจุบัน ศิลปะการต่อสู้บู๊ตึงได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ และได้รับการสืบทอดและพัฒนาอย่างกว้างขวาง รัฐบาลและภาคส่วนต่าง ๆ ในพื้นที่บู๊ตึงมีบทบาทเชิงรุกในการส่งเสริมและสืบทอดศิลปะการต่อสู้บู๊ตึง ผ่านการจัดตั้งโรงเรียนฝึกสอนศิลปะการต่อสู้ การ

จัดการแข่งขัน หรือการแสดงศิลปะการต่อสู้ เพื่อขยายอิทธิพลของศิลปะการต่อสู้ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ศิลปะการต่อสู้บู๊ตังยังได้ค่อย ๆ ผสานเข้ากับระบบเศรษฐกิจการท่องเที่ยว กลายเป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่

1.2) วัฒนธรรมกังฟูเส้าหลิน

วัดเส้าหลินได้รับการยกย่องว่าเป็น "ดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่งกังฟู" กังฟูเส้าหลินไม่เพียงเป็นหนึ่งในแขนงที่สำคัญของศิลปะการต่อสู้จีน แต่ยังเป็นสื่อสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนอีกด้วย กังฟูเส้าหลินเน้นการฝึกฝนทั้งภายในและภายนอก ผสมผสานความแข็งแกร่งและความอ่อนโยน สะท้อนถึงจิตวิญญาณของวัฒนธรรมจีนดั้งเดิมในเรื่อง "ความสมดุลระหว่างฟ้าดินและมนุษย์" และ "การให้ความสำคัญกับมนุษย์เป็นศูนย์กลาง"

ในฐานะที่เป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางพุทธศาสนา พระสงฆ์ในวัดเส้าหลินยังอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนกับลัทธิเต๋า ขงจื้อ และแขนงวัฒนธรรมดั้งเดิมอื่น ๆ ของจีน ซึ่งสะท้อนถึงความใจกว้างของวัฒนธรรมจีน ความใจกว้างนี้ไม่เพียงส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่ยังแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายและความเปิดกว้างของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย

ภาพที่ 5-33 เด็ก ๆ เรียนกังฟูที่วัดเส้าหลิน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร” โดย Thai PBS, 16 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHaY5TDDE>).

วัดเส้าหลินมีสถานะสูงสุดในด้านศิลปะการต่อสู้ของจีน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อสุขภาพที่แข็งแรง หรือเพื่อเรียนรู้กังฟู ผู้ปกครองจำนวนมากจึงเลือกส่งลูกหลานของตนมาเรียนกังฟูที่วัดเส้าหลิน ตามภาพ 5-33 ผู้ปกครองเริ่มตระหนักว่า การให้ลูกหลานเรียนศิลปะการต่อสู้ ไม่เพียงช่วยพัฒนาสุขภาพ

ร่างกาย แต่ยังเสริมสร้างความมั่นใจในตนเอง ความมุ่งมั่นอดทน และความสามารถในการทำงานเป็นทีมได้อีกด้วย วัดเส้าหลินในฐานะดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของวงการศิลปะการต่อสู้ มีทั้งระดับการสอนและทีมผู้สอนที่เป็นเลิศ จึงกลายเป็นตัวเลือกอันดับแรกของผู้ปกครองสำหรับการศึกษาด้านศิลปะการต่อสู้

วัดเส้าหลินในฐานะตัวแทนที่สำคัญของวัฒนธรรมจีน เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวนมากเดินทางมาเยี่ยมชมวัดเส้าหลินเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมพุทธศาสนาจีนและศิลปะการต่อสู้เส้าหลิน ซึ่งช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและผสมผสานวัฒนธรรมระหว่างจีนและนานาชาติ นอกจากนี้ วัดเส้าหลินยังจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น การแสดงศิลปะการต่อสู้และหลักสูตรการปฏิบัติธรรม เพื่อแสดงเสน่ห์ของวัฒนธรรมจีนแก่นักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และผลักดันการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

การแสดงหมัดมวยของวัดเส้าหลินมีชื่อเสียงในด้านเอกลักษณ์ และพลังภายในที่ลึกซึ้ง รวมถึงกระบวนท่าต่าง ๆ เช่น เส้าหลินฉางฉวน (หมัดยาวเส้าหลิน) เส้าหลินหลัวฮั่นฉวน (หมัดอรหันต์) และอู่ฉวน (หมัดห้าบรรพบุรุษ) ท่ามวยเหล่านี้มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่ทรงพลัง รวดเร็ว และแข็งแกร่ง แสดงให้เห็นถึงความงามแห่งพลังของศิลปะการต่อสู้เส้าหลินได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การแสดงหมัดมวยแล้ว ยังมีการแสดงอาวุธอีกด้วย อาวุธที่ใช้ประกอบการแสดง ได้แก่ ดาบ หอก กระบี่ ง้าว ไม้พลอง และท่อนเหล็ก ผู้แสดงใช้ทักษะขั้นสูงในการควบคุมอาวุธ ทำให้การเคลื่อนไหวทรงพลังและตื่นตาตื่นใจ สร้างความประทับใจให้กับผู้ชมอย่างภาพ 5-34

ภาพที่ 5-34 การแสดงกังฟูวัดเส้าหลิน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร” โดย Thai PBS, 16 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHaY5TDDE>).

ภาพที่ 5-35 การแสดงกังฟูหมูของวัดเส้าหลิน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร” โดย Thai PBS, 16 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHaY5TDDE>).

อีกหนึ่งไฮไลต์ของการแสดงคือการแสดงกำลังภายใน (แข็งแกร่ง) ของเส้าหลิน ผู้แสดงซึ่งผ่านการฝึกฝนอย่างยาวนาน โชว์พลังและผลลัพธ์ของวิชากำลังภายในที่น่าทึ่ง เช่น เลื้อยเหล็ก (เตี้ยบู๊ชา) และร่างกายที่แข็งแกร่งดุจเพชร (กังก้นปูห้วย) การแสดงเหล่านี้ทำให้ผู้ชมตื่นตาตื่นใจและประทับใจในความสามารถอันน่าทึ่งของศิลปะการต่อสู้เส้าหลิน

อีกหนึ่งการแสดงที่น่าชมคือการแสดงหมู่ของวัดเส้าหลิน เหมือนภาพ ภาพ 5-35 ซึ่งมักมีขนาดใหญ่และตระการตา พระเส้าหลินหลายสิบถึงหลายร้อยรูปจะร่วมกันแสดงกระบวนท่ามวยหรืออาวุธชนิดเดียวกันพร้อมกัน การแสดงหมู่เช่นนี้สร้างความประทับใจและแรงกระแทกทางสายตาให้กับผู้ชมได้อย่างมาก

การแสดงศิลปะการต่อสู้ของวัดเส้าหลินเต็มไปด้วยพลังและความยิ่งใหญ่ ผู้แสดงสวมใส่ชุดพระสงฆ์แบบเดียวกัน เคลื่อนไหวอย่างพร้อมเพรียง แสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งและเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะการต่อสู้เส้าหลิน บรรยากาศของการชมการแสดงสดนั้นเข้มข้น ผู้ชมสามารถสัมผัสถึงพลังและเสน่ห์ของศิลปะการต่อสู้เส้าหลินได้อย่างใกล้ชิด ผ่านการแสดงนี้ ผู้ชมยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของศิลปะการต่อสู้จีนดั้งเดิม พร้อมทั้งซึมซับเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีน การแสดงศิลปะการต่อสู้ของวัดเส้าหลิน ด้วยเทคนิคที่ยอดเยียมและรูปแบบการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ ได้มอบประสบการณ์ที่น่าประทับใจให้แก่ผู้ชม เป็นเสมือนงานเลี้ยงสายตาที่งดงามและน่าตื่นตาตื่นใจ

กังฟูเส้าหลินในฐานะสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ช่วยสร้างภาพลักษณ์ของชาติ มีความหมายทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งและอิทธิพลในระดับนานาชาติ ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรม

จีน แต่ยังช่วยเสริมสร้างอำนาจละมุนทางวัฒนธรรมของประเทศ และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและต่างประเทศ

2) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายด้านวัฒนธรรมแพทย์แผนจีน

วัฒนธรรมแพทย์แผนจีนเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติจีนที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและรากฐานที่ลึกซึ้ง แนวคิดหลักของวัฒนธรรมแพทย์แผนจีนสะท้อนให้เห็นในสองแง่มุมสำคัญ ได้แก่ “ความเป็นหนึ่งเดียวของมนุษย์กับธรรมชาติ” และ “สมดุลหยินหยาง” แพทย์แผนจีนเชื่อว่ามนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสังคมเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่นเดียวกับที่ภายในร่างกายมนุษย์เองก็เป็นระบบที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นองค์รวม ดังนั้น แพทย์แผนจีนจึงให้ความสำคัญกับผลกระทบของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสังคมต่อสุขภาพและการเกิดโรค อีกทั้งยังเน้นย้ำถึงความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายและจิตใจในกระบวนการรักษาโรค นอกจากนี้ แพทย์แผนจีนยังให้ความสำคัญกับความสมดุลและความกลมเกลียวที่มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพ โดยเชื่อว่าสุขภาพของมนุษย์ขึ้นอยู่กับการทำงานที่สอดคล้องของอวัยวะภายใน อารมณ์ที่สมดุล และการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งรากฐานของสิ่งเหล่านี้คือความสมดุลแบบพลวัตของหยินและหยาง

สารคดีเกี่ยวกับจีนจากประเทศไทยได้ถ่ายทอดที่ “วังเต๋อชิง หยางเซิงถิง” ในมณฑลเสฉวน ซึ่งเป็นที่รู้จักในเมืองเฉิงตูในด้านการอาบยาสมุนไพร การแช่เท้าด้วยสมุนไพร และการนวดแผนจีน การอาบยาสมุนไพรคือการเติมสมุนไพรลงในน้ำร้อนเพื่อให้ส่วนผสมของสมุนไพรซึมเข้าสู่ผิวหนัง ช่วยส่งเสริมการรักษาและการดูแลสุขภาพ ส่วนการนวดแผนจีนเป็นวิธีที่ใช้มือกดและคลึงไปยังตำแหน่งเฉพาะบนร่างกายเพื่อปรับสมดุลสภาพร่างกายทั้งในด้านสรีรวิทยาและพยาธิสภาพ และเพื่อบรรลุผลในการรักษา

ภาพที่ 5-36 การนวดแผนจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง วิถีเต๋ำพื้นฟูชีวิต ” โดย Thai PBS, 3 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

ในภาพที่ 5-36 การนวดแผนจีนมีประโยชน์มากมาย เช่น ช่วยบรรเทาอาการกล้ามเนื้อตึงและปวด ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของเลือดและน้ำเหลือง ลดอาการเมื่อยล้าและตึงตัวของกล้ามเนื้อ สามารถส่งเสริมการผ่อนคลายทั้งร่างกายและจิตใจ ลดความเครียดและความวิตกกังวล ช่วยคลายความตึงเครียดของร่างกาย และกระตุ้นระบบต่อมไร้ท่อให้หลั่งฮอร์โมนที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ช่วยปรับปรุงคุณภาพการนอน ลดอาการนอนหลับยากและอาการนอนไม่หลับ โดยการช่วยให้ร่างกายผ่อนคลายและส่งเสริมปฏิกิริยาการพักผ่อน ทำให้หลับได้เร็วขึ้นและหลับได้ลึกขึ้น ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด เพิ่มการไหลเวียนของเลือดและออกซิเจนไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ช่วยในการลำเลียงสารอาหารและการขับของเสีย ส่งเสริมการฟื้นฟูเซลล์และสุขภาพของร่างกาย กระตุ้นระบบย่อยอาหาร ช่วยการเคลื่อนไหวของลำไส้และการหลั่งน้ำย่อย ส่งเสริมการย่อยอาหารและการดูดซึมสารอาหาร ช่วยบรรเทาอาการปวดศีรษะและไมเกรนที่เกิดจากความเครียด โดยลดความตึงเครียดและกระตุ้นการไหลเวียนของเลือด ลดการเกิดและอาการของอาการปวดศีรษะ ช่วยกระตุ้นระบบน้ำเหลืองและระบบภูมิคุ้มกัน เพิ่มความต้านทานของร่างกาย เสริมสร้างความแข็งแรงและการทำงาน of เซลล์ภูมิคุ้มกัน ส่งเสริมความสมดุลของร่างกายและจิตใจ ปรับปรุงอารมณ์และความสุข ช่วยกระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนแห่งความสุข เช่น เอนโดรฟิน ช่วยเพิ่มอารมณ์และส่งเสริมสุขภาพจิต

ภาพที่ 5-37 การอาบยาสมุนไพร

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง วิถีเต๋ำพื้นฟูชีวิต ” โดย Thai PBS, 3 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

การอาบยาสมุนไพรช่วยกระตุ้นการไหลเวียนโลหิตทั่วร่างกาย ส่งเสริมการเผาผลาญ โดยกระตุ้นการขับเหงื่อและขจัดของเสียและสารพิษออกจากร่างกาย สามารถช่วยบรรเทาอาการปวด

เมื่อยกล้ามเนื้อและข้อต่อแข็งตัว เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่มีปัญหาเลือดไหลเวียนไม่สะดวก หลังการแช่ตัวจะรู้สึกผ่อนคลาย การบริโภคอาหารเย็น เช่น ไอศกรีม เครื่องดื่มแช่เย็น หรือแตงโมเย็นในระยะยาว อาจทำให้ร่างกายมีความชื้นสะสมมากเกินไป ซึ่งสามารถขัดขวางความชื้นและความเย็นส่วนเกินนี้ได้ ผ่านการอาบยาสมุนไพร การอาบยาสมุนไพรยังช่วยเพิ่มแรงผลักดันในการไหลเวียนโลหิต ปรับปรุงการส่งเลือดและออกซิเจนไปยังสมอง ช่วยป้องกันโรคหัวใจและหลอดเลือด ทำให้เซลล์เม็ดเลือดแดงในหลอดเลือดฝอยไหลเร็วขึ้น ซึ่งช่วยป้องกันโรคหลอดเลือดสมองตีบและกล้ามเนื้อหัวใจตาย นอกจากนี้ การอาบยาสมุนไพรช่วยเร่งการเคลื่อนไหวของลำไส้ มีผลดีต่อผู้ที่มีปัญหาท้องผูก ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ร่างกายได้รับการกระตุ้นการไหลเวียนของน้ำเหลืองและโลหิต ทำให้ระบบภูมิคุ้มกันแข็งแรงขึ้น หลังการอาบยังช่วยกระตุ้นเซลล์ประสาทในสมอง ส่งผลให้หลับลึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัฒนธรรมแพทย์แผนจีนถูกนำไปใช้ในทางปฏิบัติอย่างแพร่หลายและแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลที่โดดเด่น สมุนไพรจีนถูกนำมาใช้ในการรักษาแพทย์แผนจีนอย่างกว้างขวาง เช่น หวงฉี ที่มีสรรพคุณช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันของร่างกาย บำรุงพลังงาน และเพิ่มเลือด ขนสง ช่วยกระตุ้นการไหลเวียนโลหิต ปรับสมดุลพลังงาน และผ่อนคลายกล้ามเนื้อ โสม (ภาพ 5-38) ช่วยบำรุงพลังงานเลือด และเสริมสมรรถภาพไต นอกจากนี้ วิธีการรักษาที่ไม่ใช้ยา เช่น การฝังเข็ม การนวดทุยหนา และการครอบแก้ว ยังมีข้อได้เปรียบเฉพาะในด้านการรักษาโรคเรื้อรัง โรคที่ทำให้เกิดความเจ็บปวด และอาการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 5-38 โสม

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง วิถีเต้าฝิ่นฟูชีวิต ” โดย Thai PBS, 3 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

นอกจากนี้ สมุนไพรยังถูกนำมาใช้ในด้านอาหารอีกด้วย ดังนั้นในมณฑลเสฉวนจึงมีร้านอาหารยาสมุนไพรที่มีชื่อเสียงอย่างมาก ร้านอาหารยาสมุนไพรเหล่านี้กลายเป็นสถานที่ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติต้องไปเยือนเมื่อมาเยือนเฉิงตู ในขณะเดียวกัน แพทย์แผนจีนและสมุนไพรจีนยังมีความก้าวหน้าอย่างโดดเด่นในด้านการเผยแพร่สู่ระดับนานาชาติ ประเทศและภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกเริ่มยอมรับและให้การยอมรับแพทย์แผนจีนมากขึ้นเรื่อย ๆ และวัฒนธรรมแพทย์แผนจีนก็ค่อย ๆ กลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญของการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนสู่เวทีโลก

3) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายด้านอาหาร

ประเทศจีนมีพื้นที่กว้างใหญ่ วัฒนธรรมการอาหารในแต่ละภูมิภาคมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น เมนูของอาหารเสฉวน อาหารซานตง อาหารกวางตุ้ง และอีกหลายชนิด รวมถึงอาหารท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ซึ่งแสดงถึงความหลากหลายและความยืดหยุ่นของวัฒนธรรมการอาหารของจีน วัฒนธรรมการอาหารของจีนมีความยาวนานและลึกซึ้ง ไม่เพียงแต่สะท้อนให้เห็นความเข้าใจที่เป็นเอกลักษณ์ของชนชาติจีนเกี่ยวกับอาหาร และทักษะการปรุงอาหาร แต่ยังเต็มไปด้วยประวัติศาสตร์ปรัชญา ศิลปะ และองค์ประกอบทางสังคมที่หลากหลาย วัฒนธรรมการอาหารของประเทศจีนมีประวัติยาวนานหลายพันปี ตั้งแต่การปรุงอาหารในราชสำนักในสมัยโบราณ จนถึงอาหารริมถนนในยุคปัจจุบัน ทุกจานอาหารล้วนมีความทรงจำทางประวัติศาสตร์ และการสืบทอดทางวัฒนธรรม การมีรากฐานทางประวัติศาสตร์อันลึกซึ้งนี้ช่วยแสดงให้เห็นถึงประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมที่หลากหลายของจีนในฐานะประเทศอารยธรรมโบราณ

สารคดีเกี่ยวกับจีนจากประเทศไทยใช้วัฒนธรรมการอาหารของมณฑลเสฉวนในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ ซึ่งสามารถแสดงเสน่ห์และเอกลักษณ์ของจีนได้จากหลายมิติ

อาหารเสฉวนมีชื่อเสียงจากรสชาติเผ็ดร้อน หอมสด กลมกล่อม เปี้ยวหวาน และรสชาติอื่น ๆ ที่หลากหลาย โดยรสเผ็ดร้อนเป็นลักษณะเด่นของอาหารเสฉวน ซึ่งเกิดจากการผสมผสานระหว่างพริกและเสฉวนพริกไทยอย่างลงตัว สร้างรสเผ็ดที่มีเอกลักษณ์และทำให้คนที่ได้ลิ้มลองรู้สึกติดใจ นอกจากนี้ อาหารเสฉวนยังให้ความสำคัญกับการปรุงรสหอมสด โดยใช้เครื่องปรุงและวัตถุดิบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความเข้มข้นของรสชาติอีกด้วย ในภาคเสฉวนที่มีสภาพอากาศชื้นตลอดปี ตามทฤษฎีแพทย์แผนจีน การรับประทานพริกและเสฉวนพริกไทยมาก ๆ ช่วยให้ร่างกายขับของเสียออกจากร่างกายได้ และการผสมพริกและเสฉวนพริกไทยนี้ในประเทศไทยเรียกว่า “麻辣” (หมาล่า) หลายคนในประเทศไทยมีความประทับใจเกี่ยวกับอาหารจีนว่าเป็นรสชาติที่ “หมาล่า” หรือเผ็ดร้อนและจัดจ้าน

ภาพที่ 5-39 ไม่เสียเปรียบที่เผ็ดแบบหมาล่าในถนนคนเดินในเจิ้งตู

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อาหารเสฉวน รสแซ่ซี้ที่มีมากกว่าความอร่อย ” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRCcfayon6M>).

ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นคนจีนหรือคนต่างชาติ เมื่อพูดถึงรส "หมาล่า" ก็จะมีกลิ่นเสฉวน ดังนั้น "หมาล่า" ไม่เพียงแต่เป็นเครื่องปรุงรสในชีวิตของคนเสฉวนเท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของวัฒนธรรมอาหารเสฉวน มันเป็นตัวแทนของความหลงใหลและปัญญาของคนเสฉวน และเป็นความทรงจำอันเป็นเอกลักษณ์บนลิ้นของคนเสฉวน

วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของประเทศจีนยังมีเสน่ห์ที่เป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่ง นั่นก็คือการเน้น “ยาและอาหารมาจากแหล่งเดียวกัน” ซึ่งหมายถึงอาหารหลายชนิดที่สามารถเป็นส่วนหนึ่งของมื้ออาหารประจำวันได้ และยังมีคุณค่าทางยาบางประการอีกด้วย หลักการนี้สะท้อนถึงการอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ และแสดงให้เห็นถึงปัญญาของชาวจีนในการใช้ “การรักษาด้วยอาหาร” ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของทฤษฎีการรักษาอาหารในแพทย์แผนจีน แนวคิด “ยาและอาหารมาจากแหล่งเดียวกัน” มีรากฐานยาวนานและสามารถสืบทอดกลับไปสู่ยุคโบราณ เมื่อมนุษย์ในอดีตพบว่า พืชและสัตว์บางชนิดไม่เพียงแต่ใช้เป็นอาหารเพื่อประทังชีวิตเท่านั้น แต่ยังสามารถรักษาโรคบางประเภทได้ จึงเกิดความเข้าใจพื้นฐานที่ว่า “อาหารและยาเป็นสิ่งเดียวกัน” หลักการนี้เชื่อว่าอาหารและยามีแหล่งที่มาเดียวกัน อาหารหลายชนิดมีคุณค่าทางยาและสามารถใช้ในการป้องกันและรักษาโรคได้ ในทฤษฎีแพทย์แผนจีน แนวคิดนี้เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับ “สี่ฤดูกาลและห้ารส” คุณสมบัติของอาหารในแง่ของอุณหภูมิและรสชาติทั้งห้าประการ ได้แก่ เย็น ร้อน อุ่น เย็นสบาย เปรี๊ยะว หม หวาน เผ็ดและเค็ม แพทย์แผนจีนเชื่อว่า การจับคู่คุณสมบัติและรสชาติของอาหารอย่างเหมาะสมสามารถปรับสมดุลหยินและหยางในร่างกาย เพื่อบรรลุเป้าหมายในการบำรุงร่างกายและสุขภาพ

ภาพที่ 5-40 สมุนไพรจีนที่เตรียมไว้สำหรับทำอาหารในร้านอาหาร

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อาหารเสฉวน รสเสน่ห์ที่มีมากกว่าความอร่อย ” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

จากภาพ 5-40 เห็นได้ว่า “ยาและอาหารมาจากแหล่งเดียวกัน” ถูกนำมาใช้ในอาหารบำบัดอย่างกว้างขวาง ตัวอย่างเช่น ชิงมีคุณสมบัติในการช่วยให้เหงื่อออกและบรรเทาอาการของไข้หวัดในช่วงแรกๆ; ส้มตำช่วยในการย่อยอาหาร และมักใช้บรรเทาอาการอาหารไม่ย่อย อาหารเหล่านี้สามารถเลือกใช้และจับคู่ตามสภาพร่างกายและการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลได้ในชีวิตประจำวัน ในเสฉวนมีร้านอาหารที่เน้นการทำอาหารสมุนไพร ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ

นอกจากนี้ วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของประเทศจีนไม่เพียงแต่เน้นรสชาติเท่านั้น ยังให้ความสำคัญกับความกลมกลืนของสี กลิ่น รส รูปร่าง และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเสิร์ฟ ซึ่งสะท้อนถึงการแสวงหาความงามและรสนิยมทางศิลปะของชาวจีน ผ่านการจัดจานอย่างประณีต เทคนิคการปรุงอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ และการเลือกวัตถุดิบที่หลากหลาย วัฒนธรรมการรับประทานอาหารของจีนจึงแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางศิลปะที่สูงมาก

ภาพที่ 5-41 การจัดจานอาหารในร้านอาหารเสฉวน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง อาหารเสฉวน รสเสน่ห์ที่มีมากกว่าความอร่อย ” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

จากภาพ 5-41 เห็นได้ว่า จากอาหารถึงการจัดจานที่สะท้อนลักษณะของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจีน ในวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจีน ข้าวโพดถูกมองว่าเป็นวัตถุดิบที่มีสุขภาพดีและอุดมไปด้วยสารอาหาร มักใช้ในหลากหลายเมนูและอาหารหลัก ข้าวโพดเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และความร่ำรวย และยังสะท้อนถึงการให้คุณค่ากับวัตถุดิบจากธรรมชาติของชาวจีน งานนี้ใช้วิธีการหนึ่งในการปรุงข้าวโพด ซึ่งเป็นเทคนิคการปรุงอาหารแบบดั้งเดิมของจีนที่พบเห็นได้บ่อย การนี้ช่วยรักษารสชาติและสารอาหารของวัตถุดิบได้ดี พร้อมกับสอดคล้องกับแนวคิดการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ งานสีขาวเป็นพื้นหลังที่ทำให้ข้าวโพดสีทองโดดเด่น ส่วนใบไม้สีเขียวเป็นการตกแต่งเพิ่มมิติให้กับสีส้ม การจับคู่สีนี้ทั้งเรียบง่ายทั้งสวยงาม สะท้อนถึงความสำคัญของความกลมกลืนของสีในวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจีน การวางใบไม้สีเขียวบนข้าวโพดเป็นการตกแต่งที่ไม่เพียงแต่เพิ่มผลกระทบทางสายตา แต่ยังสื่อถึงธรรมชาติและชีวิตชีวา เทคนิคการตกแต่งนี้พบได้บ่อยในอาหารจีนดั้งเดิม เช่น การตกแต่งด้วยต้นหอมและผักชี สิ่งที่น่าสังเกตคืองานนี้ไม่ใช่งานธรรมดา แต่เป็นงานเซรามิกลายคราม ซึ่งมีชื่อเสียงจากลวดลายสีน้ำเงินและขาวที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ เป็นสมบัติในงานหัตถกรรมดั้งเดิมของจีน ความงามของงานลายครามและความเรียบง่ายของอาหารเข้ากันได้อย่างลงตัว สร้างภาพที่กลมกลืน การจัดจานทั้งหมดเรียบง่ายและมีรสนิยม ไม่มีการตกแต่งเกินความจำเป็น แต่ทุกส่วนของจานเผยให้เห็นถึงความพิถีพิถันและความใส่ใจ ซึ่งสะท้อนถึงการแสวงหาความ "เรียบง่ายแต่ไม่ธรรมดา" ในวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจีน

ด้วยการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย วัฒนธรรมอาหารจีนได้มีการพัฒนาและบูรณาการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการนำเทคนิคการทำอาหารสมัยใหม่ การใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศ และการผสมผสานระหว่างอาหารจีนและอาหารตะวันตก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงควมมีชีวิตชีวาและความเปิด

กว้างของวัฒนธรรมการรับประทานอาหารจีน จิตวิญญาณแห่งนวัตกรรมนี้ช่วยยกระดับภาพลักษณ์ของจีนในระดับสากลในแง่ของความทันสมัยและการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรม

โดยสรุป การสร้างภาพลักษณ์ของประเทศผ่านวัฒนธรรมอาหารจีนไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงมรดกทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศจีน แต่ยังสะท้อนถึงแนวคิดด้านสุขภาพ คุณค่าทางศิลปะ มารยาททางสังคม และจิตวิญญาณแห่งนวัตกรรมได้อย่างครบถ้วน การส่งเสริมวัฒนธรรมอาหารจีนจึงไม่เพียงแต่จะเพิ่มอิทธิพลของจีนในเวทีระหว่างประเทศ แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับวัฒนธรรมจีนจากประชาคมโลกได้อีกด้วย

4) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายด้านวัฒนธรรมชา

ในสารคดีต่างประเทศ การใช้วัฒนธรรมชาเป็นเครื่องมือในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนเป็นวิธีที่มีความลึกซึ้งและมีความหมายมาก วัฒนธรรมชาถือเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน มีประวัติศาสตร์ยาวนานและมีความหมายลึกซึ้ง ซึ่งให้วัสดุและมุมมองที่หลากหลายสำหรับสารคดีต่างประเทศในการแสดงออกถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณของประเทศหนึ่ง ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทย วัฒนธรรมชาถูกตีความในอีกมุมมองหนึ่ง สารคดีไทยกล่าวถึงสิ่งที่จีนต้องเผชิญกับภาระการดูแลผู้สูงอายุเนื่องจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุที่รวดเร็ว ความสงบและแนวคิดชีวิตคุณภาพที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรมชา มีความสำคัญในการบรรเทาความกดดันในสังคมผู้สูงอายุและส่งเสริมสุขภาพทั้งกายและใจ ผ่านการชงชาและดื่มชา ผู้คนสามารถตั้งสติและเพลิดเพลินกับความสงบและความงามในช่วงเวลาเพียงสั้น ๆ องค์กรประกอบแห่งความสงบและการไตร่ตรองในวัฒนธรรมชาได้มอบความสบายใจและการปลอบประโลมจิตใจให้กับผู้สูงอายุ

ภาพที่ 5-42 ผู้สูงอายุที่ปั่นกาน้ำชาหลังการเกษียณ

ตั้งแต่ ค.ศ.2006 ก็ 11 ปีแล้ว
Since 2006. 11 years.

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สุนทรียะในวงน้ำชา ” โดย Thai PBS, 30 เมษายน พ.ศ. 2560 (<https://www.youtube.com/watch?v=r4qAl3pHzxQ>).

ตัวเอกที่อยู่ ภาพ 5-42 คือคนที่ซื้อจางชู่หลิน ชีวิตหลังเกษียณของจางชู่หลินที่วันใหญ่ใช้เวลาไปกับการเขียนพู่กันจีน ต้มชาและลงมือปั้นชา บางครั้งบางครั้งซึ่งที่เขาคาดหวังในทุกวัน คงเป็นการเฝ้ารอมืออาหารเพื่อพบปะพูดคุยกับลูกชายของเขา เมื่อองค์ประกอบของวัฒนธรรมชาสร้างความสัมพันธ์ให้พวกเขาคงจูนใจซึ่งกันและกัน ภาวะปัญหาที่อาจก่อให้เกิดกับรัฐบาลจึงเบาบางลง ในทันที พูดได้ว่า ในขณะที่ต้มชา ผู้สูงอายุสามารถลืมความกังวลและเพลิดเพลินกับความสงบและความผ่อนคลาย ช่วยลดความเหงาของผู้สูงอายุและส่งเสริมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กิจกรรมเกี่ยวกับชาหรือการพบปะเพื่อนร่วมชาช่วยให้ผู้สูงอายุมีโอกาสพบปะเพื่อนใหม่และแบ่งปันประสบการณ์ชีวิต

ในสารคดี ทีมงานได้เน้นและนำเสนออย่างพิถีพิถันเกี่ยวกับอุปกรณ์ชาที่ไม่สามารถขาดได้ในกระบวนการชงชา นั่นคือ ป้านจื่อชา ตามภาพ 5-43

ภาพที่ 5-43 ป้านจื่อชา

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สุนทรียะในวงน้ำชา ” โดย Thai PBS, 30 เมษายน พ.ศ. 2560 (<https://www.youtube.com/watch?v=r4qAl3pHzxQ>).

ป้านชาจื่อชา(紫砂壶)มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวัฒนธรรมชา และเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ป้านชาจื่อชาเป็นงานหัตถกรรมจากดินเหนียวที่มีลักษณะเฉพาะของจีน ซึ่งการผลิตเริ่มต้นในสมัยราชวงศ์หมิงในช่วงปีจิงเต๋อ โดยมีแหล่งผลิตอยู่ที่เมืองดิงชู่ (Ding Shu) ใน

มณฑลเจียงซู ป่านชาจื่อชาทำจากดินเหนียวสีม่วง ซึ่งดินนี้มีองค์ประกอบทางเคมีและแร่ธาตุที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้กาน้ำชามีคุณสมบัติการผลิตที่ดี เช่น ความยืดหยุ่นที่ดี ความแข็งแรงของชิ้นงานดิบสูง และการหดตัวขณะแห้งน้อย เป็นต้น ป่านชาจื่อชามีลักษณะเฉพาะในการเก็บกลิ่นหอม เมื่อใช้ชงชา จะสามารถรักษาสี กลิ่น และรสชาติของชาไว้ได้อย่างยาวนานโดยไม่เปลี่ยนแปลง รูปทรงของป่านชาจื่อชาเรียบง่าย และมีความงามที่พิเศษ เมื่อผ่านการชงชาและการสัมผัสด้วยมือ มันจะค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีของหยกโบราณ ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้คนมากมาย ป่านชาจื่อชายังมีคุณค่าทางศิลปะและมูลค่าการสะสมสูง ผลงานจากศิลปินชื่อดังมักจะหายากจนแทบไม่มีให้หาซื้อ

วัฒนธรรมชาได้มีอิทธิพลลึกซึ้งต่อสังคมประเทศจีน มันไม่เพียงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน แต่ยังเป็นสื่อสำคัญในการสื่อสารทางสังคม มารยาท และการบำรุงรักษาจิตใจ การชงชาต้อนรับแขกเป็นการแสดงออกถึงจิตวิญญาณแห่งมารยาทในวัฒนธรรมชาอันลึกซึ้งของจีน ในประเทศจีน ชาไม่เพียงเป็นเครื่องดื่มเท่านั้น แต่ยังเป็นวัฒนธรรม สัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณ และวิธีการแสดงความเคารพและมิตรภาพ

ภาพที่ 5-44 วัฒนธรรมชงชา

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สุนทรียะในวงน้ำชา ” โดย Thai PBS, 30 เมษายน พ.ศ. 2560 (<https://www.youtube.com/watch?v=r4qAl3pHzxQ>).

ในประเทศจีน การชงชาเป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ก่อนที่จะชงชาให้แขก ควรถามความชอบในการดื่มชาของแขก และเลือกชาให้เหมาะสมกับรสนิยมและโอกาส เช่น ชาเขียว ชาดำ ชาอู่หลง ฯลฯ ซึ่งแสดงถึงความเคารพและการดูแลเอาใจใส่ต่อแขก การชงชาต้องใส่ใจเรื่องอุณหภูมิของน้ำชาและเวลาการชงชา เพื่อให้ได้รสชาติและคุณภาพที่ดีที่สุด ชาประเภทต่าง ๆ ต้องการอุณหภูมิที่แตกต่างกัน

ในการชง เพื่อให้ได้กลิ่นหอมและรสชาติที่ดีที่สุด นอกจากนี้ ปริมาณของชาก็มีผลต่อรสชาติของชา ต้องควบคุมให้เหมาะสม

สรุปได้ว่า สารคดีเกี่ยวกับจีนที่ผลิตในประเทศไทยได้สำรวจอย่างลึกซึ้งถึงวิถีที่วัฒนธรรมชาสามารถนำความสุขและการปลอบประโลมจิตใจให้กับผู้สูงอายุได้อย่างไร ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบรรเทาปัญหาสังคมที่เกิดจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุของจีน ในขณะเดียวกันก็ได้บรรยายถึงการสืบทอดศิลปะของกาน้ำชาเซี่ยหู่ในฐานะงานหัตถกรรมดั้งเดิมของจีน ซึ่งสะท้อนถึงการแสวงหาความงามและความประณีตในงานฝีมือของชาวจีน และยังได้แนะนำกระบวนการชงชาอย่างละเอียด ตั้งแต่การเลือกชา การเลือกน้ำ ไปจนถึงเทคนิคการชงชา ซึ่งทั้งหมดนี้เผยให้เห็นถึงความปรารถนาของชาวจีนในการใช้ชีวิตอย่างประณีตและการเคารพในความละเอียดของชีวิต องค์ประกอบเหล่านี้ร่วมกันสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนที่เต็มไปด้วยรากฐานทางวัฒนธรรม เคารพในประเพณี และมีความมีชีวิตชีวา ทำให้ผู้ชมในประเทศไทยสามารถมองเห็นประเทศจีนที่ทั้งโบราณและทันสมัย ทั้งลึกซึ้งและอบอุ่น

5.3.2 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลายผ่านตัวบทในสารคดีไทย

ในการวิเคราะห์สารคดีของไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ซึ่งนำเสนอจีนในฐานะประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม คำบรรยายที่ใช้ในสารคดีเหล่านี้มักมีท่าทีในเชิงบวกและเป็นกลาง นอกจากนี้ ความคิดเห็นของผู้ชมในช่องแสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่ก็เป็นไปในทางที่ดี ภายใต้บริบทดังกล่าว ผู้วิจัยจึงก้าวข้ามการวิเคราะห์โดยใช้มิติของอารมณ์ความรู้สึกเพียงอย่างเดียว และมุ่งเน้นไปที่การสำรวจว่าสารคดีเหล่านี้ใช้ข้อความและวิธีการแสดงออกในรูปแบบใดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศจีน

1) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในตัวบทของสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน

ประเทศจีนมีประวัติศาสตร์ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานกว่า 5,000 ปี เปี่ยมไปด้วยวัฒนธรรมอันหลากหลาย และมีดินแดนอันกว้างใหญ่ไพศาล แต่ละพื้นที่ของประเทศจีนจึงมีขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาที่หลากหลาย อันเป็นจุดเด่นเฉพาะของแต่ละพื้นที่ เช่น ภาษาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน อาหารขึ้นชื่อของแต่ละท้องที่ การแต่งกายของแต่ละชนเผ่าที่แตกต่างกันมาก และมักมีเสน่ห์เป็นของตัวเอง ซึ่งความแตกต่างของวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมจีนเท่านั้น หากยังสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในไทยยังให้ความสำคัญกับการแนะนำวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศจีน เช่น วัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมด้านอาหาร และวัฒนธรรมชา

1.1) วาทกรรมในตัวของสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมกังฟู

สารคดีของไทยที่เกี่ยวข้องกับจีนส่วนใหญ่เน้นนำเสนอวัฒนธรรมกังฟู ซึ่งถ่ายทำที่วัดเส้าหลินและเขาบู๊ตึ้ง สองสถานที่ที่เป็นแหล่งกำเนิดกังฟูที่มีชื่อเสียงที่สุดของจีน ในสารคดีเรื่อง “Spirit of Asia: เส้าหลิน กระบี่อยู่ที่ใจ” เปิดเรื่องด้วยตัวบทดังต่อไปนี้

หมัดด้านศัตรู 1 ฝ่ามือสยบภูผาในใต้หล้าสุดยอดคน และสุดยอดวิชา ได้อีกกำเนิดขึ้นอย่างเรียบง่ายและดำรง สืบมาจวบจนปัจจุบัน ไม่มีนักสู้คนใดปฏิเสธสุดยอดวิชายุทธ์แดนตะวันออกที่มีรากกำเนิดบนแผ่นดินเดียวกัน 1 วิชากังฟูคล่องแคล่วดุจฉลามเพียงเคลื่อนไหว ศิษย์เส้าหลินก็พร้อมสยบคู่ต่อสู้ด้วยพลังเกินต้านทาน อีก 1 วิชาไทเก็ก ไหวพริบไหวพริบฉวยโอกาสบู๊ตึ้ง ตั้งมั่นบนความเนิบช้าทว่ารอจังหวะใช้ความแกร่งตั้งหินผาปะทะศัตรูให้ปราศัย 2 สุดยอดเคล็ดวิชา ที่เปรียบดั่งมังกรซ่อนเล็บถูกถ่ายทอดจากปรมาจารย์มานานนับพันปี ปัจจุบันเหล่าลูกศิษย์แดนมังกรสืบทอดวิชายุทธ์เหล่านี้ไปในแนวทางใด ออกท่องยุทธ์จักรมังกรจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง เส้าหลิน กระบี่อยู่ที่ใจ” โดย Thai PBS, 9 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=E3znuX8IQ4c>).

คำบรรยายนี้ได้สร้างภาพลักษณ์ของจีนและวัฒนธรรมการต่อสู้ที่เต็มไปด้วยความลึกลับ สีสันแห่งตำนาน และความลึกลับซึ่งทางวัฒนธรรม โดยใช้คำบรรยายอย่าง “หมัดด้านศัตรู 1 ฝ่ามือสยบภูผา” และ “2 สุดยอดเคล็ดวิชาที่เปรียบดั่งมังกรซ่อนเล็บ” มอบความรู้สึกเหนือจริงแก่ศิลปะการต่อสู้ และเสริมให้ภาพลักษณ์ของจีนมีความน่าเกรงขามและยิ่งใหญ่ คำว่า “เรียบง่ายและดำรงสืบมาจวบจนปัจจุบัน” เน้นถึงความยาวนานและต่อเนื่องของประวัติศาสตร์จีน ส่วนคำว่า “ไม่มีนักสู้คนใดปฏิเสธสุดยอดวิชายุทธ์แดนตะวันออก” ได้ยืนยันถึงความสำคัญและอิทธิพลของศิลปะการต่อสู้จีนในเวทีโลก การใช้คำว่า “แผ่นดินแห่งมังกร” ได้เชื่อมโยงจีนเข้ากับมังกรซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจ พลัง และปัญญา ทำให้ภาพลักษณ์ของจีนลึกลับและสง่างามยิ่งขึ้น การกล่าวถึงเส้าหลินกังฟูและไทเก็ก ซึ่งเป็น 2 สำนักที่มีแนวทางต่างกันโดยสิ้นเชิง แสดงถึงความหลากหลายและอุดมสมบูรณ์ของศิลปะการต่อสู้จีน ความแตกต่างระหว่าง “ความรวดเร็วและดุจฉลาม” กับ “ความอ่อนโยนแต่แฝงด้วยความแข็งแกร่ง” ช่วยเน้นให้เห็นถึงความโดดเด่นด้านเทคนิคและสไตล์ สุดท้าย การเน้นว่า 2 วิชา “ถูกถ่ายทอดจากปรมาจารย์มานานนับพันปี” ยังสะท้อนถึงความต่อเนื่องและความสำคัญของการสืบทอดศิลปะการต่อสู้ในวัฒนธรรมจีนอย่างชัดเจน

ในสารคดีเรื่อง “Spirit of Asia บู๊ตึ้ง ขุนเขาของยอดคน” ในการอธิบายวัฒนธรรมศิลปะการต่อสู้ ได้สร้างภาพลักษณ์ของจีนและศิลปะการต่อสู้อันหลากหลายและมีหลายมิติ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทิพยวิมานในการบำเพ็ญเพียรของผู้รักความสงบต่างเดินทางออกแสวงหาสถานที่ปลีกวิเวก ยิ่งหนทางยากลำบากเท่าไรก็ยิ่งต้องฝึกจิตใจให้แน่วแน่เอาชนะกับอุปสรรคสูงสุดที่สุดของยอดคนหรือเซียนใน ชั้นสวรรค์ที่เชื่อกันว่าพวกเขาได้เข้าใกล้เทพเจ้าสูงสุดแล้วยังถูกนำมาเกี่ยวพันต่อการแบ่งภาคจุติมาเป็นเทพที่มี ชีวิตบนโลกมนุษย์ ในร่างของฮ่องเต้แห่งมังกรจีน บู๊ตึงคือชื่อภูเขาในมณฑลหูเป่ย์ตั้งอยู่ทางฝั่งทิศใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียง ส่วนวัดเซียวลิมี่(เส้าหลิน)ฝั่งเหนือของสำนักวิทยายุทธที่มีชื่อเสียง ทัดเทียมกันจนมีคำกล่าวว่าเหลือเทิดทูน เซียวลิมี่ ไต่ยกย่องบู๊ตึงทิวทัศน์ธรรมชาติอันยิ่งใหญ่ได้กลมกลืนไปกับสถาปัตยกรรมแห่งเด้ากั่ววิถีของนักพรต

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องบู๊ตึง ขุนเขาของยอดคน” โดย Thai PBS, 23 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=xrLTOqoDwq8>).

คำบรรยายนี้ได้นำเสนอองค์ประกอบของความลึกลับและความเหนือธรรมชาติในวัฒนธรรมจีน ผ่านการบรรยายถึงตำนานของผู้แสวงหาความสงบที่ปลีกวิเวกบำเพ็ญเพียรเพื่อเข้าใกล้เทพสูงสุด ความลึกลับนี้สะท้อนให้เห็นทั้งในกระบวนการบำเพ็ญตนของผู้ฝึก และความเชื่อมโยงอันแน่นแฟ้นระหว่างผู้ฝึกกับเทพเจ้า และจักรพรรดิ ความมุ่งมั่นและการฝึกจิตใจของผู้ฝึกในยามเผชิญอุปสรรค สะท้อนให้เห็นถึงความอดทน และความพากเพียรของชาวจีน ซึ่งเป็นคุณค่าที่สำคัญในวัฒนธรรมจีน และคุณสมบัติที่คนจีนส่วนใหญ่มี ทั้งเขาบู๊ตึงและวัดเส้าหลินไม่ได้มีชื่อเสียงเพียงแค่การเป็นแหล่งกำเนิดศิลปะการต่อสู้ แต่ยังโดดเด่นในเรื่องทิวทัศน์ธรรมชาติอันงดงาม สถาปัตยกรรมเด้า และวิถีชีวิตของนักพรต สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงแนวคิดเรื่องความกลมกลืนระหว่างมนุษย์และธรรมชาติในวัฒนธรรมจีน รวมถึงการแสดงออกถึงความเคารพและความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมของชาวจีน

ในฐานะต้นกำเนิดของสองสำนักศิลปะการต่อสู้อันโด่งดัง ศิลปะการต่อสู้ของเขาบู๊ตึง และวัดเส้าหลินมีประวัติศาสตร์และภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง คำบรรยายนี้เน้นย้ำถึงความสำคัญของทั้งสองสถานที่ในด้านศิลปะการต่อสู้ โดยชี้ให้เห็นว่าศิลปะการต่อสู้ไม่ได้เป็นเพียงการแสดงทักษะทางร่างกาย แต่ยังเป็นการพัฒนาจิตใจและจิตวิญญาณ การฝึกศิลปะการต่อสู้ช่วยฝึกจิตใจและยกระดับตนเอง ซึ่งสะท้อนถึงแก่นแท้ของศิลปะการต่อสู้จีน วลี “เหนือเทิดทูนเส้าหลิน ไต่ยกย่องบู๊ตึง” ไม่เพียงแต่แสดงถึงความแตกต่างในด้านภูมิภาคของศิลปะการต่อสู้ แต่ยังแสดงถึงเอกลักษณ์และความหลากหลายของวัฒนธรรมศิลปะการต่อสู้ ในแต่ละพื้นที่ ความแตกต่างทางภูมิภาคนี้ทำให้ศิลปะการต่อสู้เป็นส่วนหนึ่งที่มีชีวิตชีวาและหลากหลายในวัฒนธรรมจีน

สรุปได้ว่า คำบรรยายนี้ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของจีนที่เปี่ยมด้วยความลึกลับ ความอดทน และความกลมกลืน รวมถึงภาพลักษณ์ของศิลปะการต่อสู้จีนที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เต็มไปด้วยคุณค่าทางจิตวิญญาณ และเอกลักษณ์ทางภูมิภาคที่โดดเด่น

1.2) วาทกรรมในตัวบทของสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมแพทย์แผนจีน

วัฒนธรรมแพทย์แผนจีนที่ปรากฏในสารคดีไทยมีรากฐานมาจากปรัชญาของลัทธิเต๋า ดังนั้น วัฒนธรรมแพทย์แผนจีนจึงสะท้อนแนวคิดของลัทธิเต๋าในทุกแง่มุม ในสารคดีเรื่อง “Spirit of Asia วิถีเต๋า ฟันฟูชีวิต” ได้นำเสนอว่า

วิถีแห่งเต๋า คือวิถีที่ดำรงชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ในธรรมชาติแฝงไว้ด้วยพลังของหยินและหยาง ซึ่งเป็นสิ่งคู่กันและบางเวลาก็เป็นสิ่งที่ตรงข้ามกัน หยิน คือพลังลบแทนสีดำ พบในทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ความหนาวเย็น ความมืด อ่อนนุ่ม ลึกกลับ เปลี่ยนแปลง หยาง คือพลังบวกแทนสีขาว พบในทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้ความอบอุ่น ความสว่างไสว มั่นคง สดใส ในทุกสรรพสิ่งล้วนมีหยินและหยางอยู่ในตัว

หยินและหยางเป็นการมองชีวิตให้เป็น 2 ด้าน บางทีก็อยู่ร่วมกันได้ บางทีก็ขัดแย้งกัน สิ่งหนึ่งอาจจะเปลี่ยนไปเป็นอีกสิ่งหนึ่ง และไม่มีคุณค่าว่าดีหรือชั่ว สำเร็จหรือล้มเหลว ความพอดีอยู่ที่การเดินทางสายกลาง ดังที่ว่าในหยินมีหยาง ในหยางมีหยิน ตำราการแพทย์แผนจีน ได้นำเอาปรัชญาเต๋ามาใช้ฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจมานานกว่า 3,000 ปี และผูกโยงความสัมพันธ์ของจักรวาลจากการเคลื่อนที่ของดาวบนฟ้าจากการมองดูดิน ที่เต็มไปด้วยเส้นสายของธรรมชาติ และจากการดูตัวเอง ว่าเรามีสมดุลในการมีชีวิตแล้วหรือยัง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง วิถีเต๋าฟันฟูชีวิต ” โดย Thai PBS, 3 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

คำบรรยายนี้ได้ถ่ายทอดภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีภูมิปัญญาทางปรัชญาอันลึกซึ้ง โดยเฉพาะปรัชญาเต๋าที่เน้นการดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องและกลมกลืนกับธรรมชาติ ปรัชญานี้ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการดำเนินไปของจักรวาล ปรัชญาหยินหยาง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมจีน ถูกอธิบายว่าเป็นมุมมองแบบสองด้านต่อชีวิต โดยมองเห็นทั้งด้านที่ตรงข้ามและด้านที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน ปรัชญานี้เน้นความสมดุลและความกลมกลืน ไม่ได้ตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ด้วยความดีหรือความชั่ว หรือความสำเร็จหรือความล้มเหลวแนวคิด “ทางสายกลาง” ซึ่งเป็นแก่นแท้ของปรัชญาเต๋า ถูกนำเสนอว่าเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสมดุลในชีวิต สื่อถึงทัศนคติการดำเนินชีวิตที่หลีกเลี่ยงความสุดโต่งและแสวงหาความกลมกลืนซึ่งสะท้อนถึงแก่นแท้และคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีน

แพทย์แผนจีน ถูกอธิบายว่าได้นำปรัชญาเต๋ามาผสมผสาน เพื่อฟื้นฟูความสมดุลของร่างกายและจิตใจ ระบบการแพทย์นี้ไม่ได้มุ่งเน้นแค่สุขภาพร่างกายเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับความสงบและความสมดุลของจิตใจ สะท้อนถึงความครอบคลุมและองค์รวมของวัฒนธรรมจีน คำบรรยายยังกล่าวถึงการเชื่อมโยงระหว่างกฎการเคลื่อนไหวของจักรวาลกับชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่การ

เคลื่อนที่ของดวงดาวบนท้องฟ้า ลวดลายตามธรรมชาติบนผืนดิน ไปจนถึงการสังเกตและทบทวนตัวเอง การเชื่อมโยงมุมมองต่อจักรวาลและชีวิตเข้าด้วยกันนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจอันลึกซึ้งและความเคารพต่อชีวิตและจักรวาลของชาวจีน

โดยสรุป คำบรรยายนี้ได้นำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่มีภูมิปัญญาปรัชญาอันลึกซึ้ง ให้ความสำคัญกับความกลมกลืนของธรรมชาติ เน้นความสมดุลและความกลมกลืน รวมถึงการผสมผสานมุมมองต่อจักรวาลและชีวิตเข้าด้วยกัน ภาพลักษณ์นี้ไม่เพียงสะท้อนถึงเอกลักษณ์และคุณค่าของวัฒนธรรมจีน แต่ยังแสดงถึงความเข้าใจและความเคารพอย่างลึกซึ้งของชาวจีนที่มีต่อชีวิตและจักรวาล

1.3) วาทกรรมในตัวของสารคดีเกี่ยวกับอาหาร

สารคดีไทยได้นำเสนอวัฒนธรรมจีนมากมายหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรม การแต่งกาย เทศกาลชาติพันธุ์ วัฒนธรรมชา หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน เช่น ศิลปะการต่อสู้ ศาสตร์แพทย์แผนจีน ในสารคดี เรื่อง “Spirit of Asia อาหารเสฉวน รสชาติที่มีมากกว่าความอร่อย” ได้นำเสนอวัฒนธรรมด้านอาหารไว้ว่า

“มีคนเคยบอกกับเราว่าหากอยากทำความรู้จักกับวัฒนธรรมท้องถิ่นใดในจีน ให้มุ่งหน้าไปหาของกินเพราะอาหารคือหัวใจที่สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่วิถีชีวิตตลอดจนเรื่องราวแห่งศรัทธาและความเชื่อต่าง ๆ ได้ดีที่สุด ชาวจีนให้ความสำคัญกับอาหารจนเกิดเป็นภาษิตที่ว่า “มนุษย์ถือการกินเป็นสำคัญเท่าฟ้า” และเมื่อเอ่ยถึงอาหารจีน คุณคงนึกถึงอาหารคาวหวานที่มีความหลากหลาย ทั้งรสชาติและวัตถุดิบในการปรุง อันเนื่องจากเงื่อนไขทางสภาพอากาศ ภูมิประเทศและวัฒนธรรมของภูมิภาคนั้น ๆ ที่เป็นปัจจัยกำหนดรสชาติและลักษณะของอาหารให้มีความแตกต่างกันไป”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องอาหารเสฉวน รสชาติที่มีมากกว่าความอร่อย” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=LU7GDB0J0E0>).

จากการนำเสนอที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนตัวบทสารคดีมีความรู้ในด้านวัฒนธรรมอาหารจีนเป็นอย่างดี และได้นิยามรสชาติอาหารภายใต้แนวคิดและวัฒนธรรมจีน ไม่เพียงประสาธน์สัมผัสแต่ยังรวมถึงจิตวิญญาณของชาวจีนทั้งหมด และในสารคดีได้นำเสนออาหารเสฉวนว่า

“อาหารเสฉวนคือ 1 ใน 8 อาหารท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงของจีน อาหารที่เน้นสี กลิ่น และรสชาติ ซึ่งสามารถบ่งบอกถึงลักษณะของคนในพื้นที่ คนเสฉวนอาศัยอยู่ในสภาพภูมิอากาศชื้น ร่างกายจึงต้องการความร้อนมาเผาผลาญ คนที่นี่จึงนิยมอาหารรสชาติเผ็ดชาที่ได้จากพริกและฮวาเจียว หรือที่คนต่างถิ่นเรียกว่าหม่าล่า เพื่อเรียกเหงื่อ

และขับเคลื่อนขึ้นออกจากร่างกาย ซึ่งรสชาติของหม่าล่าที่เผ็ดจนลิ้นชา นี่ ก็อาจจะไม่ใช่รสชาติของคนจีนจากถิ่นอื่นจะถูกปากและคุ้นชินเท่าไรนัก”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องอาหารเสฉวน รสชาติที่มีมากกว่าความอร่อย” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=LU7GDB0J0E0>).

จากตัวบทข้างต้น สารคดีได้นำเสนอจุดพิเศษของเสฉวนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นก็คืออาหารเสฉวน เน้นความสำคัญกับรสชาติทั้ง 5 ที่ประกอบด้วย รสชา เผ็ด เค็ม หวาน และเปรี้ยว ซึ่งสามารถผสมผสานได้อย่าง ลงตัวกับวัตถุดิบที่หาได้จากท้องถิ่นที่ไม่เพียงแต่คำนึงถึงคุณภาพ หากจะให้ความสำคัญกับความประหยัดอันเป็นหัวใจของรสชาติของชาวจีนเสฉวนที่สืบทอดกันมานับพันปี

ในสารคดียังนำเสนอให้รู้ว่าวัฒนธรรมอาหารและวัฒนธรรมการแพทย์แผนจีนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน ในสารคดีได้นำเสนอวัฒนธรรมการแพทย์แผนจีนที่อยู่กับอาหาร

“ชาวจีนเสฉวนนำหลักการเรื่องการกินเพื่อสุขภาพ มาใช้ในชีวิตประจำวันจนก่อให้เกิดและพัฒนาเป็นวัฒนธรรมการกินที่มีเนื้อหาครอบคลุมมาก แต่ยังคงสิ่งสำคัญคือ ทัศนะของชาวจีนที่เชื่อว่าอาหารและยาเป็นสิ่งเดียวกัน นำมาหลอมรวมกับการดูแลสุขภาพแบบเต๋า เกิดเป็นอาหารบำรุงกำลังหลากหลายชนิดวางขายในท้องตลาด มีตั้งแต่อาหารที่มีรสชาติจัดจ้านไปจนถึงอาหารรสเบาที่เน้นหนักไปทางเครื่องยาจีน”

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องอาหารเสฉวน รสชาติที่มีมากกว่าความอร่อย” โดย Thai PBS, 18 สิงหาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=LU7GDB0J0E0>).

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมอาหารและวัฒนธรรมการแพทย์แผนจีนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน แสดงให้เห็นภาพลักษณ์เชิงบวก

1.4) วาทกรรมในตัวบทของสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมชา

วัฒนธรรมชาเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมประเพณีที่มีความเป็นตัวแทนของจีน ซึ่งผสมผสานความคิดจากทั้งพุทธ ศีลธรรม และลัทธิเต๋าเข้าไว้ด้วยกันจนกลายเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรมชาที่ปรากฏในสารคดีไทยไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความชื่นชอบและวิธีการชงชา แต่ยังเต็มไปด้วยความตระหนักในด้านศีลธรรมและความงาม รวมทั้งมีลักษณะพิเศษของประเพณีและพิธีกรรมท้องถิ่นที่โดดเด่น ในสารคดีเรื่อง “Spirit of Asia สุนทรียะในวงน้ำชา” ได้นำเสนอว่า

การดื่มชาเป็นศาสตร์และศิลป์ที่อยู่คู่กับอารยธรรมจีนมานับพันปีเพียงจิบบางๆของน้ำชาสร้างเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สืบทอดกันมานับไม่ถ้วนมีความเชื่อมากมายว่าคนจีนอายุยืนเพราะดื่มชา แต่นั่นอาจ หมายถึงการดื่มชาอย่างใคร่ครวญ ศึกษา และดื่มด่ำสุนทรียศาสตร์ของชา องค์ประกอบหลากหลาย หลอมรวมกันเป็นวิถีที่ผู้คนสามารถปฏิบัติตามกันลอง เพื่อชีวิตที่ดำเนินไปอย่างสงบเยือกเย็นและมีคุณภาพ สังคมวัฒนธรรมชา

หมู่บ้านศิลปินนี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เหล่าผู้นิยมปั่นขามักเดินทางมาเยี่ยมชมบ้านเก่าของศิลปินผู้มีชื่อเสียงและแม้ว่าศิลปินต่าง ๆ ย้ายออกไปเสียหมดแล้ว บางครั้งบางครั้ง พวกเขายังย้อนกลับมาชื่นชมบรรยากาศในอดีตอย่างเพื่อนฝูงวัยเด็กของช่างจางที่บังเอิญพบกันในวันนี้

วัฒนธรรมที่ไม่ใช่เพียงการดื่มชาแต่หมายถึงการสังสรรค์สร้างความสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนสุนทรีย์ ซึ่งกันและกันรวมไปถึงการส่งต่อประสบการณ์เหล่านั้นกับคนรุ่นต่อไปอย่างที่ช่างจางได้รับมาจาก ครอบครัวของเขานั่นเอง

Zhang Tea Lee ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ว่า จ๊อชาที่นี้มีคุณสมบัติคือเป็นก้อนแร่ ต้องนำมาหลอม ผ่านกระบวนการทำให้เป็นดิน เหมาะแก่การนำมาทำปั้นขามากที่สุด เพราะไม่ทำให้น้ำชาเปลี่ยนรส ทำให้ได้รสชาติน้ำชาที่ดีที่สุด เก็บคราบชาและกลิ่นชาได้ดี ทำให้ยิ่งใช้ก็ยิ่งชงได้อร่อย เรื่องความสวยงามก็ใช่ เพราะเป็นดินที่มีหลายสี ทนสภาพอากาศได้ดี ยิ่งใช้ก็ยิ่งสวย อย่างเมืองไทยเป็นเมืองร้อนก็เป็นเหตุผลให้การดื่มชาไม่เป็นที่นิยม เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนไทยดื่มชาน้อย คนที่ดื่มก็จะมีแค่คนเฒ่าคนแก่ และดื่มเพราะความเคยชิน แล้วก็มีคนที่สนใจ เพราะการดื่มชามันเป็นศิลปะ ไม่ใช่ดื่มเพื่อดับกระหายอย่างเดียว มันมีอุปกรณ์สวยๆ งามๆ ได้ความสุนทรีย์

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง สุนทรีย์ในวงน้ำชา ” โดย Thai PBS, 30 เมษายน พ.ศ. 2560 (<https://www.youtube.com/watch?v=r4qAl3pHzxQ>).

คำบรรยายนี้ผ่านการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมชา ทำให้เราสามารถมองเห็นภาพลักษณ์ของประเทศจีนได้อย่างชัดเจน "การดื่มชาเป็นศาสตร์และศิลป์ที่อยู่คู่กับอารยธรรมจีนมานับพันปี" แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมชาของจีนมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ที่ลึกซึ้ง และจีนเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานและการสืบทอดวัฒนธรรมที่หลากหลาย "เพียงแค่จิบบาง ๆ ของน้ำชา ก็สามารถสร้างเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่สืบทอดกันมานับไม่ถ้วน" เน้นถึงความสำคัญของการสืบทอดวัฒนธรรม

"ความเชื่อที่ว่าคนจีนอายุยืนเพราะการดื่มชา" และ "วัฒนธรรมชาเพื่อชีวิตที่สงบและมีคุณภาพ" แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมชากับคุณภาพชีวิต สุขภาพที่ยืนยาว และการใคร่ครวญในเชิงปรัชญา สื่อถึงคนจีนที่เป็นชนชาติที่ใส่ใจในคุณภาพชีวิต การมีสุขภาพดี และการพิจารณาปรัชญาในชีวิต "นี่คือวัฒนธรรมที่ไม่ได้เป็นเพียงการดื่มชา แต่ยังเป็นวัฒนธรรมการเข้าสู่คม การสร้างความสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนความงามทางศิลปะ" เน้นถึงฟังก์ชันทางสังคมและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนด้านความงามของวัฒนธรรมชา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าจีนเป็นสังคมที่มีทักษะด้านการเข้าสู่คม ใส่ใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการแลกเปลี่ยนเชิงศิลปะ

หมายเหตุ. จาก “ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย” โดย YANE YIN ,2567.

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ความคิดเห็นในช่องแสดงความคิดเห็นของผู้ชม โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็นสองประเภท ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้

2.1) ชื่นชมรายการ

●ติดตามดูในยูทูบเกือบทุกตอนเลยคะ เป็นกำลังใจให้ทีมงาน Spirit of Asia ผลิตรายการที่มีสาระแบบนี้ต่อไปนะคะ

- ชอบมากครับ
- สุดยอดมาก
- ความรู้ใหม่ ชอบคุณครับ Thanks

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง วิถีเต้าฝิ่นฟูชีวิต ” โดย Thai PBS, 3 กันยายน พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=ZRcCfayoN6M>).

- รายการดี ติดตามคะ
- เยี่ยมๆๆๆๆ
- ยอดๆๆๆๆ
- ดีๆๆๆๆๆ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ท่องยุทธภพแดนบู๊ตึ้ง” โดย Thai PBS, 24 มกราคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=WjFP510Mz2k>).

●ชอบมาก ๆคะ ได้เรียนรู้วัฒนธรรมของคนจีน

●ชอบมากครับ. ชอบคุณมากครับที่ลงให้ชม

●สนุกจังคะเหมือนดูหนังจีน ชอบเด็ก ๆ ตัวเล็ก ๆ ที่ฝึกวิชากันมาก น่ารักมาก ๆ น่าฝึกตามทุกวิชาเลย น่านักวัดเล้าหลินที่เมืองไทยบ้างจัง

●ดูแล้ว ทำให้มีสมาธิได้ดีมาก ๆ ๆ เลย.... สนุก น่าเรียนอะ ชอบมาก แต่ละท่า และลีลา สวยงามมาก ๆ ๆ ๆ

- ได้ความรู้ดีมากเลย ชอบคุณที่ลงให้ชมคะ
- ชอบมากครับ. ชอบคุณที่ลงให้ชม

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร” โดย Thai PBS, 16 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHaY5TDDE>).

- สารคดีมีประโยชน์เหมือนได้ท่องเที่ยวเอง ให้ความรู้ชัดเจน
- ชอบมากครับ ไพบุลย์กรุ่นทอง

● **สุดยอดของการนำเสนอสารคดีค่ะ ขอให้ผลิตออกมาเรื่อย ๆ ค่ะ ขอขอบคุณมากค่ะ**

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง กังฟู ต่อสู้เพื่อสุขภาพ” โดย Thai PBS, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=Ckxayn6tjyg>).

ผู้ชมได้แสดงความคิดเห็นในเชิงบวกต่อสารคดีที่ทีมงานไทยมาถ่ายทำในประเทศจีน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมชา วัฒนธรรมลัทธิเต๋าของเขابู้ต้ง วัฒนธรรมวรยุทธของวัดเส้าหลิน วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน และวัฒนธรรมอาหารเสฉวน โดยความคิดเห็นส่วนใหญ่มีข้อความเช่น “ชอบรายการ” หรือ “รายการยอดเยี่ยม” ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประการแรก เส้นแห่งวัฒนธรรมจีนที่ทรงพลัง วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน เช่น วัฒนธรรมชา วัฒนธรรมลัทธิเต๋าของเขابู้ต้ง วัฒนธรรมวรยุทธของวัดเส้าหลิน การแพทย์แผนจีน และวัฒนธรรมอาหารเสฉวน ล้วนมีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้ชมอย่างมาก วัฒนธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่มีความลึกซึ้งทางประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และจิตวิญญาณที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงความยิ่งใหญ่และเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีนในระหว่างการรับชม

ประการที่สอง การผลิตสารคดีที่มีคุณภาพสูง ทีมงานผู้ผลิตจากประเทศไทยที่มาถ่ายทำในประเทศจีนได้รับการยอมรับจากผู้ชม แสดงให้เห็นว่าพวกเขาทุ่มเทอย่างมากในกระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการเลือกมุมกล้อง องค์ประกอบภาพ การผสมผสานเสียงประกอบ จังหวะการเล่าเรื่อง หรือความลึกซึ้งของเนื้อหา ล้วนแสดงถึงระดับการผลิตที่ยอดเยี่ยม ซึ่งช่วยให้ผู้ชมได้รับประสบการณ์ที่เพลิดเพลินทั้งทางภาพและเสียง

ประการที่สาม ความสำเร็จในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ ทีมงานผู้ผลิตจากประเทศไทยเลือกถ่ายทำสารคดีเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของวัฒนธรรมจีน และยังส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน ความชื่นชอบที่ผู้ชมมีต่อรายการบ่งบอกถึงความสำเร็จของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนี้ ซึ่งช่วยให้ผู้คนที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เข้าใจและชื่นชมวัฒนธรรมของกันและกันได้ดียิ่งขึ้น

ประการที่สี่ ความต้องการของผู้ชมต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม ในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้ชมมีความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น พวกเขาปรารถนาที่จะเข้าใจวัฒนธรรมจากทั่วโลกผ่านช่องทางและรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเปิดมุมมองและเติมเต็มชีวิตของตน สารคดีเรื่องเหล่านี้ตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีนจากที่บ้าน

ความคิดเห็นในเชิงบวกที่ผู้ชมมีต่อสารคดีซึ่งทีมงานไทยมาถ่ายทำในจีน สะท้อนถึงเสน่ห์ที่ทรงพลังของวัฒนธรรมจีน คุณภาพการผลิตที่ยอดเยี่ยม ความสำเร็จของการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมข้ามชาติ และความต้องการของผู้ชมต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.2) รู้สึกว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่น่าไปท่องเที่ยว

●ชอบมากครับย้อนดูวิดีโอย้อนหลังอยากไปเที่ยวจีนมาก ๆ

●ชอบเสียงกู่ฉินมาก ไทเก๊ก มวยจีนเน้นให้สุขภาพแข็งแรง สร้างสมาธิ ความสมดุลร่างกาย แต่ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อการต่อสู้ ไม่ใช่ศาสตร์แห่งสงครามและการสังหารแบบมวยไทย

●กไท่เก๊กผสมผสานหลายท่าให้มีกำลังกายกำลังใจ ตามที่เคยฝึกถ้าข้างในกายมันพลุ่งพล่านใจก็เป็นด้วยแต่มีความสุขหลังจากฝึกแล้วพอเวลามาทำงานตอนที่ต้องใช้แรงมันเหมือนมีตัวอะไรชักอย่างวิ่งออกมาตามกลัมนั่นช่วยเพิ่มแรงผมคิดว่าน่าจะเป็นพลังลึกลับประจักษ์ ถ้าฝึกแล้วกายสงบใจนิ่งมีความสุขน่าจะเป็นไปทางเซียน ท่าที่สังเกตดู พูดเป็นแนวทางไว้นะครับ
หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ท่องยุทธภพแดนบู๊ตึ้ง” โดย Thai PBS, 24 มกราคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=WjFP510Mz2k>).

●การฝึกวิชาต่างๆของจีน น่าจะเป็นกลยุทธ์อะไรสักอย่างหนึ่ง ทำให้สุขภาพร่างกายของคนจีนแข็งแรง

●ทั้ง มวยไทย ทั้ง กังฟู ส่งผลดีต่อร่างกายทั้งนั้น สวยงามกันคนละแบบ

●การฝึกวิชากังฟูเป็นการออกกำลังกายไปในตัว สุดยอดเยี่ยม
หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง ทายาทวิชายุทธ์แดนมังกร” โดย Thai PBS, 16 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=QdLHaY5TDDE>).

●อยากไปเที่ยว บู๊ตึ้ง คับ

●วิถีแห่งธรรมชาติ เมฆขาวสายหมอก เชือกสั่นผูกกระป๋อง ตักน้ำในบ่อลึกไม่ได้ วิถีแห่งเต๋า เต๋ยซำฮง(จางซันฟง) จากความว่างเปล่า สู่ว่างเปล่า มีแต่ไร้ ไร้แต่ทรงพลัง รูปสู่รูป นามสู่นาม สรรพสิ่งว่างเปล่า จิตสงบ....สันติสุขไพบูรณ์.

●สวยสุด ๆ น่าสนใจ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่องบู๊ตึ้ง ขุนเขาของยอดคน” โดย Thai PBS, 23 กันยายน พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=xrLTOqoDwq8>).

●เมืองจีนยิ่งใหญ่ สวยงามตระการตา หลากหลายชีวิต หลากหลายสีสัน ชวนฝันให้ไปสัมผัส

●สุดยอดกั๋วฟู่จีน ชอบมากครับ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี Spirit of Asia เรื่อง กังฟู ต่อสู้เพื่อสุขภาพ” โดย Thai PBS, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2561 (<https://www.youtube.com/watch?v=Ckxayn6tjyg>).

ผู้ชมที่รับชมสารคดีที่ทีมงานไทยมาถ่ายทำในจีนได้แสดงความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่แสดงถึงความปรารถนาอยากมาเยือนจีน มองว่าจีนเป็นประเทศที่สวยงาม และยังได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในพื้นที่แสดงความคิดเห็น ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประการแรก การเพิ่มขึ้นของเส้นดึงดูดของวัฒนธรรมจีน หัวข้อวัฒนธรรมที่น่าสนใจในสารคดี เช่น วัฒนธรรมชา เขาบู๊ตึง วัดเส้าหลิน การแพทย์แผนจีน และอาหารเสฉวน สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้อย่างสำเร็จ และกระตุ้นความสนใจในวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง องค์กรประกอบเหล่านี้ไม่เพียงแต่แสดงถึงเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของจีนเท่านั้น แต่ยังสะท้อนถึงความลึกซึ้งและความหลากหลายของวัฒนธรรมจีนอีกด้วย

ประการที่สอง ความตั้งใจในการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ผู้ชมหลายคนแสดงความคิดเห็นว่า หลังจากรับชมสารคดีแล้ว พวกเขาอยากมาเยือนจีน ความเห็นนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทเชิงบวกของสารคดีในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยภาพที่น่าตื่นตาตื่นใจและการอธิบายที่ลึกซึ้ง สารคดีช่วยให้ผู้ชมเกิดความปรารถนาและความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับจีนอย่างมาก จนอยากมาสัมผัสประสบการณ์วัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยวด้วยตัวเอง

ประการที่สาม การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การอภิปรายเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในพื้นที่แสดงความคิดเห็นสะท้อนให้เห็นว่าสารคดีไม่ได้เพียงแค่ทำให้ผู้ชมได้เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน แต่ยังช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่มีความรู้พื้นฐานวัฒนธรรมต่างกัน ผู้ชมได้แชร์มุมมองและความรู้สึกของตนเอง พร้อมทั้งเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน ซึ่งช่วยเพิ่มความเข้าใจและการยอมรับในวัฒนธรรมจีน

ความคิดเห็นเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสารคดีมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังช่วยถ่ายทอดพลังบวกและภาพลักษณ์ที่ดีของวัฒนธรรมจีน แสดงถึงความลึกซึ้งและเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมจีน และเสริมสร้างความปรารถนาและการยอมรับในประเทศจีนจากผู้ชม ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับภาพลักษณ์และสถานะของจีนในเวทีโลก

5.4 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัย

ประเทศจีนเป็นประเทศที่กำลังอยู่ในกระบวนการพัฒนาให้ทันสมัยอย่างรวดเร็ว ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา จีนประสบความสำเร็จในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ เทคโนโลยี การศึกษา วัฒนธรรม และสังคม

ในด้านเศรษฐกิจ จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับสองของโลก โดยมีตลาดขนาดใหญ่และศักยภาพการบริโภคที่มหาศาล อุตสาหกรรมการผลิต การบริการ และนวัตกรรมทางเทคโนโลยีของจีนได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศ ในด้านเทคโนโลยี จีนได้ก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำในบางสาขา เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เทคโนโลยี 5G และคอมพิวเตอร์ควอนตัม ความสามารถด้านนวัตกรรมและการวิจัยของจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนสำคัญสำหรับกระบวนการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ในด้านการศึกษา จีนให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมถึงเสริมสร้างความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ โดยได้ผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสูงจำนวนมาก ระบบการศึกษาของจีนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนกระบวนการพัฒนาประเทศด้วยทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ ในด้านวัฒนธรรม จีนมีมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและทรงคุณค่า พร้อมทั้งส่งเสริมการสร้างสรรคและการพัฒนาวัฒนธรรมสมัยใหม่ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมของจีนเติบโตอย่างมั่นคง ซึ่งช่วยเสริมสร้างอิทธิพลทางวัฒนธรรมและพลังอ่อนของประเทศในระดับนานาชาติ ในด้านสังคม จีนให้ความสำคัญกับการดูแลและยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เสริมสร้างการบริหารจัดการสังคม และพัฒนาระบบบริการสาธารณะ ระบบประกันสังคมของจีนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพชีวิตและความสุขของประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5.4.1 การสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัยภายใต้ทฤษฎีภาพตัวแทน

สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยได้นำเสนอภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่ทันสมัยจากหลากหลายมิติ เช่น การพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมขั้นสูง การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI) เศรษฐกิจและการผลิต การปฏิรูปและพัฒนาการศึกษา โครงสร้างพื้นฐานและการวางผังเมือง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่ทันสมัย

1) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมขั้นสูง

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมขั้นสูงของจีนมีความก้าวหน้าอย่างโดดเด่น ในด้านอวกาศ จีนประสบความสำเร็จในการปล่อยยานอวกาศทดลองที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ รวมถึงการบรรลุความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการพำนักรอวกาศเป็นเวลามากกว่า 200 วัน และสามารถกลับสู่โลกได้อย่างปลอดภัย สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำของจีนในระดับโลกในด้านอวกาศ ตามภาพ 5-46

ภาพที่ 5-46 ยานที่ขึ้นไปสำรวจอวกาศ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมโดรนของประเทศจีนยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านระบบควบคุมการบิน เทคโนโลยีนำทาง เซ็นเซอร์ และความสามารถในการบินที่ยาวนาน โดยค่อย ๆ เปลี่ยนจากการพึ่งพาเทคโนโลยีและชิ้นส่วนที่นำเข้ามาสู่การพัฒนาด้วยตนเอง สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยยังได้กล่าวถึงอุตสาหกรรมโดรนของจีนอีกด้วย

ภาพที่ 5-47 โดรน

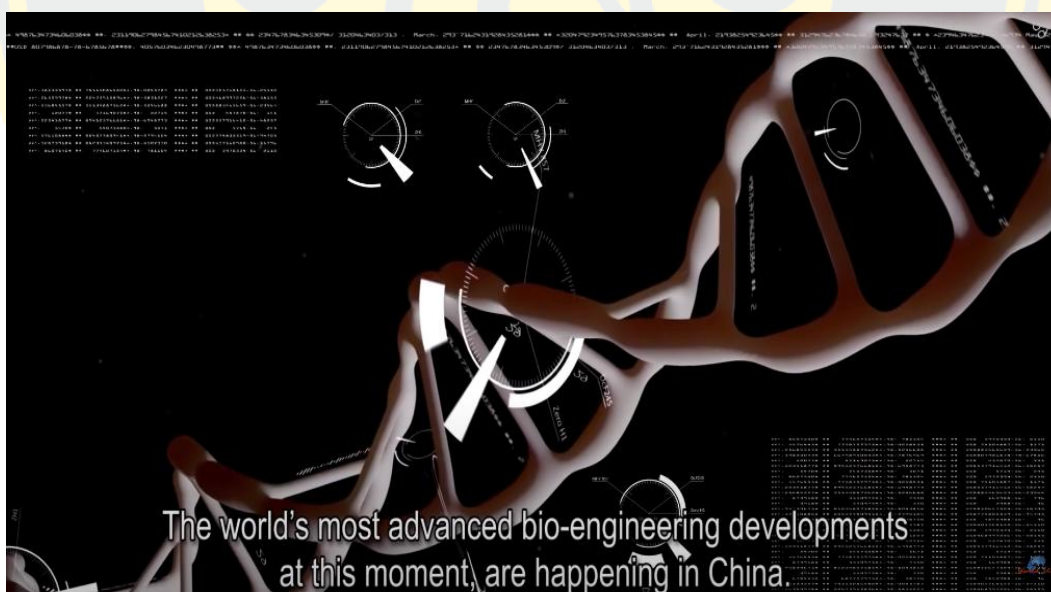

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอน จีน 2017” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2560 (https://www.youtube.com/watch?v=ShqglRi6_Tc).

ปัจจุบัน จีนมีส่วนการยื่นจดสิทธิบัตรในด้านโทรคมนาคมกว่า 70% ของทั่วโลก ทำให้จีนกลายเป็นประเทศต้นทางด้านเทคโนโลยีโทรคมนาคมที่ใหญ่ที่สุดในโลก ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการขยายตัวของตลาด การใช้งานโทรคมนาคมของจีนจึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากเดิมที่ใช้ในด้านอาหาร ปัจจุบันโทรคมนาคมถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในภาคพลเรือน เช่น การผลิตภาพยนตร์และวิดีโอ การทำแผนที่ภูมิศาสตร์ การตรวจสอบความปลอดภัย การสำรวจน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ กีฬาและความบันเทิง รวมถึงการตรวจสอบระบบไฟฟ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริบทของการพัฒนาเมืองอัจฉริยะและการพัฒนาในยุคดิจิทัล การใช้งานโทรคมนาคมมีความหลากหลายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ในด้านอุตสาหกรรมขั้นสูงของจีน ยังมีอุตสาหกรรมชีวเภสัชกรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจชีวภาพ โดยผสมผสานระหว่างอุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพและอุตสาหกรรมยา อุตสาหกรรมชีวเภสัชกรรมของจีนมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมั่นคง ด้วยพลังการพัฒนาที่เปี่ยมล้น ความต้องการของตลาดที่แข็งแกร่ง และการปฏิวัติทางเทคโนโลยีที่กำลังอยู่ในช่วงขาขึ้น

ภาพที่ 5-48 วิศวกรรมชีวเวช

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJSWg>).

การพัฒนาชีวเภสัชกรรมของจีนไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เป็นผลมาจากการที่รัฐบาลจีนให้ความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวเภสัชกรรม โดยจัดให้อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเกิดใหม่เชิงกลยุทธ์ และออกมาตรการนโยบายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพสูง เช่น แผนพัฒนาอุตสาหกรรมชีวเภสัชกรรมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 14 ซึ่งได้

วางรากฐานจากการออกแบบเชิงนโยบายระดับสูง และยกระดับชีวเภสัชกรรมให้เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเกิดใหม่เชิงยุทธศาสตร์ของประเทศ (The Central People's Government of the People's Republic of China, 2022)

2) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ (AI)

สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยระบุว่า จีนมีความแข็งแกร่งทางเทคโนโลยีและความสามารถด้านนวัตกรรมในสาขาปัญญาประดิษฐ์ (AI) ที่อยู่ในระดับแนวหน้าของโลก โดยเฉพาะในด้านการมองเห็นด้วยคอมพิวเตอร์ (Computer Vision) การประมวลผลภาษาธรรมชาติ (Natural Language Processing) และการจดจำเสียง (Speech Recognition) จีนมีความได้เปรียบอย่างชัดเจน

อุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ของจีนมีขนาดใหญ่และยังคงเติบโตอย่างรวดเร็ว ต่างชาติหลายคนชื่นชมความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ของจีน และเชื่อว่าสิ่งนี้จะส่งผลกระทบสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก การใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในจีนมีความหลากหลายและครอบคลุมหลายด้าน เช่น การผลิตอัจฉริยะ (Smart Manufacturing) การแพทย์อัจฉริยะ (Smart Healthcare) เช่นในภาพ 5-47 และเมืองอัจฉริยะ (Smart City) การประยุกต์ใช้เหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและยกระดับคุณภาพชีวิต แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาที่รวดเร็วของอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

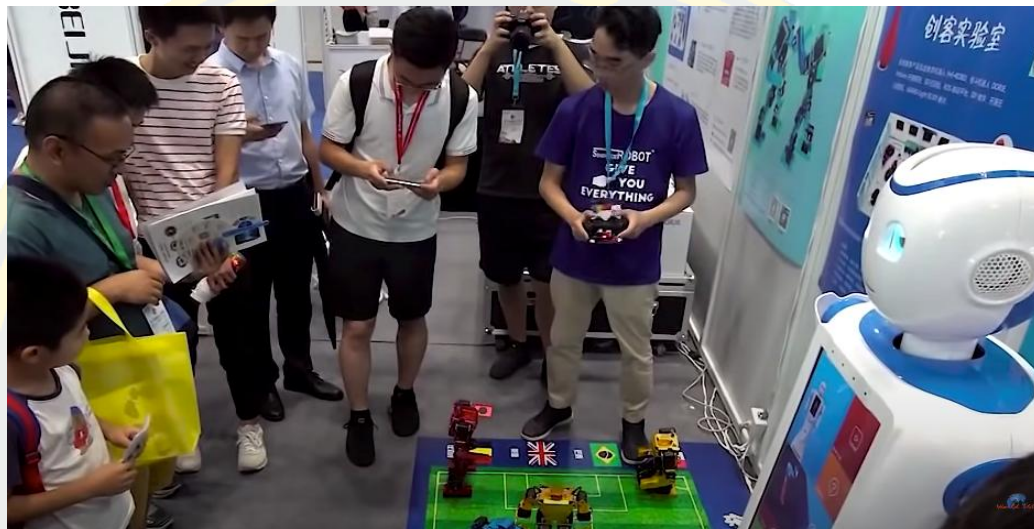
ภาพที่ 5-49 การใช้ AI ช่วยในการตรวจสอบสุขภาพทางการแพทย์

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

นอกจากนี้ รัฐบาลจีนให้ความสำคัญอย่างมากกับการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยได้ออกเอกสารนโยบายหลายฉบับเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยเห็นว่ามาตรการเหล่านี้ช่วยผลักดันการเติบโตอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมปัญญาประดิษฐ์ในจีน

ภาพที่ 5-50 หุ่นยนต์ AI

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (https://www.youtube.com/watch?v=O6S_nXvVJsWg).

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยได้กล่าวถึงอีกหนึ่งด้านของปัญญาประดิษฐ์ของจีน นั่นคือ หุ่นยนต์ AI ตามภาพ 5-48 หุ่นยนต์ AI ซึ่งเป็นผลลัพธ์สำคัญของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผสมผสานปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีหุ่นยนต์ สามารถเลียนแบบความสามารถในการรับรู้ การคิด และการกระทำของมนุษย์ หุ่นยนต์เหล่านี้ประกอบด้วยระบบรับรู้ที่ซับซ้อน หน่วยปฏิบัติการ ระบบปฏิสัมพันธ์ และระบบควบคุม ซึ่งสามารถนำไปใช้ในหลากหลายสาขา เช่น การผลิตอุตสาหกรรม การดูแลสุขภาพ การบริการในบ้าน การเป็นเพื่อนเพื่อความบันเทิง การศึกษา การขนส่งและโลจิสติกส์ เกษตรกรรม และการรักษาความปลอดภัย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาหุ่นยนต์ AI ยังเผชิญกับความท้าทายด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความซับซ้อนของอัลกอริธึม และข้อกฎหมายและจริยธรรม แม้จะมีอุปสรรคเหล่านี้ แต่ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ฟังก์ชันการทำงานของหุ่นยนต์ AI จะมีความหลากหลายมากขึ้น และขอบเขตการใช้งานจะขยายไปเรื่อย ๆ ในอนาคต หุ่นยนต์ AI มีแนวโน้มที่จะช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในหลายด้าน ผลักดันการพัฒนาและความก้าวหน้าของสังคม และกลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวัน

3) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านเศรษฐกิจและการผลิต

เศรษฐกิจของจีนมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมหลักที่สนับสนุนเศรษฐกิจและเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของจีนเติบโตอย่างต่อเนื่องและมั่นคง โดยอุตสาหกรรมการผลิตมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้ ขนาดรวมของอุตสาหกรรมการผลิตของจีนครองตำแหน่งอันดับหนึ่งของโลกติดต่อกันเป็นเวลา 14 ปี และมีอุตสาหกรรมที่หลากหลายที่สุดและมีระบบอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก

ด้วยการผลักดันนโยบายต่าง ๆ เช่น การอัพเกรดอุตสาหกรรม สิทธิประโยชน์ด้านภาษี และการเปลี่ยนแปลงสู่ดิจิทัล อุตสาหกรรมการผลิตของจีนกำลังเร่งพัฒนาไปสู่ห่วงโซ่มูลค่าการผลิตขั้นสูง โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตเทคโนโลยีสูงที่เติบโตอย่างรวดเร็ว และอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องจักรกำลังก้าวสู่การพัฒนาในด้านการผลิตที่มีระดับสูงขึ้น

ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมการผลิตของจีนยังคงมุ่งมั่นในการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงสู่ความชาญฉลาดและความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและคุณภาพของสินค้า รวมถึงการลดการใช้ทรัพยากรและมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์ ความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการผลิตของจีนในระดับนานาชาติก็ได้รับการยกระดับอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการส่งออกผลิตภัณฑ์เครื่องกลไฟฟ้าที่มีส่วนแบ่งเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และการส่งออกยานยนต์ที่มีการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญจนสามารถทำลายสถิติในประวัติศาสตร์ได้

ภาพที่ 5-51 การผลิตรถยนต์ไฟฟ้า

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 2 ตอน จีนยุคใหม่ รับมืออย่างไรกับโลกร้อน” โดย World 360 degree, 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (https://www.youtube.com/watch?v=oJYRP4zXh_A).

นอกจากนี้ สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยยังได้กล่าวถึงว่า ขนาดรวมของอุตสาหกรรม การผลิตของจีนครองตำแหน่งอันดับหนึ่งของโลกติดต่อกันหลายปี และมีอุตสาหกรรมที่หลากหลาย ที่สุดและระบบอุตสาหกรรมที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก นอกจากนี้ยังได้ขยายช่องทางการขายผ่านเครือข่าย การขายของตนเอง เช่น แพลตฟอร์ม Taobao Alibaba Tmall และอื่น ๆ ซึ่งช่วยให้สินค้าจีน สามารถส่งออกไปทั่วโลก

4) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านการปฏิรูปและพัฒนาการศึกษา

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยได้กล่าวถึงว่าคุณภาพการศึกษาของจีน ได้มี ความก้าวหน้าอย่างมากตั้งแต่หลังการปฏิวัติวัฒนธรรม โดยมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้เข้าไปอยู่ใน ระดับชั้นนำของเอเชียและโลก การพัฒนาระดับการศึกษานี้เป็นส่วนสำคัญของการเป็นประเทศที่ ทันสมัย รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการอบรมบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ โดยการปฏิรูปวิธี การศึกษาและการลงทุนทางการเงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษา การให้ความสำคัญและการ ลงทุนนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดการศึกษาที่ทันสมัยของจีน

การปฏิรูปการศึกษาของจีนกำลังลึกซึ้งยิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน โดยในด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน มีการปรับปรุงระบบการศึกษาหลักสูตรและวิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาความสามารถ หลักในแต่ละสาขาวิชา มุ่งเน้นการรวมความรู้และการนำไปใช้จริง และส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามสาขาวิชา ในด้านการศึกษาวิชาชีพจีน

ได้พัฒนาระบบการศึกษาวิชาชีพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีการจัดตั้งระดับการศึกษาวิชาชีพที่ ครอบคลุม ตั้งแต่ระดับการศึกษาวิชาชีพในโรงเรียนมัธยม การศึกษาวิชาชีพในระดับอาชีวศึกษา และ ระดับปริญญาตรีวิชาชีพ การผสมผสานระหว่างการศึกษาและอุตสาหกรรมกลายเป็นทิศทางสำคัญ ของการพัฒนาการศึกษาวิชาชีพ โดยรัฐบาลสนับสนุนการสร้างกลุ่มความร่วมมือระหว่างการศึกษา และอุตสาหกรรมในแต่ละท้องถิ่นและในแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมมีการ สนับสนุนบุคลากรที่มีทักษะตรงตามความต้องการ

เนื้อหาหลักสูตรมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถหลักในแต่ละสาขาวิชา เน้นการรวมความรู้ และการใช้งานจริง ทำลายขอบเขตระหว่างวิชา และส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามศาสตร์ ในด้านวิธีการสอน เปลี่ยนจากการสอนเป็นการเรียนรู้ เน้นการสอนแบบหน่วยการเรียนรู้ แทนที่จะเป็นการสอนแบบ ชั่วโมงเรียน โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และความสามารถในการสืบค้นของนักเรียน

การสอนในห้องเรียนมีการเปลี่ยนแปลงจุดเน้น เช่น การสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ การฝึกทักษะ พฤติกรรมที่มีการรับรู้สูง และการประเมินผลตามเกณฑ์

ภาพที่ 5-52 ผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์ผลบรรยายคดีในห้องเรียนจีน

Upon entering primary education,

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2562(<https://www.youtube.com/watch?v=xO6Vt4ML3PM>).

นอกจากนี้ การศึกษาด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยีก็ได้รับความสำคัญอย่างมาก โดยการเขียนโปรแกรมได้กลายเป็นวิชาบังคับในโรงเรียนประถมและมัธยม และค่อย ๆ ถูกนำเข้าสู่การสอบเข้ามหาวิทยาลัย (การสอบเข้ามหาวิทยาลัยระดับกลางและสูง) กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งศูนย์การศึกษาปัญญาประดิษฐ์ในโรงเรียนประถมและมัธยมหลายแห่ง และได้กำหนดให้การศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาภาคบังคับในช่วง 9 ปี เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการปฏิบัติของนักเรียน

สรุปได้ว่า การปฏิรูปการศึกษาของจีนมีเป้าหมายในการมอบการศึกษาที่เป็นธรรม มีคุณภาพสูง และครอบคลุมให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพสูง เพื่อวางรากฐานที่มั่นคงสำหรับอนาคตของประเทศและการฟื้นฟูชาติ

5) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านโครงสร้างพื้นฐานและการวางผังเมือง

ในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทย ได้ถ่ายทอดภาพการพัฒนาสาธารณูปโภคของจีนในปัจจุบันอย่างลึกซึ้งและมีชีวิตชีวา สาธารณูปโภคเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของ

ประชาชนอย่างมหาศาล ทำให้ผู้คนได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตที่สะดวกสบายมากขึ้น แต่ยังคงกลายเป็นหน้าต่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จของกระบวนการพัฒนาสมัยใหม่ของจีน ในสารคดีนี้มีการนำเสนอภาพจากเมืองสู่ชนบท ที่แสดงให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของโครงสร้างพื้นฐานประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวางราวกับดอกเห็ดหลังฝนตก สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงตอบสนองต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นของประชาชน แต่ยังส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 5-53 รถไฟความเร็วสูงของประเทศจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 1 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

สำหรับชาวต่างชาติ รถไฟความเร็วสูงของจีนไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์ของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม แต่ยังเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจอีกด้วย รถไฟความเร็วสูงช่วยกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ตามแนวเส้นทาง ส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และดึงดูดเงินทุนจำนวนมากทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของจีนมีชีวิตชีวาและเติบโตอย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนมากต่างรู้สึกทึ่งที่รถไฟความเร็วสูงของจีนสามารถเดินทางด้วยความเร็วเกือบ 350 กิโลเมตรต่อชั่วโมงได้อย่างราบรื่นและปลอดภัย สามารถเชื่อมต่อเมืองต่าง ๆ ได้ในเวลาอันสั้น ประสบการณ์ความเร็วที่ไม่เคยมีมาก่อนนี้ทำให้เพื่อนชาวต่างชาติได้สัมผัสถึงความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีจีน และความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของการพัฒนาประเทศในยุคสมัยใหม่

หนึ่งในตัวอย่างที่น่าสนใจคือกรุงปักกิ่ง ซึ่งถูกนำเสนอในฐานะต้นแบบของการพัฒนาสมัยใหม่ แผนพัฒนาของกรุงปักกิ่งแสดงให้เห็นถึงความเคารพและการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมควบคู่ไปกับมุมมองที่ล้ำสมัยและความคิดสร้างสรรค์ ภาพลักษณ์ของเมืองที่มีตึกสูงระฟ้า การคมนาคมสะดวกสบาย และวัฒนธรรมที่ยาวนาน ผสมผสานกันอย่างลงตัว เช่นเดียวกับจัตุรัสเทียนอันเหมิน (ภาพ 5-54) ซึ่งถูกกล่าวถึงในสารคดีในฐานะสถานที่สำคัญเชิงสัญลักษณ์ของจีน ไม่เพียงแต่เป็นสถานที่สำหรับพิธีเฉลิมฉลองและกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญ แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ของศักยภาพด้านการวางผังเมืองและการพัฒนาสมัยใหม่

ภาพที่ 5-54 จัตุรัสเทียนอันเหมิน

This is Tiananmen Square, the world's biggest city square.

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 1 ตอน ดูจีนยุคใหม่ ต้องแวะไปปักกิ่ง” โดย World 360 degree, 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (https://www.youtube.com/watch?v=aTi8tD5p_QMQ).

จัตุรัสเทียนอันเหมิน จัตุรัสใจกลาง เมืองที่ใหญ่ที่สุดในโลกโดยมีพื้นที่ประมาณ 440,000 ตารางเมตร ซึ่งสามารถบรรจุคนได้มากกว่า 1,000,000 คน จุดเด่นของ จัตุรัสเทียนอันเหมินอยู่ที่ซุ้มประตูเทียนอันเหมิน ซึ่งมีรูปผู้นำที่ยิ่งใหญ่ที่สุดตลอดกาล ก็คือท่านเหมาเจ๋อตงติดอยู่โดยสองข้างของรูปนั้นจะเขียนคำขวัญว่า ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจงเจริญและความสามัคคีของประชาชนทั่วโลกจงเจริญ และ สถานที่นี้คือสถานที่ที่ท่านเหมาเจ๋อตงมาประกาศก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนๆ

นอกจากนี้กำแพงเมืองจีน (ภาพ 5-55) ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของโลก ก็มีบทบาทสำคัญในสารคดี โดยกำแพงเมืองจีนไม่ได้เป็นเพียงสัญลักษณ์ของความอดทนและภูมิปัญญาของชาวจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนายั่งยืนในยุคใหม่ ด้วยการอนุรักษ์และ

พัฒนาอย่างเหมาะสม พื้นที่ตามแนวกำแพงเมืองจีนได้กลายเป็นเขตพัฒนาที่รวมเอาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการอนุรักษ์ระบบนิเวศเข้าไว้ด้วยกัน แสดงให้เห็นว่าการปกป้องมรดกทางประวัติศาสตร์สามารถอยู่ร่วมกับการพัฒนาสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน

ภาพที่ 5-55 กำแพงเมืองจีน

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 1 ตอน ดูจีนยุคใหม่ ต้องแวะไปปักกิ่ง” โดย World 360 degree, 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=aTi8tD5p QMQ>).

กำแพงเมืองจีนเป็นกำแพงที่ยาวที่สุดในโลกโดยมีความยาว ตั้งแต่ ทิศตะวันตกของมณฑลการชู่ ไปยังทิศตะวันออกของมณฑลเหอเป่ย์ โดยยาวทั้งหมด 6,400 กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างขึ้นในครั้งแรกเมื่อประมาณ 2,500 ปีมาแล้วซึ่งตรงกับสมัยราชวงศ์หมิง เพื่อป้องกันการรุกรานจากศัตรูโดยใช้แรงงานคนมากกว่า 1,000,000 คน ซึ่งกำแพงเมืองจีนนี้ถือได้ว่าเป็นสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่ที่สุดด้วยฝีมือมนุษย์

ผ่านตัวอย่างเหล่านี้ สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยไม่ได้เพียงแค่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของการพัฒนาสาธารณูปโภคของจีน แต่ยังสื่อให้เห็นว่าจีนสามารถรักษาสมดุลระหว่างการสืบทอดประวัติศาสตร์และนวัตกรรมร่วมสมัยได้อย่างไร รวมถึงการรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการพัฒนาที่ยั่งยืนในกระบวนการเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว ซึ่งนับเป็นตัวอย่างที่น่าสนใจสำหรับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

6) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทย ได้อธิบายอย่างละเอียดถึงความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง และความมุ่งมั่นของรัฐบาลจีนในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม สารคดีระบุว่า ในการเผชิญกับปัญหามลพิษทางอากาศและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ซับซ้อนอื่น ๆ รัฐบาลจีนไม่ได้หลีกเลี่ยงความท้าทาย แต่ได้ดำเนินการเชิงรุก โดยใช้มาตรการที่ครอบคลุมและมีนวัตกรรมหลายด้านในการจัดการ มาตรการเหล่านี้ไม่เพียงครอบคลุมการควบคุมการปล่อยสารมลพิษจากอุตสาหกรรม การลดการปล่อยควันจากท่อไอเสียรถยนต์ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเมือง แต่ยังครอบคลุมการกำหนดและการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงการเผยแพร่และส่งเสริมการตระหนักรู้ของประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพยายามและความสำเร็จของจีนในด้านการปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร

สารคดียังเน้นย้ำว่า การให้ความสำคัญกับการปกป้องสิ่งแวดล้อมของรัฐบาลจีนไม่ใช่เรื่องชั่วคราว แต่เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดการพัฒนาในยุคใหม่ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของจีนในฐานะประเทศที่มีความรับผิดชอบในการพัฒนา กล่าวคือ ขณะเดียวกับที่มุ่งเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ จีนไม่ลืมที่จะปกป้องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแนวคิดนี้ไม่เพียงแต่สร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจีนเอง แต่ยังให้ประสบการณ์และแบบอย่างที่มีค่าต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในระดับโลก

นอกจากนี้ สารคดียังพูดถึงการใช้พลังงานทดแทนสะอาดที่จีนกำลังส่งเสริมอย่างมาก โดยเฉพาะการพัฒนาในด้านพลังงานลม พลังงานแสงอาทิตย์ และพลังงานน้ำ จีนไม่เพียงแต่มีความก้าวหน้าในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในด้านเหล่านี้ แต่ยังได้รับผลลัพธ์ที่น่าทึ่งในการใช้งานจริง โดยมีโครงการพลังงานสะอาดจำนวนมากที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ลดการพึ่งพาพลังงานจากฟอสซิลและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ในถนนของกรุงปักกิ่ง ผู้คนใช้จักรยานแทนรถยนต์ (ภาพ 5-56) การใช้พลังงานที่ยั่งยืนในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่เป็นการปฏิบัติในโครงสร้างพลังงานแบบดั้งเดิม แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในการที่จีนก้าวสู่การเป็นประเทศที่ทันสมัยและแสดงให้เห็นถึงบทบาทของจีนในการเปลี่ยนแปลงพลังงานโลก

ภาพที่ 5-56 จักรยานริมถนนปักกิ่ง

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอน จีน 2017” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2560 (https://www.youtube.com/watch?v=ShqglRi6_Tc).

การใช้จักรยานแชร์สามารถลดความถี่ในการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ซึ่งจะช่วยลดการปล่อยก๊าซจากท่อไอเสีย และเป็นประโยชน์ต่อการปกป้องสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกัน ยังช่วยลดการใช้พลังงานและบรรเทาปัญหาการขาดแคลนพลังงานได้อีกด้วย

ภาพที่ 5-57 กังหันลมเพื่อผลิตไฟฟ้า

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 2 ตอน จีนยุคใหม่ รับมืออย่างไรกับโลกร้อน” โดย World 360 degree, 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (https://www.youtube.com/watch?v=oJYRP4zXh_A).

กังหันลมผลิตไฟฟ้าที่เห็นในภาพที่ 5-57 เป็นกังหันลมผลิตไฟฟ้าแห่งแรกใช้งานมาตั้งแต่ปีค.ศ 2008 ที่ผ่านมามีกำลังการผลิต 50 เมกะวัตต์

นอกจากนี้ สารคดียังกล่าวถึงความพยายามของรัฐบาลจีนในการร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสำรวจเส้นทางการพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การเข้าร่วมการเจรจาด้านสภาพอากาศระหว่างประเทศ และการผลักดันการสร้างเส้นทาง “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” สีเขียว สิ่งเหล่านี้ยืนยันถึงความมุ่งมั่นและท่าทีที่เปิดกว้างของจีนในเรื่องการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ผ่านความพยายามเหล่านี้ จีนไม่เพียงแต่มีส่วนช่วยในเรื่องการปกป้องสิ่งแวดล้อมของโลก แต่ยังนำเสนอตัวอย่างการพัฒนาและแพลตฟอร์มการร่วมมือที่สามารถนำไปใช้ได้ทั่วโลก

7) ภาพตัวแทนที่เป็นประเทศที่ทันสมัยด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทย การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจีนได้ถูกนำเสนออย่างมีชีวิตชีวาว่าเป็นพื้นที่ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็วและเต็มไปด้วยพลัง ซึ่งได้แสดงให้เห็นให้ผู้ชมทั่วโลกเห็นถึงเสน่ห์เฉพาะตัวและศักยภาพอันไม่สิ้นสุดของจีน สถานที่ท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของจีน เช่น กำแพงเมืองจีนที่ทอดยาวและงดงาม พระราชวังต้องห้ามที่ยิ่งใหญ่ และทหารจีนสีที่เหมือนมีชีวิต ล้วนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในระดับสากล พวกมันไม่เพียงแต่เป็นสัญลักษณ์ของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันยาวนานของจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกให้มาค้นหาและสัมผัสประสบการณ์ สถานที่เหล่านี้ด้วยเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศจำนวนมากในทุกปี ทำให้พวกเขาหลงใหลไม่ยากกลับ

ภาพที่ 5-58 พระราชวังต้องห้ามที่เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยว

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 2 ตอน จีนยุคใหม่ รับมืออย่างไรกับโลกร้อน” โดย World 360 degree, 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (https://www.youtube.com/watch?v=oJYRP4zXh_A).

นอกจากนี้ จีนในฐานะประเทศที่มี 56 ชาตินัพันธุ์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าที่ไม่ควรพลาดสำหรับนักท่องเที่ยวทุกคน ตั้งแต่ภาพมหัศจรรย์ของหิมะและน้ำแข็งในภาคเหนือ ไปจนถึงป่าฝนเขตร้อนในภาคใต้ จากเมืองที่เต็มไปด้วยความเจริญในภาคตะวันออก ไปจนถึงภูเขาที่งดงามในภาคตะวันตก ทุกตารางนิ้วของจีนเต็มไปด้วยเรื่องราวและเสน่ห์ที่ดึงดูดใจ

รัฐบาลจีนเข้าใจดีถึงคุณค่าที่มหาศาลของการผสมผสานวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยว จึงได้มุ่งมั่นในการกระตุ้นและสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวให้มีการผสมผสานอย่างลึกซึ้ง กลยุทธ์การผสมผสานวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวนี้ไม่เพียงแต่ทำให้การท่องเที่ยวมีเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและลึกซึ้งขึ้น แต่นอกจากนี้ยังเติมพลังให้กับการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรม กระตุ้นความเจริญรุ่งเรืองและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมนี้

ในบริบทที่ตลาดการท่องเที่ยวโลกกำลังฟื้นตัวและเติบโตอย่างรวดเร็ว อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีนจะได้รับโอกาสในการพัฒนามากยิ่งขึ้น ตามการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงบริการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และการส่งเสริมการผสมผสานวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง จีนจะยังคงดึงดูดนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์และมรดกทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย กลายเป็นจุดหมายที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกใฝ่ฝัน

5.4.2 ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัยผ่านตัวบทในสารคดีไทย

สารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทยในการนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนที่ทันสมัยได้แสดงให้เห็นอย่างลึกซึ้ง โดยเนื้อหาที่ใช้ในสารคดีเต็มไปด้วยทัศนคติที่มีความโน้มเอียงในเชิงบวกและการประเมินค่าอย่างสูง สารคดีเหล่านี้ไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จที่น่าทึ่งในการสร้างสรรค์ความทันสมัยของจีน เช่น ทิวทัศน์เมืองที่เต็มไปด้วยตึกสูง โครงข่ายการคมนาคมที่สะดวกและมีประสิทธิภาพ และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม แต่ยังใช้การถ่ายทำที่ละเอียดอ่อนและคำบรรยายที่มีชีวิตชีวาเพื่อถ่ายทอดภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างรวดเร็วให้กับผู้ชมในประเทศไทย

1) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในตัวบทของสารคดีเกี่ยวกับทันสมัย

สารคดีที่มีการนำเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาและความทันสมัยของประเทศจีนพบในเรื่อง “ดูจีนยุคใหม่ ต้องแวะไปปักกิ่ง” “จีน 2017” และ “จีนสร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” ซึ่งสารคดีทั้ง 3 เรื่องได้นำเสนอถึง การพัฒนาของประเทศจีน ถึงแม้ว่า 1-2 ปีที่ผ่านมาเศรษฐกิจของประเทศจีนอาจจะมีการชะลอตัวลงไปบ้าง ถ้าหากมองถึงภาพโดยรวมตลอดเกือบ 40 ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจของประเทศจีนเติบโตแบบก้าวกระโดด จึงทำให้ประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจในหลายมิติ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ อีกด้วย ซึ่งในเรื่อง “จีน 2017” นำเสนอว่า

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีความโดดเด่นเรื่องของเศรษฐกิจมากที่สุดในทวีปเอเชีย ประเทศจีนเป็นฐานผลิตสินค้าอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลกและด้วยประชากรที่มีจำนวนมากกว่า 1,400,000,000 คน นั้น ประเทศจีนจึงเป็นประเทศที่มีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวดเร็วที่สุดในโลกอีกด้วย นอกจากนี้แล้วยังถือว่าประเทศจีนเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จเรื่องของการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้มีสินค้าอุตสาหกรรมที่ทันสมัยอยู่ด้วยและทุกวันนี้ประเทศจีนนั้นคือมหาอำนาจที่สำคัญของศตวรรษที่ 21”

หมายเหตุ. จาก “รายการ โลก 360 องศา ตอน จีน 2017” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2560 (https://www.youtube.com/watch?v=ShqglRi6_Tc).

ตัวบทนี้กล่าวถึงการพัฒนาของประเทศจีนอย่างรวดเร็วในด้านเศรษฐกิจ นำเสนอว่าประเทศจีน มีประชากรจำนวนมาก และเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่ใหญ่ที่สุดในโลก เป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมรายใหญ่ของโลก แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่ทำให้ประเทศจีนพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว คือจำนวนประชากรและอุตสาหกรรม ในสารคดีเรื่อง “จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” ได้นำเสนอว่า

“แนวคิดหลักของ Made in China 2025 คือ ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การผลิตที่มุ่งคุณภาพ การผลิตมุ่งเน้นและพัฒนาไปสู่การผลิตสีเขียวเพื่อเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรม เน้นการผลิตที่มีคุณภาพใช้ทรัพยากรพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการพัฒนาบุคลากรในด้านวิทยาศาสตร์และการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้ถึงเป้าหมายรัฐบาลประเทศจีนได้เพิ่มงบประมาณรายจ่ายด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้นในทุกปี ที่สำคัญก็คือการสร้างและพัฒนาคนเก่งให้มีคุณภาพและปริมาณมากพอที่จะสนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติที่มีหลักว่าต้องเป็นชาติที่ทรงอิทธิพลทางด้านนวัตกรรม”

หมายเหตุ. จาก “รายการ โลก 360 องศา ตอนที่ 1: จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World

360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

จากรายงานข้างต้นได้อธิบายยุทธศาสตร์ Made in China 2025 และมีรายละเอียดในการนำเสนอเรื่องการพัฒนาประเทศจีนในด้านการศึกษ่อีกด้วย ทำให้ผู้ชมรายการเข้าใจวิธีที่ประเทศจีนสร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อเป็นอย่างไร และสื่อให้เข้าใจประเทศจีนสร้างชาติได้ด้วยความสามัคคี ประเทศจีนสร้างชื่อให้เป็นที่ยอมรับทั่วโลกได้ด้วยการคุณค่าของ Made in China และประเทศจีนสร้างคนได้ด้วยความเข้าใจ ความเชื่อมโยงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ แสดงให้เห็นภาพลักษณ์เชิงบวก

ในการพูดถึงระเบียบสังคมของจีน คำบรรยายในสารคดีนั้นก็เต็มไปด้วยความมีทัศนคติในเชิงบวก โดยเน้นย้ำถึงความพยายามของจีนในการรักษาเสถียรภาพทางสังคมและส่งเสริมความยุติธรรมและความเสมอภาค เช่น สภาพแวดล้อมของชุมชนที่มีความสามัคคี ระบบบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ และความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายของประชาชน การบรรยายในเชิงบวกเหล่านี้ไม่เพียงแต่สะท้อนถึงผลสำเร็จในการปกครองสังคมของจีน แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับของผู้ชมชาวไทยต่อสภาพสังคมจีนที่มีความสามัคคีและมีระเบียบ

นอกจากนี้ การบรรยายถึงคุณสมบัติของพลเมืองจีนในสารคดีก็ใช้ภาษาที่มีทัศนคติในเชิงบวก โดยแสดงให้เห็นถึงความสุภาพและมิตรไมตรีของชาวจีน ความขยันหมั่นเพียรและความเคารพในวัฒนธรรมดั้งเดิม ผ่านฉากชีวิตที่อบอุ่นและเรื่องราวจริงของบุคคล การนำเสนอเช่นนี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความประทับใจที่ดีในหมู่ผู้ชมชาวไทยต่อชาวจีน แต่ยังช่วยส่งเสริมความเข้าใจทางวัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนทางอารมณ์ระหว่างประชาชนของทั้งสองประเทศ

สรุปได้ว่า สารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทยในการนำเสนอภาพลักษณ์ของจีนที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการสร้างสรรค์เศรษฐกิจ ระเบียบสังคม หรือคุณสมบัติพลเมือง ได้ใช้ภาษาที่มีแนวโน้มในเชิงบวกอย่างมาก ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จที่โดดเด่นของการพัฒนาของจีน แต่ยังส่งต่อวิสัยทัศน์ที่ดีของความสัมพันธ์ที่เป็นมิตรระหว่างประชาชนของจีนและไทย

2) การวิเคราะห์การปฏิบัติทางวาทกรรมในความคิดเห็นของสารคดีเกี่ยวกับทันสมัย

ในส่วนความคิดเห็นของผู้ชมเกี่ยวกับสารคดีที่เกี่ยวข้องกับทันสมัย พบว่าความคิดเห็นส่วนใหญ่แสดงถึงความชื่นชอบในตัวรายการ ความชื่นชมประเทศจีน และการพัฒนาของเศรษฐกิจจีน สวนมากเป็นความคิดเห็นเชิงบวก แต่ก็มีความคิดเห็นเชิงลบบ้าง จากภาพที่ 5-59 จะเห็นได้ว่าคำที่ปรากฏบ่อยที่สุดในความคิดเห็นของผู้ชมคือคำว่า "จีน" และ "พัฒนา" ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความชื่นชอบของผู้ชมที่มีต่อสารคดีเกี่ยวกับทันสมัย

●ผมชอบรายการนี้มาก ๆ ครับผมขอบคุณ

●ผมชอบรายการแบบนี้แหละ มันไม่จำเจและมีประโยชน์ หลายๆด้านครับ

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=xO6Vt4ML3PM>).

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทย สามารถเห็นได้ว่าความคิดเห็นเหล่านี้ไม่เพียงสะท้อนถึงการรับรู้ภาพลักษณ์ของจีนในหลากหลายมิติ แต่ยังแสดงออกถึงความชื่นชมในตัวสารคดีเอง ในด้านหนึ่ง ผู้แสดงความคิดเห็นมองว่า จีนได้บรรลุความสำเร็จที่โดดเด่นในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม เช่น การพัฒนาเศรษฐกิจที่รวดเร็วและนวัตกรรม รวมถึงความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนและไทย ความคิดเห็นเชิงบวกเหล่านี้ช่วยสร้างภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่มีพลังและมุ่งสู่อนาคต ในอีกด้านหนึ่ง ผู้แสดงความคิดเห็นยังแสดงความชื่นชอบและชมเชยสารคดี โดยมองว่าเนื้อหาของรายการมีความหลากหลายและมีคุณค่า การผลิตมีความประณีตช่วยให้พวกเขาเข้าใจจีนและโลกมากขึ้น ความคิดเห็นเหล่านี้ไม่เพียงแสดงถึงการยอมรับคุณภาพการผลิตสารคดี แต่ยังสะท้อนถึงความสนใจและความต้องการของผู้ชมในการเรียนรู้วัฒนธรรมของจีนและประเทศอื่น ๆ

2.2) ชื่นชมประเทศจีน

●กำแพงเมืองจีนมีการสร้างหลายครั้งต่อเนื่องหลายราชวงศ์ ทำหลายจุดหลายพื้นที่ เริ่มสร้างราชวงศ์ฮั่น และที่เห็นในปัจจุบันทำเมื่อ 600 ปีในราชวงศ์หมิง

●กำแพงเมืองจีนสร้างสมัยราชวงศ์ฉิน"จักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้" คุณล้มบรรยายว่ากำแพงเมืองจีนสร้างสมัยราชวงศ์หมิง

●เป่ย์จิงยุคนี้(ปี2564) เจริญติดอันดับต้นๆของเอเชียและของโลกแล้วจ้า

●มันก็คือการศึกษาและความคิดในทางที่ดีมีน้อยกว่าความคิดทางเลว

●中国是世界第一，我爱中国。(แปล ประเทศจีนคือประเทศอันดับหนึ่งในโลกฉันรักประเทศจีน)

●China will be # 1 of the world in the year 2030, wait and see, it'll coming soon!!!!

(แปล ประเทศจีนจะเป็นประเทศอันดับหนึ่งในโลกภายในปี 2030 รอติดตามและดูนะครับ/ค่ะ มันกำลังจะมาเร็วๆ นี้!)

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา EP 1 ตอน จีนยุคใหม่ ต้องแวะไปปักกิ่ง” โดย World 360 degree, 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 (<https://www.youtube.com/watch?v=aTi8tD5pQMQ>).

- เป็นตัวอย่างการพัฒนาประเทศ จีนสุดยอดเยี่ยมจริงๆ

- 中国是世界第一。我爱中国人。(แปล ประเทศจีนคือประเทศอันดับหนึ่งในโลก ฉันรักคนจีน)

- อยู่เคียงข้างจีนแล้วเราจะเจริญ อยู่กับตะวันตกมีแต่อันตราย ของทุนนิยมเราต้องรู้จักจีน มากขึ้น กว่าเดิมไม่งั้นเราเสียเปรียบจีน

- จีนเจริญขึ้นทุกปี ทุกด้าน ทั้งวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม กองทัพ ฯลฯ

- จีนมาถูกทางแล้วเน้นพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- มหาอำนาจเบอร์ 1 อีกไม่ช้า วิสัยทัศน์ ไกลกว่ากระโดด อย่างมีเป้าหมาย

- เราจะได้ผลประโยชน์จากมหาอำนาจจีนอย่าง มหาศาล

- คุณภาพสินค้าของจีน. สมัยนี้ก็เทียบเท่า ของญี่ปุ่นเลยชาวตะวันตกนิยมใช้

หมายเหตุ. จาก “รายการ โลก 360 องศา ตอน จีน 2017” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2560 (https://www.youtube.com/watch?v=ShqglRi6_Tc).

- ชาวจีนรักชาติ ก็เท่ากับรักตัวเอง ประเทศเลยไปได้ไกลมาก

- ขอบคุณในรายการ จีน สุดยอดเยี่ยม จากการสร้างชาติ ต่อไปนี้ ประชาชนจีนจะมีชีวิตที่ดีกว่าทุกประเทศในโลก ประชาชนจะไม่ได้ออกแรงงานหนัก มีระบบสวัสดิการที่ดี ที่ขาว ตาวันตก ต้อง คิดและ ศึกษาการพัฒนาของจีน. สิ่งที่สำคัญคือ ประชาชนจีน รวยมีความสุข มีที่อยู่อาศัยที่ดี มีการรักษาสุขภาพฟรี มีโอกาสไปเที่ยวทั่วโลก เป็นแบบอย่างให้โลก และ เป็นต้นแบบ ของลัทธิมนุษยชนในโลก แล้วในที่สุด พาสาจีนจะเป็นพาสาของ โลกแน่นอน.

- ไทยควรร่วมมือกับจีนมากขึ้นและไทยจะได้รับผลประโยชน์มากขึ้น และไทยจะสามารถได้รับโอกาสในอนาคตด้วย คนไทยควรเดินทางไปเที่ยวจีนด้วย เช่น ไปเที่ยวเมือง Shenzhen หรือ Shanghai หรือ Beijing หรือ Hangzhou หรือ Guangzhou หรือ Xiamen หรือ Guilin หรือ Wuhan หรือ Xi'an หรือ Nanjing หรือ Chengdu หรือ Chongqing หรือ Jiuzhaigou หรือ Lijiang หรือ Hainan (เกาะไหหลำ) หรือต่าง ๆ ทิวทัศน์สวยงามมากจริง ๆ เลย พ่อแม่ควรพาลูกไปเที่ยวจีนด้วย เราจะได้รับประโยชน์จากเที่ยวจีน หลายคนบอกว่า ถ้าเธอไปเที่ยวเมืองจีนแล้ว คุณจะรู้สึกเหมือนเมืองของจีนเหมือนกับเมืองในอนาคต แต่เมืองในยุโรปหรือในสหรัฐฯ เหมือนกับเมืองเก่าไปแล้ว นักศึกษาไทยควรต้องไปเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยของจีนไม่เพียงสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น แต่ยังต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทด้วย เช่น หากใครเรียนหลักสูตรผู้เชี่ยวชาญด้าน

ไอทีที่ดีมาก รายได้ต่อปีทำงานใน บริษัท ไอทีในประเทศจีนอาจเกิน 10 ล้านบาทนะ ประเทศจีนได้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและความรู้ด้านการจัดการเศรษฐกิจมากมายให้นักเรียนไทยเรียนได้ เนื่องจากอนาคตในศตวรรษที่ 21 และ 22 เป็นของจีนและเป็นของเอเชียด้วย ลักษณะที่ใหญ่ที่สุดของจีนคือมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ลักษณะเฉพาะของประเทศไทยคือในรอบ 20 ปีไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักเลย

●ปลูกข้าว กระดาด ดินปืน การพิมพ์ ผ้าไหม เครื่องลายคราม วิธีสอยคัดเลือกข้าวราชการ และอีกมากมาย เกิดที่จีนแล้วทั่วโลกไปเลียนแบบ รวมทั้งไทยเราเองค่ะ
หมายเหตุ. จาก “รายการโลก 360 องศา ตอนที่ 1: จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

●การพัฒนาเร็วต้องจริงจัง จริงใจ และต่อเนื่องของทุกภาคส่วน

●สร้างชาติต้องสร้างคนก่อน เมื่อได้คนเก่งแล้วต้องให้เขาแสดงความสามารถออกมาให้เต็มที่ ทุกอย่างมีลองผิดลองถูก ที่ดีและใช้ก็เก็บรักษาไว้

●ยังคิดไม่ออกแค่ 40 ปี จีนจากประเทศยากจนกลายเป็นประเทศทรงอิทธิพลขนาดนี้ อีก 30 ปีต่อไปเมื่อคนรุ่นใหม่มาแทนที่คนรุ่นเก่า เขาก็มีศักยภาพทางด้านบุคลากรขนาดไหน แล้วจะมีชาติไหนไปต่อกรได้อีก

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=xO6Vt4ML3PM>).

จากความคิดเห็นข้างต้นเห็นได้ว่ามีประเด็นดังต่อไปนี้

การประเมินและชื่นชมในแง่บวกต่อจีน ผู้แสดงความคิดเห็นจำนวนมากมีการประเมินจีนในแง่บวกสูง โดยมองว่าจีนมีความสำเร็จที่โดดเด่นในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการทหาร และชื่นชมในความเร็วและทิศทางการพัฒนาของจีน พวกเขาได้กล่าวถึงกำแพงเมืองจีน มรดกทางประวัติศาสตร์ การพัฒนาในยุคปัจจุบัน และระดับชีวิตของประชาชนจีนเป็นพิเศษ

ความคาดหวังในแง่ดีต่ออนาคตของจีน ผู้แสดงความคิดเห็นบางคนทำนายว่าจีนจะกลายเป็นผู้นำของโลกในอนาคต โดยเฉพาะในช่วงปี 2030 พวกเขามองว่าศักยภาพการพัฒนาของจีนมีมหาศาล และจีนจะสามารถก้าวไปข้างหน้าอย่างก้าวกระโดดในหลายๆ ด้าน

การยอมรับและชื่นชมในวัฒนธรรมจีน หลายความคิดเห็นได้กล่าวถึงวัฒนธรรม ประเพณี และการประดิษฐ์ของจีน เช่น การปลูกข้าว การทำกระดาด ดินปืน และการพิมพ์ ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็น

มรดกอันล้ำค่าของอารยธรรมโลก ผู้แสดงความคิดเห็นชื่นชมในความเป็นเอกลักษณ์และอิทธิพลของวัฒนธรรมจีน

ความคาดหวังต่อความร่วมมือระหว่างจีนและไทย บางความคิดเห็นได้เน้นถึงความร่วมมือระหว่างไทยและจีน โดยมองว่าไทยควรเสริมสร้างความร่วมมือกับจีนเพื่อที่จะได้รับผลประโยชน์และโอกาสมากขึ้น พวกเขากระตุ้นให้นักเรียนไทยไปเรียนที่จีน และแนะนำให้ชาวไทยไปท่องเที่ยวที่จีน เพื่อทำความเข้าใจวัฒนธรรมและการพัฒนาทางสังคมของจีน

การยอมรับในรูปแบบการพัฒนาของจีน ผู้แสดงความคิดเห็นมองว่ารูปแบบการพัฒนาของจีน (เช่น การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยี การศึกษา และการพัฒนาบุคลากร) เป็นรูปแบบที่ประสบความสำเร็จ และหวังว่าประเทศอื่น ๆ จะสามารถเรียนรู้จากสิ่งเหล่านี้ พวกเขาเน้นย้ำถึงลักษณะของจีนที่ก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องในขณะที่ยังคงรักษาความมั่นคงไว้ และนำมาเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ (เช่น ไทย) ที่มีความมั่นคงในระดับหนึ่ง

การชื่นชมในระบบสังคมของจีน มีความคิดเห็นบางประการที่ได้กล่าวถึงระบบสวัสดิการทางสังคมของจีน เช่น การรักษาพยาบาลฟรีและสภาพความเป็นอยู่ที่ดี โดยมองว่าเหล่านี้ช่วยให้ชีวิตของประชาชนจีนมีความสุขและมั่งคั่งมากขึ้น

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเหล่านี้สะท้อนถึงการประเมินในแง่บวกสูงและการชื่นชมต่อจีน รวมถึงความคาดหวังในอนาคตของการพัฒนาของจีน พวกเขายังแสดงความคาดหวังที่ดีต่อความร่วมมือระหว่างจีนและไทย และการเรียนรู้ร่วมกันจากทั้งสองประเทศ อย่างไรก็ตาม ควรระมัดระวังว่า ความคิดเห็นเหล่านี้อาจมีความเป็นอัตวิสัยและอาจมีข้อจำกัดบางประการในการตีความ

2.3) ความคิดเห็นเชิงลบ

● ในขณะที่คนไทยบางคนมีโทรศัพท์เพื่อ ใช้ติดต่อกับโลกโซเชียล ในการหาเซ็กส์ ตบโฉบ หรืออะไรก็ตาม จีนกับพัฒนาแบบหัวการค้า ก้าวกระโดด ทันสมัย ไทยละ มัวทำอะไร

● ข้อดีของสินค้าจีนก็คือคนซื้อครั้งเดียว ใช้เดือนเดียวแล้วเขาจะไม่ซื้ออีกเลย สูดยอดนวัตกรรม

● ผมอยากจะบอกว่าจีนนี้แหละครับเป็นทุนนิยมที่อันตรายกว่าฝรั่งหรือญี่ปุ่น ถ้าจีนลงทุนอะไรไปแล้วไม่มีทางที่จะยอมเสียเปรียบหรือได้กำไรน้อยต้องได้มากที่สุดเท่านั้น ใครเคยทำธุรกิจกับคนจีนหรือเคยทำงานกับบริษัทจากจีนจะรู้ว่าจีนเขี้ยวมากต่างจากฝรั่งหรือญี่ปุ่นที่คนไทยเราคุ่นเคยไม่ต้องพูดถึงเรื่องธรรมาภิบาล...ปัจจุบันสินค้าของจีนดีขึ้นกว่าเดิมมากซึ่งผมไม่ได้ข้องใจเกี่ยวกับเรื่องนี้แต่คนจีนโดยนิสัยจะเป็นคนเห็นแก่ตัว ทำทุกอย่างเพื่อให้ตัวเองได้ประโยชน์ ในจีนมีกฎอยู่

ข้อหนึ่งที่ว่า "ถ้าทำผิดแล้วไม่ถูกจับได้ไม่ถือว่าเป็นความผิด แต่จะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อถูกจับได้" ทำให้คนจีนพร้อมที่จะโกงคุณได้ทุกเมื่อ

- ประเทศเค้าดู่นวาย

- ที่ผมร้องว่านี่คือผมตกใจตรงที่ มันไปก๊อปใครมาอีกแหละเนี่ย!!! ตกใจมากเลย ก๊อปเก่งจริงๆ

หมายเหตุ. จาก “รายการ โลก 360 องศา ตอน จีน 2017” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2560 (https://www.youtube.com/watch?v=ShqglRi6_Tc).

- เจริญแล้วก็เจริญในส่วนของตน อย่าไปปรุปรนประเทศอื่นเขาทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องรู้จักเคารพประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศเพื่อนบ้านไม่ใช่ประเทศจีน ประเทศจีนก็ไม่ใช่ประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ใครอยู่มัน โลกนี้จึงจะอยู่ได้และไม่เกิดสงคราม

- ไม่แปลกใจที่ จีนเติบโตได้ขนาดนี้ นักธุรกิจ เศรษฐีเมืองไทย ชนชั้นกลางการศึกษาดี แพทย์ วิศวกร คนไทยเชื้อสายจีนทั้งนั้น คนไทยแท้ๆ ที่ทำงานร่วมด้วยนะ ตาม ตจว ชี้เกียจ สกปรก เรื่องมาก กินเหล้า เล่นหวย เบิกเงินล่วงหน้าตลอด ไม่น่าแปลกใจที่เจ้าของกิจการใช้คนงานต่างด้าวพัฒนาคุณภาพคนไทยก่อนเลยครับ ไม่งั้นประเทศชาติไปไม่รอด

- 1. รัฐบาลจีนเขาทำให้นโยบายเขาเป็นจริงได้อย่างไร เทียบกับไทย ที่มีนโยบายเหมือนกัน แต่สร้างให้เกิดขึ้นจริงไม่ได้ จีนเขาแก้ปัญหาตรงนี้ยังไง 2. MIC 2025 Innovation เห็นแล้ว แต่เรื่องคุณภาพที่เขาจะแก้เขาทำยังไง ถึงแก้ พร้อมกันทั้งประเทศ ซึ่งมันใหญ่มากเลยนะ และดูทุกภาคส่วนก็ทำสำเร็จ สินค้าจีนมีคุณภาพขึ้นเยอะ 3. เรื่องคน คนที่ทำผิดจีนเขาจัดการยังไงบ้าง และเขาพัฒนาคนในด้านสังคม แรงงานยังไง คือการศึกษาของเด็กน่าจะรู้แล้ว แต่ในเอกชนและรัฐวิสาหกิจ เขาแก้ปัญหาคุณภาพคนยังไง

- ผมกำลังมองว่าไทยเรากำลังกลายเป็นส่วนหนึ่งของจีนไปแล้วนะในความรู้สึกเหมือนเรากำลังเป็นเมืองขึ้นจีน

หมายเหตุ. จาก “รายการ โลก 360 องศา ตอนที่ 1: จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 7 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=O6SnXvVJsWg>).

- เจริญแล้วก็เจริญในส่วนของตน อย่าไปปรุปรนประเทศอื่นเขาทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องรู้จักเคารพประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศเพื่อนบ้านไม่ใช่ประเทศจีน ประเทศจีนก็ไม่ใช่ประเทศเพื่อนบ้าน อยู่ใครอยู่มัน โลกนี้จึงจะอยู่ได้โดยไม่เกิดสงคราม

หมายเหตุ. จาก “สารคดี โลก 360 องศา ตอนที่ 2 : จีน สร้างคน สร้างชาติ สร้างชื่อ” โดย World 360 degree, 14 ตุลาคม พ.ศ. 2562 (<https://www.youtube.com/watch?v=xO6Vt4ML3PM>).

จากความคิดเห็นในสารคดี เราสามารถสังเกตเห็นมุมมองและทัศนคติที่เด่นชัด

ก่อนอื่น มีบางความคิดเห็นที่แสดงออกถึงการยอมรับและชื่นชมการพัฒนาของจีน โดยเน้นย้ำถึงความก้าวหน้าทีโดดเด่นของจีนในด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอื่น ๆ ความคิดเห็นเชิงบวกเหล่านี้สะท้อนถึงการยอมรับเส้นทางการพัฒนาของจีนและการยกย่องผลิตภัณฑ์จีน อย่างไรก็ตาม ก็มีความคิดเห็นบางส่วนที่แสดงถึงความเข้าใจผิดและอคติ เช่น บางคนมองว่ารูปแบบทุนนิยมของจีนอันตรายกว่าทุนนิยมของตะวันตก หรือมองว่าคนจีนโดยพื้นฐานแล้วเห็นแก่ตัว ความคิดเห็นเหล่านี้ อาจจะมีมุมมองที่แคบและไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะแพร่ขยายปรากฏการณ์บางอย่างไปสู่ทั้งประเทศ เช่น การตีความปัญหาสังคมบางอย่างเป็นปัญหาของทั้งประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรม

สิ่งที่น่าสังเกตคือ การกล่าวถึงความสำคัญของการเคารพประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญในการรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ในขณะเดียวกัน ก็มีการพูดถึงปัญหาการพัฒนาของประเทศไทยด้วย โดยรวมแล้ว ความคิดเห็นเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและทัศนคติที่หลากหลาย ทั้งการยอมรับและชื่นชมการพัฒนาของจีน รวมถึงความเข้าใจผิดและอคติบางประการ ในการพิจารณาความคิดเห็นเหล่านี้ เราควรคงความเป็นกลางและเหตุผล ทั้งการเห็นด้านบวกและระมัดระวังในด้านลบที่อาจเกิดขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยพบว่า สารคดีเกี่ยวกับจีนในไทยมีทัศนคติค่อนข้างเป็นกลาง ภาพยนตร์สารคดีไม่ได้มีความเป็นกลางอย่างสมบูรณ์ แต่มีความเป็นกลางในระดับหนึ่ง สารคดีทุกเรื่องมีแนวโน้มที่ชัดเจนในการบันทึกข้อเท็จจริงจากมุมมองของผู้ถ่ายทำ และมักจะนำเสนอความคิดเห็นเชิงอัตวิสัยของผู้สร้างสารคดีมาใช้อยู่เสมอ สารคดีควรมีแนวทางการเล่าเรื่องที่เป็นกลาง แต่ในความเป็นจริง ผู้สร้างสารคดีจะต้องมีการเล่าเรื่องเชิงอัตวิสัยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากข้อจำกัดของจิตสำนึกแห่งชาติ วัฒนธรรม และการศึกษา ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภาพลักษณ์ของประเทศจีนในสายตาของสื่อตะวันตกส่วนใหญ่มักเป็นไปในเชิงลบ และการศึกษาจำนวนมากเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของจีนในสื่อตะวันตกก็ดูเหมือนจะได้ข้อสรุปที่ใกล้เคียงกัน สื่อของประเทศไทยอาจได้รับอิทธิพลจากสื่อตะวันตก ดังนั้น เมื่อศึกษาแนวโน้มทัศนคติของสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับจีน ผู้เขียนจึงสันนิษฐานว่าภาพลักษณ์ของประเทศจีนที่น่าเสนอในสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับจีนอาจเป็นไปในเชิงลบด้วยเช่นกัน เกณฑ์ของผู้เขียนในการตัดสินทัศนคติเชิงบวก เชิงลบ และเป็นกลางมีดังนี้

(1) การนำเสนอภาพลักษณ์เชิงบวก ผู้เขียนได้จำแนกสารคดีที่ครอบคลุมถึง 2 ประเด็นต่อไปนี้ออกเป็นคำอธิบายภาพในแง่บวก ประเภทแรกคือ ตัวละครและเหตุการณ์ที่ถ่ายทำในสารคดีเป็นเหตุการณ์เชิงบวกที่เกิดขึ้นจริงและส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศจีน ประเภทที่สองคือ ในการอธิบายสารคดี มักใช้คำเชิงบวกเพื่อบรรยาย เช่น "ประสบความสำเร็จ" "รุ่งเรือง" "ก้าวหน้า" และคำอื่น ๆ

(2) การนำเสนอภาพลักษณ์เชิงลบ ผู้เขียนจัดประเภทสารคดีที่มีประเด็นสองด้านต่อไปนี้ เป็นคำอธิบายภาพเชิงลบ ประเภทแรกคือ ตัวละครและเหตุการณ์ที่ถ่ายทอดในสารคดีเป็นเหตุการณ์เชิงลบที่เกิดขึ้นแล้วแล้วซ้ำแล้วซ้ำเล่าซึ่งมีผลกระทบเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของประเทศจีน ประเภทที่สองคือ ในการอธิบายสารคดี มักใช้คำเชิงลบเพื่อบรรยาย เช่น "ความวุ่นวาย" "การข่มเหง" "ความเจ็บปวด" และคำอื่น ๆ

(3) การนำเสนอภาพลักษณ์เป็นกลาง ผู้เขียนจัดประเภทสารคดีที่ครอบคลุมสองประเด็นต่อไปนี้ เป็นคำอธิบายภาพที่เป็นกลาง ประเภทแรกคือสารคดีบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศจีน อย่างเป็นกลางโดยไม่เน้นคุณค่าที่ชัดเจน ประเภทที่สองคือสารคดีส่วนใหญ่ไม่ใช้คำเชิงบวกหรือเชิงลบ เพื่อบรรยายเหตุการณ์ แต่ใช้เฉพาะคำที่เป็นกลางเท่านั้น

จากเกณฑ์การจำแนกข้างต้น ผู้เขียนได้กำหนดข้อมูลแนวโน้มทัศนคติสำหรับสารคดี 69 ตอนที่เกี่ยวข้องกับจีน ดังนี้

ตารางที่ 5-3 ทัศนคติของสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน

ประเภท	ภาพลักษณ์เชิงบวก	ภาพลักษณ์เชิงลบ	ภาพลักษณ์เป็นกลาง
การท่องเที่ยว	0	0	20
ปรัชญาความเชื่อ	3	0	13
ชาติพันธุ์	1	0	10
ประวัติศาสตร์	4	0	7
การค้าขาย	0	0	3
จีนยุคใหม่	5	0	0
ความขัดแย้ง	0	1	2
สัดส่วน	18.84%	1.4%	79.76%

สถิติพบว่ามีสารคดี 13 ตอนที่มีทัศนคติเชิงบวก คิดเป็น 18.84% มีสารคดี 55 ตอนที่มีทัศนคติเป็นกลาง คิดเป็น 79.76% และมีสารคดี 1 ตอนที่มีทัศนคติเชิงลบ คิดเป็น 1.4% ผลลัพธ์ข้อมูลนี้ขัดแย้งกับแนวโน้มเชิงลบที่ผู้เขียนสันนิษฐานไว้อย่างชัดเจน จำนวนสารคดีที่มีทัศนคติเชิงบวก และเป็นกลางนั้นสูงกว่าแนวโน้มเชิงลบมาก เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนมีทัศนคติเชิงบวกและเป็นกลางในแง่ของประวัติศาสตร์มนุษยศาสตร์ วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ การท่องเที่ยว และการค้าของประเทศไทย แนวโน้มเชิงลบเพียงอย่างเดียวเกิดจากการขาดความเข้าใจในนโยบายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของจีนและถูกสื่อตะวันตกหลอกลวง กล่าวโดยสรุป ภาพลักษณ์ของ

ประเทศจีนที่นำเสนอในสารคดีไทยที่เกี่ยวข้องกับจีนเป็นภาพลักษณ์เชิงบวก กระตือรือร้น และเป็น
กลาง

บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย และ 2) วิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แนวคิดการเล่าเรื่อง แนวคิดภาพตัวแทน และแนวคิดทฤษฎีวาทกรรม ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยโดยได้แบ่งการวิเคราะห์ตามชิ้นงานสารคดี 69 ตอน และความคิดเห็นจากผู้ชมสารคดี 6581 ความคิดเห็นในยูทูบ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตบันทึกตัวบทจากสารคดี อ่านความคิดเห็นเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย สามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่วิธีการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย และปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย

6.1.1 สรุปผลการวิจัยวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทย

1. โครงเรื่อง (Plot)

จากการศึกษาโครงเรื่อง (Plot) สารคดีทั้ง 69 ตอนของประเทศไทยผลิต ในส่วนโครงเรื่อง มีการเล่าเรื่องไว้ 5 ขั้นตอน กล่าวคือ การเปิดเรื่อง (Exposition) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action) การสร้างจุดวิกฤติของเรื่อง (Crisis) การสร้างจุดสูงสุดของเรื่อง (Climax) และการสร้างจุดจบของเรื่อง (Falling Action) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การเปิดเรื่อง (Exposition)

แบบลำดับตามเหตุการณ์ (Chronological Order) สำหรับสารคดีในปะเภทปรัชญาความเชื่อ การค้าขาย ความขัดแย้ง การท่องเที่ยว และเงินยุคใหม่ ล้วนแล้วแต่ใช้วิธีการนี้ในการเปิดเรื่องทั้งหมด เพื่อให้แสดงถึงเหตุการณ์และการพัฒนาที่ชัดเจนของเรื่องราว ปะเภทชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์มีบางส่วนของสารคดีที่ใช้วิธีการนี้เช่นกัน เช่นสารคดีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ลุ่มน้ำหวงเหอ “Spirit of Asia: หวงเหอ มาตุธารแดน” “Spirit of Asia: อารยชนแดนทุ่งหญ้า” และ “Spirit

of Asia: ธรรมชาติ คือปรัชญาแห่งชีวิต” สารคดีทั้ง 3 ตอนนี้เปิดเรื่องแบบลำดับตามเหตุการณ์ และสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์เรื่อง “Spirit of Asia : ในความต่างและเหมือนของชาติพันธุ์” เปิดเรื่องแบบลำดับตามเหตุการณ์เช่นกัน ซึ่งช่วยให้ผู้ชมเข้าใจถึงบริบททางประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ได้ดีขึ้น

แบบย้อนกลับ (Flashback) สารคดีในประเภทชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์มีการใช้วิธีการย้อนกลับค่อนข้างมาก โดยการย้อนกลับไปสู่เหตุการณ์ในอดีตเพื่อเพิ่มชั้นของเรื่องราวและเสริมสร้างความรู้สึกให้ผู้ชมมีความผูกพันมากขึ้น ประเภทอื่น ๆ ไม่มีการใช้วิธีนี้ เพราะเน้นการเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันโดยตรง

แบบเริ่มจากกลางเรื่อง (In Medias Res) ไม่มีการใช้ในสารคดีเรื่องใด ๆ เนื่องจากสารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยมักจะเน้นการเล่าเรื่องที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ ไม่ทำให้ผู้ชมเกิดความสับสน

2) การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)

การที่เรื่องราวดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สารคดีทุกประเภทมีการใช้วิธีการนี้อย่างสม่ำเสมอ 91%-100% เพื่อให้เรื่องราวคงความต่อเนื่องและมีความน่าสนใจ การสร้างอุปสรรคของเรื่อง มีการใช้เพียงเล็กน้อยในสารคดีประเภทปรัชญาความเชื่อและชาติพันธุ์ โดยเรื่อง “Spirit of Asia: Hakka People กลับถิ่นเกิดต้นตระกูลคนจีนแคะ” ได้สร้างอุปสรรคคือ ตัวเอกของเรื่องคุณณกร ศรีมงคล ลูกหลานของคนจีนแคะที่เดินทางกลับไปยังบ้านเกิดของบรรพบุรุษที่เมืองเหมยโจวในมณฑลกว่างตุงประเทศจีน การเดินทางครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เขากลับไปด้วยตัวเองหลังจากที่เคยไปครั้งหนึ่งกับครอบครัวเมื่อ 2 ปีก่อน ซึ่งไม่แน่ใจว่าจะหาญาติได้หรือไม่ เพื่อเพิ่มความซับซ้อนและความลึกของเรื่องราว แต่ไม่ค่อยมีการใช้ทั่วไปเพื่อไม่ให้เรื่องราวสูญเสียความไหลลื่น

3) การสร้างจุดวิกฤติของเรื่อง (Crisis)

สารคดีทุกประเภทมีการสร้างจุดวิกฤติ แม้ว่าบางเรื่องจะไม่ชัดเจนมากนัก แต่เราสามารถเห็นถึงวิกฤติจากเนื้อหาที่ต้องการสื่อ เช่น ในสารคดีชาติพันธุ์ วิกฤติที่พบบ่อยคือชนกลุ่มน้อยต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาวัฒนธรรมของตนภายใต้การพัฒนาอย่างรวดเร็วของประเทศไทย

4) การสร้างจุดสูงสุดของเรื่อง (Climax)

การใช้จุดสูงสุดในเรื่องมีมากในสารคดีหลายประเภท แต่สารคดีประเภทปรัชญาความเชื่อ ประวัติศาสตร์ และการท่องเที่ยวมีการใช้ค่อนข้างน้อย เพราะเน้นการบรรยายเหตุการณ์มากกว่าเน้นจุดพลิกผันที่น่าทึ่ง การสร้างผลทางอารมณ์ต่อผู้ชมแตกต่างกันไปตามประเภทสารคดีและสะท้อนถึงสไตล์การเล่าเรื่องเฉพาะของแต่ละประเภท

5) การสร้างจุดจบของเรื่อง (Falling Action)

สารคดีแต่ละเรื่องมีวิธีการสร้างจุดจบสามแบบ คือ แบบสุขนาฏกรรม/สุขเน้นเชิงบวก แบบโศกนาฏกรรมเน้นเชิงลบ และแบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเองเน้นเชิงเป็นกลาง ประเภทชาติพันธุ์ ปรัชญา

ความเชื่อ และประวัติศาสตร์ มักจะมีการใช้จุดจบแบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง ส่วนสารคดีประเภท การค้าขายการท่องเที่ยว และเงินยุคใหม่ มักใช้จุดจบแบบสุขนิยมเพื่อส่งเสริมแนวคิดเชิงบวก ในขณะที่ สารคดีประเภทความขัดแย้งมีหนึ่งตอนที่ชื่อว่า “Spirit of Asia: อยู่กันอย่างไร” ใช้จุดจบแบบ โศกนาฏกรรม เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากสื่อตะวันตก ทำให้ไม่เข้าใจนโยบายเกี่ยวกับชนเผ่าในจีน

2. แก่นความคิด (Theme)

จากการวิเคราะห์สารคดีจำนวนทั้ง 69 ตอน พบว่า แก่นความคิดของสารคดีออกเป็นแนวที่ เต็มเปี่ยมไปด้วยวัฒนธรรมที่ผสมผสานไปกับเศรษฐกิจ และการเมืองต่าง ๆ ของประเทศจีน และแก่น ความคิดเหล่านี้ไม่เพียงครอบคลุมทุกด้านของชีวิตสังคม แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดลึกซึ้งของ ผู้สร้างสารคดีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การพัฒนาสังคม และการสืบทอดวัฒนธรรม แก่นความคิดการเมืองเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ในสารคดี โดยเน้นเรื่องชีวิตทางการเมืองของชาติ ทิศทางนโยบาย ระบบสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่ผลิตในไทย แก่นความคิดการเมืองมักเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ การตัดสินใจทางนโยบาย ที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตัวอย่างเช่น ในสารคดีเกี่ยวกับการค้า มีการกล่าวถึง โครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของจีน (One Belt One Road Initiative) และการค้าขายแดนจีน-ลาว รวมถึงการสร้างทางรถไฟจีน-ลาว แต่สารคดีประเภทประวัติศาสตร์และประเภทการท่องเที่ยวจะ ไม่พูดถึงแก่นความคิดการเมือง

แก่นความคิดเศรษฐกิจมีความสำคัญไม่แพ้กันในสารคดี โดยเน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงของตลาด การยกระดับอุตสาหกรรม และการยกระดับมาตรฐานการครองชีพของ ประชาชน ในสารคดีเกี่ยวกับจีน ตัวอย่างเช่น ในสารคดีเกี่ยวกับเที่ยวจีนเอง มีการนำเสนอการพัฒนา ของรถไฟความเร็วสูงและการใช้งานอย่างแพร่หลาย สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของจีนใน ด้านเศรษฐกิจ แต่สารคดีประเภทประวัติศาสตร์จะไม่พูดถึงแก่นความคิดเศรษฐกิจ

แก่นความคิดวัฒนธรรมเป็นธีมที่สำคัญที่สุดในสารคดีเกี่ยวกับจีนที่ผลิตในไทย เพราะสาร คดีทุกประเภทต่างเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมชาติพันธุ์ วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมอาหารการกิน วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน หรือวัฒนธรรมความเชื่อ โดยเฉพาะทีมถ่ายทำ สารคดี "Spirit of Asia" จาก Thai PBS ซึ่งมุ่งเน้นการนำเสนอวัฒนธรรมทั้งหมด โดยเน้นเรื่องการสื บทอดวัฒนธรรม การพัฒนาศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี และค่านิยมทางสังคม นอกจากนี้ ประเภท วัฒนธรรมมักจะเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น ประเภทการท่องเที่ยว ส่วนการเมืองมีบทบาทสำคัญใน สารคดีประเภทความขัดแย้งและเงินยุคใหม่ ในสารคดีเกี่ยวกับจีน แก่นความคิดวัฒนธรรมมักเชื่อมโยง กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ตัวอย่างเช่น ในสารคดีเกี่ยวกับ

ชาติพันธุ์จีน มีการนำเสนอวัฒนธรรมของชนเผ่า ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของจีนมากขึ้น และในสารคดีเกี่ยวกับความเชื่อปราชญาในประเทศจีน มีการกล่าวถึงสถานที่สำคัญทางศาสนาเช่น เขาบู๊ตึง วัดเส้าหลิน ทำให้ผู้ชมเข้าใจศาสนาพุทธ ลัทธิเต๋า และวัฒนธรรมการต่อสู้ของจีน

3. ตัวละคร/ตัวเดินเรื่อง (Character)

จากการศึกษาสารคดีทั้ง 69 ตอน พบว่า ตัวละครในสารคดีถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกับตัวละครในภาพยนตร์ทั่วไป แต่ตัวละครที่อยู่ในสารคดีทุกตัวละคร มีความสำคัญในการดำเนินเรื่องราว สารคดีไทยที่เกี่ยวกับจีน ได้สร้างตัวละครให้มีลักษณะ 3 แบบที่ต่างกัน กล่าวคือตัวละครที่ปรากฏตัวในสารคดี ผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว และผู้ดำเนินรายการที่ปรากฏตัวในสารคดี

ตัวละครที่ปรากฏตัวในสารคดี สารคดีทุกประเภทมีตัวละครที่ปรากฏตัวในสารคดี ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับจีน ไม่ว่าจะเป็นสารคดีจาก ThaiPBS หรือช่อง World 360 degree หรือ Crosscutting ล้วนมีตัวละครที่ปรากฏตัวในสารคดี เช่น ไกด์ท้องถิ่นหรือประชาชนในพื้นที่ที่มีการถ่ายทำ การปรากฏตัวของตัวละครเหล่านี้ทำให้สารคดีมีความสมจริงยิ่งขึ้น

ผู้ดำเนินรายการที่ไม่ปรากฏตัว ในสารคดีประเภทชาติพันธุ์ ปรัชญาความเชื่อประวัติศาสตร์ การค้าขาย และความขัดแย้ง มักใช้วิธีการนี้ เนื่องจากเน้นการบรรยายเรื่องราวเหตุการณ์มากกว่าการนำเสนอโดยผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการที่ปรากฏตัวในสารคดี สารคดีประเภทการท่องเที่ยวและจีนยุคใหม่มีผู้ดำเนินรายการที่ปรากฏตัวในสารคดี ซึ่งมีบทบาทสำคัญ โดยทำหน้าที่อธิบายและโต้ตอบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมและได้รับประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้น

4. ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน และความขัดแย้งภายในจิตใจ มีการใช้น้อยมากในสารคดีเกี่ยวกับจีน อาจเป็นเพราะสารคดีเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่การนำเสนอข้อเท็จจริงและเหตุการณ์เป็นหลัก มากกว่าการขยายความขัดแย้ง

ความขัดแย้งกับพลังภายนอก สารคดีทุกประเภทมีการใช้วิธีการนี้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับปัญหาทางสังคมในจีนและการตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นจริงในสังคมจีน

5. มุมมองการเล่าเรื่อง (Point of View)

การเล่าเรื่องในสารคดีมีความหลากหลายในการใช้มุมมองการเล่าเรื่อง ทั้งบุรุษที่หนึ่ง บุรุษที่สาม การเล่าเรื่องอย่างเป็นกลาง และการเล่าเรื่องแบบผู้รอบรู้ไปหมดทุกเรื่อง มุมมองการเล่าเรื่องที่

หลากหลายนี้ช่วยให้การนำเสนอเรื่องราวของสารคดีเกี่ยวกับจีนมีความยืดหยุ่นและน่าสนใจยิ่งขึ้น การเล่าเรื่องแบบบุรุษที่หนึ่งเพิ่มความน่าเชื่อถือและสมจริง การเล่าเรื่องแบบบุรุษที่สามช่วยให้การนำเสนอเหตุการณ์เป็นไปอย่างเป็นกลาง

6. ฉาก (Setting)

ในสารคดีเกี่ยวกับจีน มักจะใช้ฉาก 5 ประเภทนี้ ฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรม ฉากที่ใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์ ฉากที่เป็นธรรมชาติ ฉากจำลองโดยใช้เทคโนโลยี และฉากที่ใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์ สารคดีแต่ละประเภทมีความโดดเด่นในเรื่องของการเลือกใช้ฉากที่แตกต่างกัน นอกจากฉากจำลองโดยใช้เทคโนโลยีและฉากที่เป็นสภาพแวดล้อมเชิงนามธรรมที่บางสารคดีไม่ได้ใช้แล้ว ฉากอื่น ๆ มีการใช้ในทุกสารคดี สภาพแวดล้อมเชิงนามธรรมถูกใช้เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และบรรยากาศเฉพาะ ฉากจริงและฉากธรรมชาติเสริมสร้างความสมจริงและความรู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์จริง ฉากจำลองโดยใช้เทคโนโลยีและฉากเชิงสัญลักษณ์เพิ่มความลึกซึ้งและชั้นเชิงให้กับเรื่องราว ความหลากหลายนี้ทำให้สารคดีเกี่ยวกับจีนมีการนำเสนอฉากที่น่าสนใจและหลากหลายมากยิ่งขึ้น

7. เสียง (Sound/Effect)

เสียงบรรยากาศจากสถานที่จริงและเสียงประดิษฐ์ถูกนำมาใช้ในสารคดีทุกประเภทเพื่อสร้างบรรยากาศและเพิ่มความสมจริง เสียงบรรยากาศจริงช่วยในการจำลองสถานการณ์จริง ส่วนเสียงประดิษฐ์ช่วยเพิ่มความดราม่าและความตึงเครียดในการเล่าเรื่อง ThaiPBS มักใช้ดนตรีจีนและเครื่องดนตรีจีนเป็นพื้นหลัง Crosscutting มักใช้ดนตรีตะวันตกที่เป็นเพลงเบา ๆ หรือเพลงป๊อปที่เป็นที่รู้จัก ส่วน 360 นิยมใช้ดนตรีประกอบที่เต็มไปด้วยพลัง

อย่างไรก็ตาม สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยมีความหลากหลายในวิธีการเล่าเรื่องและการนำเสนอในแต่ละประเภท ทั้งในโครงเรื่อง แก่นความคิด ตัวละคร ความขัดแย้ง มุมมองการเล่าเรื่อง ฉาก และเสียง ทำให้เพิ่มประสบการณ์การรับชมของผู้ชม

ตารางที่ 6-1 ผลการวิเคราะห์วิธีการเล่าเรื่องในสารคดีเกี่ยวกับจีน

วิธีการ เล่า เรื่อง สารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินส่วนร้อยละการนำเสนอ						
		ชาติพันธุ์ (11ตอน)	ปรัชญา ความเชื่อ (16ตอน)	ประวัติศาสตร์ (11ตอน)	การค้าขาย (3ตอน)	ความ ขัดแย้ง (3ตอน)	การ ท่องเที่ยว (20ตอน)	จีนยุค ใหม่ (5ตอน)
1.โครง เรื่อง (Plot)	1)การเปิดเรื่อง (Exposition)							
	แบบลำดับตาม เหตุการณ์(Chron ological Order)	36%	100%	36%	100%	100%	100%	100%
	แบบย้อนกลับ (Flashback)	73%	0	64%	0	0	0	0
	แบบเริ่มจากกลาง เรื่อง(In Medias Res)	0	0	0	0	0	0	0
	2)การพัฒนาเหตุการณ์ (Rising Action)							
	การที่เรื่องราว ดำเนินไปอย่าง ต่อเนื่อง	91%	94%	100%	100%	100%	100%	100%
	การสร้างอุปสรรค ของเรื่อง	1%	6%	0	0	0	0	0
	3)การสร้างจุดวิกฤติของรายการ (Crisis)							
	การขยายปม/ ความขัดแย้ง จนถึงวิกฤติของ เรื่อง	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	4)การสร้างจุดสูงสุดของเรื่อง (Climax)							
	การนำเสนอ เหตุการณ์ที่สำคัญ	91%	69%	64%	67%	100%	65%	100%

วิธีการ เล่า เรื่อง สารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินส่วนร้อยละการนำเสนอ						
		ชาติพันธุ์ (11ตอน)	ปรัชญา ความเชื่อ (16ตอน)	ประวัติศาสตร์ (11ตอน)	การค้าขาย (3ตอน)	ความ ขัดแย้ง (3ตอน)	การ ท่องเที่ยว (20ตอน)	เงินยุค ใหม่ (5ตอน)
	ที่สุดในสารคดี							
	การสร้างผลทาง อารมณ์สูงสุดของ เรื่องต่อผู้ชม	9%	31%	36%	33%	0	35%	0
	5) การสร้างจุดจบของเรื่อง (Falling Action)							
	แบบสุขนาฏ กรรม/สุข	27%	50%	0	67%	0	100%	40%
	แบบโศกนาฏ กรรม/เศร้า	0	0	0	0	25%	0	0
	แบบเปิดให้ผู้ชม คิดต่อเอง	73%	50%	100%	33%	75%	0	60%
2.แก่น ความคิ ด(The me)	1) การเมือง	20%	20%	0	50%	70%	0	100%
	2) เศรษฐกิจ	60%	60%	0	80%	30%	30%	100%
	3) วัฒนธรรม	100%	100%	100%	50%	100%	100%	10%
3.ตัว ละคร /ตัว เดินเรื่อ ง (Chara cter)	1)ตัวละครที่ ปรากฏตัวในสาร คดี	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	2)ผู้ดำเนิน รายการสารคดีที่ ไม่ปรากฏตัว	100%	100%	100%	100%	100%	0	0
	3)ผู้ดำเนิน รายการสารคดีที่ ปรากฏตัว	0	0	0	0	0	100%	100%

วิธีการ เล่า เรื่อง สารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินส่วนร้อยละการนำเสนอ						
		ชาติพันธุ์ (11ตอน)	ปรัชญา ความเชื่อ (16ตอน)	ประวัติศาสตร์ (11ตอน)	การค้าขาย (3ตอน)	ความ ขัดแย้ง (3ตอน)	การท่องเที่ยว (20ตอน)	เงินยุค ใหม่ (5ตอน)
4.ความ ขัดแย้ง (Conflict)	1)ความขัดแย้ง ระหว่างคนกับคน	0	0	0	0	0	0	0
	2)ความขัดแย้ง ภายในจิตใจ	0	25%	18%	0	0	0	0
	3)ความขัดแย้งกับ พลังภายนอก	100%	75%	82%	100%	100%	100%	100%
5. มุมมอง การเล่า เรื่อง (Point of view)	1) การเล่าเรื่อง จากจุดยืนบุรุษที่ หนึ่ง (The First- Person Narrator)	100%	94%	0	100%	0	100%	0
	2) การเล่าเรื่อง จากจุดยืนบุรุษที่ สาม (The Third- Person Narrator)	0	0	100%	0	100%	0	0
	3) การเล่าเรื่อง จากจุดยืนที่เป็น กลาง (The Objective Narrator)	100%	81%	0	0	0	0	100%
	4) การเล่าเรื่อง แบบผู้รอบรู้ไป หมดทุกเรื่อง	0	19%	100%	100%	100%	25%	100%

ตาราง 6-1 ได้วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเล่าเรื่องในสารคดีไทยที่เกี่ยวกับจีน ว่าจะเป็นโครงเรื่อง แก่นความคิด ตัวละคร ความขัดแย้ง มุมมองการเล่าเรื่อง ฉาก และเสียง โดยมีจุดเด่นสำคัญดังนี้ ในโครงสร้างการเล่าเรื่อง สารคดีส่วนใหญ่ (36%-100%) นิยมเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ (91%-100%) และมีความสามารถในการขยายปมความขัดแย้ง (100%) แต่มีการใช้เทคนิคเล่าย้อนกลับหรือเริ่มจากกลางเรื่องน้อยมาก ในด้านแก่นความคิดซึ่งเกี่ยวกับวัฒนธรรมปรากฏมากที่สุด (100%) ตามมาด้วยแก่นความคิดเศรษฐกิจ (30%-100%) และการเมือง (20%-100%) ซึ่งมีการเน้นเนื้อหาที่แตกต่างกันไปตามสารคดี สำหรับการนำเสนอตัวละคร สารคดีทั้งหมดมีการนำเสนอตัวละครจริง แต่ลักษณะการปรากฏตัวของผู้ดำเนินรายการแตกต่างกัน ความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งกับพลังภายนอก (100%) โดยมีความขัดแย้งระหว่างคนหรือความขัดแย้งภายในจิตใจน้อยมาก ในมุมมองการเล่าเรื่อง นิยมใช้มุมมองบุรุษที่หนึ่งหรือการเล่าเรื่องแบบเป็นกลาง และบางครั้งมีการใช้มุมมองแบบผู้รอบรู้ ในด้านฉาก มีการใช้ฉากจริงและฉากธรรมชาติบ่อยครั้ง (100%) พร้อมทั้งเสริมด้วยการจำลองฉากด้วยเทคโนโลยีและการใช้สัญลักษณ์ ในการจัดการเสียง สารคดีทั้งหมดให้ความสำคัญกับการผสมผสานระหว่างเสียงบรรยากาศจริงและเสียงประดิษฐ์ (100%) สรุปได้ว่าสารคดีเหล่านี้พยายามสร้างสมดุลระหว่างการบันทึกความจริงและการแสดงออกทางศิลปะ ด้วยโครงเรื่องที่ต่อเนื่อง ฉิมที่มุ่งเน้นวัฒนธรรม มุมมองการเล่าที่หลากหลาย และการจัดการฉากและเสียงอย่างพิถีพิถัน

6.1.2 สรุปผลการวิจัยปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย

1) วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

จากการศึกษาการวิเคราะห์ด้านวาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน จะเห็นได้ว่า ผ่านการวิเคราะห์วาทกรรมในด้านประวัติศาสตร์ ภาษา และวัฒนธรรม ได้ทำให้ประเทศจีนกลายเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน

วาทกรรมด้านประวัติศาสตร์ ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่ง เมื่อแคว้นฝูเจี้ยนมีประชากรมากเกินไป และทรัพยากรไม่เพียงพอ ทำให้บางส่วนของประชาชนเริ่มอพยพออกไป ในสมัยราชวงศ์หมิง ด้วยนโยบายปิดประเทศทำให้หลายคนต้องเดินทางข้ามทะเลไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะจากกวางตุ้ง และฝูเจี้ยนที่อพยพไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงประเทศไทย หลังจากศตวรรษที่ 18 เนื่องจากสงครามและความยากจน ผู้คนจากทางตอนใต้ของประเทศจีนเลือกไปยังเอเชียตะวันออกเฉียง

เฉียงใต้เพื่อหาชีวิตใหม่ และประเทศไทยกลายเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหลักของชาวจีน การอพยพของชาวจีนจำนวนมากทำให้ในชุมชนจีนในประเทศไทย ชาวแต้จิ๋วกลายเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุด

วาทกรรมด้านภาษา จากมุมมองทางประวัติศาสตร์ ชาวจีนในต่างประเทศมักเรียกตัวเองว่า "ชาวถึง" และสถานที่ที่พวกเขาอาศัยมักถูกเรียกว่า "ถนนชาวจีน" หรือ "ถนนชาวถึง" ย่านถนนชาวจีนในประเทศไทยก็ยังคงมีป้ายและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจีนมากมาย ซึ่งกลายเป็นสัญลักษณ์สำคัญในการค้นหาต้นกำเนิดและบุชาบรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่มีการเรียนการสอนภาษาจีนมั่นคงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีความสนใจในการเรียนภาษาจีนสูงที่สุดในอดีต สังคมไทยยอมรับภาษาจีนในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว แต่ปัจจุบันประเทศไทยกำลังพยายามส่งเสริมและพัฒนาศาสตร์การเรียนรู้ภาษาจีนในประเทศ และพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยก็ได้แสดงการสนับสนุนอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีน นอกจากนี้ นอกจากที่ชาวจีนในประเทศไทยจะสนับสนุนให้ลูกหลานเรียนภาษาจีนแล้ว เยาวชนท้องถิ่นก็ให้ความสนใจในการเรียนภาษาจีนเช่นกัน นอกจากนี้ ชาวจีนในประเทศไทยยังคงรักษาภาษาถิ่นของตัวเองไว้ เช่น ภาษาแต้จิ๋ว และภาษาฮากกา ซึ่งภาษาถิ่นเหล่านี้กลายเป็นเส้นทางสำคัญในการค้นหาต้นกำเนิดและบุชาบรรพบุรุษ

วาทกรรมด้านวัฒนธรรม การแพร่กระจายและพัฒนาของวัฒนธรรมจีนในประเทศไทยเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมจีนมีเสน่ห์ที่แข็งแกร่งและความสามารถในการยอมรับของชาติไทย วัฒนธรรมจีนดั้งเดิม เช่น เทศกาลตรุษจีนและเทศกาลไหว้พระจันทร์ได้รับการอนุรักษ์และถ่ายทอดอย่างกว้างขวางในหมู่ชาวจีนในประเทศไทย ทุกปีในช่วงตรุษจีน ชุมชนจีนในประเทศไทยจะจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเทศกาลใหญ่โต ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้ชีวิตทางวัฒนธรรมของชาวจีนในประเทศไทยมีความหลากหลายมากขึ้น แต่ยังเป็นวิธีการสำคัญในการค้นหาต้นกำเนิดและบุชาบรรพบุรุษของพวกเขา ชาวจีนในประเทศไทยยังคงรักษาความเชื่อดั้งเดิมของจีน เช่น การบูชาเทพเจ้ากวนอูและเทพเจ้าเจ้าแม่กวนอิม ซึ่งสถานที่เหล่านี้กลายเป็นสถานที่สำคัญที่พวกเขาใช้ในการแสดงความคิดถึงบ้านเกิดและบุชาบรรพบุรุษ

วาทกรรมด้านตัวบทสารคดี บทบรรยายในสารคดีอธิบายถึงพื้นหลังทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาต้นกำเนิดและบุชาบรรพบุรุษของชาวจีนในประเทศไทย รวมถึงรากฐานทางวัฒนธรรมและความหมายในปัจจุบัน ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงความสำคัญของจีนที่มีต่อชาวไทยเชื้อสายจีน ความคิดเห็นของผู้ชมมักแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นี้ และความเคารพต่อการค้นหาต้นกำเนิดและบุชาบรรพบุรุษของชาวจีนในประเทศไทย

สรุปได้ว่า สารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทยได้สร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนให้เป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน ซึ่งเป็นผลจากการมีวาทกรรมหลายด้านร่วมกัน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ภาษา และวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์นี้ไม่เพียงแต่เป็น

พยานในการแลกเปลี่ยนมิตรภาพระหว่างสองประเทศ แต่ยังสะท้อนให้เห็นถึงพลังชีวิตที่แข็งแกร่งและความสามารถในการยอมรับของวัฒนธรรมจีน

2) วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย

ในสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์จีนในประเทศไทย สารคดีมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมชาติพันธุ์หลากหลายของประเทศจีน โดยผ่านวาทกรรมด้านภาษา วาทกรรมด้านเครื่องแต่งกาย และวาทกรรมด้านวัฒนธรรม ซึ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีหลายชาติพันธุ์ โดยมีทั้งหมด 56 ชาติพันธุ์ ชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างมีเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมกันสร้างทิวทัศน์ทางวัฒนธรรมที่หลากหลายของจีน สารคดีได้แนะนำประวัติศาสตร์ การกระจายทางภูมิศาสตร์ รวมถึงบทบาทของแต่ละชาติพันธุ์ในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ผ่านการบรรยาย ภาพ และคำบรรยายต่าง ๆ

วาทกรรมด้านภาษา ประเทศจีนมีชาติพันธุ์หลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีภาษาของตนเอง สารคดีได้นำเสนอผ่านการถ่ายทำถึงที่ และการอธิบายจากผู้เชี่ยวชาญทางภาษา เพื่อแสดงเสน่ห์ของภาษาของแต่ละชาติพันธุ์และการใช้งานในสังคม

วาทกรรมด้านเครื่องแต่งกาย ทุกชาติพันธุ์มีเครื่องแต่งกายดั้งเดิมของตน ซึ่งไม่เพียงแต่สวยงามและสง่างาม แต่ยังมีความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมลึกซึ้ง สารคดีได้แสดงให้เห็นถึงเครื่องแต่งกายของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผ่านการถ่ายทำจริง และการบรรยายเพื่อแสดงสไตล์และกระบวนการการผลิตของเครื่องแต่งกายแต่ละชนิด

วาทกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีและวัฒนธรรมของชาติพันธุ์จีนมีความหลากหลาย รวมถึงการแต่งงาน การจัดงานศพ เทศกาล และงานฝีมือพื้นบ้าน สารคดีได้เจาะลึกถึงที่มาของประเพณีเหล่านี้ วิธีการถ่ายทอดและอิทธิพลของมันในสังคมสมัยใหม่ รวมถึงความเสี่ยงและความท้าทายที่ประสบ

วาทกรรมด้านตัวบทของสารคดี คำบรรยายเป็นส่วนสำคัญของสารคดี ที่สามารถช่วยชี้นำผู้ชมให้เข้าใจและชื่นชมเนื้อหาของภาพยนตร์ได้ดียิ่งขึ้น คำบรรยายใช้ภาษาที่มีชีวิตชีวาและชัดเจนเพื่ออธิบายถึงเอกลักษณ์ของแต่ละชาติพันธุ์ พร้อมทั้งเน้นย้ำความสำคัญของความสามัคคีระหว่างชาติพันธุ์และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ ความคิดเห็นของผู้ชมสะท้อนให้เห็นถึงมุมมองและความรู้สึกต่อสารคดี โดยพบว่า ผู้ชมจำนวนมากได้รับความรู้และความปรารถนาในการเข้าใจจีนมากขึ้นผ่านการชมสารคดีเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทที่สำคัญของสารคดีในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน

สรุปได้ว่า สารคดีนี้ได้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมชาติพันธุ์หลากหลายของจีนจากหลายมุมมอง และมุมมองที่ครบถ้วน ทำให้สามารถสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย และกระตุ้นให้ผู้ชมรู้สึกชื่นชอบ และอยากไปเยือนความงดงามของประเทศจีน รวมถึงความสนใจในวัฒนธรรมดั้งเดิมของประเทศจีน

3) วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย

สารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทยได้สร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ผ่านวาทกรรมด้านวัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมอาหาร และวัฒนธรรมชา

วาทกรรมด้านวัฒนธรรมกังฟู ในแผ่นดินจีนที่เก่าแก่และลึกลับ วัฒนธรรมกังฟูเปรียบเสมือนอัญมณีที่ส่องประกาย ส่องแสงงดงามไปทั่วโลก กังฟูเส้าหลินมีชื่อเสียงในด้านความแข็งแกร่งและทักษะที่ยอดเยี่ยม ขณะที่ไทเก็กจากภูเขาบู๊ตึง เป็นที่ดึงดูดผู้ที่หลงใหลในศิลปะการต่อสู้ ด้วยลักษณะการเคลื่อนไหวที่ผสมผสานระหว่างความอ่อนโยน และความแข็งแกร่ง นอกจากนี้จะเป็นสมบัติของวัฒนธรรมจีนแล้ว กังฟูยังเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ของจีน

วาทกรรมด้านวัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน การแพทย์แผนจีนเป็นอีกหนึ่งสมบัติล้ำค่าของประเทศจีน ซึ่งรวมเอาความคิดของลัทธิเต๋าโดยเน้นความสมดุลของหยินและหยาง และความสัมพันธ์ของธาตุต่าง ๆ การแพทย์แผนจีนใช้การวินิจฉัยสี่ประการ ได้แก่ การมอง การฟัง การถาม และการแตะ พร้อมการใช้สมุนไพร ฝังเข็ม และการนวดเพื่อรักษา ปรับสมดุลร่างกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพให้กับมนุษย์ วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีนสะท้อนให้เห็นถึงความเข้าใจลึกซึ้งของชาวจีนในชีวิตและธรรมชาติ พร้อมทั้งแสดงถึงรากฐานอันมั่นคงของวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ของจีน

วาทกรรมด้านวัฒนธรรมอาหาร วัฒนธรรมการกินของประเทศจีนก็มีความหลากหลายมาก โดยเฉพาะอาหารเสฉวนที่มีรสชาติจัดจ้าน เปรี้ยวเผ็ดและกลิ่นหอม จนได้รับความนิยมอย่างมาก อาหารสมุนไพรหรือยาบำรุง ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะเด่นของวัฒนธรรมการกินของจีน ผสมผสานอาหารและสมุนไพรเข้าด้วยกัน ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการทางรสชาติ แต่ยังมีผลดีต่อสุขภาพ การรับประทานอาหารเหล่านี้ ไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความชำนาญในการปรุงอาหารของจีน แต่ยังสะท้อนถึงความสามารถในการปรับตัว และนวัตกรรมในวัฒนธรรมหลายชนชาติ

วาทกรรมด้านวัฒนธรรมชา วัฒนธรรมชาของจีนมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และรากฐานที่ลึกซึ้ง ชาไม่เพียงแต่เป็นเครื่องดื่ม แต่ยังเป็นวัฒนธรรมและศิลปะ ในสารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทย วัฒนธรรมชาได้รับการนำเสนอในฐานะวิธีหนึ่ง ในการลดความเครียดจากสังคมที่มีประชากรสูงวัย ผ่านการชิมชา ปั่นชา และการแสดงศิลปะการชงชา ทำให้ผู้คนในชีวิตที่เร่งรีบสามารถ

พบกับช่วงเวลาของความสงบและผ่อนคลาย วัฒนธรรมชาสะท้อนถึงวิถีชีวิต และความงามในแบบจีน และแสดงให้เห็นถึงเสน่ห์ของวัฒนธรรมหลายชาติพันธุ์ของจีน

วาทกรรมด้านตัวบทของสารคดี สารคดีได้ใช้ภาพที่มีชีวิตชีวา และการอธิบายอย่างลึกซึ้ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความหลากหลาย และเสน่ห์ของวัฒนธรรมจีน ผู้ชมต่างชื่นชมและประทับใจใน ภาพลักษณ์ของวัฒนธรรมจีนที่ปรากฏในสารคดี บางความคิดเห็นกล่าวว่า หลังจากได้ชมสารคดีนี้ พวกเขาได้เข้าใจและรู้จักวัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมอาหาร และ วัฒนธรรมชาในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น และได้แรงบันดาลใจที่จะไปเยือนจีนเพื่อสัมผัสกับวัฒนธรรมเหล่านี้ ด้วยตนเอง โดยเฉพาะการแสดงกังฟูที่วัดเส้าหลิน และเขาบู๊ต้งที่ผู้ชมต่างพากันชื่นชมและอยากไป เรียนรู้ด้วยตัวเอง

สรุปได้ว่า ผ่านวาทกรรมด้านวัฒนธรรมกังฟู วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน วัฒนธรรมอาหาร และวัฒนธรรมชา สามารถเห็นภาพลักษณ์ของประเทศจีน ในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรม หลากหลาย ซึ่งเป็นผลมาจากการแสดงภาพหลากหลายมุมมองที่สมบูรณ์และลึกซึ้ง สารคดีเหล่านี้ ช่วยทำให้ผู้ชมได้รับความเข้าใจที่กว้างขวางและลึกซึ้งเกี่ยวกับปรเทศจีนมากยิ่งขึ้น

4) วาทกรรมว่าด้วยประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัย

สารคดีที่เกี่ยวข้องกับจีนในประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ และความพยายามอย่างต่อเนื่องของประเทศจีน ในกระบวนการพัฒนาและทันสมัย ผ่านข้อมูลที่ละเอียด ภาพที่มีชีวิตชีวา และการอธิบายที่ลึกซึ้ง โดยใช้วาทกรรมที่ทันสมัย สารคดีไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้นำของจีนในด้านการพัฒนาเทคโนโลยี และอุตสาหกรรมระดับสูง การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ และอื่น ๆ แต่ยังสามารถวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังการเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ และ อุตสาหกรรมการผลิตของจีนอย่างลึกซึ้ง

วาทกรรมด้านการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนา สารคดีได้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และการลงทุนของรัฐบาลจีนในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผ่านการแสดง กรณศึกษาของการปฏิรูปการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ผู้ชมสามารถรู้สึกถึงผลสำเร็จที่สำคัญในการ ผลิตบุคลากรที่มีนวัตกรรมและการยกระดับคุณภาพของพลเมืองในประเทศ

วาทกรรมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะและการวางผังเมือง สารคดีได้แสดงให้เห็น ความก้าวหน้าอันยิ่งใหญ่ที่ประเทศจีนได้ทำในกระบวนการเมืองสมัยใหม่ โดยการเปรียบเทียบ ลักษณะเมืองในอดีตและปัจจุบัน ด้วยเครือข่ายการคมนาคมที่ทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณะที่สมบูรณ์ และการวางผังเมืองที่มีวิทยาศาสตร์ นอกจากนี้ยังช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในเมือง และสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน

วาทกรรมด้านการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน สารคดีได้เน้นถึงความสำคัญของการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในกระบวนการพัฒนาและทันสมัยของประเทศไทย ผ่านการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของจีนในด้านการประหยัดพลังงาน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานสะอาด และการปกป้องระบบนิเวศ ผู้ชมสามารถเห็นได้ว่าประเทศไทยพยายามที่จะเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกับการรับมือกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม และมุ่งมั่นที่จะบรรลุการพัฒนาในรูปแบบสีเขียว

วาทกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นหนึ่งในจุดเด่นของกระบวนการพัฒนาและทันสมัยของประเทศไทย สารคดีได้แสดงถึงความงดงามทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวทางมนุษยศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งดึงดูดความสนใจและความปรารถนาของผู้ชมจำนวนมาก การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างอิทธิพลของจีนในระดับสากล แต่ยังเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศ

วาทกรรมตัวบทของสารคดี คำบรรยายในสารคดีมีท่าทีที่เป็นบวกและสร้างสรรค์ โดยการอธิบายอย่างตรงไปตรงมาและแท้จริง ทำให้ผู้ชมมีความเข้าใจในพัฒนาการของประเทศไทยในด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง ความคิดเห็นจากผู้ชมสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลทางบวก ผู้ชมต่างชื่นชมความสำเร็จของประเทศไทย และแสดงความเคารพและความปรารถนาที่จะไปเยือนจีน บางความคิดเห็นยังแสดงความกังวลเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างรวดเร็วของจีน โดยกลัวว่าจะมีผลกระทบในทางลบต่อประเทศตนเอง ซึ่งเป็นความกังวลที่สามารถเข้าใจได้ แต่ก็จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขผ่านการเสริมสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

โดยรวมแล้ว สารคดีเกี่ยวกับจีนในประเทศไทยได้ใช้วาทกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมระดับสูง ปัญญาประดิษฐ์ เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการผลิต การปฏิรูปและการพัฒนาการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะและการวางผังเมือง การปกป้องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงการใช้ตัวบทในสารคดีที่เป็นบวกและสร้างสรรค์ ได้ช่วยสร้างภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะ ประเทศที่ทันสมัยและมีความสำเร็จในหลายๆ ด้าน ซึ่งไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและความพยายามของจีนในแต่ละด้าน แต่ยังช่วยเพิ่มความเข้าใจและการรับรู้ในระดับสากลเกี่ยวกับจีน และส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเตือนเราว่าในกระบวนการพัฒนาและทันสมัยต้องคำนึงถึงการปกป้องสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรมทางสังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมบูรณ์และยั่งยืนในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ของประเทศไทยที่นำเสนอในสารคดีไทยได้ออกมาในรูปแบบค่อนข้างเป็นบวก จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าการประเมินเชิงบวกเป็นส่วนใหญ่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ

วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ และภาพลักษณ์ทางการเมืองของจีนมีแนวโน้มเป็นกลางจึงมักเป็นบวก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาอย่างรวดเร็วของประเทศจีนยังทำให้ประเทศที่เป็นหุ้นส่วนของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และบางประเทศที่ร่วมมือเต็มไปด้วย “ความกังวล” เกี่ยวกับความร่วมมือของจีน สื่อไทยแสดงความเห็นเชิงบวกต่อการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานของจีนและการตัดสินใจของรัฐบาล และได้แสดงความคาดหวังว่าการพัฒนาและเพิ่มจำนวนของโครงสร้างพื้นฐานมากขึ้นอย่างรวดเร็วของประเทศจีนจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการค้าโลก และหวังว่าประเทศไทยจะมีบทบาทเข้มแข็งในการจัดตั้งโครงการริเริ่ม

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยเรื่องภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทย ประเด็นการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยมักอาศัยโครงสร้างการเล่าเรื่องที่มิเป้าหมายในการสร้างความน่าเชื่อถือ และดึงดูดความสนใจของผู้ชม โดยเล่าเรื่องผ่านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ชนชาติพันธุ์ ความเชื่อปรัชญา และความสำเร็จทางเศรษฐกิจของจีน วิธีการเล่าเรื่องดังกล่าวสะท้อนความเป็น "มหาอำนาจที่มีอารยธรรม" (Cultural and Economic Power) อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ John G. Cawelti (1999) ที่กล่าวว่าการเล่าเรื่องสามารถสร้างความหมายและคุณค่าให้กับเรื่องราวได้ผ่านการจัดลำดับเหตุการณ์และการเชื่อมโยงความรู้สึกของผู้ชม นอกจากนี้แล้ว การเล่าเรื่องในสารคดีไทยส่วนใหญ่ใช้ลำดับตามเหตุการณ์ (Chronological Order) เพื่อให้ผู้ชมสามารถเข้าใจพัฒนาการของเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน สารคดีในประเภทปรัชญาความเชื่อ ประวัติศาสตร์ และชาติพันธุ์ มักมีการเล่าเรื่องที่เชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบัน เพื่อสะท้อนรากเหง้าทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงในสังคมจีน ผลนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Fisher Walter R (1984) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเล่าเรื่องช่วยสร้างความต่อเนื่องและให้ความหมายกับเหตุการณ์ผ่านองค์ประกอบหลัก เช่น โครงเรื่อง จุดขัดแย้ง และจุดสูงสุด อย่างไรก็ตาม การเล่าเรื่องในสารคดีไทยมักหลีกเลี่ยงการใช้โครงสร้างที่เน้นจุดขัดแย้ง (Conflict) อย่างเข้มข้น ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ Lihui (2010) ที่เน้นบทบาทของความขัดแย้งในฐานะตัวขับเคลื่อนหลักของการเล่าเรื่อง

การเล่าเรื่องในสารคดีไทยที่เกี่ยวกับจีนที่เน้นความสำเร็จทางเศรษฐกิจ เช่น โครงการหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (One Belt One Road) มีความสอดคล้องกับการศึกษาของ วสันต์ ปัญญาแก้ว (2557) ที่กล่าวถึงบทบาทของสื่อในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านมิติทางเศรษฐกิจในขณะเดียวกัน ผลการศึกษานี้ไม่สอดคล้องกับงานของ Boulding Kenneth E. (1956) ที่มองภาพลักษณ์ประเทศในเชิง Soft Power โดยเน้นบทบาทด้านวัฒนธรรม และการเมืองเป็นหลัก แต่ผลการศึกษานี้ก็กลับพบว่ามิติด้านเศรษฐกิจ และโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมีบทบาทสำคัญมากกว่าในสารคดีไทย ในกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ ผลการศึกษา

ชี้ให้เห็นว่าสารคดีเกี่ยวกับจีนในไทยเน้นการเล่าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ของจีน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Zhao Xinli (2009) ที่วิเคราะห์การสร้างภาพลักษณ์จีนในสารคดีญี่ปุ่น โดยเน้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความสำคัญของการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรม

นอกจากนี้ สารคดีไทยที่เกี่ยวกับประเทศจีนใช้โครงสร้างการเล่าเรื่องเชิงบวก (Positive Narrative) ซึ่งมีการคัดเลือกข้อมูลที่สามารถสร้างความรู้สึกประทับใจและความน่าเชื่อถือ การนำเสนอภาพของจีนในฐานะประเทศที่มีความทันสมัยและการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านการเล่าเรื่องเกี่ยวกับโครงการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น เส้นทางรถไฟความเร็วสูง และเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนว Belt and Road Initiative การเล่าเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรม เช่น การแสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างประเพณีจีนกับไทย เช่น ศิลปะการแสดง มวยจีน และเทศกาลสำคัญของจีน ผลการวิจัยเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhou Fengjuan (2011) ที่ชี้ว่าการเล่าเรื่องในเชิงบวกมักถูกใช้เพื่อ "จัดกรอบ" (Frame) ความคิดและความรู้สึกของผู้รับสาร อย่างไรก็ตาม สารคดีไทยบางส่วนยังมีการละเลยมิติทางลบ เช่น ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมในจีน หรือความไม่สมดุลในความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งขัดแย้งกับงานของ Wang Yuechuan (2002) ที่เสนอว่าภาพลักษณ์ที่สมดุลจะสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้รับสารได้มากกว่า สารคดีไทยที่ถ่ายทอดภาพลักษณ์ของประเทศจีนออกมาเป็นภาพลักษณ์เชิงบวกมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสารคดีหรือรายงานข่าวที่ผลิตและถ่ายทอดจากทางฝั่งตะวันตกในช่วงเวลาเดียวกัน ภาพลักษณ์ประเทศจีนในสารคดีไทยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liss Alexander (Liss Alexander, 2003) ได้วิเคราะห์ว่าที่ผ่านมามีภาพลักษณ์เชิงลบของประเทศจีนจะครอบงำเชิงบวก เพราะในโลกหลังสงครามเย็น ความสัมพันธ์จีน-สหรัฐอเมริกาเผชิญกับอนาคตที่ไม่แน่นอน

ปฏิบัติการการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย ผลการศึกษาพบว่าสารคดีไทยเน้นการสร้างภาพตัวแทนของประเทศจีนในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ฉันทวิเศษลักษณ์ (2559) ที่ศึกษาเรื่องการนำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมในสารคดีโทรทัศน์ไทย โดยเฉพาะการเชื่อมโยงมิติทางวัฒนธรรมเข้ากับการเล่าเรื่องที่มีลำดับเหตุการณ์ชัดเจน อย่างไรก็ตาม วาทกรรมในสารคดีไทยเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในจีนเจียงสะท้อนภาพลักษณ์เชิงลบในบางส่วน เช่น การนำเสนอปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลจีนกับชนกลุ่มน้อย ซึ่งคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Shi Yibin & Wang Yong (2010) ที่มองว่าความขัดแย้งในวาทกรรมสะท้อนถึงการต่อสู้ระหว่างกลุ่มสังคมต่าง ๆ ผลการศึกษานี้ไม่พบการใช้วาทกรรมที่รุนแรงหรือแสดงความขัดแย้งอย่างชัดเจนเหมือนในงานวิจัยของ Zhu YueYing (2012) ซึ่งมองว่าสื่อมวลชนตะวันตกมักเน้นสร้างวาทกรรมเชิงลบต่อประเทศในเอเชีย ปฏิบัติการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีนผ่านวาทกรรมด้านความทันสมัย ผลการศึกษานี้พบว่าสารคดีไทยได้ใช้วาทกรรมเชิงบวกที่เน้นการพัฒนาเทคโนโลยี อุตสาหกรรม และเศรษฐกิจของจีน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Wu Xinhong (2015) ที่ชี้ว่า

สารคดีจีนมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดภาพลักษณ์ประเทศผ่านแนวคิด "การสื่อสารแบบสองทาง" และการเน้นความเป็นสากล

การสร้างภาพตัวแทนของจีนในสารคดีไทยสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการเชื่อมโยงมิติทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ภาพตัวแทนของจีนในฐานะประเทศที่มีมรดกทางวัฒนธรรมและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้รับการนำเสนอผ่านภาพถ่าย สถานที่ และการบรรยายในสารคดี เช่น การนำเสนอชนเผ่าพื้นเมือง วัฒนธรรมการแพทย์แผนจีน และเทศกาลต่าง ๆ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Stuart Hall (1997) ที่ระบุว่าการแทนความหมายไม่ใช่การสะท้อนความจริง แต่เป็นกระบวนการสร้างความหมายใหม่ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่าในบางสารคดีมีการใช้ภาพและสัญลักษณ์ที่เน้นด้านวัฒนธรรมมากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจลดทอนความซับซ้อนของภาพลักษณ์ที่แท้จริงของจีนในสายตาผู้ชม

นอกจากนี้ สารคดีไทยนำเสนอประเทศจีนผ่านภาพ เสียง และเนื้อหาที่เลือกสรรมาอย่างดี เช่น ภาพเมืองที่ทันสมัย เช่น เซี่ยงไฮ้ และปักกิ่งถูกใช้เพื่อสร้างความรู้สึกระทึกใจในความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การนำเสนอภูมิทัศน์ทางธรรมชาติ เช่น แม่น้ำแยงซี และภูเขาบู๊ตึง ซึ่งช่วยเชื่อมโยงกับแนวคิดของความยิ่งใหญ่และอารยธรรม การใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม เช่น มังกรและโคมไฟ ซึ่งช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรมเก่าแก่และทรงคุณค่า สิ่งนี้สอดคล้องกับงานของ Barker Chris. (2004) ที่ระบุว่าการแทนความหมายไม่ได้สะท้อนความจริงโดยตรง แต่เป็นการสร้างความหมายผ่าน "ตัวแทน" เช่น ภาพหรือเนื้อหาในสื่อ

การใช้วาทกรรมในสารคดีไทยมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิธีที่ผู้ชมมองเห็นประเทศจีน ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่าวาทกรรมที่พบในสารคดีสามารถแบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก ได้แก่ 1) วาทกรรมเชิงบวก เช่น วาทกรรมเกี่ยวกับ "ความร่วมมือ" และ "การพัฒนา" โดยเฉพาะในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่างจีนและไทย ซึ่งสะท้อนผ่านโครงการด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น การกล่าวถึงบทบาทของจีนในการสนับสนุนการท่องเที่ยวไทย 2) วาทกรรมทางวัฒนธรรม การเน้นภาพลักษณ์ของจีนในฐานะประเทศที่มีวัฒนธรรมอันยาวนาน เช่น การนำเสนอศิลปะจีน เทศกาล และมรดกโลก อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ Huang Liangqi. (2017) พบว่าสารคดีไทยยังคงขาดวาทกรรมที่วิพากษ์หรือมุมมองที่สะท้อนถึงความเป็นจริงในเชิงลบ เช่น ความไม่เท่าเทียมในการพัฒนาระหว่างภูมิภาคในจีน

การสร้างภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านวาทกรรมในสารคดีไทย ผลการศึกษพบว่าสารคดีไทยเกี่ยวกับจีนมักหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพลักษณ์ในเชิงลบหรือความขัดแย้ง เช่น การเมืองและสิทธิมนุษยชน ขณะที่งานวิจัยของ Qiu Hongfeng (2011) ระบุว่าสารคดีตะวันตกมักแสดงอุดมการณ์ที่มีความขัดแย้งและตั้งคำถามเกี่ยวกับนโยบายของจีน ซึ่งสะท้อนมุมมองเชิงวิพากษ์มากกว่าสารคดีไทย มิติการถ่ายทอดสู่สากลกับจีนจะเน้นการสร้างการเข้าใจระหว่างไทย-จีน แต่กลับไม่เน้นมิติที่

เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในระดับสากลเท่าที่ควร ขณะทำงานของ Ke Jinhuang (2010) และ Zhang Yu (2013) ให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนแนวคิดและการนำเสนอเพื่อเข้าถึงผู้ชมในระดับโลกได้ดียิ่งขึ้น

ในด้านผลการวิจัยประเทศจีนเป็นบ้านเกิดที่ตามหารากเหง้าและบรรพบุรุษสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์ ปี พ.ศ. 2561 ที่พบในหนังสือบันทึกการเดินทางของโกวิท ตั้งตรงจิตร (2522) ที่กล่าวว่า “ในชีวิตการเดินทางท่องเที่ยวไปในโลกกว้างของผมหลายประเทศ ผมสามารถยืนยันได้ว่า ประเทศที่ผมไฝฝ้ามานานว่าจะได้ไปเยือน นั่นคือเมืองจีน คงเป็นเพราะจีนคือแผ่นดินที่บรรพบุรุษผมมีส่วนเป็นเจ้าของแผ่นดินมา และเมืองจีนเป็นแผ่นดินที่ยิ่งใหญ่ มีสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ มากมาย การเดินทางไปจีนจึงเหมือนการได้กลับบ้านมาเยี่ยมญาติพี่น้อง” (วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์, 2561)

ในผลการวิจัย ประเทศจีนเป็นประเทศที่ทันสมัย ประเทศจีนรุ่นใหม่เป็นคนเก่งที่รักชาติ และพร้อมที่จะแข่งขันอยู่ตลอดเวลา เพราะคนเหล่านี้ถูกปลูกฝังความรักชาติมาตั้งแต่ยังเด็ก ความเป็นระเบียบวินัยก็ถูกพัฒนาขึ้นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กรุ่นใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา หมอนสอาด (2550) ซึ่งศึกษาภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ.ศ. 2512-2533 พบว่าภาพลักษณ์ชาวจีนเป็น “จีนสยามมีการปรับตัวกลายเป็นไทย มีความรู้สึกภาคภูมิใจในเชื้อชาติจีน และความเป็นจีนของตนเอง เป็นคนที่มีคุณธรรม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นนายทุนและนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ” และแก้ไขภาพลักษณ์คอมมิวนิสต์ให้ดีขึ้น

งานวิจัยนี้มีประเด็นที่ภาพลักษณ์ของประเทศจีน สอดคล้องกับงานของ Lu Jianqiang (2013) ที่พบว่าภาพลักษณ์ของจีนในสื่อต่างประเทศมักถูกนำเสนอผ่านกรอบความคิดเชิงบวก โดยเฉพาะในแง่ของเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ในขณะที่งานของ Hong Yaxing & Dong Xiaoyu (2015) เน้นภาพลักษณ์ในแง่เศรษฐกิจเป็นหลัก งานวิจัยนี้พบว่าสารคดีไทยมีการผสมผสานระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งสะท้อนถึงความซับซ้อนในการสร้างภาพลักษณ์ การศึกษานี้เสนอการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมทั้งสามมิติ ได้แก่ การเล่าเรื่อง วาทกรรม และภาพแทน ซึ่งช่วยเติมเต็มช่องว่างในการวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับบทบาทของสื่อไทยในการสร้างภาพลักษณ์ของประเทศจีน

6.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยควรถ่ายทำสารคดีเชิงลึกในหลายมิติเกี่ยวกับประเทศจีนให้มากขึ้น เพื่อจะช่วยให้ประชาชนชาวไทยได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมของจีนอย่างละเอียด ซึ่งจะสามารถช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยและ

ประเทศจีน เพิ่มความเข้าใจและความร่วมมือในหลาย ๆ ด้าน เช่น การค้า การท่องเที่ยว และการศึกษา

2) สถานีโทรทัศน์ในประเทศไทยสามารถร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ในประเทศจีนเพื่อถ่ายทำสารคดีร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

จากผลการวิจัยข้างต้น ควรมีการศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

1) การศึกษานี้เป็นเพียงแนวทางในการศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนผ่านสารคดีไทย ซึ่งกำหนดขอบเขตของการศึกษารายการโทรทัศน์เพียง 3 ช่องเท่านั้น หากผู้สนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติม สามารถขยายขอบเขตรายการโทรทัศน์มาเปรียบเทียบและศึกษาต่อไปได้

2) การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงแนวทางในการศึกษาการนำเสนอภาพลักษณ์ประเทศจีนโดยเชิงสังเขป หากผู้ใดสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมสามารถกำหนดขอบเขตให้แคบลงได้ โดยวิเคราะห์ไปถึงภาพลักษณ์ประเทศจีนเชิงลึกในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เช่น ภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมอาหาร ภาพลักษณ์ด้านวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยหรือภาพลักษณ์ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Ai Putian, Xu Jun, & Linsen, Q. (1992). Europe in China. In: Zhengzhou: Henan People's Publishing House.
- Barker Chris. (2004). *The Sage dictionary of cultural studies*: Sage.
- Berger Arthur Asa. (1992). *Popular culture genres: Theories and texts* (Vol. 2): Sage.
- Boulding Kenneth E. (1959). National images and international systems. *Journal of conflict resolution*, 3(2), 120-131.
- Cawelti John G. (1999). *The six-gun mystique sequel*: Popular Press.
- Chen Xuguang. (2012). The image of China in the documentary "The Chinese Are Coming" from the perspective of others. *Film Literature*(13), 109-110.
- Crain Daniel. (2021). The International Politics of Outrage: Assessing Perverse Digital Incentives in Sino-US Media Reporting Shifts.
- Currie Mark. (2010). *Postmodern narrative theory*: Bloomsbury Publishing.
- Ding Bocheng. (2000). *The Dream of China on the Other Side of the Ocean: The View of China in the American "Elite"*: Foreign Languages Publishing House.
- Edward Said. (1979). *Orientalism*: Vintage.
- Fairbank John King. (1974). *The missionary enterprise in China and America* (Vol. 6): Harvard Univ. Press.
- Fairbank John King. (1987). *China watch*: Harvard University Press.
- Fan Shiming. (2000). Political News—Tibet and Tibetan Issues in American Media. *Pacific Journal*(4), 45-61.
- Feng Delu, & Xie Zhenyu. (2007). An Analysis of the Image of China in German TV Documentaries. *German Studies*, 22(4), 50-56.
- Fisher Walter R. (1984). Narration as a human communication paradigm: The case of public moral argument. *Communications Monographs*, 51(1), 1-22.
- Fiske John, & O' Sullivan Tim. (1994). Key concepts in communication and cultural studies. *London and New York: Routledge*, 231, 173, 173, 173, 104.
- Foster John Burt. (1952). *CHINA AND THE CHINESE IN AMERICAN LITERATURE, 1850--1950*: University of Illinois at Urbana-Champaign.
- French Paul. (2009). *Through the looking glass: China's foreign journalists from opium wars to Mao* (Vol. 1): Hong Kong University Press.
- Gao Feng, & Zhao Jianguo. (2009). Obstacles and Transcendence of Chinese Documentary Intercultural Communication. *Modern*

- Communication: Journal of Communication University of China*(3), 81-84.
- Greene Felix. (1964). *A curtain of ignorance: How the American public has been misinformed about China*: Doubleday.
- Hall Stuart. (1997). *Representation: cultural representations and signifying practices* (Vol. 1997): Sage London.
- He Suli, Li Zhi, & Bi Suyu. (2011). The current situation and development strategy of international communication of Chinese-themed documentaries. *China Radio and Television Journal*(5), 11-13.
- Hong Yaxing, & Dong Xiaoyu. (2015). China being looked up to: From text construction to image shaping—Based on the critical discourse analysis of the documentary "Super China". *Journalism*(13), 24-29.
- Huang Liangqi. (2017). หนึ่งประเทศ หนึ่งนโยบาย: การสร้างกลยุทธ์ใหม่สำหรับการสื่อสารภายนอกที่ถูกต้อง". การสื่อสารภายนอก, 49-51.
- Isaacs Harold Robert. (1980). *Scratches on our minds: American views of China and India*: ME Sharpe.
- Jespersen T Christopher. (1999). *American images of China, 1931-1949*: Stanford University Press.
- Jiang Lin. (2012). A comparative analysis of China's image in Chinese and foreign documentaries—Taking "A Glance at China" and "A Bite of China" as examples. *News Communication*(10), 43-43.
- Jiang Zhiqin. (2007). *Fu Manchu and Charlie Chen: The Image of China in American Popular Culture*: Nanjing University Press.
- Jones Dorothy B. (1955). American Films, the Portrayal of China and India on the American Screen, 1896-1955: The Evolution of Chinese and Indian Themes, Locales, and Characters as Portrayed on the American Screen. In: Cambridge, MA: MIT Press.
- Juan González de Mendoza. (1990). *Historia del gran reino de la China*: Miraguano.
- Kasemkosolsri, P. (1988). The Present Situation of the Overseas Chinese and Ethnic Chinese in Thailand. *Economic Information*, 2-15.
- Ke Jinhua. (2010). Perspective differences in cross-cultural documentaries. *Young Journalists*, 11.
- Li Hui. (2010). Analysis of China's image in foreign documentaries. *Reform and Opening*(9X), 188-189.
- Li Hui, & Peter Rand. (2000). Entering China—Adventures and Tribulations of American Journalists. *ZhonShan*(1), 169-170.
- Licheng. (2009). *Imaging the Chinese on early American stage and screen*. Shang Hai: Shanghai Jiaotong University Press.
- Liss Alexander. (2003). Images of China in the American print media: A

- survey from 2000 to 2002. *Journal of Contemporary China*, 12(35), 299-318.
- Lu Jianqiang. (2013). Others, Locality and Ritualization——Cultural Interpretation of "A Bite of China". *Journal of Kunming University of Science and Technology: Social Science Edition*(1), 86-91.
- Mackerras Colin. (1989). *Western images of China*: Oxford University Press, USA.
- Mackerras Colin. (1993). China Through Western Eyes, The Nineteenth Century, A Reader in History. By JAG Roberts [Phoenix Mill: Alan Sutton Publishing, 1991. 167 pp.£ 7.95. ISBN 0 86299 828 X.]. *The China Quarterly*, 134, 360-361.
- MacKinnon Stephen R. (2007). *China at War: Regions of China, 1937-45*: Stanford University Press.
- MacKinnon Stephen R, & Friesen Oris. (2022). *China reporting: an oral history of American journalism in the 1930s and 1940s*: Univ of California Press.
- Mason Mary Gertrude. (1939). *Western concepts of China and the Chinese, 1840-1876*: Columbia University.
- Matteo Ricci, Jin Nige, He Gaoji, Wang Zunzhong, & Li Shen. (2001). *Matteo Ricci's Notes on China: History of the Chinese Expedition of the Missionary Father Matteo Ricci*: Guangxi Normal University Press.
- McGiffert Carola. (2003). *China in the American political imagination* (Vol. 23): Center for Strategic & International studies.
- Meng Hua. (2001). *Comparative Literary Imageology*: Peking University Press.
- Pan Zhigao. (2003). Analysis of "New York Times" reports on China: 1993-1998. *Journal of Guizhou Normal University: Social Science Edition*(3), 52-55.
- Qiu Hongfeng. (2011). Technologicalization of neoliberal ideology——A discourse analysis of NHK's globalization-themed documentary. *Journalism*(8), 66-72.
- Raymond Dawson. (1967). The Chinese Chameleon. In: Oxford University Press.
- Roberts John Anthony George. (1992). *China Through Western Eyes, the Twentieth Century: A Reader in History* (Vol. 2): Sutton Pub Limited.
- Rubinstein Murray. (1991). American board missionaries and the formation of American opinion toward China, 1830-1860. *America Views China: American Images of China Then and Now*, 67-83.
- Rui, D. (2012). *History of Overseas Chinese in Meizhou*: China Overseas

Chinese Publisher.

- Sharan B. Merriam and Elizabeth J. Tisdell. (2016). *Qualitative research: a guide to design and implementation*. San Francisco USA: PB Printing.
- Shi Song. (2013). Chinese-American scholar Zhang Yingjin and his Chinese film studies. *Film Review*(13), 8-10.
- Shi Yibin, & Wang Yong. (2010). A Commentary on Foucault's Theory of Discourse. *Journalism and Communications Review*(1), 26-33.
- Shuming, Y. (2018). *History of Overseas Chinese in Thailand*. Guangdong Guangdong Education Press.
- Si Guoan, & Su Jinyuan. (2007). China's national image in 2006—Based on the text analysis of "New York Times" China-related reports. *News Knowledge*(5), 51-53.
- Spence Jonathan D. (1998). *The Chan's great continent: China in western minds*: WW Norton & Company.
- Steele Archibald Trojan. (1966). *The American People and China*: New York: Published for the Council on Foreign Relations by McGraw-Hill.
- Van Dijk Teun A. (1997). The study of discourse. *Discourse as structure and process*, 1(34), 703-752.
- Wang Qingfu. (2010). International Perspective and Chinese Documentary Communication Strategy. *Television Studies*(11), 60-62.
- Wang Wei, & Guan Dawo. (2011). Analysis on the Operation of Documentary Discourse. *News Lovers: The First Half Month*(5), 98-99.
- Wang Weiping. (2010). Critical Discourse Analysis of Documentary Commentary—Taking German Documentary "Knowledge Is Power—China's New Elite" as an Example. *Journal of Zhejiang Institute of Communication*(5), 25-27.
- Wang Yuechuan. (2002). Discovering the East. *China Youth Science and Technology*, 10.
- Wu William F. (2022). *The Yellow Peril: Chinese Americans in American Fiction, 1850 to 1940*: Boruma Publishing.
- Wu Xinhong. (2015). Analysis on the shaping of "China's national image" from the perspective of rational "I"—Based on the analysis of the external communication of Chinese TV documentaries from 2000 to 2013. *External Communication*(7), 45-47.
- Xing Yong. (2009a). Discourse: A new perspective for examining Chinese TV documentaries. *Media*(2), 70-71.
- Xing Yong. (2009b). A Review of Chinese Documentary Discourse Research. *Journalism*(2), 143-145.
- Xu Weijie. (2555). ภาพสะท้อนการก่อร่างสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยจากนวน

นิยายไทย. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ,

- Yan-E, Y., & Junyu, L. (2021). The identity of Overseas Chinese in Hat Yai, Thailand. *Journal of Asia Social Science*, 5(3), 75-84.
- Zhang Tongdao, Hu Zhifeng, & Zhao Rong. (2010). The 2009 Research Report on the Development of Chinese Documentaries. *Modern Communication: Journal of Communication University of China*(10), 131-137.
- Zhang Yu. (2013). On the International Communication of Chinese Cultural Documentary Films. *Journal of Science and Education*(8), 170-170.
- Zhao Xinli. (2009). The Image of China in Japanese Documentaries. *Young Journalists*(19), 15-17.
- Zhou Fengjuan. (2011). On the construction of China's image from the perspective of foreign documentaries. *News World (Second Half Monthly)*, 7.
- Zhou Ning. (2004). *The Image of China: Western Theories and Legends*: Xueyuan Press.
- Zhou Ning. (2006). *The Celestial Dynasty is Far Away: A Study of the Image of China in the West (two volumes in total)* (Vol. 2): BEIJING BOOK CO. INC.
- Zhou Ning. (2007). Analysis of China-related reports of the four major American daily newspapers. *Journalists*(11), 58-60.
- Zhou Ning. (2011). *Cross-Cultural Research: Using China's Image as a Method*: The Commercial Press.
- Zhu Yaowei. (2006). *The Image of China in Contemporary Western Criticism*: Renmin University of China Press.
- Zhu YueYing. (2012). Negative Images of China in Japanese Documentaries.
- กมลชนกโตสงวน. (2565). ภาพลักษณ์ของสตรีจีนยุคใหม่วัยสามสิบที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์เรื่อง “ซานฮือเอ๋อร์อี”. วารสารการวิจัยภาษาและสังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 16(1), 83-96.
- กรรณิกา รุ่งเจริญพงษ์. (2555). สารคดี: มีสาระและมีดีกว่าที่คุณคิด. วารสารศาสตร์, ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2547). การวิเคราะห์สื่อ แนวคิดและเทคนิค พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: แบรินด์เอจ.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2522). วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ขจิตขวัฏ กิจวิสาละ. (2564). ศาสตร์การเล่าเรื่องในสื่อสารศึกษา. วารสารศาสตร์, 14(3), 9-9.
- จตุรธรรม แซ่ลี่, & ปัทมา พิฆะประเสริฐกุล. (2563). ภาพลักษณ์ของชาวจีนและชาวตะวันตกในพระ

- ราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์สาร, 2, 41-58.
- ใจทิพย์ ศรีประกายเพชร. (2537). การศึกษากลยุทธ์การประชาสัมพันธ์และประสิทธิผลการสร้างภาพลักษณ์ของโครงการดาวเทียมไทยคม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย: สุนทรียภาพทางความคิดบนฐานแห่งศาสตร์และศิลป์. วารสารการสื่อสารมวลชน, 1(1), 31-53.
- ทัศนัย โคตรทอง. (2561). ภาพลักษณ์ผู้สื่อข่าวที่ถูกสะท้อนบทบาทผ่านภาพยนตร์ ไทย. Paper presented at the รายงานการประชุม Graduate School Conference.
- นันทนัย ประสานนาม. (2554). ความเป็นไทยในสำเนียงเอ็กโซติก: การศึกษาภาพแทนประเทศไทยในหนังสือ Lonely Planet เอเชียตะวันออกเฉียงใต้. *Journal of the Faculty of Arts, Silpakorn University*, 33(2), 131-161.
- นิภาภัทร อภิภัทรพาณิชย์. (2544). ตะวันออกในตะวันตก: ภาพลักษณ์ความเป็นจีนในนวนิยายของนักเขียนสตรีอเมริกันเชื้อสายจีน. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
- นิมิต ชื่นสัน, & สิรินทรา สังข์ทอง. (2563). ภาพลักษณ์ประเทศและภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวของไทย : มุมมองของนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก. *KKBS Journal of Business Administration and Accountancy*, 4(2), 119-140.
- บุญเหลือ เทพสุวรรณ. (2517). วิเคราะห์สวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ปริศน์ ยืนเสน, & เชิดชัยอุดมพันธ์. (2564). ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสื่อหนังสือพิมพ์รายวันเกาหลีใต้. วารสาร มนุษย์ กับ สังคม, 6(2), 103-124.
- พรชัยฉัตร วิเศษลักษณ์. (2559a). การนำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนในรายการสารคดีโทรทัศน์ ไทย. วารสารศาสตร์, 9(1), 33-33.
- พรชัยฉัตร วิเศษลักษณ์. (2559b). การนำเสนอเนื้อหาด้านวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียนในรายการสารคดีโทรทัศน์ ไทย. วารสารศาสตร์, 9(1), 33-33.
- พลอย ชมพู เขาวนปรีชา, & เฉลิมมาลย์ชลมารค, ฉ. ฐ. (2561). ภาพลักษณ์ประเทศไทยในภาพยนตร์ฮอลลีวูด. Paper presented at the Rangsit Graduate Research Conference: RGRC.
- พิษณุรักษ์ ปิตาทะสังข์. (2548). การเล่าเรื่องและการสร้างความจริงทางสังคมในข่าวคลื่นยักษ์สึนามิ. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
- เพ็ญภา หนองสอาด. (2550). ภาพลักษณ์ของชาวจีนในเมืองไทยที่ปรากฏในนวนิยายไทย พ. ศ. 2512-2533. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย,
- เพ็ญประภา เหล่าทะนันท. (2564). ความเป็นจีนในนวนิยายและเรื่องสั้นของประภัสสรเสวีกุล. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

- รัชนี้ ชื่อมือ. (2560). ภาพลักษณ์นักท่องเที่ยวชาวจีนของชาวเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยแม่โจ้, ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วิภาพรรณ ขุนบุญจันทร์. (2561). ภาพลักษณ์ของ “จีน” ที่ปรากฏในบันทึกการเดินทางของชาวไทย ภายหลังการเปิดสัมพันธทางการทูตไทยจีน พ. ศ. 2518 (ตอนที่ 1) –องค์ประกอบด้านโครงเรื่อง. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 8(1), 30–43.
- สิทธิพล เครือรัฐติกาล. (2555). ภาพลักษณ์ของเจิ้งเหอในประวัติศาสตร์จีน. *Chinese Studies Journal*, 5(5), 33–48.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	YANE YIN
วัน เดือน ปี เกิด	03 October 1984
สถานที่เกิด	Yunnan,China
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	The Prive Boutique Condo,Soi 14,Long Had Bangsaen Road,Sansuk Subdistrict,Mueang Chonburi District,Chonburi Province 20130
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	Assistant Researcher,Yunnan Academy of Social Sciences
ประวัติการศึกษา	Master's degree in Asian-African Language and Literature,Faculty of South and Southeast Asian Languages and Cultures,Yunnan Minzu University. Bachelor's degree in Teaching Chinese as a Foreigner,Faculty of Southeast Asian Languages and Cultures,Yunnan Normal University.